Fakir Baykurt

TIRPAN

ADAM

Fakir Baykurt

Tırpan

Kitap

Yayınevi: Adam Yayınları
Dizisi: Roman Dizisi
Yazarı: Fakir BAYKURT
İstanbul / 2000 - Ocak

Türk Dil Kurumu Ödülü, 1971 (Roman)
Avni Dilligil Tiyatro Ödülü, 1980.

E-Kitap

Tarama: Bilinmiyor
Düzelti ve E-Tasarım: efrasiyab
E-Yayın: ayraç sanal yayın
http://ayrac.org | ayrac.org@gmail.com
Mayıs, 2007.

İÇİNDEKİLER

Fakir Baykurt (Asıl adı Tahir'dir) 15 Haziran 1929'da Burdur Akçaköy'de doğdu, 11 Ekim 1999'da Almanya'nın Essen kentinde öldü.

Türk edebiyatının önde gelen yazarlarından olan ve edebiyatta gerçekçi yaklaşımı benimseyen Fakir Baykurt 1929'da Burdur'da doğdu. 1943'te Akçaköy İlkokulu'nu, 1948'de Gönen Köy Enstitüsü'nü bitirdikten sonra köy öğretmenliği yaptı. 1955'te Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi; Sivas, Hafik ve Şafşat'ta Türkçe öğretmeni olarak çalıştı. Demokrat Parti döneminde öğretmenlikten alınarak pasif bir göreve getirildi. 1958'de Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan ilk romanı Yılanların Öcü nedeniyle hakkında kovuşturma açıldı. 1960 askeri darbesinden sonra ilköğretim müfettişliğine getirildi. 1962–63 yıllarında ABD Bloomington Indiana Üniversitesi'nde ders araçları konusunda uzmanlık eğitimi gördü. Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın (TÖS) kuruluş çalışmalarına katıldı ve başkanlığını yürüttü. Türkiye Öğretmenler Dernekleri Milli Federasyonu (TÖDMF) genel başkanlığına seçildi. Türkiye çapındaki ilk öğretmenler boykotuna (1969) katıldığı için bir kez daha açığa alındı. 1971'deki askeri müdahaleden sonran uzun süre tutuklu kaldı. Milli Folklor Enstitüsü uzmanlığı, ODTÜ halkla ilişkiler ve yayın müdürlüğü, Kültür Bakanlığı danışmanlığı (1978) görevlerinde bulundu. 1979'da Duisburg'a gönderilerek Yabancı Çocuk ve Gençlerin Teşviki ve Bölgesel Çalışma Kurumu'nda eğitim uzmanı olarak çalıştı. 1996'da emekli oldu.

Fakir Baykurt edebiyat yaşamına şiirle başladı (1945). Şiirlerini, toplumcu gerçekçi bir yaklaşımla yazdığı kısa öyküler ve köy notları izledi. Yeditepe, Yücel, Varlık, Fikirler, Kaynak, İmece, Yazın, Sanat Olayı, Cumhuriyet, Evrensel,

Yön yazılarını yayımladığı dergi ve gazetelerden bazılarıdır. Baykurt, 1955'te çıkan ilk kitabı Ç'de, Seçilmiş Hikâyeler ve Beraber dergilerinde yayımladığı öykülerini topladı. Sonraki öykü kitapları Efendilik Savaşı (1959), Cüce Muhammet (1964), Anadolu Garajı (1970), İçerdeki Oğul (1974), ile Yılanların Öcü (1959), Irazcanın Dirliği (1961), Tırpan (1970) gibi romanlarında köy yaşamını, köylünün bilincindeki ve bilinçaltındaki isteklerini, tepkilerini ve çelişkilerini yansıttı.

Bunu yaparken halka mal olmuş deyiş özelliklerine ve deyimlere de yer verdi. Bir dönem göç sorunun ele alarak Almanya'daki Anadolu insanının değişim süreci içinde yeniden biçimlenmesinin getirdiği sıkıntıları, farklı bir kültüre uyum sağlamak için gösterilen çabaları çok boyutlu bir şekilde aktardı. Yapıtları edebi değerinin yanısıra toplumbilim ve halkbilim yönünden zengin bir kaynak olarak da görülen Baykurt'un kullandığı dil doğal, yalın, şiirsel bir halk Türkçesi olarak değerlendirildi. Tırpan ile 1970 TRT ve 1971 TDK ödüllerini, Can Parası (1973) ile Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, Kara Ahmet Destanı'yla Orhan Kemal Roman Armağanı'nı kazanan yazarın Yılanların Öcü adlı yapıtı 1961'de Metin Erksan, 1985'te Şerif Gören tarafından filme çekildi.

Fakir Baykurt 18 Nisan seçimlerinde Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin İzmir 2. bölge milletvekili adayı oldu.

Fakir Baykurt 11 Ekim 1999 Almanya'nın Essen kentinde öldü. Cenazesi, 1977'den beri yaşadığı Duisburg'da düzenlenen bir törenden sonra İstanbul'a getirilerek Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Eserleri

Romanları

* Yılanların Öcü (1954)

* Irazcanın Dirliği (1961)
* Onuncu Köy (1961)
* Amerikan Sargısı (1967)
* Tırpan (1970)
* Köygöçüren (1973)
* Keklik (1975)
* Kara Ahmet Destanı (1977)
* Yayla (1977)
* Yüksek Fırınlar (1983)
* Koca Ren (1986)
* Yarım Ekmek (1997)
* Kamlumbağalar (1980)

Öyküleri

* Çilli (1955)
* Efendilik Savaşı (1959)
* Karın Ağrısı (1961)
* Cüce Muhammet (1964)
* Anadolu Garajı (1970)
* On Binlerce Kağnı (1971)
* Can Parası (1973)
* İçerdeki Oğul (1974)
* Sınırdaki Ölü (1975)
* Gece Vardiyası (1982)
* Barış Çöreği (1982)
* Duirsbug Treni (1986)
* Bizim İnce Kızlar (1992)
* Dikenli Tel (1998)

Toplum ve Eğitim Yazıları

* Efkar Tepesi (1960)
* Şamaroğlanları (1976)
* Kerem ile Aslı (1974)
* Kale Kale (1978)
* Kamlumbağalar (1980)

Çocuk Kitapları

* Topal Arkadaş
* Yandım Ali
* Sakarca
* Sarı Köpek
* Dünya Güzeli (1985)
* Saka Kuşları (1985)

Şiir

* Bir Uzun Yol
* dostluga akan siirler

Aldığı ödüller

* 1958 Yunus Nadi Roman Ödülü (Yılanların Öcü)
* 1970 TRT Sanat Ödülleri (Tırpan)
* 1970 TRT Sanat Ödülleri (Sınırdaki Ölü)
* 1971 Türk Dil Kurumu Roman Ödülü (Tırpan)
* 1974 Sait Faik Hikâye Armağanı (Can Parası)
* 1978 Orhan Kemal Roman Armağanı (Kara Ahmet Destanı)
* 1979 Tiyatro 79 Dergisi tarafından Yılın Oyunu Ödülü ([[Sakarca])
* 1980 Avni Dilligil Tiyatro Ödülü ([[Tırpan])
* 1984 Berlin Senatosu Çocuk Yazını Ödülü (Barış Çöreği)
* 1985 Alman Endüstri Birliği (BDI) Yazın Ödülü (Gece Vardiyası)
* 1998 Sedat Simavi Roman Ödülü (Yarım Ekmek)
* 1998 Yaşam Radyo Ustalara Saygı Onur Ödülü
* 1999 Pir Sultan Abdal Derneği Ödülü

Fakir Baykurt

Tırpan

GÖKÇİMEN

Gökçimen'i bilen azdır.

Ankara'ya bağlı bir köydür bu. Bir küçük tepenin eteğinde elli kadar ev, bir cami, bir dibek, bir çeşme, bir yunak, bir çürük okul ve elli kadar gübreliktir. Evler yan yana, birbirine bitişik ve toplucadır. Hepsinin yönü güneyedir. Köyün ardında çamı, ardıcı tükenmiş bir dağ durur. Ön yanı açıklıktır. Bu açıklıkta Gökçimen'in tarlaları serilir. Tarlaların bir başından bir başına kırk dakikada yürünür. Bu açıklığın hepsi Gökçimen'in değildir üstelik. Evci köyünün tarlaları gelir Gökçimen'in koltuğuna sokulur. Bir yandan da Kayadibi köyünün tarlaları başlar.

Arkadaki dağdan belli belirsiz bir su çıkar. Büküle büküle öteki köylerin topraklarına gider. İki kıyısına söğüt, kavak dikmişlerdir. Bağ bahçe yapmışlardır. Kimi yerler çayırlıktır. Köyün camızı, sığırı, sıpası buralarda yayılır. Yaz gelince de kesilmez. Gökçimen'in insanlarına, hayvanlarına yeter iyi kötü.

Oysa çoğu köylerin suyu kesilir. Çiçek çimen, yeşermiş ot, ne varsa yanar kavrulur yazın. Çevre köylerde bir inanç vardır: "Gökçimen'in suyu kesilmediğinden, her yanı çayır çimendir. Çayır çimenin yeşili kızların gözüne yansır. Bu yüzden göküş olurlar. Eğer avucunda üç kuruşun var da kendine yeni bir karı almak istiyorsan, Gökçimen'e git, kız al!" derler.

Geçen zamanlar bu inancı doğrulamış, çevrenin varsıllarını hiç yanıltmamıştır. Parayı kuşağına doldurup gelen, istenen altınları da takınca; beğendiği kızı ata bindirip götürmüş, gel demiş imama, kıydırmış bir nikah, ondan sonra istediği kadar çalıştırmış, istediği kadar çocuk doğurtmuştur. Yıllar geçip Gökçimenli kız biraz kocayınca,

onu bir köşeye itmiş, belki onun kazancıyla, Gökçimen'e varıp bir kız daha almıştır.

Karşıdan bakarsan Gökçimen'e çok para girer. Bu sözün karşılığını köylüler şöyle verirler:

"Canım, kız parası değil mi? Elde avuçta eğleşmez ki... Tütüne gayfaya anca yeter..."

Analarının, ebelerinin dediği gibi, bu köhne dünyanın üzerinde olanlar hep Gökçimenli kızlara olmaktadır! Sanki bir alın yazısıdır bu. Değişmez! Epeyce oluyor, erkekler Birinci Dünya Savaşı'na gitti. Seferberlik oldu. Yunanı kovdular. Cumhuriyet geldi. İkinci Dünya Savaşı oldu. Neyin nesi, kimin fesi olduğu belirsiz bir demokrasi çıktı. Yarım yurum bir okul geldi. Kaymakam uğradı. Evlere çantalı, pilli radyolar girdi. Gene de dipli köklü bir değişme olmadı yaşamda. Kızların alınıp satılması geleneği sürdü geldi. Daha da gidecek...ti!

Velikul'un Dürü, geçen mayısta beşi bitirdi. Vekil öğretmen Kızılca'dan fotoğrafçı getirtip resmini çektirdi. Resimli bir diploma verdi Dürü'ye. Diplomayı aldıktan sonra göğüsleri kabarmaya başladı kızın. On üçünü bitirip on dört oldu yaşı. Anası saçlarını uzattı hemen. Boyalı iple, gök boncukla ördü. "Dorum kızım, döşlü kızım, göküş gözlü kızım!.." diyerek okşadı.

"Dürü, o yazı, ana babasının yanında, bağda bahçede, toprakla uğraşarak, burçak yolarak, ekin biçerek, döven sürerek, saman çekerek, harman yeri süpürerek geçirdi. Çalıştı, pişti. Güz geldi.

Güz geldi, unluk buğday yudular. Ardından bulgur kaynattılar. Çulları, cecimleri dam başına sermişlerdi. Bulguru kurutuyorlardı. Çabuk kurusun diye sık sık karıştırıyorlardı. Dürü, eline bir ayva almış, kemiriyordu.

Dürü'nün yüzü, yanağı pembe, gözleri yeşildi. Gökçimen köyünün yeşiliydi tastamam. Ayva sarıydı.

Dürü dam başında ayva kemirirken, at üstünde bir "herif' belirdi. Evin önündeki yoldan geçip gidecekti. Hızlı sürüyordu atı. Birden yavaşladı. Sol elini başına götürüp şapkasını tuttu. Sağ elinde kamçısı vardı. Gözünü kızın üstüne yapıştırdı bir süre. Sonra usulca, ağır ağır geçip gitti. "(Bu kızı Allah kendi yapıp yaratmış! Uzun uzun uğraşmış! Elini yüzünü, kaşını gözünü kendi tamamlamış. Kalfalara filan havale etmemiş!.. Böylesini Cenabı Allah ancak kendisi başarabiiir! Bravo!..)" dedi.

Dürü titredi. Elinde ayva, kalakaldı öylece. Ağzındaki lokmayı yutamadı. Giden "herif'in ardından öfkeyle baktı. Bir süre sonra, hiç ayırdında olmadan, "Kudurası nalet! Tastamam bir nalet, başka ne olacak!" dedi:

Anası işitti: "Ne o gıı? Kime "nalet" diyorsun?"

"Geçip giden herife diyorum! Baktı bana!"

"Baksıııııın! Ne varımış bakmayla?"

"İstemiyorum! Ona bak dedim mi?"

Havana korkuyla doğruldu. Gideni araştırdı: "Haaa!" dedi birden. Aklı suya eriverdi, "Kabak Musdu gidiyor ay kızım! Hıyanet köpeğin biridir. Kuşağı para doludur. Baktı mı kötü bakar. Sen de ne dikiliyordun saçakta, elinde ayva? Tüh tüh! Gördün mü şimdi?"

Dürü korktu: "Neden tüh çekiyorsun?"

Havana başını eğdi. Bulguru karıştırdı.

"Söylesene ana, neden tüh çekiyorsun?"

“Yok bir şey! Yok bir şey!” dedi Havana. Kabak Musdu’nun ardından bir daha baktı. “Kudurası nalet!” dedi.

Atın üstünde parçalanmış gibi duruyordu Kabak Musdu. Bağların arasına girdi. Ağaçların arasında yitti. Bağlar bitince yeniden beliriyor yol. Havana, gözlerini dikip beklemeye başladı. Bir süre bekledi. Musdu çıkmadı. “(Allah Allah, neden çıkmadı bu?)” dedi. Belki atın başını çekti, düşünüyor orda. Yooo; beri yandan çıktı birden! (Hay nalet!..)” Dönüp geri geliyor! “(Hay kudurup da yağlı kurşunlardan gidesi!..) “

“İçeri gir Dürü! Hemen içeri gir gözel kızım!”

Dürü koştu içeri: “Kudurası nalet!” dedi yeniden.

Ellisine geldi Kabak Musdu. “(Böyle kızları görünce, zaten yumuşak olan yüreğim daha da yumuşar. Ne hikmetse, sadeyağ gibi eriyiverir!.. Bayılırım elini yüzünü Cenabı Allahın kendinin yaptığı kızlara!..)” dedi kendine.

Ankara’nın bu köylerinden koyun kuzu toplar, götürür Et Balık Kurumu’na, yada kasaplara satar. Vekillere, elçilere mor lahana, bal, peynir götürür. Petekli oğul balı bulur. Ankara’daki Amerikan pazarlarından da mal alır, içerlere aktarır. Çankaya köşküne keklik, bıldırcın, av kuşu götürür. Ankara’da bir spor kulübünün onur üyesi. Partinin başkan vekillerinden hovardalık arkadaşları var. Kabak kafa, şiş göbek bir şey. Ağzı fişek kapçığı gibi, gümüş krom dolu. “(İnsan bu gözel dünyayı bir iki karıyla geçirecek değil ya! Variyeti, dirayeti, hem de şansı olan herkes bakmalı ötekilerini de tadına, ne sakıncası var?)” diye düşünürdü. Bir “Serkisof” saati, parmağında kocaman bir yüzüğü var. Yeni yeni tırnak kesecekleri, çakıları var. “(Gözel sevmek ayıp değil, yasak değil, günah hiç değil! Toprağımızda parayı veren düdüğü çalıyor çok şükür; karıyı kızı tespih gibi

diziyor. Dahi Ankara’da!..)” derdi. Çakmağı, tespihi, içinde balık resmi görünen anahtarlığı var. “(Kelami Kadimin, Cenabı Allahın, büyük peygamberlerin, eşkıyaların hem de hocaların dediği, yaptığı bu değil mi? Nafakasını sağlayabildikten sonra, al alabildiğin, sev sevebildiğin kadar! Evet, yenilerini sevmekle, eskilerini de sefil ettiğimiz yok şükür!..)” derdi. Aynası, dürbünü, tabancası var. Cepleri aktar dükkanı gibi. Her şeyi var. (Yeşil gözlü, göküş kızlara bayılıp bitiyorum!)” derdi. Parası da var...

Geldi kocakapının önünde durdu:

“Gıı Havanaaa!” dedi.

Havana seslenmedi.

“(Eğer bu kapıdan bir kısmet varsa bize, yaşadık yolun sonuna doğru! Yonca yaprağı gibi ağzına tükürdüğümün kızı! Şu Cenabı Allahın ne hünerleri var dünyada!)” dedi.

“Havana, gıı! Velikul evde mi? Kuzu alacağım!..”

Havana yüzünü gözünü topladı yazmasıyla:

“Bizde satlık kuzu yok Kabak Ağa, git işine!”

“Başka iş de konuşacağım gı, yok mu Velikul?”

“Yok, dedim! Kızılca’ya gitti, dönmeyecek!”

“Gı o nasıl laf? Kendi yoksa, evi var! Aç kapıyı!”

“Açamam! Sahibi olmayan evi nasıl açarım?”

“Gı deli olma, hayırlı bir iş konuşacağım!”

“Senin karnında hayır eğleşmez! Açamam!”

“Allah Allah ve süphanallah!” dedi Musdu. “(Ulan ne kuduz karı! Şunun laflarına bak! Az önce gördüm kocanı bükecin başında ulan! Ama haydi! Neyse! Yüzüne furmayım yalanını! Saydığım yerler var!..)” Atını köy içine sürdü.

Dürü, kapının aralığından başını uzattı: “Yılışık herif! Yok diyoruz, hala sırnaşıyor! Def olup gitmiyor!”

Havana:

“Durduğumuz yerde, gördün mü başımıza geleni ay kızım? Sen de eline bir ayva alıp ne dikilirsin o saçağa ay Dürüm? Gider babanı bulur şimdi! Kendir büküyordu...”

Caminin dibinde yirmi kişi kadardılar. Velikul, kol çeviriyor. Dört beş komşu da, elinde birer kendir kolçağı, çeke çeke gidiyorlar. Bu telleri birleştirip urgan yapacaklar.

Kabak Musdu indi attan. “(Sersem karı! Benim nasıl temiz yürekli, ne kadar yumuşak bir adam olduğumu sanki bilmiyor! Variyerimden, dirayetimden sanki haberi yok! Açmıyor kapıyı! Hem sersem, hem cahil, ne olacak?)” Atı yedeğine aldı. Yürüdü kendir bükenlerin yanına doğru:

“Selaaam! Va aleyna aleykümselam ağalar!”

Dürü çıktı içerden: “Gitti mi o kudurası, ana?”

Havana’nın içi altüst. Elleri titriyor: “Gitti!” dedi. “Gitsin, bir daha dönüp gelmesin inşaallah!..”

“Çok korkuyorum ana! Yüreğim güp güp furuyor!” Elini sol göğsünün üstüne koydu: “Şuna bak!” dedi. Yuvarlacıktı orası. Güp güp güp. “Şuna bak ana!.. ‘

“Ne bakayım deli? Benimki de furuyor!”

Adamlar saygı gösterip selam aldı. “Hayrola Kabak Ağa? Neden döndün? Sormakta sakınca yok ya?”

“Ha... şey... yok! Şey, Veli’yle konuşacağım. Yaniya Velikul’la! Satlık kuzusu olduğunu duydum da...”

“He hı şey...” deyip duruşundan kuşkulandılar.

Eski Muhtar Cemal sordu: “Koyun mu, kuzu mu?”

“Kuzu kuzu... şey!.. İstediği parayı vermeğe hazırım! Bir görüşelim hemencik dedim.”

Velikul, bükecin başında, Kabak Musdu’yu görüyor, ama konuşulanları duymuyor. Kol çeviriyor habire.

“Velikul burda... ama?..” dedi Eski Muhtar. “Senin dediğin kuzunun pazarlığı önce iki ahbap arasında açılır. İstersen alalım kendisini tenha bir yere gidelim. İstersen bize de gidebiliriz yaniya...”

Havana:

“(Çok göz-önü bir yere yapmış bu yıkılası evi yapan!)” dedi kendine. “Hiç insan getirir de köy içine ev kondurur mu? Şöyle bir kuytuya yapar... Eee; ne olacak şimdi?)”

Dürü, “Korkuyorum ana, çok korkuyorum!...” diye bir ağlama tutturdu. “Anacığım... anacığım!..”

“Anacığının adı batsın! Sen korkuyorsun da ben korkmuyor muyum köpeğin eniği? Eline ayva alıp ağzını doldura doldura dikelmeseydin yolun annacına! Şimdi de “Korkuyorum anacığım! Korkuyorum anacığım!” diyorsun! Korkmadan git! Baban olacak herif de bükecin başındadır şimdi!”

Kabak Musdu:

"Çok memnun olurum Cemal! Eve gidersek haggaten iyolur! Velikul'a haber ver, tez gidelim! Yaniya ben bu işe birden karar vermiş değilim. Eski fikrim..." Elindeki kamçıyı tozluklarına vurdu şap şap: "(Soyka Havana, Kızılca'ya gitti diyor! İşte kıstırdım kocanı!.. Görgüsüz karı, gel buyur dersin! Hoş geliş edersin! Çay pişireyim mi, çalkama yapayım mı? dersin! Allahın buyruğuyla, peygamberin kararıyla kızına müşteri oluyoruz, ne suratını asıyorsun? Hiç mertebe, hüsnü tabiyat yok mu sende? Bu edepsizliğinle o gözel kızı nasıl doğurdun, nasıl büyüttün?)" Sokurdandı böyle.

Velikul:

"Valla, işimizi bitirmeden nasıl gideriz Cemal?" dedi. "Bitirelim ondan sonra! Sorsana, ivmecesi neymiş?"

"İvmecesi neymiş olur mu? Önemli işi vardır! Alışverişçi adam! Bir an önce cevabını alıp gitmek ister: Olur olur, olmaz olmaz!.."

"İyi ya, beklesin madem! Urgan bükuyoruz!"

"Aksilik etme ulan; bükeci veriz komşulara! Tire sicimi olacak değil ya senin danaların ipi! Ha biz, ha onlar! Komşular yapıverir. Biz de gider konuşuruz!"

Zorla kalktı Velikul. Yerine bir adam oturttular. Eski Muhtar Cemal de kendi yerine birini buldu. Kabak Musdu'nun yanına vardılar birlikte. Saygılıca durdular önünde.

Musdu: "Merhabalar olsun Velikul!" dedi.

Velikuİ kısaca, “Merhaba!” diye aldı selamı.

Üçü birlikte yürüdüler.

Arkaları sıra Şakir Hafız da geldi. “Şayet bir sakıncası yoksa ben de geleyim!..” diye ağız yaptı bir de. “Hayırlı konuşmalarda bulunmayı severim!”

Kabak Musdu baktı: “(İstemez, kal ulan!)” diyecekti, düşüncesini değiştirdi: “(İş yokuşa ağarsa yardımı dokanır!)” diye geçirdi içinden. Sonra: “Yok canım, ne sakıncası olsun! Daha faydan dokanır; gel gel!” dedi.

Yürüdüler.

Dibeğin başına bir küme karı toplanmış. İkisinin elinde soku var. Keşkek dövüyorlar. Sokuları indirip kaldırdıkça “Hık!” ediyorlar. Kurumuş kocakarılar. Otuzundan yukardan. “(Genç olacaklardı da sokuyu salladıkça turunçlarını görecektik! Gerdire gerdire patlatırlar gömleklerinin göğsünü!)” Elinde kalbur, çuval tutan karılar usulca arkalarını döndü. “Birkaçı: “Ne nalet herif! Yiyecek gibi bakıyor köyün karılarına!” dedi. Ama bu sözler, dilleriyle dudaklarının arasından ancak bir fısıltı kadar çıktığından, kimse uymadı, anlamadı.

“(Kıç döndü soykalar!.. Karı kısmı kocayınca işte böyle kıç dönüyor. Dönün ulan! Adamın kuşağı dolu olunca genci bulunur bunun! Genci, hemi de koklanmadık dormurcuk gülü de bulunur!..)”

Cemal’in kocakapının önünde bir dut ağacı. Fidanını ziraattan yedi buçuk liraya almıştı. Aşılıydı. Epeyce boylanmıştı beş yılda. Dibinde kazlar var. Mal maşat zarar vermeyecek sertliğe gelmiş. “(Dut ağacı dut verir!)” dedi Musdu. İçinden aynı şeyi Cemal de geçirdi. “ (Yaprağını kıt verir! Oğlan büyük... kız küçük... Sarılması tat verir!)”

Cemal yan gözle Kabak Musdu'ya baktı. "(Ayı!..)" dedi içinden. "(Ayı, ayı!.. Tadı tuzu olmaz bu işin, ayı!.. Biri bir tel, ince bir çayır! Öbürü kooskoca bir ayı!..)"

Köpek ayaklandı.

"Suuuuust!" dedi Cemal. "Yat aşağı!.."

Köpek yattı aşağı. Musdu'nun atını sayvana bağladılar: Heybesini indirdiler. Şakir Hafız oraya, duvarın dibine su döktü. Sonra çıktılar yukarı, Cemal'in konuk odasına.

"(Aaah; olanak!)" dedi Cemal içinden. "(Bunun da miyadı doldu, benimkinin!.. Azıcık olanak olsa; aah!..)" Sonra yüksek sesle, "Kalk bize birer çalkama yap Güssün!" dedi. Karısı, teknenin başına oturmuş tarhana karıyordu.

Güssün'ün yanında görümcesi var. Yardım ediyor. "Hemen kalkayım, siz geçin!" dedi.

Geçip döşeli odaya oturdular. İçerisi ayva kokuyor. Yüklüğün altı ayva dolu. Sarı bir mısır asmağı damın merteğine bağlanmış. Duvarda bir de pazen entari sallanıyor. Kırmızı kocaman güller var entarinin her yanında...

"(İlle de şu ayva kokusu yarabbim! Ulan bu dürzü Velikul'un kızında ne var böyle, birden furdu beni? Allah Allah ve süphanallah!.. Pek de birden sayılmaz ama? İşte... Canım, tutup da tadına mı baktık? Gene birden sayılır...)"

Dibeğin başındaki karılar:

"Üçü bir olmuş, Şakir Hafız'ı da almış, acap ne yapmağa gidiyorlar dürzü Cemal'in evine? Velikul, koyun kuzu, dana

düve mi satacak? Yoksa petekli oğul balı mı verecek Almanlar, Amerikanlar yesin diye?”

Kendir bükenler:

“Kıvratın ağalar kıvratın Velikul’un ipini! Şimdi döşeli odaya girip pazarlığa oturdular. Velikul, paragözün biri. Şakir Hafız derseniz ara bulmayı sever. Kabak Musdu kendi açıkgözün teki olduğundan bu iş biter bugün! Eski Muhtar Cemal’a gelinceee!.. Cemal’a gelince... Ulan senin ne çıkarın var da alıp götürdün bunları evine ay kara dinli dürzü?..”

Kahveci Koca Linlin geçiyordu:

“Enayi enayi soruyorsunuz!” dedi. “Bu köyde Şişgöbeğin esas bok yedicibaşı kim? Eski Muhtar Cemal! Dürü’nün pazarlığı kesildi de pey verildi mi, Cemal belki de Velikul’dan daha çok kazanır dolaylı olaraktan...”

Dürü, kapandı ağlamaya. Hayat duvarının dibine çöktü, kalkmadı: “Ben de Elmalı’ya kaçar, Haçça teyzemin yanına saklanırım! Gelmem geriye! Benim gibi bir kızınız yok derim! Haber yollasanız da gelmem!..”

“Erişikli baban bilmez senin oraya gittiğini de saklanırsın! Hem dur bakalım, kim bırakıyor Elmalı’yada kalkıp gidiyorsun ay deli?”

“Giderim! Ruhunuz duymaz! Bugünden giderim!”

“Bırak zırlamayı eşşeğin dölü! Belki baban keser atar, “Benim bu işe rızam yoktur; hemi de kızım daha küçüktür!” der, bin yılın başında adam gibi bir laf eder...”

Dürü: “(Şeklim şüphem kalmadı artık! Anam da benim gibi korkuyor!)” dedi. Daha çok ağlamaya başladı: “Çileli

başım! Kadersiz başııım! Kara yazılı başıııım! Onmadık başıııım!..”

Havana’nın bir güleceği geldi: “(Tırnak kadar şey! Çok gözel yaslar öğrenmiş! Çok da ufacık! Ben buna nasıl dayanırım ay gözel Allahım?)”

2

KABAK MUSDU

Velikul, epeydir gelmiyor Cemal’in evine. Yerler bir sürü hayvan postuyla kaplı. Duvarda bir tüfek, bir fişeklik, bir de av çantası asılı. “(Ayran, çalkama diye uzatacaklar!.. Bükeci ele emanet edip geldik!..)” dedi kendine.

“Cemal yeğen! Durumu biliyorsun! Ayranı çalkamayı boşver! Sağ ol yaniya! Ben konuyu anlayıp hemen gideyim! Kendiri, bükeci bırakıp geldim yaniya!..”

“Konuyu...” dedi Cemal. “Ben de bilmiyorum!”

Velikul, Kabak Musdu’ya baktı.

Şakir Hafız: “Konuğu sıkboğaz etme Velikul! Adam rahatcana bir ayran içsin hiç olmazsa!”

“Yok canım!” dedi Musdu... “Nasıl olsa konuşacağız!”

Cemal: “Urgan için tasalanma canım, bükerler!” dedi.

“Pekey, benden ne istiyorsunuz sormak ayıp olmasın?”

Eski Muhtar Cemal sustu. Şakir Hafız da sustu.

“Bir alışveriş konusu var!” dedi Kabak Musdu. Boğazını kazıdı. “Yaniya hayırlı bir konu...”

Başına bir uğultu girdi Velikul’un. Kulakları çınlamağa başladı. “Nasıl yaniya? Ne gibi bir hayırlı konu? Yaniya bende bal yok, peynir yok! Pekmezim var, o da satmağa yaramaz! Mal davar da yok satılık!” Dürü’yü diyecekti, titredi. “(Yok canım! Yok! Bu değildir! Kattiyen! Kabili mi var?)” Yutkundu: “Anlayalım ne ise? Açık konuş kardaşım Musdu Efendi...”

“Yaniya bunda saklanacak bir şey yok Velikul! Açık konuşalım şunun şurasında! Nasıl olsa konuşacağız. Allahın buyurduğu bir şeyi konuşmak ayıp değildir. Abes de olamaz...” Öksürdü. İçinde balık resmi görünen anahtarlığını çıkarıp oynadı: “Peygamberimizin de buyruğu budur. Benim gayem, insanlık görgüsüne uyarak, hemi de şunun şurasında bir komşu köyüz, her zaman sıkı ilişkimiz var. Cemal de çok sıkı ahbabım olduğundan, birbirimizi iyi tanırız...”

Velikul diz değiştirdi.

Kabak Musdu biraz açıldı:

“Bu nedenle, lafı uzatmakta hiç fayda yok Velikul! Allahın buyruğudur! Benim kocakarı hastalığı iyice ilerletti. Sızıdan sancıdan eli bir işe varmadığı gibi, belini doğrultup kendi zaruretini bile gideremiyor! Evimi de az çok bilirsin. Gelen giden evidir. Deveciyle konuştuğumuzdan, kapımızı büyük yaptırdık. Çayımı çorbamı pişirip sunan yok. Ahbaplarımın karşısında mahçup oluyorum. Geçen gün bu halimi sezdi kocakarı. Şimdi kendi yok, Allahı var. Kamile, haggaten kamil avrattır. Dedi: “Evlen Musdu! Yok başka bunun çaresi! Benden sana hayır yok! İşte gönlümle söylüyorum: Bul bir helal süt emmiş, terbiyesi, namusu yerinde, eli ayağı düzgün kız. Hemen alıp getirelim!” Aynen böyle söyledi. Ben de dedim: “Estağfurullah! Bu yaştan sonra? Hem de senin üstüne? Yapamam Kamile! Beni zorlama! Beni bu işe yöneltme!” Gene de üsteledi kocakarı: “Bu yaştan sonra olup da...” dedi. “Daha kırkına gelmedin! Peygamberimiz altmışında yeniden evlenmedi mi? Hazreti Bilali Habeşi Efendimiz de öyle yapmadı mı?” Az çok okumuşluğu vardır Kamile’nin İslamca. “Onlara bakarak sen daha delikanlı sayılırsın!” dedi. “Benim üstüme diye de hiç düşünme! Nedenine gelince, gönlümü rızamı veriyorum bir; ikincisi, ihtiyacın var! Hizmetini gören yok Musdu! Yaranın yoldaşın geldiğinde mahçup oluyorsun. Üçüncüsü, az çok variyetlisin. Karın kazancın yerinde! Nafakasını tedarik edebildikten

sonra yeniden evlenmek şeriatın buyurduğu bir iştir...” Kamildir dedim ya! Aynen böyle söyledi. Bunun üzerine...” Yutkundu Kabak Musdu. Biraz bekledi. Bakındı.

Şakir Hafız, “Eveeet!” dedi uzunca.

Cemal: “Tabii canım, yengemiz mertebelidir!” dedi.

“O böyle her Allahın günü üsteleyince, ben de fazla, karşı duramadım! Mertebeli kadın olduğundan, - fazla zaptı raptına gitmemişimdir ama - hatırını çok sayarım. “Yalnız senden istediğim bir şey var Musdu: Alacağın dul olmasın, kız olsun! Tabiyatımıza göre her şeyi kendimiz öğretelim! Yeter ki helal süt emmiş olsun!” dedi. Bunun üzerine pekey dedim. Başladım helal süt emmiş bir kız aramaya! Tabii zor iş! Günlerce uykularım kaçtı. Elmalı’da, Erikli’de, dahi Aşağı Arapça’da, öteki köylerde, alışveriş sebebiyle dolaşırken çok bakındım, gözümün tuttuğu bir kız bulamadım. Dul olsa çok var. Kocası madende ölmüş, Kore’de kalmış... Ama Kamile dul istemiyor... Efendi, inanır mısın, bulamadım! Ya gözüm tutmadı, ya gönlüm sevmedi! Tabii bir de gönlün sevmesi var. Ben çok yufka yürekli, hem de ince gönül bir herifim. Yaniya benim göbeğimin şişgin olmasına bakmayın. Çok merhamet ederim kadına. Tabii o bunu suyistimal ederse yandı! Kaplan gibi kıskanırım! Severim, esirgerim ama o bunu suyistimal edip midemi bulandırdı mı gene yandı! Onun için çok dikkatli aramağa başladım...”

Şakir Hafız, Velikul’a bir göz attı. Gök gözlerinde Dürü’nün yeşilini aradı, bulur gibi oldu. “Haklısın Musdu Efendi!” dedi.

“Gökçimen, öteden beri bildiğim, beğendiğim bir köydür. Ölen ilk ailem zaten buralı olduğundan, günde olmazsa, günaşırı gelip gittiğim bir yerdir. Velikul’un evi de yolun üstünde. Göz ucuyla çok dikkat edip beğenmişimdir dahiliyesini. Yaniya yüzüne söylüyorum, kusura bakmasın,

hem de Havana benim öz kardaşım olsun, ve kerimesi, Allahın buyruğu yerini bulmadığı takdirde o da kızımdır, her geliş geçişimde dikkatle bakarım, yaniya size nasıl vasfedeyim, Havana kadın, melek gibi bir kancıktır! Helbet kızını da kendi gibi yetiştirmiştir. Ne demişler? Anasına bak kızını al, kenarına bak bezini. Hemi de Şakir Hafız daha iyi bilir, Kuran sözüdür, Hazreti Peygamberimize Arafat dağında nazil olmuştur: "Analar gümüştür, kızlar som altın!" Dedim: "Yahu Musdu, ne sallanıp duruyorsun? Dikkat et şu Velikul'un kızına! Var mı darı tanesi kadar kusuru? Anasında babasında bir leke?"

Cemal:

"Estağfurullah!" dedi. "Köyümüzün hanedan adamı!"

Şakir Hafız da, "Tastamam öyledir?" diye pekiştirdi.

"Bunun üzerine cevap verdim kendime: Yoktur! Bunca yıldır gelir geçerim, Havana'yı kızlığından bilirim, çayırda yalnayak koşup zıpladığı günleri görmüşümdür, haggaten yoktur! Deral gittim kocakarıya: "Kamile hatun, gözlerin aydın! Aradığımızı buldum!" dedim. "Kim?" diye sordu. Şöyle bir iki başka ad söyledim Elmalı'dan, Erikli'den. Şimdi sizden saklasam Allah biliyor. Gökçimen'den de söyledim bir iki ad. Yahu arkadaş, hiçbirini tutmadı benim kocakarı! Tutmadığını da ağzını sımsıkı yumup susmasıyle belli etti. Karalayıcı kınayıcı söz söylemez kimse hakkında. Çok mertebelidir. Tam, "Atakçı Veli"nin, yani Velikul'un kızı..." der demez. "Dur!" dedi. "Hanedan sülaledir! Biraz yoksuldur ama, asaletine diyecek yoktur, orda dur!" dedi. "Velikul'un öyle bir kızı var mı?" dedi. Gelip geçerken birkaç kez gördüğümü anlattım. "Yalnız biraz yaşça küçük!" dedim. Çok memnun oldu. "Bilakis iyidir! Ağaç yaş iken eğilir! Yalnız iyice bir daha bak! Gözün tutsun, gönlün sevsin. Ondan sonra karar ver. Benden yana tamam. Ben olurumu korum bu işe..." dedi. İşte bunun üzerine, bugün Kayadibi'nden

dönüyordum, Koreli Hüsnü'de biraz alacağım vardı, dürzüyü evinde bulamadım, öfkeylen dönüp gidiyordum, tam Velikul'un evin önüne geldim, geçip gideceğim; Allah tarafından, Velikul'un ev halkı da damın başında bulgur kurutmuyor mu? Kalbime hiçbir kötülük getirmeden bir kez daha bakıp kararımı verdim. Sonra sürdüm atı gidiyordum. Düşüncemi değiştirip döndüm. Bağların arasından. Geldim Velikul'un kocakapıyı furdum. Havana: "Velikul evde yok!" dedi. Çok terbiyeli konuştu, memnun oldum! Sonra bükecin başına geldim. Dedim: "Şimdi bunun uygunu değil, önce kocakarının gelip görüşmesi gereğidir, benim daha sonra çıkmam iyolur, ama... Canım ortada hüsniyet olduktan sonra ne fark eder? Hazreti Peygamberimiz, hem de Tanrı'nın büyük aslanı Hazreti Ali Efendimiz, kendi dünürlüklerini kendileri yaptı. "Sen de kendin yap, büyüklerin yolundan yürü Kabak Musdu!" dedim kendime. "Velikul olgun adamdır. Halk içinde konuşmayı da bilir, susmayı da! İki olgun arkadaş daha al yanına, kendin aç konuyu!" dedim."

"Valla çok gözel demişin!" dedi Eski Muhtar Cemal.

"Pravo!" dedi Şakir Hafız.

Ama Velikul susuyor.

"Şimdi, ama iyi ettik, ama kötü! Bir kusur varsa bağışlarsın Velikul! Açık konuşmak ayıp sayılmaz! Sen de açık konuş! Çok memnun olurum..."

"Tabii, tabii..." dedi Cemal. "Olacaksa olacak, olmayacaksa olmayacak! Her zaman açık konuşmalı. Bir de ne var: Hemencecik kesilip atılamaz. Hesap edilecek, düşünülecek yanları vardır..."

Velikul susuyor öyle.

Hafız: “Öyle uzun boylu düşünülecek yanı yoktur bunun!” dedi. “Sadece bir ufak nokta var, o da Dürü’nün yaşı. Çok küçük görünüyor. Ama beşi bitirdi geçen yıl. Sonra görüyorum, yaşıtlarından önce gelişti. Evet... Zaten ne demişler, kız evladı on üçüne bastı mı, ya erdedir, ya evde... Eveeet!..”

“Eveeet!” dedi Cemal. “Benim düşünülecek dediğim yanları, olmazına değil, oluruna! Yaniya ne gibi? Canım düşünsene Musdu Ağayı bu çevrede: Variyetine, servetine çıkacak var mı? Yaş farkı önemli değil. Bir deli oğlana veriz kızları çoğun. Yoksul mu yoksuldur. Ne kadir kıymet bilir, ne de usul mamele! Kamil adamın mamelesi başkadır! Bahusus birkaç yıl da kollayıverir Dürü’yü, taşa kayaya çalmayıverir, tamam, oturur evinin hanımı olur! Aştır ekmektir, onları Kamile yengem döndürür. Hep böyle sızılı kalacak değil ya! Doktora baktırır Kabak Ağa! Efendime söyleyim, yarın iki de çocuk doğurdu mu, Dürü’den kıymetlisi olmaz...”

Velikul susuyor.

Hafız gene konuştu: “Evet! Nikah bir töre! Kız kemalini bulduktan sonra bu işin düşünecek yanı yoktur. Hem de kesip atmak iyidir. Ben bu köyün imamı olaraktan, diyeceğimi derim. Erlik varlığınan. Varacaksan “var evi”ne var, “yok evi”ne varıp sefil olma, demiş. Vereceksen kızını “var evi”ne ver Velikul! Babasın! Babalığın vebali büyük!”

“Nikah da eder...” dedi Cemal. “Eder ama, kızın yaşı tutmaz. Gerçi kolayı var. Mahkeme açar büyültürüz yaşını. Tanığın iyisi yirmi bannot. Bu bir. İkincisi, Kabak Ağanın evine giden kız rahat eder kardaşım. Tarla işi yook, tapan işi yook! Orak yok, diken biçmek yok! Alışverişçilik temiz iş, temiz kazanç! Ayda bir kez Ankara’ya götürüp tomafillere bindirir hazır. Gençlik Bahçesi’nde gazoz, şurup içirir, Maraş dondurması yedirir. Valla sülalecek rahat edersiniz. Ne demiş “Varlıklıdan korkma” demiş...”

“Ohooo!..” dedi Musdu. “Yaniya, öyle gezdiririm ki! Attım mı tomafile, bir Çankaya, bir Baraj, bir Çankaya, bir Baraj! Gençlik Bahçesi ki haggaten görümlüktür. Dondurma da yediririm tabii. Daha bunlar ne? Mehtap Lokantası’nda yoğurtlu kebap, Ankara tatlısı bile yediririm...”

Velikul hala susuyor.

Eski Muhtar Cemal gür gür atıyor:

“Bu işin töresine gelince: Onu da en uygununa bağlarız. Musdu Ağanın eli geniş maşaallah! Yaniya para konuşmaya lüzum yok. Parayla eşşeği hana bağlarlar. Hemi de senin şanın kadar, kendi şanı ortada. Açar kesenin ağzını. Geçer fiyat üç bin mi? Çıkarır beş bin sayar Kabak Ağa! Para konuşmak iyi değil uzun uzun. Altın bilezik takmağa gelince: Bunlar da baş boydan olacak. En varsıl dürzünün kızına takılan kadar! Yani senin Dürü’nün boynuyla bileği şıngırdayacak ki hiçbir Havva kızınınki şıngırdamamış şimdiyecek! Bunların böyle yüksekten tutulacağına, sana Kabak Ağa adına söz veriyorum Velikul!”

Velikul susuyor.

Birden “Öh-ho!” dedi Kabak Musdu. Sesi çatallı: Bir “öh-ho!” daha çekip başladı: “Bunların kıymeti yok Cemal! Biz eşşek alım satımı yapmıyoruz adamım! Asıl önemli olan, Velikul’un bize cevabıdır. Yaniya, “Tamam ağalar, aldım, kabul ettim!” mi diyecek, yoksa, hani sonradan görme bazı çiy adamlar gibi ık mık mı edecek? Şayet “Kabul ettim” der de bir olgunluk gösterirse, para kesimini, altın takma işini bana bırakın! Töreyi fazlasıyla yerine getirmezsem adam değilim! Konuşmayın bunu! Darılırım! Benim içimden öyle söylenmeyecek töreler geçiyor. Yaniya, Velikul’un sade evini, evinin insanını değil, sülalesini göreyim gözeteyim diyorum. Bir düğün yapayım, dağlar kayalar oynasın! Ankara, Kızılca

buraya taşınsın! Velikul da beş kuruş harcama yapmasın. Parayı mezara mı götüreceğim? Nasıl olsa kefenin cebi yok mına goyum! Yeter ki Velikul bize olumlu cevap versin...”

Velikul susuyor.

“Yoooo; hemen değil!” dedi Hafız. “Bu doğru olmaz! Hem diyorsunuz eşşek alım satımı yapmıyoruz. Hem de beş dakikanın içinde cevap istiyorsunuz! Olamaz! Sen kendin cevap verebilir misin Kabak Ağa? Kim cevap verebilir? İzin ver, iki gün düşünsün. Hem de çoluk çocuğuyla konuşsun. Evet, Velikul babasıdır ama, bir de anası Havana hatun vardır. Analık hakkı vardır. Analık hakkı kolay ödenebilir mi?”

“(Ulan ukala dürzü!)” dedi Cemal içinden. Sonra: “Doğrusun Şakir Hafız!” diye gürledi. “Ama uzatıp durmanın ne lüzumu var? Gene danışır Havana’ya usulen! Ve lüzum görüyorsa! Ama bir kızın alınıp verilmesi önce babasından sorulur. Babanın evet dediği yere ne kızı hayır deyebilir, ne de anası! Toprağımızın göreneği budur, dikkat edelim! İçimize naylon adetler sokmayalım!”

Kızdı, “Toprağımızın göreneğini ben senden iyi bilirim Cemal!” dedi Hafız. “Zaten söylediğim, doğrudan doğruya toprağımızın göreneğidir! Olduğu gibi onu konuşuyorum! Kitabımızın buyruğunu!”

Kabak Musdu, elini sertçe kaldırdı:

“İstoop!” dedi. “Çok konuştunuz! Kim dedi size bu iş konuşulurken, benim önümde tartışın? Susun da Velikul konuşsun! Yok, eğer biraz düşüneyim, evime varıp, karıma marıma danışayım diyorsa, hayhay, izin verelim. O da son derece uygundur. Yalnız, yürek serinletmek için bize bir sözcük söylesin. Ama onu da gönlü bilir. Sıkıştırmayalım!”

“Görgülü adamın hali başkadır!” dedi Hafız.

“Haggaten başkadır!..” dedi Cemal de.

Ama Velikul susuyor.

Kabak Musdu birden kalktı: “Siz düşünün! Bana müsade!” dedi. “Çok işim var. Hemen gitmem gerekiyor! Ankara’dan bir kamyon dolusu mal gelecek: Yeni Amerikan mallarından... Bir saate kadar köyde bulunmalıyım...”

Ötekiler de kalktı.

“Bir saate kalmazsın, atın var!” dedi Cemal.

“Her neyse, adamın işi var, gidecek!..” dedi Hafız.

“Atım şahin! Ama hemen gitmem şart!..” dedi Musdu.

Birlikte hayata çıktılar. Kabak Musdu göğe baktı: “A a a!..” Bu ne?” dedi. “Hava kararmış! Islanacak mıyız yoksa?”

Cemal, “Valla yağacak!” dedi.

“Haggaten!” dedi Hafız. “İşin olmasa da kalsan!”

“Önemli işim var! Hele ki naylon yağmurluğu alıp heybeye koymuşum sabahtan! Başlığı da var mına goyum! Yağmur bana vızgelir. Bir arkadaşım Amerika’dan getirdi. Yaniya çok gözel bir yağmurluktur! İnce cam gibi! Hem de naylon!..”

İndiler aşağıya. Cemal heybenin gözünü açıp yağmurluğu çıkardı: “Ulan valla tevatür!” dedi.

Hafız imrenmeyle baktı yağmurluğa. Sonra alıp tuttu, Kabak Musdu giysin...

“Beğendinizse size de bulurum birer tane!”

“Hay öyle bir iş yapsan?” dedi Hafız, yutkundu.

“Kendiniz kıymetli, istediğiniz ucuz! Şimdi yağmur yağmasa bunu bırakırdım. Ankara’da çok var...”

“Bana bir tane getirirsen memnun olurum! Ama yerlisinden değil, Amerikan olsun!”

“Sana da, Cemal’e de!.. Yağmurluk dediğiniz ne? Feda olsun...” Durdu, yutkundu. “Dahi Velikul’a da getiririm...”

Atı çektiler. Cemal heybeyi ata attı.

Kocakapıyı da Velikul açtı usulca.

“Bineyim hemen! Yollar cıvımadan köyü tutayım. Hava iyice inmiş! Şimdi boşanacak...”

Bindirdiler. Kamçısını salladı Kabak Musdu. “Haydi ısmarladık ağalar!” dedi hepsine. “Cemal, ısmarladık, gardaşım! Hafız, ısmarladık! Ismarladık Velikul!..” Epeyce uzaklaşınca, dönüp el salladı.

Naylon yağmurluğun içinde bir “cam adam” gibi görünüyor. Gök devrilse ıslanmayacak.

Velikul göğe baktı: “Urgan bitti mi acap?”

“Canım yağsa da senin urgana bir zarar gelmez. Çıkıp oturalım cımıcık!..” dedi Cemal.

“Yok yok, gidip bakayım!”

“Beri bak Velikul!” dedi Hafız. “İyi düşün bu konuyu! Tepilecek nimet değil kardaşım! Olurundan düşün!..”

Cemal, elini “hastir” çeker gibi salladı.

“Olmaz yanından düşünebilir mi ulan? Başına göpgözel bir kuş konuyor! Baksana, herif yağan yağmuru iplemiyor! Naylon yağmurluğun içinde, şişede gibi gidiyor! Sen isem, urgan bükülüyor, yağmur yağacak diye deli oluyorsun! Gel haydi gel! Ben bir çuval vereyim de biçeğini içine kat, geçir başına!..” Hemen içeri girdi, atmanın üstündeki kıl çuvallardan birini aldı, verdi Veİikul’a.

“Bir çuval da bana getir madem!” dedi Şakir Hafız. “Geçireyim kafama, ben de gideyim! Dahi sen de gel. Velikul’un urgana yardım edelim...”

“Öyle mi dersin? Başka işe de bakamadık bugün!” Atma’nın altından iki çuval daha getirdi Cemal.

Daha yağmur yok. Çuvalları alıp bükecin başına yürüdüler.

“Şimdi köyün boşboğazları başlar: “Ne yaptınız kuzu pazarlığını? Söz kestiniz mi?” Uygun bir cevap verelim!..” dedi Hafız.

“Helbet! “Konuştuk ama söz kesmedik!” deriz.”

“Öyle diyelim amanın!” dedi Velikul. İlk kez konuştu. “Dümbür düdük etmeyelim hemen!”

“Tamam!” dedi Cemal. “(Gönlü var dürzünün! Yani uçuyor! Ama masus susuyor ki, nazlanacak biraz!.. Parayı fazla koparmak için... Çok paragözdür bu dürzü, çoook!..)”

Kabak Musdu, atını dörtnala sürüp geçti evin yanındaki yoldan. Atı tanımasalar, naylon yağmurluğun içinde kimin

geçtiğini bilmeyecekler. “Hem de bu kez bakmadı kör olası gözlerini dikip dikip!” dedi Havana. “Kudurası nalet!..”

“Ana gıı, o mu?” diye sordu Dürü.

“O devrilesi!” dedi Havana öfkeyle.

Dürü güldü: “Ne onun sırtındaki gıı?”

“Sırtı kapansın! Takmış bir şey, kimbilir ne?”

Adamlar, bükülmüş urganı Velikul’un eline verdiler. “Al, güle güle kullan! Sonunda bununla asıl inşaallah!” dediler.

“Bak şimdi!” dedi Velikul. “Sağ olun, var olun! Büküp gelep etmişsiniz; ama bu beddua ne?”

“Asılacağın zaman ip aramağa gitme, kötü mü?”

“Dürzüler!” dedi Velikul. “Ben asılacağıma siz asılın!” Sesi bayağı öfkeli. Neden böyle konuştuğuna kendisi de şaştı.

Kahveci Koca Linlin: “Neyse!” dedi. “Yarım teneke helva alıp bir ziyafet çekersin arkadaşlara! Bak, koç kes demiyoruz. Erkeç demiyoruz. Yarım tenekecik helva diyoruz...”

“Büktükleri bir urgan be!” dedi Cemal. Velikul’u arkaladı biraz.

“Onun da yarısını biz büktük!”

“Urgan değil yalnız!” dediler. “Kuzu alım satımının da şerefine! Alım satımın haberini siz gelmeden duyduk. Kabak Musdu atın üstünde yüzgülü gibi ağardı gitti hoşnutluğundan!..”

“Daha bir alım satım yok!” dedi Hafız.

“Neyse! Biz helvamızı isteriz!”

Olgun adamdı köyün içinde Kahveci Koca Linlin. Yanık, ezgin. Böyle şakaları yapmaz. Yapanları sevmez. Nasıl yaptığına kendi de şaştı. Usulca içeri girdi.

Elinin üstüne ilk damla düşünce telaşlandı Havana: “Şu herif çıkıp gelmedi! Bulgur ıslanacak!..”

“Gelmezse kendimiz alırız ana!” dedi Dürü.

“Nasıl alırız koca çuvalları?”

“Elleşiriz...”

“Elleşirsin! Çulun üstü dolu!”

Birkaç damla birden düştü.

Damın kuru yüzü noktalandı.

Dürü: “Ana yağmur geliyor!”

“Kooş!..” dedi Havana. Çulun uçlarıyla bulguru örttü. Birini örttü, öteki çul yarımına, kilime gitti. “Kooş Dürü, koş örtü-örtüver! Tüüüh, ıslanacak bulgur, nere gideyim?” dedi.

İyi kötü örttüler bulgurun üstünü.

“Tut ana, önce bunu alalım içeri!”

İçerden bir çocuk ağlaması geldi. Küçük Evşen uyandı.

“İyi tut!” dedi Havana. “Yattı yattı, ağlayacak zaman buldu bu eşşeğin sıpası da!”

Çul yarımlarının birini taşıdılar. Yağmur hızlandı. İkinci yarımı alıyorlardı, sağnak başladı. Öteki yarımları ancak hayata çekebildiler. Dürü'nün kolu yoruldu. Parmak içleri acıdı. Gene de koşup çuvallara yapıştı anasıyla. Elleşip kaldırdılar. Dört adım gittiler, kolu kopacak gibi oldu. Parmakları dayanmadı. Bırakıverdi. Düştü çuval. "Nalet!" diye bağırdı Havana. "Hani elleşiyordun?"

"Çok yukarı kaldırdın! Tutamadım!"

"Yok mu başka özürün? Tutamamış! Neden tutamadın? Yediğin arpa ekmeği mi? Tutuversen ya!" Yeniden yumuldu çuvala. "De tut!.."

O çuvalı güç bela aldılar hayata. Ötekileri almanın olanağı yok. Yağmur damı oyuyor. Ana kız durup bakmaya başladı.

"Şu içerdeki de zır zır ne ağlar bilmem!"

Dürü koştu yağmurun altına şaşkınlıkla.

"Gel, gel! Bulgur ıslandı, sen bari ıslanma!"

Dürü geri geldi. Şakırdaya şakırdaya yağıyor. Sular damlarda, yerlerde birikmeye, yağmur bulgurlaşmaya başladı. Evşen ağlıyor çatlayacak gibi. Havana koşup içeri girdi. Şaşırdı ne yapacak. Işık biraz bacadan, biraz camdan geliyor. Cam küçücük. Havana, "Ne ağlıyorsun geberesi!" dedi, kıçına vurdu çocuğun. Kolundan tutup kaldırdı. Eliyle eteğini yokladı: "Ohooo!.. Dulkutmuş!" dedi. "Hiç ben bilmem mi?" Beline, başına, rastgele yapıştırdı. "Ayı kadar oldun, daha işeyecek misin?" dedi. "Bak bir de ağlıyorsun! Sus bakayım!" İki daha yapıştırıp dışarı çıkardı. "Ocaktan ırbığı getir!" dedi Dürü'ye.

Yağmur, alabildiğine veriştiriyor.

Aşağıdan kocakapı takırdadı. “İyi ki şu çuvalı verdi Cemal!” dedi Velikul. “Yoksa kötü ıslanacakmışım!” Yeni bükülen urgan koltuğunun altında. Çuvalı da kepenek gibi başına geçirmiş. Koştuğu için soluk soluğa kalmış: “Ulan Dürüüü!.. Havanaaaa!..”

“Çeneeeeen!..” dedi Havana. “Söyleee!..”

“Islandım ulan!..”

“İyi etmişin! Burda da bulgur ıslandı!”

Koşup merdivenleri çıktı. Hayata geldi:

“Neden almadınız peki içeri? Neden ıslattınız?”

Havana elindeki çocuğun eteğini yıkıyor. Dürü su döküyor. Havana karşılık vermedi kocasına.

Dürü: “Yağmur birden bastırıverdi baba!” dedi usulca.

“Birden bastırıverdi olur mu? Gözünüzü açaydınız! Islattınız hazır kurumuş bulguru!”

“Artık eksik konuşma Velikul!” dedi Havana. “Canım burnumdan çıkıyor! Nasıl alalım o kadar bulguru? Kiminle alalım?”

Velikul, bir Havana’ya, bir Dürü’ye baktı: “Bu ne oluyor! Alsaydınız beraber?”

Havana çocuğun eteğini yuyup sıktı: “Gücü yetmedi!” dedi.

“Çuvallar ağır!..”

“Bir yıllık yiyeceğimiz! Dam kuruyup, yeniden serinceye kadar kızışırsa yandık!..” Velikul, koltuğunun altındaki urganı attı hayata. Başındaki çuvalı direkteki çiviye astı. Yağan yağmurun altında ıslanan çuvallara baktı: “İnsanın yüreğinde gayret olmalı, gayreeeet!” dedi. Gayret olmayınca kurumuş bulguru ıslatır böyle!..”

Havana mosmor oldu öfkeden:

“Pekey, sen neredeydin şimdiyece?”

“Ne “Neredeydin”i gı? Urgan büktük!”

“Kaç urgan büktün? Bir bu değil mi?”

“Biraz da Cemal’in eve gittik...”

Yüreği harp etti Havana’nın. “Ne yaptınız orda?”

“Görüştük biraz. İş konuştuk...”

“Ne işi konuştunuz?

“Anlatırım sonra! Hayırlı bir iş konuştuk. Kabak Musdu Ağa sesletmiş beni. Ama siz bu bulguru ıslatmayacaktınız! Bir haber salsanız, koşar gelirdim! Tüh tüh!..”

Havana’nın yüreğine bir sancı çöktü:

“Anacığım!..” diye inledi içinden.

Dürü, Evşen’i alıp içeri kaçtı.

Velikul: “Haydi, tut bakalım!” dedi karısına.

Yağan yağmurun altında, elleşip içeri almağa başladılar çuvalları, çul yarımlarını. Yağmur, göğün karnı yarılmış gibi yağıyor. Damlar deliniyor, hasır çul ıslanıyor.

3

KIZ ANASI

“Söz vermedim canım!” dedi Velikul.

Havana, elindeki bulaşık bezini attı:

“Şu budalaya bak! Bir de söz mü verecektin?”

“Canımı sıkma Havana! Ohhooo!.. Ben, her iş yöntemiyle olsun diyorum. Sen ise üstüme geliyorsun! Ben düşünelim, danışalım deyip savuşturuyorum herifi! Sen beni suçlu görüyorsun! Kuru kabuğumda kurutma beni Havana! Alırım ayağımın altına, çiğnerim valla! Tepemin tasını attırma, bak!..”

Bağırdı Havana: “Tepen batsın Kepçekulaaak! Hiç insan her çağrıldığı yere gider mi? Baktın Kabak Musdu çağırtıyor, gitme! Bilmiyor musun o Şişgöbeğin içinde kaç türlü pazar kurulur? Bilmiyor musun o Toprak Soyulcanın eli para, cebi para, kuşağı para! Parayı saydı mı her cavırlığı becerir? Her yokuşu düz eder? Paralı dürzülerin edepsiz olduğunu bilmiyor musun Velikuul?!.”

“Sıçarım Kabak Musdu’nun parasına gıı! Kim takar onun parasını? Ama çağrıldığım yere de giderim! Neden? Çünkü kendimden korkum yok. Ne korkum olsun? Ekmeğimi Kabak Musdu vermiyor! Sonra ulan, birdenbire ne bilirim onun bu iş için çağırttığını? Öyle ya, bu Dürü daha el kadar çocuk. Ben onun kadın olduğunu bile bilmem daha. Ay hali, gün hali; yok haberim! Nasıl bilirim dürzü beni kız için çağırtıyor, ayak direrim gitmem? Ben sandım haggaten kuzu pazarlığı yapacak. Buna gittim. Sonra, çok muhterem arkadaşlar var arada. Eski Muhtar Cemal’i kıramam. Şakir Hafız var iyi kötü. Bir kötülüklerini görmedim bugünece! Gidip konuştum...”

“Vay! Eski Muhtar Cemal!.. Vay vaay!.. Şakir Hafız! Bir de İt Omar!.. O da var mıydı? Hepiciği onun bok yidicileri! Onlar

adamı iyi işe çağırır mı? Düşünsene, biri muhtar, biri imam, biri de İt Omar! Kimden yana ürer bunlar? Oldum bittim beyinsizsin Velikul! Olacakları olmadan düşünemezsin. İnsan azcık düşünür. Azcık kafa yorar...” “Şuna bak! Ulan benim kafamda dürbün mü var, bakıp da yedi gün ilerisini göreyim? Ben bir yanlışlık yapmadım. Ama sen yapıyorsun şimdi! Korkarım bana da yaptıracaksın. Böyle çelişik çülüşük konuşarak, kızı Evci köyünün ayısına verdireceksin. Bak, dikkatli konuş! Gidişmeyen yerlerimi kaşıma benim! Bak sana Havana diyorum ılımlı ılımlı...”

“Ilımlı ılımlı Havana diyormuş! Herifçioğlu kararını vermiş; “Kızı verirsem nedeni sensin, çelişik çülüşük konuşma!” diyor. Sen bu kızı Kabak Musdu’ya ver, bak ben sana ne yapıyorum? Ateş verip nasıl cayır cayır yakıyorum evini, malını, canını?!.”

“Erişikli, ne olacak? Deli!..”

Konuşmaları uzadı odanın içinde. Yemek gecikti. İkisinin de içinde istek kalmadı yemeğe, lokma koparmağa! İkisi de ağrıların acıların içinde kıvranıp duruyor. Bir felakete uğradıklarının ayırdındalar. Felaketi yenemeyiz diye korkuyorlar, suçu birbirine yüklüyorlar.

Dürü, dışarıya, camın dibine oturmuş, gözlerini faltaşı gibi açmış dinliyor ana babasının konuştuğunu. Ağlayacak, ağlayamıyor, bağıracak, bağıramıyor. Dumanlı boranlı bir dağ üstüne geliyor, dünyanın taşı kayası üstüne yıkılıyor. Bunca ağırlığın altından nasıl kalkacağını bilemiyor. Kabak Musdu’nun göbeğini, gövdesini, bıyıklarını, hele kaplamalarını aklına getiriyor, korkudan çıldırıyor. Aklım çıkıp gitmesin diye, başının üstünü bastırıyor.

Bir süre geçti böyle. Havana ocaktaki ateşe baktı. Gözlerini kurulaya kurulaya ağladı. Kül eşti uzun süre. Dürü büzüldü. Anasıyla babası yüreğine su serpecek bir söz

edecekler, kendisini kurtaracak bir karar alacaklar diye bekledi, bekledi. Velikul, taş gibi dondu ocağın sağında. Ayaklarını uzattı kapıya doğru. Canı tütün istedi. Ama tabakasında sarılmış yok. Üşendi sarmaya. Ağzının içi acıdı. Acı su avurtlarını doldurdu. Üşendi ocağa tükürmeğe. Acı acı yuttu. Aklından dağları, dağların sularını geçirdi. Kasabaya giden uzak yolu düşündü. Tepeler arka arkaya dizildi. Biraz düzlük açıldı önünde. Sonra her yanı çamur bir çarşı. Ayaz buz, küçük kısa yorganlı, kirli bir han. Köyden getirdiği para üç gün dayanmadı. Dost yok; destek yok. Kapısına kadar duman dolu kahvelere girecek gücü bile yok. Soluğunu içinde boğdu, "Sofrayı kur haydi!" dedi.

Havana: "Aklımı çıvdıracağım!" dedi kalktı. Sofra bezini serdi. Kalbur kasnağını attı, siniyi koydu üstüne. Çorbayı sahana boşalttı. Kaşıkları dizdi. "İştahın varsa buyur kendin!" dedi kocasına. "(Kepçekulaklı deli!..)"

"Kızı çağır!" diye çıkıştı Velikul. "İt yallar gibi, bırakıverme beni! Çağır çabuk kız! Kendin de geç şuraya! İki lokma yeyip kaldıralım.. Adet yerini bulsun. Gönül diyor, al başını, karını, hem de çocuklarını, çek git aşağılara! Dönüp ardına bakma hiç!.."

"Öpöz köyün! Nere çekip gideceksin?"

"Öpöz köyüm ama baksana olanlara!"

"Olanlara bakma sen, kendine bak da dik dur! Gevşek konuşma! Benim ere verilecek kızım yok arkadaş de! Ufak daha o de! Kestir at! Düşünelim danışalım ne demek? Ne düşüneceksin, kime danışacaksın? Karıya mı? Karıya tenezzül ettiğin var mı senin? Karının aklını akıldan saydın mı ömründe?"

"Yahu gene başlama Havana! Gene başlayıp dinimi imanımı kurutma benim! Elimden bir kaza çıkmasın akşam

akşam. Çağır kızı. Kendin de otur. İki lokma yeyip bırakalım. İçimin samanları ateş aldı, tütüyor. Karnım göğsüm duman doldu. İnfilak edip patlayacağım şimdi!..”

“Patla kurtul Kepçekulaaak! Bir kendi yanıp tüttüğünü biliyorsun! Bizi hiç düşünmüyorsun! Bir an önce patla, sen kurtul, biz de kurtulalım, akılsız Velikul!..”

Öfkesini içinde boğmaya çalışarak:

“Dürüüü!” diye bağırdı Velikul. Dürü, büzüldü dışarda.

Havana çıktı: “Haydi yavrum!” dedi. Çöktü başına. Eliyle omzunu pıt pıt etti. “Haydi girelim içeri!”

Dürü hıçkırdı, daha çok büzüldü. Attı kollarını yere. Hıçkıra hıçkıra ağlamağa başladı.

“Mahanaya mı bakıyordun kahpenin kızı?” dedi Havana. “Bırak ağlayıp buzlamayı! Bırak Dürü gibi olmaz olası! Olmaz olaydın keşke de, bana da bu zulümleri göstermeyeydin! Bir sepet arıyı başıma dökmeyeydin! Kalk iki sokum yiyelim...”

Velikul, ağaç kaşıkla önündeki çorbayı karıştırıp bekledi.

Dürü’nün ağlaması köyü sardı. Köpekler ayağa kalktı. “Kalk Dürü gibi yer yutası!” dedi Havana.

Velikul kalktı birden. Fırladı kapıdan: “Gir içeri! Dürü gibi!..” dedi. Bir tekme savurdu, Havana’ya değdi o da.

Havana, kucağına atıldı Velikul’un: “Seni gidi koca budala seni! Seni gidi Kepçekulak seni! Katil mi olacaksın? O nasıl tekme?! İçinin kanlarını mı boşandıracaksın çocuğun?”

Velikul tartındı. Savurup attı karısını. Yumuldu, kolundan kavradı Dürü'yü. Çekti içeri. Oturttu sofranın başına. Kızın yüzü gözyaşıyla yunup yıkanmış. Parlamış. Kırmızılaşmış yanıyor. Yazmasının. uçları ıslanmış. Saçları bozulmuş, her yeri altüst olmuş. Velikul, omuzlarından tutup kaldırdığında, ellerinin etine gömüldüğünü, kemiğine değdiğini anladı. Kemikleri sertelmemiş sanki. Mum gibi yumuşak. Çok çocuk daha. İçi ezildi gitti. Öfkesi dağıldı birden.

Havana kapandığı yerden kalktı. Hıçkırarak içeri girdi kocasının ardından. Oturdu sofranın başına. Velikul'un gönlü gidip geliyor. Kalkıp kaçmayı düşünüyor kahveye hiç olmazsa. Fakat kimden kaçacak? Biri bir kadın, elsiz ayaksız. Biri bir çocuk, daha kemikleri sertelmemiş...

"Başlayın ikişer sokum yiyelim! Sonra kaldıralım sofrayı! Gelip giden olur. Kalmasın çanak tabak ortada!.."

Çamaşır selesinin dibine büzülmüş, olup bitenleri korkuyla izleyen, hem de parmağını emerek vakit geçiren Evşen'i gördü Velikul. Uzattı kolunu. Onu da aldı sofraya.

"Ben biraz gayfaya çıkıyorum!" dedi sonra.

Eski ceketini taktı sırtına. Kapıyı vurup çıktı. Islak merdivenden indi. Kocakapıyı açıp kapadı. Yerler yunmuş. Gübre kokuları silinip gitmiş. Toz toprak arınmış sokaklardan. Köyün içi kumsal biraz. Yaz kış çamur olmaz. Biraz da bayır düşer.

Koca Linlin'in kahvenin ışıkları dışarlara vuruyor. Yemekler yenmiş, yatsılar çoktan kılınıp bitmiş. Kahve dolmuş. Herkes gelip yerini tutmuş, oyuncular oyuna, seyirciler seyire dalmış. Eski Muhtar Cemal'le Şakir Hafız ocağa yakın oturmuşlar. Kapıdan girince Velikul'u çağırdılar:

"Ooo!.. Buyur buyur!.."

Cemal, Koca Linlin’i sesledi:

“Bak bizim Velikul’a, ne içecek?”

“Çay getir!” dedi Velikul usulca.

İt Omar oyun seyrediyordu, bıraktı:

“Bir çay da bana söyle Cemal!” dedi.

Cemal: “Çaylar iki olsun Linliiin!”

İt Omar, Velikul’un dizine vurdu:

“Eee, hayırlı olsun bakalım Velikul!”

Velikul bozuldu. Sesini çıkarmadı bir an. Cemal’le Şakir Hafız’ın önünde ne diyecek bu İt’e? Sağ ol dese, kabul etmiş olacak: “Öyle bir şey yok ulan!” dese, konuştular, düşünelim danışalım dediler. “(Ne diyeceğim ben bu İt’e şimdi Allahım?)”

“Ne o, kızdın mı Velikul?” dedi İt Omar.

“Kızılır mı?” dedi Şakir Hafız. “Oğlan everip kız gelin etmek mürüvvettir bu yalan dünyada! Allah cümle kullarına göstersin...”

“Ben de o amaçla söyledim!” dedi İt Omar. “Ama Velikul öfkelendi. İstemiyorsan gideyim arkadaş! Çayı da Cemal söyledi zaten. Bir çayımı içer Omar diye korkma sakın!”

“Ağzının ortasina bir tane yapıştırmak” geçti Velikul’un içinden. Fakat ne var ortada yapıştıracak?

“Senin canın sıkılıyor!” dedi İt Omar. “Boşver, içini rahat tut biraz! Bugünkü günde kız alacaksan varsıl yerden al. Vereceksen varsıl yere ver. Yoksulluk zorlu pehlivan! Yoksullukla güreşilmiyor! En güçlü pehlivanları yeniyor yoksulluk. Valla benim haberim yoktu. Demin namazdan çıkarken duydum, memnun oldum. Kabak Musdu Ağa kendi adamımız sayılır şurda! Evci köyü kaç adımlık yol? Bir eli yağda, bir eli balda. Altında at. Kuşağında para. Her hafta Kızılca’da, Ankara’da! Çankaya köşküne keklik, elçiliklere bal veriyor. Mor lahana, körpe kuzu, taze yağ, türlü peynirler, köy işi çoraplar, işlemeli cepkenler, seymen urbaları, her şey... anladın mı? Bissürü de mülkü var. Ortağa verip ektiriyor. Söğütleri, kavakları fazladan! Para küpü herif! Yarın sade sana değil, hepimize faydalı olur. Böyle bir adam, senin kızına müşteri olmuş, sen düşünüyorsun! Aklına yanayım! Boşver, kaldır kafanı şöyle! Kaldır yüzümüze bak! Haydi hayırlı olsun! Hayırlı işlerin çok olsun!..”

“Sağ ol ama...” dedi Velikul. “Daha kesin konuşmadık!”

“Canım kesin konuşup daa... Kahpem Velikul!.. Karşındaki Kabak Musdu senin be!..”

“Olsun!” dedi Velikul. “Gene de düşünmek gerek!..”

“Helbet gerek!” dedi İt Omar. “Yalnız, böyle kuş herkesin başına konmaz, anladın mı? Adım Velikul deye mağrurlanma! Pıradak uçuverir bakarsın...”

“(Keşke uçsa!)” diye geçirdi içinden. Ama bu gider, bir başkası çalar kapısını. Kabak Musdu’dan iyisi mi, kötüsü mü çalacak kimbilir? “(Yahu bu sidikli Havana neye birden çıra gibi parladı? Ne biçim kafa bununki? Ulan düşünsene, sen bir çıplak kulsun! Bu gidenin en varsıl herifi, en büyük alışverişçisi kızına alıcı çıkıyor, daha ne istiyorsun? İnadındaan... Valla hep inadından soykanın! Ulan, oğlun var evereceksin, kızın var gelin edeceksin! Üç üç, beş beş,

alacaksın parasını, vereceksin kızını! Töre bu! Kim bunun dışında kalabilir de evermeyebilir oğlunu kızını? Sen kendin yapabildin mi? Ben kendim yapabildim mi? Oğlumuz kızımız da uyacak bizim uyduklarımıza...)”

Çayları getirip bıraktı Linlin. “(Kavatlar!..)” dedi.

Şakir Hafız, Velikul’un kafasını okumuş gibi pufladı:

“Karı kısmının bu işlere aklı ermez hiç!” dedi. “Bu nedenle ilkin biraz mırın kırın ederler. Ama sonra senden istekli olurlar. Eğer şimdi Havana olmazlanıyorsa, elleme olmazlansın! Birkaç gün sonra kesin değişir...”

Eski Muhtar Cemal, az şekerli bir kahve söyledi kendisine:

“Kabak Musdu’nun akarı yok, kokarı yok Veİikul, deli olma! Sakın olmazlanıp herifi caydıralım deme! Elini sallasa ellisi onun! İsterse bir günün içinde beş kızı birden alabilir şehirden. Adam köyden olsun, namuslu olsun diyor. Gözü yalnız bende olsun diyor. Hem de serveti kavi! Yarın ölüm olur, kalım olur. Kalırsa burda kalır malı mülkü. Zaten kaç çocuğu var önceki avradından? İki mi, üç mü? İki de bundan. Dört. Dört çocuk, Kabak Musdu gibi adama çok mu? Valla hiç! Hayırlı olsun kardaşım!”

“Hayırlı olsun, hayırlıı!..” dedi Şakir Hafız. “Benim bir kızım olacaktı, Kabak Ağa gelip iki arkadaşımın önünde alıcı çıkacak da, ben böyle somurtacaktım! Yanayım senin aklına Velikul! Bırak somurtmayı arkadaşım!...”

“Kızım çok küçük daha!” diyebildi Velikul. Camın önünden alıp götürürken ellerinin omzuna gömülüşünü, yumuşacık kemiğinin eline gelişini düşündü. Sertelmemiş daha. “Çok küçük, hemen evlenemez!..”

“Aklına yanayım!” dedi İt Omar. “Derede çim biter, kayada bıldırcın öter, ağıldaki oğlaktan erken büyür kız dediğin! Benim Akif’len Dürü aynı hafta doğdu. Bu yıl on dördüne bastılar...”

“Ohhooo!..” dedi Şakir Hafız. “Hazreti Peygamberimizin kadim lafı: “Kız kısmı on üçünde çocuk doğurur!” Sen ne diyorsun? Bahusus, köylük yeri bunun burası! Sanıp banarken, biri çarpar geçer! O zaman, keşke verseydim istedikleri zaman dersin; ama iş işten geçip gitmiş olur. Haydi hiç düşünme, hayırlı olsun!”

İki kişi sokuldu yanlarına:

“Hayırlı olsun Velikuuul!” dediler.

“Arkadaşların çayını sen söyle artık!” dedi Cemal. “Ben de söyleyebilirim ama sana yakışır. Sen varken bana ayıp olur...”

“Arkadaşlara çay getir Linlin!..” dedi usulca.

Sesi karcımıştı. Kahvedekilerin dikkatini çekti. Oyuncular da, seyirciler de başını çevirip baktı. Birkaçı, kıçından elini çekip, bir görev duygusuyla Velikul’un oturduğu masaya geldi. Oturup, “Hayırlı olsun!” dedi. Velikul onlara da çay söyledi.

En son Koca Linlin gelip kulağına, “Hayırlı olsun Vela! Bir çay da ben içeyim mi, ne dersin?” diye sordu.

Velikul başını kaldırıp baktı: Ona saygısı çoktu. Gönlünü kırıcı bir söz diyemezdi.

“İç bakalım Koca Linlin! Bir sen eksiktin!” dedi gülerek.

Çayı içip bitirdikten sonra, birkaç kişi sordu:

“Hayırlısıyla düğün ne zaman Velikul?”

“Düğünü konuşmadık daha...” dedi.

Başını öne eğip dudaklarını kemirdi. “(Bizim köy benden önce, kızı verdi bile! Havana evde boyuna sokurdansın bana karşı!)” Sonra çıkarıp bir onluk uzattı Koca Linlin’e:

“İçilen çayların parasını al!” dedi.

4

EVCİ'DE BİR KUL

Evci köyü Gökçimen'e bir saat. Atla kırk dakika. Kabak Musdu ağır, sürer, ezmez atını. Ağır sürdüğü halde az çeker iki köyün arası. Gökçimen'den daha ufak, yanık, kavlak bir köydür. İnsanlarının çoğu Ankara'ya göçmüştür: Ankara'ya göçenlerin yarısı Almanya'ya, Hollanda'ya geçmişlerdir. Göçenlerin de, kalanların da mülkü yoktur. Ufak köydür. Mülkün tümü Musdu'nundur. Parasız kalırlar. Cahil kalırlar. Çekip giderler sonra. Yükleri bir kağnıyı doldurur, doldurmaz. Bir küçük "kondu" odasına sığar Ankara'da. Ama kalan kalır. Çileye dayancası olan Evci'de kalır.

Bir bayırın eteğindedir. Çam, hemen üstündedir. Yukarı doğru yürürken önce biraz tarla gelir. Sonra çalılar, dikenli ardıçlar başlar. Çalıların, ardıçların arasında sarı çamlar yer alır. Kesile kesile seyrelmiştir çamlar. Ama başka köylerin bu kadar da yoktur. Tavşan, keklik, tilki, bıldırcın, çok av bulunur çamların çalıların arasında. Saklı koyaklardır buralar. Ne Ankaralı bilir, ne Amerikalılar. Sapa yerlerdir. Yol vermez her zaman. Taak tuuk, paat küüt, avcı gürültüleri olmaz. Her cumartesi pazar, köyün dolayını yabancı heriflerle kopayları, tazıları çevirmez. Kendi halinde, eli yüzü kapalı, kale gibi bir köydür...

Alt yanından Erikli'nin suyu geçer. İki yanı elma bahçeleridir. Yeni kurulmuştur bahçeler. Yer içerler. Bu kadarına izin verir Kabak Musdu. Bu yüzden Evci'nin imamı üyesi, "Ağamız iyidir valla!" diye sık sık övgü düzer.

Ama yenilip içildikten sonra kalan elmaları toplatıp satmak Musdu'nun hakkıdır. Kamyonlarla götürür Ankara'nın haline. Kamyonlar kabzımalların, elmalar Musdu'nun. Kar kazanç çok olur. Musdu yüz elliye verir, öteki de üç yüze satar. "Parası olan kazanır. Sermayenin gücü!" der Musdu. "Kamyonlar olmasa götürüp satamazsın. Kamyonlar dünya para! Ben ki bu kadar paranın içindeyim. Yüzüyorum desem

yalan olmaz. Benim yok beş tane kamyonum. Sizlerin nasıl olacak? Ankara halindeki Hacı Refik sözünde durursa bu yıl bir Reo çekeceğim! Ordu malı. Kullanılmıştır, ama yenisinden geri kalmaz. Neyse, kamyon olmazsa nasıl götürür satarsın elmaları? Eşşekle mi? Geçti o dönemler! Yüklesen yüklesen yetmiş kilo yüklersin eşeğe. Ankara üç günlük yol. Bırak Ankara'yı, Kızılca'ya varamazsın bre yeğenim! Köfünlerin içinde birbirini yaralar, sonra da çürür o elmalar. İlle de kamyonların olacak. Yüklediğin gibi, iki saatin içinde ulaştıracaksın. Lekelemeden, kız gibi çıkaracaksın malı pazara. Kız gibi. Al yanaklı. Öyle elmalar ki, istersen üç buçuk, dört liradan sat... Yani kız gibi elmalar..."

"(Kııız!..)" dedi içinden. "(Kız gibisi var mı dünyada be? Ömrümüzü daha fazla çürütmenin lüzumu yok bu cinli karıyla! Para dersen var. Mal dersen gani. Vücudum da yerinde hamdolsun! Neye almayacakmışım? Deral alıp bugünkü günlerimin değerini bilmeli, tadını çıkarmalıyım! Yoksa, dünya geçer gider oğlum Kabak Musdu! Geçer gider ki, gelmez geri! Parayı vapurlara doldursan da işe yaramaz o zaman. İlle de vaktinde. Demir tavında, gözel çağında demiş. Sen de çağında seveceksin. Velikul'un kızı gül mü, sümbül mü? Yoksa menevşe çiçeği mi, ne boktur anlayamadım! Bir görüşte çarptı beni. Ulan şu gelgeç dünyada epey kancık sınadım. Bunun gibi birden furanı olmadı hiç. Ahududu likörü olmuş namussuz! Ayvayı almış ağzına. Çıkmış damın başına. Isırıyor! Dişlerini seveyim! Yiyem yiyem! Saçları boncuk örülü daha. Olsun. Düğün davul derken biraz daha tavlanır. Kavun karpuz bile üç gün önce ham iken, dört gün sonra eriveriyor. Hele bir davul gelsin! Davul sesini duydukça büyür kız kısmı. Dürü de büyür. Tüylü tüylü yüzünü, sarı saçlarını, göküş gözlerini seveyim! Yiyem yiyem! Onu bu evin hanımı edeyim. Onu şehire götürüp gömme banyoların içinde çimdireyim. İsterse hiç getirmeyeyim oralardan. Gençlik Bahçesi'nin içindeki sallangeçlere bindireyim. Maraş dondurmaları alıp yedireyim. Taksi tomafillerinin içinde, bir Çankaya, bir Baraj,

bir Çankaya, bir Baraj, boyuna gezdiyerim... Cinli Kamile otursun burda!..)"

"Kamileee!" diye bağırdı.

"Ne var Musdu?" dedi Kamile bulaşıkların başından.

"(Dilini eşşek arısı soksun! "Ne var Musdu?" Ulan bir buyur dersin cinli cenabet!)" dedi içinden. Dışından bir şey demedi. Dese neye yarayacak? Olmamış olmamış, şimden sonra mı olacak? Bekle olur!.. "Bir gayfa yap gel de karşıma otur! Konuşacak sözüm var! Az şekerli olsun! Canın istiyorsa kendine de yap! Beraber içeriz!"

Çabuk gelsin diye beklemeğe başladı avradını.

Kamile bulaşıkları boyadı becerdi. İkilik cezveyi sürdü bir yandan. "Anam anam anam!.." dedi eğilip kalkarken. "Cavır sızılar kötürüm etti beni kırkıma basmadan! Anam anam anam!.." Tepsiyi bir daha sildi, kuruladı. Fincanları parlattı. Cezveyi taşırmadan aldı ocaktan, yürüdü Musdu'nun yanına. "Anam anam anam!.." Önce cezveyi koydu, sonra tepsiyi, yere. Köpüğüyle doldurdu güzelce. "Su da ister misin Musdu?" diye sordu.

"İsterim! Bir de su getir, keyfim tam olsun!"

"Getireyim..." dedi. "Anam anam anam!.." İnledi gidip gelirken, "Anam anam anam!.." Suyu getirdi. "Buyur!"

Musdu içti: "Bir de sigara yakayım, ateş getir!"

Kamile, kırılıp dökülerek ateşi de getirdi.

"Çök gayri kocakarı!" dedi Musdu. "Otur dizimin dibine! Sana söz konuşacağım! Sigara vereyim mi? Haydi vereyim de yak! Biliyorum içmiyorsun ama, şimdi iç, iyi gelir!

Süzgeçlilerden vereceğim hem. Amerikan sigarasıdır. Sızılarına, sinirine faydası olur...”

“İçmem ben sigara!”. dedi Kamile. “Ben sigara içen avratlardan mıyım? Sızıma sinirime de karışıp durma fazla! Bu dünyada bir ben miyim sızılı, sinirli?”

“Karıştığımdan değil ulan! Söz konuşacağız. Birden parlamayasın diye böyle söylüyorum. Ama daha sözü açmadan ağzımı bağladın. Ulan bir aksi avratsın ki! Beri bak, valla yatırır keserim seni! Kıtır kıtır keserim, adın gazetelere geçer. Sözümü sağa sola çekip zihnimi dağıtma benim. Dediklerimi iyi dinle. Ben Gökçimen’den kız alıyorum!”

“Neeeh!..”

Kamile, yanına yıldırım düşmüş gibi sarsıldı. Kahvesinden ilk yudumu alacaktı. Eli havada kaldı. Ama belli etmedi sarsıldığını. İyi kötü içti kahvesini. Başını yere eğip bekledi kocası ne diyecek? Yıllardır iyice koşullanmıştı her baskıya, her küsküye...

“Fena bir kız değil! Anası babası aksoylu! Damın başında gördüm biliyor musun? Anası bulgur sermiş. Bu da bir ayva almış eline. Yiyor. Bak, kızma Kamile! Valla kurtulamadım arkadaşların, ahbapların dilinden: “Evlen, evlen!..” Başımın etini yediler: “Yeter artık her işi Kamile yengemizin başına yıktığın! Yordun yıprattın hatunu! Yoksul olsan haydi neyse! Ama değilsin. Paran var! Servetin hakeza! Lort gibi adamsın hamdolsun! Senin gibi adama evin içinde çift hanım gerek. Dul gelin filan alayım deme sakın!” dediler. “Kız al, ne görürse sende görsün! Kamile yengem alıştırır gözelce! Kocalığın önünde gençliğin sonunda bir sefa sür Kabak Musdu!” dediler. “Kefenin cebi yok arkadaş! Rakı içmedikten, tütün içmedikten, eski karının üstüne yeni karı almadıktan sonra ne yapacaksın parayı?” dediler. İşte böyle! Çıkamadım sözlerinden. Seni emekliye sevk etmeye karar

verdim! Tabii bunu sırf senin iyiliğin için yapıyorum! Rahat yaşayacaksın ömrünün burasında. Arkadaşlar diyor ki: "Yengemiz o sızıları sinirleri hep senin kapıda buldu! Çok eziyetli bir evin var! Gelenin gidenin çok! Tek avrat dünyada döndüremez o koca evi! Kamile yengemizin yanına bir yardımcı şart!" Ne zamandır söylerler bunu. Ben de he hı der geçerim. En son bugün Gökçimen'den geçerken damın başında kızı gördüm, kararımı verdim. Tabii sen de çok mennun oldun buna. Memnun oldun ki, hemen gidip kızı göreceksin. Beğeneceksin. Sonra düğün için hazırlık yapacaksın. Bana kalsa düğün müğün istemem, mına gorum, düğün neyimiş? Ama ayıp olur. Adımız büyük. Kabak Musdu dedin mi herkes ayağa kalkıyor. Devecilerle konuştuğumuzdan kapıyı büyük yaptırmışız. Düğüne gelenleri ağırlayacaksın. Ben de senin hatırın için tamçalgı furduracağım. Üç gün, üç gece çaldıracağım. Hemi Evci'de, hemi Gökçimen'de sofralar kurulacak... Çünkü bu bir kızdır. Düğün ona gerekli. Bundan sonra seni rahat ettireceğim Kamile! Elini sıcaktan soğuğa çaldırmayacağım! Oturtacağım ocağın başına, yün hırkanı geydireceğim, sabah kalkınca, "Şu şöyle olacak, bu böyle olacak!" diyeceksin, tamam! Buyucacaksın, o yapacak!"

Ağzını açıp sözcük konuşmuyor Kamile.

"Eski Muhtar Cemal'in evine çağırtıp konuştuk babasıyla. İmam Şakir Hafız da vardi. İt Omar yoktu yalnız. Tabii bu ilk konuşma. "Verdim arkadaş, al hayrını gör!" demez kimse. Fakat vermem de demedi. Çok yumuşak konuştu. Cemal'le Şakir Hafız da görev aldı. İyice sıkılayacaklar herifi. Başaracaklarına güvenim çok. Bunu başardılar mı, birer naylon yağmurluk alacağım kendilerine. Tabii onlarınki yerlisinden olur. Ucuz. Benimkini çıkarıp giydim önlerinde. Hafız'ın ağzının suyu aktı biliyor musun? Erlik varlığınan avrat! Paran olunca elin işliyor. Elin işleyince kafan işliyor. Hamdolsun durumum çok iyidir. İyidir ama, gene de bir tedarik görmem şart. Sağdaki soldaki alacakları

toplayacağım mahanayla Kayadibi'ne gidip Koreli Hüsnü'yü bulacağım yarın. Yedi yüz lirayı alıp gitti, bir daha görünmedi. Oysa bin lira getirecekti dürzü! Neyse, sen birkaç gün sonra kalkar, biraz öteberiyle, kızı görmeğe gidersin. Ben Ankara'dan alırım ne gerekliyse! Ne susuyorsun ulan, mennun olmamış gibi? Beri bak, ağzını aç, iki sözcük konuş! Valla kırarım kemiklerini!..” Dürttü Kamile'ye: “Konuş!” dedi yeniden.

“Ne konuşayım Kabak Musdu?” dedi Kamile. “Kendin konuşuyorsun ya işte!..”

“Kendim konuşuyormuşum! Ulan ben seni çağırdım, danışayım diye. Danışan dağdan aşar demiş atalar. Ama kabahat bende ki geldim sana danışıyorum! Sen de ağzını açıp sözcük söylemiyorsun. Eski Muhtar Cemal diyor ki, yengem bu işe çok sevinir. Dahi Şakir Hafız, o da böyle söylüyor...”

“Ağzına sıçayım o keçi sakallı naletin! O Cemal olacak eşşeğin de ağzına sıçayım! Uzun kulaklı naletin! Elimden o kadar ekmek aş yediler. Bana bunu mu yapacaklardı sonunda? Anam anam anam!.. Her gelen dürzüye hizmet ediyorum adam sanıp! Bundan sonra etmem!.. Etmeeem!.. Neye edeyim böyle olacak olduktan sonra? Anam anam anam!..”

“Etmezsin etmezsin!” dedi Musdu. “Sende kafa yok bir kez! Kafan olsa böyle konuşmazsın! Ulan onlar sana kötülük değil, iyilik ediyor bilirsen! Ulan düşünsene ben yüz okkayım kara okkayla! Canın cinin kalmadı be! Neyse!..”

Boşalan fincanları alıp çıktı Kamile.

Kabak Musdu bağırdı ardından:

“Böyle kararıp kararıp kafamı bozma Kamile Bayan! Edebinle otur, kalk! Ne diyorsam onu yap! Zaten hoca nikahıyla duruyorsun üzerimde. Daha olmadı bir çizik çekerim, kalırsın yetim cin gibi! Yenisini de hökümet nikahı yaparım üzerime, tamam! Takır tukur çalım satıp durma bana karşı!..”

İçinde balık görünen anahtarlığını salladı:

“(Karı kısmına fazla yüz vermeğe hiç gelmiyor be Musdu!)” dedi kendine. “(Yüz verdin mi astar istemeğe kalkıyor. Baş edemiyorsun. Onun için çok dikkatli ol aslanım!)”

Paketini açıp bir süzgeçli sigara yaktı. Kalktı sonra. Elektrik fenerini aldı. Paltosunu taktı sırtına. Aşağıya indi. Oğlu Tuncer’le konuştu biraz. Tuncer Reo’yu ne zaman alacağını sordu yeniden. “Yakında alırım patlama bakalım!” dedi. Sonra alacak verecek defterlerini çıkarıp okuttu. Kime gidecek? Kimi çağırtacak? Neler alıp satacak? Ölçüp biçti, yeni tasarılar yaptı. Sonra yukarı çıktı. Serilip hazır edilmiş yatağa attı kendini:

Bundan sonra Cinli Kamile’yi almıyorum koynuma!” dedi. “Taze mis gibi Dürü kızı bastıracağım bağrıma, anladın mı? Saracağım belinden, onunla yatacağım! Yeyeceğim dudaklarını, memiklerini! Yeyip tüketeceğim valla...”

5

“ULUGUŞ”

“Nineee!.. Aaay Uluguş nineee!..”

Kapısını bir daha, bir daha dövdüler.

“Gıı Uluguş nineee!..” Bir daha bağırdılar.

Uluguş’un evi köyün kıyısında, uçta. Çitli avlunun içinde, bakımsız. Sahipsiz gibi. Ama temiz. Taş toprak, gübre, saman yok ayak altlarında. Tavuk pisİiği, kedi köpek ölüsü, öküz eşek kemiği yok. Uluguş yalnız başına oturuyor. Issız dağların içinde, Gökçimen’de yapayalnız bir kocakarı. On iki yıl önce öldü kocası. “Uluguş” asıl kocasının adıydı. Kocası ölünce o ad kendine kaldı. Şimdi Uluguş aşağı, Uluguş yukarı... Çok masal biliyor. Kuşlardan; kanatlanıp uçan, kurtulan yoksullardan söz ediyor.

Bir çocuk dağlarda kalıyor örneğin. Anasını arıyor beylerin kaçırdığı. Kahyalar alıp kesmeğe götürüyor yavruyu. Bir ulu kuş havadan izliyor onu. Yoruluyor gide gide. Yatıyor bir kayanın gölgesine. Çalıların dibinde çiçeklerle, böceklerle oynuyor çocuk. Kahyalar horluyor. Ulu kuş inip kapıyor çocuğu. Uçuruyor kanadında. Yum diyor gözünü. Yumuyor çocuk. Aç diyor gözünü. Açıyor... Çocuk ossaat anasının dizi dibinde buluyor kendini!.. Beyleri öldürdü sonra o ulu kuş. Alıp çıkıp götürdü anasını da, bebesini de. Bir toprağın üstünde bağ bahçe çevirdi. Bir yoksul çobanla evlendi avrat. Toprak öyle bol verdi, koyunların öyle bol yünü, peyniri oldu, arı kovanları öyle doldu; kurtuldular yoksulluktan. Kurtuldular kulluktan. Ne kul oldular, ne kul aldılar. Onun için o ulu kuşu unutmadılar. Yemini suyunu koydular damın başına. Dilediği zaman geldi yedi, dilediği zaman geldi içti...

Kocasının bildiği bütün masalları biliyor. Bildiklerini üretiyor. Anlattığı masallar hatırına Çoban Ahmet’e “Uluguş”

diyorlardı. Öldükten beri de karısına diyorlar.

Yeniden bağırdılar: “Uluguş nineee!..”

Ses vermedi Uluguş. Kapısı kapalı.

“Yok galiba evinde!” dedi kızlar.

“Yok!.. Yok!.. Olsa açardı!..”

Döndü, gidiyorlar. Caminin yanındaki çeşmede Uluguş’u görüverdiler. “Nine, nine, nerdesin?” Su doldurmuş kaplarına. Eline yüzüne su çarpmış. Ak saçları ıslak biraz. Almış kapları eline. Tam yürüyecekti, bastırdılar.

“Nerdesin sen ninemiz?”

“Sucaz doldurdum! Siz nerdesiniz?”

Biri koştu bakracı aldı. Öbürü toprak ibriği.

“Dürü’yü Kabak Mustu istemiş gı ninee!”

Babası verici olmuş gı Uluguş ninee!”

“Anası ı-ıh diyormuş Uluguş ninee!..”

“Herifin ağzı altın gümüş gı ninee!..”

“Uluguş nine, neye bizim köyün kızları hep yabana gider?”

“Uluguş nine, bizi de böyle moruklara mı verecekler?”

“Uluguş nine, ne zormuş Gökçimen’de kız olmak!”

“Kız olmaktan kolay imiş ocaklarda köz olmak!”

“Uluguş nine, akşam oldu, atamadım torbamı!”

“Torbamı atıp içemedim çorbamı...”

“Uluguş nine, anlat bize azıcık...”

“Bizim işler ölünce de böyle mi?”

“Bakracı kaplığa koy Zakey, kaplığa!” dedi Uluguş. “Irbığı da iğdenin dibine dökelim. Sulansın iğdecez. Öteki bakraçla bunu da alın, bir daha kapıp geliverin! Çabuk gelin, size masal sökeyim...” Koşturdu kızları.

“(Dürü gitti, Dürü gitti, Dürü de gitti!)” dedi kendine. “(Hazreti Hacer gününden beri beşer onar, yüzer, biner, yanar kızlar! Yanar kömür kesilir! Bu kara yazılar bize kudretten yazılmış, sileriz sileriz çıkmaz. Silsek de, kızsak da çıkmaz... Dürü gitti, Dürü’cez de gitti, ne yapayım?..)

Kızlar geldi. Dökmüşler bakraçtaki suların yarısını. Uçarak, koşarak gelmişler.

“Aceleniz neydi, uçarak geldiniz? Uçarak gidiyorsunuz ağlayacağınız günlerin üstüne!”

“Hayıır Uluguş nine, bize böyle deme!”

“Gökçimenli değil misiniz, olacağınız o!”

“Hayıır hayır Uluguş nine, bize demee!..”

“Hayır hayır deyin, avunun siz! Elin adamı saydı mı paraları, çatır çatır ayırır yarın sizin de bacaklarınızı!”

“Abuuuuuuoov!..” dedi, korktu kızlar.

Uluguş, ocağın iki başına minderler attı. “Oturun!” dedi. Kendi de kuru yere oturdu. “Demek babası verici olmuş da, anasının gönlü olmamış? Olur yakında!.. Olmasa da... Kim takar ana gönlünü? Kadın o! Kim takar kadını, köleyi? Kadın ev kölesi! Kadın doğurur, yener ölümü. Koskocaman ölümü yener de, yazgısını yenemez. Bütün köyün karısı, kızı birlik olup Kabak Musdu’yu yenemez! Yener ama yenemez! Güreş bilse, yener. Güreş bilmez. Güreşmek istemez. Pes eder. Kendi gönlüyle yatar alta... Anlatıyorum dinleyin:

“Kızın birini, bir sandığa koyup kitlemişler! Atmışlar ırmağa! Bebeymiş daha. Irmak, sandığı alıp götürmüş. Çalkanmış sandık denizlerde. Orası burası; varıp bir kıyıya ulaşmış. Denizi biçmeğe gelenler koşmuş. “Tamam!” demişler. “Hazine bulduk! Varsıl olduk!” İtip kakmışlar başında. Kırmızı sakallı bir herif var imiş içlerinde. Bizim Göçmen Osman gibi bir herif, bildiniz mi? Demiş: “Durun! Usulcana açalım! Belki para değildir!” Bu olmaz olası paralar her yerde böyle yaranı yoldaşı birbirine düşürürmüş! Ee, boşuna mı demişler: Anayı kızdan ayıran para! Ocağı batası para!.. İtişip kakışmayı bırakıp açmışlar sandığı. Açmışlar ki ne görsünler? Ne görmüşler? Bilin bakalım?..”

“Kıız! Kız görmüşler sandığın içinde!”

“Kilitli sandığın içinde kız var tabii! Ne bildiniz?”

“Dedin ya, kızı sandığın içine koyup kitlemişler!”

“Çomak çıksın aklıma! Kitlemişler dedim, unutuverdim! Sonra demişler: “Biz bu kızı ne yapalım?” Çok da gözel! Ay parçası! Çok ayaz ortalık. Gün doğunca daha da beyazlanmış kız. Ama hiçbiri almaya tamahlanmamış. Ne yapsınlar şimdi bunu? İçlerinden en yoksul birine verip, yollamışlar evine. Altı tane kızı var imiş herifin. “Bir de bunu götür, yedi olsun arkadaş!” demişler. Alıp götürmüş evine: “Canlı balık tutup geldim avraaaat!” diye bağırmış karısına:

“Dişi balık tutup geldim!” Bebeyi görünce kız diye kararmış avradı. “Kararma!” demiş. “Sen altı tane bulup geldin, ben sesimi çıkarmadım. Ben bir tanecik getirdim, sen de çıkarma!..” Katmış bunu da ötekilerin içine...”

“Eee; büyüt çabuk! Büyüt çabuk Uluguş nine!”

“İvmeceniz, aceleniz ne? Ne yapacaksınız çabuk büyütüp de? Bir kabak daha çıkar. Sayar parayı. Alır gider on dördüne basmadan!.. Ellemeyin, biraz oynasın çocuk yaşıtlarının arasında!..”

6

HAVANA’NIN HALLERİ

“Hayırlı olsun Havana!

“Hayırlı uğurlu olsun gııı!..”

“Dürü’müz maşaallah, serpiliverdi!”

“Kaderi var imiş! Varsıl eve gidiyor!”

“Sürünmez yaşamı boyunca inşaallah!..”

“Eeee, kader bu! Dürü’müzü tuttu götürüyor bakalım, nereye konduracak, nereye döndürecek? Güldürecek mi, ağlatacak mı? Belli olmaz! Kabak Musdu’nun kaç günlük ömrü kalmış şurda? Hökümet nikahı yaptırın da yesin mallarını dürzünün!”

“Paralı herife düştü, paralıı!.. Aşkolsun Dürü’ye!..”

“Parası da batsın, malı da! Yeter ki yüzü gülsün yavrumuzun! Onunkiyle birlikte sizinki de gülsün inşaallah!..”

“Hayırlı olsun Havana! Hayırlı uğurlu olsuuuun!”

“Eee, düğün ne zaman bakalım Havanaaa?..”

Sırtında çuvalıyla bağdan geliyor. Çuvalı yaprak dolu. Asma yapraklarını, elma, armut, zerdali yapraklarını doldurup geliyor. “Telef olmasın... Mal maşat yesin...” diyor. İçinin bir yerleri cayır cayır yanıyor. Dumanı başından çıkıyor. Herkes böyle, “Hayırlı olsun Havana!.. Hayırlı uğurlu olsun Havanaaa!..” dedikçe yanıyor. İş olmasa çıkmayacaktı dışarı. Eve de geliyorlar. Elinden gelse bir kuyu eşecek, girecek içine, çıkmayacaktı dibinden. “Ağzı fişek kapçıklı dürzüye mi kaldı benim kızım? Emsalı mı onun? Ne zevksiz,

edepsiz avratlar bunlar? Dengi mi kızım onun? Hiç düşünmüyorlar! “Mallı!.. Paralı!..” diyorlar. Köpek yesin malını, parasını!..” Sokaklardan kurtulup eve gelenece, yüz kancığa laf anlatmak zorunda kalıyor. Çoğunu duymuyor. Duymayacak ama, “Şişiniyor baksanıza! Para delisi kancık! Kızımı varsıla veriyorum diye uçuyor orospu! Git anam giit! Biz seni böyle bilmezdik! Malı parayı görünce sen de değiştin! Değişmeyen mi var? Sadece delilerle ölüler değişmezmiş. Sen de değiştin Havanaa!.. Anayı kızdan ayıran para, değiştirdi!..” diyorlar. Deyip günahına giriyorlar.

“Benim içerim yanıyor! Çok canım sıkılıyor bu işe avratlar! Ben o Şişgöbek canavarı, ben o Toprak Soyulcanı görünce nefretimden sapsarı oluyorum! Tosba sımalı herif? Elim ayağım titriyor. Titriyorum. Zenzele gibi bir avrat oluyorum. Ne yapar, nasıl baş eder geceleri benim Dürü’m onunla! Yılan elinde kalmış serçe kuşu gibi çırpınmaz mı yavrucağım? Bulgur serdik de karıştırıyorduk damın başında! Kayadibi’nden geliyormuş devrilesi! Çoccam eline bir ayva almış ısırıyordu. Çocuk o daha, ne bilsin? Beşi bıldır bitirdi. Atın üstünden görmüş, ayvayı ısırırken! Atmaca kuşu gibi kavrayıp almış gözüyle alçak! Çok dedim kuzuma sonradan. Ama ne çare? Hiç insan gelip geçen heriflere karşı, damın başına çıkar da ayva yer mi ay kızım? Sen bir kızsın! Elmastan altından kıymetlisin! Gülün yaprağından, çiğdemin çiçeğinden naziksin! Neden eline bir ayva alıp dikelirsin damın başına? Aaaah; tekine mi demişler, pederin peder olacağına, kaderin kader olsun diye?..”

“Kaç altın takıyor Musdu, Havanaa?”

“On üç altın diye duyduk, doğru mu?”

“Cinli Kamile ağrıdan sızıdan inleyip durur: “Anam anam anam!..” Cartı çeker, erkenden ölür yarın... O evler, o konaklar, o bağlar bahçeler, onca mal, davar, aynalı sandıklar, teyp, gramofon, radyo, pikap makineleri! Hacer

Buluş’un, Zeki Müren’in, Mahzuni’nin plakları... hep Dürü’ye kalır artık! Çok tokgözdür Kabak Ağamız çok! Esirgemez parayı, malı... Parasının düşmanıdır: Kaderi var imiş senin Dürü’nün kaderi, aşkolsun! Aşkolsun, Kabak Musdu’ya düştü kızın!..”

7

GÖKÇİMEN’DEN GEÇERKEN

Kabak Musdu, atın başını çeke çeke geliyor bağların arasından. Dürü camdan gördü geldiğini. Attı kendini yere. Köşeye büzüldü: "Yandım!.." dedi. "Eve gelirse yandım, mahvoldum!.." Kalktı çabuk. Güpür güpür indi merdiveni. Ahıra koştu. "Samanlıktan atına saman alır!" Döndü avlunun içinde. "Nerlere gideyim Allahım? Nerlere sineyim Tanrım?" Ahırın yanında bir göz yer var. Evin taktuku konur. Dolu bir yer. Ama kapısı kırık. Köhne. Koştu oraya. Süzülüp aktı bir yerinden. Hiç ışığı yok. "Çakmağını çakar da görürse? Ne var ne yok, şuraya bir bakayım derse?" İyice büzüldü taktukun arasına. Gözü alıştı, ışıdı çevresi. "Nerden sızıyor bunca ışık bilmem ki?" dedi. Korktu. "Toprak Soyulcan görürse beni?" Büzüldü. "Görür yakalarsa? Yakalar kolumu tutarsa?"

Kabak Musdu, Velikul'un damına karşıdan yutacak gibi bakıyor. Gözleriyle kavrıyor, kollarıyla sarıyor, koca evi, içinin tavuğu cücüğüyle, Dürü'sü perisiyle yutuyor. "Yüreğinde zerrece muhabbetin varsa çık şu damın başına Dürüü!.." diyor. "Çık, gül yüzünü göreyim! O sarı ayvayı al gene eline! Isır ben varırken! Sana her gün o sarı ayvalardan yedireyim! Kışın da reçelini! Süzme ballar yedireyim sana Dürüü! Amerikalılara, elçilere taşıdığım yayla ballarından yedireyim sana! Gelecek hafta askeriyeden bir Reo kamyonu alıyorum. Gör ne kamyon! Atı köylere kullanacağım, onu Kızılca'ya, Ankara'ya inip çıkarken yollarda! Seni o Reo'nun önüne oturtayım. Bir gün Kızılca, bir gün Ankara! Bir gün Kızılca, bir gün Ankara! Ankara'ya varınca taksi tomofillere bindireyim. Bir Çankaya, bir Baraj, bir Çankaya, bir Baraj! Gezdireyim durmadan. Gençlik Bahçesi'nin içinde yoğurtlu kebap, Maraş dondurmaları yedireyim sana Dürüü! Bak sözüm söz Dürüü! Güllere, gülsularına beleyeyim seni! Sen benim ömrümün son döneminde açılmış goncamsın Dürü! Sen beni bu Cinli Kamile'den kurtar olmaz mı? Çok bıktım bu mundar avrattan! Bıktım, hiç canım çekmiyor Dürü! Bunca zamandır ondan bundan geçinmekten de bıktım! Senin gibi

bir suna istiyorum yatağımı ısıtan! Evimi silip süpüren. Sobamı yakan. Çayımı koyan üstüne. Demleyen gözelce. Mis kokulu Seylan çayları bulup geleyim sana! Kaçak maçak! Ben gelince doldur bardağa. Bardakta “Hoş geldin” yazsın. Şekerini yanına koy. Kıtlama içeyim anladın mı? Kıtlama içeyim de bitmesin! Seni de öyle kıtlama gibi kıdım kıdım idare edeyim! Ama istersen on dokuz yaşında bir haşarı oğlan gibi, sincap gibi acar olayım! Doymak kanmak bilmem ben valla! Yaniya seni canım çok çekiyor Dürü, çok, çoook!..”

Bakıyor araya araya. Ama yok Dürü. Çıkmıyor cama. Çıkmıyordu dambaşına, kapıya. Görünürde Velikul’la Havana da yok. Kapalı kapıları. “Geçip gideyim en iyisi! Varacağım yere bir an önce varayım. Akşama tez döneyim. Olmazsa Cemal’e sapayım biraz. Uygun olursa Cemal’la birlikte gideriz Velikul’un evine...”

Daldı köy içine. Velikul’un evi kıyıda. Velikul’un evini geçti. Dürü büzülüyor taktukun içinde. Harman süpürgesi, semer, boyunduruk, üzüm sepeti, bir tekne eskisi... Büzülüyor aralarında.

“Hayırlı olsun Kabak Ağa!..”

“Merhaba Bekir, sağ ol!..”

“Hayırlı olsun Musdu Ağa!..”

“Sağ ooool aslan yeğenim!..”

“İn de bir çay iç Musdu Ağa!..”

“Acele işim var Linlin, Kayadibi’ne gidiyorum!..”

“Hayırlı olsun Kabak Ağa, hayırlı olsun bakalım!..”

“Sağ oluuuun, berhudar olun aslan yeğenlerim!”

Köyü geçti. Kayadibi'nden yandaki harımlarda lahana yoluyorlar. Yerelması, turp çıkarıyor, patates söküyorlar. Kadın kız dikelip bakıyor. Kambur erkekler, yorgun delikanlılar, kıskananlar, imrenenler, herkes dikelip bakıyor. Ağır ağır sürdü atını Musdu. Kara Ahmet Kuyusu'nu geçtikten sonra, "Düi!" dedi. Özengiye bastı. Dörtnala kaldırdı atı. Ama gövdesi dayanmadı. Çekti gemini. "(Ağır ağır sür şunu Kabak Musdu!)" dedi kendine. "(Kayadibi işte! Beş dakika önce varacağına, beş dakika sonra var, fark etmez!..)" dedi.

Sürdü ağır ağır.

8

SAKLAMBAÇ GİBİ

Kayadibi köyü, koca bir kayanın dibinde. Sağı solu da kayalar, kayalar! Az tarlası var. Mala davara vurmuş bir köy. Yola bele uzak. Cip, pikap ancak seçimden seçime uğrar. Uzak bir köy. Ağası da yok, paşası da. Toprakları bitersiz. Kuzuları Kabak Musdu'ya verirler. Sekiz on kişi arıcılık yapar. Eski yöntemle kayırırlar arıyı. Üçer dörder kovan vardır her birinde. Kovanları sepettir. Sepetlerin içini dışını sığır mayısıyla sıvarlar. Gene de balı iyi olur. Çiğdem, çiçek, ardıç, çam kokar. Karağan, meşe, dağelması kokar. Ayrı tadı, lezzeti vardır. Taze taze çıkartır Kabak Musdu. Beş, altından alır kilosunu. Götürür otuzdan kırktan, tutturabildiğinden satar. Ankara'daki Amerikalılar, "çambal", "yaylabal" diye diye kapışır. Elçiliklerden isterler. "Para bol, para göl heriflerde! Onlarda para bol, bizde bal kıt! Olmadı, fenni kovana alışamadı köylü efendiler! Beyinleri buz dolu ne olacak? Bir mor lahanayı ektiremedim bu köye! Ektiler, tutturamadılar. Çilesi çokmuş! Böcekleniyormuş! Çok olur tabii çilesi! Böceklenir tabii! Avratlarınız ekerken, dikerken durmadan yellenirse, elbet böceklenir mor lahana! Tabiyatsız köylüler, ne olacak! Bir de sekiz lira istersiniz bir kilo bala! Hemi de borç aldığınız parayı getirip vermezsiniz kendiliğinden. Yedi yüz lirayı bin liraya vermişim bir yıllığına, çok mu ulan kıllı dürzüler! Gene de kabahat bende. Sizin gibi dürzülere iyilik ediyorum. Koreli Hüsnü gibi zibidilere para veriyorum..."

Koreli Hüsnü, köyün genel helasına aptes bozup çıktı. Elinin ibriğiyle yürüdü. Karşıdan gelirken gördü Kabak Musdu'yu. Koşup evine yetişemez. Yetişse de saklanamaz. Hemen sapıttı yolunu. Hiç vakit yok. Gerisin geri helaya gitti. Ama helaya da giremez yeniden. Girip, Kabak Musdu gidenece tutuklu kalamaz. Sol baştan caminin ardına dolandı. Ordan Biloş suyu boyunca, söğütlerin arasından sıvışır.

Kabak Musdu sürdü atını. Sağ baştan kavşırdı camiyi. Çenede karşılaştılar! Koreli Hüsnü, o değilden gibi indi aktı

dereye aşağı. Ok gibi kaçıyor.

“Kaçma Hüsnüü!..” diye bağırdı Kabak Musdu ardından. “Kaçma ulan batakçı dürzü! Koreli, kaçma benden! Alıp, da yediğin paraları istiyorum! Bunun sonu sana ağır olur, kaçma! Ne kaçıyorsun? Sana söylüyorum ulan ırzı kırık Hüsnüü!..”

Söğütlerin arasına girdi. Çayca gidiyor Hüsnü. Ta Kore’den getirdiği Ruzveltler var ayaklarında. Akıyor su gibi. İbriğimi de sallıyor elinde.

“Tazıdan hızlı gidiyor namussuz! Şuna bak!.. İyi ama nereye kadar gideceksin? Ben seni şimdi yakalarım! Ben atlıyım, sen yayasın! Atım da... biliyorsun şahin! Ben seni şimdi tavşan gibi avlarım! Sıçan olup yere girsen gene bulurum seni ulan Koreli deyyus!..”

Yenice gübre dökülmüş tarlaların arasından sürdü atını. Tırısa kaldırdı. Toz çıkarttı topraktan. Sonra dörtnala bindirdi. Kesti önünü. Fakat söğütlerin arası. Birden atı çok mu sürdü ne? Yitirdi Hüsnü’yü! Yoksa temelli aktı mı aşağılara? Aşağısı bir çavlan. Nasıl akacak?

“Neredeysen çık ortaya ulan batakçı dürzüüü! Çık gözelce! Bak valla avradıyın başındaki pünezleri söker giderim! Çabuk çık, valla kendisini de atın terkesine atar götürürüm Evci’ye! Bin lirayı ödeyesiye kullanırım! Valla yaparım bunu! Kör olayım yaparım bak! Gözümü bile kırpmam!..” Bakındı oralara. Hüsnüüüü!. Ulan Hüsnü gibi ırzı kırık dürzü! Gözel avratlı Hüsnü! Mına godumun Korelisi!..”

Baktığı yerlerde göremedi. Döndürdü atını. Başını çekip ağır ağır sürdü. Hemi de taradı söğütlerin altını. Derenin oyuk yerlerini ince elekten eledi. Ne bir karaltı görebildi, ne bir kıpırtı.

“Hüsnüüü!..” diye yeniden bağırdı.

Yok Hüsnü! “Kaşla göz arasında yitti herif! Ulan göğe mi çekildin yoksa? Ulan Hüsnüüü!..” Gözlerini kısıp baktı. Söğütlerin altını bütün gölgeleri bir bir yokladı. “Yoksa yer yarıldı da yere mi girdin ulan zilli avratlı?”

Yönünü Biloş suyuna döndürdü. Atını geri bastırdı. Geri geri giderekten yüz metre kadar açıldı suyun kıyısından. Sonra, camiyle çavlanın arasını makasa alıp gözlemeye başladı.

“Bak! Camiyle çavlanın arasında bir yerdesin Hüsnü! Bu kesin! Tavşan gibi siniyorsun! Bu da kesin! Ama ne zamanaca sineceksin? Birazdan acıkırsın. O zaman çıkarsın ortaya! Ben de ensenden yakalarım! Valla bak, belimde tabanca var. Simit Vesson! Boş değilim şerefsizim! Çektim mi tetiği, göbeğinden mıhlarım seni! Evet bunu da bilirim ben! Dan dan dan! Üç kurşunla yıkarım seni! Tanığın tapığın bulunmaz! Bu gidenin yarısı yılar benden Hüsnü! Savcılar, yargıçlar ahbabım! Daha karakoldayken keserim önünü. Başkan Aziz Bey bana çalışır. Evraklar benden yana yazılır! Yedirdim mi paraları Şerif Çavuş’a, takar makineye kağıdı, istediğim gibi yazar! Yazmayıp da ne yapacak? O da ana kuzusu! Ona da gösteririm tabancanın ucunu. Aziz Beye söyledim mi, Bitlis’e sürdürürüm! Siirt, Batman, Maraş, Fevzipaşa... dağlar eşkıya dolu! Bir kurşun iki lira. Kışlar altı ay sürüyor. Hele Sarıkamış! Çoluk çocuğu kırılır soğuktan. Kimse tekerime taş koyamaz buralarda benim! Haydi iyisi mi çık dışarı! Çık da ver borcunu. Borcun iyisi vermek, derdin iyisi ölmek Hüsnü! Bak sana Hüsnü diyorum. Çık da iki taksite böleyim. Çıkmazsan yersin kurşunu! Göbeğini kurşunla doldururum senin valla! Gözellikle çık ortaya! Hüsnüüü, ulan Koreli Hüsnüüü!.. Avradının zillerine sinkaf ettiğim Hüsnü, çık ortaya!..”

Çıkardı belinden tabancasını. Kurşun sürdü ağzına. “Bak kurşun sürdüm! Güvenlikten de kurtardım. Sen bu işten çok zarar göreceksin. Madem çıkmadın, ben de çekip kurşunu, yakarım seni!..”

Camiyle çavlanın arasını tarayıp duruyor sımsıkı. “Lazım şimdi bu dürzüyü adım adım izlemek! İnmek attan yere! Çekmek lastik çizmeleri ayağa! Sol ele bir sopa, sağ ele tabancayı almak! Oyuklara, kovuklara, çalıların, kafılların içine, suyun çavlan yaptığı yere, söğütlerin arasına, tepelerine, dallarına baka baka aramak! Bulduğun yerde götünden furmak dürzüyü! Valla tam götünden! Ne ulan?. Şaka mı bu? Bin lira az para mı?.. Yada furmayıp yakalamak! Gel bakalım ulan it! Kim dedi parayı al da harca, sonra üstüne yat? Para sahibi, eliyle verdiğini ayağıyla aramak için kalkıp senin boklu köyüne gelsin! Sen de eliyin ıbrığıyla köyün genel helasından dönerken gör, gerisin geri kaç! Saklan söğütlerin arasına! Aferim ulan dürzüoğlu dürzü! Ulan sen bu uyuzluktan, sen bu cıbıllıktan kurtulamazsın! Senin daha kendi şahsına bir helan bile yok! Ondan sonra kalkmış, benden ödünç para alıyorsun, tehooo!.. Yedi yüz lirayı bine alıyorsun! Tehooo!..

“Fakat ayaklarımda çizme yok şimdi! Elimde sopa yok! En iyisi ben bu dürzüyü, caminin yanına varıp bir daha ürküteyim! “Hişt Hüsnü hişt!..” çeke çeke, çavlana kadar ineyim. Buldum buldum, bulamadım mı çekip evine gideyim. Oturayım evine. Daha olmadı, çökeyim avradının üstüne: “Gel ayıkla bakalım şu pirincin taşlarını Selver!” deyim. Ya getirsin paramı, yada buna razı olsun...”

Atını caminin oraya sürdü hızlıca. Dibine varıp başını çekti. Geri döndürdü. Bu kez söğütlerin altından altından sürdü. Çok yavaş gidiyor. Her yere bakıyor. Ama yok. Yok görünürde. Mutlaka oralarda bir yerde. Köstebek oldu da yeraltına mı girdi? Mutlaka camiyle çavlanın arasında bir yerde. “Hişt Hüsnüüü! Hişt ulaan Koreli!.. Dinle bak ne

diyorum? Bak, şimdi çavlana kadar ineceğim. Eğer çıkmazsan, süreceğim atı doğru senin evine! Açacağım kocakapıyı. Bağlayacağım atı ahıra. Başına bir torba takıp çıkacağım yukarı. Gel diyeceğim avradın Selver'e! Ayıkla şu pirincin taşlarını! Bak, valla yapacağım bunu! Sonra Kızılca'ya gidip kaymakama şikat edeceğim evinde helası yok diye! Eğer böyle yapmamı istemiyorsan, adam gibi çık ortaya! Çık konuşalım! İstediğin gibi taksite böleyim! Nasıl olsa borcun! Ödemedikçe kurtuluş yok! Affederim diye bekleme. Ben enayi değilim! Ben hökümet hiç değilim borç affedecek! Ümüğüne basar, tıkır tıkır alırım! Hüsnüü, hişt Hüsnüüü!.. Ulan Hüsnü gibi avradını sinkaf ettiğimin! Çıksana ortaya!.."

Çavlana kadar vardı. Baktı, aradı. Baktı, taradı. Yok, yok! Hiçbir yerde Hüsnü'ye benzer bir görüntü yok. "Yok!" dedi. "Ya yok, ya ben bulamıyorum! Ya beni avsunlayıp yılan gibi zağdı gitti çavlandan aşağı! Ama nere giderse gitsin, evi burda! Evine dönüp gelecek mutlaka! Mutlaka ben de onu bir yerde kıstıracağım! Kendini kıstıramazsam Selver avucumun içinde!"

Çavlanın oralara uzun uzun baktı. Bir daha, bir daha baktı. Sonra döndürdü atın başını. Köy içine geldi. Hep bakınıyor gelirken. Atı Hüsnü'nün eve doğru sürdü. Biliyor evini. Çok girip çıktı. Çok tuz ekmeğini yedi. İş yaptılar birlikte. Ama dostluk başka, alışveriş başka; para dersen gene başka.

Varıp kapıyı çaldı uzun uzun:

"Selveeer!.. Aaay Selver!.." diye bağırdı. Bir zaman ses gelmedi içerden. "Selveeer!.. Aay Selveeer!.. Aç kapıyı ulan kıllı bacaklı Selveeeer!.. Aç kapıyı ulan Korelinin karısı!.."

Epeyce bağırdı. Epeyce bekledi kapının dibinde.

Sonra bir kıpırtı oldu: “Kim o?” Çatallı bir ses geldi.

“Bütün bunlar numara!” dedi Musdu. “Valla billa numara!..” Uyku mu çekiyor bu saatta? “Yoo! Neye soruyor geçten keç kim o diye? Hep numaradan! Dürzü Hüsnü çıkıp geldi eve, ben de bastırdım. Biraz bekledi dönüp gideyim. Ama gitmedim? Gider miyim? Alacağımı almadan neden gideyim? Gitmeyince, beni burda bekletip herifi savuşturdu aha bu tilki Selver! Ulan karı-koca ikisi de çok cin oğlu cin olmuş bunlar!..”

Tabancasını soktu beline.

Hastalıktan yeni kalkmış gibi ayaklarını sürüdü geldi Hüsnü’nün karısı. Açtı kapıyı: “Aaa!.. Sen misin Kabak Ağa?” dedi.

“Aaaa!.. Benim ya! Tanıyamadın mı serseri?”

“Kusura bakma, Hüsnü yok! Kızılca’ya gitti!”

“Demek yok? Aferin! Eee! Ne zaman gelecek?”

“Dün gitti valla! Heralım yarın gelir?”

“Demek dün gitti, yarın gelir?”

“Öyle ya, dün gitti, yarın gelir!”

“Pekey şu atı bağla bakalım içeri!”

“Ama, kendisi burda değil Kabak Ağa!”

“Ne yapacağım kendisini? Bağla sen atı!”

Avradı göğsünden itti hafif. Atı çekti içeri. Kapıyı da kendisi kapattı: “Bağla çabuk dedim Selver hatun!”

“Ama kendisi olmayınca ne yapacaksın evde?”

“Oturur biraz beklerim. Belki çıkar gelir. Gelmezse, biraz pirincim var, ayıklarız taşlarını! Bir de gayfanı içerim üstüne! Sonra geçer giderim; olmaz mı?”

“Valla sen delisin Kabak Ağa!” dedi Selver. Atın çilbirini aldı Kabak Musdu’nun elinden. Ahıra çekti. Bağladı yemleçlerden birinin başına. Çıkıp dışarıya sordu: “Torba takalım mı? Yoksam yelmece bir şey mi verelim?”

“Canın nasıl isterse öyle yap!” dedi Musdu. “Terkisinde bağlıdır istersen torba tak! İstersen biraz samanla arpa dök!.. Arpa samanı vardır değil mi samanlıkta? Sen gene saman ver. Biraz da arpa koy önüne! Kimse var mı yukarda? Ben de çıkayım...”

“Dedim ya kimsecikler yok! Ev senin! Madem arzu ettin. Çık buyur Kabak Ağa!..”

Kabak Musdu, elini kıçına koyup çıktı yukarı. Hayatın taban tahtaları kaba kaba kesilip çakılmış. Yarıklardan aşağısı görünüyor. İyice kızdı: “Tabiyatsız dürzü!” dedi. “Şöyle ağzı yüzü düzgün bir ev yaptırmaz kendine! Alır paraları benden, hep helva yer! Bu avradın üstünü başını da yapmaz doğru düzgün! Çocukların karınları çılbak! Burunları sümük... Git ulan, git ulan!.. Bir de Korelere varıp geldin görgüsüz dürzü!”

İçeri girdi. Ocakta ateş yanıyor. Hüsnü’nün elindeki ibrik de külün üstünde! “(Demedim mi?)” dedi. Yerde bir çul yayılı. Yatakların üstünden bir minder alıp attı yere. Oturdu üstüne. “(Vay budala Hüsnü!)” dedi. “Asker olup Kore toprağına kadar gittin, Amerikan tayını da yedin, gene budalasın! Karıyı teslim ettin elime; kaçtın! Ulan ne kaçıyorsun dürzü? Kaçacağına karşıla beni gözelce! Arz et

halini! Elimde yok ağam de. Bu kezcik daha hoşgör, bir çaresine bakayım de. Nasıl olsa ödeyeceksin. Borçtan kurtuluş var mı ulan?” Uzattı ayağını ocağa doğru.

Selver çıkıp geldi.

“Gel bakalııım Selver kancık!” dedi usulca. “Senin herif kaçtı benden bugün! Elinin ırbığıyla kaçtı yahu! Ben de kovaladım dere boyu! Bak ırbığı da getirip koymuş ocağa: Valla adım Kabak Musdu gibi biliyorum. Hiç yalanım yok! Sen de yalan söyleme. Beni kandıramazsın. Kapının dibinde beni beklettin, damın ardından kaçırdın herifi! Yada buraya bir yerlere sakladın! İkisinden biri...”

Selver kıpkırmızı oldu. Kimi dişleri dökülmüş. Gedik gedik gülmeye çalıştı. “Şu düşündüğüne bak Musdu Ağam, olacak iş mi?” dedi. “Valla dün Kızılca’ya gitti, biraz yapağı götürdü. Deri meri vardı evin içinde, onları götürdü. Satacak da para getirecek. Borcumuz harcımız var diyordu. Ne kaçsın senden? Bir kötülüğünü görmedik ki! Dahi dünya kadar iyilik ettin. Bilmez mi bunları?”

“Gı beni çocuk yerine koyma! Caminin ordan çavlana kadar kovaladım kendisini! Atın üstünde kovaladım! Aha bu gözlerimle gördüm! Sonra yitirdim alçağı! Girdi bir yere, çıkmadı! Fakat aşkolsun! Pire gibi herif? Kaşla göz arasında tüyüverdi! Çavlandan aşağı yılan gibi zağdı gitti! Sonra köyün ardından dolandı. Dolanıp eve geldi. Sana da aşkolsun, gömdün bir yere, yada ben girince savuşturdun. İkinize de bravo!”

“Yanlışın var! Kaçmanın gereği yok!”

“Ben de onu diyorum gı sakar! Kaçmasın, birkaç gün daha izin vereyim! Ben aslında bu kadar da sıkıştırmam onu. Ama paraya ihtiyacım var. Reo kamyon alacağım. Motorize olacağım artık buralarda. Dağları bayırları her zaman at ile

dolaşmak zor. Ata sırf keyfim için bineceğim. Bir de düğün edeceğim kısmetse! Cinli Kamile'den osandım. Takır tukur bir avrat oldu. Her yanları sızlıyor. "Anam anam anam!" Onunki bu! Bir kız alacağım on dördünde! Gökçimen'den! Velikul'un kızı. Adı Dürü. Göküş göz, sarı saç, gözel bir kız. El kadar bir çocuktu. Baktım, ele, bele gelir kancık olmuş! Evlerinin önünden gelip geçerken gördüm. Öteygün bir baktım... neyse! Bu işler için para lazım Selver. Böyle olmasa sıkıştırmazdım. Şimdi niyetim, senin herifteki bini almak, daha birkaç yerde böyle takıntılarım var, onları toplamak! Param ellerde serili kalacağına, biriktirip bir hizmete yatırayım diyorum. Boşu boşuna neden durdurayım parayı? Boşu boşuna durduracak olduktan sonra, neden zahmetini çekeyim kazanmak için?

"Hayırlı olsun!"

"Sağ ol Selver! Sağ ol, ama bu senin herifin yaptığını affetmem! Bunun ne demek olduğunu bana sor. Bugün çok daha önemli işlerim vardı. Kalkıp burayaca geldim ki, bu işi göreyim. İnsan bozum oluyor Selver. Bana bunu neden yaptı Hüsnü? Bir kez ben ona kötülük değil, iyilik yapmışım. İyiliğime iyilik de istemiyorum. Yedi yüz vermiştim. Bir yıl kullanmış. Bir yıl sonra bin istiyorum. Pazarlığımız var önceden! Bu hayinliği hiç affetmem, hiç!.."

Selver, "Gel Şevki!" dedi oğluna. "Git Ramazan emmini çağır. "Eve misafır geldi! Babam da Kızılca'ya gitti, bize kadar buyuracaksın!" de..." Sonra duvardaki oymaların birini açıp fincan cezve çıkardı.

"Aferim! Şimdi de kalktın çelibanı çağırtıyorsun!.."

"Yalnız sıkılırsın dedim Kabak Ağa!.." dedi Selver.

"Ne yalnızı? Sen varsın ya! Ben sana dolandım geldim! Daha derede kocanı kovalarken aklımdan geçirdim! Gidip

evine, avradının başına çökeyim dedim!”

“Tövbe tövbe! Kötü laf bu! Ağzından yel alıp gitsin! Hüsnü senin öz arkadaşın! Alışveriş yaptınız beraber. Kazandınız kaybettiniz. İnsan arkadaşının avradına bunları geçirmez aklından!”

“Arkadaşım da madem, neden yaptı bana bu oyunu? Karşıdan gördüğü halde yolunu sapıttı, zağıp kaçtı önümden?”

“Yanlışın var! Kızılca’ya gitti o! Hüsnü yolunu sapıtmaz, asla kaçmaz senden!”

“Ben yalan söylüyorum, öyle mi?”

“Yok! Yalan söylemiyorsun, ama belki yanlış görmüşündür. Hayal görmüşündür. Birisi gözüne Hüsnü gibi görünmüştür. Hüsnü Kızılca’ya gitti dün!”

“Allah belanızı versin ikinizin de! Şu konuştuklarınıza bakın! Gel! Gel de şu paltoyu al omzumdan. Al, bir yere as!”

Selver kalkıp paltoyu aldı:

“Nasıl Kamile abamgiller, gelinler iyiler mi?”

“Hepiciğinin Allah belasını versin! Dedim ya, Kamile aban takır tukur! Gelinler de habire fink atar oğlanlarla. Onlara göre hava hoş! Olanlar bana oluyor. Paraları kaptırdık sağa sola. Bin çalıya takıldı kaldı yüzlükler, beş yüzlükler. Bir manga tahsildar lazım şimdi toplamaya! Ata bindim, kendim toplamağa çalışıyorum, onu da borçlular görür görmez yolunu sapıtıyor...”

“Canın sağ olsun! Bir gün hepiciğini tam tüm edersin. Düğününü de kurarsın hoplu toplu, atlas bayraklı...”

“Düğüne daha çok var bu gidişle! O zamanaca nefsim kuruyacak! Ona buna gidip gelmekten çok osandım Selver!”

“Böyle şakaları eskiden yapmazdın Kabak Ağa!”

“Arkadaşlarım da yapmazdı eskiden!”

Şevki oğlan çıkıp geldi soluyarak:

“Ramazan emmim Kızılca’ya gitmiş!” dedi.

“İşte bu doğru bak!” dedi Kabak Musdu. Sonra oğlana döndü:

“Git oyna sokakta ulan! Babanı görürsen çağır buraya! Görmezsen boş ver! Oyununu tam bütün oyna!” dedi. Azarlar gibi söyledi.

Çocuk çıkıp gitti.

“Şu ceketimi de as Selver!”

Selver ceketi alıp astı. Sonra kahveyi döktü fincana. Buyur etti. Koydu önüne.

Bir eliyle kahveyi aldı, bir eliyle omzundan tuttu Selver’i Kabak Musdu. Tutup bastı: “Kaçıp gitme bakalım!” dedi. “Sen de geldin geçiyorsun bak! Kaçırma kendini! Gel otur şöyle yanı başıma da, tadına bakayım azcık!”

Selver çekti kendini hışımla:

“Bu senin yaptığın ayıp!” dedi.

“Senin budalanın yaptığı ayıp değil mi? Kim dedi ona parayı al yat üstüne? Sonra sahibi gelirse kaç? Bu ayıp değil

mi? Gel bakalım şöyle!”

“Gelen gören olur! Adım çıkar dillere!”

“Hiç kimse gelemez! Hiç kimse göremez! Aha tabanca! Kocan yüklükteyse bir o görür. O duyar sesimizi, soluğumuzu. Duyunca dayanamaz, fırlar belkim dışarı! Yoksa keyfime dokanmasın!” Biraz daha çekti kendine. “Başka türlü valla bırakmam seni!” Tabancasını gösterdi.. “İşte bak, belimde!”

Selver kıvrandı biraz. Eğildi, büzüldü.

Musdu, kahveyi koydu camın dibine. “Önce pirinci ayıklayalım!” dedi. “Nefsim çok uyandı!.. Sen de hoşuma gittin birden!..” İki eliyle kavradı Selver’i. Çekti kucağına. Başını tutup okşadı. Göğsünün üstüne aldı sonra. Sağ elini, belinden aşağı doğru gezdirdi. “Öyle uyandı ki nefsim!..” dedi. Bacaklarını, baldırlarını okşadı. Yarı ölü, yarı diriydi Selver’in eti şalvarın içinde. Okşadı bir süre. Sonra çenesinin altından tutup kaldırdı başını. “Sonra gene gelirim seni sevmeye!.” dedi. Gözlerinden, dudaklarından, kulaklarından öptü. Kulak memelerini emdi bir süre. “Ooooh!” dedi. “İyice uyandı nefsim! Baya tatlısın ulan! Çok tatlısın ulan! Baya mis gibi bir kancıksın!” Öptü. “Ooooh!” dedi. “Tatlısın diyorum sana! Tatlısın ama, o cin oğlu cin anlıyor mu bu tatları? Biliyor mu kıymetini? Ooooh!..”

Selver titredi. Elini Musdu’nun göğsünde gezdirdi. İtecekti, itemedi nedense.

Kabak Musdu: “(Tamam!)” dedi. “(Budala kocası yok evde! olsa böyle yapamazdı. Atladı kaçtı ben kapıyı çalınca! Kaçıp gitti, belkim kapıyı gözlüyor... Gözlüyor ki çıkıp gideyim!..)” Kolunun üstüne yatırdı Selver’i: Göğüslerini yeniden okşadı. Sabırla okşadı. Öptü dudaklarını, kulaklarını. “Valla çok tatlısın Selver! Sık sık geleceğim tatlarından

almaya! Bak ciddi söylüyorum!" dedi. "Çok pişman oldum çok mahcup oldum şimdiyece senin tadına bakmadığıma! Ulan ben öküzüm be! Valla cahil öküzün birincisiyim! Tüh be, tüh be! Hem tatlısın, hem gevreksin! Ulan tastamam yayla balısın yaniya!.."

Selver yeniden titredi.

Musdu anladı Selver'in titrediğini. Çok mutlandı. "Kalk!" dedi usulca. "Kapıyı diple!.. Diple de ayıklayalım şu şeyi rahatcana! Sonra üç gün daha izin vereyim budala Hüsnü'ye!.."

Selver kalktı. Sallana sallana gitti. Kapıyı dipledi.

"Dürü'nün beş on yaş olmuşuna benziyorsun gı Selver! O da senin gibi tatlı yayla balıysa, yaşadım gitti!.. Çok ciddi söylüyorum!.. Bak, val... val... vaİla ci... ci... ci... ci... ci... ciddi söylüyorum!.. Bak, val... vallIla ci... ci... ci... ci... ciddi söylüyorum... gı... Sel... ver... ci... ciiiim!.."

9

GÖKÇİMENLİ KADINLAR

Dürü, taktukun arasında epeyce sindi. Büzüldü korkudan. Çevreyi dinledi uzun uzun. Bekledi. Gelen giden yok. Kapı mapı dövülmüyor. Gelmiyor dürzü Kabak! Ses soluk yok dışarda. Gene de saklandı. Büzüldü orda...

Havana, yaprak çuvalını yukarı çıkardı. Kapları aldı, suya gitti. Caminin yanındaki çeşmeden doldurdu. Geri geldi, "(Nereye gitti bu kız?)" dedi kendine. "Dürüüü! Nereye gittin gı olmaz olası Dürüüü!.." diye seslendi. "Yoksa teyzesinin köyüne kaçıp gitmesin, Elmalı'ya? "Durmam buralarda, varmam o Şişgöbeğe!" diyordu. Kaçıp gitmiş olmasın?"

Telaşla indi merdivenleri. Ahıra baktı önce. Ahırda yok. Samanlığa baktı. Orda da yok. "Allah Allah! Nereye gitti bu deşilesi?" Yukarı çıktı yeniden. Evşen'i tutup sarstı: "Dürü abanı gördün mü gı Evşen?" diye sordu. "(Görse bile ne bilsin el kadar çocuk?)" dedi. "Gördün mü gıı? Gördünse haber ver!"

Evşen güldü: "Ad-daaa!.." dedi.

İnip ahıra samanlığa baktı yeniden. Döndü oralarda. İçeri girip çıktı: "Domuz babası gayfaya gidip oturmuştur, nereye gideyim?"

"Dürüüü! Aay Dürüüü!.." diye bağırdı.

Dürü, büzüldüğü yerden hiç kıpırdamadı.

Havana avluya çıktı gene. Taktuk odasına doğru koştu. Kapıya abandı. Kapı açılmadı. "Açılmıyor cavırın kapısı!" dedi. Bir daha abandı. Gene açılmadı. Dürü kalktı, kapının ardına geldi usulca. Tekne tokuç, ne varsa yığmış oraya. Az boz ışık var. Seçiliyor içerisi. Gözü alıştı.

Yüreği harp harp vuruyor Havana’nın “(Asıp masıp etmesin kendini?)” dedi birden. Bağırdı sonra. “Dürüüü!.. İçerdeysen aç anam kapıyı!.. Aç da çık şuraya!..” Yumrukladı kapıyı. “Dürü, aç benim kadın kızım! Aç benim gözel yavrum!..”

Dürü açmayacak. Taktuk odasına sindiğini belli etmeyecek. Ama anası arlaşmıyor kapıdan. Boyna da yükleniyor. Daha olmadı kıracak kapıyı. Tekneyle tokucu öyle koymuş ki, dayama gibi oturmuş kapının ardına. Kırsa da açılmaz. Aaah, bir delik olacak arkada bir yerde! Bir delik olacak da ordan çıkıp gidecek! Ama yok.

Güp güp güp vurdu, dövdü tahtaları Havana.

İçerde olduğuna kesin inanıyor kızının:

“Dürüüü!.. Aaay Dürü!.. Açsana, eşşek sıpası!. Uğraştırır beni kırk saat! Aç gıı şunu! Çiğnerim valla ayağımın altında seni, nalet!” Güp güp dövdü gene. “Aç çabuk!”

Açmaktan başka çare yok: “Dur dövme! Dur!”‘ dedi.

“Ne işin var senin orda gı soyka kalası!”

“Bağırıp çağırıp durma da açayım!” dedi Dürü. Tekneyi aldı. Sonra tokucu çekti usulca. Açtı kapıyı. Dışarı çıktı. Gözü kamaştı aydınlığa çıkınca.

“Ne işin var senin içerde gıı?” dedi Havana. Elini yüzünü elledi kızının kuşkuyla. Donuna, şalvarına baktı. Kuşağına, sıkmasına baktı. “Çabuk söyle, ne işin var?”

Dürü karşılık vermedi. Bakındı alık alık.

Havana, kapıyı açıp taktuk odasına daldı. Köşesine bucağına baktı çabuk. Harman süpürgesini kaldırdı. Tahtanın

tokucun altını üstüne getirdi. Baktı oralara. Kimse yok. Korkulacak bir şey yok! Gene karşılık vermedi Dürü. Sustu.

Omuzlarından tutup sarstı kızını Havana:

“Çatlattın beni gıı, neden susuyorsun?”

Kendini tutamayıp hıçkırmağa başladı Dürü. Yağmur gibi boşandı gözyaşları. Gene iniltiyle doldurdu ortalığı.

Aldı kolundan, yukarı çıkardı Dürü’yü Havana. Götürüp attı ocağın başına: “Gı insan evini, kardaşını yapayalnız bırakır gider, taktuk odasına kapanır mı? Ne işin var senin orda? Besmele çektin mi bari girip çıkarken? Nasıl yerler olduğunu biliyor musun oraların? Cin çarpar, ağzım eğrilir diye düşünmedin mi? Yerlerin karış karış sahibi var diye düşünmedin mi gı soyka kalası?..”

Dürü yalnız ağlamayı biliyor. Başkaca ağız dil vermiyor.

“Gıı Dürü, valla yakarım seni! Gözüm kör olsun maşayla dağlarım oranı buranı! Söyle doğrusunu! Ağlayıp buzlamayı da bırak; konuş cavırın eniği! Ne bu senin yüzünden çektiğim gı? Oooo; çok oluyorsun gayri haaa!..” Maşayı attı yanan ocağın közlerine. “Kıpkırmızı olsun burda! İstersen söyleme o zaman! Dağlarım ben de seni!..” dedi. Tutup yeniden sarstı kızını. “Söyle! Tepemin tasını attırma benim!..” dedi. Maşayı alıp gösterdi: “Bak nar oldu! Bununla dağlarım söylemezsen...”

“Korktum, çok korktum!” dedi hıçkıra hıçkıra.

“Korktun mu? Neden? Kimden korktun?”

“O Şişgöbek geliyordu atın üstünde!”

“Düşünde geliyordu öyle mi?”

“Bağların arasından geliyordu!”

“Eee gelsin! Sana ne geliyorduysa?”

“Buraya geliyor sandım! Kimse yok evde!”

Ağlayacağını mı, güleceğini mi bilemedi Havana:

“Yer yutsun seni Dürü gibi!” dedi öfkeyle. “Gı hiç buraya mı gelir? Gelirse sen de baltayı alır, indirirsin başına! Hiç insan kendi evinin içinde Şişgöbekten korkar mı? Eee; demek böyle? Demek böyle ha? Vay benim garip başıma gelen!..” Oturup ağlamağa, inlemeğe başladı orda. Ocaktaki maşayı geri çekti. “Çok korktunsa bir kurşun döktüreyim Uluguş’a? Bir yanına bir şey olmasın? Köyün içine şan oluruz gıı! Karıların dilinden kurtulamayız sonra!” Kucağına çekip öptü kızını. Köyün karılarına attı tuttu.

Şakir Hafız ikindiyi okuyor. Gün iniyor.

Cemal’in karısıyla Hafız’ınki çıkıp geldi.

“Havana gııı!..” diye bağırdı aşağıdan.

“Çatlayın çatlayasıcalar, yetiştiniz mi?”

“Gı ne yapıyorsun? Sesin çıkmadı? Öldün mü?”

Havana dışarı çıktı: “Geçin, buyrun!” dedi gönülsüz.

“Allah Allaaaah! Bir yoklayalım dedik gıı!..” İçeriye baktılar kapıdan. Hafız’ın Hacer’di. “(Pis nalet!..)” dedi içinden.

“Kimse var mı evinizde?” dedi Cemal’in Güssün.

Havana, kızına çıkıştı işaretle: “Toplan Dürü!”

“Kimse yok geçin!” dedi sonra karılara.

“İkindin ezanı da okundu ay Havana! Hayvan oruz bakılacak! Aştır keştir pişecek!” dedi Hafız’ın Hacer.

“Zararı yok, geçin!..” Ekledi: “Buyrun!..”

Dürü minderlerin yerlerini değiştirdi. Yeni minder aldı oymadan. “Buyrun, hoş geldiniz!” dedi, el öptü gönülsüz.

Dikilip boyuna baktılar kızın. “Maşaallah! Çok yaşa! Ömrün uzun olsun!” dediler. “Pek de gözel olmuş Dürümüz gı Havana! Göküş göküş! Şunun gözlerine bak maşaallah!.. Allah ömrünü uzun etsin! Bin bin maşaallah!..”

“(Allah sizin de belanızı uzun etsin inşaallah!)” dedi içinden.

Dürü, kardeşini alıp dışarı çıktı.

“Eee; hayırlı olsun bakalım Havana! Böyle hayırlı işler olunca bir haber vermez mi insan? Zaten biz dostların hayırlı haberlerini ortalardan duyarız!”

“Duyuracak edecek ne var ortada karılar? Kendi kendilerine çalıp çağırıyor sizin heriflerle Kabak Musdu ayısı! Biz kız verici filan değiliz kimseye! Hele Şişgöbekli Kabak Musdu’ya verecek kızımız hiç yok! Allah yazdıysa bozsun!”

Elini vuracak gibi kaldırıp indirdi Hafız’ınki:

“O nasıl konuşma gıı? Köyün içi çalka malka oldu! Adamlar Velikul’a “gözaydın” etmiş! Çayını gayfasını içmişler! Köyün karıları da sana gelecek. Dikelmiş de, “Biz kız verici değiliz!” diyorsun! Ankaralı orospular gibi türlü

çeşit konuşma Havana! İkircikli tutum komşu arasında ayıptır!”

Cemal’inki de aşağı kalmadı:

“Otur şuraya! Otur da dinle! Musdu Ağa kızınıza bir gönül düşürdü, kapınızı çaldı! Böyle nazlanır ederseniz, yarın o da soğuyuverir! Cihanda kız mı yok? Elini sallasa ellisi! Ağalar beyler göt atar Kabak Ağamıza kız vermek için! Ama onun gayesi başka. O bir yoksul kızı alacak, hökümet nikahı yapıp kendisine hanım aile tutacak. “Cinli Kamile’den çektiklerim yeter!” diyor. Karı kıymetini iyi bilir bunun üstüne. Kaderi varmış sizin kızın, kaderii! Yatın kalkın dua edin. Dedelere mum yakın. Tekkelere aş dökün...”

“Şişesiceler!” diye bağırdı Havana. “Bir iyi söz konuşacaksanız oturun! Konuşmayacaksanız kalkın gidin evimin üstünden! Yoksa kolunuzdan tutar ben atarım Güssün! Takır tukur yuvarlarım merdivenlerden hepinizi!..”

“Aa, a, a, a!..” diye bir çığlık attı karılar. “Çıldırık mısın sen gıı? Hiç insan evinin üstüne gelmiş komşuyu kovar mı böyle? Üstümüze iyilik sağlık! Görülmüş işitilmiş değil bugünece!..”

“Benim çocuğum tırnak kadar bir şey daha! Onun neresi gelin olacak? Bir düşünsenize!”

“Onu Cenabı Allah düşünsün! Sen ne düşünüyorsun? Kız kısmı yağmur yağar büyür, gün doğar büyür! Yarın davulu düğünü tutulunca biraz daha büyür!”

“Şişgöbek Kabak Musdu benim kızımın emsalı değil! Elli yaşındaki adama on üç yaşındaki kız verilir mi?”

“Emsalı değil ne demek gıı? Kimin kime emsal olduğunu bilse bilse Cenabı Allah bilir! Hemi de elli yaşında deyip

karalama elin adamını! Karı kazancı yerinde ya, sen ona bak! Erkeğin yaşlısı olmaz! Erkeğin çirkini olmaz! Karı kazancı yerindeyse, tamamdır! Kabak Musdu Ağamın kolunu tutacak kimse yok bu dağlarda düzlerde! Parası malı da çok hamdolsun!..”

“Dengi değil kızımıııın! Köpek yesin malını parasını! Artık eksik laf etmeyin, kesin!..”

“Çıldırıksın, ne olacak?” dediler. “Gı sen bu olup bitenleri kendiliğinden mi olup bitiyor sanıyorsun? Oysa her şeyi yapıp çatan Allah! Bunu düşünmüyor musun? Demek senin kıza da böylesi yazıldı? Alın yazılarına akıl sır erer mi? Senin Velikul’a geleceğin, benim Cemal’ın karısı olacağım, şunun Hafız’a varacağı belli miydi öncelerden gı deli Havana? Bir insanın alnına yazılan gelir. Yazılan ise asla değişmez Havana! Dürü’nün de öyle! Ne yazıldıysa alnına, o gelir başına! Boşuna çabalama! Söz kesmedik, etmedik diye çelişik çülüşük konuşma. Haber yayılmış. Kabak Ağam alacaklarını toplamaya çıkmış. Kamyon alacakmış. “Gelini bununla getireceğim köye!” diyormuş. Yesyeni bir pikap kamyonu. “Altını akçayı da bol takacağım!” diyormuş. “Ne isterlerse takacağım!” diyormuş! “Dahi istemelerine komayıp kendim takacağım! Az çok benim de şanım sayılır!” diyormuş...” “Hiç olmazına düşünme bu işi Havana! Hem takdiri ilahiye karşı geliyorsun, hem kızıyın başına konmuş kuşu ürkütüyorsun! Şimdiki zamanda yoksullara kız verenin aklı yoktur. Aklı varsa, kaderi yoktur. Senin kız maşaallah, daha on dördüne basar basmaz bu gidenin en varsıl adamının kaşığına çıktı: Ama sen de burun kıvırıyorsun! Çok yanlış düşünüyorsun bu işleri Havana, çok! Çoluk çocuğun önünde bu tavırları, tafraları bırak! Bunlar şaşkın avratların yapacağı işler! Yarın döner döner dua edersin sebep olanlara...”

“Pek matah bir işe sebep oldunuz maşaallah! Bir sepet arıyı başına boca ettiniz yavrumun, hemi de kendimin! Elin

eşşek kadar adamıyla benim ufacık kızımı evlendirmeye kalkıyorsunuz! Hepinizin Allah belasını versin karılar!” Bağırmaya başladı.

“Deli ne olacak?” dedi Cemal’inki. “Uluguş’a okutmalı!”

Uluguş, nalınlarını takırdatarak geldi:

“Dürüüüü! Aaay Dürü!..” diye bağırdı.

Dürü avluda kardeşini avutuyor sözde. Yüzü uçup gitmiş. Evşen kendi kendine oynuyor. Dürü de yukarda konuşulanlara kulak veriyor. Duyabildiğini duyuyor, duyamadığını yakıştırıyor. Sinmiş bir yere. Uluguş bağırınca koşup kapıya gitti. Açtı çabuk:

“Buyur Uluguş nine, buyur geç!” dedi.

“Sağ ol! Sağ ol benim karayazılım!” dedi Uluguş. “Kim var, kim yok yukarda?”

“Cemal emmimin avradıyla Şakir Hafız’ınki var!.”

Uluguş yukarıya bağırdı: “Havanaaa, gıı!.. Az çık hele dışarı!..”

Havana kalkıp hayata çıktı:

“Buyur Uluguş! Bir emrin mi var?”

“Ne emrim olsun? Körolası bir tırpanım vardı evde, çayırlar biçilirken biri aldı gitti, geri getirmedi! Kim aldı gitti de getirmedi bilemiyorum. Kocalığın etkileri! Akıl mı kalıyor başta? İyice matuflamışım ay Havana! Alıp götüren de geri getirmedi körolası! Bu bizim insanımıza iyilik mi yarar zaten? Götürdüklerini geri getirmez! Aklıma geldi, o körolası

tırpan nerde diye bakındım, ama bulamadım. “Acaba Velikul mu aldı?” diye sormaya geldim. Haberin var mı?”

“Geç içeri buyur! Yukarı çık da otur azcık!” dedi Havana. “Bizim kendi tırpanımız var. Başkasından tırpan almayız. Seninkini de almadık heralım. Velikul burda yok. Alsak haberim olurdu. Ama istersen bir sorayım kendisinden. Çıkmayacak mısın yukarıya?”

“Dizim tutmuyor! Evcili Cinli Kamile’ye döndüm. Nasıl çıkayım o merdivenden? Hem de köyün karıları sana dolmuş! Rahatsız olmasınlar aman Havana!..”

“Köyün karılarının adları batsın!” dedi Havana. “Çık iki laf da sen konuş! ‘

“İnanmadığım lafları konuşmam ben! Öyle lafları ancak Eski Muhtar Cemal’ın avratla Hafız’ınki konuşur!” dedi, dönüyordu Uluguş. İçerdeki karılar gülerek çıktılar:

“Gel Uluguş, geeel!..” dediler. “Bu Havana kancığı kızının başına konan kuşu ürkütecek! Gel iki laf da sen konuş, aklı ersin biraz! Yaşlı diye Kabak Ağa’ya burun kıvırıyor. Allahın yazgısını tanımazlıktan geliyor. Anlat buna, yazgı nedir? Anlat yoksulluk nedir? Dünyanın uzun kuyruğu nedir? Anlat Kabak Musdu kimdir? Anlat ne kadar serveti vardır bu dağlarda, düzlerde?”

Uluguş:

“Ben o Kabak Musdu’nun aklına, hemi de parasına sıçayım!” diye bağırdı. “Onda akıl olsa, torunu yaşında bir kıza alıcı olmaz! Ama deli bir o değil ki! Siz hırlı mısınız? Kalkmış, en olmayacak işi oldurmaya çalışıyorsunuz? Dürü’den, Havana’dan yana olacağınıza, Evci’nin ayısından yana oluyorsunuz? Ya kocalarınız hırlı mı? Kocalarınız da o! Köylülerini bırakmış da Evcili Kabak Musdu’ya finilik

ediyorlar. Allah hepiciğinizin belasını versin! Kabak Ağanızın belasını daha çabuk versin!..”

Ağızları ayrıldı kaldı karıların.

10

ALTIN AKÇA

Kabak Musdu:

"Selamünaleyküm ağalar!" dedi Koca Linlin'in kahveye girerken. Sonra Koca Linlin'e döndü: "Bana bir gayfa yap az şekerli!" dedi. "Yorgunluğumu alsın! Bugün Koreli Hüsnü'yü aradım Kayadibi'nde. Bulamadım dürzüyü! Kuyuların dibine baktım. Suları, çayları karıştırdım. Çok aradım. Çok yoruldum. Ordan geliyorum. Koca Linlin'in gayfada biraz dinleneyim dedim... Ağalara da yap birer gayfa, benden! Nasıl olsa bu köyün eniştesiyiz artık!" Baktı, Velikul'u gördü oturanların arasında. "Tabii Allah nasip ederse, kısmetse, hayırlısıyla!" diye düzeltti sözünü. Sonra bir sandalye alıp Velikul'un yanına vardı.

"Yolculuklar zor!" dedi. Of uf çekti otururken.

Velikul rahat değil. Konuşmuyor. Musdu bir ara yüzüne baktı. Asık. Ama gelmiş. Kalkıp gidemez. "Yolculuk zor!" dedi bir kez daha.

Velikul sustu, Musdu da sustu. Sustular bir süre.

"Altın akça işini konuşalım istersen!" dedi sonra.

Velikul kıvranıp büzüldü. Çok sıkılıyor.

"Nasıl olsa konuşacağız, biliyorsun!.."

Bundan önce de bir kız verdi ama, böyle sıkılmadı. Yukarı Kırlı'dan Karyağdı Muharrem adam adam gelip istedi. O da verdi oğlu Hamit'e Cevriye'yi. Böylesi ilk geliyor başına. Zorlukların içinde şimdi.

"İstersen bana bırak, ben kendim karar vereyim! Benim de şanım şerefim, biliyorsun! Senin kadar ben de

düşünürüm. Önceden bir nişan cihetine gitmeyelim bence! Hemen düğünü tutalım: Onun için bir an önce konuşalım altın akça işini. Konuşurken aramıza yabancı sokmayalım. Yabancının gereği yok. Kendimiz konuşalım!”

Daha söz bile kesilmedi. “(Oldu bittiye getirecek düızü!)” diye düşündü Velikul. “(Aramıza yabancı sokmayıp hemen boğuntuya alacak beni!)” Öksürdü usulca: “Acelen ivmecen ne bu kadar Musdu Efendi?” diye sordu usulca.

“Acelemden ivmecemden değil Velikul! Yarın Ankara’ya gidiyorum! Gitmişken altını akçayı alıp geleyim. Sonra birlikte gene gideriz. Ama bu kez gitmişken eli boş dönmeyim diyorum. Tabii sonra urba görümüne de gideceğiz...”

“Nerde göreceğiz urbayı?”

“Nerde istersen orda? Ankara’da, Kızılca’da, Bolu’da...”

“Başlık maşlık ne zaman kararlaştıracağız?”

“Ne zaman istersen? İstersen ikimiz konuşalım. İstersen kalk Cemal’ın eve gidelim. Çağırtalım iki arkadaş. Onların önünde konuşalım. Bir at, bir deve değil bu! Kız başlığı! Ama gene yüksekten tutarım ben. Merak etme!..”

“Evet konuşmak lazım!” dedi Velikul.

“Kalk öyleyse!”

Koca Linlin’i çağırdı: “Kaç gayfa içildi Koca Linlin?” dedi. Daha Koca Linlin karşılık vermeden bir onluk çıkarıp uzattı eline. “Al burdan!” dedi. “Üstü senin olsun! Biz gidiyoruz!” dedi. Göz etti Velikul’a: “Kalk çabuk...”

Atı, kahvenin önündeki dut fidanına bağlamıştı. Çözdü ordan. Yedeğine aldı. Yürüdüler Eski Muhtar Cemal'in eve. Cemal avluda öküz tarıyor. Karısı hayat süpürüyor. "Rahatsız olma Cemal!" dedi Musdu. "Biz biraz konuşacağız Velikul'la. Ama istersen sen de gel. Gelsen iyi olur yaniya!.."

Cemal öküzleri bırakıp çıktı ikisinin ardından. Hayatın ocağından ibriği aldı, elini duruladı. Karısı konuk odasını açtı hemen. Girdi Cemal yanlarına. Birer sigara tuttu. Almadı ikisi de. Velikul'un sinirli bir durumu var. Huzursuz. Şakir Hafız'la İt Omar'ı seslemek gerekir belki. "Birer gayfa yaptırayım isterseniz!" dedi. "Şakir Hafız'la Omar'ı da sesleteyim mi bu arada?"

"Yok canım! Ne lüzumu var?" dedi Musdu.

"Sen bu işi çok aceleye getiriyorsun?" dedi Velikul.

"Değil Velikul, valla değil! İstersen hiç konuşmayalım! Ha ben yarın Ankara'ya gidiyorum da onun için! Değilse ne acelem var, ne bir ivmecem! Ama fazla uzatmanın da gereği yok! Nasıl olsa konuşulmayacak mı? Bir an önce konuşulsun! Gene sen bilirsin!"

Cemal'in karısı kahveleri getirdi: "Buyrun!" dedi. Birer birer sundu. Çıkıp gitti hemen. Etekleri uçuyor girip çıkarken.

"Bir de ne var biliyor musun Kabak Ağa?.." dedi Velikul. "Daha ben bu işi konuşmadım Havana'yla. Hısım akrabaya tek söz danışmadım. Kızın kocada abası, askerde ağası var. Mektup yazıp danışmadım. Yani usulen bir danışmamız gerekir! Danışmazsak ayıp olur...",

"Eski kafalar bunlar yahu!" dedi Cemal, güldü.

“Valla sen bilirsin Velikul! İstersen bütün Türkiye’ye danış! Benim için hava hoş! Ben bu kızı alacağım arkadaş! Alacağım ama gözellikle alacağım. Yok, sen ille de kalsın, olmasın, bırakalım diyorsan, ben ona da varım. Çünkü neden? Zorlan gözellik olmaz arkadaşım! Zorlan yenen aş, ya karın ağrıtır, ya baş! Benim ille de evlenmek diye bir davam yok aslında. Ha ben şöyle karşıdan baktım gördüm, hoşuma gitti. Sülaleni de bilirim ta eskiden. Terbiyeli, pak bir soydansınız. Dedim: “Alıcı olayım şuna!” Oldum. İstemezsen ayak diretmem. Gerçi Kamile yengen çok ısrar ediyor. O da durakoysun biraz. Sızılarına ilaç alırım olur biter. Hem sonra köylerde kız mı yok? Giderim Erikli’ye, Elmalı’ya bakarım. Aşağı Arapça’dan, Kızılca’dan, Ankara’dan da alabilirim. Kayadibi’nde bile bulunur. Ama ne de olsa onların terbiyesi Gökçimen’i tutmaz. Tutsa da senin kızın terbiyesini tutmaz. Benim sevdiğim, furulduğum yan burası!.

“Töre sonradan gelir yahu!” dedi Cemal. “Bizim konuşacağımız ne şimdi? Birincisi başlık. İkincisi altın akça davası! Bunları konuşuruz, koruz şuraya! Bu adam da gider hazırlığını görür. Senin benim gibi paraya sıkılmaz, ama tedariğe ihtiyacı olur...”

“Deli misin?” dedi Kabak Musdu. “Alacaklarımı toplarım en beri baştan! Mahanayla! Kamyon alıp motorize oluyorum hem. Bu arada Ankara’ya inmişken altınları da almak isterim. Birinci sınıf kuyumcu arkadaşlarım var. En iyisinden alırım; bana ikram ederler! Eli boş gelmemiş olurum gelirken. Söyle bakalım şimdi: Kaçtan aşağı olmaz diyorsun? Önce altın akça davası! Haydi söyle!..”

Velikul sıkıldı. İstek yok içinde. Ayıp bir havanın ortasına düşmüş sanıyor kendini. “Yok yok, üstüme gelmeyin! Bu işin acelesi ivmecesi yok!” dedi.

Kabak Musdu: “Diyor diyor onu diyor yahu!”

“Bırak nazı da konuş Velikul!” dedi Cemal.

Terledi Velikul: “Üç gremis ister bir kez!” dedi.

Musdu parmaklarını açıp kıvırdı: “Dört!” dedi.

“İki tane beşibirlik!” dedi Velikul.

“Üç!” diye atıldı Musdu.

Cemal oturup kalktı:

“Hay maşaallah!.. Kendini bilen adama can kurban! Valla dinime imanıma, böylesi, değil Kızılca’da, Ankara’da; kocca Türkiye’de yoktur valla!” dedi, şişindi.

“Başka?” diye sordu Musdu.

“Biraz da sarı lira ister!” dedi Velikul.

“Helbet! Kaç tane; sadece onu söyle!”

“Valla yabana gitmeyecek! Benim kızım takınacak ama o da benden çıkıp sana geçiyor. İtibarın şanın bilir. Kaç tane istersen o kadar takarsın!”

“On yeter mi?

Cemal: “Pek çoğa gitmeyin canım! Yarın başka oğlanlar evlenecek! Başka kızlar da gelin olacak köyün içinde! Kapıları genişletmeyin bakalım!..”

“On iki, on dört takayım! Kimse kendini benimle, yada Dürü’yle kıyaslamasın! Benimki başka! Bizimki bambaşka!” dedi Kabak Musdu. “Dahi bu köyde olmadık bir şeyi icat edeyim. Bütün altınları tokalı yaptırayım! Tokaları da altın olsun! Altın tokalardan zencir geçirteyim! Zencir de altın

olsun! Altın zencir ne demek biliyor musun? Dünya para tutar, iki tane beşibirliğin bedelini yer tamam! Ama yesin! Ya Velikul; sen şu bendeki cömertliğe, insanlığa bak! Eğreti takmıyorum. Pünez takmıyorum. Bakır parçalarını altın suyuna sokturup takmıyorum. İstersen yarın yürü benimlen Kızılca'ya gel. Ordan Ankara'ya gidelim. Minipos paranı ben vereyim. İstediğin kuyumcuya varıp gözün önünde alayım altınları. Paralarını gözün önünde sayayım trak!.."

"Yok; estağfurullah! Bizde güven şarttır!" dedi Velikul.

"Şimdiden birbirinize güvensizlik ayıptır!" dedi Cemal de.

"Hemen gelelim başlık meselesine! Haydi, iste bakalım! Gözünü yum iste mına goyum! Dürü değer çünkü! Yüz bin istesen değer Dürü! Hem huyu tabiyatı değer, hem gözelliği, gözel yüzü! İste valla! Eğer hayır dersem gözüm kör olsun! Ama insafı da elden bırakma tabii!"

"Üç bin nasıl?" dedi Velikul.

Cemal: "Çok iyi!" dedi.

"Dört olsun!" dedi Musdu. "Beş olsun! Urba görmeğe gittiğimizde size de lüzum eder. Bir şeyler alırsınız. Benim takım biraz kalabalık. Beş bin olsun! Yatak, karyola takımı gibi yeni modaların parasını da ben vereyim..."

Bir on dakika daha konuştular. Sonunda Velikul, hamamdan çıkmış gibi terledi. Su içinde sokağa attı kendini. "(Belanın büyüğü evde!)" dedi. "(Belanın içine düştük ki! Büyüğü evde! Kurtulunca kurbanlar keseyim!)" Sine sine geçti sokaklardan.

Doğru evine geldi. Ahıra girdi. Malları çıkardı. Sırtlarının samanını, pisliğini sildi. Suya sürdü sonra. Sularken ıslık çalmaya çalıştı. Dudakları titriyor. Başaramadı. Biri çıksa da,

bir ters laf etse, dövüşecek. Dövüşüp evdeki belayı bastıracak. Ağır ağır yürüdü malların ardından eve. Hepsiyle teker teker ilgilendi. Samanlarını verdi önlerine. Yemliklerin "kes"ini ayıkladı. Birer avuç da arpa koydu öküze, eşeğe. İneğe, danaya da attı yarımşar avuç. "Haydi siz de yoksun kalmayın! Bugün canımın çok sıkıldığı bir gün!" dedi. Biraz yatışır gibi oldu. Çıktı yukarı.

Havana hem kav, hem çakmak. Değdirsen tutuşacak, benzin gibi parlayacak:

"Nerdesin bre sen? Evsiz erkek gibi!.."

"Kabak Musdu'yla konuştuk: Cemal'in eve çağırtmış..."

"Ne konuşup duruyorsun onunla hala? Ne işin var daha Kabak Musdu'yla? Allah bin belasını versin Kabak Musdu'nun!.."

Ötündü, attı tuttu Kabak Musdu'ya.

Kabak Musdu, Bakkal Eyüp'e uğradı Cemal'le. Ne kadar fıstık, çekirdeksiz üzüm varsa boşalttırdı kutulardan. Yarım kilo kadar Cemal'in eve ayırttı. Yarım kilo kadar kendi cebine attı. Üst yanını iki naylon keseye koydurdu: "Senin avrat bunu alsın, bir daha gitsin Havana'yla kızına yarın!" diye fısıldadı Cemal'in kulağına.

Sonra dışarı çıktılar.

Musdu iki beş yüzlük çıkardı belindeki cüzdandan: "Bunu Velikul'a ver! Borcu harcı varsa, kapatsın! Üstünü harçlık yapsın!.."

Sonra bindi atına, sürdü Velikul'un evin önünden. "(Dürücüğümü görürüm belki!)" diye çok yavaş sürdü. Çok bakındı. Ama göremedi. Yok görünürde. Hasta olmuş gibi

yatıyor, titriyor içerde. Musdu sürdü atını. İnişten inerken başını döndürüp döndürüp baktı geriye. Yok damlarda, saçaklarda. Bağların arasına girdi. Bıraktı atın başını. Cebine el attı. Fıstık üzüm aldı biraz. Karıştırdı ikisini. Doldurdu ağzını. Öğütmeye başladı. Dişleri altın platin. Ağzı çelik makine gibi. Evci'ye varanaca yedi.

Çok severdi fıstıkla çekirdeksiz üzümü. "Haggaten severim! Bir de göküş kızları!.." diye ekledi, öksürdü.

11

ANKARA

Ankara’nın Anafartalar Caddesi’ne çıkacak. Elinde bir tahta bavul var. Posta Caddesi’nden vurdu. Hal’in önleri cin pazarına dönmüş. İşportacılar bağırıp çağırıyor: “Malın iyisi burda!.. Reklam niyetine!.. Fabrika fiyatınaaa!.. Ucuza gel ucuza!.. Ordan alma, burdan aal!.. Mayasıl ilacından al, basur ilacından aal!.. Çekip durma! Malın iyisine gel! Gel vatandaş, geeeel!..” Yeri göğü deliyorlar.

“Yok ulan, mına gorum gürültüsünün!” dedi. “Önce hale varayım! Hacı Refik Ağayı görüp yağların, balların, mor lahanaların parasını alayım!..”

Sapıttı yolunu. Dalmadı gürültünün içine.

Halin içi de kalabalık. Sade erkek değil, erkekten çok kadın kız var halde. Yol bulup geçmenin olanağı yok. Kızlar dar Amerikan pantolonları giyiyor. Teksas palaskalarıyla bellerini sıkıyorlar. At kuyruğu saçları sarkıp iniyor belden aşağı. “(Tövbelik hallere girmiş devletimizin kızları maşaallah! Bu kadar olmaz valla!)” dedi kendine. (Öyle de koku sürünmüş soykalar! Burnumun direği kırılacak! Bu kadar olmaz! Kadınların süslenmesi sünnet! İyi, kabul! Fakat bakan erkeklerin nefsini uyandıracak derecede değil! Yarın köylere sıçrar bu Amerikan görenekleri! Gerçi benim için iyi! Ama dayansın mollalar, sofular!..)”

Hacı Refik Ağanın dükkanı da kalabalık. Giren çıkan, toptan alışverişe gelen, perakende zeytin alan, pastırma, sucuk tarttıran, yayla balı soran, taze yağ isteyen...

Arkada namazla konacak kadar bir yer var. Bir tek sandalye var. Oraya geçti Kabak Musdu. “Geç geç!..” diye göz etti Hacı Refik Ağa. İşi çıraklara yıkıp kendi de geldi birkaç dakika sonra. Bir, “Elhamdülillah şükür!” çekti. “Mal getirdin mi?” diye sordu. “Dönüşünde mal götürecek misin?”

“On kamyon kadar gözel elmam var. Soğuk debboya koydurdum. Makbuzlarını bırakayım. Kışın sekizer liradan ver kilosunu. Karanfil kokuyor yerken. Sert biraz. Ama öyle kararında sert ki, tam gevrek! Çiğner çiğnemez eriyor ağzında. Karanfil kokusuna deli olacaklar. Bizim derede yetişti bunlar. Uluguş Ahmet diye bir herif vardı, öldü. İki üç aşıyı katıp karıştırıp o üretti. Ama ne fayda, kendisi görmedi. Biraz da yağ var taze. Şu bavulun içinde örnek getirdim. Yirmiden bırakırım. Elçiliklere verirsin. Birinci gayfaltılıktır. Bizim kırların otundan olur. Senin Hollanda yağların halt etmiş yanında. Kekik, yavşan, püren kokar! Kendim on altıdan alıyorum. Kar etmeden bırakıyorum sana. Sen yirmi beşten, otuzdan ver, bana mısın demezler. İsterlerse Köşke de verebilirsin! İreysicumhurumuzu besleyelim gözel yağlarla ballarla. Yalnız Köşke biraz ikramlı verirsin: Yirmi iki buçuktan! Haa; aklıma gelmişken söyleyeyim. Bu kez keklik getiremedim. Ama geİecek sefer muhakkak getiririm! Selam söyle, kusurumuzu affetsinler...” Hacı Refik Ağa kahve söyledi. On dakika demeden geldi. Höpürdeterek içtiler. Para işini açtı bu arada Musdu:

“Ne kadar gerekse vereyim!” dedi Hacı Refik Ağa:

“Sorma, bir düğün meselesi var başımda! Yeniden evleniyorum! Çok giderlerim olacak! Köy düğünü gerçi, ama epey tutar gene! Ne kötü otuz bine varır. Altını akçası, başlığı, urbası, davulu düğünü... Belki şehirden tamçalgı götürmek lüzum edecek. Sen ona kırk bin de! Valla! Bir de pikap kamyon almaya karar verdim geçen sefer biliyorsun. Gerçi çıkıntı ordu malı olacak ama, ne kötü on bin de o tutar: Elli bin! Gıcı gıcır bir elli bin isterim senden! Bak eskiden kalma bonoların filan var. İşleme koymadım. Gül hatırın var. İstersen o elmalardan yirmi, otuz kamyon daha toplayıp bastırayım soğuk debboylara? Çok para eder! Sen bana bakma, ben gene ucuza alırım nispeten. Sana da ucuza veririm. Yada boşver, ben onları kendi namıma toplatayım.

Kendi namıma bastırayım soğuk debboya. Kendi namıma satayım yılbaşına yakın. Dahi, Amerikalıların Noel bayramları gelince çıkarayım pazar. Sen bana bu dediğim paraları trak sayacaksın şimdi. Ik mık istemem!..”

“Para kolay da Musdu Ağa! Çok harcama yapmağa gerek yok davul düğün diye... Hem bak, öteygün Ticaret Vekili’ne haber yolladım evinin kahyasıyla. Bize biraz akraba düşer. Zaten hemşerimiz olduğunu herkes biliyor. İki tane pikap ayıracak gümrüksüz. Sonra telefon ettim evden. Telefonla söz aldım. Onların birini veririm sana. Ucuza gelir. Bir tane de çıkıntı malı Reo alırım sana. Ooooohhh! Ver oğlanların eline. Birini köy yollarında koştursunlar, birini şehir...”

“İkisi birden fazla olmaz mı? Ben biraz daha sabredip, bir taksi tomafili alayım diyorum kendime. Ama bu dediğin tertip de hoşuma gitti. Köy yollarına yeni pikap koşturacağıma, kullanılmış Reo koştururum daha iyi!..”

“Tabii canım!” dedi Hacı Refik Ağa.

“Şimdi sen düğün parasını say avucuma!”

“Bugünlük yirmi bin versem nasıl?” dedi.

“Valla paraya çok ihtiyacım var Hacı!”

“Haftaya gel on bin daha al...”

“Şimdi yirmi beş yap! Haftaya gelip on daha alayım madem! Bizde başlık çok olur malum! Takı dersen, o da tutar epey. Sırf beş tane beşibirlik alacağım yahu Hacı!”

Yirmi beş bini alıp özenle soktu kuşağına:

“Boşalan bal sandıklarını hazırlat, geçerken alayım!..”

Anafartalar'daki Bursalı Mehmet Efendiye gitti. İstediği altınları tarttırıp ayırttı: "Tokalarını, zencirlerini hazır et! İki saate kadar gelir alırım!" dedi. Çıkarıp beş bin verdi. "Üstünü sonra al" dedi.

"Sıkışacaksan kalsın Musdu!" dedi Mehmet Efendi.

Çıkrıkçılar Yokuşu'na vurdu ordan. (Önce üç naylon yağmurluk aldı. "(Aklımdayken alayım, unuturum!)" dedi. "Birini babalığımızın üstüne atarız. Giyer gözelce. Adama döner dürzü! Şişenin içine girmiş gibi, şişinir köyün sokaklarında. Ötekileri de Cemal'la Hafız'ın üstüne atarım... Dur!)" dedi birden. "(İt Omar'a da alayım! Gereğinde o da ürer azcık! Şimdiye kadar ürdü nee olsa!..)" Dönüp bir tane daha aldı yağmurluktan.

Yürüdü, bluz, basma, naylon, çamaşır satan dükkanlardan birine yaklaştı. "(Nasıl olsa nişan istemez! Biraz harcama yapsak da zararı yok! Tanıdık bir dükkana girmek daha iyidir!)" Çıkıp yukarı yürüdü. Ayaşlı Fahri'nin dükkana girdi. "Fahri Efendi yahu! Bana bir nişanlık öteberi ayır! Parasını da hesap et. Anası var. Kırlı'da gelin bir ablası var. Askerde kardaşı var. Bir küçük bacısı var. Bacısı daha bir yaşında. Babasına bir gömlek koy, naylon olsun. Haydi aslan kardaşım!.."

"Çay gayfa bir şey içmez misin?" dedi Fahri Efendi.

"Hacı Refik Ağa'ya uğradım az önce, istemem!" dedi.

Yarım saat kadar oyalandı oralarda.

Çıktı. Bir kolonyacıya girdi. Üç şişe kolonya aldı. İki şişe gülsuyu doldurttu. Tıktı bohçanın içine hepsini. Yürüdü iniş aşağı. Gezine gezine Bursalı Mehmet Efendinin dükkana geldi gene. Altınları beline sardı. Sonra gezinerek Bentderesi'nin oralara indi. Mehtap Lokantası'na girdi. Kebap

söyledi kendine. “Yoğurtlu olsun hemşerim!” dedi. Coca-Cola açtırdı bir şişe. Kebap gelmeden içti. Kebap gelince bir şişe daha içti. “(Buralara Dürü’yü getireceğim asıl! Ona yedirip içireceğim bunlardan! Bayılacak!)” dedi içinden. Güzelce sıyırdı tabağın içini. Üstüne kadayıf yedi. Çıktı.

Boşalmış bal sandıklarını aldı hemen. Bir hamala verdi hepsini. Elini kıçına koyup yürüdü hamalın önü sıra. İtfaiye’nin oralara kadar yürüdü kalabalığı yararak. Minibüsler dolup dolup kalkıyordu Kızılca’ya. “Yükle oğlum şunları!” dedi yamağa. Kendi de şoförün yanına oturdu. Çok beklemedi. Hemen doldu minibüs.

“(Yürü ulan avrat sattığım! Yürü de Gökçimen düğün görsün! Görgüsüz Havana’nın da gözlerinin çayırları açılsın şöyle!)” dedi içinden. Kaykıldı ardına. Gözlerini yumar gibi yaptı. Dürü’yü getirdi gözünün önüne. Düğün olmuş, alıp götürmüş Evci’deki evine. Koluna girmiş, merdivenlerden çıkıyor. Konu komşu toplanmış. Çevre köylerden ahbaplar gelmiş. Bakıyorlar el çırpa çırpa. O da dönüp para serpiyor kalabalığa. Sonra Dürü kolunda, giriyor kapıdan içeri. “ (Ulan ne safa be!..)” Avradı Cinli Kamile biraz kararıyor, ama o kadar olur.” (Emekliye ayrılacağım, rahat edeceğim filan demez! Ne kadar aksiliği varsa döker ortaya cinli domuz!)” dedi, daldı.

12

ESKİSİYLE YENİSİNİN ARASINDA

Cinli Kamile derin derin soludu oturduğu yerde:

“Beni de böyle kokularla, altınlarla getirdindi Kabak Ağa!” dedi.

“Kahbe devran dönüp dolandı, bıktın!..”

“Bin yılın başında bir doğru konuştun! Bıktım valla!”

“Bundan da bıkarsın bir gün!”

“O zamana Allah kerim! Seninle az mı geçindim? Şükret bu zamanaca yaşadığına! Yılanın ödünden, kuşun südüne, hiçbir şeyini eksik etmedim! Sızılar buldun, ocağın, ateşin başından ayırmadım! Döndüm durdum çevrende! Sen de, habire, “Anam anam anam!” çektin! Katlandım...”

Kamile of puf etti: “(Bir kötülüğünü gördüm duydum desem yalan olur!)” dedi içinden. “(Ama bu yaptığına ne diyeyim Kabak Ağa? Çok gücüme gidiyor. Dayanamıyorum. Aklım havsalam almıyor. Duydum duyalı uykum tezikti. Dağları kaldırıp derelere dolduruyorum. İçimdeki ağıyı sulara boşaltıyorum. Bir türlü uyuyamıyorum. Ah çekip, of çekip inliyorum sabahlaraca!..)”

“Seni korkutmak gibi olmasın ama Kamile, sen gene olgun davran. Aklı başında, uz konuşan, büyük davranışlı bir avrat ol da, gene seni sırtımın üstünde gezdireyim! Ölenece güllerin, kutnu kumaşların arasına beleyip gideyim! Ne olsa benim emektarımsın! Çok günümü, bilhassa gecemi seninle geçirdim. Tatlı dillerini, gözel sözlerini işittim ara sıra. Bunları inkar edersem günah olur. Ama şimdi dönem değişmiştir, ne yapalım? Bir kez arkadaşlarım başımı bırakmıyorlar: “Kazandıklarını mezara mı götüreceksin Kabak Musdu? Evlen! Bir kız al yaşa şunun şurasında! Bir kız

çok paraya patlamaz sana! Yirmi otuz bini sayarsan birincisini alırsın. İstersen on beş bine de alırsın beğendiğini. Malına tamahlanma. Yoksul olsa da olur. Ne yapacaksın malı? Mal gölünde ördek olsan neye yarar?" Ama malsız da olmaz! Varsa malın, dünya alem kulun. Yoksa malın, dehacık yolun! Fazla saçıp dağıtmak istemiyorum Kamile. Bu Velikul'un hali vakti orta. Hatta ortadan aşağı. Böyle olması bizim için iyi. Ne söylesen kabul eder. Gököş Dürü de senin buyruğundan çıkmaz yarın. Bu Dürü'yü gördüm, gönlüm aktı! Yalan söylesem ayıp olur sana karşı. Bir nazlı suna, bir taze mısır koçanı, yani öyle bir kız, dilim tarife yetmiyor. Gene sen anlarsın. Çünkü avradın nasılından hoşlandığımı bilirsin! Yaniya çok güzel! Gönlüm aktı gitti. Umutlarım aktı. Dünyam değişti bakınca! Tabii, kendimi senin yerine de koyuyorum. Çok zor! İnsan her gün bunu düşünür. Belkim aklı da çıkar gider tepesinden. Ama biraz da senin kendini benim yerime koymanı istiyorum. Bak şimdi, yaşayacağımız kadar yaşadık şunun şurasında. Şehirli dürzüler gibi ilişiği temelli keselim demiyorum. İstediğin zaman gene dizinin dibindeyim. Ama senden saklasam, yukarda koskocaman Allah var. Ona karşı yalan konuşmak ayıp olur. Yatıyoruz yatağa, sen bir yana dönüyorsun, ben bir yana dönüyorum. Solu Allah solu, dön Allah dön sabahaca! Ne konuşma var, ne koklaşma! Bundan bıktım işte! Elimi atasım gelmiyor uçkuruna! Bu bıkıntının elinden kaçıp kurtulmak istiyorum. Yaniya ben yatağa girdim mi şen olmak isterim Kamile! Avradın üstüne sincap kedisi gibi atılmak isterim. Sıçramak isterim döşşeğin üstünde. Bir sağ yanından, bir sol yanından sokulmak isterim avradın... Gene de senin iyiliklerini unutamam. Ben böyle insanlıklı bir Kabak Musdu'yum ki, yeni avrat almaya kalkarken emektar avradımın kalbini kırmak istemem. Senin bunu anlaman, bu işi gülüm-balım tutman gerekir Kamile! Bahusus yarın o kız çıkıp geldi bu eve, ona bir yandan kendi evladın gibi, bir yandan benim hatırımı sayaraktan değerli bir konuğum gibi davranmanı rica ediyorum. Böyle yaparsan benim saygınlığım artar. Hatta senin de saygınlığın yücelir. Tabii bunları şimdiden konuşmanın amacını anlıyorsun. Anlamanı

rica ediyorum, Kamile hatun! Hep böyle “Anam anam anam!..” çekmeyi değil, biraz da bunları bil hatunum!..”

İçinde tutup durduğu soluğu salıverdi: “Biliyorum Kabak Ağa!” dedi Kamile. “Anlıyorum!”

“Anladığın için teşekkür ederim! Tabii bu işi eller gibi fesatlıkla, kıskançlıkla yürütmenin gereği yok. Hele sopaya hiç gerek yok! Yukarı kattaki odalardan oğulların, gelinlerin ayaklarını keserim. Seni gün batıdaki odaya alırım. İndirmem aşağıya. Bize de burayı hazırlarsın. Orta göz boş kalır. Ev kıtlığı mı var? Bu işi iyi karşılarsan böyle yaparım. Seni başımın üstünde tutarım. Zaten düşünürsen, asıl senin çok yararın olacak bu işten. Bir kez, çaydır gayfadır, bırakacaksın. “Emekli oldum; Kabak Musdu beni emekliye ayırdı!” deyip oturacaksın. On beşten on beşe kendi çamaşırlarını yıkarsan yıkayacaksın, değilse, onu da yapman gerekmez!”

“Köyün diline düşeceksiiin! Olanca saygınlığın yitecek!..” diye inledi Kamile. Zehir gibi bir “Uuuuuf?..” daha çekti. Yırtan, yalvaran gözleriyle baktı Musdu’ya.

“Saygınlığının da mına gorum, köylünün de, Kamile!” dedi. “Köy ne karışır benim işime? Kazancımın ortağı mı köy? Hazır param, servetim var! Kalkmışım bir daha evleniyorum. Üstelik emektar avradımı horlayıp atmıyorum! Benim saygınlığıma kimse daklaşamaz! Üç kuruş paraya sıkılsalar ayağıma kapanıyorlar. Herkesten ayrı çürük bir iş mi tutuyorum? Param var, evleniyorum! Hepsi bu kadar! Evlenmek için tarla sattığım yok, emektarımın boynundaki altınları yolduğum yok! Karımdan kazancımdan evleniyorum. Evlenmeyip rakı içer eritirsem, kumar oynar batırırsam daha mı artacak saygınlığım? Ankara’nın Bentderesi’nden yada Yeni Mahalle’nin fingirdeklerinden bir dost tutar, metres hayatı yaşarsam daha mı artacak? İnsanın

parası olunca en sağlamı, en doğrusu evlenmektir! Dürü gibi bir kız alıp mis gibi yaşamaktır...”

Kamile, dizini büktü, başını dikti. Gözlerinden aşağıya siyim siyim döküyor. Ağlayıp ağlayıp siliyor entarisinin eteğine: “Başımın içine tuz doldurmuşlar sankim Musdu! Ben bu işe zor dayanacağım! Gidip kendimi. susuz kuyulardan birine atacağım! Bu iş senin dediğin gibi değil; zooor!..” diye ağlıyor.

“İşte ben buna kızarım, bunaaa!..” dedi Musdu. “Ben buna çıkarım dinden imandan! Ben diyorum, bu işi gözellikle, insanlıkla yürütelim! Hiçbir şey olmamış gibi tatlılıkla! Sen de tutturmuş, yağmur gibi ağlıyorsun! Öfkemi ayranımı kabartıyorsun benim! İlle diyorsun, “Döv beni!. Al eline bıçağı, doğra beni!” Aynen böyle diyorsun. Ama ben bunu da yapamam! Ben başka bir şey yaparım sana. Bundan beter oturur içine. İyisi mi sus! İyisi mi hesabını kitabını gözel yap! Gözel yap da aşağı odalardan birine kapamayım seni! Daha olmadı, Kızılca’dan bir ev tutarım, götürür atarım akılsız oğullarından biriyle içine! Verim elinize üç ayda üç yüz lira emekli aylığı, “Yeyin için, Ağanıza dua edin!” derim. “Benim dalgama karışmayın!” derim. Kına gibi un olur! Ben bunu da bilirim! Sakın beni kızdırma Cinli Kamile! Sakın haaa!..”

Öfkeyle kalktı oturduğu yerden: Öteberileri ortadan kaldırıp koydu camın önüne. Belindekileri söylemedi Kamile’ye. Bir iki dolandı odanın içinde. Sonra “Kalk! Kalk!” diye bağırdı. “Kalk süpür şuraları! Örtümü döşeğimi ser! Rahat bir uyku çekeyim bu gece! Kendin de nereye gidersen git! Benim yanıma yakınıma sokulma, anladın mı?” Bağırarak bir daha sordu:

“Sana diyorum, anladın mı?”

Kamile: “Anladım!” dedi korkuyla.

“Anladığın için teşekkür ederim!” dedi Musdu gene.

Kamile yıkıla döküle, “Anam anam anam!..” çeke çeke kalktı. Yatağı yaptı. Musdu girdi içine. Yorganı çekti çenesinin altına. Gözünü yumup Dürü’yü düşünmeğe başladı.

Dürü, iğneye ipliğe döndü dört gün içinde. Kocadı, olgunlaştı biraz da. Gözleri çukura kaçtı. Süzüldü yüzü. Babası iyi dese, anası kötü anlıyor, parlıyor. Anası bir şey dese, babası da aynısı... Arada ezilip büzülüyor Dürü: “(Her gün hır-gür evin içi; benim yüzümden!)” diyor, üzülüyor.

“Bu iş ortaya çıktı, benimle inada durdun avrat!” dedi Velikul. “Hiç kafa kafaya verip bir çözüm arayalım demedin! Herif atmaca kuşu gibi kanatlarını açıp çullandı üstüme. Bir sürü arkadaşını başıma toplayıp kıskıvrak bağladı beni. Sen de aldın karşına, avkaladın durdun habire. Bir inadın uğruna kızı verdirdin Kabak Musdu’ya!..”

“Nasıl verirsin kendi başına, nasıl? Sen babasıysan ben de anası değil miyim? Babası kadar anasının da hakkı yok mudur bir kızın üstünde?!” diye bağırdı Havana.

“Hak diyorsun hala! Ne hakkından söz ediyorsun ulan?! Herif diyor ki, işte altın, işte para, Dürü benim! Sen hala hangi haktan söz ediyorsun?”

“Kandığı kadar para desin! Altın desin! O Toprak Soyulcana, o Şişgöbeğe verilecek kızımız var mı bizim?”

Camdan bakıp Evci köyünün gün vurmuş evlerini görüyor Dürü. Dağın eteğine serili evlerini.,. Yönü geniş olanı, büyük olanı, herhalde Kabak Musdu’nun... Ata bindirip götürdüklerini düşünüyor. Gün inip akşam oluyor. Kabak Musdu giriyor içeri. Kapatıyor kapıları. Oturuyor karyolanın üstüne. Ceketini çıkarıp veriyor eline. “As şunu Dürü hanım!”

diyor. “Çoraplarımı da çıkar! Sonra kıs bakalım şu lambayı!” Dürü ağlıyor. Musdu bekliyor bir iki dakika. Sonra kalkıp kendi kısıyor lambayı. Çekiyor Dürü’yü karyolaya. Alıyor kolunun üstüne. Alıyor, avkalıyor. Kaplamalarının pası kokuyor. Gövdesinin ağırlığı çöküyor. Sigara kokusu, ter kokusu çöküyor. Boğulacak gibi oluyor Dürü. Yataktan fırlayıp kaçacak dışarlara. Ama Şişgöbek tutuyor kolundan. Tuttuğu yeri morartıyor. Dirense kolu kopacak, ayrılacak gövdesinden... Göğsü, boynu altın, kolları bilezik dolu. Bir sürü altının, bileziğin arasında sabah oluyor. Görmeğe geliyorlar ertesi gün. “İnaaa!.. Bir bu dev gibi herife, bir şu yaprak kadarcık kıza bakın, inaaa!..” diyor avratlar. “Kim uygun görmüş bunları birbirine?” Ter içinde kalıyor Dürü. Kapanıp ağlıyor. Sicim gibi döküyor gözlerinden. Ağlarken Kabak Musdu geliyor. Kaçıp ağılın köşesine gidiyor Dürü. Cinli Kamile girip geliyor üstüne. Elinde çuvaldızlar: “Gıı eşşeğin kunladığı! Neye geldin üstüme? Pek mi hevesliydin gı itin eniği? Madem hevesliydin, neye eşşek babana varmadın gı?” Çuvaldızları dürtüyor! Saplıyor göğsüne! Bacaklarına! Baldırına! Hem de apışarasına! Sapladığı yerleri kanatıyor. Kabak Musdu koşup alıyor Kamile’nin elinden. Gene götürüyor yukarı odadaki yatağa. Kanayan yerlerini emiyor. Kapılar kapalı. Lambalar kısılı. Yorganı çekiyor başına. Tutup ellerini öpüyor. Memelerini öpüyor. Öperken, emerken terliyor herif. Göbeği gövdesi yağ içinde kalıyor. Kapanıyor üstüne. Sağa kaçıyor Dürü, kurtuluş yok! Sola kaçıyor, kurtuluş yok! Yeni altınlar gösteriyor Musdu. Eskileri şıngırdatıyor. Altın, altın, bir hapaz yeni altın veriyor: “Daha nice kadifeler alacağım sana, Dürü!” diyor. Altınlar etine yapışıyor. “İstemiyorum altın! İstemiyorum kadifeler! Taksi tomafiline binmek istemiyorum! Seni istemiyorum Kabak emmiii!..” diyor. Ağlarken, inlerken uyuyor. Sonra kara bir kedinin pençesi tırmalıyor kolunu. Entarisi kan içinde uyanıyor. Derin bir karanlığın içinde yeniden kaçıp kurtulmağa çalışıyor. Yeniden Kabak Musdu’yu buluyor üzerinde.

“Havana gıı!.. Havana gıı!.” diye seslendi avratlar:

Havana çıkmadı. “Git bak!” dedi Velikul. Gidip bakmadı. “Git sen bak Dürü!” dedi babası. Dürü de gidip bakmadı.

“Havana gıı!..” diye yeniden bağırdılar.

“Çatlayın inşaallah çatlayasıcalar!..” dedi Havana.

“Dürü! Git bak kızım!” dedi Velikul. “Git bak, kim onlar?”

Kapıyı dövüyorlar. “Havana!.. Havana!..” diye köyün içini çınlatıyorlar.

Dürü: “Bakmam baba! dedi canını dişine takıp.

“Ulan soyka kalasıcalar, ben mi bakayım gidip?!”

Havana kalktı istemeyerek. “Gene geldi şişesiceler!” dedi. Merdiveni indi. Açtı avlu kapısını. Baktı: Onlar!.. Bu kez Cinli Kamile’de var! Hiç ses etmedi. Karılar doldu. Şaşırdı karılar: “Elçiye zeval olmaz kızım, bu surat ne? Eski köye yeni töreler mi koyacaksın? Nasıl konuk karşılamak bu? Kaldır elini yüzünü biraz! Biz senin evini yemeğe gelmedik. Varsa insanlığın insanlık göster! Yoksa haber ver, dönüp gidelim!..”

“Yok insanlığim!” dedi Havana.

“İnsanlığın yoksa önceden haber vereydin! Gökçimen’in gül adını pis etmeğe ne hakkın vardı?” Aralanan kapıdan daldılar. İki, üç, dört taneydiler. İt Omar’ınki de var.

Kamile, ağlayıp inleyip duruyor. Bazen de “Anam anam anam!” çekiyor belini tutup. Eli yüzü düşük, gözleri ağlamaktan şişik.

İt Omar'ınki, koltuklarııun altında iki bohça taşıyor. Şakir Hafız'ınki başı çekiyor. Yürüdüler merdivene. Havana kaldı geride.

Cinli Kamile, yürüsem mi, yürümesem mi havasında. Aaaah; elinden gelse de dönebilse! Bir beklenmedik iş olsa. Musdu: "Caydım avrat! Senin gözel hatırın için caydım!.." diye bağırsa Evci'nin sokaklarında. Hemen izinin üstüne dönüp gitse. Sarılsa Musdu'nun boynuna. Öpse kocaman yüzüklü sağ elinin bütün parmaklarını tek tek! Beklenmedik bir iş olsa da Havana'nın asık yüzü gülüverse! Bu ev, bu dam, bu avlu, merdiven, bu tahtalar, topraklar, bu damdaki yuvak taşı, bu apteslik, bu kara küsük kapılar gülüverse! Beklenmedik işler olur mu acep kendiliğinden?..

Havana, eriye eriye yürüdü geriden.

Velikul, sakosunu alıp çıktı dışarı.

"Dürüüü!.. Karşıla kızım konukları!.." dedi çıkarken.

Dürü, sesleri duydu duyalı ayakta. Kaçacak bir delik arıyor. Kaçacak bir delik yok babasının evinde.

"Dürü!.." diye bağırdı İt Omar'ınki. Güldü kabukları soyula soyula. "Dürü gıı, sarı zambak gibi açılmışın maşaallah!.. Hay yengem kırk bin kez maşaallah sana! Gel şöyle bakayım gıı!" Çekti kolundan. "Öp bakayım elimi! Öp öp, sıkılma!.." Tuttu kolundan. Aldı elini eline. Sağ elini kızın elinin içine verdi biraz da yukarı kaldırdı, zorla öptürdü. "Sıkılma kızım, ne var sıkılacak?" dedi. "Aaaa!.."

"Kamile aba!" dedi İt Omar'ınki. "İşte Dürü'müz bu! Gördün değil mi ne kadın maşaallah! Ne altın! Öp Dürü, Kamile abamın elini! Öp kızım, utanma! Utanacak ne var? Öpüver bakayım!.." Kamile'nin elini tuttu, Dürü'nün eline verdi. Kaldırıp onu da öptürdü zorla. "Ötekileri de öp! Durma

öyle solak solak! Aaaaa!..” Cemal’in karısının, Hafız’ın karının ellerini bir bir öptürdü. Pek girişkendi İt Omar’ın karısı.

Bohçaları duvarın dibine koydular.

Velikul, dışarda döndü dolandı. Çekip kahveye mi gitse acep? “(Bir aksilik çıkarır mı şimdi bunlar?)” dedi kendine. Korkuyor Dürü’den, hem de Havana’dan.

Havana; elinde peşkir, öyle duruyor.

Dürü, duvarın dibine büzüldü.

Evşen kapının önünde oturuyor yerde.

Kamile başköşeye kondu kendiliğinden.

Cemal’inki de onun yanına oturdu.

Hafız’ınki: “Nişledin Havana?” diye sordu.

“Hoş geldiniz!” dedi Havana şaşkınlıkla.

“Hoş bulduk!” dedi üçü birden.

Kamile, yıkıntının içinde kıvrandı.

“Oğlu olan everecek, kızı olan gelin edecek! Bu dünya böyle!..” dedi İt Omar’ınki. “Allah’ın buyruğu böyle!..”

“Oğlunun da, kızının da Allah belasını versin! Yer yutsun hepiciğini!..” dedi Havana. “Bizimki gibi olacağına olmasın daha iyi! Bastılar ümüğümüze! Bizimkini bize komadılar!..”

“O ne demek gıu Havana?” dedi Cinli Kamile. “Zorlan diye bir şey yoktur! İstemiyorsan vermezsin kızını! Kimse

kimsenin kızını zorlan alamaz!.. Anam anam anam!..”

“Canıııım Kamile aba!.:” dedi Hafız’ın Hacer. “Analar böyledir bilmez misin? Hiç gülerek kız veren ana gördün mü? Kolay da değildir. Yıllarca bak büyüt, eriştir yetiştir; sonra gelin ediver! Eh; zor tabii! Ama alışır insan. Havana da alışacak. Ne var şunun şurasında? Gurbet diye korkuyorsa, hiç korkmasın. Evci kaç adım yol? Ünlesen duyulacak. Kuşluk çıksan öğlene varır gelirsin. Ne gurbeti?”

Bohçaları açmağa davrandı Cemal’in avrat.

“Bohça mohça açayım demeyin Güssün!” dedi Havana. “Biz kız verici değiliz Kabak Musdu’ya! Bizim kızımızın emsalı değil o!”

Dürü atıldı. Kaptı bohçayı. Kucakladığı gibi dışarı fırladı. Hayatın saçağına vardı bir anda. Fırlattı aşağıya. Gübreliğin üstüne düştü bohça. Dökülüp saçıldı. Velikul gördü, ama yetişemedi. İçerden bir çığlık kopardı Hafız’ınki. İt Omar’inki, Cemal’inki bağırdılar. Cinli Kamile bakıp kaldı. Aza sonra hayreti geçti. Bir ışık dilimi parladı gözlerinde. Yürüdü geldi, omuzlarından tuttu Dürü’nün. Kucaklayacak gibi yaptı. Bağrına basacak gibi... Dürü tartındı. “Kızım!.. Melek kızım!..” dedi Kamile usulca, içten.

“Ben senin kızın değilim!

“Biliyorum değilsin...”

“Değilim senin kızın!..

Velikul, şaşakaldı. Öyle bakıyor.

“Git topla o bohçayı, bakma Velikul!” dedi Hafız’ınki.

“Neye toplasın?” dedi Havana. “Uygun yere atmadı mı kız?”

“Çocuk olma Havana!” dedi Cemal’inki.

Velikul, söverek indi merdivenden. Damın ardına dolandı. Topladı bohçayı. “Ulan beni köyün içine malamat ettiniz! Üstüme türkü yakacaklar!..” diyerek çıkıp geldi. Koydu bohçayı Cinli Kamile’nin önüne.

“Türküyü sana yakarlar!” dedi Havana. “Doğru bir laf söyledin en sonunda!”

“Sen benden ayrı mısın ulan kıllı bacaklı nalet?! Kızdırma kafamı, gir içeri!” dedi. Kolundan tutup sarstı karısını. Kızını da itti ardından. “Geçin, buyrun siz de avratlar!” dedi sıkılarak. “Allah insanı böyle asi avrada, evlada çattırmasın! Bunlar her yerde mahcup eder adamı!..”

“Asi senin kendin!” dedi Havana. Dürü ağladı sulu sulu.

“Utanmayı arlanmayı temelli kaldırdın Havana, bak valla boğazlarım seni! Kes sesini!..” dedi Velikul. “Benim canımı sıkıp durma! Valla alırım ayağımın altına, ezerim seni! Koca köyün içinde irezil mi edeceksin beni gııı?”

“Olacağın kadar olmadın mı zaten?” dedi Havana.

Birden karısının üstüne atıldı Velikul:

“Kes ulan! Kes ulan!..”

Ağlayan kızının omuzlarından basıp oturttu: “Bir kızı babası nere keserse kanı oraya akar diyorum size! Eski köye yeni adetler mi çıkaracaksınız analı kızlı ulan?”

Havana: “Babası da uygun yere kesmeli ama! Böyle ite çakala doğrayıp buyur etmemeli heralım!..”

Velikul, karıların yüzüne baktı, utandı.

“Alın kaldırın şu bohçayı! Çok yüz verdik size!”

“Çok yüz vermiş! Hiç sesimizi çıkarmayalım mı?”

Odanın içinde bir şimşek çaktı birden. Elini yumruk yapıp kaldırdı Velikul, kaşla göz arasında indirdi Havana’nın başına:

“Sus dedim sana! Kes dedim sana!..” Bir daha indirdi yumruğunu. Havana sendeledi. Başı eğildi yere. Saçı fesi dağıldı.

“Amaaan, olmayacaksa alıp bohçayı gidelim “ dedi Eski Muhtar Cemal’inki. “Kabak Musdu Ağamızın aradığı kız olsun! Bu olmazsa öbürü olur! Onda o para, o mal oldukça!.. Koca Evci köyü onun! Topraklarının tümünü ektirip kaldırıyor. İsterse Hacı Eyüb’ün Emine’yi alır. Ona göre ne var? Verin bohçayı götürelim!..”

“Götürün!” diye inledi Havana. “Götürün sizin olsun!..”

Velikul, bir yumruk daha attı karısına: “Sus!..” dedi. “Ağzından bir sözcük daha çıksın, temelli boğarım seni bak!..” Bohçayı aldı, yüklüğün içine attı kendisi. “Yüzsüzlüğün gereği yok! Kes bakalım sesini! Sana söz verirlerse konuş. Ben varken sana söz düşmez burda!..” Karılara döndü: “Tamam avratlar, aldık, kabul ettik bohçayı!” dedi. Selam söyleyin Musdu Ağaya. Başımız gözümüz üstüne. Bu olanlara aldırmasın. Evin iç halidir. Ben biraz demokrat olduğuma, fazla yüz verdim karıma, kızıma. Ama hazmedemediler. Yarına bir şeyleri kalmaz. Musmum olurlar.

Ben sözümdeyim, haber verin Musdu Efendiye. İsterse hemen tutsun düğünü. Uzatmanın gereği yok!”

“Hay maşaallah!..” dedi avratlar. “Erkek adamı gördün mü? Erkek dediğin işte tam böyle olacak!..” dediler.

Kamile, bir daha okşadı giderken Dürü’yü. “Melek kızım!” dedi yeniden. “Hiç tartınma bana! Benim içimi biliyor musun, ay benim melek kızım?” dedi. Merdivenin başında durdu. Havana’nın elinden tuttu zorla: “Seninkiyle benimki, kıpırdadıkça yumruk yemek başımıza! Yazan katip kara yazmış yazımızı, elcezleri kırılsın!” Gözünün içine, ta diplerine baktı Havana’nın. Ama buluşamadılar. Havana yerde alıp gökte savuruyor. Yanan yerlerine yerlerine vuruyor rüzgar. Vurdukça yalımları parlıyor.

13

ESKİ ULU KERVANLAR

Velikul, ocağın başına oturdu, çatalını ayırdı. Büktü dizlerini. Başını gömdü iki bacağının arasına. Öyle kaldı bir süre. Evşen kız ağlayıp duruyor. Dürü damdan düştü sanki, her yanı aş olmuş. Oturacak mı, kalkacak mı; susacak mı, ağlayacak mı; ana babasına mı kızacak; bilemiyor. Anasının halleri harap. İçi kabarıp kabarıp kalkıyor Velikul'un. Duvardaki av tüfeğini alıp önce evdekileri, sonra köydekileri, sonra gidip o Kabak Musdu olacak dürzüyü vurmak istiyor. Sonra, "(Kabak dürzünün ne kabahatı var? Köydeki ırzıkırıkları vursam daha iyi!)" diyor. Öfkesini kime yönelteceğini, namluyu kime doğrultacağını bilemiyor. Kör bir öfkenin, kurşun işlemez bir karanlığın içinde saldırıp duruyor en yakınlarına, ilk gözüne çarpanlara...

Havana kalktı. "(Tavukların ağzını örteyim!)" dedi. Avluya indi. Bir tas arpa saçtı yere. Toplandı tavuklar. Sonra biraz taze su döktü suluğun içine. İçirdi hepsine. Sonra: "İçeri!.. Dışarı!.. Bizim tavuk içeri!.. Yad tavuk dışarı!.." dedi. Kümesin ağzını açtı. Taş koydu kapağın önüne. Bastırdı güzelce. Ahıra girdi. Malların önüne saman döktü. İneğin sırtına elini koydu. Okşadı biraz. Gübre deliğini kapattı. Çıktı yukarı.

Velikul öyle oturuyor ocağın başında. Dürü köşeye büzüldü. Evşen'i aldı kucağına, kendi de kapının dibine oturdu. Şakir Hafız akşam ezanını okudu. Velikul bir kalkacak oldu. Giderdi ara sıra namaza. Aptes almaya üşendi. Oturdu yerinde.

Uzunca bir süre geçti böyle.

Karanlık köyü sardı, evin içine kadar geldi. Evlerde bulgur pilavları, un aşları pişti. Yağları yakıp kavurdular. Yanık yağın kokusu doldurdu havayı adamakıllı.

Havana: "(Ekmek aş kayırmadık daha!)" dedi içinden. Ocağa bir tencere koysa, suyun kızması, pilavın pişmesi yatsıyı bulacak. Ateş de iyice kararmış. "(Hem yakmak istesem nasıl yakayım, pişirmek istesem nasıl pişireyim! Domaştı ateşin annacına, yaklaşabilirsen yaklaş!.. Elleme domaşsın aman! Sen de domaş gı Havana!..)" dedi kendine. Sıtma gibi sarardı kocasının kara yüzü. Ama anlamazlıktan geldi." (Kara tilki gibi dikti bakalım başını! Kimbilir ne fenler düşünüyor? Oğluna danışmadan, kızına danışmadan! Karısına hiç danışmadan!.. Bakalım yarın ne vidalarla çıkacak önümüze?..)"

Kalktı, lambayı yaktı usulca. Fitili orta karar açtı. Derken yatsı okundu. Gene kıpırdamadı Velikul. Çocuklar acıktı iyice. Dürü açlığın tokluğun ayırdında değil. Evşen ağlıyor. Gelip anasına yalanıyor. Gidip babasına sürtünüyor. Hiç yüz vermiyor Velikul küçük kızına.

Yatacak vakit, ah ıh çekerek Uluguş çıkıp geldi.

"(Şimdi ayı izi kurt izine karışır!..)" dedi Havana.

"Yer yutası tırpanımı hala bulamadım komşular! Her yerlere baktım, yok! Nereye koyduğumu, kime verdiğimi hatırlayamadım! Aklımın çivileri gevşemiş! Yaşlılık kötü Havana! Yaşlılık kötü, gençlik daha kötü! Seninkini sana bırakmıyorlar. İki gündür tırpan arıyorum; yok tırpan! Tırpan arıyorum, önüme eski Muhtar Cemal'in avrat çıkıyor! İt Omar çıkıyor! Yassıburunlu nalet bir karış bacağıyla önüme çıkıyor! Gördün mü başıma gelenleri Havana?.. Ben tırpan arıyorum, önüme Kabak Musdu çıkıyor! "Var git bre Toprak Soyulcan, var git bre Şişgöbek! Benim senle bir işim, alışverişim yok! Benim mor lahanam, körpe kızım yok? Ben tırpan arıyorum; az öteden sür atını..." diyorum; nalet herif üstüme sürüyor! Ben şaşıp yanılıp damın ardına ayakyoluna oturuyorum; tam karşıdan o geliyor! Bıktım usandım bu Şişgöbek ayıdan! Bir gün bir eltaşı yapıştıracağım avurduna, bütün kaplamaları

fırlayacak!.. Sonra gidip bir takım daha yaptıracak üç yüz lira verip...”

Ocağın başına doğru yanaştı: “Gıı! Bizim Velikul değil mi bu? Ocağın yansın Velikul! neye diktin başını yere? Bakıyorum kül filan da eşmiyorsun! Kül eş oğul, kül eş! Belki külün içindedir yitiğin! Raslarsan benim tırpanı da alıver aman! İki gündür araya araya canım çıktı! Köylük yerlerin işleri çok zor Velikul! Bir tırpan yitiriyorsun arayıp tarayıp bulamıyorsun! Kabak Musdu gibi varsıl da değiliz, basıp parayı yenisini alalım! Çare yok, arayıp tarayıp eski tırpanımızı bulmak zorundayız! Rahmetli kocamın tırpanıydı ayol! Eğer bulamazsam, maşara kadar yanarım! Kadersiz başım! Aaah benim kadersiz başım!..”

Birden ardına döndü:

“Şu kim burda gıı!” dedi, Evşen’i tuttu kolundan. “Gözüm seçemiyor! Senin küçük kız mı Havana?”

Havana cımıcık gülecek oldu, vazgeçti.

“Yanlış mı sordum? Neye cevap vermiyorsun?”

“Benim küçük kız, evet Uluguş!” dedi Havana.

“Gözüm iyi seçemiyor ama, elimden anladığım kadarıyla, pek gözel, pek kibar, insanlıklı...”

“Sağ ol!” dedi Havana ezip büzülerek.

“Allah analı babalı büyütsün! Allah bahtını gözel eylesin!..” Dizin dizin yürüdü, Velikul’un yanına vardı, dürttü ardından: “Bunu da verimker oldun mu bir yerlere Velikul?”

“(Al bir kaya, nerene dayarsan daya!)” dedi Velikul içinden. Başına demir külünk yemiş gibi ezildi, pıstı

Uluguş'un önünde. "(Duydun mu serseri karının ettiği sözü?)"

"Ne cevap vermiyorsun Velikul?" dedi Uluguş.

"Verdik Uluguş!" dedi Havana. "Bunu da nişanladık Evcili Kabak Musdu'ya! On, on iki yıl sonra canı bir kız daha ister diye, şimdiden nişanladık!.."

Velikul birden önünü döndü:

"Ne konuşup duruyorsun yahu Uluguş?! Lafları hazırlayıp hazırlayıp veriyorsun benim avradın ağzına, o da habire sokuşturuyor böğrüme, koltuğuma!.."

"Çok mu canın sıkıldı Kepçekulak?"

"Bırak Kepçekulağı filan da, otur edebinle! Yoksa kaldırır merdivenlerden aşağıya yuvarlarım seni!"

"Merdivenden aşağıya yuvarlarsan işler düzelir mi Velikul? Neşen yerine gelir mi?" Dönüp Havana'yı dürttü: "Akşamdan beri böyle cenk mi ediyorsunuz? Ekmek aş yediniz mi? Karınlarını doyurdunuz mu yavruların?"

"Canımız istemiyor Uluguş!" dedi Havana.

"Aferin Havana, aferin Velikul! Dönün böyle sırtlarınızı birbirinize, boyuna kurşunlaşın! Kafanızı gözünüzü sağlam bırakmayın! El ele tutuşup, kafa kafaya verip, evinize, harımınıza furan sele dizgin çekeceğiniz yerde, ayrılıp ikiye, bir yanınız Alaman, bir yanınız Urus, hiç durmadan savaşın! Karşınızdaki düşman da kolayca alıversin evinizin İstanbul şehrini. Değiştir bu kafaları kuş beyinli Velikuuul değiştir!.. Değiştir bu kafaları Havanaaa!.. Değiştirin bu kafaları da, birbirinize saldırmaktan vazgeçin! Suç kimdeyse, nerdeyse, ona dönün yönünüzü! Ağınızı, ateşinizi birbirinize ziyan

etmeyin! Düşman mı yok bu sidikli dünyada! Zaten ömürler kısa. Bir insanın gücü yetmiyor furuşmaya. Yoksullukla da savaşılmıyor...”

Dürü’ye döndü, elini omuzuna koydu:

“Su doldurup geldin mi Dürücük?” dedi.

“Doldurup gelmedim nine!” dedi Dürü.

“Vah vah vah!.. Ekmek aş yemediniz, su da yok! Ne olacak böyle haliniz? Haydi siz içmediniz deyelim, evinize gelenler susarsa onlar da mı içmesin?”

“Suyumuz var Uluguş!” dedi Havana. Ayağa kalktı. Önce lambanın fitilini açtı. Sonra Uluguş’a bir tas su getirdi.

Uluguş suyu aldı, içip şükür çekti:

“Ben de yitik tırpanımı arıyordum sözde!” dedi. “Gidip birkaç kişiye daha sorayım diyorum. Ama vakit geç oldu. Bugünlük kalıversin madem. Bulunacaksa bulunur, bulunmayacaksa, hiç uyumadan arasan gene bulunmaz! Tırpan yitiği, başka yitiklere benzemek ki! Kocamın tırpanıydı!..”

Dışarda morluklar içinde bir gece kuruldu. Yıldızlar çingilenip duruyor ufak ufak. Hem de uzaaak!.. Gökçimen suyunun çıkıp aktığı yerde kurbağalar ötüyor. Evin hayatında, saçak altında gece kuşları uçuyor. Uluguş camdan dışarılara baktı bir süre:

“Eskiden burdan develer geçerdi ulu kervanlardan kopmuş!..” diye başladı. “Ta kızlığımda durur bakardım. Boyunlarında çanları vardı, öterdi. Bir hoşuma giderdi, bir hoşuma giderdi o çanların ötüşü! Çocuk başımla hiçbirini anlamazdım dediklerinin. Ama hoşuma giderdi. Sonra

büyüdüm, yetişkin kız oldum. Sordum benden öncekilere, ne der bu develer, neye öter bu çanlar? Bilen susar, konuşanlar bilmezdi. Herkeslere sorardım deli gibi. Uluguş Ahmet, Kayadipli Hayri'nin çobanıydı. Gündeliğe giderdik o yandaki tarlalara. O da davarı ekin biçtiğimiz yere yayardı. Giderken gelirken görüverdik birbirimizi. Belki suç bende, ben erken gördüm. Belki ikimiz aynı anda gördük. Vurulduk birbirimize! Babam der olmaz, yoksul o! Anam der olmaz, çıplağın teki! Kendi kendine bırakırsan seveni sevene vermez bu dünya! Bir gün ben, elimdeki orağı bıraktım, o çomağı bıraktı. Tuttuk birbirimizin elinden, Çatak köyünün yaylasına aşıverdik! İki el bir baş için değil mi şu gidimli gelimli, son ucu ölümlü dünyada? Sırt sırta verir, gün kazanır, gün yeriz dedik..."

Masal gibi anlatıyor, anlattığını dualaştırıp Dürü'nün yüzüne üflüyor:

"On gün mü, üç hafta mı; gelmedik buralara! O zamanın candarmaları çok zalim değildi heral! Kuzukulağı topladığımız, su döküldüğümüz derelerden başlarını eğer geçerlerdi. Cavır babam yumuşadı, cavır anam sarı balın mumuna döndü en sonu! Ondan sonra el ele tutuşarak çıkıp geldik... O ulu kervanlardan kopmuş develer gene geçerdi. Çanları hala öyle tatlı öter. Ama ben cahil, Ahmet Cahil; anlamazdık ne der, neye öterler! Çok severdim seslerini. Sorardım kendimden yaşlı kancıklara, hiçbiri bilmezdi. Bilenler söylemezdi. Yaşlandım, ak saçlı avrat oldum. Develer geldi geçti. Bilemedim çanları ne der, neye öter? Şimdi bakıyorum da, gelip geçmez oldu kervanlar. Diyorlar, develer tükenmiş. Siz hiç görüyor musunuz bu gidenlerde deve var mı? Duyuyor musunuz o ulu kervanların çanları ötüyor mu hala? Arpaları, buğdayları, lahanaları kamyonlar getirip götürüyor. Develer tellal olup gitmiş. Çan sesleri hala kulaklarımda. Ne çare hala bilemem ne der, neye öterlerdi. Bende kafa yok ki bileyim ay Velikul, ay Havana! Sizin de duymuşluğunuz yok. Nerden olacak? Siz de bilmezsiniz.

Nerden bileceksiniz? Lazım Sultan Süleyman olmak, her kuşun, her mahlukun, develerin, hem de boyunlarındaki çanların dillerinden bilmek için! Sultan Süleyman da her zaman gelmez cihana! Taklitleri ise bir boka yaramaz... Havana gııı, şu lambayı tut gideyim! Velikul'un uykusu geldi. Gideyim, çocuklar da yatsın. Senin de gözlerin şişti bakıyorum... Sen belki biraz dayanırsın uykuya ama Velikul dayanamaz. Lambayı tut, ben gideyim..."

"(Ulan sidikli karı!..)" dedi Velikul, of puf etti. "(Sık sık gelip gitmesen, karıştırmasan ortalığı olmaz mı?..)" Ayağa kalktı, yürüdü kapıya kadar.

"Hoşça kal Havana! Hoşça kal Velikul!.."

"Güle güle Uluguş! Gene buyur..."

14

ÇIKMAZLARIN İÇİNDE

Ertesi gün elleri yüzleri şiş kalktılar.

Velikul gözlerini ovdu durdu. Sonra açıp karnını, kıçını kaşıdı. Ocaktan ibriği alıp damın ardına ayakyoluna gitti. Kafası hala kazan gibi.

“(Kazan gibi ama, kalaysız!)” dedi kendine. “(Evirip çeviriyorum aktarıp dönderiyorum, bir yürünecek yol bulamıyorum. Keçiden inat bir avradın elinde, insanlığımı iki paralık ediyorum. Ulan senin Dürü dediğin bulanık bir kız daha. Onun önü sıra bu yaptıkların doğru mu? Onun önü sıra, “Git kızım! Babanın sözünden çıkma! Senin için de, bizim için de iyi olur!” diyeceksin. Altınları, pırtıları gösterip özendireceksin. Sanki ben kendi belimden inme öz kızımı ateşe atıyorum! Emsali değilmiş! Ulan kız kısmının evlenmesinde emsal mi aranır? Herifin malı, variyeti iyiyse tamam! Baştan canı istemese de, sonra isteklenir gider. Düşünsene, sen bana geldiğinde pek mi istekliydin? Sen de ananın, babanın önünde ağlayıp buzlamadın mı? Kendini asacak olmadın mı?.. Şu evin, köyün kıyısında oluşu da bir bakıma çok iyi! İnsan damının ardında dolanıp rahatcana patlıyor... Oysa benim ona yaptığım bir insan mamelesi! Havana Havana diye, bütün yanlış tutumlarına göz yumuyorum. Anlamıyor. Bundan sonra kıpraştı mı kafasına yumruk! Kıpraştı mı sırtına yumruk! Hem öyle yumruk; furdum mu yıkacağım namussuzu! Melek gibi kızın zihnini bulandırdı. Uluguş serserisi de ikide bir ne arar tırpan tırpan diye? Bir bulandırıcı da o!..)”

“Aşağıya in de tavukları yemle Dürüü!..” diye bağırdı Havana. Kızı yolladı. Kendisi ocağa tarhana vurdu. “(Evlendik evleneli bir tek gün göstermedi! Bir tek gün kendi aklımızla yürümedi. Hep ellerin sözüne kulak verdi. Kendi öz avradını dinlemedi. Her gün birer kurşun yesem bu kadar acımaz sızlamazdım! Yüreğim kalbur gözesine döndü.

Düveyi satıp tosun aldığımız zaman başladı! Sırtıma sırtıma furdu yumruklarını! Pelit odunuyla dövdü! Kırıldı kemiklerim. De şimdi çıkabilirsen çık içinden! Kurtulabilirsen kurtul! Anan baban dersen, başlarından attığına razı. Oğlan kardaşın, enişten? Hepsi kendi başının derdinde. Dost yooook, destek yok! Nere gidersin, ne halt edersin? Dağa çıksan kadınsın. Çakallar, canavarlar, erkekler yer çimçiy! He diye, hı diye basılıp kalıyorsun. Yavrum ciğerim Dürü'm de böyle mi olacak Allahım? Domuz babası köyün aklına gidiyor da bir benim dediğime gitmiyor. Yok de bre herif, benim kocaya verilecek kızım yok de! Diyemez! Yılar ellerden. Hem de yüzü tutmaz. Utanır. Utanılacak yerlere utanmaz da, bu işlerde utanır. Gerekmeyeni yapar kör olası!..)" Evşen'i elinin altına aldı. "(Bir kıyamet laf çarptırdı Uluguş: "Bunu da verdiniz mi bir yere?" Yavrum, kimbilir senin kaderin nasıl olacak? Sen de anan gibi, Dürü aban gibi, Cevriye aban gibi olursan yanıver gitsin! Kızların kaderi daha göbekleri kesilmeden yazılır çizilir, adları konmadan küpelenirmiş kulağına. Herkesinki neyse ne ya, Dürü'münki pek karaymış! Gözel Allahım, bir Kabak Musdu'ya baaak, ayıya, bir de benim Dürü'me bak, hiç yakışığı var mı?..)"

"(Ne yapacağım ben o herife varıp? Nasıl baş edeceğim dünyaları, yılları?)" İçini çekti Dürü. "(Geçinemezsen döner gelirsin diyor babam. Dönüp gelirsem sonra ne yaparım? Kim yüzüme bakar bir daha? Şişgöbeğin gülüşü, bakışı gözümün önüne geldi mi boğulacak gibi oluyorum. Geh bülü bülü bülü!.. Geh bülü bülü bülü!.. Yad tavuk git! Yad tavuk dışarı!.. Uluguş Ahmet, Kayadipli Hayri Ağanın çobanıydı. Anam yoksul dedi, babam çıblak... Kimin kimi sevdiğini ne bilsin babası? Varsın yoksul olsun! Varsıl olup sevmediğine varacağına, yoksul olsun sevdiğine varsın! Benim de olsaydı Uluguş Ahmet gibi gönlümün aktığı bir sevenim! Babam böyle Kabak Musdu gibi birine verimkar olunca, el ele tutuşup kaçıverseydik biz de! Değirmenci Kerim'in oğlu Emin'e bakıyorum bakıyorum, hiç yönünü bana çevirmiyor eşşeğin oğlu! Hem ufak, hem askerliğini yapmamış. Hem

korkak! Aaah; azcık bana bakaydı da vara korkak olaydı! Ben onu yüreklendirirdim. El ele tutar, doooğru Uluguş ninenin evine kaçardık. O saklardı bizi. Kimse bulamazdı. Candarmalar gelse bulamazdı. Gider yaylalarda kaybolurduk. Derelerden kuzukulağı toplardık. Duru duru akan sularda yıkanırdık. Bir ateş yakar, Uluguş ninenin getirdiği ekmeği gevretir, çökeleği dürünür yerdik. Bir huğ bulur girerdik içine. Gece gündüz sarılır yatardık koyun koyuna... Uluguş nineme varıp, "Git konuş Emin denen eşşekle kaçalım!" desem kaçar mı ki?.. Ama nasıl diyeceğim?..)"

Velikul, elindeki ibriği sallaya sallaya çıktı geldi: "Yeter gayri gıı Dürü gibi adı batasıca!" dedi. "Yemlediysen yemledin tavukları, çık yukarı!"

"Daha malları suya salacağım!" dedi Dürü.

"Şuna bak!" dedi, gözlerini oynattı Velikul. "Ulan her sözüme aykırı cevap veriyorsun? Senin işin gücün anan karı gibi benimle inatlaşmak mı ulan?" Üstüne yürüdü, sırtına bir yumruk attı Dürü'nün. "Çık yukarı, eşşeğin kunladığı!.."

Havana duydu: "İyi ettin gayri!" diye bağırdı. "Marifet ettin gayri! "Eşşeğin kunladığı, köpeğin eniği!" Hiç kendi adını karıştırmıyorsun! Ben onu kırıklarımdan mı buldum?"

Velikul, sürüye sürüye, yukarı alıp geldi Dürü'yü:

"Havana gıı!" dedi. "Beri bak ne diyorum: Sakın bir daha sokağa bırakma bu dillidüdüğü! O Uluguş olacak serserinin yanına hiç yollama!" Sonra saçağın ucuna durdu: "Git biraz kül getir!" dedi Dürü'ye. "Kül getir, elime su dök! Yuyayım bir..." Bekledi Dürü kül getirsin. "Çabuk ol!.. Bak daha duruyorsun!" diye bağırdı yeniden. Dürü bir avuç kül getirdi. Koydu babasının avuçlarına. İbriği alıp su döktü. Velikul, hafif ıslattı külü. Ovdu ellerini bastıra bastıra. "Dök!" dedi.

“Eh!” dedi. Biraz daha su aldı eline. Ovdu biraz daha. Sonra yıkadı. Sonra avucuna su doldurup yüzüne çaldı. “Peşkir getir!” diye bağırdı kalkıp. “Anan olacak inatçı keçi, sana kötü huyları belleteceğine, biraz işe yarar huylar belletse ya! Bir adamın eline su dökecek oldun mu, peşkiri birlikte getireceksin, iyi belle! Ayakyoluna gidip geldikten sonra elini külle yumayı unutma! Ayakyolunda işini gördükten sonra tahretlenmeyi unutma! Kız kısmının en dikkat edeceği şey temizliktir! Elini külle ovmadan gelip hamurun başına oturan avratlar vardır, sakın onlardan olma! Tahretlenmeden, eve gelip gidenlerin elini öpme. Pis elinle el öpmenin bir yararı yoktur. Elini başkalarına da öptürme. Yarın gelin olup gideceksin. Kocanın eline su dökeceksin. Peşkiri boynuna alıp gitmedin mi olmaz. Gözü kör olsun seni terbiye eden ananın derler. Gideceğin ev, varlıklı ev. Bahusus, gelip gideni de çok olur Kabak Musdu’nun. Ona göre terbiyeni takın. Bunları bir bir belle. Eksiklerin varsa sor anandan, benden. Hep o serseri Uluguş’tan fitnelik belleme. Bir daha o Uluguş’tan yana adım attığını görmeyeceğim! Uluguş’un evine gittiğini duymayacağım! Duyarsam keserim seni! Yakarım ellerini ayaklarını!.. Ateşte maşayı kızdırır, her yanını cass cass dağlarım bak!..”

15

KAYADİBİ YOLUNDA

Kabak Musdu:

“İçine şeker koyma gııı!” dedi. “Bir sütlü gayfa yap bana! Gayfası bolcana olsun Kamile Hanım! Bu sabah içimde bir hoşluk var. Ağzımın içi acı değil. Gönlüm kanatlanıp uçacak. Yaniya, önceden biraz mırın kırın idin ama, hemen düzeldin! İyice gözüme girdin! Bravo! Gene yılların Cinli Kamile’si oldun biliyor musun? Bütün huylarımı resim gibi belledin! Bugün şööyle ata bineceğim, Gökçimen’e varacağım biraz. Kayınpederim Velikul ile düğün işinin gününü konuşacağım. Aldığım altınları göstereceğim. Altınları aldım, biliyor musun Kamile? Ama sana söylemedim masuz! Cinlerin toplanmasın diye koydum kuşağımın arasına. Neyse, kayınpederim Velikul ile konuşup görüştükten sonra, Kayadibi’ne geçip dürzü Hüsnü’yü arayacağım bir daha. Şu alacağı kurtarayım namussuzdan!..”

Kamile kahve pişirmeye gitti.

Musdu sedirin üstünde oturuyor, dar gelen poplin pijamalarının içinde kendi kendine konuşuyor, esniyor.

Sütlü kahveyi getirdi Kamile.

“Eee, nasılsın bakalım Kamile Hanım?”

Kamile baktı, gözünü kaçırdı kocasından:

“Nasıl olayım? İyiyim çok şükür!” dedi.

“İyi ol! Aferin! Böyle tokgözlü avratlara canım kurban! Aferin! Şu düğün işini fazla sallandırmasak iyi olur diyorum ben. Bilmem sen ne diyorsun, ha? Tabii sen de benim gibi düşünüyorsun kesin! Nasıl olsa olacak bu iş. Uzatmanın nedeni yok. Bir an önce çıkarıp atmalı aradan. Çıkarmalı da

başka işe bakmalı. Kızı beğendin değil mi Kamile? Hoş bir yüzü var değil mi?”

Kamile: “(Sevindirik!..)” dedi içinden.

“İnce çayır gibi gözleri namussuzun! Böyle sarı saçlı, göküş gözlü kızlara bitiyorum yahu Kamile!”

Birden, “Sen bu işe olup bitmiş gibi bakıyorsun ama, anasının gönlü yok?” dedi Kamile.

“Anasının mı? Anasına ne yahu? Babasının gönlü var ya! Yetmiyor mu?”

“Kızın kendinin de gönlü yok? Fırlattı bohçayı dün!”

“Kızın da mı yok? Bohçayı fırlattı mı? Lafları birer birer konuş Kamile! Onun gönlünün olup olmaması da önemli değil! O şimdi öyle der. Üç gün sonra bir türlü daha olur. Aldığım entarileri, naylon donları, gömlekleri giyince, efendime söyleyim, altınları bilezikleri takınca... Bahusus, götürüp Ankara’da Mehtap Lokantası’nda et kebabı yedireceğim. Gençlik Bahçesi’nde kayığa bindireceğim, dondurma alıvereceğim. Taksi tomafilleri var, atıp birinin içine, bir Çankaya, bir Baraj, bir Çankaya, bir Baraj! Gezdireceğim! Bütün bunları görünce değişir! Sonra, biraz daha fıstık üzüm alır yediririm, biliyor musun? Yedikçe sarılır bana...”

Kamile:

“Akşamüstü bir kilo fıstık, bir kilo üzüm alıp bir daha gideyim bakalım, biraz eğebilir miyim?”

“Sen bu işi olup bitmiş say avrat! Gitmenin bir gereği yok! Ama zararı olmaz. İkindin çık git, iyi olur. Öp okşa benim yerime. Sana karşı muhabbeti artsın şimdiden...”

Boşalan fincanı alıp çıktı Kamile. Musdu ardından bağırdı:

“Gayfaltımı da getir hemen! Bal varsa bal koy! Yumurtamı lop isterim, yani kaysı gibi. Karabiberi de eksik etme yanında. Bu lop yumurta pişirmeleri filan öğret Dürü’ye. Bunları bekliyorum senden. Anası karı bilmez her şeyi. Yeteri kadar görgüsü yoktur. Ben masus kız alıyorum ki her şeyleri biz gösterelim diye!..”

Gün kuşluğa gelirken kalktı. Giyinip kuşandı. İndi aşağıya. Atını çekti. Atladı üstüne. Sürdü Gökçimen’e yukarı. Gün kızdırıyor. Karnı toktu. Ağzının içi bal bal tatlanıp duruyor. Kırların üstünde yanını yöresini süze süze gitti. Bir iki yerde keklikler havalanıp uçtu. Bir yerde üç tavşan kaçtı. “(Öyle kırlar ki, avcılar bilip gelmiyor şükür! Bilseler, altı ayın içinde tamam! Haritalar almamış. Amerikalılar filan bilmiyor şükür! Dürbünlü tüfekleri var namussuzların! Makinelileri de alıp getiriyorlar. Bir taradılar mı tak tak tak!.. Av kuşu, mav kuşu bırakmıyorlar!..)”

Bağların arasına gelince derin bir nefes aldı. “Bizim bu yerler cennet ulan! İs yok, duman yok! Tertemiz hava her yer! Sağlam bir gıda bakımları olmadığı halde, kızları nasıl bu kadar güzel olabiliyor şu Gökçimen’in, şaşıyorum!”

Köye doğru ağdı usulca. Atı kişnedi. “Yaşa!” dedi. Yelesini yepti. “Bir daha kişne, Dürü’m çıksın saçağa! Ama çıkmaz namussuz. Çıkmaz, naz eder! Anası karıdan aldığı huyları satar! Daha bir süre bırakamaz o kıllı keçi düzenlerini! Yolladığım bohçayı atar soyka! Atsın! Sarı balın mumu gibi ederim, hamur gibi yoğururum ben onu! İnsanoğlu şeker yedirip beygiri bile alıştırıyor. Kartalı, kaplanı alıştırıyor. Ben bir kızı alıştıramayacak mıyım? Hemi de kancık kısmının azcık yabanıl olanını severim, elleme!”

Geçti gitti evin yanından. Havana gördü ardından. “Hindi gibi kabarmış da, şuna!” dedi. “Sanırsın bütün Türkiye’nin ağası! İkide bir gelip geçiyor. Gönül diyor, saklan camın dibine de, tam geçerken bir teneke közlü külü boca ediver başına! Ümmeti Muhammet’e şan olsun Toprak Soyulcan! Ölümden öte köy var mı be? Kabak Musdu’nun üstüne közlü kül döktük diye bize idam cezası mı verecekler? Versinler!..”

“Önce Kayadibi’ne varıp geleyim iyisi!” dedi. Velikul’u Cemal’in evine çağırtmaktan vazgeçti. “İkindine doğru çağırtırım. İkindine kadar da Hüsnü’yü ararım. Bulursam parayı alırım. Bulamazsam avradının ifadesini. Özledim Selver’i... Yalnız birine haber bırakayım. Cemal, Velikul’u çağırsın ikindiye! En iyisi bir çocukla haber salayım...” Bir çocuk bakındı oralardan. Başının orasını burasını kel çıbanları kaplamış bir oğlan gördü: “Gel buraya!” dedi. “Sen kimin oğlusun? Ne bu başındaki keller? Bir çaresine bakmıyor mu baban olacak ayı? Bir doktora götürmüyor mu? İt Omar’ı biliyor musun?”

Çocuk hangisine karşılık vereceğini şaşırdı.

“Biliyorum! Fayik’in babası...”

“Şöyle, burnu yassı hani?..”

“Tamam! Boydan da kısa...”

“Ha işte onu diyorum! Git bak gayfada mı? Gayfadaysa çağır gelsin. “At üstünde bir adam seni çağırıyor!” de...”

Elindeki sapanı kuşağının arasına sokup koştu çocuk.

Az sonra İt Omar geldi koşarak:

“İnmeyecek misin? Birer çay içsek iyolmaz mı?” dedi.

"İkindiye geleceğim. O zaman içeriz. Haydi biraz gidelim seninle!" Sesini yavaşlattı. "İkindiye, Velikul'u ya senin eve, yada Cemal'in eve çağır. Düğünün gününü kararlaştıralım. O zamanaca gevşeyen vidaları varsa, sıkıştır biraz. Cemal'e de söyle. Asıl önemlisi, avratlarınız, kıllıbacaklı Havana'yla alakadar olsunlar. Kızı da boş bırakmayın. Yanyun konuşup durmasınlar. Valla bu iş tatlılıkla olmazsa kızı dağa kaldırtırım! Yukarı Erikli'nin çobanlarına birer av tüfeği, biraz saçma, barut alarak.. Havana olacak o kıllıbacağı da sürütürüm geceleyin! Atarım yayladaki huğlardan birine: "Geçin üstünden ulan!" derim. "Üçer kez!" Ormanda çalışan çavuşları, işçileri toplarım, keserim bir kuzu: "Hem yeyin, hem alın hıncımı!" derim. Ne yapayım? Şeri şer keser! Hemi de benimle şaka yapılmaz İt Omar! Yaniya bunu kendin çok iyi bildiğin gibi, Velikul'un da hem kendisine, hem hanesi tarafına iyice öğretmeni istiyorum! Ben gidip Kayadipli Hüsnü'yü arayacağım. Bin lira alacağım var. On üçüncü aya devrildi. Hala getirip verecek! Ona bakacağım. Karısı Selver'e sordum öteygün, Kızılca'ya gitti, dedi. Bakalım bugün nereye gitmiş! Haydi hoşça kal! Selam söyle Hafız'a, Cemal'e..."

Tam köyden kurtulup gidecekti, Uluguş çıktı yoluna:

"Kimsin yolcuuu, gözlerim seçemiyor artık!" dedi.

"Enveroğlu Kamber'im!" dedi Musdu. Atın başını çekti biraz.

"Tanıyamadın mı sesimden? Kabak Musdu'yum ulan! Kayadipli Hüsnü'yü aramağa gidiyorum. Sen ne yapıyorsun Uluguş? Yüzünü gördüğüm yok çoktandır?"

"Allah layığını versin Kabak Musdu! Kaykılmışın atın üstüne, bilemedim! Bir tırpan yitirdim, onu arıyorum. Kime verdim, nereye koydum, bilemiyorum. Gördüğüme sorup duruyorum, ama kimse aldım, gördüm demiyor. Sen gördün

mü acaba Kabak Musdu? Duydun mu kime verdim, kim aldı tırpanımı?”

“Valla, bir adam demin önümden geldi. Elinde bir tırpan vardı!” dedi Musdu. “Çatak köyünün yaylasına yukarı gidiyordu. Ama kimdi, dikkat etmedim. Senin tırpan yitirdiğini bilsem, iyice bakardım, bakmadım...”

“Bundan sonra dikkat et Kabak Musdu! Dikkat et de bulalım şu tırpanı! Bu yıl bağların üzümü basralandığından, pekmez kaynatamadık ay Musdu! Sen ne yapacaksın katıksız? Ben iyi kötü biraz çökelek bastım bahardan...”

“Sana pekmez buluruz be Uluguş, tasalanma!..”

“Deve kervanları da geçmez oldu artık ay Kabak Ağa? Ben hiç görmüyorum. Sen görüyor musun? Çanları ne gözel öterdi? Bayılırdım develerin çan sesine. Ama ne der, neye öterlerdi, bilmem? Kamyonlar çıktı, develer yok oldu!..”

Güldü Kabak Musdu:

“Çok cahilane konuşuyorsun Uluguş! Ulan, devenin ne işi var şimdi? Vabis, Fargo, Ford, Bedford, Leyland, Austin, Reo, GMC, Kanada... bissürü kamyon varken kim bakar senin develerine be?” Atını sürdü aşağıya. “(Matuflamış!)” dedi içinden. “(Heey gidi koca Uluguş!)” Sürdü atını. “(Develer geçiyor muymuş? Hiç görüyor muymuşum? Görüyorum kır şeytan! Sen de görüyor musun? Üzümler de basralanmış, tövbe yarabbim!..)”

16

KAYRAK OYUNU

Dürü, Uluguş'un evden çıktı, Mıhlı'nın ağılın yanından geçiyor; kızları gördü: Kayrak oynuyorlar! Bu yıl beşe giden kızlar kimi. Seke seke göğe çıkıyorlar. Çığlığın şamatanın içindeler. Yırtınıyorlar.

"Dürü abaaa, gel!..."

Yaklaştı:

"Okul yok mu bugün kızlar? Öğretmen gelmeyecek mi?"

"Öğretmen Elmalı'ya gitmiş! Biz de kayrak oynuyoruz!" dedi biri, attı elindeki kayrağı. Sekmeye başladı çizgilerin içinden dışından.

Dürü bir süre baktı kızlara.

Oğlanlar da az ötede misket oynuyor. Biri bir çam kozalağı koymuş yere. Üstüne taşla vuruyor, kırıp parçalıyor. Başka biri kapıp almaya çalışıyor kozalağı. "İçindekini çıkarıp kendim yiyeceğim kendiiim!.." diye kozalağın üstüne kapanıyor.

İyice daldı kayrak oynayan kızlara. Üstüne çıkan olmazdı kayrakta. Hala kayar oynar. Ama bu iş çıktı, söndü içinin, hem de ayaklarının isteği. Deli Nuriye'nin ayağındaki kayrak çizgiden dışarı fırladı. Hemen atıldı Dürü. Ayağına aldı kayrağı. Kaydırmağa başladı. Ansızın başladı.

Nuriye bağırdı: "Gııı, kayrağıma dokanma Dürü gibi! Uğurumu kaçıracaksın!"

Güldü Dürü: "Deli!" dedi. Kayrağı taktı ayağına. Sekti biraz. "Birler, ikiler, üçler, dörtler, beşler!.. Kipi kipi kipinos!.." dedi, bir "kama" soktu. Döndü, yeniden: "Birler,

ikiler, üçler, dörtler, beşler!.. Kipi kipi kipinos!..” Bir “kama” daha soktu. Hiç dışarı kaçırmadan altı “kama” soktu. Kızlar şaşırdı.

Çam kozalağıyla uğraşan çocuk, yarıp başardı sonunda. Aldı eline, içinin fıstıklarını seçmeğe başladı. Öteki çocuk solundan geldi, kaptı kozalağın tümünü. Ağılın ardına dolandı hemen. Çocuk koştu ardından. Pire gibi gitti. Ama öteki uçtu. Tutması olanaksız. Sövdü ardındaki. Ama kalmadı kovalamadan. Derken ayağına taş aldı, kapandı yere. Ağladı kalktı. Sövdü; gene koştu.

Ellerini kıçına atmış, Velikul çıkıp geldi. Dikildi ardına. Kızının sekmesini seyretti. Dönmüş, gene sekiyor Dürü. Başı yerde. Saçları sallanıp dökülüyor. Kaptırmış kendini kayrağa. Tadını çıkara çıkara sekiyor.

“Ulan sen burda ne arıyorsun?”

Birden durdu. Babasıydı gelen. Yüzünün sevinci uçuverdi! “Eve gidiyordum baba!” dedi. Uluguş nineye gittiğini söylemedi. Uluguş ninenin Kabak Musdu’ya kurşun dökeceğini, tuz kavuracağını söylemedi. Şişirecek her yanlarını daha beter. Madem gönlüyle vazgeçmiyor Dürü’den, şişirsin her yanını, görsün gününü koca Kabak!..

“Yürü eve!..” dedi Velikul!. “Oynadığını görmesinler böyle! Bugün yarın davulcuların geliyor! Gelin olacaksın eşşek!.. Geçmiş, çocukların arasında kayrak oynuyorsun!..” Bağırdı: “Yürü eve diyorum sana, çabuuuuk!..”

Bir adım kadar ardından yürüdü babasının. Eve vardılar. Çıktılar yukarı. Havana bağa gitmiş gene. Yüklükten bohçayı indirdi Velikul. Bluzları, entarileri çıkarıp gösterdi kızına. Naylon çamaşırları gösterdi. “Bak ne gözel! Hep bunlardan giyeceksin yarın! Bir yoksulun evine gidip sefil olacağına, varsılın evine git rahat et!..” dedi fısıltıyla. Dürüp bağlayıp

koydu bohçayı yerine. Bir mukavva kutu çıkardı. İçinde naylon keseler var. Keseler, çekirdeksiz üzüm, fıstık, leblebi dolu. Bir tabak indirdi tahtalıktan. Her birinden birer parça boşalttı. “Ye de bak!” dedi. “Ye de tadına bak!.. Birazını kuşağının arasına koy...”

Dürü üzüme, fıstığa imrenmeyle baktı. Aldı karıştırdı her ikisini. Yedi biraz. “Sana bunları inatçı anan anlatacak sözde! Ama anlatmıyor! O anlatmayınca bana düşüyor!..” Tabağı kuşağının arasına boşalttı. “Bunları bitir, gene vereyim! Çok var daha!..”

“Nerden aldın bunları?”

“Ye sen, nene gerek!” dedi Velikul. “Nerden aldığımı ne soruyorsun? Yarın hep bunlardan yersin istersen. Varsıl evine gittin mi, her şey elinin altında olur. Paran bol olur. Canın ister istemez yersin. Hiçbir şeye darlık çekmezsin...”

“O Şişgöbek mi yolladı bunları, baba? “

Velikul kızdı: “Kim diyor Şişgöbek diye?”

“Ben diyorum, anam diyor!.. Şişgöbek değil mi?”

“Sen boş ver Şişgöbeği filan! Kabak Musdu Ağa o! Musdu Efendi! Seni ona veriyorum! Göreceksin, çok rahat edeceksin! Orak yok, tarak yok yarın! Çapaya, çalıya gitmezsin! Mala, davara yorulmazsın! Hanım olursun tam!..”

Fıstık üzüm kalakaldı Dürü’nün elinde:

“Ben yemem bunları!” dedi. Evin köşelerine savurdu hepsini. Belindekileri de çıkarıp savurdu. Babası şaşırdı. “Gıı budala! Gıı zeyinsiz! Neden savuruyorsun! Neden telef ediyorsun çerezleri gıı eşşeğin kunladığı?” diye bağırdı.”

Dürü habire savuruyor elinde belinde ne varsa: “Okuttun okuttun fıstık üzümü, yediriyorsun bana!” diye bağırdı. “Ben de hiçbirini yemem! Hepsini, saçarım evin içine böyle!.. İşte böyle!..” Sağ elinin işaret parmağını çengel yapıp gırtlağına soktu: “Yediklerimi de kusarım böyle!..”

“Ulaaaan, keçinin eniği!” diye bağırdı Velikul. “Ne okutması gııı? İnatçı anan gibi ne saçıyorsun? Ne suçu var nimetin?” Tuttu kolundan, kaldırdı havaya, fırlattı yere. Kıçına, beline neresine rasgelirse, vurdu tekmeyi. Sövdü süpürdü. Duvarda asılı tüfeği görmüyor. Boyuna vuruyor. Burnunu ağzını kanattı Dürü’nün. Çok hıncı birikmişti. Hıncını aldı iyice. “Ne benim senden çektiğim ulan! Köyün içine malamat ettin beni! Anan gelsin, onu da yatırıp döveceğim! Daha olmadı, ikinizi de keseceğim ulan!..”

Gık demedi, sesini çıkarmadı Dürü. Ağlamadı da inadından. Ağlamayınca daha çok kızdı, daha çok dövdü Velikul. Bağırıp çağırıyor. Sesi köy içlerinden duyuluyor belki. Eşşek döver gibi paaat küüüüt vuruyor. Neyse ki tüfeği görmüyor. Avluda gürültüler oldu. Merdivenler tapırdadı. Duymadı Velikul. O vurup duruyor, Havana girdi kapıdan.

“A’aa!.. A’aa!..” dedi. “Ulan yeter! Ulan öldürdün! Sakat ettin kızı sütü bozuk! Sidikli ettin ulan beyni soğuk!..”

Saldırdı kocasının beline, bacaklarına.

“Hah! Geldin, hah!” dedi Velikul. “Ben de senin gelmeni bekliyordum! Geldin çok iyi ettin!..” Kaptı karısını, vurdu kızının üstüne. Tekmeledi onun da belini. Kıçını, başını. Havana davranıp kalkmaya çalıştı, bacaklarına sarıldı, elini tırmaladı, dizini ısırdı, kurtulamadı. Saçlarından kavradı, bir daha çaldı yere. “İkinizi de ezip aş edeyim! İçeyim kanlarınızı ulan! Kemiklerinizi götürüp köyün köpeklerine üleştireyim! Bir de elimi tırmalıyorsun öyle mi? Bir de baldırımı ısırıyorsun öyle mi? Köpeklerden soyun mu var

ulan? Sen nasıl avratsın beni bu hallere soktun ulan? Zerre kadar terbiye vermedin mi bu kıza ulan? Daha durmadan inat haller öğretiyorsun öyle mi? Kabak Musdu'nun ne kusuru var? Herkesler deli de, bir sen mi akıllısın ulan?.."

Her "ulan" deyişinde paaat, küüüt vuruyor. Tekmeliyor. Havana doğrulup biraz tartınacak oluyor, ama fırsat vermiyor. Büküp alıyor. Alıp kızının üstüne basıyor yeniden. Böylece dayağın çoğunu Havana yiyor. Dürü altta korunuyor. "Musmundar öldüreceğim ikinizi! Sizi bu yörenin köylerine destan edeceğim! Destanlarınızı yirmi beşer kuruştan sattıracağım ulan! Sizde hiç babayı düşünmek, kocayı düşünmek yok mu ulan?.."

Havana, sürünerek cama doğru gitti. Kaçtı kocasının ayağının altından. "Koccaman taşlar düşsün başına katil herif!.." diye bağırdı. Doğrulup kalkacaktı, gene büküp aldı, bastırdı Velikul.

Karılar girip geldi kapıdan. Gene dört idiler. Tuttular elini kolunu hemen. Kimseyi gördüğü yok Velikul'un. Kendi karısıyla ötekileri ayırt etmiyor. Rasgeldiğine vuruyor. İt Omar'ınki bir çığlık attı: "A'a'a'a'a!.. Katil olacaksın Velikul kendine gel!" dedi. Tuttu onu da bastı karısının üstüne.

Hafız'ınki tutacak oldu elini. Onu da aldı, bastı yere. Cemal'inki bakıyor. "Bir sen eksik kaldın zilli Güssün! Gel senin de hakkını vereyim!" dedi. Tuttu onu da bastı. Bütün kadını kızı demetledi, yığdı evin ortasına.

Elini, dizini dikip Dürü'yü siperine aldı Havana.

Velikul bağırdı: "Şimdi biraz gaz lazım! Bir de kibrit! Çakıp yakacağım hepinizi! Yanın cayır cayır!.." dedi.

Önce Havana sustu. Sonra Dürü.

Cemal’inki susmadı: “Ağzını topla heey Kepçekulak!” dedi. “Biz senin kölen köpeğin değiliz! Ağzından çıkanı kulağın işitsin! Ne yaptığının, ne dediğinin ayırdında mısın katil herif? Karıyı kızı almışın ele, girmişin yola! Fura fura dövme aşına döndürmüşün!.. Bizi de aldın, aynını yapıyorsun!..” Kalktı, iyice dikildi Güssün. “Ne demek bu senin yaptığın? Her şeyin bir yolu yöntemi yok mu koca budala? Sormadan, danışmadan ne bu yanlış yunluş işlerin? Herkesin kızı ağlar buzlar kocaya giderken. Herkesin karısı huysuzlaşır!..”

Karılar birer ikişer kurtuldu. Velikul, of puf etti. Yaptığından utanmaya başladı dakikanın içinde. Duvarda asılı tüfeğini gördü. Acaba sıkılı mı? Allahtan boş olsa! Allahtan ki önceden görmedi! Yüreği hala inip kalkıyor. Göğsü körük gibi. Öfkesi dinmedi daha.

“Kalk Havana!” dedi Hafız’ınki. Havana’yı kaldırdı.

“Kalk göküş kızım!” dedi, Dürü’yü de kaldırdı.

Havana’yla Dürü kalkıp oturdu. Ağlıyorlar.

Bir gariplik, eziklik çöktü Velikul’un içine. Gün vurmuş, kabayel değmiş gibi eriyip gitti kafasının buzları.

“Otur şuraya bakayım!” dedi Hafız’ınki. Onu da oturttu.

“Dürü, sen dışarı çık biraz!” dedi. “Çık oyna! Bak kızlar kayrak oynuyor! Karış aralarına, oyna!..”

Karılara döndü: “Siz de oturun avratlar!..”

Şimdi herkes oturuyor. Evin içinde toz bulutları dolaşıyor. Toz bulutları bir zaman yatışmadı.

Eski Muhtar Cemal’inki konuştu:

“Anlat şimdi: Suçu ne bunların? Neden giriştin paat küt? Neden furuyorsun Allah mı, kul mu yarattı demeden?”

“Yahu Güssün! Sana anlatayım! Bu Dürü, verdiğim fıstık üzümleri saçtı evin içine! Ocağa atıp ziyan etti! “Yemem Şişgöbeğin yolladığını! Yemem, yemem!..” Bir Şişgöbek bellediler analı kızlı! Yahu ne kusuru var Kabak Musdu’nun? Şişmanlık ayıp mı? Herifin parası var, alıp yiyor! Yedikçe de şişiyor! Senin olsa yemez misin? Yedikçe şişmez misin? Yarın herif duyarsa ne der bu laflara? Bugüne bugün damadımız olmağa karar vermiş, ne mutlu! Kabak Musdu geldi, bizim kıza hemi de kendimize talip olduysa, terbiyemize, insanlığımıza talip oldu. Herifin umudunu boşa çıkarmanın ne gereği var? Neyine güvenip böyle horozlanıyor bu deli Havana? Kızım gözel deye mi mağrurlanıyor? Gözellik aşa katılıp yenilmez Güssün! Senin huyun gözel olmalı! Herif yarın bir tih dedi mi, adın çıkar dokuza, kırk yıl uğraşsan indiremezsin sekize! Hiç bunları hesap etmiyor benim avrat! Kızın zeynini bulandırıyor durmadan...”

“Susun oturun!” dedi Hafız’ınki. “Bütün bunların çaresi bulunur! Yalnız paldır küldür furuşmayı bırakın! Bu yaptığınız hem sizin için, hem Kabak Musdu için kötü! Herifin adını mı çıkaracaksınız yörede? Adam gözel gözel gelmiş, bakıp büyüttüğünüz kıza alıcı olmuş. Siz de tutturmuşunuz Şişgöbek, mişgöbek; bir sürü laf? Yakışmaz bunlar! Tecaret sahibi adam! Onca eşi dostu, tanıdığı var. Yarın biri götürür kulağına koyar, çok ayıp olur...”

“Kulağı kopsun!”

“Havana kes!” dedi Hafız’ınki. “Şimdi bir laf edeceğim, gönlün kırılacak! Ne oluyorsun bre avrat? Cenaze mi çıkıyor evinden? Bir hayırlı iş bu gelip gittiğimiz! Olursa yarın bize dua edersin. Olmazsa sizinki sizde, Kabak Musdu’da orda!..

Hem Kabak Musdu'dan bize ne canım? Bu işin olması asıl sizin için iyi. Çok birinci bir iş! Ama kafanız aksi...”

Cemal'inki:

“Dangır dungur konuşmaları eskiden hiç bilmezdin Havana! Gelene gidene hoş gelişler ederdin. Şimdi hiç! Unuttun her insanlığı. Bak, bizim de kendimize göre işlerimiz var. Evimizin geleni gideni var. Konuşacağımızı konuşup gidelim. Yarın bizim de oğlumuz kızımız var. Bizimki sana bir komşuluk. Bizim yaptığımız komşuluğa karşılık, yarın sen de bize yaparsın. Varışına gelişim, tarhana aşına bulgur aşım. Kesip atalım bu konuyu Havana. Velikul sen de dinle. Herif epey harcama yaptı: Bütün altınları, takıları almış. Üç beşibirlik, dört gremis, bissürü Cumhuriyet, Reşat, zencir altını almış. Urbayı ne zaman göreceksiniz? Nerde göreceksiniz? Kabak Musdu diyor: “Ya Ankara'da, ya Bolu'da! Kızılca'yı istemem!” diyor. Bunun gününü belli edelim. İkincisi, düğün gününü belli edelim. Bu iş nasıl olsa olacak. Bir gün önce olsun, hepimiz kurtulalım. Tamam mı Havana?”

Kocakapı dövüldü.

“Kalk bak Dürü!..” diye dışarı bağırdı Velikul. Kendisi kıpırdamadı. Uzattı ayaklarını, daha bir kaykıldı ardına.

Dürü kıpırdamadı.

Kapı daha gür dövüldü. Bir de ün geldi: “Heey Velaaa!..”

Velikul tanıdı İt Omar'ın sesini. Toparlanıp kalktı. Gitti kapıyı açtı: “Ne var ulan, ne istiyorsun?” diye sordu.

“Cemal'in eve kadar geleceksin!” dedi İt Omar. “Biraz konuşalım diyor ağalar...”

“Kim diyor, kim var Cemal’in evde?”

“Kabak Ağa geldi Kayadibi’nden! Evci’ye geçecek! Azcık görüşelim de öyle geçeyim, diyor!”

Hafız’ınki:

“Yani bunları nasıl olsa konuşacağız. Bir an önce konuşmanın ne sakıncası, dokancası var? diye sordu yeniden.

Velikul, İt Omar’ın yanına düştü, Cemal’in eve gitti…

17

OKU HAFIZ OKU

“Urbayı Ankara’da görelim!” dedi Hafız.

“Benim için hepsi bir!” dedi Kabak Musdu.

“Düğünün gününü kararlaştırsak, urba görmeğe ne gün gideceğimizi, okuntu işini ne gün halledeceğimizi kararlaştırmak kolay olur. Bunların hepiciğini düğün gününden bulacağız!” dedi Cemal. Bir takvim çıkardı ceketinin cebinden. “Perşembeden başlatıp pazar günü sona erdirmektir en iyisi! Önümüzde Cumhuriyet Bayramı var. Ondan önce, ondan sonra, yada tam onun üstüne olmalı bence. Daha on günden fazla zaman var. Geciktirip durmanın gereği yok!” dedi yeniden. Takvimi soktu cebine.

Sordu İt Omar: “Dediğin günlerde fırtına gösteriyor mu?”

“Fırtına gösteren takvimlerden değil bu! Hem ne fırtınası? Zemheri değil, hamsin değil! Güzün başındayız daha!” dedi Cemal.

“Güneşlik bir gün olsun! Yağmur çamur istemem!” diye bağırdı Kabak Musdu: “Yaren yoldaş toplansın! Rakı sofraları kurulsun! Çoluk çocuk, pişirttiğim et aşlarının başına otursun! Şöyle nohutlu nohutlu! İçine bolcana soğan! Yerde yağmur, gökte bulut bile istemem! Gerekirse güreş tuttururuz! Dupduru bir gün olmalı düğünümün olacağı gün...”

“Ne diyorsun bu dediklerimize Velikul?” dedi Hafız.

“Valla siz bilirsiniz! Benim başım dalgalandı biraz!”

“Canım Velikul, bak kardaşım! Sen de biraz hoş tut avradını! Uz mamele yap! Pat küt, pat küt... Böyle el şakalarını bırak!”

“Kanunda karı dövmenin cezası vaaar!.” dedi Cemal.

“Her neyse? Şimdi bu işlerde anlaştık mı?” dedi Kabak Musdu. Anlaştıksa, ben de ona göre porguramımı yapayım. Bin bir işim var benim de! Düğün dernek derken, esas öteki işlerimi aksatamam, değil mi? Kayadipli Hüsnü dürzüsünü gene bulamadım. Oduna gitti dedi avradı. Çıktım oturdum evine. Bekle bekle bekle... gelmedi! Bereket Selver fazla canımı sıkmadı. Neşemi açtı çabuk. Yani çok işim var. Ankara’dan deri peyniri istediler. Kılsız olacak. Kılsız peynir bakacağım! Oricinal peynir meraklısı bu Ankaralılar! Küp peyniri var, ondan vereyim dedim. Getir görelim dediler. Gerede’nin ünlü peynirinden alıp götüreceğim. Daha olmadı, Mudurnu, Seben yanlarına uzanacağım. İşime gelirse bol sipariş vereceğim. Seben yanlarından bal da alırım bulursam. Kaç gün var dedin Cumhuriyet Bayramına? Bir daha bak bakayım takvime!”

“Cumhuriyet Bayramı pazartesiye geliyor! Perşembeden başlatırsak, bu hesapla on dört gün var!” dedi Cemal.

“Rahmetlik Atatürk!” dedi Şakir Hafız. “Yazıyı değiştirdi, ezanı değiştirdi, ölçüyü, tartıyı, takvimi değiştirdi. Kadınlara bissürü serbeslik verdi. Çok da hoca kesti Rahmetlik!..”

“Kapat Atatürk’ün bahsini Hafız!” dedi Kabak Musdu. “Rakıyı çok severdi kurban olduğum! Tabii hakkıdır hakka tapan! Çok çalıştı millet için. Şimdiki İreysicumhurumuza bakıyorum, hiç kafa çekmiyor! Avratlarla, artistlerle de ilişiği yok. Yahu insan okuyup İreysicumhur olduktan sonra, evliya gibi oturur mu onun orasında? Yani biraz da safa sürmeyi bileceksin, safa! Hep hizmet, hep hizmet! Millet bilecek mi? Atatürk o kadar hizmet etti, biliyor mu? Verallah heykelini kırıyorlar. Neyse kapatalım Atatürk’ün bahsini... Yani ben işim dolaysiyle Köşke biraz girer çıkarım, onun için söylüyorum bunu. Keklik istediler benden. Bir zamandır

keklik taşırım, oraya. Avcılardan toplar, teslim ederim. İreysicumhurumuz keklik etine düşmüş. Ne gıda var pekey keklik etinde? Yemişken guluk yiyeceksin. Kuzu yiyeceksin. Erkeç kestirip yağından helva kardıracaksın...”

“Neyse bırakalım bunları!” dedi İt Omar. “Kendi işimize bakalım! Şakir Hafız, sen git, Havana’ya oku biraz! Bu avrada biri bir şey yaptı garanti! Hep aksi, hep aksi! Okunmuş bir sabun, bakır parçası, kemik gibi bir şey atarlar dama, avlunun bir yanına; günlerce uğraşırsın bulup da sökeceğim diye! Git hem oku, hem konuş biraz. Bu işi de konuşmuş olalım burda...”

“Dahi, Dürü’ye de oku biraz!” dedi Musdu.

“Olur, gider anasına, kızına okurum!”

“Hatta Velikul’a da okusan iyolur!” dedi İt Omar.

“Benim neyim var ulan Yassıburun?” diye çıkıştı Velikul.

“Kızma Velikul! Bu işler belli olmaz! Ben şimdi burda şaka konuşmuyorum! Onun için burnumu konu etme boşuna! Ne haldir ulan bu? Koskoca Kabak Ağa kızına alıcı olmuş, İreysicumhurun köşküne peynir, keklik veren adam; senin kancıklar burun kıvırıyor! Valla akıllı işi değil bu! Benim kancıklardan birine alıcı olacak Kabak Ağa da, burun kıvıracaklar! Kendim derim: “Gel Hafız, hemi şunlara oku, hemi kendime!” Neden? Çünkü onlardan bana da bulaşmış olabilir. Bu işler böyledir kardaşım. Bugün bu senin karşındaki Kabak Ağa, sadece Evci’de değil, Kızılca’da, Ankara’da, Türkiye’de bir tane, Türkiye’de! Gözünü aç!..”

Kabak Musdu şişindi: “Estağfurullah!” Sonra kalktı, kıçının tozunu çırpar gibi yaptı. Bir iki dolandı odanın içinde. “Ben gideyim!” dedi usulca. “Daha köye varacağım. Yatıp yorgunluğumu çıkaracağım. Bugün Kayadibi’nde elimde

kazma kürekle derin bir kuyu kazmış kadar yoruldum... Hemi de Cinli Kamile'ye yeni görevler vereceğim. Bir an önce çıkmam gerekir..."

Ertesi gün koltuğunun altına biraz öteberi alıp, bir kafalı altını da kırmızı kurdeleye bağlayıp, Cinli Kamile Gökçimen'e geldi. Yayan yapıldak gelemezdi. Kabak Musdu araba koşturdu. Arabaya kaba döşek attırdı. "Anam anam çekip durursun! Hem de benim avradımsın ne olsa. Arabayla git. Kasıla kasıla konuş. Hiç aşağıdan alma, göreyim seni!" dedi. "Ama yeri gelince de insanlığını göster. Yaniya öyle dur ki, aşkolsun şu Kabak Musdu'nun büyük avradına desinler. Küçük avradım olacak soyka da şimdiden bütün terbiyeni kavrasın. Şakir Hafız gelip okuyacaktı. Gelmediyse sorgusunu sor. Çağırt ayağına. Sen gitme sakın. Haber yolla, seslet dürzüyü! Naylon yağmurluğu alıp üstüne yatması değil. Cımıcık gayret etsin. Korkmasın, emeğinin tutarını veririm. Hiçbir hakkını zayi etmem!.." dedi, tıkıp doldurdu Kamile'yi yollamadan.

Uluguş da, tam Şakir Hafız, Havana'ya, Dürü'ye okurken çıkıp geldi. "Oku Şakir Hafız, oku! Oku da biraz kurtul cahillikten!" dedi. Oturdu yamacına.

Şakir Hafız boyuna esnedi okurken. "(Kır orospu gelip oturdu, esnetiyor beni!..) dedi, sövdü içinden.

Havana da kafasını Uluguş'a taktı, okumayla üflemeyle ilgilenmedi. "(Gelip gidip kaşıyor! Bela çıkaracak...)"

Okuma işi üç gün sürdü dolucana.

Suya baktı, cin derdi Hafız. Suyu bir tasın içinde odanın ortasına koydu. Dürü'yü bakıttı. Havana'yı bakıttı. Bir ip aldı. Bir sürü düğüm attı üstüne. Bir çakı çıkardı, açıp kapattı. Boyuna okudu, esnedi. Böylece sağlam bir sonuca, yargıya

varmağa çalıştı: “Kertikli, tırtıklı bir kaya var! Bilimim oraya gelip takılıyor. Ordan kurtarsak, sorun tamam!..” dedi.

Üç gün okudu, bir gün ara verdi. Daha düğüne epey var. Fırsat bulduğu kadar okuyacak böyle. Havana’yla Velikul neyse ama, Dürü’yü bir şeye benzetecek düğüne kadar...

“Bak Dürü! Benim sana okumam, senin karnındaki pislikleri boşaltıp atmak, hemi de kendi temiz tabiyatını kuvvetlendirmek için. Görüyorsun çok okuyorum. Esneye esneye çenelerim, hem de önünde otura otura çenetlerim ayrılıyor. Biraz da senin gayret etmen lazım emmim! Babana; büyüklerine itaat etmen lazım. Bak sana anlatayım: Cenabı Allah ananın hakkını ayrı, babanın hakkını ayrı tartmıştır. Elli gram ağır basmıştır babanın hakkı. Bunu nerden biliyorsun deme. Rahmetlik Övezli Hoca’da yedi yıl okumuşluğum var. Baban Velikul gibi, Yassıburun Omar emmin gibi, Eski Muhtar Cemal gibi cahillerden belleme beni...”

Uluguş evde gene. Havana oturuyor. Velikul dışarda nacak sürtüyor. Yarın oduna gidecek. Ama kulağı içerde. Hafız’ın Dürü’ye verdiği öğütleri dinliyor. Uluguş’un ikide bir çıkıp gelmesine sinirleniyor. “Evi yok mu bu kahpenin? Sürekli burda! Bir gün kolundan tutup fırlatacağım aşağıya; ayıp olacak!..”

“Baba hakkının ana hakkından ağır gelmesi gibi, koca hakkı da baba hakkından ağırdır! Eğer ki dünyada “secde” iki olsaydı, biri Allaha, biri kocaya olurdu! Maşar günü, Allaha itaat etmeyenler yüz elli gün, kocasına itaat etmeyenler bin gün yanacak! Bir de kocasına itaat edenleri sor bana! Onlara hiç sorgu yok, anladın mı? Onlar dosdoğru cennete gidecek! Cenaballah yeşil picamasını giymiş, nalınlarını takmış ayağına, gözel kır bıyığını kıvratmış, hemi de karnını filan doyurmamış olarak karşılayacak. Kocaman

kolunu uzatıp açacak cennetalanın kapısını: “Gir kızım, buyur!” diyecek...”

Uluguş, tek dizinin üstüne doğruldu: “Allahı da Kabak Musdu’nun koluna aldın nalet Hafız!” diye bağırdı.

Dışarda Velikul: “(Bak bak! Koskoca köyün hocasına nasıl dik geliyor! İki karış yarığına bakmadan imamın işine nasıl karışıyor!..)” dedi içinden.

Hafız: “Bu dediklerimin hepsi bilimdir Uluguş! Cenabı Allahı onun bunun koluna alamam ben! Ben ancak Kitabullah’ın yazdıklarını konuşurum! Kendi karnımdan söylemem!..”

“Aferin!..” dedi Uluguş.

“(Bak şu kır domuzun küstahlığına!)” dedi Velikul yeniden.

“Beeen, Cenabı Allahın koyduğu yüce nizamı söylüyorum bu yavruya Uluguş! Yarın Kıyamet Günü’nde bu dediklerimin hepsi çıkacak! Bak kızım Dürü, sana anlatayım...”

Dürü, yere eğik başını usulca kaldırdı. Anasına baktı yan gözle. Sonra Uluguş’a kaydırdı gözünü. Hafız’a bakmadı.

“Bak sana bir daha anlatayım kızım Dürü: Bir adam varmış, yoksulun biriymiş. Karısı iyi bir hatunmuş. Cenabı Allah buna bir mertebe verecekmiş ama, önce sınavdan geçirmek istiyormuş. Bir gün kocası konuk getirmiş eve. Kadın kalkmış, gayfa pişirmiş. Tövbe! Gayfası yokmuş, adaçayı pişirmiş. Sonra sofra çıkarmış. Bulgur aşı filan pişirmiş, biliyor musun? “Bir karpuz getir keselim!” demiş kocası. Avrat gidip karpuz getirmiş. “Bu iyi değil, başka getir!” demiş. Kadın gitmiş, silmiş parlatmış, gene aynı karpuzu getirmiş. “Bu da iyi değil, başka getir!” demiş.

Kadın gene gitmiş. Gene aynı karpuzu getirmiş. Neden aynı karpuzu getiriyor? Çünkü evde başka karpuz yokmuş! “Yahu, bu da iyi değil, götür başka getir!” demiş kocası. Gitmiş, gene aynı karpuzu getirmiş. Dememiş ki, “Evde başka karpuz yok!” Konuğun yanında kocasını mahcup etmemiş! “Bu biraz iyi! Kes!” demiş herif. Kadın karpuzu kesip konuğun önüne koymuş. Cenabı Allah bu avradı doğrudan cennete yollamış Dürü! Cennetin en güzel yerinden bir ev vermiş, otur burda demiş! Neden diyecek olursan, kocasını mahcup etmedi. “Senin evinde karpuz kamyonlarla mı geliyor da bana böyle eza ceza çektiriyorsun?” demedi... Bunun için cennete yollamış...”

“Aferim Şakir Hafız!” dedi Velikul dışardan.

“(Çok işine geldi değil mi Kepçekulak?)” dedi Havana içerden.

Uluguş: “Bütün kitapları kendine yordun deli Hafız!” dedi. “Karıya kıza, yoksula bir şey bırakmadın!..”

Velikul, yay gibi fırladı, nacak elinde: “Ulan Uluguş, kalk!” diye bağırdı. “Kalk, valla keserim seni! Ulan, senin evin, tüneğin yok mu ulan? Geliyorsun buraya! Ven ven ven! Boyuna benim kızın zeynini bulandırıyorsun!..”

Uluguş baktı, Velikul’un elinde nacak. Gözleri de yuvalarından oynamış: “Ne o? Katil mi olacaksın Velikul?” dedi. “Nacağa ne gerek var? Benim canım bir sıkımlık. Arı gibi bir şeyim. Sıkıver, tamam! Kanım mı var da nacakla kesiyorsun? Kan filan kalmadı bende. Kurudum gittim. Ben geldim burda Hafız’ı dinliyorum. Onun nalet sözlerinden hisse çıkarıyorum. Kötü mü yapıyorum?”

Gene bir şimşek çaktı evin içinde. Velikul nacağı bıraktı birden. Kaldırdı Uluguş’u, kucakladı. “Seni merdivenlerden aşağı yuvarlayacaktım ama vazgeçtim! Başka ceza

vereceğim!..” dedi. Ellerini, kollarını, bacaklarını birleştirdi. Ufacık bir bohça gibi koltuğunun altına yerleştirdi Uluguş’u. İndi merdivenden. Avludan geçti. Açtı kocakapıyı bir eliyle. Köy içine çıktı: “Muhtaaaaar!.. Ulaaaan ırzıkırık! Al şu köyün delisini!.. Bir ilmaber yap, Mazhar Osman’a yolla bunu! Yolla da kurtulalım ulan!..” dedi. Bıraktı toprağa.

Uluguş yavaşça açıldı. Toplanıp kalktı ayağa. Velikul’a bakıp güldü: “Allah razı olsun Kepçekulak Velikul, sağ ol!” dedi. “Kendime kalsa kolay kolay inemezdim! Kucakladın getiriverdin! Allah bin bin razı olsun, bin bin!..”

“Ulan valla kıtır kıtır kessem canım acımaz sana!” dedi, içeri yürüdü Velikul.

Uluguş ardından bağırdı: “Velikul, az dur hele!”

Velikul kapının eşiğinde durdu, elini beline koydu: “Söyle bakaİım?” dedi.

“Nacağı iyice biledin mi?”

“Sürttüm, biledim, ne yapacaksın?”

“Şu benim tırpanı bulamadım kör olası! Bulsak, bir de onu bilesen! Evimin önüne, kocamın öldüğü yıl diktiğim payam fidanı büyüdü. Dibinde arsız otlar çıktı. Onları keseceğim!..”

“Ulan ne sidikli avratsın!.. Elinle tut da yoluver otları! Tırpan ne gerek ulan?” Yürüdü içeri.

Uluguş kapanan kapıya baktı.

Velikul yukarı çıktı:

“Bak Havana, bu deli karıyı bir daha evde görmeyeceğim! Gelmeyecek! Gelirse keserim! Seni de ayağımın altına alır,

bir daha çiğnerim bak! Biliyorsun geçen gün nasıl çiğnedim! Komşular gelip kurtardı! Gene öyle yaparım bak!..” dedi.

Havana çiğnini çekti: “Bana ne Uluguş’tan?” dedi. “Ev senin keyf Uluguş’un! Gelirse tutar kolundan atarsın! Ben nasıl derim koskoca karıya gelme diye?”

“Diyeceksin! Hemi de gelirse kucaklayıp atacaksın! Bana iş bırakmayacaksın! Sana bu kadar söylüyorum!”

Şakir Hafız araya girdi: “Gelsin gitsin yahu, hiç yüzüne bakmayın! Gelsin gitsin, istediği gibi konuşsun!”

“Gelsin gitsin, ama kızın zeynini bulandırıyor!..”

“Boş ver adaaaam, aldırma! Ben okuyorum işte! Cenabı Allahın yardımıyla bir şeyciği kalmaz dört güne kadar. Tırtıklı kaya gibi bir yer var, oraya takılmış! Ordan bir kurtarabilsem, tamam! Uluguş istediği kadar gelip gitsin, konuşsun deli deli...”

18

TABANCAM SİMİT VESSON

Uluguş, Linlin'i kahvenin kapısına çağırdı:

"Beri gel bakayım Koca Linlin!" dedi. "Bugün Evci'ye gideceğim. Ruhum sıkıldı. Gecikirsem senin Azime'ye söyle: Benim kümesin kapağını örtüversin. Demin aradım, evde yoktu. Bir tas da yem atsın tavuklara..."

"Olur be Uluguş, söylerim! Ne yapacaksın Evci'de?"

"Kör olası tırpanı bulamadım. Gidip bir de oralardan soracağım. Her yerlere baktım. Herkeslere sordum. Yok! Sen de görmedim diyorsun öyle mi?"

"Bu kış ölmezsen, valla hiç ölmezsin Uluguş! Matraksın yahu! Seni götürüp radyoevine tıkmalı. Haydi konuş demeli deli deli! Sen de konuşmalısın! Millet dinleyip gülmeli, ağlamalı! Çok eğlencelik ibretlik olursun yaniya!"

Uluguş kah kah kah güldü: "Hiç de gülesim yoktu! Avradın Azime'yi yollasan daha iyi olmaz mı radyoevine! Türkücülerin içinde bekar oğlanlar çoktur. Hem konuştursalar, hem geçinseler gözel gözel! Sen de burdan radyonun kulağını çevirip cilvelerini dinlesen, daha iyi olmaz mı?."

Kasıklarını tuttu, güldü Koca Linlin.

Uluguş yürüyüp gitti.

Gökçimenliler kağnıları harımlara çekmişler. Havuç, patates kazıyorlar. Yerelması çıkarıyorlar. İyilerini seçiyorlar pazara götürmek için. Kurt yeniklerini, kötülerini ayırıyorlar kendilerine. "Yarın küle gömer yeriz!" diyorlar.

Asmaların, ağaçların olanca yaprağı dökülüyor yere. Güz kapladı dalları ağaçları. Çalıların, tepelerin arasındaki ufacık tarlalara güzlük ekiliyor. Uzak kırlarda çobanlar ateş yakmış. Dumanlar kıvrıla kıvrıla göğe çıkıyor. Sürüyle sığırcık, cukcuk, karabakkal, çekiç kuşları kırları tarıyor, ufak suların başına konup kalkıyorlar. Yağmurdan sonra gün vurmuş toprak ısınmış. Anızlarda, biçilirken dökülen arpalar çimlenmiş, toprağın yüzüne tarak dişi gibi çıkıyor. Çimenler yeşeriyor yol kıyılarında.

Yol boyunca kıvrıla kıvrıla bir araba izi gidiyor. Üç gün önce Cinli Kamile gelip gitti Dürü'yü bir daha görmeğe, Havana'yla bir daha konuşmaya. Cinli karı, birden dönüverdi Kabak Musdu'dan yana.

Uluguş düşünüyor: "(Koca orospu! Sana ne gireri çıkarı var bu işin de böyle arabaya binip gönlünü etmeye geliyorsun Dürü'nün? Dürü yarın üstüne gelirse, Kabak Musdu senin defterini dürüp temelli atmaz mı köşeye? Her gün gördüğünde aşağılamaz mı seni? Öyleyken niçin boyna koşuyorsun ay koca orospu?!.)"

Başını dikmiş, gözlerini birbirine yaklaştırmış, yerde bir yitik arar gibi, baka baka gidiyor Uluguş. Yaşından umulmayacak kadar çevik. Öyle gidiyor. Ufacık tepeleri aşıyor, bayırlarda bellerde hiç durmuyor. Issız, insansız kırlardan geçiyor. Çobanların olmadığı otsuz yerlerden, taşların, sel çukurlarının oralardan hızlıca gidiyor.

"(Eeeh bakalım Kabak Musdu! Eğer bu iş sana hayır getirirse, şaşar şaşar kalırım Koca Allahın adaletine! O zaman diyecek hiçbir sözüm kalmaz camilere, cumalara, hocalara hafızlara, namazlara, oruçlara, cennete, cehenneme!.. Hiçbir sözüm kalmaz Koca Allahın kendine!..)"

Ekilmiş tarlalardan sonra harımlar, söğüt, kavak ağaçlarıyla bir dere başlıyor. Yol yüksek çitli bahçelerin

arasından çayı geçiyor, sonra Evci köyünün sokaklarına giriyor. Kimseler yok sokaklarda. Köy boşalmış gibi. Çok işi yok Evcili insanların. Başını alan Kızılca'ya, Ankara'ya gidiyor. Harımları ekiyor, havucu, patatesi söküyor, sonra alıp başlarını gidiyorlar. Evci güne karşı. Patates, havuç erken gelişiyor.

Ufacık damların arasında gösterişli bir konak gibi Musdu'nun evi. Geniş bir avlunun ortasında, iki katlı. Taştan kerpiçten örülü avlu duvarları yüksek. Kocakapısı her zamankinin aksine açık bugün. Bir ak köpek yatıyor kapının dibinde. Boynunu ayaklarının üstüne yıkmış, tasmasını tüylerinin içine gömmüş, kısık gözle köy içine bakıyor. Geleni gideni süzüyor ak köpek.

"Kamileeee!.. Aaay Cinli Kamileee!.."

Durup bekledi biraz. Karşılık veren olmadı. Duymadılar belki. Ama içerden bıdırtılar geliyor. Musdu'nun sesini seçebiliyor Uluguş. İnat inat bir şey tartışıyor. Kim var acaba yamacında? Ama kim olursa olsun, adını çağırmayacak, "Musduuu!.." diye, batası adını hiç çağırmayacak!..

"Cinli Kamile huuuuu!.." dedi arı sesine benzer bir sesle. "(Cinli orospu, yatamı koydun kulağının üstüne gıı?)" Köpek de öyle sessiz bakıyor. Ne hırlıyor, ne havlıyor.

"Gı Cinli Kamileee!.."

Elinde heybeyle bir adam çıktı. Boynu kulağı kıl içinde. Yukarı köylerden, Karatepe, Biloş yanlarından inip gelmiş. Tanımıyor Uluguş.. Kocakapıdan çıktı. Kıl heybesini omzuna attı. Eşeğini çekti ardından. Uluguş'a yan yan bakarak uzaklaşıp gitti.

"Deli mi acap bu herif?" dedi Uluguş. "Ulan eşşeğe yüklesene heybeyi! Ne sırtına alıyorsun?" Dalıp girecek

kapıdan. Ama köpekten korkuyor.

“Kamile huuu!..”

İçerden Musdu kızdı:

“Kim ulan bu dışardaki?”

Eli boş bir delikanlı geldi kapıya, baktı: “Bir kocakarı Kabak Ağa, elekçiye benziyor!” dedi.

Kabak Musdu, Uluguş’u tanır gibi oldu sesinden: “Kim varsa gelsin yukarı!” dedi.

“Oşt de şu köpeğine de geleyim Topak Soyulcan!” diye bağırdı Uluguş. “Koymuşun bunu buraya polis gibi, geçebiliyor muyum?”

İçerden, “Gıçı gıçı!..” dedi Musdu.

Köpek kalkıp gitti usulca.

Uluguş girdi ardından. Baktı sekiz on daha var o çıkıp giden adamlardan. Omuzlarında birer heybe, heybelerde peynir testileri... Musdu, birer birer açtırıp bakıyor, sonra vereceği parayı söylüyor, ayrı ayrı pazarlık ediyor. Yaklaşık olarak bir değer biçiyor, darayı düşüyor, kantarın gösterdiğini kafasından çarpıp çıkarıyor, ondan sonra söylüyor. Köylüler bakıyor. Aldıklarını, birbirinin aldığıyla kıyaslıyorlar: “Bu kadar mı? Çok az değil mi? Camıcık daha versen olmaz mı? Bu kadar idare etmez be! Kurtarmaz be, valla kurtarmaz be!..” diyorlar.

Musdu gülüyor: “Kurtarmaz mı? Neden kurtarmasın ulan? Para verdin de mi aldın dürzü? İdare etmezmiş! Nasıl olsa kendi malın!.. Sermayeden zarar mı edeceksin?.” diyor.

Uluguş'u gördü, gülümsedi: "Ooooo, deli karı! Hoş geldin bakalım! Ne hal böyle gı? Hangi ölüzger attı seni buraya? Tırpan sormaya mı geldin gene?"

"Tırpanımı! Tırpanımı bulamadım ay Kabak Musdu! Yok kör olası! Soruyorum, soruyorum, bulamıyorum! Ne yapacağımı da bilemiyorum bulamayınca!"

"Aha bunlardan sor!" dedi, köylüleri gösterdi.

"Kim bunlar? Nereli?"

"Bunlar bizim Biloş'tan, Karatepe'den..."

"Nerden haberi olsun benim tırpandan?"

"Belki geçerken almışlardır? Vermiş de unutmuşundur?"

"Cinli avradın yukarda mı? Ne yapıyor?"

"Gelinin yanında, torun seviyor."

Uluguş o yana yürüdü. Musdu bağırdı: "Kamilee!.. Çok ağır bir konuğumuz geliyor! Dışarı çık!"

Cinli Kamile kapıya geldi. Baktı Uluguş. Ne diyeceğini şaşırdı. Ama çabuk geçti şaşırması: "Anam anam anam! Hoş gelişler ola Uluguş! Geç buyur! Anam anam anam!.." dedi.

"Yukarı al, yukarı!" diye çıkıştı Musdu. "Yukarı al da izzet ikram et! At yollasak gelir miydi? Bin yılın başında bir gelmiş evimize! Yukarı al da gayfa yap! Sofra çıkar. Bal koy önüne!.."

"Şuraya, kendi oturduğumuz odaya oturalım Uluguş!" dedi Kamile. "Sen yabancı değilsin!" Açtı odayı. "Buyur!" dedi.

“Ne yapıyor senin deli herif aşağıda?”

“Amaaan, bilir miyiz? Bu kez de testi peyniri diye tutturmuş Ankara’daki dürzüler! Testi peyniri topluyor şimdi. Ta Seben, Mudurnu yanlarına gidecek yarın. Gerede’ye filan varacak. Şimdi bunları burdan topluyor. Ankara’dan iki kamyon gelecek. Yükleyip götürecek. Bir yandan da düğün davul işleri... Biliyorsun...”

“Diyorlar ki, tamçalgı getirecek seninki?”

O anda Kabak Musdu geldi içeri:

“Tamçalgı getirtirim! Hacer Buluş’u, Zeki Müren’i getirtirim! Radyoevinin bütün türkücülerini dökerim buraya! Sen beni ne sanıyorsun be deli karı?” dedi.

“Biliyorum! Canın istedi mi cini şeytanı toplarsın!”

“Gayfan nasıl olsun Uluguş?”

“Sade olsun!” dedi Uluguş.

“Bir de bana yap!..” dedi Musdu.

Uluguş ocağın başına oturdu.

Musdu camın dibine geçti:

“Şöyle gel hele!” dedi, yamacına çekti Uluguş’u.

“Azcık ısınayım da geleyim!” dedi Uluguş.

“Soğuk mu var da üşüyorsun bu kadar, ulan deli karı?”

“Eee! biz senin gibi fıstık üzüm öğütmüyoruz! Testi peyniriyle bal da yemiyoruz her gün! Yağımız iliğimiz yok ki! Üşürüz biz! dedi Uluguş. Elini ocağa tuttu.

“Sen bırak şimdi bu dandunları! Ne var ne yok bizim Gökçimen vilayetinde? Ne yapıyor kayınpederim Velikul? Kayınvalidem Havana filan afiyette mi?”

“Sağlığına dua ediyorlar budala Musdu! Erişik olmuşlar, günde üç öğün okunuyorlar Şakir Hafız’a!”

“Yahu bir cenabet avrada çattık Uluguş! Herif desen sapısiliğin teki valla!.. Gönül diyor bir hastir çek hepciğine: “Alın ulan kızınızı, turşu mu kuracaksınız, ne yapacaksınız?” Fakat çok seviyorum Dürü’yü! Bir furuldum namussuza! Çok diyorum kendime, vazgeç Musdu şundan! Ama geçemiyorum...”

“Vah zavallı vaaah!.. Vah Enveroğlu Kamber vaah!..” dedi, yanar, ağlar gibi yaptı Uluguş, “Çok mu furuldun? Çok mu çarpıldın küçük Musdu? Gerede’ye gitmişken oradaki derin hocalara bir okut kendini! Şakir Hafız’ın okumaları fayda etmez sana! Vah zavallı Musdu vaaah!..”

Kabak Musdu “(Alay mı ediyor acaba?)” diye Uluguş’un yüzünü aradı: “Hiç kimse halimden anlamıyor Uluguş! Öz avradım Kamile bile bir hafta başıma kaktı. Oğlum kızım göt döndü. Geceleri yattım yatağa, fırt o yana, fırt bu yana! Sabahlaraca yiten uykumu aradım. Çok zormuş bu yaştan sonra sevda olması!”

Kamile kahveleri yapıp koydu önlerine.

Musdu paket çıkardı cebinden:

“Bir sigara yakar mısın Uluguş?”

“Tövbe de! Ben sigara mı içerim?”

“Yak gıı, halis Amerikan sigarası, süzgeçli!”

“Amerikan sigaralarıyla sen kendin ziftlen!

“Ulan dedim ki, ha gayfan imansız gitmesin!”

Uluguş seslenmedi. Fincanı aldı. Kahveyi içerken Kamile’nin yüzünü aradı. O da bir kul Musdu’nun önünde. Musdu nasıl derse öyle olacak. Üzerinden teker geçmiş kurbağaya dönmüş. İyice ezilmiş Kabak Musdu’nun kapısında...

“Huyum kurusun Uluguş! Her şeyin alasını ararım hep! Sigara mı içiyorum? Süzgeçli olacak! Amerikan! Yeni bir avrat mı alıyorum? Gökçimen’den olacak! Hemi de kız! Rakı içeceğim zaman da Altınbaş! Tabancam dersen Simit Vesson! Yani o da Amerikan! Yani şu Amerikanlar yaman millet yahu! Öyle radar kuruyorlar tepelerin üstüne, ta burdan Urus’un ne yaptığını keşifliyorlar, anla! Urus’u da elden bırakıverme haa! O da az değil! Yakında bütün düvellerin mına goyacak!..”

Uluguş boşalttığı fincanı koydu yere:

“Bak ta Amerika’ya, Urus’a aklın eriyor da; şu önündeki işe neden aklın ermiyor bre Kabak Musdu? Bu kız senin emsalın mı ulan? Bu sana iyilik getirir mi? Ellisini geçmiş herifsin. Kız daha on üçünde. Yarın altmış olursun, kız da on sekiz. Yetmiş olursun, kız yirmi beş otuz. Sen gittin süprüntülüğe, ama kız ne olacak?”

“Ne demek istiyorsun ulan?!” diye bağırdı Musdu. “Sen beni ne sanıyorsun gıı? Ben senin sapısilik kocan değilim! Altmışında tamam olmam, hemi de cartı çekip gitmem ben!

Yetmişinde, sekseninde, doksanında hep boğa gibi, koç gibi olurum!..”

Cinli Kamile güldü: “Maşaallah!..” dedi.

Uluguş:

“Bak, gepegenç oğlanların var! Bir kız alıp getirmek ne demek onların arasına? Yarın bırakır Ankara’ya gidersin. Bırakır Mudurnu’ya gidersin. Ben sana olacakları sökeyim bak: Birbirine girer Dürü’nün başında tohumların! Böyle yapacağına, sen bir dengini alsan, Dürü bir dengine varsa, seninle yatarken başkasına imrenmese olmaz mı? Yarın bütün ülkeye şan olursun bre akılsız Kabak! Bütün bunları iyi düşünüp, bu yanlış tutkuları bıraksan ya! Benim dostum değilsin düşmanım değilsin. Dürü de Allahın bir masumu! Çok canım yanacak Dürü’ye bu kötülüğü yaparsan çoook!.. Canım burnumdan çıkıp gidecek Kabak Musdu!..”

Musdu öfkelendi, of puf etti:

“Bırak bu masalları ulan deliguş! Ben gitmiş, altınları almışım! Bugün yarın urba göreceğim. Cumhuriyet Bayramına düğünüm tutulacak. Gelmiş bana vazgeç diyorsun! Böyle diyeceğine, bir yanından da sen tut, olsun bu iş! Bu masalları bana sökeceğine, git o anası olacak kancığa sök! Her kaç kuruşsa emeğini vereyim! Valla iyi para veririm bak. Yani bir testi de peynir vereyim en birincisinden, ye ye bitmez bütün kış! Ben senden böyle bir görev bekliyorum, sen bana eski zaman masalları söküyorsun be Uluguş!..”

“Böyle bir yengeliği avradın Kamile yapmıyor mu Musdu? Ben sana daha iyi bir dostluk yapmağa geldim bilirsen: Vazgeç bu işten! Doğrusu budur...”

“Olmaz Uluguş! Hem hiç olmaz! Eski köye yeni töreler çıkartamam! Ağa adam tükürdüğünü yalarsa olmaz! Bir kez alacağım dedim, alacağım bu kızı! Tersini konuşma benimle! Tekerimin önüne taş koymaktan vazgeç!”

“Kapılmışın bir kuru davaya, gözün ilerisini görmüyor!”

“Nasıl görmüyor? Babasının gönlü var! Anası da bugün yarın tamam! Şakir Hafız okuyup durur bak! İki üç günece kendi de tamam! Ondan sonra düğün!.. Düğün de olup bitti mi, cuuuup koynumda Dürü kız!..”

Kamile, fincanları alıp dışarı çıktı.

“Bu kızın gönlünde biri mi var yoksa Uluguş?” diye sordu Musdu. “Eğer varsa kulağına gelmiştir, bilirsin. Varsa hemen söyle, ortadan kaldırıvereyim kim ise! Bu kız benim olacaaak! Başkasına çabalama hiç! Eğer bir dostluk amacıyla çıkıp geldiysen, bu işin olur yanından yanaş! Olmaz yanından yanaşıp boşuna yorulma! Bu dağların içinde, çalıların dibinde bitmiş bir sümbül çiçeğidir o! Hiç onu orda bırakır da çobana çoluğa kaptırır mıyım gıı? Elimi sokar, usulca koparırım, şapkama takarım onu! Bunu iyi bil yaniya! Hem de herkes bilsin!..”

“Gözünü duman bürümüş, yakacaksın masumu!”

“Hiç bile! Hiç bile Uluguş! Daha bana dua edecek. Kutnulara kumaşlara beleyeceğim onu ki sülalesi giymemiş! Güllere, gülsularına gömeceğim, hiçbir köy kızı dökünmemiş! Yapar mıyım, yaparım bak! Neyim eksik gı? Mal dersen var! Para dersen gani! Vücudum da yerinde hamdolsun! Benimle evlenirse dünyanın tadını anlar. Bir cıbıla vardığını düşün. Üç gün sonra alacaklılar basar cıbılın ümüğüne. Ne yapacak o zaman? Oğlan Ankara’ya inşatlara. Kız kalacak burda. Yem yok, yiyecek yok. Öhhö öhhö! Başlar bir ince hastalık. Elinde azıcık fıstık üzümle dolanıp gelene

açar kapıyı geceleri. Alacaklılar da zorla çöker üstüne. Çöker ki, ezip aş ederler daha körpeceyken! Biz bu işleri biliriz Uluguş! Ayıptır söylemesi ama iyi biliriz hem de! Al şu bizim Kayadipli Koreli Hüsnü'yü. Babayiğit bir pehlivan değil mi? Görünüşe göre hiç kusuru yok! Hem de benim ahbabım. Ama cıbıl. Zekası da zararsız. Ama sermayesi yok. Yedi yüz lira aldı; bulup veremiyor on üç aydır. Dolanıp varıyorum paramı ver! Çaydan aşağıya kaçıyor elinin ırbığıyla! Kaçıyor tun tun! Vereceği bin lira! Bulup veremiyor. Çıkıp evine bekliyorum karısının yanında. Selver'i iyi bilirsin. Ben de iyi bilirim. Günde olmazsa gün aşırı gidip ifadeye çekiyorum avradı. Nerde Hüsnü? Kızılca'ya gitti. Nerde Hüsnü? Oduna gitti... Bir de böyle olmak var Uluguş! Bin lirayı avucuna alıp sıksan yitiverir! Ama yetkisi geniş! Para kuvvetiyle Dürü'yü musmum ederim. Para kuvvetiyle istersem yaşımı da küçültürüm mına goyum! Bir tanık on lira. Çok çok otuz lira! Gökçimen'in avratlarına beş yüz lira dağıttın mı o Dürü'nün ağzından girip burnundan çıkarım. Parayı alıp Ankara'ya, Kızılca'ya gittim mi, yürüdüğüm yollar dümdüz! Paranın görmediği iş yok Uluguş! Sen daha eski kafalarla gezdiğinden, bunları hiç anlamıyorsun!"

Uluguş baktı, dışarlara karanlık çökmüş. Cinli Kamile çorba vuruyor ocağa. Evci köyünün avratları su doldurmağa iniyor dereye. Delikanlılar malları sürmüş suya. Kabak Musdu demirden sert. Nuh demiş, peygambere sokulmuyor.

"Ben gideyim Kamile! Geç kalmışım!" dedi Uluguş.

"Dünyada olmaz!" dedi Kamile. "Bak çorba koydum!"

"Otur gııı, otur!.." dedi Musdu da. "Otur burda gecele! Yatar sabah gidersin! Kaç adımlık yol?"

"Tavuğun cücüğün başında kimse yok! Ağızlarını kapatan bulunmaz."

“Bulunmazsa bulunmasın! Kaç tavuk hepsi! On tane vereyim, ötür doldur kümesine!”

“Olur mu?” dedi Uluguş. “Eksilir varsıllığın!”

“Otur ulan!” dedi Musdu. Karısına döndü: “Koy sofrayı Kamile! Bal çıkar!” Üsteledi, alıkoydu Uluguş’u yemeğe. Çok şey çıkardı Cinli Kamile. Kabak Musdu tutturdu, ille yatıya kalsın Uluguş. Belki kafasını biraz değiştirir, benden yana ürdürürüm!” diye umutlandı. Uluguş yemeği yedikten sonra kalktı.

“Korkarsın karanlıkta!” dedi Musdu.

“Ne korkacakmışım? Karanlığın canı cehenneme! Gözüm yitirse, ayaklarım bulur yolu. Ama tırpanımı bulamıyorum. Aksilik işte! Neyse!..” dedi, yürüdü.

Giderken, “Cumhuriyet Bayramı günü bütün sular buz tutacak. Musmundar kalacaksın Kabak Musdu! Bunu unutma! Uluguş demedi deme!” dedi.

Kabak Musdu: “Öyle konuşuyor ki ulan! Romatizma ağrısı gibi karı! İnce ince sokuşturup duruyor!” İçeri girdi, karısına döndü:

“Öyle değil mi Kamile? Ne laflar ediyor duyuyor musun?”

“Uluguş bu! Aklının çivileri gevşemiş! Bir öyle konuşur, bir böyle!” dedi Kamile. Sonra, “Anam anam anam!..” çekerek eğildi, aptes almaya başladı.

“Bırak aptesi de bana bir çay yap, çaysadım!”

Kamile aptesi bıraktı: “Yapayım, olur!” dedi.

Çay pişirmeye başladı.

“Midemde bir ekşime var, biraz İngiliz tuzu getir!”

Olur getireyim. Çaydan önce mi istiyorsun?”

“Çaydan önce olsun, daha iyi!” dedi Musdu.

Kamile, çayı da bırakıp İngiliz tuzu getirmeye gitti.

19

HAVANA'NIN DİRENCİ

İki gün sonra Musdu dedi:

“Gidip şu düğün urbasını görelim Kamile! Senin de gelmen uygun olur! Ona göre hazırlan! Ben de Gökçimen’e varıp Velikul’a, Havana’ya sorayım; ne diyorlar, ne düşünüyorlar anlayayım...”

Cinli Kamile karşı koymadı. “Olur Musdu, ne gün dersen o gün gidelim, hayhay!..” dedi. Tez zamanda musmum oldu.

Okumalar Havana’ya etki yapıyor. Şakir Hafız üfledikçe esniyor. Karmakarışık düşlerin içine dalıyor geceleri. Gördüğü düşleri bazen Hafız’a, bazen İt Omar’ın karısına açıyor yorsunlar diye. Onlar da önündeki “açık” yollardan, kızına çok iyi bir kısmet çıktığından, kısmetinin daha da güreleceğinden konuşuyor. Gittikçe azalan direncini temelli silip atmak için hayırdan, şerden, kaderden, kısmetten, alındaki yazılardan söz ediyorlar.

“Dürü o gün o ayvayı aldı da damın başına dikeldi. Bilir miyiz kim istedi dikelmesini? Kabak Musdu da ata binip o sırada geçti ordan! Beş dakika önce geçse olurdu? Kız çökmüş bulgur karıştırıyor! Sırtı yola dönük. Görebilir miydi Kabak Musdu? Göremezdi. Bu işler de açılıp saçılmazdı böyle. Yaradan böyle istemiş Havana! Yerlerin göklerin sahibi! Çöpçatan böyle çatmış! Buna karşı durulmaz! İradeyi külliye, iradeyi cüziye... İradeyi külliye Cenabı Allahın elinde. Yazıyı o yazıyor. Kendi yorgunsa, meleklerine buyurup yazdırıyor. Evvelki zamanda bir herif varmış, biliyor musun? Buna demişler: “Senin başına ev yıkılacak, ölümün bundan olacak!” Yıldızlamasına bakmışlar, böyle gösteriyor. “Vay, ben ev altında kalacağım!” diye korkup kırlara kaçmış. Yatağını otların üstüne sermiş. Gününü gecesini kırlarda geçirmeye başlamış. Dam altına uğramaz olmuş. Kartalın biri de bir tosba yakalamış. Takmış pençesine, uçuyor! Bir

kayanın üstüne çarpıp parçalayacak, yiyecek içini! Kabak kafanın biriymiş herif. Kartal bakmış bir ak “taş” ışıldıyor aşağıda. Buna çarparım demiş. Nişan almış. Tam üstüne ayarlayıp bırakmış tosbayı. Bırakınca, doğru o kabak kafanın üstüne düşmüş! İki şak olmuş kafası! Ölmüş ossaat!..”

Şakir Hafız masalı bitirince, Havana sordu:

“Hani ev yıkılacaktı başına?”

“Haha!.. Haha!..” Güldü Hafız.

“Öyle demedin mi?” dedi Havana.

“Öyle dedim! Cahil olduğun burdan belli! Ev yıkılacak dedim ama ille senin biİdiğin evlerden yıkılması şart mı? Düşünsene, tosbanınki de bir ev değil mi her zaman sırtında?”

Düşündü Havana, “(Eveeet, sahiden!)” dedi. “Demek öyle ha? Kaderinden kaçamıyor insan? Alnına ne yazıldıysa başına geliyor?”

“Hayır, kaçamıyor! Yazılan geliyor! Allah öyle istiyor!”

Kolu kanadı kırıldı birden. “(Uluguş olacaktı şimdi burda! Olacaktı da verecekti cevabını!)” Atmaca, kartal, kerkenek, karabatak, cukcuk, çakal, tilki, kurt, koç, teke, horoz... hayvanların tümü birden çullanıyor üstüne. Bir acemi kızla kalakalıyor. Yardım edeni, elinden tutanı yok. Bir acemi kız, bir de mecalsiz kocakarı! Kollarının gücü gittikçe azalıyor. Eli ayağı kesiliyor. Kafasının işlemesi duruyor. Yavaş yavaş elden ayaktan düşüyor. Yavaş yavaş pes ediyor. Daha fazla direnemiyor.

Kabak Musdu çıkıp geldi karısıyla. Şakir Hafız hem Dürü’ye okuyor, hem Havana’ya. Velikul kahvede. Çıkıp

geldiler.

Kamile'nin elinde kocaman bir paket var: Çay, kahve, şeker, çekirdeksiz üzüm. Biraz da fıstık. Musdu sigara içiyor. Elindeki balıklı anahtarlığı tespih gibi sallayıp duruyor.

Havana ne yapacağını şaşırdı. Bu Şişgöbek, evinin üstüne ilk geliyor. Yarım saattir Hafız'ın önünde iyice eridi, kurudu. Kanı iliği uçup gitti. Dürü de eriyor kar gibi. Susuz kalmış mısırın yaprağı gibi soluyor.

Hemen kalktı Havana. Hafız'ın okuması ağzında kaldı. Ortalığı toplar gibi yaptı önce. Sonra, "Geçin buyrun!.." dedi çaresiz. "Geç Kamile aba! Şöyle camın dibine geç! Hemi de hoş geldin!.." Musdu dikilmiş bakıyor. Gülecek sırıtacak bir hal var yüzünde. Havana ona da hoş geliş etme gereği duydu, anında vazgeçti.

Hafız da Kelam-ı Kadim'i bırakıp kalktı:

"Ben çabuk Velikul'u göndereyim!" dedi.

"Sen de bulunsan iyi olurdu!" dedi Musdu.

Şakir Hafız'ın takılganlığı tuttu:

"Uluguş'u da çağırayım mı?"

Evin içi soğuk bir esintiyle doldu.

Hafız çıkıp gitti. Kamile camın dibine yerleşti. Musdu, kapıya dikilmiş. Sigarasını savuruyor. Dürü'yü süzüyor yan gözle. Dürü, kaçıp gitmek gelse elinden, gidecek. Ne yapacağını bilemiyor.

Kabak Musdu sessizliğe kızdı:

“Eee; nasılsın bakalım Havana hatun?”

Havana’nın burnu sızladı. Kulakları çınladı. Hemen toparlamaya çalıştı kendini. Yüklükten minder indirdi. Serdi çulun üstüne. Tozları süpürür gibi yaptı eliyle. “Buyrun, oturun!” dedi.

Musdu, kocakapıya baktı birkaç kez. Velikul’un gelmesini bekleyen bir hali var. Havana üstelemedi. Küçük Evşen yerde oturuyor, başını yukarı dikerek konuklara bakıyor şaşkınlıkla.

“Dürüüü, al kızım kardaşını, gezdir dışarlarda!”

Dürü sevindi. Kardeşini kaptığı gibi fırladı.

Kamile: “Otur madem, otur ayakta dikelme Musdu Ağa!” dedi. “Bak Havana buyur diyor hatun hatun!..”

Kabak Musdu, Kamile’nin yanına oturdu.

“Eee ne var, ne yok Kamile aba?” Sordu Havana.

“İyilik gözellik! Canımız sağ!” dedi Kamile.

“Evci’de ne var, ne yok? Nasıl gelinler?”

“İyiler, hepsi elinden öper...”

Musdu’ya bir şey demiyor Havana. Musdu sıkılıyor.

“Siz nasılsınız biz görmeyeli Havana hatun?” dedi Musdu.

Havana önce Kamile’ye baktı. Sonra, “Nasıl olalım, iyiyiz!” dedi. “(Biz çok iyiyiz kudurası nalet!..)”

Söz hemen bitiyor. “(Keşke Cemal’in eve gitseydik!)” diye geçirdi Musdu içinden. Velikul gelince de rahat konuşamayacaklar konuyu. Bu kadın insanın dilini bağlayıp atıyor. Bir söz söylüyorsun, bir soğukluk esiyor. Velikul böyle değil. Velikul’a istediğin gibi seslenebilirsin. Havana’yla konuşmak için önce bir kavga koparmak, biraz esip gürlemek gerekiyor. Az sonra Velikul yetişti. İt Omar da yanı sıra geliyor. Onlar oturmadan Cemal’le Şakir Hafız girdi. Arkalarından İt Omar’ın, Hafız’ın, Cemal’in avratları... Evin içi doldu.

Dürü, damın merdivenine oturmuş, kardeşini kucağına almış, süzünüyor. Kardeşini avutmuyor, kendini avutuyor. Aklından uzak, karanlık ormanlar, urganlar, kendini asmaklar, damdan atmaklar geçiyor. Bir yandan da soluğunu tutup konuşulanları duymağa çalışıyor. Çok zor, oturduğu yerle içerinin arasında on adım var.

Musdu, konuyu Kamile açsın diye bekliyor, o da açmıyor.

“Konumuza gelelim Velikul!” diye kendisi açtı. “Cumhuriyet Bayramı yaklaşıyor hısımım! Korkarım elimizdeki işi davrandıramayacağız! Gayret edip bir an önce bitirelim şunu hayırlısıyla. Şimdi önümüzdeki konu düğün urbasını görmektir. Bolu’ya mı gidelim, Ankara’ya mı? Söyleyin...”

“En uygunu Ankara!” diye İt Omar araya girdi.

Cemal destekledi: “Ankara daha yakın!..”

“Yakın ama belki gönüllerinden Bolu geçer!” dedi Musdu. “Ben ikisine de varım! İsterlerse İstanbul’a gideriz!”

“İstanbul uzak!” dedi Hafız. “Uygunu Ankara!..”

Velikul sordu: “Ankara nasıl Havana?”

“Nebleyim?” diye çiğnini çekti Havana.

Cemal, “(Gönlü olmuş!)” diye sevindi.

Velikul açık cevabını bildirdi:

“Ankara iyidir, oraya gideriz!”

Kabak Musdu: “Günü kararlaştıralım!”

“Yarın davranamayız bir kez...” dedi Velikul.

“Yarından sonra nasıl?” diye sordu İt Omar.

“Nasıl gı Havana?” diye Velikul da Havana’ya sordu.

Havana birden bağırdı:

“Benim bu işle ne ilişkim var da soruyorsun?”

“A’a’a!.. Ne oldun hemen birden gııı?” diye bağırdı karılar. “O nasıl laf? Sen kız anası değil misin?”

Havana, dökülen gözyaşını sildi: “Kim dinliyor benim analığımı karılar?” dedi. Sessiz bir ağlama tutturdu. Kurşun gibi döküyor gözyaşını. “Konuşun kendiniz!..” diye hıçkırdı.

“Bak, böyle gaharli konuşma Havana!” dedi Hafız’ın Hacer.

“Neye biz konuşup karar verecek mişiz? Anası babası dururken komşu mu karar verir? Siz kendiniz karar vereceksiniz. Bizimki ara yerde Allah Allah! Her iki tarafın da iyiliği için çalışırız biz. Bizimki sadece komşuluk görevidir. Çünkü yarın bize de gelecek aynı işler. Bizim de var evlenecek oğulumuz, gelin, olacak kızımız...”

Kesik kesik konuştu Havana:

"Bizim... oğlumuz da yok... kızımız da! Komşular everiyor... komşular gelin ediyor bizimkileri! Anaları da, babaları da onlar!.. Bizimkini... bize... bırakıyorlar mı? Bize laf düşürüyorlar mı?" Gene kurşun gibi düşüyor gözyaşları.

Velikul'un içine bir kahır çöktü:

"Yarından sonra gidelim canım!" dedi.

"Tamam mı Havana?" diye sordu Hafız.

Havana'nın ağlaması sesliye çevriliyor.

"Tamam mı Havana?" diye bir daha sordu Hafız.

Havana, yangının içinde boğuluyormuş gibi derin bir soluk aldı: "Tamamsa tamam, ne yapalım!" dedi. "Tamam diyeceğiz! Başka çaremiz var mı? Tuttunuz elimizi kolumuzu! Çöktünüz başımıza! Okuya üfleye... tamam dedirtiyorsunuz!" Ağlıyor üğüne üğüne.

Dürü, kardeşini sırtına bindirip dolaşmağa başladı hayatta. Konuşulanları kırık dökük aldı. "(Ağlaya ağlaya tamam dedi anam!)" dedi kendine. İçi yandı köz gibi. Boğazından aşağı kızgın yağ dökülmüşe döndü. Birden gözleri yaşardı. Yanıyor ağı afacan. Birden bir cesaret bulup dalsa içeri! Bıraksa kardeşini ortaya. "Alın, ne haliniz varsa görün!" diye fırlasa dışarı. Çıksa köyden. Çıksa çalıların arasından. Karatepe'ye, Biloş'a!.. Ah; inine kız kaldıran ayılardan birine rastlasa ormanda! Ayının karısı olsa. Sabahtan akşamaca beklese ayının örtüp gittiği inde. Akşam ayının getirdiği bal tenekesini, yağ tenekesini dizse güzelce. Sonra ayıyla birlikte karın doyursalar. Sonra da, birinin dili

var, birinin dili yok, yatsalar. Ayı yalasa tabanlarının altını. Yalaya yalaya yaralar açsa.. bundan daha iyi olur ya!

Birden çaktı kafası. Bastırdı kardeşini sırtına. Hiç ses çıkarmadan indi merdiveni. Usulca geçti avluyu. Kocakapıyı açıp çıktı. Duvarların dibinden yürüdü. Gölge gibi gidiyor evlerin, çitlerin arasından. Çeşmenin başı kalabalıktı belki. Arkadan, ağılların üstünden dolandı. Ters yanından girdi Uluguş'un avlusuna. Koşar gibi vardı kapısına.

"Aaay Uluguş ninee!.."

"Gel Dürü! Gel ninem! Sen misin?"

Arı vızıltısı gibi bir sesle konuşuyor Uluguş. Evi gene karanlık. Seçilmiyor eşya. Dürü girip vardı: "Nine kalk!" dedi.

Uluguş hayretle baktı yüzüne. Kardeşi sırtında. Serçe gibi çırpınıyor. Uluguş gözyaşlarını göstermemek için başını eğdi. "Ne diyorsun gözel Dürü'm?" diye sordu. Ama gördü Dürü: "Sen de ağlıyorsun! Uluguş nine, anam tamam dedi? Ağlaya ağlaya tamam dedi. Kulağımla duydum Uluguş nine! Tamam dedi! Yarından sonra urba görmeğe gidecekler!"

"Ananın tamam dediğini ben burdan duydum! Okuya okuya kadını serseme çevirdi domuz Hafız! Korkuyorum bugün yarın sen de tamam diyeceksin. Kancık kısmının yazgısı budur!.."

"Ben tamam demem o Şişgöbeğe! Gider dağlarda bir ayıyla evlenirim! O Şişgöbeğe dünyada tamam demem!.."

Oturdu Uluguş'un yanına. Kardeşini oturttu. Uluguş'la birlikte ağlamaya, Uluguş'la birlikte dövünmeye başladı.

"Ayrı ayrı eşeklerle, atlarla Kızılca'ya varmak, ordan miniposa binmektense, miniposu buraya getirmeyi

düşünüyorum! Ne dersiniz?” dedi Kabak Musdu. “Bugüne bugün insanın yaşamında nadir gördüğü bir mutluluk için Ankara’ya gidiyoruz. Eşekle gidemeyiz. Minipos buraya gelecek! Kocakapının önünde duracak. Önce siz bineceksiniz. Sonra Evci’ye gelip bizi bindirecek! Beraber gideceğiz!”

İt Omar’ın avrat kafasından bir hesap yaptı: “(İki bunlar; iki onlar, dört! Dört kişiye bir koca minipos?)” Sonra sordu: “Urba görmeğe biz de gelecek miyiz Kabak Ağa?”

“Ulan Hanife, sen de kendini ortaya koymasan ölürsün! Canın istiyorsa buyur! Güssün’de buyursun! Hacer’de buyursun! Dahi Hafız da buyursun! Cemal’da buyursun! Omar’da buyursun! Koca minipos... hepiniz gelin mına goyum!”

Cebinden paketini çıkardı. Bir sigara yaktı: “Yarından sonra sabahleyin saat on dedi mi Ankara’ya kavuşmalıyız! Yedide hazır olun! Sığır hergele çıkarken minipos burda! Yarın adam salar, birini peyletirim Kızılca’dan!”

“Hayhay!” dedi Velikul.

Havana çayları kattı bardaklara.

Hafız’ın karı alıp sundu konuklara.

Çayları içtikten sonra kalkıp gittiler.

“Hele şükür!” dedi Havana. “Şükür defolup gittiler! Az daha boğulacaktım gitmeseler! Bu kız da nereye sıvıştı?” Dışarlara bakındı. Hayatta, avluda görünmüyor. Az durup, “Dürüüüü!.. Nerdesin gı kadersiz Dürüüü!..” diye bağırdı. Gözünü dört açıp bakındı.

Bulamayınca merdiveni hızlı hızlı indi.

“Dürüüü!.. Gı Dürüü, ses versene deli!”

Ahırı, samanlığı aradı: “Gı Dürüüüü!..”

Çıktı, yel gibi taktuk odasına koştu. İtti kapıyı, kapı açıldı. İçerisi karanlık. Seçilemiyor birden. “Dürüüüü! Anam nerdesin, deli yavrum?” Durdu biraz. Gözünü yumup açtı, yumup açtı. “Dürüüüü!.. Dürü gibi adı batası!.. Dürüüü!..”

Dışarı fırladı hemen:

“Aay Velikul!..” Bağırdı yukarıya.

Velikul hopladı: “Ne diyorsun Havana?”

“Dürü yok ortalıkta, in çabuk aşağıya!”

“Dürü yok mu dedin?” dedi Velikul.

Kızdı Havana: “Dürü yok; anlamadın mı?”

“Anladım!” dedi Velikul. “Evşen var mı?”

“Evşen de yok, alıp gitmiş!

“Uluguş’a gitmiştir, oraya bak!”

Açtı koca kapıyı, fırladı Havana. Köy içinden vurdu. Çeşmenin başı kalabalık. Kadınlar durup baktı. Hiçbirini görmedi. Ağılın altından koştu. Avlunun çit kapısını açıp girdi. Uluguş’un kapısı açık. Camı penceresi yok. Karanlık içerisi. Ses etmeden daldı.

Evşen, çulun üstüne oturmuş. Pislemiş, yayılmış. Uluguş’la Dürü de birbirlerinin göğsüne kapanmış, ağlıyorlar.

Sesleri zor duyuluyor. Durup baktı Havana: “Gözleriniz kör olmasın!” dedi seslice: “Kör olmasın da ağlayın maşaraca!..”

Dürü sıçrayıp kalktı.

“Kıpırdama Dürü!” dedi Uluguş. Tuttu bileğinden. “Otur şöyle yanıma!” Hışımla baktı Havana’ya: “Ne oldu?” dedi öfkeyle, “Yalancı pehlivan!.. Pes mi dedin gönlünle? Ağlamaktan kurtulmak için teslim mi oldun?”

Havana durdu. Evşen’i aldı eline: “Canımı sıkma benim Uluguş!” dedi. “Zaten sıkılıp durur! Bir de sen sıkma! Ne gı bu? Kapanmışsınız göğüs göğüse! Bu kızı da atıvermişsiniz. Pislemiş!..”

“Ne yapalım pislemişse?” dedi Uluguş. “Ölsün isterse, ne kıymeti var? Bakıp büyütüp sahip olamadıktan sonra, yaşasa ne olacak? Kuşlara, kartallara kaptıracak olduktan sonra, atıver derelere ölsün daha iyi! Ele gelmiş kızı musmundar ettiniz Havana! Gözleri kör kuyulara döndü ağlaya ağlaya şu yavru!.. Sen pes dedin!..”

Ocaktan ibriği aldı Havana. Evşen’i kapının önüne götürdü. Direğin dibindeki leğeni çekti. “Sus Allahı seversen Uluguş!.. Benimki bana yetiyor! Bir de sen etme, yeter!” dedi. Kızın sırtından çıkarmadan yudu pakladı önünü ardını. Kıçının, bacağının batık yerlerini yudu ibriğin ılık suyuyla. Sıktı. Oraya bir yere oturttu kızı. Leğeni boşalttı dışarıya. Ellerini de külle yudu arıttı.

“Siz ağladınız, faydası oldu mu?” diye; sordu Havana. “Yer yutası Şişgöbek merhamete geldi mi? Ağlayıp inleyip, hem de direnip tartırıp bağrımızı tırmaladığımızla kalıyoruz. Olmaz olası işler varacağına varıyor. Ağaların beylerin dediği oluyor. Yıkılası dünyada hep onların sözü yürüyor, bilmiyor musun Uluguş?”

“Her zaman daha tutuşmadan pes derseniz helbet onların dediği yürür Havana hanım! Benim bildiğim, her zaman budur kadın kısmındaki, yoksul kısmındaki! Dik duralım, dövüşelim, savaşalım demez kadın kısmı, yoksul kısmı! Yenilmeden yıkılıverir. Pes der hemen. İşte sen de dedin...”

“Bana suç bulma Uluguş! Bir ben ne yapabilirim tek başıma? Hacısıyla hocasıyla geldi. Kadın erkeği ayrı ayrı bindi omzuma. Hırım yok, hısımım yok. Dostum yok, desteğim yok. Ne yapabilirim, ne diyebilirim tek başıma?”

“Her zaman böyledir. Sonuna kadar dayatan çıkmaz bir! Ne olur dayatsanız? Kızı gene alırlar? Gene yenerler? Zaten pes deyince yenmiyorlar mı? Pes deyince almıyorlar mı? Böyle yapınca ne geçiyor fazladan elinize?”

“Oturduğun yerden bunları söylemek kolay Uluguş! Herif açıyor kitabı. Ortasından okuyor! Cavır akılları var dilinde, konuşuyor, kandırıyor! Herif almış örtüsünü döşşeğini, kırda meşelerin arasında yatıyor, öyleyken kartalın havadan attığı tosbağanın çarpmasından ölüyor! Kaçamıyorsan ecelin elinden Uluguş! Herif öyle okuyor, tutulup kalıyorsun! Sonra karısını alıp Şişgöbek geliyor. Köyün erkeği eşrafı, avratları Güssün, Hacer, Hanife, Cinli Kamile kırk yıllık dostların gibi geliyorlar! Kabak Musdu eline süzgeçli sigarasını alıp dikeliyor başına: “Haydi haydi!..” Sen ol da dayan! Gel sen ol da pes deme Uluguş!..”

“Eline sigarasını alıp haydi haydi diyormuş!.. Desiiin!.. Ne olur demeyle? Canının ortağı mı Kabak Musdu? Tükür yüzüne, defolup gitsin nalet! Davet mi ettin? Ne işi var senin evinde? Defet gitsin Topak Soyulcan!..”

“Defet demesi kolay!” dedi Havana. “Ama gel de bir sına! Gel de bir sına! Kolay mı, zor mu anla!..”

Tartışmayı konuşmayı uzattılar. Karanlık çöktü. Mal maşat böğürmeye başladı dışarda. “İnek buza geldiyse emişir!” dedi, kalktı Havana. Evşen’i sırtına aldı. Dürü’yü kolundan kavrayıp sürüdü. Bakmadı ağlamasına, böğürmesine...

20

KENDİNİ ASAN KIZLAR

Minibüs sabah erkenden gelip dayandı kapıya. Velikul karısını azarladı: “Çabuk ol! Bekletme herifin taşıtını! Gür gür gür! Benzin yakıp durmasın! Oynatıver elini! Binip gidelim! Dokuzdan önce Ankara’da olalım dedi! Unuttun mu hemen?”

“Unutmadım ama, azcık daha dur! Şunu da tembehleyim! Bunu da tembehleyim Dürü’ye!..” diye uzattı.

Öte yandan Dürü de:

“Hiç boşuna gitmeyin! Ben kendimi asıp öldüreceğim! Boşuna urba görüp gelmeyin!” diye ağlıyor.

“Ben sana sabahaca ne tembehledim gı? Bir yere kıpırdama evden! Belkim Cevriye aban çıkar gelir Kırlı’dan. Bir yere gittiğini duyarsam gebertirim! Hele bir as kendini, valla etini doğrar pisiklere yediririm! Otur evde gözelce! Biz akşama geliriz! Çocuğa iyi bak! Damdan düşürme kardaşını...”

Hafız’ın, Cemal’in, İt Omar’ın avratları da bindi minibüse. “Mehtap Lokantası’nda kebap yiyeceğiz! Amerikan şurupları da içeceğiz!..” diyerek gittiler. Minibüs bir anda Bağların arasına vardı. Bir anda ufak tepeleri aşıp yitti. Yedi yuttu yolları...

Dürü kardeşini kucağına alıp içeri girdi. Koydu yere. Kendi de ocağın başına oturdu. “(Asacağım! Şan olsun köye anam babam! Şan olsun Kabak Musdu bu yöreye!.. İneceğim ahıra, takacağım merteğe ipi! Yemlecin üstüne çıkacağım! Salacağım kendimi yere!.. Gelip baksınlar ki Dürü dediğini yapmış! Başına çalsın getirdikleri urbaları ondan sonra! Bütün o takıları başına çalsın!..)” Maşayı aldı eline. Ocağın külünü deşmeğe başladı.

Evindeki ocağın başında koyu koyu düşünüyor Uluguş:

"(Haydi sen kendini astın diyelim Dürü! Bundan ananın babanın ne kazancı olur? Hem de ne zararı olur Kabak Musdu'nun? Hatta Kabak Musdu'dan sonra gelip de emsalı olmayan kızları para gücüyle alan eşşeklerin ne ziyanı olur?..)" Ocağın başında kül eşerek böyle düşünüyor evinde. "(Şimdi anası babası miniposa binip gitti! Velikul'da akıl mı var? Kimseyi de koymamıştır başına! Havana dersen Allahın angudu! O hiç bilmez önlem almayı! Cahil kız kalkar bir iş yapar ahırda!.. samanlıkta!..)" Külü deşiyor, düşünüyordu. "(Dürüdür bu, yapar!..)

Birden kalkıp fırladı.

Ocağın başında Dürü:

"Evşeeen! Otur abam burda!" dedi.

Evşen baktı, "Cıss!.." dedi ocağa doğru. "Addda git!.. Anna addaa git... Anna adda... Adda..."

"Cavır anan!" dedi Dürü. "Adda gitti... Ankara'ya gitti! Sen otur ben ahırı küreyip geleyim! Korkma, hemen gelirim! Malları sığıra, hergeleye salar gelirim..."

Uluguş fırladı evden. Kapattı kapısını. Dikti başını yere. Yerleri koklaya koklaya koşan tilki gibi, başka hiçbir yöne bakmadan yürüdü Velikul'un evine. Kocakapı kapalı. Dövdü bir iki. Ses gelmedi içerden. "Dürüüü! Aaay Dürüü!.." diye bağırdı. Ses gelmedi gene. Eli ayağına dolaşmaya başladı.

"Gıı eşşek Dürü!.." dedi başını yere dikip. "Ne kapadın bu kapıyı soyka kalası?" Bir çıkaryol bulamadı hemen. Döndü kocakapının dibinde. Birden gözü şavkıdı. Koştu damın ardına. Ahırın gübre deliğine dolandı. Gözünü kısıp baktı

içeriye, “Dürüüü!..” diye fısıldadı. Kulak verdi dinledi. Ses soluk yoktu. Çıt çıtmıyordu. Ayak sesi, giysi hışırtısı yoktu. Kuşkulanmakta çok ileri gidip gitmediğini düşündü bir ara. “(Hiç de ileri gitmiyorum! Sesime ses vermez de nereye gider bu kancık? Hem de neden sürgüler kocakapıyı ardından?)” Gübre deliğinden içeri ayaklarını soktu ters ters. Öküz bokuna battı elleri bilekleri. Tutunacak yer yok. Sarkıttı kendini. Sonra destur çekip bıraktı kollarını. Küt diye düştü yere. “Haydi nalet bacağım! Bir de kırıl bunca derdin belanın içinde, göreyim! Görüp beğeneyim seni!..”

Öyle durdu orda. Ağzı burnu pisliğe battı. Sığırın dananın sidiği göl olmuş bir çukurda. Ayağı çukurun içine geldi. Donu filan ıslandı adamakıllı. “(Battı her yanım, nere gideyim?)” dedi kendi kendine. Doğrulup kalktı usulca. Gözlerini yumup açtı karanlıkta. “(Alışanaca zorluk çekerim!)” dedi içinden. “(Ama alışınca fener gibi görürüm! Alışkınımdır karanlıklara!..)”

Soluğunu kesip bakındı ahırın içinde. Kapının yerini buldu ilkin. Doğruca oraya yürüdü. Açmak istedi, açılmıyor. Sürgü aradı. İçerden sürgü yok. “(Dayaklı mı yoksam?)” Ellerini sürüştürdü. Dayaklı ahır kapısı. “(Bok küreği dayamış!)” dedi. “(Bu kız içerde!)” Küreği çekip kapıyı açtı birden. İçerisi şavkardı. Bakındı köşeye bucağa. Duvar diplerine. Yok görünürde. Sonra yemleçlere baktı başını uzatıp. Bakındı gitti. “A’aaa!..” diye bağırdı birden. “Ne yapıyorsun burda gı deli kancık?..”

Dürü, diz çöker gibi oturmuş. Sonra yüzaşağı kapanmış yemlecin içine. Kollarını göğsünün üstüne bağlamış. Sımsıkı bir şey tutuyor göğsünde. Sıkıyor. Saklıyor.

Usulca elini sokup yokladı. “Ne tutuyor bu?” diye bağırdı. Baktı, ip, kendirden. Yeni bükülmüş! İp, sıkmış adamakıllı...

Uluguş yeniden sordu:

“Ne işin var senin burda?”

Büzüldü, iyice kapandı Dürü.

“Ses ver gı zeyinsiz, ne işin var?”

Göğsünü iki yana salladı yemlecin içinde; “Giiit!” dedi. “Neye geldin üstüme? Kim çağırdı da geldin? Git, yalnız bırak beni! Durmayacağım bu yıkılası dünyada! Git, gelme üstüme! Asacağım kendimi! Kurtulacağım!”

Yumrukladı Dürü’nün kıçındaki kaba etleri Uluguş. Belki sekiz yumruk attı bir anda. “Nasıl kurtulacaksın? İnsanın kendini asması nasıl bir kurtuluşmuş? Bu yaşa gelmişim de benim neden haberim olmamış bu kurtuluştan?” Elleri acıdı vura vura. Sonra bir çimdik attı en duyarlı yerine. “Kalk!” dedi. “Kalk böyle dömelip yatma, deli deli! Çabuk toparlan! Gebertirim seni! Temelli irezil mi olacaksın köyün içine gı fikirsiz?”

Yüzü gözü su içindeydi, kalktı Dürü. Yeni bükülmüş ipi kucağında saklıyor. Uluguş, üstüne atıldı bir ara. Dürü ipi arkasına aldı. Geri geri gitti. Açık kapıdan fırladı dışarı. Bir anda yukarı çıktı. Uluguş çüpürtüsünü izledi. Ardı sıra yürüdü. Bakındı: Yok! İçeri, odaya girdi. Evşen, çulun üstünde oturuyor. Boş su bardağıyla oynuyor. Bir bulaşık tabak, bir kaşık var önünde.

“Aaay Dürü!.. Dürü gibi adı batası! Üzme beni! Nereye saklandıysan çık! Yoksa koca akşamlara kadar seninle mi uğraşacağım gııı yerler yudası?” Kapının ardına baktı. Kaplığa baktı: Yok! “Bilmiyor muyum, yüklüğe girdin orospu!..” dedi. Açtı yüklüğün kapağını. Ordaydı. İpi dizlerinin dibine almıştı. Yüklüğün yukarısına baktı birden Uluguş. Bir çivi, çengel, bir sırık ucu yok. Bir mertek yok. Rahatladı içi: “Beni oynatıyorsun değil mi cilveli kancık?”

“Git!” diye bağırdı Dürü. “Kim çağırdı seni?”

Üst dişleriyle alt dudağını ısırdı Uluguş:

“Git ha? Kim çağırdı seni ha? Aşkolsun Dürü Bayan! Ben seni böyle bilmiyordum! Ben seni sözünün sahibi, dediğini tutar bir kız biliyordum. Demek sen de bu kadarmışın? Aşkolsun Dürü Hanım! Madem git diyorsun, gideyim pekey!” Kapıya yöneldi. “Haydi Hoşça kal!” Çıktı dışarı. Hayata vardı. İnip gidecek merdivenden. Ama fırlayıp gelmiyor kör olmayası Dürü ardından.

“Yalnız bak!” dedi Uluguş. “Sana bir şey deyim de aklında kalsın! Bana danışmadan sakın bir şey yapayım deme! Benim haberim olmadan kendini asayım filan deme deli Dürü! Tut bu sözümü! Bak ben senin sözünü nasıl tutuyorum? Git diyorsun gidiyorum!..”

Dürü yüklükten atladı yere. İpi sakladı içerde bir kovuğa. Koştu hayata. “Dur gitme!” dedi. Koşup önüne geçti. Alıp içeri çekti kolundan. Gözlerinin önü mor mor olmuş ağlamaktan. Yüzü, yanakları ıpıslak.

“Can dayanacak gibi değil şu haline!” dedi Uluguş. “Nasıl kıyacaksın kendine gı deli Dürü?” dedi. Öptü öptü ağladı. Sonra girdi içeri. “Asılacaksak birlikte asılalım!” dedi.

Camın dibine oturdu Uluguş.

Dürü de onun dizine yattı.

Konuşmadan kaldılar bir süre. Evci’nin görünen tepelerine baktı Uluguş. Dumanlı dumanlı her biri. Daha ötelerde morluklar içinde kaybolan silik dağlar sıralanıyor. Ankara, dağların dağların dağların ardında. Minibüse binecek parası, minibüs tutacak parası olmayanların

ulaşması zor. Zordan da öte, olanaksız. Ankara'nın buraya gelmesi ise, tehhooo, ölme eşeğim ölme! Ne işi, ne zoru var ki gelsin?

Dizine yattı Uluguş'un. Oynadı, bulandı. Belini kıvırdı büktü yerde. Burnunu kocakarının kuru bacaklarına sürttü. Sonra yasladı yüzünü. “Kır bitlerimi Uluguş nine!” dedi.

“Delirdin diyorum da inanmıyorsun!” dedi Uluguş. “Ne biti kırayım gı? Deli! Bit kıracak zaman mı şimdi?”

“Kır sen!” dedi. “Ben de yatayım böyle!”

“Yat!” dedi Uluguş. “Az daha geri git! Kıçını ocağa ver! Kızsın! Ben de başının bitlerini kırayım eşşek deli!”

Dürü geri geri gitti. İyice ocağa yaklaştırdı kıçını. “Kır haydi!” dedi. “Çok kaşınıyor saçımın dipleri...”

Uluguş okşadı saçlarını kızın. Kuru elini gezdirdi yanaklarında. Omuzlarını okşadı. Kuru elini belinde, budunda, boynunda gezdirdi. Yanağını okşadı uzun uzun. “(Kıyılıp da asılacak gibi mi şunun boynu Ya Rabbim baksana!)” dedi. “(Şu teninin rengine, derinin tazeliğine, gözlerinin yeşilliğine baksana gözel Allahım!..)” Kızın orasını burasını okşarken gözlerinden dolu taneleri gibi dökmeye başladı ayırdında olmadan.

“Üstüne gelmesem asacak mıydın kendini gı?”

Dürü mızırdandı: “Hııı!.. Nasıl haberin oldu?”

“Oldu!” dedi Uluguş. “Hem de dakikasında! Sen burda ne düşünürsen ben orda şirpedek biliyorum...”

“Yalaaan!” dedi Dürü. “Telefonun mu var?”

“Neyim varsa var! Biliyorum!” dedi Uluguş.

“Şimdi de biliyor musun ne düşündüğümü?”

“Biliyorum!” dedi Uluguş.

“Söyle biliyorsan!”

“Söylemem!..”

“Yaaa; biliyorsun da neden söylemiyorsun?”

Elini kıçına doğru götürdü: “İyice ısındı mı buraların?” dedi Uluguş. Bir çimdik attı kasığına doğru. “Şımarıyorsun değil mi deli kancık? Azcık böyle belini budunu okşadılar mı mayışıveriyorsun! Aklın başından çıkıp gidiyor değil mi?”

“Tövbe de Uluguş nine! Kim benim belimi budumu okşadı şimdiyece? Hiç gördün mü mayıştığımı?..”

“Madem mayışmadın, o halin neydi ahırda gı? İpi eline alıp gitmişin? Neden yaptın ki bunu? Üstüne gelen olmasa merteğe takıp kendini sallandıracakmışın!..”

“Mayışmak bu mu?” Sordu Dürü.

“Ya ne? Neden yaptın madem?”

Dürü düşündü: “Seni korkutmak için!”

“Ne biliyordun çıkıp geleceğimi?”

“Bilirim ben!” dedi Dürü.

“Nasıl bilirsin?”

“Baya bilirim!”

“Söyle madem nasıl?

“Yaaa! Sen söyledin mi demin?”

Uluguş bir çimdik daha attı:

“Bak!” dedi sesini değiştirerek. “Bu akıllar akıl değil! Bu yollar yol değil! Aklını başına topla. Bir çocukluk yapayım deme sakın! Bir ikidir duyuyorum, bugün de gözümle gördüm, vazgeç bu kendini asma sevdasından! Ne suçun var da kendini asıyorsun deli? Sen kendin mi getirdin bunları kendinin başına?”

Sorduğu sorunun karşılığını istemiyor. Makineli tüfek gibi soruyor habire. Kendini asan kızları anlatıyor.

“Sen birincisi değilsin bu hallere düşenlerin! İyi bil bunu! Kendini asmaya kalkanların da ilki olmayacaksın! Çok akılsız kız kendine kıydı bu çevrede, haberin olsun iyi bil! Bir Karakız’ın Haçça vardı çocukluğumda. Elma fidanı gibiydi. Sürüp gitmişti boyu yukarı. Köyün bir yıldızıydı. Gözelliği dillere destan. Girip çıktığım evlerde herkes onu konuşurdu. İri dudakları vardı. Yanakları al aldı. Etine dolgundu. Görsen gözünü ayıramazdın. Varsılların oğlanları çok göt attı ardından. İmiş deye biri vardı. Sevişiyorlar. Buluşup sabahlara kadar emişiyorlar. Yatıyorlar geceleri, biliyorduk. Yazırlı Haydar deye biri çıktı. Alıcı oldu. Haber yollayıp istetti. Anası babası, “Durun bir düşünelim!” dedi. Yoksuldu ikisi de. Babalarından el kadar mal kalmamış. “Ne düşüneceklermiş?!” diye kızdı Yazırlı Haydar. Öfkeli bir haber yolladı: “Dünyayı başlarına yıkarım! Olurundan, olmazından hemen cevap versinler! Ne demekmiş düşünelim! Yirmi dört saat izin veriyorum!” dedi. Aynen senin konuda olduğu gibi, köyün muhtarını, imamını, imamın avratlarını saldı üzerlerine. Bir baskı, bir baskı... Ağlaya ağlaya, “Olur!” cevabını yollayıverdiler. Gelsin hediyeler, gitsin hediyeler

ondan sonra... Yemeler içmeler ondan sonra... Batası varsıllar varsıldır ay kızım! Bitip tükenici değildir paraları! Öteygün caminin dibine bir zeytinyağcı gelmiş. “Yarım kilo mu alayım, bir kilo mu?” diye düşündüm. Eski Muhtar Cemal’in avrat dört kiloluk tenekelerden birini götürdü. Şaşırıp kaldım. Bu varsıllar böyledir! Paraları göldür... Karakız’ın kendisi, kocası, birkaç gün of puf ettikten sonra, Yazırlı Haydar’ın bok yedicileriyle gülüm balım oldular. Şangur şungur at arabaları koşuldu. Kızılca pazarına gidip urba gördüler. Bissürü bilezik aldılar. Ama Haçça hiçbirini takınmadı. Getirdikleri bluzları, entarileri ateşe bastı. Eve gelen Haydar’ın da yüzüne tükürdü. Ağzına yüzüne geçti. Elini yüzünü tırmaladı. Babası yatırıp dövdü. “Beni ele güne şan ettin!” diye olanca kemiğini kırdı. O da aldı bir ip, girdi ahıra. Kendini asıverdi bir öğlen zamanı! Hemi de nasıl yaptı, biliyor musun? Senin gibi filan değil! Gübre deliğini, ahır kapısını açmış da öyle! Ölüzger estikçe sağa sola sallanır ölüsü. Bir ufak kardaşı vardı. Dört yaşında bir şey. Damın ardında oyun oynuyormuş. Delikten bakmış, abası sallanıyor. Bir bakıyor, bir çekiliyor gibi. Kendisiyle eğleniyor sanmış çocuk. Ne bilsin? Anasına gelmiş, “Anaa!” demiş. “Haçça abam ahırın deliğinden bakıp bakıp kaçıyor! Hem de sallanıyor! Yapma diyorum yapıyor!” demiş. “Eee, sallanır!” demiş anası. “O sallanmasın da ben mi sallanayım? Bugüne bugün Yazırlı Haydar’a varacak!” İkindi vakti şu ahıra bir bakayım bu kız daha ne yapıyor deyince görmüş, köyün bir tane gözeli Haçça ipte! Gözleri pırtmış. Dili dışına çıkmış. Sallanıp durur. “Aldırdım yavrumu! Haçça’mı!” diye bir çığlık, kıyameti koparmış. Hatırlıyorum, köy ayağa kalktı. Duyan koştu. Herkes toplandı. Üç avrat ipten aldılar. Getirip avlunun ortasına uzattılar. Döllü döşlü, görülmemiş bir kızdı. Ama bir daha dirilmez ki! Dirilmedi! O gün öyle yattı avlunun köşesinde. Ertesi gün yudular pakladılar. Götürüp gömüverdiler. Şimdi hangisidir Haçça’nın mezarı?.. Aldıklarının, taktıklarının hepiciğini toplayıp teslim ettiler Yazırlı Haydar’a. Haydar Nuri’nin Fatma’yı istedi. Nurigil hemen “olur” dedi. Çabuk davul zurna çaldırdı. Dari diri, dari

diri, dam dum, güm güm. Nuri'nin Fatma'yı alıp gitti. Yazırlı Haydar girdi koynuna. Haçça olacağına Fatma oldu. O da gözeldi. Şeker dudaklı bir şeydi. Sor sor bitmezdi dudakları. Fatma Haçça'yı unutturdu Haydar'a. Gökçimen'in kızları birbirinden yosmadır. Birbirini unutturur böyle. Sade Yazırlı Haydar mı? Herkes unuttu Haçça'yı. Çık köyün içine sor şimdi, var mı hatırlayan?"

Uluguş'un dizinde öyle yatıyor Dürü. Bulanmayı bükülmeyi bıraktı. Karakız'ın Haçça'nın öyküsünü dinliyor soluğu kesilerek. Birden sordu:

"Sonra ne oldu Uluguş nine?"

"Sonra ne olsun?" dedi Uluguş. "Sonrası soğan doğra oldu! Gökçimen'de çok kızlar yetişti sonra. Çevre köylerin varsılları gözelini seçip seçip aldı. Köyün yoksul oğlanları da evlenebilmek için Ankara'ya, İstanbul'a göçtü. Odacı oldular. Akılları sıra biraz para biriktirip geri gelecekler. Nasıl birikir yoksulun elinde para? Hiçbiri geri gelmedi. Hepiciği kaldı gittiği yerde. Hala öyle olur. Almanya'da Hollanda'da bile kalırlar. Koparlar köyden... Ben o zaman yedi sekiz yaşında bir kızdım. Şimdi yetmiş, seksen oldum. Baksana, yanık tahtadan çıkarılmış mıh gibiyim. O günden bugüne kaç kancık biliyorum, Haçça gibi astı kendini istemediği birine verildiği için! Haçça'dan önce de kaç kancık kendini astı aynı sebepten!.. Varsıllar tınmaz kızların kendini asmasına. Kendini asanlara deli derler. "Başına bir kuş kondu, kadrini bilmedi!" der, gülerler. "Allah böyle yazmış!" der, ağlarlar. "Varayım da rahat edeyim demedi!" derler. "Emsalım değil diye burun kıvırma gı! Emsalın değilse beş altı yıl geçin, bul bir çaresini, emsalın olan birine var!.." derler. "Belkim herif hemen ölecek! Bölüş domuzun malını!.." derler. Ama hiçbiri dönüp emsalıyla evlenemez sonunda..."

Uluguş, Dürü'yü itti dizinden: "Uyuştu dizim gıı! Doğrul şöyle de uzatayım ayaklarımı!" dedi. Uzattı Dürü de

doğrulup oturdu. Baktı Uluguş'un çok kırışıklı, bilgili yüzüne.

Uluguş anlatmasını sürdürdü:

"Hele bir de Koca Korkmaz'ın kızi Ümmü vardı! Gayfacı Koca Linlin'in öpöz bacısıydı. Onun öyküsü temelli yürek acısı. Ümmü'ye de Aşağı Arapça'dan Göçmen Recep tamahlandı. Gök boncuk gibi bir kız. Saçları savrulur döşünde. Görenler, "Köylerden böyle gözel çıkar mı?" deye şaşar kalır. Anası babası Recep'e vermedi. "Olmaz, biz bu işi yapamayız! Kızımızın günahına giremeyiz, olmaz! Davullar çalar dengi dengine! Develerin çanları dengi dengine! Göçmen Recep kızımızın dengi değil!" dediler. Uzaklaştırdılar herifi. Biz birkaç kancık baya sevindik. "Gökçimenli kızların alın yazıları değişiyor heralım!" deye umutlandık. Ama bu kez Bambıl Feyzullah çıktı. Kısa boylu, topak, akılsız bir şey. Aynen bambıla benziyor. Çok paralı. Celepçilik yapardı. Koca Linlin'in bacısı Ümmü'ye bu kez o tamahlandı. Gene "olmaz" dedi anası babası. Arlaşmadı herif. Üç ay kadar dolandı. Furarım kırarım diye sıkıştırdı Linlingil'i. Bu kıçından bacaklı Feyzullah mayasıllıydı. Kan işerdi durmadan. "Varsıllığın para etmez! Mayasıllısın! Biz sana kız vermeyiz!" deyip hastir ettiler. Bir sevindik! Bir sevindik! Ama sen hem Gökçimen'de doğ, hem gözel ol, kurtuluşun yoktur. Bu kez Yalama Talip çıktı. Talip biraz orta yaşlı gibiydi. Tabanca tüfekle geziyor, esip tozuyor. İki güne bir rakı sofrası kurduruyor köyün içinde. Sabah olanacak sıkıyordu damlara merteklere: Taak taak taak!.. Anası babası, "Hep böyle varsıllar alıcı oluyor, heralım bunda bir hayır var!" deyip Yalama Talip'e verdiler Ümmü'yü. Ama Ümmü'nün gönlü yoktu. "Varmam!" diye dayattı. "Varsıl ama bir uyuşuk sıtma! Dudakları yalama! Yalama tamtüm! Varıp da ne yapayım?" dedi. Ümmü bizden biraz küçüktü. Varır, engastan: "Gıı, nesi var herifın, he desene?" derdik de, "Nasıl yatayım o dudaklarıyla? Mahvolurum!" derdi. Çok ağladı, çok dövündü Ümmü'cük. Sonunda gitti o da astı kendini. Nerde astı biliyor musun? Şimdi ta yukarda Ümmü

Kayası dedikleri yerde. Sivrinin başında bir ardıç vardı; onun dalında!.. En acıklısı budur. Hepimiz gittik. Daldan alınışını gördüm. Gözümün önünden gitmez. Sonra o ardıcı kestirdi Yalama Talip! Ardıcı gitti, ama kayası dipli köklü! Acısı gibi! Gül yaprağı gibi bir teni vardı. Aklıma geldikçe ağlarım. Bütün bunların, daha nicelerinin hiç faydası olmadı. Şimdi birer ikişer hatırlar, ağlarım...” Ağlıyor gene.

“Anlatma artık!” dedi Dürü. “Korkuyorum!..”

“Kalk bize gidelim! Nasıl olsa deli ananla, deli baban ta akşama gelecek. Gidelim de benim kuru çulun üstünde oturalım. Burda yalnız oturma! Evşen’i al, gidelim! Ay Dürü, sana bir şey desem: Ben bu Evşen’den de korkuyorum! Çok bitirim olacak! Giden atlıyı atından indirecek. Baksana şunun gözlerine!..”

Dürü, iyice içine kapandı. Bir karşılık vermedi. Kalktı kardeşine kuru bez aldı. Düştü Uluguş’un ardına. İnip gitti merdivenlerden onunla birlikte...

21

KIRLANGIÇ KUŞU GİBİ

Ankara’ya gidenler gece yarısı döndü.

Minibüs, Velikul’un evin önünde durdu. Karılar atlayıp indi. İt Omar’ınki şişine şişine bir kalıyor. Yeyip içtiklerini, Amerikan şuruplarını, Ankara tavalarını, İskender kebaplarını kapının önünde başladı anlatmağa. Havana utandı.

“Aman o Ankara ne büyükmüş gııı? Aman o koca apartmanlar, Evci’yi, Gökçimen’i yutarmış da, daha var mı dermiş gııı! Ya o Kabak Musdu Ağa’nın elinin açıklığı?..”

Kabak Musdu, Havana’yı hiç konuşturmuyormuş. Daha ağzından çıkmadan tamam diyormuş. Sonra hemen soruyormuş: “İki tane mi olsun, üç tane mi?” Dört, beş alıyormuş! Böyle urba görümü Türkiye’de olmamış! Aldıkları pırtı minibüse sığmamış da, yarısını Ankara’da bırakmışlar! Bir gün kendisi getirecekmiş Kabak Musdu Reo kamyonuyla.

“İnsanın kız olası geliyor bacım kız! Piyango gibi bir şey! Furur furur da Göküş Dürü gibilerine furur! O da kıymetini bilmez! Burun kıvırır! Hele bir de bu alınanlara burun kıvırsın bakalım! Fakat aşkolsun Kabak Musdu’ya! Hem kendine, hem Cinli avradına! Bir tane kıskanayım, kaşımı eğrilteyim, karnımı ekşiteyim demedi! Birer “el” olduğumuz halde bize de entarilik basmalar, hem de tülbentler aldı! “Hayır istemez, bize değil, siz önünüzdeki işe bakın!” dedikse de dinlemedi. Bir yandan kendisi, bir yandan avradı, tutup tutup attılar üstümüze! Ne yapalım, biz de kabullendik. Hele bir gelinlik aldılar Göküş Dürü’ye, teni görükecek içinden! Gecelik entariye varanaca aldılar! Memelerine sütlük! İnce don, ince gömlek! Amerikan pazarına gittik. Herkes tanıyor orda Kabak Musdu Ağa’yı! “Buyur buyur buyur!..” Hem ne icatlar çıkmış anam!, Hele bir sabahlık aldık, aman ne gözel sabahlık! Tıpkı hırkaya

benziyor, pembe! İpekten gibi! İpekten değil, daha kıymetli; naylondan! Sabah kalkar kalkmaz, geceliğin üstüne giyecek. Gayfaltıya bununla oturacak. Hanım olacak deli Havana'nın kızı, hanıııım!.. Boşuna mı demişler pederin peder olacağına, kaderin kader olsun! Velikul'un nesi var, bir desen ya bana? Sözüm yabana çıplak eşşeğin biri! Ama kızı gözel! Aşkolsun Havana'ya, öyle bir kız doğurmuş, koca Türkiye'nin Kabak Musdu'sunu yaktı köz etti. Herif su gibi para harcıyor. Hiç gözü görmüyor. Bırak ötesini, şu tutup götürdüğü, tutup getirdiği miniposa güç yetmez! Derelerden tepelerden yel gibi gidiyor cavırın malı! Uçuyor uçuyor!.. Eşşekle gidip geleyim desen bir aylık yol! Bir günün içinde vardık geliverdik! O kadar da gezip tozduk, yedik içtik..."

"A'aaa... Bak sen!.. Demek kendimi asacağım diyormuş?! Delirmiştir! Köpek neylesin takkeyi, tingilderken düşürür! Demek Karakız'ın Haçça gibi asacağım kendimi diyormuş? Onu nerden biliyormuş pekey? Demek Koca Korkmaz'ın kızı, kahveci Koca Linlin'in bacısı Ümmü gibi asacağım kendimi diyormuş? Allah gözünü kör etsin! Davun olsun inşaallah! Bu ölmüş orospuları nerden biliyor bu gı? Kim belletti bunları onaa?"

"Yok, yok! Dürü'müz öyle delilik yapmaz! Aklını peynir ekmekle mi yedi koskoca kız? Bizim bildiğimiz Dürü'nün kanı, babasının kestiği yere akar. Anası da tamam dedi! Kalktı Kabak Musdu'yla, Cinli Kamile'yle urba görümüne gitti! Daha ne? Ana babasını köyün içinde, hemi de Gökçimen'in fırdolayında iki paralık etmez Dürü'müz! Bizim Dürü'müz gibi var mı hiç? Dürü'müz köyün içinde bir tanedir! Hem gözel, hem terbiyelidir. Kabak Musdu Ağamız boşuna mı beğendi seçti onu? Onun gözelliğine, ahlakına furuldu Kabak Musdu Ağamız! Ya, işte böyle!.."

"O elindeki kapları koy hele biraz bacım! Tırnak kadar çocuk ne biliyor ta ninem gününün Karakız'ın Haçça'sını? Bir öğreten mi var acap? Yoksa düşünde melekler, cinler mi

söylüyor? Hımmm! Tekine Şakir Hafız okuyup durmaz bunca zamandır? Uluguş da bilmez bunları gııı! Karakız'ın Haçça'nın konusu Uluguş'tan filan eskidir. Ninem masal gibi anlatırdı da dinlerdim. Bizim Gökçimen'de değil de, cavırların ülkesinde geçmiş bir olay sanırdım. Bu Dürü'nün gözleri bu kadar gök; insanı çarpan bir şey var içlerinde valla! Kabak Musdu bir görüşte furulmuş. Öteygün ben de sınadım bir bakayım diye bayılayazdım! Bu kıza cinler yol gösteriyor herhal! Değilse tırnak kadar kız nerden bilsin Koca Linlin'in bacısı Ümmü'nün kendini kayanın başındaki ardıca astığını? Nerden bilsin Bambıl Feyzullah'ı, Yalama Talip'i? Koca Nuh gününün olayları bunlar!.."

"Gııı anam, siz bu Uluguş'u bir şey yerine koymuyorsunuz, ama çok iş var o kara tilkinin başının altında! Ne zamanın kır serçesi o? Deli meli değildir! Cihanın bilmediğini bilir! Bütün bunları o belletiyordur Dürü'ye! Cin işi, şeytan işi diyorsunuz, ne cin, ne şeytan! Cinlerin, şeytanların başka işi yok da Dürü gibi bir bebekle mi uğraşacaklar? Ama eğer Uluguş anlatıyorsa aferin! Kafa varmış avratta! Hiç insan ta Karakız'ın Haçça'nın kendini astığını hatırlayabilir mi? Hatırlayıp bütün kendini asmış kızları bir bir Dürü'nün kafasına yerleştirebilir mi? Aşkolsun Uluguş'a!.."

Uluguş hiç fırsat bulamıyor Dürü'yü görmeğe. Velikul, tortop edip kocakapının önüne koyalı beri gelip gidemiyor evlerine. Dürü'yü de azarladı babası, bir daha yönünü o yöne dönme! Oysa can atıyor Uluguş. Çok can atıyor Dürü de. Ne yapsınlar, nasıl etsinler?.. Hiç gözüne çarpmıyor Dürü. "(Görmezsem çatlayacağım, nerelere gideyim?)" diyor. "(Yoksa bu da mı tamam dedi? Yoksam Dürü de mi?..)"

Kabak Musdu, Kayadibi'ne geçti sabahleyin. Hüsnü'ye bir daha bakacak. Varsa var, yoksa yok! Varsa alacağını alacak. Yoksa Selver'i görecek. "Pirincim taşlandı gene!" diyor. "Kasıklarım şişti.." diyor. "Gidip bir daha bakayım, derin

oyuklarda mı, sulu kuyularda mı? Sorayım edeyim. Bir daha alayım ifadesini gevrek kancığın!..” diyor. “Gevreeek! Çok tatlı...”

İt Omar:

“Git bak, burda işler kaya gibi!” dedi. “Kaya gibi ki yıkılası değil! Git istediğin kadar gez gel! Cumhuriyet Bayramına kekliği tutup eline teslim edeceğiz. Şıngır mıngır bir safa ömrünün sonbaharında! Böyle safayı Gazi Paşa Hazretleri sürebildi mi bilmem!..”

Kabak Musdu, İt Omar’ı azarladı:

“Gazi Paşa Hazretleri’ni karıştırma bu işin içine! Onun yeri başka! Kurt ile kuzuyu bir arada yürüttü rahmetlik. Köylülerle askerlik yaptı, ağalarla barışık yaşadı! Kadınlara çok yetki verdi. Şimdi yargıç olup eşkiya asıyorlar. Sakın Gazi Paşa’ya taş atayım deme İt Omar!.. Sakın!..”

Uluguş duydu “dürzü”nün Kayadibi’ne geçtiğini. Yan yana aradı Dürü’yü. “Gıı eşşek, ha bir çık! Çık şöyle köyün içine! Ha bir çık çeşme başına! Çık da sana bir laf edeyim. Gıı, yapılacak önemli işimiz var! Çık gel Uluguş ninenin yanına! Bugün yaptıksa yaptık, yarına kaldı mı on para etmez bu iş; gıı eşşek!..”

Baktı gördü böyle beklemekle olmayacak, “(Varayım bir “hayırlı olsun” bari diyeyim?)” dedi kendine. Gitti Havana’nın yanına. Çıkıp vardı merdivenlerden. Kocakapı açıkmış bereket. Köpek de yok Kabak Musdu’nun kapısı gibi. Çıkıp vardı. Odanın ortasında bir bohça. Bok yedicilerin avratlarıyİa Havana bir olmuş, altüst edip duruyorlar aklıları göklüleri. Şundan ne yapsak, bundan ne kessek? Havana’nın yüzü mezara girip çıkmış gibi soluk. Bir susuk. Yıkıp yatmış yüzyukarı, pes demiş...

“İşiniz rasgelsin bakalım avratlar!..”

Havana baktı, mahcup oldu nedense:

“Hoş geldin Uluguş, buyur, geç!” dedi.

Velikul yok evde. Dürü de görünmüyor.

“Velikul nerde Havana? Çekine çekine geldim!..”

“Nerde olacak; gayfadadır! Çıktı az önce...”

“Nasıl ettiniz? Bir iyi pazara çattınız mı bari? Aradıklarınızı bulabildiniz mi Ankara’da?”

“Sorma Uluguş!” dedi Hafız’ın Hacer. “Ankara senin bildiğin Ankara değil. Bir büyümüş, bir büyümüş! Bir çarşılar kurulmuş kat kat! Bir Amerikan pazarları kurulmuş dağ dağ! Baksana şuna! Gı Havana, nerdeydi o gecelik? Getirsene bir! Şu geceliğe bak Uluguş, şu geceliğe! Cam gibi! Bu yandan baktın mı öte yanı gözüküyor! Gül yaprağı renginde oluşuna ne dersin ya? “Ten gözelleştiren” diyorlar buna! Ama halt etmişler! Bizim Dürü’müzün ne ihtiyacı var ten gözelleştirene filan? Maşaallah onun teni kudretten gözel!..”

Uluguş eliyle evirip çevirdi naylon geceliği: “Benim gözlerim mi görüyor ay Hacer?” dedi. “Ben o eski Uluguş değilim gayri! Elime toparlak bir şey versen, şalgam mı, turp mu, ayırt edemiyorum!..”

“Çok iyi şeyler aldık Uluguş! Dürü’müze yakışacak hepiciği de!” dedi İt Omar’ınki. “Bahtı açıkmış Dürü’müzün!..”

Havana başını yere eğiyor. “(Kendi gönlümüzle pes dedik!..)” diyor kendine. Hayıflanıyor.

“Dürü kız nerde Havana? Nasıl, biraz yola geldi mi?”

“Sırtına kardaşını bindirdi, halasıgile gitti! Otura otura sıkıldı evin içinde. Yola gelmeyip ne yapacak Uluguş! Bilmiyor musun, ağlar ağlar oturur şuraya! Hem gelin olurken hangi kız ağlamamış? Davulu zurnayı, ağlayan kızlar avunsun diye getirirler! Bilmez misin kendin?”

“Biliriiim!..” dedi Uluguş. “Nasıl bilmem? Kuranlar sağlam kurmuşlar yapısını! Sallıyorsun sallıyorsun yıkılmıyor nalet dünya!..”

“Onun yerine biz kendimiz yıkılıyoruz işte!” dedi Havana. “Yıkılmasak bile umudumuz yıkılıyor! Kendimiz de pes ediyoruz! Bunu da biliyorsun Uluguş!”

“Eee; ne yapacaksın! Dünyanın kuyruğu uzun! Bir kuş vardı, akşamları uçardı hani köyün içinde. Kırlangıç mıydı adı? Çomak çıkası aklım her şeyi unutur oldu. Hani yerden yerden uçardı?”

“Kırlangıç...”

“Tamam! Kırlangıç kuşuna sormuşlar: “Neden böyle bir yerden bir gökten uçuyorsun?” “Dünya ile baş edemiyorum! Onun için, bir altından geçiyorum, bir üstünden! Bir yerden, bir gökten uçuyorum...” demiş. Başka çare olmayınca ne yapacaksın Havana? Bazılarına dünya pes diyecek. Bazıları dünyaya pes diyecek. Böyle böyle geçip gideceğiz kahpe dünyanın yapısına dokanmadan!..”

Kahrına kahrına söylüyor Uluguş.

İt Omar’ın avrat kızmağa başladı, ama sesini çıkarmadı.

“Ne varmış canım?” diye sordu Cemal’inki. “Önceleri biraz gönülsüz davrandı Havana, ama o kadarcık olur. O

kadarcığını herkes yapar. Alın yazıları önceden yazılırmış. Hele kız çocuklarınınki, daha ana rahmine düşmeden hazırlanır konurmuş dünyanın kapısına. Yazmış bir kez yazan! Değiştirmenin oluru var mı? Böyle şeyler biraz da cahillikten ileri gelir. Köy yerinde okumuş avrat nerde? Değil köy yerinde, şehir yerinde bile binde bir. Diniyesi kuvvetli avrat tek tük göçmenlerde bulunur. Onların da bize faydası yok! Avrat kısmı anlamaz işin derinini. Tavşan kovalar gibi, şuraya dediler mi, koşar oraya. Oraya değil buraya desinler, bu kez de buraya koşar! Avratların yazgısı budur...”

İçinden, “(Allah belanızı versin tümünüzün!)” dedi Uluguş. “ (Hepiciğiniz birer sofu olmuşunuz da benim haberim yok! Hay gözleriniz kör olsun inşaallah!)” Kalkıp toplandı usulca. “Ben gideyim Havana!” dedi. “Şöyle bir uğrayıp bakayım ne yapıyorsun dedim. Onu da çekine çekine geldim ne yalan söyleyim? Velikul evdeyse kızar kavga dövüş çıkarır dedim. Oysa ne gereği var kavganın dövüşün? Şunun şurasında birer çaresiz insanız hepimiz! Kader çullanmış üstümüze! Eziyor Allah eziyor! Bizim birbirimize çullanmamız doğru mu? Daha destek olacağımız yerde... Öyle değil mi Havana?”

Havana kalktı:

“Allah razı olsun! Ayaklarına sağlık Uluguş! Boş ver Velikul’a; sık sık geliver! Ben ona söylerim...” dedi.

“İşte buna sevindim!” dedi Uluguş. “Haggaten söyle, dellenip durmasın! Kucaklayıp kocakapıdan atmasın bir daha! Ele güne karşı ayıp! Ben sizin yabancınız değilim ki! Yüzünüze karşı ne kadar atsam tutsam da arkanızdan iyiliğinize çalışırım! Ben sizin kadim dostunuzum...”

İnip gitti usulca. Evine yöneldi. Geçerken çeşmenin başına vardı. Kızlar toplanmış. Su dolduruyorlar. Birini

çağırdı: “Zakey, gel yanıma! Bir iş diyeceğim! Başarabilir misin?”

Zakey, Dürü’nün emsalı. Sığır çobanı Keremce’nin kızı. Dürü gibi güzel hem de. Bugün yarın onun da başına bir çor açılacak. Besbelli. Ama bakalım ne yandan, hangi köyden? Keremce köyün sığırlarını alıp kıra gidiyor. Tarlası toprağı yok. Karısı kızı evde yün örüyor. Başlık, eldiven, atkı, çorap... Musdu bunları götürüp satıyor, parasını getiriyor. Kar almıyor. “Almıyorum!” diyor. “Hayrımı seven bir adamım ben!” diyor.

“Gııı Zakey, bana Dürü’yü bulup geleceksin hemen!” dedi Uluguş. “Ama kimseciklere demeyeceksin Uluguş çağırıyor. Halasıgildeymiş. Beş dakika geliversin sizin eve. Ben de oraya geleceğim. Biraz konuşacağız biliyor musun? Yapabilir misin bunu deli Zakey? Ağzın çok kavi olacak! Olmazsa yapamazsın bak...”

“Heya Uluguş nine!” dedi Zakey.

“Gı Zakey, sen de gözelsin! Tanı kendini! Tanı, seni de çarpmasınlar! Kartallar, akbaba kuşları dolaşıyor köyün göklerinde...”

Çeşmenin başına döndü Zakey: Suyu doldurup evine gitti. Bıraktı kapları kapının ardına. Dürü’nan halasıgile koştu. Çıktı yukarı. Dürü oturuyor. Halası Ayşeli iğde koymuş önüne. Onu yiyor, kardeşini avutuyor. Halası da, dışarda yapağı yıkamış, sermiş güneşe, onları aktarıp dönderiyor. Didiyor, açıyor, seriyor yapağıları. Zakey kolayca sokuldu Dürü’ye. Fısıldadı kulağına: “Bize kadar geleceksin! Uluguş ninem görmek istiyor. Evinize gidip aramış. Yokmuşun! Hemen beş dakika gelivereceksin! Bekletme! Çok tembih etti! Kendi de bize gelecek...”

Fazla oyalanmadı Zakey. Ayşeli bağırdı ardından:

“Neydi zorun gıı? Ateş almağa mı geldin? Ne dedin Dürü’ye fısıl fısıl?”

“Dedim bize gel! Kayrak oynayalım. Öteygün beni yendi de...”

“Allah yolunu versin deli Zakey! Gıı o koca kız oldu! Bugün yarın düğünü kurulacak! Kayrak oynar mı daha?”

“Amaan Ayşeli aba! Bir daha oynayamaz! Bir kezcik daha oynasın şunun şurasında! Ne zararı var?”

“İyi valla!” dedi Ayşeli. İçeriye bağırdı: “Dürüüü! Kalk halam! Git oyna biraz! Canın istiyorsa kalk!..”

Birkaç dakikanın içinde toparlanıp gitti Dürü.

Uluguş geldiğinde Dürü’yle Zakey oturuyordu. Zakey’in anası yok evde. “(İyi!)” dedi içinden. “Aman iyi! Bakın kızlar, vakit dar! Bunu Dürü’ye diyecektim ama, yalnız yapamaz! Salmaz anası! Şimdi ikinize diyorum. Eğin kulaklarınızı. Hemencecik yapacaksınız dediğimi...”

Kızları birbirine yaklaştırdı. İkisinin ortasına söylemeğe başladı. Söyledi söyledi... “Birer torba alırsınız!” dedi. “Varırsınız Dürügilin evine...” dedi. ““Biz harımlara gidiyoruz Havana teyze!” dersin sen Zakey! “Yerelması, havuç, şalgam çıkaracağız!” dersin. “Hemi de biraz arkadaşlık edeceğiz... Erfene kurmayı düşünüyoruz...” dersin. “Nasıl olsa Dürü gelin olup gidecek, bir daha yüzünü kimbilir ne zaman göreceğiz?” dersin. Koşarak gidersiniz ikiniz! Hem kazarsınız kazacaklarınızı, hem yolu gözetlersiniz! Fazla gecikmez, ikindin sonu gözükür deşilesi! Gözükünce, sen çitlerin arasına sinersin Zakey! Dürü de dediklerimi yapar. Sonra Dürü evine gider, sen gelir bana haber verirsin...”

“Yaparız!” dedi Zakey. Çok heyecanlandı.

“Saldırıp maldırıp etmesin?” diye sordu Dürü.

“Saldıramaz!” dedi Uluguş. “Kaçarsınız!”

“Nasıl kaçayım Uluguş nine, deşilesi herif atlı!”

“Atlı olsun! Çitlerin arasından kaçarsın! Hiçbir şey yapamaz! Yanında Zakey var, sıkışırsan Zakey çıkar ortaya! Laf anlamam Dürü! Dediğimi yapacaksın! Haydi! Hemen gidin. Vakit geçirmeyin. Sabah Kayadibi’ne gitmiş kör olası, şimdi döner...”

Dürü: “Ben eve biraz önden gideyim madem?” dedi. “Zakey arkadan gelsin. Ayşeli halama da haber vereyim giderken, kuşkulanmasın. Ama ya biz oraya varmadan herif geçer giderse?..”

“Geçip gidemez!” dedi Uluguş. “Daha olmazsa ben Koca Linlin’in gayfanın oralarda bekler, lafa tutarım. “Tırpanımı hala bulamadım Kabak Musduuu! Kayadibi’nde görmedin mi?” diye oyalarım!”

Dürü kalktı. Halasıgile koştu.

“Oyundan vaz mı geçtiniz?” diye sordu halası.

“Vazgeçtik Ayşeli hala! Zakey’in anası geldi, korktu! Ben de dönüp geldim!”

“Amaan! Boşver be Dürü! İyi etmişin dönüp geldiğine! Koskoca kız oyun mu oynar şimden sonra?”

Biraz durdu, kalktı Dürü ayağa:

“Bu kez de ne var gı?” dedi Ayşeli.

“Eve gideceğim! Anam merak eder! Çok oturma dedi.”

“Sıkıldıkça geli geliver! Bizim buranın önü açıklık...”

“Hoşça kal!” dedi Dürü. El mel öpmeden gitti. Kardeşi sırtında çıkıp vardı eve. Anası avratlardan kurtulamamış daha. Dürü, kardeşini koydu çulun üstüne. Kendisi duvarın dibine oturdu. Üzgün, solgun bakınmağa başladı önüne yanına.

Avratların her biri bir başka laf attı. Deşmek, içini boşaltmak istiyorlardı akılları sıra. Kimisi de neşelendirmek için gülünçlü sözler ediyor. Hafız’ın Hacer biraz ayıp bir fıkra anlatmayı denedi. Havana lafı sapıttı. O sırada Zakey geldi:

“Havana teyzeeee huu!” diye bağırdı kapıdan. Çağrılmayı, karşılanmayı beklemeden çıktı yukarı. Çıkıp sordu: “Dürü evde mi Havana teyze?”

“Dürüü, bak anam şuna!” dedi Havana.

Dürü hayata çıktı: “Ne var Zakey?” dedi.

“Haydi biraz harımlara gidelim! Havuç kazalım!..”

Dürü içeri döndü: “Harımlara gidelim, havuç kazalım!” diyor ana! “Hemi de azcık gezeriz!” diyor!..”

“İkindi oldu, ne varmış harımlarda gezecek, kazacak?”

Zakey atıldı: “Havuç, şalgam, yerelması buluruz teyze!”

Havana, karıların yüzüne baktı, karşı duran yok.

“Gidin, ama çok gecikmeyin!” dedi.

Dürü koştu. Bir torba aldı öte evden. Çıkıp gitti takır tukur. Köyden kurtulunca iki kız koşar gibi yürüdü. Hemen çabuk bağların içine daldılar. Ordan harımlara geçtiler. Bir yandan havuç, şalgam, yerelması aramaya, bir yandan yolu gözetlemeğe başladılar. Bulundukları yer, yoldan aşağıda kalıyor. Yolun köyden gelen bölümünü çok iyi görüyorlar. Atının üstünde belirir belirmez, Dürü koşup önüne geçecek. İyice oranlayıp ayarladılar. "Yeryutasıca'nın görünmesini beklemeye başladılar.

Ta gün giderken göründü Musdu.

Dürü fırladı. Yüreği güm güm vuruyor. "(Dürzü bir de saldırırsa?)" diyor. Atın aşamayacağı yerlerde dönüp dolaşarak köye nasıl ulaşacak, bir bir hesaplıyor.

Yola çıktı, köye doğru yürüdü Dürü. Yürür gibi yaptı. Yarı dolu torbasını sırtına aldı. Yüz metre yok araları. Hemen karşılaştılar. Başı yerde Dürü'nün. Ama yan gözle Musdu'yu süzüyor.

On adım kadar kalınca, "Oooo!" dedi, atın başını çekti Kabak Musdu. "Sen buralarda mısın ulan Göküş yavru? Gözlerime inanamıyorum?" dedi. Çok şaşırdı.

Dürü, solundaki çitin gedik yerinde durdu:

"Yolunu gözledim!" dedi titreyerek.

"Demek yolumu ha? Aferin ulan Göküş yavru!"

"Yolunu gözledim, sana diyeceğim var!"

"Çok memnun oldum! Buyur söyle..."

"Bizim bu iş var ya Musdu emmi?"

“Haa; şu iş! Ama neden bana “emmi” diyorsun!?”

“Emmi diyorum, başka ne diyeyim?”

“Bırak emmiyi, dayıyı; rahat konuş!”

“Sen bu işten vazgeç! Gözellikle söylüyorum!”

“Hele şuna! Hele şunun cilvesine nazına! Nedeni neymiş de vazgeçeymişim bu işten ulan?”

“Vazgeç! Ben senin dengin değilim!”

“Nasıl benim dengim değilsin? Aslan gibisin bre Göküş yavru! Sen de benim dengim değilsen, kimdir benim dengim?”

“Bir kendine, bir de bana bak! Aramızdaki yaş farkına, boy farkına bak!..”

“Kim öğretti sana bunları gıı?”

“Kimse öğretmedi, gözelliklen vazgeç bu işten!”

“Hiç de vazgeçmem Dürü! Maşaallah bak, on dördüne bastın! Nüfus’ta yaşına baktırdım Kızılca’da. Açılıp konca gül oldun. Mis kokularını ta buralardan duyuyorum. Boyuna bosuna hameyli yaptırıp astırayım. Allahım nazarlardan saklasın seni. Sen benim kaşığıma çıkmış bir göküş boncuksun! Gençliğimin sonunda, kocalığımın başında mutluluğumsun! Hiç senden vazgeçer miyim gıı?”

“Benden kabat gitsin diye söylüyorum sana!”

“Vazgeçmem Göküş yavru! Eski köye yeni adetler çıkartamam! Ağa adam dediğinden caymaz! Cayarsa iyi olmaz! Sen hala o deli akıllarda geziyorsun. Bitli başlı

Uluguş mu bozuyor senin kafanı bu kadar? Bak, ben de sana söylüyorum! Sen de o deli karının akıllarından vazgeç! Ben senin için onca ırakları yakın ettim. Gece demeyip, gündüz demeyip seni düşünüyorum. Senin için yanıp tutuşuyorum. Tecaret işlerimi gevşettim. Bal alım satımını aksattım. Acemi oğlanlar gibi sevda oldum. Bir yanım yıkık, bir yanım göçük geziyorum bu gidende. Diyorsun vazgeç! Zerrece akıl yok mu sende gı? Bir düşünsene, sana gönül veren herif kim? Ben Kabak Musdu'yum Dürü! Seni, senin kendini, sülaleni abat ederim! Sülaleni, servete, paraya gömerim! Yarın atarım seni taksi tomofillerine, doğru Ankara! Ankara'da bir Çankaya, bir Baraj; bir Çankaya, bir Baraj! Gençİik Bahçesi'ne götürür Maraş dondurması yedirim. Yoğurtlu kebaplar yedirim. Amerikan şurupları içirim. Yediğin önünde, yemediğin ardında olur. Giydiklerini hiç yamatmadan yenilerim. Her şeylerin iyisini alırım sana gı! Çünkü layıksın! Çünkü sen bir meleksin! Bak, hiç sana böyle laf konuşan oldu mu? Baban olacak Kepçekulak söyledi mi sana bunları? Anan Havana söyledi mi? Söylemezler! Çünkü onlar bile benim kadar sevemezler seni! Sen benim araya araya zor bulduğum gökçekargamsın gıı deli Dürü!.."

"Olmayacak işlere gönül koşturma Kabak emmi! Ben senin dengin değilim. Benim günahıma girme! Ben kendimi sana mundar ettirmem. Onun için yoluna çıktım, kendi ağzımla kendi kulağına söylüyorum. Sen bu işten vazgeç. Vazgeçmezsen, benden günah gitti. Pişman olduğun zaman eline fırsat geçmeyecek! Çok fena olacaksın! Bütün bu çevrede de, Kızılca'da, Ankara'da şan olacaksın. Dürü dediydi bile diyemeyeceksin!.."

Elini cebine atıp fıstık üzüm çıkardı Musdu:

"Gel al bunları! Gel al da yeyiver gököş yavru!"

"Yemem ben! Kendin ye!" dedi Dürü.

“Al diyorum, gel de alıver gıı!..”

“Yemem diyorum, anlamıyor musun, nalet?! Sana bu işten vazgeç diyorum, bana fıstık veriyorsun? Yavru yavru; bir yavru bellemişin! Dönüp dönüp yavru diyorsun, Şişgöbek nalet! Akbaba kuşu gibi kaykılıp duracağına atın üstünde, kulak ver de sözümü anla!..”

“Gııı bak, Dürü gibi dürülesi! Canını sevdiğim Göküş deli!.. Eğer bak, yarın soruşturacağım, eğer sana bu zehirli akılları veren o kara şeytansa, onun kolunu kanadını kestireceğim! Uluguş mu, deliguş mu, kanatsız bırakacağım onu! Gel al şunu! Ağa adamın sözü kırılmaz, gel al!..” Atını sürdü Dürü’nün üstüne.

Dürü çitten içeri kaçtı.

Musdu atını çite sürdü.

Dürü kaldırdı tabanlarını, Zakey’in yanına kaçtı.

Musdu sürdü atını. Atı çitlerden aşırtıyor.

“Yetişin, gı komşulaaar! Gı Zakeeey, yetiş!..” diye bağırdı.

Zakey de koştu. Çitleri karmakarışık atlamağa başladılar.

At, aşamayacağı bir çitin önünde kaldı.

Kızlar dört harım açıldı. Torbalar koltuklarının altında, soluk soluğa koştular. Durmadan hiç.

Musdu bakındı. Atın başını çevirdi usulca. Evci’ye doğru yollandı.

İki arkadaş, “Atı yola çıkarır, sonra önümüzü keser!” diye kuşkulandı. Korktular Musdu’dan. Fakat kesmedi önlerini.

Gökçimen’den yana sürmedi, Evci’den yana sürdü. Kızlar yokuş yukarı köye vurdu. Köy içine geldiler. Çeşmenin başı tenha. Yudular yıkadılar kazdıklarını. Sonra ayrıldılar.

Zakey, evine varmadan Uluguş’a uğradı.

Uluguş, Zakey’in saçını okşadı: “Aferim kızlar! On oğlana bedelsiniz! Gözü kara, cessur kızlarsınız!” dedi.

“Çok korktuk Uluguş nine!” dedi Zakey. Torbadan birkaç havuç, şalgam, yerelması çıkardı. “Buyur bunları!..” dedi. Almadı Uluguş. “Nerde bende onları ısıracak diş?” diye sordu. “Herkes az çok neyi ısırabilir, neyi ısırmaz, bilmeli biraz! Ben bilenlerdenim Zakey! Morukların hepsi bir olmuyor! Götür bunları sen, evinizde dişi olanlarla ye! Hatta korkarım, baban Keremce’de hak edemez senin torbadakileri...” Zakey giderken sordu ardından: “Benim cavır tırpanı aramadık yer bırakmadım! Bir baban kaldı sormadığım. Acap gördü mü? Bir gün gelip soracağım yitiğimi...”

22

KIZLARIN ŞENLİĞİ

“Buldum buldum! Cumhuriyet Bayramı, pazartesiye geliyor!” dedi Şakir Hafız. “Bir gün önceki pazara gelini çıkaracak şekilde başlatalım düğünü! Çalgıcılar perşembeden gelsin! Buna göre kendilerine haber yollayabilirsin Kabak Musdu Ağa!..”

“Fursun sazlar, oynasın kızlar!” dedi İt Omar.

Cemal: “Öyleyse yarından sonra perşembe! Hemen haber gönder! Gün kalmamış!..” dedi. Uyardı Kabak Musdu’yu.

Çok istiyorlar bu iş bir an önce olup bitsin. Muradına ersin artık Kabak Ağa. “Dürü Dürü küçük, koskoca Kabak Ağa’ya dayanamaz!” filan demiyorlar. “Dengi dengi!” diye ötüyorlar. “Küçük yavrunun ağzı büyük olur, varsın küçük olsun!..” diyorlar. “On dördüne basmış, iyi dayanır!..” diyorlar.

“Haggaten gün kalmamış!..” dedi Şakir Hafız.

Kabak Musdu hiç telaşlanmadı, salladı elini:

“Kızılcalı Kör Celal’a yarın kendim haber veririm! Onların gırnatası var. Tamçalgı sayılır. Zaten Ankara’ya gideceğim. Haldeki Hacı Refik Ağa az kullanılmış Reo kamyonumu ayırtmış. Gelip teslim alsın demiş. Götüreceğim oğlanı. Askerlikten şoförlüğü biliyor. Sürüp getirsin. Gelini de belki onunla götürürüz...”

Velikul’un yüzüne baktılar hep birlikte.

Velikul başını eğdi; hiçbir şey demedi.

“Tamam canım, konuştuğumuz gibi!” dedi Hafız.

“İyi ya, biz de bir şey demedik. Kesim biçim işleri bitti mi, bitmedi mi diye düşünüyorum! Ama o günece biter heralım...”

“Canım şu düşündüğüne bak Velikul!” dedi İt Omar. “Toplanır bir günün içinde diker avratlar! Ne gereği var uzatıp durmanın? Yapıverelim olup bitsin şu işi!..”

“(Evlenecek kendi gibi eviyor Yassıburun!)”

“Beklenecek bir şey kalmadı!” dedi Hafız.

“Tabii, tabii!..” dedi Cemal.

“Öyleyse bana müsade!” dedi Kabak Musdu. “Bir an önce Evci’ye varıp oğlanı alayım, Kızılca’ya gideyim. Kızılca’da Kör Celal’i bulup haberi vereyim. Perşembe akşamüstü damlasın buraya! Çalgıcılarımız hem burda çalacak, hem Evci’de! Haberi verip Ankara’ya geçeyim oğlanla! Reo’yu alıp gelebilirsem haggaten iyi olacak!”

Musdu gitti. Cemal’in evin önünden uğurladılar onu.

Velikul evine yollandı: “Perşembeye davulcular geliyor Havana!” dedi karısına. “Kızılca’dan Kör Celal’i getirecek Kabak Musdu Ağa! Gırnataları varmış! “Tamçalgı sayılır, iyi olur!” diyor. Sazları filan da varsa, haggaten iyi olur!”

“Kemaneleri var mı acap? Bir de kemane olsa daha iyi olur. Peygamberin düğününde çaldılar...”

“Olmazsa, ayrı bir kemaneci isterim Kabak Musdu’dan! Getirmek zorundadır! Ne eli açık dürzü, görüyorsun!”

“Varsıl, çok varsıl cavırın herifi! Su gibi para harcıyor! O gün urba görümünde baktım baktım da...”

“Gelirleri oluk gibi, ne haber? Herif bulmuş yolunu! Topluyor burdan balı, peyniri, tereyağını, mor lahanayı, anladın mı? Bire alırsa ikiye veriyor. İkiye alırsa dörde. Amerikan mallarını da getirip Kızılca’da satıyor. Varangelen oyunu gibi! Hem gelirken tecaret, hem giderken! O yana fırt etse de kazanıyor, bu yana fırt etse de! Yaa; bunu konuşan yok! Herif öyle herif ki, yani harmandaki samanın altından yürütüyor suyu! Bunun gibisi Türkiye’de yok! Ama şimdi her yer böyle açıkgöz adamlarla dolu. Seçimlerde en önde bu dürzüler! Geçen seçimde bunun cipi vardı. Bütün kır köylerini dolaştı! Demokrata çevirdi köylülerin hepiciğini...”

Kuşluk vakti Zakey, Hasibe, Sevim, Sultan çıkıp geldiler: “Havana teyze! Sana bir şey diyeceğiz. Dürü’yü akşamüstü bize müsade et. Erfene yapacağız. Eğleneceğiz aramızda...”

Havana’dan önce Velikul:

“Olmaz öyle şey!” dedi. “İki gün sonra düğünü tutulacak kızın ana babasının dizinden ayrılması ayıptır!..”

“Aramızda son bir eğlence olacak Velikul emmi! Sen de çok aksilik ediyorsun!” dedi kızlar.

Havana: “Kızların hatırını kırma Velikul!” dedi. “Gidip eğlensinler! Bir daha birbirlerini nerde görecekler?”

“Yaşşa Havana teyze!” dedi Hasibe.

“Velikul emmi, haydi sen de müsade et!” dedi Sevim.

“Ben müsade ederim, ama bir şartla: Düğünde çok iyi hizmet edeceksiniz!”

Hep birlikte el çırptılar: “Yaşşşaaaa!”

“Nerde toplanacaksınız?” diye sordu Velikul.

“Bizim evde!” dedi Sultan.

“Olur gidin!.. Uluguş’un evde toplanmayın da!..”

Dürü’yü alıp çıktılar. Geçen yılın düğünlerinden aldıkları “kız parası”nın birazı kalmıştı. Hasibe saklıyor. Bir şişek aldılar o parayla. İki kilo şeker aldılar. Şişeği Şakir Hafız’a kestirip haşladılar. Yağına helva karacaklar. On beş kadar kız hepsi. Doyasıya et yiyecekler. Helva yiyecekler. Para artarsa çerez alacaklar. Ne varsa harcayacaklar Dürü’nün düğünde. Kabak Musdu’dan yüklüce kız parası alırlar nasıl olsa!

Sultan, “Anam yukarı odayı vermiyor! “Kilim keçe indirin, süpürüp paklayıp aşağı evde eğlenin!” diyor...” dedi.

Kızdılar: “Nedenmiş o?!” dediler. Çöktüler Sultan’ın başına.

“Yıkarsınız odayı!” diyor. “Aşağı evde eğlenin, onun tabanı toprak!..” diyor...”

Kahkahayı bastılar.

Unu, yağı, şekeri Hasibegile taşıdılar. Helvayı orda karacaklar. Hasibe yanına bir arkadaş alıp Bakkal Eyüp’e koştu. Fıstık, çekirdeksiz üzüm, leblebi aldılar. Boş bisküvi kutusuna koydular hepsini. Hasibe evin dolabına kilitledi aldıklarını.

Dürü, Sultangilde kalmıştı.

Şişeğin etini kesip parçalayıp kazan eniğine doldurdular. Çabucak vurdular ateşe. Ateşi süngüleyip duruyorlar. Pişik etin insanı çeken kokusu yayılıyor ortalığa.

“Bu helvacılar da nerde kaldı ayol?” dedi kızlar. “Sabrımız tükendi valla! Ekmeği getirin ıslayalım! Etin içine soyulmuş soğan attık mı? Soğan getirin! Soyup atalım! Pilav pişecek daha değil mi kızlar? Pişecek! Pilavsız karnımız doymaz bizim!..”

Ateşin altından ateş çektiler. Etin suyundan su aldılar. Ayrı bir tencere koydular ocağa. Suyunu tuzunu kattılar. Bulgur saldılar içine.

Sevim, kocaman bir sofraltı yuvarlayıp getirdi yukardan. Bir tane de Miyase getirdi.

“İki sofraya sığar mıyız kızlar?” dedi Sultan.

“Sıkışırız, üç sofranın gereği yok!” dedi Sevim.

Ete baktılar pişti mi? Ağaç kepçeyle bulguru karıştırdılar.

“Haydin kızlar! Suları doldurun! Nerde bardaklar?”

“Hasibegil gelmedi daha: Hani helva?”

“İki kişi de gidip Uluguş’u çağırsın!”

“Uluguş gelmezse tadı olmaz bu işin...”

Üstü tülbent örtülü kocaman tepsiyle kızlar göründü.

“Ayağa kalkıııın, helva geliyooor!” dedi Sultan.

“Uluguş’u çağırın!” diye bağırdı Zakey.

“Dağ gibi yığmışınız helvayı kızlar!”

Pilavı indirdiler ocaktan. Örttüler terlesin.

“Piştiyse pişti, eti indirelim! Çiyse de eritiriz...”

“Tamam, Uluguş geliyor!” dedi biri.

“Dürü sen şöyle buyur; Uluguş böyle otursun!”

“Dürü Hanım, neden gülmüyorsun hiç?”

“Hele bir doyalım, biz seni güldürürüz!”

“Bu kadar mağrurlanma kızım, senin de hükmün biter!”

“Başından yol aşmadık dağ mı var gıı?”

“Hangi günü görmedik akşam olmamış?”

“Kabak Musdu’nun da devranı döner!” “Bizim yüzümüze bakan yok varsıllardan!”

“Bizler çirkiniz çok şükür, bin şükür!..”

“Susun kızlaaar!” diye bağırdı Uluguş. “Kızı buraya, burup burup sıkmağa mı çağırdınız? Ne yapsın istiyorsunuz? Çıksın da dağların başında assın mı kendini Ümmü gibi? Yoksa gülsün, oynasın mı? Hem hiç kimse güvenmesin ben çirkinim deye! Çirkini de yaratan Allah! Bir gecede siler paklar, ışılatır yüzünü! Bir gecede değişir kız kısmının bahtı! Kızılca köylerinin adamları belli olmaz; bir gecenin içinde varsıl olurlar! Neleri görülmüştür boklu dünyada!..”

“Uluguş nine senin oğlun kızın olmadı mı?”

“Oğlanlarım savaşlara gitti, gelmedi! Kızlarım gelin olup, kocalarıyla şehre göçtü. Birer kondunun içinde yapışıp kaldılar orda. Gelmezler. Ayda yılda bile görmem yüzlerini! Aman rahatları iyi olsun, varsın gelmesinler! Ben giderim torunlarımı özledikçe...”

“Uluguş nine, yağlı et mi, yağsız et mi?”

“Kızlar, verin eti benim önüme, paylaştırayım iki sofraya! Sonra oturup beraber yiyelim!”

“Sen hangi sofraya oturacaksın nine?”

“Dürü’yle biz ayrı oturacağız. Birinde o, birinde ben!”

“Sen bizimle otur Uluguş nine!”

“Yok olmaz! Bizimkine gelsin!”

“Susun, sizinkine geleyim! Uluguş nineniz kara yere gelsin!”

İki tepsiye böldüler eti. Sofraların kıyısına ekmekleri dizdiler. Kaşıkları sofra bezinin üstüne koydular şimdilik. Elle, ekmekle giriştiler ete. Kemikleri ayıklayıp atıyorlar ocağa. İlikleri emiyorlar hüp hüp! Yorulmuş da acıkmış gibi yiyorlar. İyi parçaları Dürü’nün önüne itiyorlar. Haşlanık soğanı kapışıyorlar. Epey sürdü yeme yarışı. Kalan suyu pilavın üstüne döktüler. Pilavı bölüp koydular ortaya. Konuşmaya başladılar:

“Olmalı, her hafta et yemeli!”

“Şişek eti ne iyiymiş gıı?”

“Şişek eti, kız eti!..”

“Yook, kız eti, şişek eti!..”

“Kocakarılar bulgur aşı!”

Herkes gülüştü.

“Gelinler ne peki?”

“Gelinler helva...”

“Gökçimen’in gelinleri tüm helva!”

“Oğlanları testi peyniri!..” dedi Zakey.

“Oğlanları baldır bal! Ama yoksul olduklarından gözel kızları yabana kaptırırlar!” dedi Sultan.

“Oğlanları hem yoksul, hem bal, hem de yüreksizi”

“Yüreksizlik babalarından miras!”

“İnsanın yüreksizi olmaz kızlar, demeyin öyle!”

“Pekey ama, nedir bu susku Uluguş nine?”

“Susmayıp ne yapsınlar? İnsanı konuşturan paradır! Siz parayı ne bileceksiniz?”

“Paranın Allah belasını versin nine!”

“Parayı icat edenin kökü kurusun!”

“Kurumaz! Bütün hekimler, hapçılar elinde!”

“Bu varsıllara bir kızıyorum ki Uluguş nine!”

“Uluguş nine, bütün yoksullar bir olmalı!”

“Olmazlar ya, söyle gene!..” dedi Sultan.

“El ele, kol kola, kafa kafaya vermeli!..”

“Veremezler ya, söyle keyfim açılsın!”

“Varsıllara birer hastir çekmeli tümcek!”

“Çekmezler ya, söyle sen! Sonra ne yapmalılar?”

“Hep bir olup dünyadan parayı atmalılar! Dökmeliler denize bu şeytanı!.. Ocağa basıp yakmalılar...”

“Yapamazlar!” dedi Sultan. “Varsıllar yaptırmaz!”

“Nasıl yaptırmaz? Varsıllar mı çok, yoksullar mı?”

“Yoksullar çok tabii! Yoksullar çok ama...”

“Aması ne Sarının kızı, ne amalayıp duruyorsun?”

“Kim amalıyor? Varsıllar basar parayı, susturur yoksulları!”

“Hiç bile sustaramaz! Nasıl susturur? Susturabilir mi nine?”

“Kimini susturur, kimini susturamazlar!”

“Gördün mü? Susturamazlar dedi!”

“Yaa!.. Sustururlar dedi, dikkat et!”

“Kimini susturur, kimini sustaramazlar dedi!”

“Peki Uluguş hine, azını mı sustururlar, çoğunu mu?”

“Orası belli olmaz kızlar! Şimdi belki çoğunu sustururlar. Ama yarın ne olacağı belli olmaz!”

“Yani sen şimdi, Naciye’nin dediği olur mu diyorsun nine?”

“Ne diyor Naciye?”

“Yoksullar bir olmalı, varsıllara hastir çekip kaldırmalı dünyadan para denen şeytanı diyor! Olur mu?”

“Yoksullar birleşti mi olur! Neden olmasın?”

“Yoksullar birleşirler mi?”

“Birleşir! Neden birleşmesin?”

“Yoksulların birleştiği görülmüş mü?”

“Ben anamdan gezgin mi doğdum bre kızlar? Ne bileyim görülmüş mü? Ama olmadık iş yok dünyada? Olmuştur, olacaktır! Kız iken, bir İrebiş karı görürdüm. O anlatırdı. Vaktin zamanın birinde, bir ülkede karıncalar birleşmiş. Karıncaları bilirsiniz, ne kadar küçük! O ülkede, “fil” diye, deveden büyük, boooz bir yaratık varmış. Hep gelir karıncaların üstüne basarmış. Bir gün karıncalar fısıldaşmış: “Birleşip bu şerbelaya bir iş edelim!” Birleşip yürümüşler üstüne. Yıkmışlar namussuzu. Sonra bir girişmişler. Ne kanı kalmış, ne iliği! Yutuvermişler! “Karıncalar birleşti mi fili yutar!” derdi İrebiş...”

Sultan’ın gözleri fincan oldu: “Abooov!..” dedi.

Bütün kızlar, “Abooov abov!.. Abooov!..” çekti.

“Yoksullar nasıl birleşir Uluguş nine? O dediğin karıncalar acaba nasıl birleşmiş?”

“Onun orasını ben nasıl bileyim? Birkaç kez birleşmişliğim, hem de birleştirmişliğim mi var yoksullarla

yoksulları? Onu siz kendiniz bulun çok merak ediyorsanız!"

"Biz nasıl bulalım nine?"

"Araya araya, sınaya sınaya!.."

"Neylen neyi sınamalı, bilmeyiz ki!"

"İşte şimdi alın Dürü kızın işini..." dedi Uluguş. "İstediği bir herife mi veriyorlar? Hayır! Haklı bir iş mi? Hayır! Elinde kudreti olan bu zillete katlanır mı? Katlanmaz! Neden katlanmaz? Çünkü haksız bir iş. İnsan haksız bir iş görür de susar mı? Susmaz! Eğer susarsa o insan mıdır? Değildir! Madem öyle, siz de susmayın. Verin el ele! Çıkarın sesinizi! Çıkarın, bir deneyin bakalım, ne kadar başaracaksınız?"

Kızların gözü yuvasından uğradı.

"Babalarımız keser bizi Uluguş nine!"

"Yer yesin babalarınızı! Keser tabii! Ama siz de kesilmeyin! İşletin kafanızı! Kafa kafaya verin! Onlar ne yaparsa karşılığını yapın! Yarın sizi de böyle istemediğiniz herife verecekler! Varmayın verdikleri zaman! Bunun kavgasını yapın! Kavgasını yapmaya Dürü'nün işinden başlayın! "Dürü'nün işinden bana ne?" demeyin! "Beni istemediğim bir varsıla verici değiller daha!" demeyin! Bugün Dürü'nün başına gelen, yarın sizin başınıza gelir. Dürü'nün başına geleni defetmezseniz, kendi başınıza geleni defedemezsiniz! Defederseniz, aynı belanın sizin başınıza gelmesi zorlaşır. Birleştirip tortop ettiğiniz yumrukları başlarına bir kez furdunuz mu, yılarlar. Temelli yıldıramasanız bile, gelecek sefer biraz korkak olurlar. Bir kez korkuttunuz mu, yere sermek kolaylaşır. Dürü'nün başındaki belayı şimdi kendi başınızda bilin! Kabak Musdu'yu, ağzındaki kaplamalarla, şişgöbeğiyle, kendinizi

satın alıyor bilin! Herkes içinden böyle düşünsün! Bakın o zaman ne kadar güçleniyorsunuz!”

“Gı Uluguş nine, sen bizi kışkırttın!”

“Ne sandın Sultan Hanım? Tabii kışkırtırım! Senin baban da biraz varsıl! Senin baban da biraz ağa durumlu! Ucu ona dokanır diye mi korkuyorsun? Haksızlık haksızlıktır kızım. İsterse baban olsun, yapanı ezeceksin! Yarın senin baban da böyle bir eşşeklik yaparsa, onu da Kabak Musdu’nun yanına koyacaksın!”

“Benim babam yapmaz!” dedi Sultan.

“Parası arttıkça ne yapacağı belli olmaz! Kendine kalsa belki Kabak Musdu’da yapmazdı. Ama kendinin elinde ne var? Kuşağı para dolu! Kuşağındaki para yaptırıyor! Para olmasa, Velikul’un kapının önüne minipos getirir de İt Omar’ın avradını Ankara’ya götürebilir mi? Götürüp Amerikan şurubu içirebilir mi?..”

Önlerindeki pilav öylece kaldı. Kaşık ellerinde öylece kaldı. Avurdlarına aldıklarını da yutmadılar. Uluguş’un gözleri bir çiftenin namlusu gibi birbirine yaklaşıp derinleşti. Kızlar gözlerini Uluguş’un gözüne dikmiş, ayırmıyor, ayırıp başka yere bakamıyorlar.

“Haydi kaşıklayın pilavı! Karnınızı doyurun! Ondan sonra konuşalım bunları! Bu laflar bitmez! Çünküm dertler bitmez! Herkes böyle elini yana yapıştırdıkça hiç bitmez!..”

Kızlar, kendi ellerine baktılar ayırdında olmadan. Elleri yanda değildi. Havadaydı. Uluguş güldü. Kızlar utandı.

Pilavı kaşıklamaya başladılar. Kaşıklayıp bitirdiler.

“Helvayı koyuyorum!” dedi Hasibe.

“Bakalım nine beğenecek mi?” dedi Zakey.

Hapır hupur, şapır şupur! Helvayı da yiyip bitirdiler.

“Elinize sağlık kızlar! Çok gözel olmuş: Etiniz, pilavınız, helvanız... Pek yavuz kızlarsınız! Allah sahibinize bağışlasın!..”

“Sen de bizi temelli maldan saydın Uluguş nine! Üyle ya, haklısın! Maldan ne ayırdımız var? Parayla alıyor, parayla satıyorlar...”

“Sizi parayla alıyor, parayla satıyorlar! Ben de yer yutası tırpanımı bulamıyorum! Ne yaptım, nereye koydum?”

“Uluguş nine, ne tırpanı bu? Hep soruyorsun?”

“Rahmetlik kocamın tırpanı! Kime verdim bilemiyorum.”

“Şimdi tırpanı ne yapacaksın Uluguş nine? Ekin zamanı değil, biçim zamanı değil?”

“Ben ellerin arkasına kaldım, ekinimi biçeceğim!”

Hasibe kalktı: “Kızlar, karnıma bakın!” dedi, kuşağını aşağıya indirdi: “Tastamam altı aylık!..”

Sevim kalktı. Tap tap vurdu göbeğine. Kuşağını indirdi: “Uluguş nine, benimki kaç aylık?”

Uluguş güldü, kızları da güldürdü:

“Ne bileyim gıı, yüğrülürken başında mıydım?”

Sultan kalktı, o da kuşağını indirdi:

“Asıl benimkini bilin, kaç aylık?”

“Seninki on ay, dokuz günlük!”

“Ağzını yırtarım! Bir karnımdakini doğuramamış yerine mi koyuyorsun beni!” dedi Sultan. Atladı Sevim’in üstüne. Tutuştular göğüs göğüse. Hasibe, sofraları kaldırdı çabuk. “Gelin burda güreşin!” diye bağırdı Uluguş. Sultan, Sevim’i vurdu yere. Altüst etmeğe başladılar birbirini. Dirseği kanadıktan sonra Sevim zaptolmaz oldu:

“Seni sarı kancık seni! Seni sidikli Sultan seni! Ağa kızıyım deye sen herkesi hor görüyorsun öyle mi?

“A’a’a!.. Aaa!.. Valla kimseyi hor görmüyorum! Kimi hor görmüşüm şimdiyece? Herkes ağa kızı olduğumu başıma kakıyor! Ne yapayım oldumsa? İnsanın elinde mi varsıldan, yoksuldan doğmak? İnsanın elinde mi sığırtmacın kızı olmak? Kızı olmak? Kızı olmak? Seni!.. seni!.. seni!.. böyle!.. böyle!.. bir köprüye alayım da! alayım da!.. da!.. alayım da!.. göbeğini yıldıza tutayım senin Kara Sevim!” dedi. Sevim’in sırtını yere getirdi. Kalktı ayağa. Elini dizine vurdu. Kolunu havaya kaldırdı. Geniş geniş harmanladı kızların arasında: “Var mı daha bana çıkacak?” diye bağırdı.

Sevim’de yattığı yerde kolunu, bacağını ayırdı:

“Var mı beni tutup kaldıracak şimdi?”

Hasibe, “Tut elimden haydi!..” dedi, Sevim’i kaldırdı. “Gel bakalım Sultan Hanım! Kara Sevim’i yendin, bir de beni yen! Gel şöyle...” dedi Hasibe, daldı Sultan’a.

Bir süre ayakta güreştiler. Sonra Sultan aldı Hasibe’yi altına. Bütün kızlar çığlık attı. Hasibe hırslandı. Dişini sıkıp davrandı. Bir kurtuluş atılımı yaptı. Başaramadı. Sultan, adamakıllı çöktü üstüne. “Seni de yıkacağım gıı!.. Senin de

göbeğini havaya getireceğim gııı!..” dedi. Başladı Hasibe’yi ezmeğe. Boynundan tutmuş, başını yere yere sürtüyor. Hasibe, can havliyle bir daha davrandı. Çatalından omuzladı Sultan’ı. Kalktı ayağa. Belinden kavşırıp şaaaaarpadak attı yere.

Sultan sırt üstü düştü.

“Tamam, tamam!..” dedi kızlar.

Elini kalçasına koydu Hasibe.

“Nasılmııış?” diye sordu soluk soluğa.

Sultan ayırdı kolunu bacağını: “Hiç tadına doyamadım kızlar!..” dedi, bayıldı iyice!

Gülüştüler. “Kalk sarı şeytan! Bir şey kalmadı şurda tadına doymana!..” dediler. Kaldırdılar Sultan’ı.

Hasibe “İşte biz böyle yeneriz istemeden verildiğimiz herifi!”

“Eee, gençliğin kuvvetidir!” dedi Uluguş. “İnsan bir yere akıtamayınca böyle birbirine sarar, ne yapacağını bilemez. Gene de aferin hepinize. “Çok iyi güreştiniz, savaştınız! Her tuttuğunuzu böyle sıkı tutarsanız, bir şey kurtulmaz elinizden!”

“Hepimiz güreşmedik daha nine!” dedi bazıları.

“Eh, acele etmeyin! Vakit var. Güreşirsiniz.”

Sultan fırlayıp kalktı ayağa: “Güreş tamam kızlar! Şimdi heng edeceğiz!” Ayaklarıyla bir harman çevirdi. “Oturun şöyle yerinize!” dedi. Kaplıktan bir tepsi aldı. Sini aldı. “Çalın kızlar! Çalııın! Önce ben oynayacağım!” dedi.

Sevim siniyi kaptı, Zakey tepsiyi. Başladılar çalmağa, söylemeğe:

Hasan dağının yılanı

Akar beleni beleni

Küçücükten yar sevip

Sarsam dolanı dolanı.

“Haydaaa! Hayda! Hah! Hah!..”

Başladı Sultan dönmeye. Bütün kızlar el çırpıp, “Haydaa!.. Hayda! Hah! Hah!..” çekti. Çınlattılar köyü.

Hasibe dayanamadı: “Ben de kalkacağım!” dedi. Başladı dönmeye. Biraz oynadılar Sultan’la. Sonra tepsiyi, siniyi çalanlar Döktürü’ye geçti. Bu kez Döktürü oynuyorlar. Sesleri dışardan duyuluyor. Yukardan Sultan’ın anası bağırıyor. Damın ardına oğlanlar toplandı, saklı gizli, kızların hengini dinliyorlar. Heng köyü ayağa kaldırıyor.

Dam başında siniler

İnil inil iniler

Kudurası varsıllar

Gök Dürü’yü yediler.

Dürü, susuyor öyle. Öyle kanıyor içi. Kanları altına altına süzülüyor. Kimse göremiyor. Ağzının içi acı. Gözleri yanıyor. Sık sık dalıyor. Dalarken dalarken, Evci’de Kabak Musdu’nun evinde, hayat süpürür oluyor. Kabak Musdu, hayatın yazlığına oturmuş oluyor. “Bir sade gayfa yap bana evik

çabuuuuk!” diyor. Dudakları şişik. Kaplamaları paslanmış. Kahveyi yapıp götürüyor: “Buyur!” Bileğinden kapıyor kahveyi alırken. “Gel Göküş yavruuuu!..” diyor. “Gel!.. Kız iken çok naz ediyordun! Varmam o Şişgöbeğe, asılır ölürüm, varmam!” diyordun. “Ben biliyordum eninde sonunda inadından döneceğini. Dönüp benim kollarıma atılacağını. Gel bakayım şöyle... Ver bakayım dudaklarını dudaklarıma...” Dilini alıp emiyor. Kokuyor kaplamaların pası. Pastan başka bir koku daha var. Dayanılacak gibi değil. Sonra bırakıyor dilini. Ağzının sarı pis suları, Dürü’nün ağzında kalıyor. Gidip tükürmesine bırakmıyor. Boynunu, gerdanını öpmeğe geçiyor. Yutuyor Dürü Şişgöbeğin sularını. Kusacak gibi oluyor. O durmadan öpüyor gerdanını, göğüslerini. Öpüp yalıyor. Ter içinde kalıyor Dürü. Kaçmak istiyor. Bırakmıyor: “Daha dur, daha dur! Şimdi içeri geçip yatacağız seninle!.. Dur daha!.. Yatacağız daha, bak yatacağız!..”

Kızlar hengi direk ettiler.

Kara kara camızlar

Birbirini omuzlar

Biz size varır mıyız

Şişgöbekli domuzlar?

Sevdiklerine tekme atıyorlar. Göğsüne atılan tekmelerle kendine geliyor Dürü. Evci’deki evin hayatında, Kabak Musdu’nun elinde çırpınırken olduğu gibi, su içinde buluyor üstünü başını. Ter her yanını pişirmiş. Birden, “(Aaaaaaah!)” dedi içinden. “(Aklım çıvdırıp gidecek başımdan, aaaaaah!)” Bir ağlamak geldi, zor tuttu kendini.

“Derdin varsa ortak olalım, borcun varsa kefil olalım Dürü Bayan!” dedi Sevim. Sarstı usulca.

“Yok yok, ne derdim olsun?” dedi Dürü.

“Öyleyse oyuna kalk!” dediler, tuttular kolundan.

“Canım istemiyor, zorlamayın!” dedi.

Zakey tepsiyi attı elinden, kalktı:

“Ben oynayacağım Dürü’nün yerine!”

Çaldılar, Zakey oynadı Dürü’nün yerine.

Dallarda yeşil yaprak

Kirazlar tabak tabak

Sarılalım sevdiğim

Sonumuz kara toprak...

Heng aksamadan sürdü. Sonunda kızlar oturdu. Siniyi koydular orta yere. Hasibe çerez kutusunu çıkardı dolaptan. İçindekileri döktü siniye. “Geliverin kızlar!” dedi. “Bir de bunu hak edin! O zaman temelli aşkolsun size!” Çerezleri karıştırdı birbirine.

Kızlar, birer ikişer yemeğe, bir yandan da Uluguş’un anlattığını dinlemeğe başladılar. “Dinleyin bakalım!..” diye başladı Uluguş.

“Biraz daha kışkırtacağım sizi! Yeyip içme tamam! Beni dinleyin!..”

Uluguş bu kez daha gerilerden, derinlerden aldı.

Uluguş anlatırken Dürü daha derinlere daldı.

Kızlar, Gökçimen’in en yaşlısı Uluguş’u hem gözlerini, hem ağızlarını açarak dinliyordu.

23

CİĞER EVLAT DER

Havana, ocağın başında bulaşık yıkıyor. Velikul'u Kabak Musdu çağırttı. Bu kez Evci'ye gitti. Kendi evine çağırtmıştı. Dürü, kardeşini alıp Şakir Hafızgile gitti. Entarileri, etekleri dikiliyor. Cemal'inki, Omar'ınki, Hafız'ınki bir oldu. Ayşeli halası da geldi. Ölçüp dikiyorlar.

Bulaşığın başında ağlıyor Havana. Külü eline alıyor, çanağa, kaşığa sürüyor, ağlıyor. Bir yerde gençten biri ölmüş de avluya kazan vurmuş, tütsü yakmışlar gibi bir koku var köy içinde. Havana, siyim siyim döküyor.

"Tamam!" dedi. Ama hiç de tamam değil. Düşündükçe aklı çıkıp gidiyor. Ciğeri kıyılıyor, gözü yanıyor. Bir yanda yeşil çimen örneği taze, narin, ellesen solacak Dürü, bir yanda Evci'nin ayısı! Bir sofrada, bir yatakta olgör denk bulamıyor ikisini. "Sığmaz dine imana! Kitaba, Kur'ana! Sığmaz İslamlığa, insanlığa! Sorar bunun hesabını öte dünyada, hiçbirimizi cennetine almaz Cenabı Allah!.." diyor. "Ama benimkini bana koydu mu? Dedi mi bir de senin dediğini düşünelim? Debreştikçe vurdu başıma körolası! Kavatların karıları da başıma çokaştı. Hafız geldi sabah akşam okudu. Ben benden çıkıp gittim. "Tamam" dedim. Ama gönlümle demedim!.."

Bir çarşaf alıp ateşe basmak, yalımlarını savura savura sokakları dolaşmak istiyor. Başkaldırmak istiyor köye, köylüye; dünyaya! Bir Toprak Soyulcan'a, Velikul'a, bir Hafız'a, Cemal'e gidiyor hıncı. Gittikçe kabarıyor içinde başkaldırma ateşi. Ama bu ateşi kime yönelteceğini, nasıl yönelteceğini bilemiyor, seçemiyor. Ağlıyor sulu sulu. "(Ne yararı var oysa ağlamanın! Toprak Soyulcan'a ne etkisi var? Ben ağlamakla cayacak mı kudurası Kabak? Kurtulacak mı ciğer parçam?)"

Dürü'yü düşünmeden edemiyor. Bindirmişler ata, götürüyorlar. Belki at değil, "minipos" getirecek şişesi! Alıp götürecek. Eleyip beleyecek. Ayın on dördü sarı altın, bakır olacak. Yedi gün sonra dönüp el öpmeğe getirecekler. Nasıl bakacak yüzüne? Bu nasıl analık? Doğurmuş kayırmış, ama koruyamamış? Düşünüyor: Nasıl başkaldırabilir buna? Nedir yolu, yöntemi?

Birden kocakapı takırdadı. Gün kuşluğa geliyor. "(Dürü'dür!..)" dedi içinden. Dastarının ucuyla gözünü sildi. "(Dürü değilse, erişikli babasıdır! Olmaz olası babası! Allahın ödleği! Dinleyip başını sallamıştır. Başüstüne deyip, dönüp gelmiştir. Şaşıyorum bu dünyanın adaletine! Ne kendim düşebildim dengime, ne kızlarım! Bir kıdım mutluluk yok payımıza! Bakalım Kamil'im ne olacak? Bakalım Evşen'im ne olacak?.. Ne olacağı belli değil mi olanlardan?..)"

Takırtı merdivenlere ağdı. Havana bir daha sildi gözünü. Bulaşıkları duruladığı suyu sininin üstüne döktü; sinide dolaştırıp leğene boşalttı. Aldı leğeni, gübreliğe savuracak. Yürüdü hayata doğru.

"A'aaaaa!.." dedi birden. Leğeni düşürecekti az daha. "Sarı Cevriye'm, sen misin?" dedi. Oraya bir yere koyuverdi leğeni. Elini eteğine sildi, koştu. "Aman benim Sarı Gülüm! Aman benim kadersiz yavrum!.." dedi. Atıldı kızının boynuna.

Çıkıp gelmiş iki çocuğuyla. Biri kucağında, biri sırtında. Sabah erkenden yola düşmüş Kırlı'dan. Bir de torba takınmış. Terlemiş batmış taşlı yollarda. İniş aşağı ama yükü ağır. Güneşli bir güz günü. Çok terlemiş. Göğüslerinin arasından, belinin çukurundan, koltuklarının altından akıyor suları.

"Sarı Cevriye'm, sen misin anam?.."

Kucağındaki kızı bırakıp sarılamıyor anasına.

Havana, Nurgül'ü aldı, öptü kokladı. Bir yaşında.

Cevriye torbayı çıkardı boynundan. Kolanları çözüp, sırtındakini aldı. Arif iki yaşında. Nurgül'ü bıraktı, Arif'i aldı. Onu da öptü kokladı. Cevriye dastarını çözdü. Sildi boynunu, kulağını. Eğildi, anasının elini öptü. Havana bir daha sarıldı kızına. Ağladı şapır şapır...

Cevriye torbayı içeri götürdü. İki topak peynir, bir topak yağ getirmiş. Biraz da adaçayı, kekik. Kurutup naylon keselerin içine katmış. Kışları kaynatıp içmeyi sever anası. Boşaltıp çıktı. Torbayı astı direkteki çivilerden birine. Havana Nurgül'ü aldı kucağına. Arif, hayatın saçağında gezinmeğe başladı. Saçağın ucuna doğru gidiyor. Koştu Cevriye: "Arif gibi!.." diye bağırdı. Kolundan tutup sürükledi. Anasının yanına çöktü, çocuğu da çökertti. "Kıpırdama dibimden! Boğarım çocuk seni!.." dedi. Sesi kalınlaşmış, davranışları dağsı bir havaya girmiş. Eli irelmiş, bileği erkeklerin bileğine dönmüş.

"Nişledin ana, iyi misin?"

Nurgül'ün kıçını yepti Havana. "Nişleşin anan ay Cevriye'm? Anaların iyiliği, it dirliği! Sen nişledin, nasılsın?"

"Bildiğin gibiyim!" dedi Cevriye. Gözlerini boşlukta gezdirdi:

"İyiyim..."

"Karyağdı Muharrem nasıl?"

"İyidir! Birçok selamı var..."

"Emine karı nasıl, iyi midir?"

“İyidir, Birçok selamı var...”

“Hamit ne yapıyor, indiniz mi yayladan?”

“Hamit de iyidir, ellerinden öper. Kaynatamgil indi, biz malın başındayız daha...”

“Mallarınız nasıl? Sağ mı, sağlam mı hepsi?”

“Mallarımız batsın! İrezillik! Mal olup da on davarın başını bekliyoruz, buyruğundan çıkamıyoruz!”

“Mahmut nasıl? Meryem nasıl?”

“İyiler, hepsi ellerinden öper. “Biz de geleceğiz!” diye ağladılar. Nasıl getireyim? Ninelerine koyup geldim...”

Cevriye Kırlı’ya gelin gideli altı yıl oluyor. Dört tane doğurdu. Yaşıyor dördü de. Peş peşe geldiler. “Daha da gelecekler”inden korkuyor. Dur durak bilmiyor Hamit. Korunmayı bilmiyor. Hem de hoşlanmıyor. “Doğuruyoruz bakalım!” diyor, büküyor boynunu Cevriye.

“Sen nasılsın Sarı Gülİüm?”

“İyiyim dedim kadın anam. Geceler ayaz olmaya başladı Mor Koyak’ta. “İnelim artık!” diyorum. “Duralım az daha!” diyor. Taak taak tak, kuş vuruyor dağda. Kaynatam da, “Durun, güz çimenini yesin davar!” diyor. Yağmurlar yağdı geçti. Sinek kalmadı. Ayazlar olmasa yayla birinci...”

“Çadırda değil misin?”

“Çadırı söküp indirdi kaynatam. Huğdayız.”

“Ateş yakmıyor musunuz akşamları?”

“Yaksak da ayaz oluyor...”

“Göçersiniz yakında...”

“Öyle diyor Hamit: İki hafta sonra...”

Birden bir sessizlik oldu arada. Sustular bir süre. Bir soru soracak soramıyor gibi Cevriye. Havana’da ağlayacak, ağlayamıyor gibi. Öyle susuyor.

“Babam Kızılca’ya mı gitti?”

“Baban Evci’ye gitti!” dedi Havana.

“Dürü nerde?”

“O da Şakir Hafızgilde...”

“Babam neye gitti Evci’ye? Dürü ne yapıyor Şakir Hafızgilde?” diye sormadı Cevriye. Sormuyor. “(Biliyordur her şeyi!)” diye düşündü Havana. “(Biz haber vermedik ama eller duyurmuştur. Acanslar söylemiştir birem birem!..)”

Anasının gözüne baktı Cevriye. Suçlu gibi kaçırdı gözlerini Havana. “(Suçluyum ya!)” dedi kendi kendine. “(Yapamadım! Ne seni koruyabildim, ne Dürü’yü! İkiniz de birer altın parçasıydınız. Birinizi dağların ayısına, birinizi Evci’nin ayısına kaptırdım!..)” dedi. Ağlamağa başladı. Ciğerinden ciğerinden geliyor gözyaşı. Bir damarın ucu açılmış ciğerinden. Durmadan damlıyor.

“Yazan yazıcının kalemi kırılsın!”

Yüksek sesle ağlamağa başladı Havana.

“Ağlama kadın anam!..” dedi Cevriye. “Yeme kendini!”

“Ağlamayıp ne yapayım? Gelmedi elimden bir çözüm! Döve döve, bağırta bağırta, okuya okuya tamam dedirttiler... Böyle analık mı olur? Böyle yaşamak mı olur?..”

Arif saçağın ucuna vardı gene. Koşup tutmayı düşündü Cevriye. Vazgeçti anında. “(Düşerse düşsün, bir tanesi eksik olur!..)” dedi içinden. Anasına döndü: “Yeme kendini! Yazılarımız...” dedi. “Kalemleri kırılası yazıcılar! Kırılsa bir daha alırlar. Onların görevi yazmak. Bizimki de yazılanı çekmek...”

“En iyisi doğmamak, gelmemekmiş dünyaya! Tadı yok, tuzu yok! Bol bol çilesi var! Ne anlıyoruz gelip de?”

“Senin elinde mi? Doğanlar evleniyor, evlenenler doğuruyor...”

Başka bir açı, bir ufuk göremeden, her kötülüğü alın yazısına yükleyerek konuşuyor, sonra susuyorlardı. Birden, “Arif!..” diye bağırdı Cevriye. Atıldı ileri. Saçağın ucuna vardı. Tuttu oğlunu omzundan. Vurdu beline, kıçına. “Sana düşeceksin dedim ayının dölü! Ne gidiyorsun ucuna kadar?..”

Havana kalktı. Fıstık, üzüm getirdi biraz. Koydu çocuğun önüne. “Gitme saçağa ninem! Düşersin aşağı. Başın yarılır. Ölürsün. Ölürsün ninem...”

Cevriye: “Nerden çıktı bu iş ana?”

“Gökten!..” dedi Havana, yutkundu.

“Nasıl kandı babam, nasıl he dedi?”

“Bilebildim mi? Yoo, moo, muu deyip duruyordu baştan. Kendir bükerken varıp başına ekşimiş. Bok yedicileri dolu

köyde. Hemen alıp Eski Muhtar Cemal'in eve götürmüşler. Binmişler dalına. Bir daha götürmüşler. Bir daha binmişler. Bilemedim ki ben! Olup bittiye getirmişler orda!"

"Gülüyorlar Kırlı'da haha haha! Sövüyorlar Kabak Musdu'ya! Babama da sövüyorlar. Kimi de diyor, haydi kaderi varmış senin bacının!.."

Dastarını çözüp gözünü sildi Havana. "Karnın açtır Cevriye'm!" dedi. Kalktı usulca. Siniyi aldı. Sildi üstünün sularını. Ekmek çıkardı. Peynir çıkardı. Pekmez kattı. Soğan koydu iki baş. "Gel yeyiver!.." dedi.

Nurgül'ü kucağına alıp oturdu Cevriye. Arif'i sol yanına oturttu. Arada bir oğluna tuttu, bir ağzına attı. Ekmeği pekmeze banıp Nurgül'e tatdırdı arada bir. Bir ölçüde doyurdu karnını. Sordu: "Kamil kardaşıma haber verebildiniz mi?" '

"Kamil kardaşına haber... Mektup yazdırdım bacına. İzzet eniştene verdim atıver diye. Bilmiyorum o da vardı mı eline, varmadı mı? Bizimkini bize bırakmadılar Sarı Cevriye'm! Köyün zillileriyle, Toprak Soyulcan'ın bok yedicileri alıp sattı! Baskına uğradık gibi bir şey oldu. Birbirimize girdik babanla. Hepimizi aldı bastı birbirimizin üstüne. Köyün karıları vardı, onları da bastı. Kör kör yürüdük ben ona, o bana. Bulamadık bir çözüm. Bulmağa da çalışmadık doğru dürüst. Fırsat vermediler. Düğün günü belli oldu. Davulcular geliyor perşembeye. Pazara gelin çıkıyor..."

Anasına baktı Cevriye derin acıyla. Gönül kırıcı bir söz etmekten sakındı. Zaten kırık gönlü. "(Kadın anam, yoksul anam!..)" dedi içinden. Sonra yeşil yeşil döktü gözlerinden...

"Okuntu yollayacaktık ellere yollar gibi..."

“Duyduk ellerden! Ama kalkıp gelemedim. Ne yardımım olurdu gelsem? Söyledim durdum Hamit olacağa. “Davar ne olacak, yayla ne olacak?” dedi o da. Kaynatam olacak da, yalnız başıma, yayan yapıldak yollayıverdi! Kendisi dam topraklıyor...”

“Boşuna mı demişler ateş düştüğü yeri yakar diye? Dert bizim, bela bizim; ele ne ay kızım?”

“Beni verdiniz, binip gittim ata. Yüzünü orda o gün gördüm. Dürü bari gelip geçerken görmüş. Ne yapacaksın? Sen de ağlaya ağlaya gelmişin babama, anlatmıştın!..”

“Dürü’m işte böyle oldu Cevriye! Çarem yok elimde. Çarem yok, aklım yok. Aklım başımdan çıkıp gitmiş. Gönlümün sesini duyan yok. Kendim de dinleyemiyorum. Bir ateş alıp yakayım şu evi diyorum, neye yarar? Bir gece kalkıp gideyim, Toprak Soyulcan’ın konağını yakayım diyorum, nasıl gider, sokulurum? Dost yok, destek yok köyün içinde. Tutarlı sülale yok. Herkes diyor, “Oh oh maşaallah! Pek iyi oldu, çok iyi oldu!..” Ne yapayım bu ortamda? Kendi kendimi yaksam ne yararı olur? Herkes Kabak Musdu’dan yana ürmeğe başladı. Hafız geldi kitaplar okudu: “Kaderinden kaçamazsın Havana! Senin kaderin bu!..” dedi. “Ben bir din hocasıyım, Allahın adamıyım, senin gönlün ne diyor bu işe?” demedi. Cahillikle yoksulluk da var. Dürü’m yarın hiç mutlu olmayacak, biliyorum. Hep beni suçlayacak, biliyorum. O suçlamanın altında boğulup gideceğim. Bu derdin altından kalkamayacağım, biliyorum. Ama ne yapacağımı, nasıl başkaldıracağımı bilemiyorum. Ciğer evlat diyor boyuna. Dürü’cüğüme çok yanıyorum...”

İki lokma daha yedirdi Arife, Nurgül’e; bereket okudu Cevriye. “Madem böyle, sen ne yapabilirsin kadın anam? Böyle yazılmış madem alın yazıları; “Bunda da bir hayır vardır!” diyeceksin. “Hayır şer Allahtan!” diyeceksin. Yoksulluk daha beter zor kadın anam! Dürü bir yoksula

gitmiyor hiç değilse! “Nasıl erdirip yetireyim?” diye kavranmaz hiç değilse yarın! Buna da şükür...”

“Şükür!..” dedi Havana, kahırlı.

Dürü çıkıp geldi o sırada. Koştu abasının elini öptü. Sarıldı boynuna. Şakir Hafızgilden çıkıp Uluguş’a uğradı. Oturdu dizinin dibine. Tırpan yitiğini konuştular. Söylemedi anasına, abasına. Kardeşi Evşen’i salıverdi ortaya. Nurgül’ü kucakladı. Arif’i sevdi biraz. Öptü, kokladı yeğenlerini.

Az sonra Velikul geldi. Biraz daha para vermiş Kabak Musdu Ağa: “İki keçi ayırmış düğünde kesin diye. Bir de “kına davarı” yollayacak arada. Başka istek var mı, yok mu, sordu. “Hiçbir şeyin darlığını çekmeyin! Bu düğün benim düğünüm! Kazanlar dolsun taşsın! Sinilerde tabaklar boşalmasın! Her şey bol bol olsun! Herkese yetsin. Herkes doysun düğünümde!” diyor. Keçileri Bıyık Bekir’le yollayacak yarından sonra..”

“Madem böyle, tasalanıp durma kadın anam! Ağlayıp buzlama sen de Dürü! “Ne yapayım? Kaderim böyleymiş!” de. Git iyi kötü. Ondan sonra da ye dürzünün malını, parasını. Canının istediğini aldır. Canının çektiğini ye, canının çektiğini giy. Bin tomafiline, gez. Geçinsen geçinsen on yıl geçinirsin şurda. Ondan sonra çeker cartı, gider... “

“Hahahaaa!..” diye güldü Dürü, acı, buruk. “Tıpkı bizim köyün karıları gibi konuştun Cevriye aba! Gücenme ama tıpkı onlar gibi söyledin şimdi!..”

“Beterin beterleri var Dürüüüü!.. Onlara bakarak seninki iyi... Hayırlı uğurlu olsuuun hayırlı!..”

Velikul çekti Cevriye’yi, bağrına bastı. “Erkek adamın işte böyle erkek kızı olur! Hepiniz böyle konuşun işte!..” dedi. Öptü kızını, torunlarını ayrı ayrı. “Akılları ermiyor Cevriye!

Bir erse akılları, anlayacaklar bu iş nasıl bir iş; başımıza konan nasıl bir kuş! Bizim bu işten çok yararımız olacak sanımca! Herif para küpü, akıl küpü!.. Serçe parmağının ucuyla destek olsa biz alır yürürüz yarın! Kamil askerden gelir, bir iş tutar mesela. Hatta Cevriye, valla bak, sizi bile Kırlı'nın dağından indirmeyi geçiriyorum aklımdan. Kendimiz de Kızılca'ya göçebiliriz bakarsın. Bu işlerde bize çok destek olur Kabak Ağa! Ananın aklı buralara ermiyor; Dürü'nün hiç ermiyor...”

“Hayırlı olsun, hayırlı!..” dedi Cevriye.

“Akıllı kızım, has kızım benim!.” dedi Velikul.

Havana, Cevriye'ye baktı, “(Nalet!..)” dedi içinden. “(Oldu bitti babasından yana ürer, babasından yana konuşur... Gene öyle konuşuyor nalet!..)”

Öğle geçip giderken birlikte yemek yediler.

“Kaynatam tez gel dedi, gideyim!” diye kalktı Cevriye. Arif'i sırtına sardı. Bağladı kolanla. Nurgül'ü kucağına aldı. Torbayı boynuna taktı. Çekti gitti bu kez de yokuş yukarı. Havana ile Velikul köyün ucuna kadar geçirdiler kızlarını.

Havana torbaya evden iğde, Dürü'ye gelenlerden biraz da çerez kattı.

Ardına baka baka gitti Cevriye. Düğüne gene gelecek. “Kısmetse gelirim! Neden gelmeyeyim? Kardeşimin düğünü!..” diyordu.

24

KOCA LİNLİN'İN VERDİĞİ ÖĞÜT

Sabahleyin bir çorba içtiler birlikte.

Çorba içerken, kaşık elinde, dalıp gitti Dürü. Gecenin yarısıydı. Gecenin yarısında, Evci'deki konağa düştü gene. Yataktalar. Horluyor Musdu. Horlayıp uykusunu kaçırıyor Dürü'nün. O yana dön, bu yana dön, şafaklar bir türlü atmıyor. Ayağının biri yorganın dışında, biri içinde. Elini göğsüne koymuş. Horlayıp uyuyor. Bir ara kesti horlamayı. "Dürü!" dedi. Arandı iki yanını. Kaçıp gitti sandı her halde. Elini attı, göğsünden yakaladı. Üşümüş gibi, "Gel gel gel!.." dedi. Çekti göğsüne doğru. Bastırdı başını. Kollarını beline dolayıp sıktı. Ağzından öptü gene. "(Şu herif ağzımdan öpmüyor mu, cinler tepeme çıkıyor! Çok iğreniyorum dişlerinden!)" Birden, "Bırak ağzımı herif?" dedi. Başını arkaya attı. Eliyle de itti Musdu'yu göğsünden. Musdu hırslandı: "Ne dedin, ne dedin bakayım? Haa; ne dedin bakayım? Kız ben seni, "Sarı çiçeğim! Çiğdemim! Göküş Yavrum!" diye öpüp okşayayım da, ben sana etek etek, kucak kucak para dökeyim, boynunu altınla, kollarını bilezikle donatayım da, sen bana sonunda bunu yap? Vay gök kancık vaaay! Demek böyle haa! Gel bakalım öyleyse! Gel bakalım şimdi altıma!.." Çekip zorla altına alıyor Dürü'yü. Altına alıyor: "Demek sen beni itiyorsun haa?" Kör olası horozlar ötmüyor. Cavır sabahlar gecikiyor. Terliyor, tıkanıyor. Boğulacak, patlayacak gibi öluyor altında. Ama sabah olmuyor. "(Sabah olsun da bir ip alıp ineyim ahıra. Takayım merteğin birine. Çıkayım yemlecin üstüne. Geçireyim ipi boynuma. Bırakıvereyim kendimi!.. Kız iken yapamadığımı, kızlığım gittikten, mundar olduktan sonra yapayım!..)" diyor. "(Ana babamın haberi olmadan; Cevriye abam duymadan, askerdeki ağacığımın günü yetmeden, Uluguş ninenin haberi olmadan çekip gideyim bu dünyadan! Karakızın Haçça'nın yanına gideyim! Koca Linlin'in bacısı Ümmü abamın yanına gideyim! Kırk tane kız belki kendini

asmış Gökçimen’de, kırk birincisi ben olayım!..)” Ama olmuyor sabah! “(Sabah olmuyor! Domuz herif de bir türlü inmiyor üstümden.! Ben kaçayım, bırakmıyor. Ne çile bu be kurban olduğum Allahım? Bu çileler için mi yarattın bizi? Anam, sen de dayattın dayattın, tamam deyiverdin sonunda! Bu çileler için mi doğurdun beni? Bu kara yazılar bize kudretten yazılmış, sileriz sileriz çıkmaz... Sileriz sileriz neden çıkmaz be gözel Mevlam?..)”

Birden, “Dürüüü!..” dedi Havana.

Tingedek düştü. Kaşık da düştü elinden.

Benzi kül gibi. Dudakları soluk. Boynu kulağı ter içinde. Elleri titriyor. Göğsü körük gibi inip kalkıyor. Arkasından kurt kovalamış gibi korkuyla inip kalkıyor göğsü. Yüreği ağzından aşağı akacak gibi.

“Dürü? Neden daldın anam böyle?”

Kendini topladı iyi kötü. Evci’deki evde olmadığını anladı. Ama eli kolu zangır zangır titriyor. Kaşığını, önündeki tabağa değdirip çekiyor. Doldurup ağzına götürmeğe gücü yetmiyor.

Birden yağmur gibi boşandı gözleri. Birden yeşil sular damladı yere. Döküldü yanaklarından aşağı. Salıverdi kendini. Höykürerek ağlamağa başladı. Attı kendini anasının dizine.

“Dürü? Yavrum? Ne oldun böyle? Neden böyle dalıp gittin? Neden böyle dolu gibi döke döke ağlıyorsun? Söyle anam! Hiç aklımızda aynımızda yokken bir bela geldi başımıza. Direndik tartındık, ama arlaştıramadık ay kızım! Ağlamanın bir faydası varsa söyle beraber ağlayalım! Ağlamakla ne geçer elimize? Var mı bir faydası da böyle koyu koyu ağlıyorsun? Daha fazla yakma benim yüreğimi kadın kızım! Kaderinmiş bu senin! “Kaderimmiş!” deyip

çekeceksin. Çekip katlanacaksın. Ağlamakla boğaz yediğinden, sırt giydiğinden kalsaydı, kudurası Kabak Musdu istediğinden caysaydı, ağlar ağlar kurtulurduk ay benim Göküş kızım!..”

Başladı Havana kendisi de ağlamağa. O da kızının sırtına kapandı. Bir çığlık, bir feryat kopardılar. Doldu evin içi.

Ne yapacağını şaşırdı Velikul.

“Eeee yettiniz ulan!” diye bağırdı. “Kesin zırlamayı bakayım! Benim ne suçum var da bana karşı ağlıyorsunuz? Gittim ben mi çağırdım Kabak Musdu denen dürzüyü? “Benim avrat damın başına bulgur serdi, kızım Dürü’yle karıştırıyor, gel gör!” diye haber mi gönderdim? “Gel gör beğenirsen vereyim!” mi dedim? Kesin zırlamayı alçaklar! Kesin de yüzüme karşı hakaret eder gibi ağlayıp durmayın analı kızlı! Ben böyle terbiyesiz davranışları sevmem Havana! Benim tabiyatımda, bir avrat, kocasının dediğinden dışarı çıkamaz! Ben itat isterim! Nasış itat? Aynen öteygün Hafız’ın burda kitaptan okuyup analı kızlı size dinlettiği gibi. Hani Uluguş’da burdaydı. Hani Hafız’ın yanlışını çıkarıcı konuştu da ben sinirlendim, kucaklayıp kocakapıdan attım? Öyle itat isterim. Karı böyle kocasına itat etti mi, kızı da ana babasına itat eder. Hele babasına hiç karşı gelemez! Bir kız, babası nere keserse, kanı oraya akar. Bunu yeniden yeniden söyletme bana! Ondan sonra Havana kadın, efendime söyleyim, geldim geçiverdim, kes gürültüyü! Yani kesin diyorum size!..”

Havana kesmedi. Dürü de kesmedi.

Cin ifrit oldu Velikul. Kalktı birden ayağa. Tekmelemeye, itip kakmaya başladı. Kızı tuttu kolundan, dışarı fırlattı. Karıyı da kaldırdı, camın dibine attı. Evşen kız, gözünü açmış bel bel bakınıyordu. Bir süre bakındı korkuyla. Babası anasına bir şey yapacak diye ürkek baktı. Yaşı çok küçük

daha. Ama günde olmazsa günaşırı çıkan kavgalardan epey deney edindi, koşullandı kavgalara. Derken o da ağzını açtı. Gözünü yumdu. Elini kaldırdı. Bir uğundu. Bir inledi. Ağlamağa başladı.

“Panayır yerine döndü mına godumun evi!” dedi Velikul. “Bir de ahırda eşşek katılsa şunların zırıltısına, tamam olacak!..” Küçük kızına hışındı: “Sus! Sen de başlama! Alırım ayağımın altına!”

Ama yatışacak yerde koyulaşıyor evdeki ağlama, inleme. Sabrı sineri kalmıyor Velikul’un. Az sonra aynanın üstündeki askıdan şapkasını aldı. Fırladı dışarı.

Doğru kahveye yürüdü. Baktı Cemal yok, İt Omar yok. Hafız yok. “(Yok dürzülerin hiçbiri!)” dedi kendi kendine.

“Bir gayfa yap bana Koca Linlin!”

“Şekeri nasıl olsun?” diye sordu Koca Linlin.

“Şekerinin mına gorum, nasıl olursa olsun!” dedi. Biraz da bağırdı ayırdında olmadan.

Kahveyi yapıp geldi, önüne koydu Koca Linlin. Kendi de Velikul’un yanına oturdu. Çıkarıp sigara verdi. “Bir tane yak gayfanın yanına! İmansız gitmesin!” dedi.

Alıp yaktı. Hiç konuşmadan kahveyi bitirdi. Sonra bacak bacak üstüne attı. Şapkasını çıkarıp dizinin üstüne koydu. Of puf etti. “Çok canım sıkılıyor Koca Linlin, çoook!” dedi.

“Sıkı can iyidir, çıkıp gitmez!” dedi Linlin.

“Evin içi hergele alanına döndü! Anası zırlar, kızı zırlar! Hatta kucaktaki sıpa zırlar! Ne yapacağımı şaşırdım be kardaşım?”

“En zoru seninki şimdi Velikul!”

“Bundan daha zoru bulunmaz değil mi?”

“Bulunur belki, eğer ararsan...”

“Dövdüm olmadı yahu Koca Linlin, sövdüm olmadı! Okuttum olmadı, korkuttum olmadı! Ne bok yiyeceğimi temelli şaşırdım! Oturup bir ağlamadığım kaldı valla!..”

“Her dağın kendine göre dumanı var. Kimse kimsenin içindekini bilmez Velikul. Ben şurda dikelip gelene geçene çay gayfa veriyorum ya, gel bir de bana sor: Kaç yüz çeşit dert bir mevsimde çiçek açıyor içimde? Kimse kimsenin iç halini bilemez Velikul...”

“Şu Hafız olacak dürzünün önüne, karıyı da, kızı da, günlerce oturttum! Okudu üfürdü. Onun yüzünden Uluguş’un kalbini kırıp tuz ettim. Gene öyleyken, zerrece faydası olmadı! Cinleri, ecinnileri topladı dağıttı. Eşiktekini, bacadakini kovdu. Gene de kızın zeyni düzelmedi. Dalıp gidiyor. Sonra ağlıyor!.. O bir aksi cin vardı, ben diyorum, garanti karnında kaldı. Şimdi durup durup ağlıyor. Bir kolayını bulsam, bıçağı alıp, karnını yarıp kendim yakalayacağım onu! Sonra basacağım ateşe namussuzu! Basıp kurtaracağım kızı. Ama kolayını bulamıyorum. Ağladıkça benim de cinlerim ayağa kalkıyor. Cinler beynimi tırmalamaya başlıyor. Kendime egemen olamayıp basıyorum tekmeyi bunlara. Bu kaşıdır, bu gözüdür demiyorum. Yarın da Kızılca’dan Kör Celal geliyor! Sazını, gırnatasını, zurnasını getiriyor. Okuntuları dağıttık. Ne yapacağım ben Koca Linlin? Bir akıl ver kardaşım! Ne bok yiyeceğim ben? Bir aklın varsa hemen çabuk ver aslan kardaşım!.. “

“Bu iş çok zordur Velikul! O kadar zordur ki, nere varacağını ben de keşfedemem! Yani şimdi bunun bir tek

yolu vardır. O da nedir biliyor musun?..”

Velikul çırpındı: “Söyle kurbanın olayım!”

“Söylerim ama dinlemezsin!”

“Dinlerim valla! Söyle sen!..”

“Senin çaren, Kabak Musdu’yu çağırıp eve, bütün getirdiklerini tortop geri vermek! Ondan sonra bir hastir çekip uğurlamaktır dürzüyü! Bunu yapamadın mı, böyle gider senin evin içindeki durum. Başka kolayı yoktur!..”

“Yani şimdi sen bu düğünü boz mu demek istiyorsun bana Koca Linlin? Düğünü boz da ülkede yediden yetmişe herkese malamat ol mu diyorsun? Yahu herif o kadar harcama yaptı! Nasıl hastir çekebilirim? Bahusus, davulcusu zurnacısı geliyor! En iyisi, yatırıp kıtır kıtır kesmek eşşeğin sıpasını! Sıpasını kestikten sonra eşşeğin kendini kesmek! Daha olmadı, Kabak Musdu dürzüsünün de karnına biraz barut doldurmak! Düğünü bozmaktan bunu yapmak daha iyi! Yahu benim el içine çıkacak yanımı koymadılar be Koca Linlin! Şimdi bu işin başka bir kolayı var mı? Varsa söyle!..”

“Dediğim, en kestirme yoldur. Yapabilirsen ne ala! Yapamazsan, görünürde başka yol yoktur. Bu iş, dereye yuvarlanmış yüklü bir eşek Velikul. Hem yükünü çözmüyorsun, hem eşeği düze çıkaracaksın! İkisi birden olamaz komşum! Ya biri, ya öteki!..”

“Yani şimdi ben, bizim Hafız’ı götürüp biraz daha okutsam, ya da çıkıp şöyle Peçenek’e doğru, daha derin hocalardan birine yüz lira verip, hiç kesintisiz iki gün daha okutsam, fayda sağlamaz mı sence?”

“Ne gibi bir fayda diyorsun?”

“Karnındaki o aksi cini çıkarmak için?”

“Hocalar oparatör mü yahu Velikul?”

“Erbabı olursa da mı çıkartamaz?”

“Bu iş öyle iş değil Velikul! Bak istersen bir sına: Çağır Kabak Musdu’yu. Ver eline öteberisini. Bir hastir çek. Daha o gün benzi geri gelmezse senin kızın, ben burda yoğum! Dahi avradının da keyfi açılmazsa...”

“Yok! Bunu deme Koca Linlin! Bu yol, yol değil kardaşım! Hiç deme! Herifin yüzüne nasıl hastir çekebilirim? Bir kusuru yok ki! Geldi, adam adam kızımıza alıcı oldu. Biz de verici olduk. Dünyanın harcamasını yaptı. Saçtı parayı saman gibi. Davulcuya zurnacıya haber saldı. Yarın düğün başlayacak. Biz de çağırıp öteberisini eline veriyoruz. Üstelik hastir çekiyoruz! Hangi melmeketin ahlakına sığar bu! Bizim melmeket Amerika’ya yapabilir mi? Bunu Araplar bile yapamaz! En iyisi, ben şurdan kalkıp gideyim Koca Linlin. Şakir Hafız’ı bulayım evinde. Bir daha danışayım. Eğer derse ki, az daha okuyalım. Okuyalım pekey! Yok, derse ki, “Benim okumam bu kadar! Dürü’nün karnındaki aksi cini çıkarıp atmak, daha yetgili hocaların işi. Onlar da Peçenek’te bulunur!.” Bineyim eşşeğe, dediği yere gidip bir çaresine bakayım. Bu iş beni huzursuz etti. Hem huzursuz, hem irezil etti Koca Linlin!..”

Kuşağının arasından para çıkardı, fincanın yanına koydu.

“İstemez!” dedi Koca Linlin. “Benden olsun!”

25

KOLLARI BAĞLI DÜRÜ

Velikul kalkıp Şakir Hafız'ın evine gitti.

"Nerde Hafız, Hacer?" diye sordu karısına.

"İçerde!" dedi Hacer. "Okuyor biraz. Elmalı'dan Gudur'un devrini almış da..."

"Uygun yerinde bağlantı yapsın da beni dinlesin beş dakika! İşim önemli. Hem de ivedi..."

"Girip söylesem mi bilmem ki Velikul?" dedi Hacer. "Bana kızıyor! Kafa tutuyor! Korkuyorum şimdi!"

"Elmalı'dan Gudur'un devri ivedi değil Hacer! Benimki ivedi! Benim dumanım tepemden çıkıyor! Ayakta duruyorum ama nasıl duruyorum? Sen haber ver kendisine!.."

Haber verdi. Başının takkesiyle çıkıp geldi Hafız:

"Hayrola Velikul! Nedir gene kardaşım?"

Velikul, Hafız'ın yanına vardı. Elini göğsüne koydu. Hafız'a saygılı davranmazsa işi düzelmez sanıyor. "Benim kızın karnındaki aksi cin gene dellenmeğe başladı Hafız! Anasının hali kızınınkinden kalası, değil! O kadar okudun üfürdün, bir yararı olmadı. Şimdi ne yapacağımı şaşırdım. Geldim sana, istersen gidelim biraz daha oku. Eğer diyorsan, gideyim Peçenek'ten hocalar bulup geleyim, onlar okusun! Yarın da biliyorsun davulcusu geliyor. İtten irezil olacağım ülkede! Haydi kardaşım! Çabuk cevap ver!.."

"Vallahülazim!" dedi Hafız. "Peçenek'teki hocaları tanırım! Hiçbirinin bilimleri benimkinden derin değildir. Derin olmayınca ha ben okumuşum, ha onlar! O aksi cinin

orda çöreklenip kaldığını kendi ağzımla ben söyledim sana. Ama çıkmadı kör olası! Çıkarabilmek için Mengen'in Ardıçağzı köyünde bir Aziz Hoca var, ta oraya kadar gitmem gerek! O da şimdi ölü mü, sağ mı? Sağ ise köyde mi, değil mi? Hiç bilemem Velikul!"

"Eeee; ne yapalım diyorsun?"

"Yapacağımız bu! Gidelim, biraz daha okuyalım. Cenabı Allah bir çare halkeder inşaallah! Ben elimden gelen gayreti gösterdim. Aksi cin çok aksi çıktı. Gidip bir daha deneyelim..."

Başındaki yeşil takkeyi çıkarmadan, kitabını alıp geldi Hafız. Düştüler yola. Vardılar Velikul'un eve. Daha kocakapıdan başladı Hafız okumağa. Kapıdan merdivene varan arada, kaç tane taş varsa teker teker okudu. Okudu üfürdü. Taşlara üfüre üfüre merdivene geldi. Sonra merdiven basamaklarına üfürdü. Belki kırkar kez üfürdü herif basamağa. Her üfürmenin ardından bir de tükürüyor.

"(Hocalık zor iş!)" dedi Velikul. "(Yahu merdiven öğleye bitmeyecek! Acaba içerdeki okumalar ne kadar sürecek? Vay benim alnımın kara yazıları vaay..)"

Hafız, merdiven başına vardı sonunda. Bir uzun üfürme tükürme de orda yaptı. Kapının eşiğinden besmeleyle atladı.

Havana ocağın başında ağlıyor. Küçük Evşen'i dizinin dibine almış. Bir eliyle kül eşiyor, bir eliyle Evşen'in saçını okşuyordu. Dürü yok görünürlerde.

"Dürü nere gitti Havana?"

Havana başını kaldırıp baktı, Hafız'la gelmiş.

"Yok Dürü!" dedi. "Bilmiyorum nere gitti!"

Tepesinin tası attı Velikul'un: "Nasıl bilmiyorsun?"

"Nasıl bilmiyorsun'u var mı? Baya bilmiyorum!"

Velikul, Hafız'ı filan unuttu. Tepti karısının beline, başına. "Evin içinde koyup gittiğim kızı nasıl bilmiyorsun?"

"Bundan böyle ben senin kızının, tavuğunun, cücüğünün çobanı değilim! Bul bir çoban, oturt evine! Ondan sonra çık sokağa!"

"Ulan sen nasıl konuşuyorsun, budala karı?!"

"Ben budala mudala değilim, yeter artık!"

Bağırdı Velikul: "Söyle çabuk, nerde Dürü?"

"Bilmiyorum dedim! Bak avluya, bak ahıra!.."

Velikul fırladı: "Bu karı beni zorla katil edecek! Ama bakalım ne zaman edecek?" İndi merdivenden. Avlunun her yanına baktı. Ahıra, samanlığa taktuk odasına, her yere baktı. Çıktı yukarı. Öteki odaya baktı. Yok. Hafız da bekliyor öyle!

"Bir yere gitmiş olmasın ulan Havana?! Gel bana doğruyu söyle! Giderken sana haber vermedi mi?"

"Vermedi!" dedi Havana. "Verse söylemez miyim? Haberim yok nere gittiğinden, ne yaptığından, ne olduğundan? Git kendin ara! Bundan sonra çoluğuna çocuğuna kendin sahip ol! Güvenip gitme bana! Kafan varsa bu dediklerimi iyi anla!.."

"Kızların yanına gitmiş olmasın gene?"

“Bilmiyorum dedim, anlaşılmadı mı?”

“Halasigile filan, haa?”

“Bilmiyorum!”

“Uluguş’un yanına filan?”

“Haberim yok dedim, bana sorma!”

“Allah senin belanı versin erişikli karı!”

“Allah hepimizin belasını versin daha belası varsa!”

“Sen otur Hafız! Ben gidip bakayım!” dedi Velikul. Oflayıp puflayarak çeşmenin başına vardı. Zakeygil’e baktı. Zakey de yok evde. Anasına sordu: “Zakey nerde?”

“Zakey Uluguş’a gitti!” dedi Keremce’nin karısı.

Velikula oraya koştu. Yel gibi girdi çitin kapısından.

Bıdırtılar geliyor içerden. Kapıya durup baktı. Beş altı kız var. Dürü aralarında. Ağlıyor. Zakey’de ağlıyor. Uluguş ağlıyor. Kafa kafaya verip yasa durmuşlar: “Ağanın, imamın, Kabak Musdu’nun, Kepçekulak Velikul’un, hepiciğinin evini bir günde yakıp koyuvermeli şuraya!” demiş, sonra ağlamaya koyulmuşlar. Ağlamakla Kabak Musdu bildiğinden kalacak, sözünü geri alacaktı!

Vardı, kızının koluna yapıştı Velikul:

“Yürü bakayım ulan!” dedi. “Yürü eve de göstereyim sana! İki saattir arıyorum! Koyup gittiğim evde sen neden durmuyorsun ulan Gök domuz!”

Sürüdü kızını sokaklarda. Uluguş'un evdeki kızlar çığlık çığlığa kaldı. Köy içinde koşuşmalar, bağırıp çağrışmalar oldu. Köpekler ürüştü. Velikul, kızını alıp çıkardı evinin merdiveninden. Attı içeri. Hafız, oturmuş bekliyor.

"Kalk Hafız! Sen şimdi git, lüzum ederse, sonra gel arkadaşım! Lüzum edince haber vereyim, o zaman gel! Bunlar benim sinirimi dirliğimi koymadı!"

Şakir Hafız kalkıp tuttu Velikul'u:

"Otur! Öfkenin tutsağı olma!" dedi.

Hiç şakası yok Velikul'un, kesin konuştu:

"Bak Hafız! Şimdi seni de kucaklar kocakapının önüne bırakırım! Öteygün Uluguş denen fitneye yaptığımı gördün! Gözellikle çekil git evimin üstünden! Gerçi seni ben çağırdım. Gel karıma, kızıma oku dedim. Ama şimdi lüzumu yok! Ücretini vereyim gene, çekil git!" Boynunu uzatıp büktü. "Çekil git!"

Baktı etti, çekilip gitti Hafız. "Bu dürzünün de içine cin girmiş, karıyı kızı kesecek!" dedi giderken.

Havana kalktı, Dürü'yü siperine aldı.

"Bırak!" dedi Velikul. "Hani karışmıyordun?"

"Bırakayım da öldür öyle mi?" dedi Havana.

Kolundan kavradı Dürü'yü Velikul. Bir tane vurdu:

"Ben sana o erişiklinin evine gitme, onunla konuşma demedim mi gı? Dakmadan, danışmadan niçin gidiyorsun o kara şeytanın evine gı? Nere gittiğini haber vermeden nasıl gidiyorsun gı?" Her cümlesinin sonunda "gı" deyip indiriyor.

Havana da atmaca kuşu gibi atılıyor, ama kurtaramıyor.

Havana baktı, aksi gitmekle, kavgayla olmayacak.Bu kez yalvarmağa başladı: “Dur furma Velikul! Dur bak ne deyeceğim! Dur! Elini ayağını öpeyim! Dur bak, dinle beni! Ben ettim, sen etme Velikul! Ben bir eşşeklik ettim! Bağışla beni! Dürü’de eşşeklik etti! Onu da bağışla! Benim kocamsın, onun da babası! Dur furma, dur! Dur Velikul! Bağışla Velikul! Bir daha eşşeklik etmeyelim! Senin dediğin gibi olalım! Furma, yeter Velikul!..”

Bir tartındı, yere uzattı karısını: “Karışma!.. Kes!..”

Havana boynunun üstüne düştü. Dam döndü. Evin kapısı havaya çıktı, camlar yere indi. Baca yattı.

Velikul, Dürü’yü tutup kaldırdı yerden: “Düş önüme!” dedi. İtti kapıdan. Bir itişte beş adım öteye fırlatıyor. Sonra kavradı gene. “Yürü aşağıya!” dedi. Sürükledi kızı. İkişer ikişer indi merdiven basamaklarını. Ahıra vardı doğruca. “Kapatacağım buraya seni!” dedi. Açtı kapıyı. İtti Dürü’yü içeri. Elinin üstüne kapandı kız. Burnu pisliğe, sidiğe battı. Batan, acıyan yerine bakacak hali yok. Sersem tavuğa döndü. “Boğacağım seni, soyka kalası!..”

Velikul dananın ipini çözdü direkten. Kızının elini arkaya aldı. Başladı bağlamaya.

Dürü bir çığrındı. Ahırı, samanlığı çınlattı. Havana yatıyor yukarda. Kendinde değil. Karnı yukarda. Kolu bacağı ayrık. Uluguş’un evi uzak. Duyulmaz çığlığı: Uluguş, bir köşeden bir köşeye, kapıya, bacaya, boyuna arşınlıyor ufacık odasını. Ama Dürü’yü duymuyor.

“Kes sesini!” dedi Velikul. “Boşuna çığrınma!”

Bağladı kızının ellerini. Sımsıkı bağladı ardına. Bağladığını bir de beline bağladı. Sımsıkı sardı dananın ipiyle.

Sonunun ne olacağını, başına neyin geleceğini bilemiyor Dürü. Tasarım gücü silinip gitti. Kabak Musdu'nun Evci'deki evinde, geceler boyu çektiğinden - çekeceğinden! - öte bir acının içinde şimdi; kıvranıyor.

“Ekmek aş yok sana!” dedi Velikul. “Sakın bağırıp çağırayım deme! Ağlamak inlemek faydasız! Kapan dur burda gelin olup gidenece! Tomafile burdan bindireceğim seni! Kapıyı kitleyeceğim üstünden! O karnındaki aksi cinle birlikte ya geber, ya çizgiye gir! İstersem keserim seni ulan! İstersem üç azanı koparır, sakat ederim seni! Musmum edenece kaparım seni buraya! Girer çıkar basarım tekmeyi! Ekmeği aşı keserim! Düşlerinde görürsün kuru bulgur pilavını, un çorbasını filan!..”

Sımsıkı sarmaladıktan sonra, yemlecin içine fırlattı kızını. Sonra yürüdü kapıya. Tos tos soluyor. Bıyıkları titriyor. Görmüyor yeri göğü. Görmüyor önünü ardını. Gözleri buğulanıyor. Çekti kapıyı. Kapattı. Kitledi. Kocaman Amerikan kilidi. Üstünde “Boston” yazıyor. Anahtarını beline soktu.

Yürüdü yukarıya. Havana yatıyor. Hala baygındı. Evşen görünmüyor. Sofra tahtasının altında. “(Yatın gözelce!)” dedi. “(Dinsizin hakkından imansız gelir! Sizi şımarıklar sizi!)” Kapattı, kapıyı, kitledi. Anahtarı soktu beline. Yürüdü aşağıya. Derin bir soluk aldı. “Ooooh!” dedi. Kocakapıyı kapattı. “Dünyayı başıma zindan ettiniz!” dedi. Gökyüzüne baktı. Yüksek! Böyle yüksek olduğunu sanki görmedi şimdiyece! Aklı morlu koyun sürüleri gibi yayılmış, oraya buraya dağılmış bulutlar.

Caminin önündeki çeşmeye doğru yürüdü. Şakir Hafız öğleni okuyor. Abdes alanlar var iki üç. Yanaştı, elini yüzünü yudu. Camiye girmedi. Vurdu Koca Linlin'in kahveye.

"Nasıl evdeki durumlar?" dedi Linlin.

Elini salladı: "Bu kadarmış!" dedi. "Sopayı alıp girişince, musmum oldular, ne olacak! Avrat başladı yalvarmaya. Kızın elini kolunu bağlayıp kapadım ahıra! Kapıyı kitledim üstünden! Azcık dine imana gelsinler! Dine imana gelmezlerse gebersinler açlıktan!"

İki üç kişi oyun oynuyor. Kapının önü, camın dibi güneşlik. Oraya bir masa çıkartıp oturdu. Bir kahve söyledi. Radyoda Köçekler var. Sonra şıngır mıngır bir oyun havasına geçti Ankara...

"Eğer dinleyen yoksa şu dıngırtıyı kapat Koca Linlin!" dedi. Habire çalsın çağırsınlar! Tuzları kuru tabii, ne olacak! Biz de burda götümüzden yanalım, başımızdan duman çıkaralım! Ulan ne ala melmeket be; ooof!.."

Linlin radyoyu kapattı. Gelip boşu aldı:

"Demek kapattın ahıra, Velikul?" dedi.

"Kapattım! Böyle çekip durmaktansa..."

"Valla çok iyi etmişin!" dedi Koca Linlin.

"Avrat kısmına yüz verdin mi çok azıyor!.."

"Sırtından sopayı eksik etmeyeceksin bunların!"

Girdi çıktı Koca Linlin. Velikul'un yanına oturdu biraz. Gene kalktı. Dört yanına bakınıp duruyor.

“Yahu, sahiden kapattın mı karıyı kızı?..”

“İnanmıyorsun öyle mi?” dedi Velikul. Anahtarları çıkarıp gösterdi: “Hem dövdüm, hemi kapattım! Bak bir de yemin sana! Bağladım elini kolunu! Kapattım ahıra! Senin anlayacağın, müebbet verdim anasına, kızına!..”

26

KAHVENİN ÖNÜNDE

Köyün aşağı başından bir eşekli göründü. Dürte dürte, ivedi ivedi geliyor. Koca Linlin baktı, tanıyamadı. Ayakları yere değiyor gelenin. Elindeki değneği eşşeğin bir kıçına, bir başına vuruyor. Ayaklarında ta Kore'den gelme Ruzveltler var. Sallayıp duruyor ayaklarını eşeğin üstünde.

"Bizim Hüsnü değil mi ulan bu?" dedi Koca Linlin.

"Sürüp gelir kara cipi!" dedi Velikul. "Ona benziyor!"

"Yaş ilerledi ya, gene de gözümüz kesiyor!" dedi Linlin.

Kahvenin önüne geldi Koreli Hüsnü. İndi eşekten:

"Namaza yetişemedim!" dedi. "Çok dürttüm ama!.."

"At al kendine, aat!" dedi Koca Linlin. "Eşekle yetişemezsin! Ama çok olmadı daha! Eşşeği bırak koş! "(Hiç olmazsa farzına yetişir, bundan sonra Selver'e daha iyi sahip olursun!..)"

Hüsnü, eşeği ortada bırakıp koştu. Çeşmeden aptes aldı. Geçten geç girdi camiye. Yetiştiği yerden durdu divana, uydu imama.

"Bu eşşek ne olacak şimdi?" dedi Velikul.

"Onu ben alır gider bağlarım!" dedi Koca Linlin. Kafasını kaşıdı. Kaşıyıp düşündü. Gitti eşeğin yularından tuttu. Keremce'nin evine doğru,yürüdü. Kapıdan seslendi: "Zakeeey! Gıı Zakey! Evde kimse var mı?"

Zakey başörtüsünü takıp çıktı hayata: "Yok Koca Linlin emmi! Buyur geç, buyur!.." dedi.

“Az beri gel Zakey! Bana ahırın kapısını aç! Kendin de hemen Uluguş’un oraya koş!” dedi fısfıs. “Babası Dürü’yü dövüp ahıra kapamış! Elini kolunu bağlamış! Çabuk Uluguş’a haber ver!..”

“Ahırın kapısı açık!” dedi Zakey, fırladı. Yel gibi geçti caminin önünden. Bir solukta Uluguş’un oraya vardı.

“Nine kalk!” dedi.

Uluguş ayakta.

“Nine, çabuk!” dedi Zakey. “Kepçekulak, Dürü’yü ahıra kapatmış! Elini kolunu bağlamış! Koca Linlin haber verdi! Kendisi gayfada! Çabuk bir akıl düşün! Koca Linlin, “Dürü’yü kurtarın!” diyor!..”

Olduğu yerde kalakaldı Uluguş:

“Şimdi ne yapmalı Zakey?” diye mırıldandı.

“Kapıları kitlemiş! Anahtarı beline sokmuş...”

“Pekey, Havana ne yapıyormuş? Ölmüş mü?”

“Havana’yı bilmiyorum nine, çabuk!..”

“Boyu devrilesi Velikul! Başına yıldırımlar düşesi Velikul! Yağlı kurşunlara gidesi Velikul! Burdan sürüyüp götürdü kızı! Eve vardı, bastı sopayı! Kapattı ahıra! Kuduruk deli ne olacak!..”

“Uluguş nine, Dürü asar kendini, çabuk!”

“Elini kolunu bağlamış diyorsun, nasıl asacak?”

“Çözer Uluguş nine! Biliyorsun, cindir!”

“Dur!” dedi Uluguş. “Dur, kafamı karıştırma! Anan evde mi?”

“Anam evde değil! Koca Linlin bir eşşek getirip bağladı ahıra. Koreli Hüsnü’nün eşeğiymiş!”

“Hüsnü kendi nerdeymiş?”

“Bilmiyorum nine, çabuksana!..”

“Koş, Sevim’i çağır öyleyse!..”

“Evinde yoksa ne yapayım?

“Evinde yoksa Naciye’yi çağır!”

“Olur!” dedi Zakey. Koştu ok gibi.

Koreli Hüsnü, Hafız’la birlikte çıktı camiden:

“Acaba Kabak Musdu köyde mi Hafız Efendi?”

“Valla bilmem! Belki Ankara’ya gitmiştir. Yarın davulcuları geliyor. Bir çıkıntı kamyon alacaktı askeriyeden. Gidip getireceğim diyordu. Bilmiyorum...”

“Biraz takıntımız vardı kendisine. Epeydir veremedik. Bir yılı aşıyor alalı. Gelip gidip duruyor eve. Çok mahcup oluyorum. Götürüp birazını teslim edeceğim bugün. Hepiciğini tamam edemedim Hafız! Göğe çekildi avrat sattığımın paraları! Dönüyor, dolanıyor, kıvranıyorum! İki kuruşu üç kuruş edemiyorum! Ama Kabak Musdu elini attı mı bire yüz, yüz elli kazanıyor! Buna da şaşıyorum!..”

“Allah varsıllığı dilediğine verir Hüsnü!”

“Biz O’nun develerini mi ürküttük Hafız!”

“Allahın takdirine akıl sır ermez Hüsnü!”

“Gene de üç yüz eksik! Bakalım ne diyecek?”

Koreli Hüsnü, Hafız’dan ayrılıp kahveye geldi. Koca Linlin’e de anlattı; “Üç yüz lira eksik, bakalım ne diyecek?” dedi.

“Ne diyecek? Bir şey demez!” dedi Koca Linlin. Sonra içinden ekledi: “(Üç yüzü dört yüz sayar! Üç ay daha süre verir! Üç ay daha pirinç ayıklatır senin avrada!)”

“Sen nasılsın bakalım Velikul?” dedi Hüsnü.

Velikul bacağını bacağının üstünden indirdi:

“İyi değilim Hüsnü! Karı kız tat vermiyor!”

“Kısmet olursa yarın davulcular geliyor ha?”

“Geliyor Hüsnü! Ama hiç keyfim yok!”

“Dürü biraz aksileniyormuş, öyle mi?”

“Hem nasıl? Hep onunla uğraşıyorum!”

“Kabak Musdu’nun evi “var evi!” Oraya varırsa rahat eder. Ama kız değil mi, anasına çekiyor! Aklı başından biraz yukarda oluyor!..”

“Hiç sorma Hüsnü yeğenim!..”

“Hele düğün bir geçsin, bir türlü daha olur! Ne olsa tecrübeli adamdır Kabak Ağa. İşlerin kolayını bilir!”

“Heya! Çok tecrübelidir! Bir gayfa içer misin, Hüsnü? Yada bir çay? Ben seni severim. Alışveriş işinde bahtın açılmadı diye de kahırlanırım. Haydi bir çay iç benden!..”

“Evci’ye gideceğim. Gidip Kabak Musdu Ağa’nın parasını vereceğim. Ama bir çayını içeyim. İyi olur. Eğer bir haberin varsa, onu da ileteyim. Yarın davul zurna geliyor dedin, öyle mi?”

“Geliyor! Okuntu yollattım sana. Selver’i yollarsın. Biz kız eviyiz. Helbet Evci’den de gelmiştir değil mi?”

“Eksik olmasın, yollamış Kabak Ağa! Parasını bu kadar geciktirdiğimiz halde, bizi defterden silmemiş!..”

Velikul ocağa doğru bağırdı:

“Hüsnü’ye bir çay; Linliiiin!”

Koca Linlin çayı getirdi hemen.

“Musdu Ağa evdeyse dersin ki...” dedi Velikul. ““Kızın karnındaki aksi cin gene edepsizlik ediyormuş. Bu yüzden kapatmış ahıra! Yarın erkenden Hafız’ı götürüp yeniden okutacakmış gelin çıkanaca...” Böyle dersin. Herife karşı çok mahcup oluyorum. Söylersin...”

Zakey, Sevim’i getirdi. İkisi de soluk soluğa kalmış.

“Söyle Uluguş nine! Allahaşkına çabuk söyle!” dedi Zakey. “Kızın başına bir iş gelir, ölür mölür! Çok korkuyorum! Ne akıl vereceksen çabuk ver!..”

“Burdan usulca gidin! Damın ardına dolanın! Gübre deliğinden girip, çözün elini kolunu! Bunu Sevim yapar. Hemen dışarı çıkarın. Uluguş ninem böyle dedi deyin.

Aldığınız gibi Koca Linlin'in evine götürün. Siz onu çıkaranaca ben gidip Linlin'i göreyim. Şimdi iki saat bu işe aklı ermez. Uğraşıp didinip aklını erdireyim...”

Kızlar dinlemedi gerisini. Koşarak Velikul'un damın ardına vardılar. Sevim gübre deliğinin ağzına durdu. Baktı içeriye. Gözü işlemedi.

“Dürü gııı!..” dedi fısfıs.

“Bırak şimdi Dürü'yü mürüyü, Sevim!” dedi Zakey. “İn çabuk içeri! Sanıp banarak vakit geçirmeyelim! Kepçekulak babası şimdi üstümüze gelir. Çabuk ol!..”

Sevim: “Dürüüü!..” diye fısıldadı bir daha.

Kendini ters döndürdü sonra. “Çök şuraya önüme!” dedi Zakey'e. Zakey'in ayaklarından tuttu. Kendi ayaklarını delikten salladı. Kıçın kıçın inerken ağzı burnu battı. Göğsü kirlendi iyice. “(Her yanımız bok oldu bu işlerin içinde!)” dedi kendine. “(Uluguş'da ne kıvratıyor hepiciğimizi!..)”

Uluguş düşündü: “(Telaştan her işi yanlış yapıyoruz! Aklını başına topla Uluguş! Elini ayağını birbirine dolaştırma!..)” dedi kendine. On kadar yumurta aldı eline. Bakkal Eyüp'e vardı doğruca: “Yumurtayı kaçtan alıyorsun Eyüp?” dedi.

Eyüp baktı: “Kaç yumurtan var ki?” dedi.

“Kaç yumurtam varsa var, söyle!”

“On beşten alıyorum Uluguş!”

“Aman ne ucuuuz? Yirmiden olmaz mı?”

“Olmaz Uluguş! Yirmiye kendimiz satamıyoruz!”

“Olmazsa ben de götürür giderim! Kokacak değil ya!” dedi. Yürüdü Koca Linlin’in kahveye. Velikul’la Koreli Hüsnü sokulmuş çene çeneye. Hüsnü’nün Kore anılarından açmışlar. Hala konuşuyorlar. Bakmadan yürüdü içeriye. İçerde bir masaya dört kişi yumulmuş, oyun oynuyor. Üç kişi oturmuş bakıyor. Koca Linlin ocakta. Görmemiş gibi davrandı Uluguş:

“Aaaay Koca Linlin!.. Nerdesin?..” dedi.

Koca Linlin, elini önündeki beze silip çıktı:

“Burdayım Uluguş; buyur!” dedi. Bir selam çaktı.

“Yumurtayı kaçtan alıyorsun Koca Linlin?

“Kaçtan dersen alırım Uluguş; buyur!”

“Eğlenme! Kaçtan alıyorsan söyle!”

“Valla, toplayıcılar yirmiden topluyor. Ben de yirmiden alırım seninkileri. Tamam mı? Oldu mu?”

“Oldu!” dedi Uluguş. “Nereye koyacağım bunları?”

“Parasını vereyim, geçerken bizim eve bırakıver!

“Ver parasını!..” Kulağına eğildi: “Sen de gel eve beş dakika!” dedi. Yükseltti sesini: “Parasını da ver hemen! Gaz alacağım! Lambanın gazı bitti!..”

Parayı aldı Koca Linlin’den. Sonra yürüdü dışarıya. “Aldığın pahalı, sattığın ucuz! Yaşanmaz oldu ortalık!” diye söylenip geçti Velikul’la Hüsnü’nün önünden. Linlin’in avlu kapısına vardı. Linlin yetişti ardından:

“Ne yaptın Uluguş? Ne oldu Dürü?” Sordu hemen.

“Gel bakalım Koca Linlin! Şöyle bir yere çekilelim. Evde kim var acaba?”

“Evde kocakarı var. Çıkalım istersen. Şöyle merdivenin altına çekilsek de olur. Gayfada kimsem yok! Müşterileri de gördün...”

Merdivenin altına çekildiler.

“Dürü’yü çıkartıyorum ahırdan! İki kız yolladım!”

“Hay canını yiyem Uluguş, çok yaşa sen!..”

“Çocuğu kaçıracağız bunların elinden Linlin!”

“Heya! Kaçıralım valla! Mis gibi kız, yazık!”

“Davulcular geliyor yarın! İrezil olsunlar bir!”

“Yaşşa Uluguş! Aferin, kafan iyi işliyor!”

“Bu kızı saklayacağız Koca Linlin! Köyü kalburdan geçirse, bulamayacaklar!”

“Saklarım Uluguş, ama her yeri ararlar!”

“Sen gayfacısın, senden kuşkulanmazlar! En uygunu senin evdir hey Ümmü’nün kardaşı Koca Linlin!”

“Valla bir sınayalım!..” dedi Linlin.

“Sınaması yok! Ben kızları yolladım. Birazdan alıp getirecekler. Avradına haber ver. Ben de buralarda görünüp etmeyim. Kopası kafanı işlet! Yere mi gömeceksin, göğe mi

koyacaksın, ne yapacaksan yap! Avradına komut ver, yumsun ağzını!”

“Sen de bu işle ilgili kızlara söyle, onlar da yumsun! Gayfa işletiyorum. Beni irezil etme köyün içinde. Ben savaşmayı severim Uluguş. Ama angut gibi avlanmayı sevmem! Ona göre! Sen de kopası kafanı işlet!..”

Elini kafasına götürüp bir selam daha çaktı: “Sana uğurlar olsun! Buralarda görünme!..” dedi. Yukarı çıktı karısını görmeye.

Sevim, ahırın içini aradı elleriyle. “Dürüüü gıı!..” diye fısıldıyor, karşılık alamıyor. Zakey’de tuz yumurtluyor dışarda. Ahır zindan gibi. Göz kendini bile görmüyor alışmadıkça. “Seviiim, ben de ineyim mi?” diye fısıldadı Zakey.

“Arıyorum, dur azcık!..” dedi Sevim fısfıs.

Elini yemleçlerin içinde gezdirdi. Yuvarlak, yumuşak etine değdi parmağı sonunda. Hemen yakalayıp çekmeğe çalıştı. Yooo, kıpırdamıyor! Eli kolu ipli, evet!.. “Dürüüüü gı!” dedi yeniden.

Derinden bir inilti kopardı, “Iıııh!” çekti Dürü.

“Dürü! Çabuk kendine gel! Bak ne diyeceğim?”

“Ben de geliyorum!” dedi Zakey dışardan.

“Patlama Zakey! Çıkmamız zor olur!”

“Şimdi görecekler!.. Korkuyorum burda!..”

“Yat oraya, bokların üstüne! Ne var korkacak?”

Dürü'yü bir daha sarstı, kolunu buldu. Kollarının bağını buldu: "Kıpırda biraz Dürü! Doğrul çabuk çıkalım burdan! Uluguş nine haber yolladı. Çıkıp gideceğiz. Dürü gıu!" Dürttü bir daha. "(Bayıldı mı ne?)" dedi kendine. Kavradı Dürü'yü. Kaldırıp oturttu yemlece. Sonra ipin ucunu buldu. Gözü alıştı yavaştan. Çözdü ipi biraz. Bin bir yerden ilmikli. Bir bir çözdü. İpi dürdü. Koydu beline.

Dürü ellerini bıraktı. Kolları düşüyor.

"Kendine gel dürü!.." dedi Sevim. "Kepçekulak babanın kölesi yok! Kendine gel, gayret et! Şimdi Kepçekulak baban gelecek. Seni kurtaralım diye savaşıyoruz, çabala biraz!"

Yardım edip yere indirdi kızı. "Zakey, tut çabuk!" dedi sonra. Deliğin dibine kadar sürükledi. "İyi bak dört yanına Zakey! Gören mören olmasın!.."

"Baktım baktım; uzat kızın kolunu!.."

Korkudan dişi çatırdıyor Dürü'nün. Kolunu uzattı deliğe. Biraz kendine geldi. Zor anlıyor nerde olduğunu. Zakey tuttu kollarını. Sevim de çatalına omzunu sokup kaldırdı. Şuram batıyor, buram pis oluyor diyecek durumda değil hiçbiri. Batıp çıktılar iyice. Zakey Dürü'yü çıkardı. Sonra Sevim'i çekti. Güç bela çıktılar.

"Eeee; şimdi nere gideceğiz?" dedi Sevim.

"Linlingile, Koca Linlingile!.." dedi Zakey.

"Linlingile demesi kolay! Nasıl gideceğiz? Çifter çifter göz her yer! Görürlerse mahvoluruz!.."

Elinde olmadan kendini yere attı Zakey:

"Yatın! Siz de yatın!" dedi Sevim'le Dürü'ye.

“Ne olacak yatmayla?” dedi Sevim. “Bakın ne diyorum? Dürü’yü alıp Bağlara gidelim. Akşama karanlık çökenece orda saklansın. Akşam alır geliriz, kimse görmez!”

“Siz gidin, ben Uluguş’a haber vereyim!” dedi Zakey.

“En iyisi, Koca Linlin’gilin bağa gidelim biz! Gelmek istersen oraya gelirsin, Zakey!” dedi Sevim. Hemen kalktı. Dürü’yü kolundan aldı. Bayır aşağı indiler. İlk gelen bağın çitinden atladılar içeri. Sonra bağdan bağa, bağdan bağa geçtiler. Linlingilin bağda durdular. Çitin dibine yattılar usulca. Bütün köylü arkalarından geliyor gibi korkuyorlar. İnip kalkıyor yürekleri. Hiç konuşmuyorlar. Dürü’nün canı cini kalmadı.

Zakey bir süre baktı kızların ardından. Sonra göğsünde sıkıp biriktirdiği soluğu bıraktı. Bağdan bağa atlamalarını izledi. Sonra koştu. Uluguş’un eve geldi. Usulca süzülüp girdi. Baktı kimse yok. “Uluguş nine, biz senin dediğini yapamadıııık!” dedi.

“Yapamadınız mı? Aferin! Heng etmeyi başarıyorsunuz ya, yeter! Güreşirken birbirinizi kerkmeyi de iyi biliyorsunuz!..”

“Dürü’yü çıkardık ahırdan. Ama Linlingile getiremedik! Köyün her yanı göz Uluguş nine! Sevim aldı, bağlara götürdü. Şimdi Linlingilin bağda bekliyor. Karanlık çökünce gelecekler. Onlara bir diyeceğin varsa, ulaştıracağım!..”

“Bunların hepiciği iyi gıı!..” dedi Uluguş. “Diyeceğim filan yok! Önce Linlin’in kocakarıya git. Kızın karanlık basınca geleceğini söyle. Sonra sizin eve git., İki çuval al. Azcık ekmek al. Doğru Linlingilin bağa! Sevim gelsin, sen kal. Sevim çuvalları yaprakla doldursun. Dört yanınıza bakarak olun. Basılmayın!..”

Yapacaklarını mırıldanarak, parmaklarını da açıp kapayarak gitti Zakey. Önce Linlin'in kocakarıya vardı. Sonra iki çuval, biraz da ekmek alıp bağa yollandı.

"Ben iyi geciktim be Velikul!" dedi Hüsnü.

"Kaç adımlık yol be? Gidersin!" dedi Velikul.

"Ben kalkayım Velikul! Bizim kara cipi nereye çekti acap Koca Linlin?" İçeri ocağa doğru sordu: "Linlin emmi, benim kara cipi nereye çektin?"

"Keremce'nin ahıra çektim, getireyim!.."

"Kendim alırım canım, ayıbettin!" dedi Hüsnü. "Haydi hoşça kal Velikul!.." Elini sallayıp yürüdü.

Koca Linlin, kapının önüne çıktı. Koreli Hüsnü'nün ardından baktı: "Çok yiğit bir delikanlıydın sen! Çalımlı çalımlı güreş tutardın! Elvan gibi vücudun vardı! Köylerin karısı damların saçağını doldururdu seni görmek için! Her köyden seyre gelirlerdi. Kimse senin gibi güreşemezdi. Alışverişçilik yaptın, para tuttun. Şimdi bin liranın yoluna başına gelmedik kalmıyor ay Hüsnü!.."

Velikul baktı: "Güreşirdi ama, ergenlikte güreşmek, evlendikten sonra güreşmeğe benzemez! Karılar adamın başına çeşit çüşüt işler açar! Karılardaki beceri en usta pehlivanlarda yoktur bu bir. İkincisi para: Az çok biz de güreşirdik. Şehirlere doğru yürüsek bugün Türkiye'yi pehlivansız bırakmazdık evelallah! Ama gidemedik! Köyde kalıp evlendik. Daldık yoksulluğun denizine! Çırpın babam çırpın şimdi! Boğulmamak için yüzmenin bin türlüsünü öğrendik. Paradan çektiğimizi hiçbir şeyden çekmedik. Şimdi şurda, sana yirmi beş lira lüzum etsin! Çık yirmi beş kişiye yalvar. Bir karşılığın yoksa, alamazsın! Vermezler! Paran var mı, sözün yürür. Paran yok mu, çobanlar bile dinlemezler

sözünü. Yoktur hatırın hiçbir yerde. Bu kızı Kabak Musdu’ya bunun için verici oldum Koca Linlin! Amacım bu...”

“En birinci iş!” dedi Koca Linlin, içinden söverek. “Sonu da iyi gelecek inşaallah! Askerdeki oğlanı da böyle varsılca bir kızla ever hemen! Evşen kızı varsıl birine ver. Bugüne bugün, Kabak Musdu’yla dünür olmak ne demek? Bu devirde sırtını ya dağa daya, ya beye, demişler. Kabak Musdu’nun seni biraz desteklemesi yeter. Askerdeki oğlanı ver yanına, biraz alışverişe, biraz da Amerikalılarla iş yapmaya, kolaydan para kazanmaya alıştırsın, anladın mı?” Bir daha sövdü içinden.

“Yooo! O kadar değil Koca Linlin! Her şeyi yaparım, Amerikalılarla iş yapıp kolay para kazanmaya yanaşmam! Evladıma da müsade etmem yaniya!”

“Etmezsen zibidilikten kurtulamazsın benim gibi!”

“Benim demem, şöyle bir yar yıkıntısı! Oğlanı bir varsılın kızıyla evlendirsem neden olmasın mesela? Kızı Kabak Musdu’ya veriyoruz bak!”

“Yahu Velikul!” dedi Koca Linlin. “Sahiden kitledin mi Dürü’yü ahıra? Doğru mu söylüyorsun?.”

“Ohhoooo! Şaka geliyor sana öyle mi? İşte anahtarlar! Ne benim ondan çektiğim yahu Koca Linlin? Canımı burnumdan getirdi be! Hele o inatçı anası!..”

“Ama kitlemişken biraz kapalı tut artık içerde! Ekmek aş verme; gözünün çayırı açılsın!”

“He valla! Bak yarın davulcusu geliyor. Bu yaptığı doğru mu? İyice muma benzetmeden çıkarmam onu ahırdan; asla!..”

“Yaman adamsın Velikul! İnanamıyorum!..”

“Ohhoooo! Sen beni tanıyamamışsın daha!”

“Aferin! Gerçekten erkek adamsın! Bravo!..”

“Benim amacım her işi tatlılıkla çözmektir. Ama karşımdaki anlamazsa elim sopaya da yatkındır yaniya!..”

“Yalnız dikkat et, sağlam yerlerine fur! Çürük yerlerine furursan ölür! Sonra başın belaya girer!”

“O kadarını bilirim!” dedi Velikul.

“Akşama ekmek aş verecek misin?”

“Asla! Kıza versem bile, Havana’ya asla! Çünkü, en birinci terbiye açlıktandır. Zaten iki saat dil döktürdüm Havana’ya! Adamakıllı mum ettim!..”

Havana dişini çatırdata çatırdata yatıyor hala. Kolu bacağı öyle ayrık. Kirli yapağı yığınlarının altında kalmış. Derinlerde boğuluyor. Karanlık bir yerde. Ne cam var, ne kapı. Sonra yuvarlana yuvarlana bulanık seller geliyor, her şeyi süpürüp gidiyor. Suların üstünde saçı savruluyor Dürü’nün. Danaları, tavukları almış götürüyor sular. Malları, canları yuvarlanıp gidiyor göz baka baka.

“Gökçimen köyünün inekleri! Gökçimen köyünün eşşekleri! Aaaah; ne ayırdınız var sizin inekten, eşşekten? Durmuş bakıyorsunuz! Bir sırık uzatalım da kurtaralım şu boğulan canları demiyorsunuz! Neden bu kadar kendimser oldunuz batasıcalar! Yarın siz de sellere gitseniz, biz baksak, çok mu hoş olur? İnsanlar birbirinin eki ulağı değil mi, geberesiceler!..”

Suların altında basılıp kalıyor sesi. Baktığını göremiyor. Dediğini işittiremiyor. Biraz yüze çıkıyor, sonra gene batıyor. “İnsan yüzgeç olmayınca böyle olur!” diyor kendine. “Boyu devrilesi Velikul, şu selin geleceği dereyi tıkayıp doldurayım demedin bir! Söyleye söyleye dilim tüylendi! Karı sözü diye değer vermedin eşşek!..”

Evşen, odanın köşesinde, sofraltının altında uyuyor.

Koca Linlin bir çay daha getirdi Velikul’a:

“Bu da benden olsun haydi!” dedi, sövdü içinden. “Yani çok hoşuma gittin bugün!” Bir daha sövdü. “Valla inanasım gelmiyor! Yaniya şu senin karıyı kızı kitlemen, tarihlere yazılacak bir iş! Bak, soruyorum diye kusura bakma, gerçekten kitledin mi?”

Bir kahkaha daha attı Velikul. İçerde oyun oynayanlar durup dışarıyı dinledi. “Sana şaka mı geliyor yahu Koca Linlin? Bakıyorum inanmıyorsun! Valla istersen gidelim. Açıp göstereyim. Gözünle gör bir de!..”

“Aşkolsun Velikul!”

“Tabii ulan, ne sandın? Kız kısmı itatlı olacak! Babası nere keserse kanı oraya akacak! Atamızdan dedemizden gördüğümüz budur bizim! Eski göreneklerimizi yaşatmak gerek!..”

Sırtına yaprak dolu bir çuval vurmuş, Sevim geçti kahvenin önünden. Eğilip bükülüyor ağırlığın altında. Çuvalı bıraktı duvarın dibine. Birkaç dakika soluk aldı. Sonra gene yüklendi.

“İşte gördün!” dedi Velikul. “Bizim köyün karısı kızı budur Koca Linlin! Böyle irezildir! İşte ben Dürü’yü bu hallerden kurtarmak istedim. Bir “var evi”ne verdim ki, muhannete

muhtaç olmasın! Dutmalar, kahyalar baksın mallarına. Kendisi gölgede otursun. Soğukta, sıcakta içerden dışarı çıkmasın. Ellerine diken dolmasın...”

Bağda, kuru arığın içinde, yüzaşağı yatıyor Dürü. Büzülmüş. Bazen başını kaldırıp, gelen geçen var mı diye bakıyor, bazen başını dikenlerin içine gömüyor. Ellerinin her yanı, bilekleri çizik çizik oldu. Kanadı iyice. Bir cine şeytana uğramaktan korkuyor. Hiç kesmeden besmele çekiyor, “Euzü”yü okuyor. Çişi geldi. Kalkıp yapamıyor korkudan. Sıkıyor koca öğledir! Ahırda kolları bağlıyken kaçırdı birazını. Tuzlu sidik, baldırını yaktı. Donunun ıslağı öyle yaka yaka kurudu. Birkaç kez, yattığı yerde donunu çözüp rahatlamayı denedi. Ama kıpırdadıkça dikene değiyor eli yüzü. Hayır, olacak gibi değil. “Euzü”yü yeniden okuyor, sonra açık, anlaşılır, kendi dilinden sözcüklerle: “Kurtar Koca Allahım beni!.. Kabak Musdu’yu hemen öldür!.. Babam olacak Kepçekulağı öldür!..” diyor. Babasının ölmesini, gömütlüğe götürülmesini istiyor. Masallardaki gibi Hızırların çıkıp gelmesini umuyor boz atlarına binmiş olarak...

Zakey, kendi bağlarında yaprak topluyor. Çuvalı doldurup bitirdikten sonra bekleyecek Sevim çıkıp gelsin. Sonra Zakey gidecek. Sevim’le Dürü çuvalları dolduracak. Gün inip akşam bastırınaca yaprak toplayacaklar.

Kırlardan çan sesleri geliyor. Sığırtmaç Keremce, malları köye sürüyor. Çan sesleri hızla akıyor uzaktan. Koyunlar keçiler son otları koparıyor taşların arasından. Akşamın kuşları karanlığı getiriyor. Dürü usulca kalktı. Çitin dibinden fazla ayrılmadan donunu çözdü, çişini yaptı. Üç kez cin duası okudu içinden. Biraz rahatladı. Ama başka rahatsızlıkları beliriyordu bu kez. Beli, başı ağrıyor. Yarı bedeni çürük içinde. Çürükleri ağrıyor. Yüreği durup oturacak gibi değil, har harp vuruyor. Hızırlar da gelmiyor. “(Onlar da babam gibi kalleş oldu heral!..)” diyor.

“İstersen biraz daha otur Velikul!..” dedi Koca Linlin. “Acans yakın! Radyoyu açarım. Senin avratla kızı kitlediğini de söyler!..”

“Beni maytaba alma Koca Linlin! Ellerinden gelse onlar da kitler karıyı, kızı! Ellerinden gelmez! Onlar ancak basılmayı bilirler karı karşısında! Köylük yerinin adamı cessur olur! Şehirliler yılar avrattan!..”

“Sen, şehre gitsen de, köyde kalsan da yılmazsın!”

“Evelallah yılmam! Karı kısmının ipini sıkı tutacaksın, başına dert olmasın! Ben bunu anladım. Ama biraz geç anladım. Kıllıbacaklı Havana başıma bunca işi açtıktan sonra...”

Başını bilincini topladı Havana. Toplayıp kalktı iyi kötü. Of puf ederek inledi biraz. Sonra kalkıp kapıyı yokladı. Kitli. Dürü yok. Geberesi Velikul da yok. Evşen kız var mı? O da yok. Dürü’yü alıp gittiğini gördü. “(Alıp gitti, ne yaptı acap?)” Ağzının içi de bir acı ki! Kinin yutmuş gibi. Götürüp kesti belki! Deli değil mi bu? Keser mi keser!.. “(Allahım sen koru yavrumu! Kadersiz Dürü’mü sen koru. Koca allahım! Kepçekulak Velikul’un da canını alıver! Şişgöbek Musdu’nun canını alıver! İki teneşir bir günde kurulsun! Evşen kızı da mı alıp gitti yoksa?)” Cama vardı, camdan dışarlara baktı. Gözü mü iyi görmüyor? Bağlar duman içinde. Puslu her yer. Kapıyı bir daha yokladı. “(Kitleyip gitmiş devrilesi! Ne zaman canı isterse, o zaman gelip açacak! Bunaltacak beni! Çoluk çocuğu saklayıp, bana işkence edecek! Evlat üzüntüsü çektirecek! Eline ayağına kapandıracak!..)”

Evet, canı isteyince açacaktı. Başka umudu yok Havana’nın. Bir iki daha döndü odanın içinde. Oturdu ocağın başına. Sönmüştü ocak. Çırpı çıra yok içerde. Neyle yakacak? Odun yok. Ne yakacak? Kibrit var ama, kibritle ne

yanar? “(Evi yakayım!)” diye geçirdi içinden. “(Beyni soğuğun evini, ununu, samanını yakayım, kalsın ayazda!..)”

Birden bir çıtırtı duydu sofraltının oradan. “(Sıçanlar çıktı, evi sessiz bulunca! Ekmek aş, un bulgur, erişte, göce, ne varsa saldırır kör olasıcalar! Saldırsınlar, bana ne? Gelip baksin evine! Çuvallarına, torbasına sahip olsun! Ben onun hem köteğini yeyip, hem hizmetini görmeye, evini, malını korumaya gelmedim buraya! Adam gibi davransın! Bakayım her şeyine! Hem dövsün, hem kapatsın, hem de kızımı, varsıldır deye Kabak Musdu’ya verici olsun, o zaman ağzına sıçayım Kepçekulak Velikul’un! Bana gün dirlik göstermedi. Yarın öte dünyada bunları hep anlatacağım Allaha! Bütün haklarımı isteyeceğim!..)”

Sofra tahtasının oralar durmadan çıtırdıyor. Tahta kalkıp iniyor. İri iri oynuyor. Ne kadar büyük bir sıçan Allahım! Yoksa pek mi çok? Evini yutmağa mı geldiler? Cama doğru yumuldu Havana. Atlayıp aşağıya kaçabilir mi burdan? Ama küçücük bir cam. Hem de çakılıydı duvarın içine. Nasıl kırar da iner yere? Nasıl atlar? Dönüp baktı. Sofraltı hala kıpırdıyor! “Anacığım!” diye bir çığlık attı. Kalktı, kaplığa koştu. Kapının ardına, kaplığın içine sindi. Gözünü hiç ayırmadı ordan. Sofraltı kıpırdamasını sürdürüyor. Sonunda bir inilti başladı:

Yüreği güm güm vurarak dinledi Havana. İnilti hırçınlaşarak uzandı. “Ann...naaa!..” diye ağlamaya döndü sonra! Birden anladı Havana. Kaldırdı sofraltını. Evşen’i çekip aldı. Bastı bağrına. Öptü kokladı. Öptü kokladı uzun uzun. “Ödlerim eridi yavruuum! Korkudan kabuklarım kavladı! Zeyinsiz baban seni götürüp kesti diye aklım çıvdırıp gitti Evşeniiiim! Aban yok ay kızım! Nereye gittiğini bilemiyorum ay kızım! Kapılarımız kitli ay kızım!..” Öptü kokladı. Baktı, donu ıslak! Baktı, donu bezi hep dolu! Baktı, ibrik içerde, leğen dışarda: “Ne yapayım şimdi ben yarabbim!” dedi. “Ne yapayım, nerelere gideyim?”

“Anna ep...meek! Annna ep!..”

“İyi!” dedi Havana. “Hem sıç doldur her yakayı, hem “anna epmek!..” Dur bakalım! Birer birer! Davun ol inşaallah e mi? Erişikli baban, Dürü abanı götürdü, ne yaptı kimbilir? Kesti de derelere mi tıktı? Ah, benim kadersiz Dürü’m aah! Ah benim melek Dürü’m aah! Ah benim Göküş kızım!..” Dudağı şişik. Zor konuşuyor.

Kaplıktan kapların birkaçını çıkardı. Evşen’in batık yerlerini yıkadı. Eteğini entarisini sıktı. Sonra öyle ıslak ıslak oturttu ocağın başına. “Acele etme, ekmek de vereceğim! Aaah, Dürü’cüğümü bir bulaydım! Dürü’cüğümden bir haber alaydım!..”

Zakey, iki çuvalı doldurup şişirdi yaprakla. Ortalığa karanlık indi. Toprağın yüzünden günün izleri silindi. “Gidelim artık Dürü!” dedi Zakey. “Beni merak ederler. Haydi hemen koşuverelim!..”

“Olmaz! Daha aydınlık!” dedi Dürü.

“Neresi aydınlık? Korkarız sonra!..”

“Görürler Zakey! Köyün üstünden dolaşalım, Uluguş’un evine inverelim madem!”

“Deli misin Uluguş’un evinde dakikanın içinde bulurlar seni!.. Koca Linlingile gideceğiz!”

“Babam bulursa keser beni!”

“Nasıl bulur? Koca Linlin’den kimse kuşkulanmaz!”

“Ah ben kendimi asıp kurtulsam bundan iyi olurdu! Koca Linlin’in ahırında bir ip bulup yapayım bunu! Kurtulayım

erişikli babamdan! Kurtulayım bu işkenceyi çekmekten!..”

Çuvalın birini yüklendi, birini Dürü’ye verdi Zakey. Ağır ağır yürüdü çitlerin arasından. “Köyün üst başından dolaşalım! Madem çok korkuyorsun, böyle yapalım!..”

“Çok korkuyorum!” dedi Dürü.

“Hiç korkma! Elini ver bana!”

“Ben şimdi ne yeyip içeceğim elin evinde?”

“Ben yollarım ekmek aş! Hem yemesen ne olur gıı? Şu sakıncalar bir geçsin hele!..”

“Babam şirpedek bulur beni! Geçer mi sakıncalar?.” “Hiç bulamaz! Bir yıl bile saklarız seni biz!..”

En üstteki evin de çok üstünden yürüdüler. Yürüyüp terlediler. Sonra indiler Uluguş’un evine aşağı. Köpekler bir havlama tutturdu. Zakey iki adım önden yürüyor. Konuşmuyorlar. Dürü birden yere yattı. Çuvalı yanına aldı. Zakey açılıp gitti sekiz adım. Sonra durup baktı, Dürü kalmış!.. “Dürü gı!” dedi fısfıs.

Dürü: “Suuuuuus!” diye yalvardı.

Koşup geri geri gitti Zakey:

“Ne o? Düştün mü?” diye sordu.

“Sus Zakey! Baksana, damın başına!”

Dikeçgilin damda bir karaltı geziyor.

“Ne var gı? Sana ne? Yürü gidelim!”

“Ya bir de görülürse, tanırlarsa?”

“Nerden tanıyacaklar, her yer karanlık?”

İlerde caminin önünde adamlar var. Bu kez de onlardan ürktü Dürü. “Bilir bunlar beni!..” diye inledi.

“Bilmezler Dürü! Ottan gelen iki kız? İki bacı kardeş! Çuvalları yüklenmiş geliyorlar!..”

Damların saçağına sinerek yürüdüler.

Caminin çenesinden kıvrıldılar. Koca Linlingilin avlu kapısına yetiştiler. Kocakapının tokmağından yapıştı Zakey. “(Hele ki açık!..)” dedi kendine. Girdi, Dürü’yü çağırdı: “Gel çabuk!..”

Dürü çekinerek girdi.

Zakey bağırdı:

“Azime halaaaa!.. Evde misin?”

Linlin’in kocakarı kapıya çıktı:

“Kim onlar gııı? Evdeyim!..” dedi.

“Kim var evde Azime hala? Biz geldik!”

“Kimse yok! Ama bilemedim sizi?”

“Ben Zakey’im Azime hala! Yanımdaki de kim, bil bakalım...”

“Gözlerim seçemedi karanlıkta Zakey, gel kızım!”

Zakey, Linlin’in kocakarıya yanaştı!

“Dürü’yü getirdim hala!” dedi fısfıs.

Kadın birden telaşlandı:

“Geçin!” diye bağırdı. “Girin içeri! Bu çuvallar ne sırtınızda? Çamaşır çorap mı? Kepçekulağın evini soyup da mı geldiniz yoksa? Gelmeyeceksiniz diye umudu kestim ben de! Geçin çabuk!..”

“Ta Bağlara gittik Azime hala!” dedi Zakey.

“Aboouuuuuov! Ne yaptınız Bağlarda?”

“Yaprak topladık; saklandık!..”

Linlin karısı, Dürü’ye seslendi:

“Gel kızım, bekleme orda; gel çabuk!”

Dürü yaprak çuvalını hayatın ucuna bıraktı.

“Maşaallah!” dedi Azime karı. “Ot getirmiş!..”

Şaşkın şaşkın bakıyor Dürü. Nereye basacağını, nerde duracağını bilemiyor. Sanki bu köyün insanı değil. Karatepe’den, Biloş’tan inip gelmiş. Bu eve “evlatlık” yada “dutma” verilmiş? Bugün ilk günü. Öyle dağsı bakıyor.

“Gel gözel kızım!” dedi Linlin’in karısı. “Altının kıymetini sarraf bilir, insanın kıymetini insan! İpek gibi kızsın! Eşşek Velikul ne bilsin senin kıymetini? Hiç insan bu kızı Şişgöbeğe verir mi? Allahım, olacak iş mi bu? Duyduğumuz zaman hepimiz üzüldük! Ama kuru boş üzülmenin ne faydası var? Gelmedi elimizden bir yardım! Elimizi avcumuzu ovuşturduk...”

İçerde bir hasta yatıyor. Geliniydi Koca Linlin'in. Adı Züra. İki aydan fazlaya varıyor. Böğrüm diyor. Bir de küçük çocuk var. Dönüyor ortalarda.

"Korkmayın!" dedi Azime. "Gelen melen olmaz! Olsa da buraya gelirler. Dürü'nün yerini öte eve yaparım. Burda dursa bile gelen olunca geçiverir şurdan!.." Dolap kapağı gibi kapanıyor iki odanın arası! "Öte yandan da böyle kapanır! Hiç sakınca yok! Dürü'yü burda maşara kadar saklarım. Korkmayın!.."

"İyi aman Azime hala, sağ ol!" Dürü'nün omzuna bastı Zakey.

"Otur burda gözelce! Biz gelip gitmesek bile soruştururuz. Merak etme!.." Linlinin karısına döndü yeniden... "Ben hemen gideyim hala!" dedi. "Anamgil merak eder..."

"Çuvalların ikisini de nasıl götüreceksin gıı?"

"Onun biri sizin! Dürü'nünkini siz boşaltın!"

"Amanıııın!" dedi Azime. "Otuyla yaprağıyla mı geldi bu kız? Çoktandır Bağlara gidemedim., Hastanın başından kalkamadım. Ne iyi oldu! Bir kuzu var ahırda, kurbanlık edelim diyoruz. İki hapaz yaprak getirip veremiyoruz. Oğlan Ankara'da işçi! Koca Linlin'i dersen köyün içinde gayfacıbaşı!"

"Biz sana her gün yaprak getiririz Azime hala!" dedi, gitti Zakey. Bir koşuda Uluguş'un evine vardı. Karanlık yayılmış iyice. Yanında Dürü olmayınca korkmuyor. Çabuk çabuk yürüyor. Koşuyor.

"Yüreğim harp gürp! Ne yaptınız?"

“Tamam Uluguş nine, teslim ettim!”

“Kimse gördü mü gelip giderken?”

“Görmedi Uluguş nine!”

“Linlin karısı da surat asmadı ya?”

“Asmadı, “Maşara kadar saklarım” dedi!”

“Saklayamaz ya, çok iyi şimdilik!”

“Ben gidiyorum, anamgil merak eder!”

“Hemen git madem! Sık sık uğrayıp durmayın Koca Linlingile. Çok girip çıkarsanız kuşkulanırlar! Buraya da fazla gelip gitmeyin. Ekmeğinizi yedikten sonra Sevim’le gelin yalnız. Gelin de konuşalım. Ben de girip çıkmayım o eve!”

Velikul, akşam ezanı okunduktan sonra kalktı: “Eve gitmeyi hiç canım istemiyor. Koca Linlin!” dedi, gerneşti! “En iyisi, bizim Ayşeligile varayım! Bir bakayım ne yapıyorlar? Ne kadar geç gidersem o kadar iyi eve, değil mi? Azcık anlarlar Hanya’yı Konya’yı! Sürtülmüş olur burunları! Esasen bunların bugün oturup işe güce bakmaları gerekirdi! Nasıl olsa yarın düğün ekmeği edecek, keşkek dövecekler. Bugünden hazırlık görmeleri iyi olurdu. Naletler! Hiç düşünceme yok ki anasında! Karı kısmını çok eksikli yaratmış Cenabı Allah! Besbelli oluyor işte!..”

Kız kardeşinin evine sık gitmez Velikul. Bin yılın başında bir uğrar. Çocuklar üstüne atılır dayı dayı diye. Onlara da yüz vermez.

“El gibisin!” der bacısı. Her varışta sitem eder. Bu kez sitem etmedi Ayşeli:

“Öğlenleyin evinize vardım. Kimseler yoktu! Nereye gitti yengem?” diye sordu. “Bir iş lüzum ise ucundan tutalım diye baktım. Heralım Evci’ye gitti dedim, döndüm!”

“Ne işi var Evci’de? Dövdüm aş ettim anasını da, kızını da! Kızını ahıra, kendini eve kitleyip çıktım. Oturdum akşama kadar gayfanın önünde!..”

“Hep oturdun mu öğleden beri?”

“Oturdum! Çay içtim! Gayfa içtim!”

“Mal maşat ne oldu? Suyunuz, seliniz?”

“Malı maşadı, suyu seli batsın! Bilmiyorsun gibi yahu Ayşeli! Bu iş çıkalı, her gün hır evin içinde! Yarın davulcusu geliyor! Bunlar hala ağlaşıyor! Gözyaşı döküyorlar önümde! Yahu, bir evde erkeğin erkekliği bilinmeli değil mi? Bir kız, babasına bu kadar karşı gelemez değil mi?..”

“Allah belanı vermesin ağa!” dedi, dizini dövdü Ayşeli. “Ele güne şan olmasanız olmaz, değil mi? Ha ne olurdu vermeseydin bu kızı Kabak Musdu’ya? Emsalı mıydı? Bin yılın başında tutuverseydin yengemin sözünü?”

Ayşeli’nin kocası ocağın başında oturuyor.

“Gördün mü İzzet enişte? Doğru dürüst aklı yerinde avrat kalmış mı dünyada? Seninki de o, benimki de o! Dikine konuşuyor hepiciği! Bunlar erkek yaratılmalıymış! Biz de kadın! Bilememiş Cenabı Allah! Tövde yarabbim!..” Birden kalktı Velikul. “Haydi hoşça kal İzzet enişte!” dedi. Sonra kardeşine döndü: “Zaten senin evine gelende kabahat! İnsan deyip uğradım! Ulan bir kezcik de ki, “Ağa, haklısın!” Yoook, demez! İlle Kıllıbacak yengesi haklı! Her zaman onu arkalar!..”

Kapıyı çarpacaktı. “(Ne olsa İzzet eniştenin hatırı var!)” dedi içinden. Çarpmadı. Usulca kapatıp yürüdü. Anahtarları çıkarıp eline aldı belinden. Yavaş yavaş yürüdü.

27

DÜRÜ YOK!..

Mallar kapının önünde bekleşiyor. Bağırıp duruyorlar. İnekle dana emişmiş. “Emişsinler mına goyum!” dedi. Açtı kapıyı. Avluya aldı hepsini. “Önce yukarı varayım! Avradın ödünü biraz daha ufalayıp malları ahıra tıkayım! Ahırdaki “sıpa”yı biraz daha korkutayım. İyice mum olduysa bile sabahaca orda tutayım! Vardığı herifin başına bela olmasın diye musmum edeyim soysuzu!”

Böyle söyleyerek anahtarı kapıya soktu.

Havana fırladı:

“Aman Velikul! Elini ayağını öpeyim Velikul! Söyle Dürü’yü ne yaptın? Kurban olayım, Dürü’yü bul! Nere koyduysan getir çabuk! Yüreğim dayanmıyor!” Yakaladı elini öptü. Ayağına kapandı kocasının. “Hatamı anladım artık! Bu kadar ders bana yeter, yavrumu getir! Özüm dayanmıyor. Tabanlarının altını öpeyim Velikul! Bokunu yiyeyim Velikul! Dürü’cüğümü getir!..”

“Haydi haydi!..” dedi. Eliyle kişiledi karısını. Evşen bakıyor. “Bana numara yapıyorsun değil mi inatçı keçi? Dün, evelsi gün böyle demiyordun ama? Tabanlarımın altını öpeymiş! Bokumu yiyeymiş! Haydiii! Serseri!..”

“Dünden, evelsi günden böyle demiyordum da ne diyordum Velikul? Ben ana değil miyim? Baştan hiç gönlüm olmadı bu işe! Ama sonunda dediğine geldim! Gelmeyip ne yapayım?”

“Tabii geleceksin! Ben baba değil miyim? Senin kadar düşünemiyor muyum evladımın istikbalini? Dediğime tabii geleceksin! Bu evde erkek sen misin, ben miyim? Gelmeyip ne bok yiyeceksin?”

"Tamam Velikul! Bundan sonra sahibimi tanıdım! Hatamı anladım! Tabanlarının altını bir daha öpeyim, yavrumu getir! Nereye koyduysan, ne yaptıysan söyle! Ana yüreğim dayanamıyor! Hiç dayanamıyorum! Getir kızımı!.."

Kocaman gözleriyle anasının babasına sarılıp sarılıp ağladığını gören Evşen'de bir ağlama tutturdu.

"Hayy... yaaa... haaa... hüüü!.."

"Zırlama gııı!" dedi Velikul. "Elimin tersiyle bir de sana yapıştıracağım şimdi! Beri bak Havana, sahip ol şu sıpaya! Sonra kalk, lambayı yak! Gözüm ortalığı görsün!."

Havana fırladı. Lambayı yakıp taktı duvara. Sonra birden, aklına gelmiş gibi eline ibriği alıp dışarı koştu. Doğru saçağın ucuna vardı. Çok sıkışmıştı! Ta kuşluktan beri sıkıyor kendini!

Velikul baktı, ne diyeceğini bilemedi:

"Tabiyatsız canım! Valla tabiyatsız! Dünyada tabiyatsız dediğin bu kadar olur! Böyle karının terbiye ettiği çocuk da ancak Dürü kadar olur!.." Ocağın içinde asılı kandili alıp yaktı kendisi. Elinde sallaya sallaya aşağıya indi.

Ahıra bakacak bir...

Mallar avluda bekleşiyor. Anahtarı sokup açtı ahırın kapısını. Önce malları kattı. Arkalarından elini sırtına vurdu dananın, düvenin. "İrezil oldunuz bir akılsız avradın yüzünden mallar!" dedi. Kandili kapının yanındaki oyuntuya koydu. Sonra her birini kendi yemlecine doğru dağıtmağa başladı. Yan gözle Dürü'nün yattığı yemlece baktı. Işık gitmiyor oraya. İneğin başı da gölge ediyor biraz.

“Aklın başına geldi mi, eşşek sıpası!” dedi.

Danayı tuttu, kapının ardındaki yerine bağladı.

“Daha yarın da eli kolu bağlı yatacaksın burda!”

Öküzün tekini kulağından tuttu, bağladı yerine.

“Anam gelir kurtarır diye hiç güvenme! Onun da elini kolunu bağlar, kitlerim eve! O kadarcık şeyi düşünemem sanma!”

Öteki öküzü de tutup bağladı.

“Size azıcık yüz verdim, gem almaz birer katır oldunuz! Dur dedim, çüş dedim, duymadınız! Şımardıkça şımardınız! Sözümü, buyruğumu tınmaz oldunuz! Bu herif bizden korktu sandınız! Hiçbir şey yapamaz, ellerden utanır dediniz. Ne utanacakmışım ellerden? Ben daha senii, dur bakalım! Ben daha seniii.. Bu gece ekmek aş yok sana! Yarın sabah da yok! Öğlen de yok! Yarın akşam da yok! Bu gece burda yatacaksın! Yarın gece de yatacaksın! Ancak gelin gideceğin gün salacağım seni burdan! Salmak da değil, yukarı alacağım!..”

İneği yemlecine doğru itti kıçından. Yemleçten sarkması gereken ipi araştırdı. Araştırırken baktı, yemlecin içi boooş!

“Aa! A’aaaaa!..” dedi.

İvedi ivedi bağladı ineği!

Hemen gitti kandili aldı! Başından sonuna, upuzun baktı yemlece. Sonra yere baktı. Bütün yere baktı uzun geniş. Dönüp yemlece bir daha baktı. Bölme bölme baktı bu kez. Yerleri adım adım tarayarak baktı. Durup bir an düşündü. Öteki yemlece baktı. Sordu kendine: “(Peki nere gider bu

soyka?)” Yemlecin diplerine baktı! Bütün yemleçlere teker teker, karış karış baktı! (A’aaaa!..” dedi yeniden! Başını kaldırıp merteklere baktı!

“A’aaaaa!. A’aaa!..”

Eli ayağı birbirine dolaşmaya başladı. Samanlığın kapısını araladı. Oraya tuttu kandili. Adım adım, bölüm bölüm baktı yeniden. Adım adım, bölüm bölüm bir daha baktı. Eşeledi bazı yerlerini samanın. Boynunu uzatıp yığının üstüne, duvara doğru uzayıp giden boşluğa baktı! “A’aaaa!..” Kız yok! Soluğu kesildi. Ağzı kurudu birden. Öksürür gibi yaptı gerekmediği halde. “Dürüüüüüü!..” diye bağırdı usulca. Sesi karcıdı, iki üç çatal oldu. Gırtlağını düzeltip bir daha bağırdı: “Dürüüüüü!..” Kapıyı açarken kilitli mi, açık mı olduğunu anımsamaya çalıştı. Karıştı belleği. Yok yok, kilitliydi. İki kez çevirmişti anahtarı. Kilitliydi tabii! Peki ya gübre deliği?. Gübre deliği açıktı! “Gündüzden de açık mıydı?” Yerden deliğe kadar olan yüksekliği, Dürü’nün boyuyla oranladı. “Hayır, çıkıp gidemez burdan!” dedi. “İyi ama, ne oldu bu?”

Malların önüne saman dökmedi daha. Saman dökmeyi filan bırakıp avluya çıktı! Kandil elinde, hızlı hızlı yürüdü! Damın ardına dolandı! Duvar diplerine baktı! Gübreliğin kıyısındaki çite, taş yığınına baktı. “Dürü gııı!..” diye fısıldadı yeniden. “Nereye uçtun dürzünün dölü?” dedi. Yürüdü gerisin geri. Ahıra geldi. Mallara ivedi saman verdi. Samanlık kapısını kapattı. Kandili alıp çıktı.

“Havanaaa!..” diye bağırdı yukarıya.

“Ben yokken ahıra girip çıktın mı?”

“Nasıl sen yokken? Hangi ahıra?”

“Kaç tane ahır var? Ben ne zaman yoktum?”

“Ben nasıl inip çıkabilirim? Hep kapalıydım!”

“Kesin mi? Hiç inip çıkmadın mı gıı?”

“Üstüm kitliydi, nasıl kıpırdayabilirim?”

Kandil elinde, düşündü kaldı Velikul:

“(Üstü kitliydi, anahtar bendeydi?!)”

“Ne oldu? Neden sordun? Çabuk söyle!”

Sesini çıkarıp şu oldu, şöyle oldu diyemedi.

Havana, tangır tungur indi merdivenleri. Kocasının elini tuttu. Baktı yüzüne. “Söyle çabuk! Ne oldu?” Baktı gözüne.

“Gelsene ardımdan!” dedi Velikul. Sesi iyice söndü.

Yürüdü, ahır kapısını açtı. Kandili tuttu: “Gir!” dedi karısına.

“Bir de sen bak şu yerlere, yemleçlere? Sonra da samanlığa? Al eline kandili! Bir de sen bak bakalım?”

“Ne var, neden bakacağım?” dedi Havana. Karşılığını almadan kandili kavrayıp sağa sola bakmağa başladı. Taradı yemleçleri...

“Bak bakalım Dürü’ye benzer bir şey var mı?”

“Nereye koydun çocuğu? Açık söylesene Velikul?”

“Şuraya koydum! İşte tam şuraya!” İneğin yemlecini gösterdi. “Elini kolunu bağladım. Kapıyı üstünden kitledim: Anahtarını belime sokup gittim. Şimdi gelip baktım, yok!..”

Kandil elinde, hemen samanlığa daldı Havana: "Gel ardımdan çabuk!" dedi. Kandili kocasına verdi. Kabarık gördüğü yerleri eliyle eşti. Ayak parmaklarının ucuna dikelip üstlere baktı. "Dürüüü!.." diye bağırdı. Kocasını bırakıp dışarı çıktı. "Dürüüü, kızım!.." dedi. "Dürüüüü, nerdesin ciğerim?"

Dönüp ardına, "Velikul.." diye bağırdı.

Velikul yürüyüp geldi yanına usulca.

"Yalan söylemiyorsun ya Velikul?"

"Nasıl yalan gıı Kıllıbacak?"

"Kandırmıyorsun ya beni Velikul?"

"Ulan insanı kızdırmasana yeniden!" dedi Velikul. "Şakanın sırası mı şimdi? Ben diyorum Dürü yok! Sen diyorsun kandırmıyorsun ya beni?!"

"Pekey, bul öyleyse kızı?!" dedi Havana. Diklendi birden. "Sen alıp gittin, öldürdün, gömdün çocuğu! Şimdi de diyorsun şuraya koydum, buraya koydum! Beni kandırıyorsun seeen! Buraya koydun da uçtu mu çocuk? Koymadın, alıp gittin! Öldürdün, gömdün bir yere! Ben anlamaz mıyım? Ben bilmez miyim hiç?"

"Ulan avrat! Bak sana avrat diyorum! Zıddıma konuşma benim! Sonra elimden bir kaza çıkarırsın! Habire benden kuşkulanıyorsun! Ben katil miyim ulan kıllı şeytan? Şimdiyece kaç insan öldürdüm ulan erişikli? Madem öyle, şimdi ben de senden kuşkulanıyorum! Haydi bakalım! Bu yukarı evin anahtarından kaç tane var?"

"Kaç tane olacak, tek bir tane!"

“Doğru söyle! Bak doğru söyle diyorum!” “Valla billa! Gözüm kör olsun tek bir tane!”

“Yoook! Bundan mutlaka iki tane var! Ben kitleyip gittikten sonra geldin açtın ahır kapısını!.. Ama dur, dur! Ahır kapısını açmaz değil mi yukarının anahtarı? Pekey, ahırın anahtarından kaç tane var? Dosdoğru söyle!”

“Bilmez gibi sorma: Bir tane!”

“Doğru mu söylüyorsun?”

“Kesin bir tane!..”

Düşündü Velikul: “Yani sen hiç dışarı çıkmadın? Hiç ahıra inmedin? Dürü’yü çıkarmadın ahırdan? Bir yere saklamadın? Hatta benim kızı sakladığımı da bilmiyorsun? Öyle mi?..”

“Bilmiyorum! Şimdi duyuyorum!”

“Öyleyse Havana, bir bokluk var ortada: Ben kızı ahıra kapadım! Elini kolunu ineğin ipiyle bağladım! Bak, ineğin ipi de yok ortada? Öyle eli kolu bağlı kaçtı desek, kaçamaz! İstersen bir düşünelim, bak! Gel girelim ahıra...” Ahırı açtı yeniden. Havana’yı çekti kolundan. Gübre deliğinin önüne götürdü. “Senden benden boysuz bu kız. Elin kolun bağlı olsa, sen çıkabilir misin bu delikten? Ben erkek olduğum halde çıkamam!..”

“Eli kolu bağlı nasıl çıkar? Ben de çıkamam!”

“Al sana büyük bir soru: Öyleyse nere gitti bu kıııız? Yor bakalım nasıl yoracaksın? Bu işte bir giz var, ama nasıl bir giz? Yarın davulcusu geliyor, kız yok! Bir öfke sebebiyle babası dövmüş. Elini kolunu bağlayıp ahıra kapatmış. Akşamleyin gelip bakmış yok! Ne der eller? Neler gelir akıllarına? Hem biz ne diyeceğiz soranlara?! Soranı bırak,

babasıyım! Terbiye gayesiyle yaptım! Yarın rahat etsin, dünyanın kuyruğu uzun dedim...”

Havana düşünceye daldı: “Ahıra kapattın gittin... akşam geldin baktın... yok!” Ellerini dizine vurdu ağladı: “Eyvaaah, tüh tüh!.. Tüüüh, tüh!..” Yürüdü yukarı. Uğuna uğuna ağladı. Döktü gözlerinden: “Ben bu acılara nasıl dayanayım? Biri bitmeden biri biniyor! Böyle yapacağına öldürseydin! On gün, yirmi gün ağlar otururdum. Şimdi her gün ağlıyorum ay gözel Allahım!..”

Kandil elinde, Velikul yürüdü yukarı. Bacanın içindeki yerine astı kandili. Bir süre dikildi evin içinde. Sonra gitti yüklüğün kapaklarını açtı. Açtı kapattı. Kaplığa baktı. Öteki eve geçip bakacaktı, durakladı. “Öteki evde filan yoktur değil mi?” dedi Havana’ya.

“Nerden olsun ahırdaki kız öteki evde?”

Bacanın içine koyduğu kandili aldı yeniden:

“Açık mı acap öteki ev, Havana?” dedi Velikul.

“Anahtar bacakaşındadır, alıver!” dedi Havana.

Anahtarı aldı: “İstersen sen de gel, birlikte bakalım!”

“Sen önden yürü, ben ardından varayım!” dedi Havana. Evşen’i kucakladı. Sımsıkı bastırdı göğsüne! “Bu ufacık omuzlarımızla, bu kocaman dertleri neden yüklersin bize, ay gözel Allahım?” Ne dediğini, ne diyeceğini bilemeden yürüdü. Velikul’un ardından öteki eve girdi. Baktılar birlikte. Her yaka, her yakada! Kazanlar, tekneler, sepetler! Bulgur, buğday çuvalları! Mısır asmakları, pekmez testileri! Ama Dürü yok! “Dürü yooook!” dedi Velikul!

“Buraya mı koyduydun?” dedi Havana.

“Yok, ahıra kitlediydim” dedi Velikul.

“Burda ne arasın madem?” dedi Havana.

“Öyle ya, burda ne arasın?” dedi Velikul.

Çıktı, kapıyı kapattı. Kilitleyip anahtarını aldı. “Bir de taktuk odasına baksak mı acabola?” dedi Velikul.

“Oranın anahtarı nerde biliyor musun?”

“Bir de oraya bakalım!” dedi Velikul, yürüdü.

Yok! Taktuk odasında, başka yerde de yok.

Havana, göğsüne bastırdığı Evşen’le birlikte yukarı odaya geldi. Oturdu ocağın başına. İçinden kabaran acıları bastıramadı. Kaldırıp salıverdi kendini. Evden ölü çıkmış gibi bir ağıt aldırdı:

“Daha on dördüne basmayan Dürüüüüm!.. Akranlarıyla doya doya oynayıp gezmeyen Dürüüüüm!.. Anacığına bir gün olsun küsmeyen Dürüüüm!.. Sarı saçlı, göküş gözlü Dürüüüm!.. Ne karaymış şu alnımın yazısı?.. Nere gider anasının bir tanecik kuzusu?.. Gözlerinden kanlı kanlı döker anası... Uçtu gitti elimizden kendisi... Bazısı üç liraya çapa çapar; altmışında “kız alacağım” der bazısı... Bu nasıl dünya imiş bre gözel Allahım? Bazıları kas kas güldü oynadı; ben çocuk oldum ağladım, kız oldum, gelin oldum, ana oldum ağladım... Bu dünyanın direkleri tutmuyor, varsılların parası çok, yoksulların gücü yetmiyor. Bir gün olsun işimiz uz gitmiyor. Bundan sonra gitmeyecek de; bu nasıl dünya be gözel Allahım?..”

Hem ağlıyor, hem ağıdıyla, ahengiyle söylüyor. Ağlarken dolu gibi döküyor. Velikul çıkıp geldi. Dikeldi odanın

ortasına. Of çekti. Birkaç dakikanın içinde iyice bitti, mahvoldu! Ağzı kurudu adamakıllı! Boğazı kurudu! Beyni uğuldamağa başladı! Ne yapacağını şaşırdı.

Sonra:

"Kes ağlamayı Havana!" dedi. "Kes de bu işe bir çözüm düşünelim! Şimdi ben ne diyeceğim ele güne? Yarın gelip soracaklar! Sen de hazırlık göreceksin, ekmek aş edeceksin? Onca okuntu dağıttırdın? Sana da soracaklar, ne cevap vereceksin?"

"Akşam oldu ataşını yakana... Güneş doğdu el yüzüne bakana... Bu dünyada hayırlıya çatana, sabah akşam seyran olur ömürler!.. Dürü diye, Dürü diye dönelim... Döne döne bir çalıya konalım... Kadir Mevla'm daha nice yanalım? Bizden oldu şu yığılan kömürler!.."

"Destan düzmelerin çok güzel Havana! Ama destanın faydası yok! Bir akıl söyle! Ona göre bir iz bulup arayalım kızı..."

"Avrat aklı diye kıymet mi veriyordun? Ne oldu şimdi Kepçekulaklı Velikul?" dedi Havana. Sildi gözyaşlarını.

"Bak Havana! Bunun burasında böyle konuşmanın hiç yararı yok! Söyle bana ne oldu bu kız? Yer mi yedi, gök mü çekti? Haydi söyle biliyorsan!.."

"Sen bana söyle: Ne oldu?"

"Çattık!.." dedi Velikul. "Adamakıllı çattık ulan! Katil olmak işten değil ulan! Gönül diyor al eline duvardaki çifteyi! Önce bu avradı fur! Öyle lafını edip durma, baya güm güm fur! Sonra çık, bu işe neden olan dürzüleri fur! Ne Cemal'ı koy; güm! Ne İt Omar'ı; güm! Ne Hafız'ı; güüümm! Ne de Kabak Musdu denen Topak Soyulcanı; güüüümmm!

Hafız'ı baştan temizle: Güm!.. Karılarını bir bir temizle dürzülerin: Güm! Güm! Güm!.. Kim ki bize baskı yaptıysa vur! Nerde "Olur olur deyin, he hı deyin, kızınızı var evine verin, Kabak Musdu Ağamız gibisi var mı? Ona verin!" diyen dürzü varsa, avratlarının tamını tümünü güm güm güm vur!.. Öyle güm güm et ki, "Ne var Allaşkına bu köyde, ne oluyor?" diye ta Kızılca'nın askeri tüfeğini, fişeğini kuşanıp gelsin! Ankara buraya cem olsun! Görsünler, ne kadar mikrop var, hepiciği serilmiş yatıyor! "Kimmiş ulan bu babayiğit?" diye merak edip sorsunlar. Sora sora gelip beni bulsunlar. Koysunlar Ankara'nın Ağır Cezaevine. Sekiz on yıl istirahat edeyim yeni bir af çıkana kadar!.." Sonra sesini yumuşattı: "Havana, gözellikle soruyorum! Bir akıl söyle! Ona göre bir davranış yapayım!.."

"Her yanlarım keşkek gibi Velikul! Aklım olsa bu hallere düşer miydim? Sen gene git esas akıl hocalarına sor ne yapacağını! Çabuk bir yerlerden bul getir kızımı! Yüreğim dayanmıyor. Hafız'a sor! Yassıburun İt Omar'a sor, Eski Muhtar Cemal'e sor! Akıl hocalarının şıngırdak avratlarına sor..."

"Sen de oturma böyle! Git bizim Ayşegil'e haber ver! Bir çözüm düşünsünler. Yarın davulcusu gelecek. Okuntular yolladık... Kalk avrat kaaalk! İsmet Paşa kırk gün kafa yorsa çıkamaz işlerin içinde kaldık! Kaaalk!.."

"Cenabı Allah bize götüremeyeceğimiz yükleri yükler hep!"

"Yahu şöyle bir yol iz görünmüyor gözüme! Çıkıp gitti desek kapı kitli! Uçtu desek, uçamaz! Evliyaullah mı oldu ulan bu dürzünün kızı?"

Söylenerek indi merdivenden.

Önce Cemal’e uğradı. Anlattı olanı biteni hece hece. Cemal sordu: “Emin misin, kapı kitli miydi sonradan vardığında?”

“Eminim elbet! Kendim açtım anahtarı sokup!”

“Ahırın anahtarı tekti, bundan da eminsin?”

“Tuz biber gibi ağlıyor avrat, o da diyor tek!”

“Bütün bunlardan eminsen, geriye ne kalıyor?”

“Valla bilemediın Cemal, ne kalıyor?”

“Yahu bu iş hocalık iş, Kepçekulak!”

“Valla şaşırdım! Yarın herif gelir, kapıya dayanır kız diye! Ne cevap vereceğiz?”

“Bu işin benim bileceğim yanı yok Velikul! Bu işi ancak hocalar çözümler kardaşım! Hem sanmam ki bizim Şakir Hafız filan çözümlesin! Onun yiyeceği çarık eskisi değil, derin hoca işi bu!..”

“Bana kısa kısa söyle Cemal! Uzun planlar söyleme! Tutamam aklımda! Kısa söyle ki, bir ucundan çözüp gidelim seninle! İt Omar’ı alıp Hafız’a varalım!..”

“Hafız’a varıp İt Omar’a gitsek de olur! Ha Ali Molla, ha Molla Ali! İkisi bir! Hangisini istiyorsun?”

“Kalk!” dedi Velikul. “Kalk madem! Hangisi varsa ona gidelim!” Kolundan çekti Cemal’i. Çeke çeke dışarı çıkardı. Birlikte yürüdüler karanlık sokaklarda. Önden önden gidiyor Velikul. Hem gidiyor, hem anlatıyor:

“Yaniya bu kız var ya, daha doğduğu gece anladım başımıza büyük işler açacak: Bunun doğduğu gece ayın çevresi ağıllandı! İçi koyun ciğeri gibi kırmızıydı! Bu Uluguş’un kocası esas Uluguş Ahmet vardı: “Ayın çevresi yetmiş yılda bir ağıllanır! İçi yetmiş yılda bir böyle kırmızı olur! O gün doğan kızın anasına babasına vay! Kendine vay! Köyüne vay! Ama o gün doğan çocuk oğlan olursa subay olur baştaki kralların, padişahların mına gor!” derdi. Bizimki kız oldu! Anla halimizi!..”

“Hafız birazdan ezan okumaya çıkar. İstersen haber verelim, Yassıburun’un eve gelsin. Biz doğru oraya gidelim!” dedi Cemal.

“Haber ver!” dedi Velikul.

Cemal, Şakir Hafız’ın kocakapıyı açıp girdi, haber verip döndü:

“Namazdan sonra Yassıburungile gelecek!” dedi.

“Evik çabuk gel deseydin!..”

“Çabuk gel dedim... Söyledim...”

“Bu kızın hışmından, hem de belasından hayırlısıyla kurtulursam, köy içinde adak üleştireceğim, herkes şaşacak! Bu kızdan çok korkuyorum Cemal! Çok ürküyorum namussuzdan! Dürü dedikçe direniyor eşşeğin kunnadığı!..”

Koca Linlin’in Azime, Dürü’ye bir yer yaptı öte eve. Oraya sokulup yattı Dürü. Çorba kaynatıp geldi Azime. Onu içti. Biraz yerelması verdi. Onu yedi. Sonra kapandı yüzaşağı:

“Anam merak eder beniii!” diye yas tuttu. Ağlaması çığlığa döndü az sonra. Ara kapı açıldı. Azime karı çıkıp geldi: “Ne oluyorsun Dürüüü?” dedi. “Sen böyle hep ulursan,

hemen basarlar evi gı! Sonra cavır baban tutar götürür, kapatır ahıra! Elini kolunu bağlar, kulağını keser! İyisi mi sus! Sus, üç dört gün saklan burda! Sonra fırtına diner! Allah bir güneş verir. Haydi sus bakayım! Ben öte yandayım. Bir şey lüzum ederse şu tahtaya fur!..”

Dürü’nün gözündeki yaşları sildi, öpüp gitti.

Koca Linlin çıkıp geldi az sonra:

“Ne haber avrat? Geldi mi çocuk?”

“Geldi, sus!” dedi Azime. “Ağlıyor durmadan!”

“Nerde? Göster bana! Hiç ağlamasın!”

Birden değişik, devinik biri oldu Koca Linlin:

“Çabuk göster Azime, valla kırarım kemiklerini!”

“Şu aradaki kapıyı aç, kandili al eline, gir kendin!”

“Kandile ne gerek var?” dedi Koca Linlin. Elektrik feneri çıkardı kuşağının arasından. Düğmesini sürüp parlattı. “Ne yapacağım kandili?” Kapıyı açtı hemen. “Dürüüü!..” dedi fısfıs. “Hiç korkma, ben geliyorum!.:” Öteki eve girince elektrik fenerini dama tuttu.

Yatağın üstüne kapanmıştı Dürü. Doğruldu çenedinin üstüne. Başını bacaklarının arasına soktu.

“Nasılsın? Bak burda seni kimse bulamaz! Bulsa da alamaz! Belime tabancayı asıyorum bugünden sonra. Fişekleri kuşağıma dolduruyorum. Eğer biri seni almağa saldıracak olursa, tak tak tak, taradığım gibi yıkacağım her kim olursa! Canımı vereceğim, seni vermeyeceğim Dürü! Bunu böyle bil, yaşa burda! Azime yengen de hep emrinde!

Gelinimiz biraz hasta ama olsun! Gelen giden olmaz bizim eve! Ben biraz aksiyim diye çekinirler. Ev tenha diye korkma! Tenha olması senin için iyi! Al bak, sana bu elektriği bırakayım! Canın sıkıldı mı şu düğmeyi sürersin ileri, yanar! Bir de çantalı radyo bulup geleyim sana. Çevir düğmesini, Ankara'yı, Kıprıs'ı, Sofya'yı dinle! Seni burda maraşal kızı gibi yaşatacağım! Seni o Musdu denen dürzüye yedirmeyeceğim! Elimden geldiği kadar gayret edeceğim buna! Uluguş'un seni evime konuk eylemesine sevindim!..”

Oturdu yatağın kıyısına, böyle bıdırdadı. Fakat sözü bir türlü bacısı Ümmü'ye getiremedi. Dürü de hep bekledi. “(Neden açmıyor? Yoksa hala çok mu üzülüyor?)” dedi.

Ümmü, içinde mühürlenmiş bir yara Koca Linlin'in. O yüzden bütün varsıllara, dengi olmayan kızlara talip olan dürzülere, Kabak Musdu gibi birkaç ayının “lord” olmasına yol açan Amerikalılara kızıyor. Sabah kalkıp kahvesine gidiyor, geç vakit kapatıp evine geliyor. Açmıyor ağzını! Çay dediler mi çay, kahve dediler mi kahve veriyor. Çok şey duyuyor. Çok şey biliyor. Oturup amir memur, bilen bilmeyen tartışıyor: “Komünistler, Amerikalılar, İşçi Partililer, Sosyalistler, elçinin arabasını yakanlar!..” Hepsini dinliyor. Hiç görüşü yok gibi susuyor. Sorarlarsa bir şey, anlamamışa vuruyor. Kahve ocağının yanında ufacık bir oyuntu var. Kibrit, sigara, aspirin, gripin, çay, şeker, lamba camı, fitil, gaz, çakmaktaşı satıyor; yumurta, tavşan, tilki derisi alıyor. Bazen Kabak Musdu isterse yün çorap, yün başlık, atkı, takke, eldiven topluyor. Sessiz, çok sessiz duruyor. Öfkesini, hıncını belli etmiyor. Böyle Dürü'nünki gibi saklı işler oldu mu, canlanıveriyor, değişik, bambaşka biri olup çıkıyor.

Kahveye gitti. Kırlı'dan Cafer'in bıraktığı transistörlüyü aldı, eve geldi. “(Kendi elimle götürüp vereyim! Başkası girmesin bu işte araya! Bu işi öyle bir yapayım, dünya parmak ısırsın! Uluguş'a, benim avrada yeniden tembih edeyim! Bu işi kimseye açmasınlar! Yassıburun Omar'ı filan

dost bilmesinler! Avradını dost bilmesinler! Kimseye bir şey sezdirmesinler, sızdırmasınlar!..)”

Kapıdan girerken transistörlüyü açtı. Meşeliklerden koyun melemesi geliyor. Bir çoban kaval çalıyor. Uzaktan kız sesleri duyuluyor. Bir radyo oyunu yayınlanıyor. “Haşşöyleee!” dedi Koca Linlin. “Bunları dinlesin! Ne canı sıkılır, ne bir şey olur!” Ara kapıdan girdi. “Al Dürü!” dedi. “Sana radyo getirdim! Yalnız çok açmayacaksın! Usul usul dinleyeceksin. Öteki eve biri gelirse çıt kapatacaksın. Şurdan Kıbrıs çıkar bak. Şurdan Sofya çıkar. Şurdan Polis Radyosu. Ankara şurdan... Ben gene gelir giderim. Gözelce belletirim sana!” Bıraktı, hemen çıktı. “Emrine oyna gözelce!” dedi Azime’ye. “Hiçbir dediğine hayır deme!” Sonra gelinini gördü: “Sen nasılsın bakalım Züracık?” dedi. “Biraz iyileştin mi? Merak etme! Bu işleri geçiştireyim, alıp seni doktora götüreceğim!” Torununu kucaklayıp sevdi. Havaya kaldırıp indirdi. Karısının kucağına verip kahveye koştu. “Çok oyalandın şu bu derken Koca Linlin!” dedi kendine. “Gelip giden, arayan olur! Bulunmadın mı, kuşkulanırlar! Yapma! Bir daha gecikme!” dedi.

“Başka şey olsa aklım erer iyi kötü! Bu işe ermiyor!” dedi Şakir Hafız.”‘Bu işlerin hocası değilim! Herkes haddini bilmeli! Buna gelince bilimim pes ediyor!..”

“Seni ne diye imam tuttuk biz?” diye sordu İt Omar.

“Ben ezan okur, namaz kıldırırım! Ben yitikbilici değilim! Babasının elini kolunu bağlayıp ahıra kapadığı kız sır olup gidince onu çıkaran, yeniden bağlasın, kuyuya atsın diye geri teslim eden hocalardan hiç değilim, İt Omar!..”

“İyi ya!..” diye Cemal söze karıştı. “Bu kıza beş altı gün okumadın mı sen?” O zaman anlamadın mı bunda böyle bir “giz” olup olmadığını? Uçar muçar mı bu kız? Yani kapı kitli olduğuna göre, hemi de kolları bağlı, gübre deliği de yüksek

olduğuna göre, çıkıp gidemeyeceğinden, bunun gizi nedir pekey?”

“Okumaya okudum Cemal! Gözleri derin, gök! Erer de, uçar da! Hızır bile ulaşır böylelerine! Her şey Cenabı Allahın elinde değil mi? Okurken esneye esneye çenelerim ayrıldı kardaşım! Bir aksi cin vardı. Olgör çıkartamadım onu! Çok uğraştım! Çıkmadı kör olası! Olanca bilimimi döktüm arkadaş! Sonra pes ettim! Suçu bana yüklemeyin! Cin var, cincik var! Hazreti Atatürk’ün başına tüm cinder hocalar toplandı, doktorlar ilaç yazdı, kurtarabildi mi?”

Cemal: “Sana bir kusur bulmuyoruz da, soruyoruz!” dedi.

“Ama konuşmalar biraz suçlayıcı oluyor!” dedi Şakir Hafız. “Bana suç ardıyorsunuz! Ben sabahtan gene kalkıp gittim, kıza okuyup üfüreyim. Beni savuşturdu bu gördüğünüz akıllı Velikul! Aldı ele girdi yola! Sonra bilgim dışında götürüp ahıra kitledi! Bir masumu çok sıkıştırmayacaksın! Sıkıştırdın mı, Cenabı Allah mucize gönderir! Yerin göğün sahibi var!..”

Velikul ellerini dizine vurdu:

“Bir eşşeklik ettim, az uz değil!” dedi. “Maşara kadar yansam yüreğimin ateşi sönmez! İyi olsun diye yaptım, kötü olsun diye yapmadım. İkide bir hır çıkarıyor! Çemkiriyor! Varmam diyor! Anası bir türlü, kızı başka türlü!.. Kabak Musdu iyi adam, şurda gözümüzün önünde. Varsıllığına diyecek yok. Bahusus, sizler de omzuma çöktünüz. Kendir büktüğüm yerden alıp götürdünüz, dinime imanıma sinkaf ettiniz; zorla verici oldum! Verici olduktan sonra, “Bir deli kızla koskoca Ağanın başını yakmak olmaz, iyice terbiyesini yapayım, sonra bindireyim arabaya!” dedim. “Herif zorlukların içinde kalmasın, başı derde girmesin!” dedim. Ne bilirim ben onun böyle cinli şeytanlı olduğunu? Ne bilirim kollarını kanat yapıp uçacağını? Sen olsan bilebilir misin Cemal? Sen olsan bilebilir misin İt Omar?”

Cemal: “Ben bunu bilebilsem; ohhooo!” dedi.

İt Omar: “Bunda başka dalgalar var!” dedi birden.

Cemal kızdı: “Ne dalgası ulan, söyle bakalım?!” dedi. “Senin kıçın yere yakın! Söyle dinleyelim! Aklın bizimkinden çok erer böyle bokluklara!..”

İki dizinin üstüne kalktı İt Omar:

“Ben derim ki, beeen! Bunu hemen erdi uçtuya bağlamayın! Başka olasılıkları düşünün! Uçmak o kadar kolay değil! Kepçekulağın kızı kim oluyor uçacak? Hazreti Menderes bile uçamadı! Götürüp çatır çatır astılar! Cuma namazlarını Eyüp Sultan’da kılar idi!..”

“Onun ruhu uçtu!” dedi Hafız. “Vücudu uçamadı! Vücudunun günahları ağır geldi! Onun bunun avratlarını kullanıp durmuş rahmetlik! Vücudu kirli ama ruhu temizdi. Ruhunu asamadılar, vücudunu astılar!..”

“Eee; Velikul kim pekey? Velikul’un sülalesinde göğe yükselmiş kim var? Erdi uçtuya bağlamayın bu işi! Ben böyle derim! Tabii gene siz bilirsiniz! Biriniz köyün eski muhtarı, biriniz hocası! Biriniz de uçan kızın babası!”

“Başka ne olasılıklar olabilir ulan Yassıburun?” dedi Velikul.

“Benim sülalemi iyice aşağıya indirdin! Başka ne olasılıklar olabilir söyle bakalım? Benim sülalemin çok ötesini kurcalayacak olursan, birkaç hoca bulunur gene! Senin sülalende ne var bakalım?”

“Bırakın şimdi sülale tokuşturmayı! İt Omar sen de sus! Sus da ne gibi olasılıklardan söz edeceksen et, duyalım!”

diye bağırdı Eski Muhtar Cemal.

İt Omar: “Canım şimdi diyor ki, “Kapı kitliydi!” Kapı kitliydi ama gübre deliği açıktı! Ben istersem gübre deliğinden içeri giremez miyim?”

“Girersin! Ama içerde kolu bağlı kız olduğunu nerden bileceksin? Şimdiyece hiç girdin mi Velikul’un gübre deliğinden?”

“Belki biri görmüştür? Belkim birine söylemiştir bu akıllı!”

“Avlunun içi yahu, kim görecek? Kimseye de söylemedim! Geldim gayfaya oturdum. Bir oturdum, akşama kadar! Hiç kalkmadım yerimden!..”

“Demedin mi kimseye ben böyle bir bok yedim?”

“Dedimse de hemen gidip dalmadılar ya ahıra?”

“Şimdiki zamanda her şey olabilir! Sen bir konuyu gayfanın ortasında anlat, onu duymasınlar?! Onu eller, daha sen orda otururken kanatlandırıp uçurur! Şimdi eller aya bile gidiyor! Bir ahırdaki kızı mı uçurmayacaklar?

Velikul of puf etti. Ellerini birbirine vurup kalktı:

“Ben bu dürzüyle konuşamam Cemal! Bu Yassıburun beni çok kızdırıyor!”

“Bırakın birbirinize kızmayı!..” dedi Cemal. “Düşünüp taşınıp sonunu bir çözüme bağlayalım, böyle sallantıda bırakmayalım! Yarın Musdu Ağa duyar, sanır ki biraz fazla para koparalım diye kendi aramızda numara yaptık! Oysa öyle bir şey geçmedi karnımızdan. Onun için gözelce düşünelim. Öyle düşünelim ki, kızı bulamasak bile, Musdu Ağa’ya söylenecek sözü bulalım...”

“Kabak gene benim başımda patlayacak!” dedi Şakir Hafız. “Koy bakalım önüne tekneyi! Koy bakalım üstüne su tasını! Al bakalım taşları! Oku bakalım tespihi çakıyı! Ara bakalım kızı! Bul bakalım kızı!..” İyi! Siz yitirin biz bulalım!..”

“Bir bulunsa adak üleştireceğim!” dedi Velikul.

“Benim de üzerimden bir dağ kalkacak! Çünküm bu Musdu Ağa her zaman benden hile sezer!..”

İt Omar bıyık altından güldü:

“Biz de seviniriz az çok!” dedi.

“Evet, bulalım da hepimiz sevinelim!”

Şakir Hafız, üç devirlik tespihini toplayıp kuşağına soktu: “Bu gece bir düşe yatayım. Bakalım Cenabı Allah ne gösterecek? Sabahaca yapacak başka işimiz yok nasıl olsa!”

“Yani şimdi dağılalım mı?” dedi Velikul.

“Ne yapalım dağılmayıp?” dedi Şakir Hafız.

“Hocanın işi varsa gitsin, biz oturalım!” dedi İt Omar. Karısına seslendi: “Buraya biraz ayva, iğde getir Hanife!”

“Tam Hafız giderken ayva, iğde istersin!” dedi Cemal.

“Masus yaptım!” dedi İt Omar. “Hocaları sevmiyorum!”

“Siz buyrun, ben vakitli gideyim!” dedi Hafız, yürüdü.

İt Omar’ın evde Velikul’la Cemal geç vakte kadar oturdu. Cemal bir yandan çekti, Omar bir yandan! Başı beyni şişti, şaşkınlığı arttı Velikul’un. Ne kızı bulabildiler, ne de

Musdu'ya söylenecek sözü... Bir ara İt Omar, Cemal'le de takıştı. Birbirine kötü söylediler! İş uzayacaktı. O sırada Havana'yla Velikul'un kardeşi Ayşeli çıkıp geldi.

“Kolay mı hemen?” dedi İt Omar. “Lazım şimdi iki Amerikan dedektifi! Beş dakikanın içinde şırp buluversin dürzüler! Filmlerdeki gibi yaniya!..”

Cemal: “Bak bu iyi akıl! Kabak Musdu'ya söyleriz. İki değil, üç getirir o dediğinden!” ,

“Askerlikte çok film gördüm!” dedi İt Omar.

“Aferin!” diye bağırdı Havana. “Ben ciğer evlat diye, yerde yanıp gökte savrulayım. Siz birbirinize askerlikte gördüğünüz filimleri anlatın! Aferin Kepçekulak Velikul! Aferin Deveboyunlu Cemal!..”

“Otur ulan aşağı! Şimdi iki tane çarpacağım, geberip gideceksin!..” dedi Velikul karısına.

“Çarpmak neyimiş? Al baltayı da doğrayıver! Çarpmaktan beter ettin zaten!” Ağlamağa başladı Havana. O ağladıkça kucağındaki Evşen de ağlıyor. “Gezin Ankara'yı, Kızılca'yı köy köy! Acap bizim gibi dertli var mı?” diyor.

“Ağlamaktan başka iş gelmez elinden!” dedi Velikul. “Ağlamak bir, hırlamak iki! Kafamı bunlarla şişiriyorsun! Bir akıl söyleyip şu kızı bulalım demiyorsun! Zıddıma zıddıma konuşmak çok hoşuna gidiyor...”

Ayşeli dayanamadı:

“Kalk biz gidelim yenge!” dedi. “Ele güne malamat olmaktansa gidip yatalım! İrezilliğimizi eller görmesin!” deyip kalktı. Evşen'i aldı Havana'nın kucağından, Havana'yı çekti kolundan.

Velikul kalktı çaresiz. Ne yapacağını bilemiyor. Cemal'de kalktı onlarla birlikte. İt Omar'ın karısı lamba tuttu. Üzüntüyle, iniltiyle indiler merdiveni. Cemal, "Eyvallah!" dedi, ayrıldı hemen.

Ayşeli, Havana'yı çekti kolundan:

"Eve gitme, bizde yatalım bu gece!"

Velikul kızdı: "Ben ne bok yiyeceğim yalnız?"

"Kendin düşün!" dedi Havana. Ayşeli'yle yürüdü.

"Bu akşam senin yanına gelmeyecek o!" dedi Ayşeli.

"Sen kahyası olma, mına gorum bak!" dedi Velikul.

Havana'yla Ayşeli, kocakapıyı açıp girdi. Ardından kapattılar çabuk. Bakıp kaldı Velikul. Yüklenip kıracaktı kapıyı, Ayşeli'nin kocası İzzet'ten çekindi. "(Bissürü sakarlık üst üste geliyor! Bir çıngar da burda çıkarmayalım! Yabancı olsa haydi neyse! Öpöz kardaşın karşındaki!..)" dedi.

Tek başına çekilip gitti eve.

28

HASTA ÇORBASI

Ertesi sabah herkes duydu olanı biteni.

Herkes kapıdan kapıya birbirine söyledi:

“Dürü ermiiiş gıı!. Dürü uçmuş gııı!..” diyorlar.

“Babası ahıra kilitlemiş deee!..” diyorlar. “Uçup gitmiş gübre deliğindeeen!..” diyorlar.

“Bugün de davulcusu geliyoor ay komşular!.. Bu düğün bozulur gayriii!..” diyorlar.

“Şakir Hafız, “Uçtu ama, çok uzağa uçmadı! Evci’ye doğru bir iz gidiyor!” diyormuuuuş!.. Dün gece düşe yatmıııış!.. Şimdi gene kitabın başına oturmuuuş!..” diyorlar.

Karılar karşıdan karşıya, kızlar kulaktan kulağa, adamlar kahvede, yolda, çeşme başında, cami önünde birbirine yetiştiriyor haberi. “Akıl alacak iş değil! Şakir Hafız, gübre deliğinden alıp, bizim bağların arasından, Evci’ye yukarı götürmüş yolunu. Ama orda yitirmiş!..” diyorlar. “Ordan dağa yukarı furuyor, dağdan da göğe çekiliyor heralım!..” diyorlar.

Koca Linlin de üstüne üstüne varıyor:

“Durduğu yerde Gökçimen köyü bir evliya sahibi olsun mına goyum!” diyor, önleri sıra gidiveriyor. “Zaten bu Velikul’un halleri hal değil! Dövdü dövdü, öldürdü kızı! Şimdi de erdi uçtu diyor dürzü!..” diyor.

“Ne biliyorsun?” diye Koca Linlin’in başına çöküyorlar.

“Tahmin ediyorum!” deyip lafı saptırıyor. “Bir kul durduğu yerde evliya olmaz arkadaşlar! On dördüne basmadık kızı,

altmışındaki herife verici olursan, o kız tabii evliya olur! Ne yapsın başka?! Altmışındaki herife on dördündeki kız verilir mi? Hazreti Peygamberimiz altmış üç yaşında öldü!”

“Elini kolunu dananın ipiyle bağlar da ahıra kitlersen, her gün tepesine onar yumruk furursan, tabii uçar! Tabii evliya olur o kız! Böyle sıkışan kula bir kez değil, bin kez Hızır ulaşır!..” diyorlar.

“Biz de çok sıkışıyoruz! Eziyetten, çileden dinimiz sinkaf oluyor! Ama neden bize ulaşmıyor bir kez olsun bu Hızır?..” diyorlar.

“Düğün değil, film! Ankara’nın Cebeci Sineması’nda oynayan film, avrat sattığımın!..” diyorlar.

“Az çok her işe aklımız erer, ama buna ermedi! Bakalım sonu nasıl bitecek?” diyorlar.

Ondan sonra oturup oyunlarını oynuyorlar. Koyunlarını, sığırlarını sürüyorlar kıra bayıra.

Kağnısını koşup gübre çekmeğe gidiyor kimi.

Kimi bu yıl kaldırdığı patatesin iyisini; Kızılca’ya satmağa götürüyor.

Kızların birazı hemen Havana’ya koştu. Olup biteni onun ağzından dinlediler. Birazı da Velikul’a geldi: “Anlat Velikul emmi, bu iş nasıl oldu?” dediler.

Velikul anlattı biraz. Ama çok kısa kesti. Üstelediler. Bu kez yeni baştan anlattı. Hayıfını, pişmanlığını söyledi.

Kızlar, haberi aldığı gibi, köyün bir başından, öte başına uçurdu. Sevim, Zakey’i gördü: “Gel bir de biz gidip bakalım!

Ayılıp bayılıyormuş anası! Velikul tırnaklarını yiyormuş!..” dedi. Çekti Zakey’i. Koşarak gittiler.

Havana’nın başı kurum gibi kız. Kızlar ağlıyor. Çünkü Havana ağlıyor! Velikul’da ocağın başına oturmuş, koyu koyu düşünüyor. Havana, dastarının ucunu gözüne sürüyor, siliyor, ağlıyor. Velikul fazla konuşmuyor. Büyük bir zelzele olmuş, köyden kimsenin burnu kanamamış, yalnız Velikul’un evi yıkılmış, Dürü ölmüştü. Öyle bir yıkımın, yasın içindeler.

“Aaaah Velikul emmi aaah!..” diyor Sevim. “Hiç gelin olacak kızın eli kolu bağlanır, üstü kitlenir mi?”

“Bakma gayrı emmim! Oldu bir kez!”

“Aaah Velikul emmi aaah!..”. diyor Zakey. “Böyle bir derdin var, çıtlat bize! Biz onun arkadaşıyız! Ruhunu biliriz. Ağzından girer, burnundan çıkarız. Ermiş mi oluyor? Evliya mı oluyor? Hepicini anlarız dakikanın içinde!..”

“Ne bileyim ay Zakey? Ha ben dedim biraz korkuturum. Azcık yola gelir. Onun böyle Hızır göreceğini, uçup evliya olacağını nereden bileyim? Çok yanılmışım!..” diyor.

Kızlar, onar onar çıkıyor, onar onar giriyor. Havana bunalıyor, bayılıp ayılıyor, gene bayılıyor.

Velikul dayanamadı. Çıktı hayata: “Acap Şakir Hafız ne yaptı? Bir yola ize rasladı mı?” dedi birden: İndi merdivenden. Hafız’ın evine gitti koşarak.

Kızlar durmuyor. Kızlar bir yandan Havana’ya taşınıyor, bir yandan Koca Linlin’in eve çorba getirip götürüyor: “Koca Linlin emminin gelini hastaymış, duydunuz mu? Züra gelin ölücüymüş, duydunuz mu? Anam bir tas çorba yapmış, onu götürüyorum! Anam kendi gelemedi! Ben bir geçmiş olsun deyip döneceğim!..” “Züra gelinin durumu kötüymüş,

haberiniz var mı? Anam bir tas pelize pişirmiş. Bir geçmiş olsun diyeceğim!..", "Gı bacım, Züra'nın dudağı şişmiş! Böğrü morarmış! Yatıyormuş kaç gündür! Hiç haberim olmamış! Bir tascaz yoğurt çaldım da götürüyorum şimdi! Yanmıştır yüreciği. Yeyiversin garip... gariban!.."

Azime kadın gelen tasları, yoğurt çömleklerini, pekmez çanaklarını nereye koyacağını bilemiyor. Zakey gitmiyor başının ucundan. "Ben sana yardım edeyim! Yalnız hakkından gelemezsin!" diyor. "Maşaallah Züra abamı çok seviyormuş köyün kızları! Herkes taşınıyor, görüyor musun? İki üç günece dirilir inşaallah!" diyor, kapları alıyor, kimini camın önüne, kimini tahtalığa, kimini ara kapıdan öteki eve taşıyor. Koyuyor Dürü'nün yanına. "Hepsini ye kız! Bak, buğdayın yanında karamuk da sulanıyor, haydi!.." diyor. "Yediğini ye, yemediğini sürüver sininin üstüne! O elektriği de bir çak hele gı! Gözüm görmüyor! Cavırın kızı, buldun rahatı! Haydi yat dinlen! Deli baban düşünüyor: "Bakma gayrı Zakey! Oldu bir kez emmim!" diyor, dikiyor başını ocağın külüne... Anan karıyı soracak olursan, o da yanıp kavruluyor, "Yavrum, ciğerim Dürü'm!.. Dürü'cüğüm!.." diyor."

Zakey, Dürü'nün yanında çok kalmıyor, hemen çıkıyor.

Çıkıp bakıyor ki, on kız daha gelmiş!

"Azime hala! Anam yaprak sardı! Bunu Züra abam yesin diye yolladı! Geçmiş olsun Züra aba! Nişledin, iyi misin?"

"Azime hala! Anam ısıcacık bazlama yaptı! Şu peyniri koydu tabağa: "Züra gelin sever; yeyiversin! Az diye kusura bakmasın!" dedi. Geçmiş olsun Züra aba! Bir parça iyi misin bugün?"

Bazıları kocakapıda karşılaşıp merdivende çarpışıyor. Birbirinin ayağına basıyor girip çıkarken.

Linlin karısı, “Bu köyün kadını kızı da benim gelinimi ne çok severimiş maşaallah!” diyor, dastarını çözüp bağlıyor. Sonra öksürüyor, hapşırıyor. “Tamam kızlar, haydin artık evlerinize! Analarınıza selam söyleyin, Züra gelini merak etmesinler!..” diyor.

Kızlar, Koca Linlin’in evden çıkıyor, kahveye varıyorlar. Kıyıdan köşeden sokulup, “Geçmiş olsun Linlin emmi, Züra abam çok hastaymış! Sakız var mı Koca Linlin emmi? Züra abamı çok merak ediyoruz. Dürü’den hiç haber yokmuş ay Linlin emmi! Uçup gitmiş süt gibi kız!.. Acap inip gelmez mi? Sen bu işe ne diyorsun Linlin emmi? Koca Linlin emmi, Şakir Hafız kitaba çökmüş, İt Omar sabahtan kalkıp Kabak Musdu’ya gitmiş! Linlin emmi, bu İt Omar, Kabak Musdu’nun neyi?”

“İt Omar, Kabak Musdu’nun bok yedicisi! Gider oraya, gelir buraya! Onun işi odur! Sonra da benim gayfaya gelir! Veresiye çay içer! Hep bir olup Dürü kızın başını yedi bunlar! Dürü kız da uçtu gitti! İyi etti!..”

“Döner gelir mi dersin Linlin emmi?”

“İnşaallah dönüp gelmez! Üzülmeyin siz!..”

“Linlin emmi, yeni haber alırsan bize şöyle, e mi?”

“Öğlen acansına kulak vereyim. Duyarsam söylerim!..”

29

ARAMA TARAMALAR

Koreli Hüsnü parayı verdi, kalanını üç ay süreye bağlattı. Ayrıca, karısıyla birlikte gelip düğünde hizmet edecek. Aş pişirecek, kap yıkayacak.

İt Omar dün Gökçimen'de olanları bildirmeye vardı, düşüncesini, yorumunu bir bir anlattı: “Kimi erdi diyor, kimi uçtu; gel bu işe kendin bak Kabak Ağa!” dedi.

Az kullanılmış Amerikan Reo'su, gürledi geldi Gökçimen'e. Çıkıntı, çürükyeşil bir ordu malı. Miadını doldurduktan sonra açık artırmayla satılmıştı. Haldeki Hacı Refik Ağa, Kabak Musdu'ya dört bin liraya alıverdi! Musdu'da bin lira harcayıp kıçını başını düzene sokturdu arabanın. İki yanının camlarını yeniletti. Üstünün brandasını yamattı. Şoför yeriyle arkasının arasını tahtayla böldürdü.

Kabak Musdu'nun oğlu Tuncer sürüyor Reo'yu. Musdu Tuncer'in sağında oturuyor. İt Omar'la Koreli Hüsnü arkadalar. Araba iki yana yalpalayarak, üstündekileri sağa sola savurarak yürüdüğü için, İt Omar'la Koreli Hüsnü, öndeki branda demirine ve birbirine tutunuyorlar. İkisi de eşeğini Evci'de bırakıp, çok ısrar ettiği için Kabak Musdu'nun Reo'suna bindiler. “Binin! Vakit geçirmeden gidelim! Çabuk varalım! Velikul'un kendi ağzından bir de ben dinleyim! Siz de bulunun yanımda!” diyor, kahroluyor Kabak Musdu!..

Tam, yeni aldığı arabayı eşe dosta gösterip çalım satacakken bu haberin gelmesi, canını çok sıktı. Ama olsun! Hemen atlayıp Gökçimen'e varmak da aynı gösterişi sağlar. Bu arada işini de görmüş olur. “Nasıl uçarmış bakalım Dürü? Kim demiş uçtu diye? Erse de, uçsa da kurtulamaz elimden! Onlar beni ne sanıyor? Sür ulan şu kamyonu!” dedi oğluna. “Binin ulan siz de!”

“Yahu Kabak Ağa, eşeklerimiz var, sen ata bin, önden ağır ağır sür! Biz arkadan hızlı hızlı sürelim! Kamyon kadar olmasa da, ondan on dakika sonra yetişiriz. Gökçimen değil mi bu?” dedilerse de söz anlatamadılar.

“Benimle gene gelirsiniz buraya! Sonra eşeğinize biner gidersiniz. O zaman canınızın istediği gibi sürersiniz!.. Şimdi kamyonda adam olsun bir iki!..”

“Yahu, bir daha ne yorulalım? Neden iki emek olalım?” diye üsteledilerse de, dinletemediler. Binip geldiler Kabak Musdu’nun çıkıntı ordu malı kamyonuna.

“Haydi sen bu işlerin içinde bulundun sayılırsın!..” diyor Koreli Hüsnü, İt Omar’a. “Ya beni neye alıp getiriyor? Ben ne gördüm, ne bildim?”

“Canım Velikul evden çıkmış da gayfaya gelmiş, gayfada sana anlatmış ya! Seni bunun için getiriyor!”

“Eee; ne olmuş anlatmışsa?”

“Sen de dinlemişin!”

“Ne var dinlemişsem?”

“Çok iş var Hüsnü! Yaniya çok iş olabilir! Tabii o geldi sana anlattı. Sen geldin bana anlattın. Ben ona anlattım. Derken bu iş yayıldı. Gübre deliğinden girip kaçırdılar kızı! Yani uçma muçma yok Hüsnü! Benim demem bu! Musdu Ağa’nın demesi de bu! Çok iş çıkacak bu işin altından! Göreceksin buralar vızır vızır candarma dolacak! Çok dürzünün tabanı dilinip tuzlanacak karakolda! Ne demek ulan? Hiç koca Kabak Musdu’nun evleneceği kız kaçırılır mı? Velikul’un da tabanları dilinecek! O şimdi erdi uçtu diyor ya! Tabanına tuz sürülünce nasıl bülbül gibi şakıyacak göreceksin!..”

Kamyon doğru Velikul'un evin önüne geldi. Kocakapının dibinde durdu. Musdu atladı yere. Bekledi, İt Omar'la Hüsnü de indi. Sonra, "Caminin önüne, uygun bir yere çek kamyonu!" dedi oğluna. İt Omar'ı yanına çağırdı:

"Aç kocakapıyı, düş önüme!.." dedi.

İt Omar kocakapıyı açtı, kısa bacaklarıyla bir kopay gibi yürüdü önden.

"Velikul, Velikul!." demeden çıktılar yukarıya. Takur tukur yürüyorlar. Asker ayağı gibi ses çıkarıyor ayakları. Hele Hüsnü'nün Kore'den getirdiği Ruzveltler, tahtaları çökertiyor. İt Omar'ın da ayaklarında bir ordu çıkıntısı var. Kabak Musdu verdi bir yıl önce.

Havana'nın yüreği harp etti. Velikul toplandı ocağın başında. Onun da yüreği güm güm vuruyor. Yüreği göğsünü delip çıkacak. Eliyle göğsünü bastırdı. Sonra ovdu biraz. İki de kız var evde. Biri Hasibe, biri Sevim. "Ağlama Havana hala! Bir yerlerden çıkar gelir inşaallah! Hiç ağlama!.." diyorlar.

Sevim yan gözle bakıp Kabak Musdu'yu gördü:

"Musdu emmim en cinder hocaları toplar! Karakola haber verir! Buldurur inşaallah!" dedi. Musdu'yla İt Omar girdi.

Hüsnü ürküyor, geriden geliyor.

"Merhaba Velikul!" dedi Kabak Musdu.

Velikul kalkıp: "Merhaba! Buyrun!" çekti.

Havana, Evşen'i alıp kalktı. Saçını başını örttü.

Kızlar da kalktı usulca.

İt Omar'la Koreli Hüsnü ayaklarındakileri çıkardı. Kabak Musdu öyle girdi. Girdi camın önüne oturdu. Elinde atın kırbacı var. Bir sigara çıkardı. Sevim hemen atıldı. Ocaktan ateş aldı. Yaktırdı sigarasını. Sevim'e şöyle bir bakıp indirdi gözünü Kabak Musdu. Dürü kadar yok! Sigarasını kalın dudaklarıyla emip savurdu. Dürü'nün eşi menendi mi var cihanda? Üstü deve resimli paketini koydu cebine.

"Hoş geldin Kabak Ağa!" dedi Velikul.

"Hoş bulduk!" dedi usulca. Gözünü indirdi.

Havana hoş geliş etti diliyle dudağının arasından.

Sevim'le Hasibe de hoş geliş edip oturdular.

"Eee, ne oluyor bu işler böyle Velikul?"

"Valla mahvolduk Ağa!" dedi Velikul.

"Yani şimdi bu senin yaptığın iş mi?"

"İş değil! İt gibi pişmanım ama ne çare?"

"Bu işlerde pişmanlık para eder mi Velikul?"

"Para etmez tabii! Onu da biliyorum!"

"Ne olacak, ne yapacağız şimdi?"

"Biz bilsek bu hallere düşmezdik! Senin dediğin olacak!.."

İt Omar söze karıştı: "Önce şu olanı olduğu gibi ta baştan bir anlat! Kabak Ağa dinlesin gözelce!" dedi.

Velikul, Kabak Musdu’nun yüzüne baktı.

“Anlat tabii!” dedi Musdu. “Saklamadan...”

“Saklamanın ne faydası var?” dedi Velikul.

Başından başladı, sonunaca bir bir anlattı.

Ondan sonra İt Omar’ın soruları başladı:

“Kimlerle konuştunsa bir bir sırala! Neler konuştuğunu da bir bir söyle!” dedi İt Omar. “Kimler gelip oturdu yanına? Kimler kurt gibi, tilki gibi dolaştı çevrende?..”

Velikul kızdı:

“Yahu Ağam, bu Yassıburun’a ne oluyor böyle kev kev?.. Sustur şunu! Yoksa elimden bir iş çıkar valla!.. Valla yaniya, o kadar uzun değil haa!..”

“Yavaş gel bakalım!” dedi Kabak Musdu. “Ben izin veriyorum Omar soruyor! Sen de cevap vereceksin!..”

“Kendin sor, cevap vereyim!” dedi Velikul.

“Bu iş öyle erdiyle uçtuyla örtülemez!” dedi İt Omar.

Havana kızdı:

“Sen bok yidicisi olma bakalım! İnsanın canını sıkıp durma kısa şeytan! Bizimkisi zaten bize yetip durur! Oooo; çok oldun sen de haa!.. Aman be, neyimiş bu?! Gidin ne cehenneme giderseniz, ordan arayın! Bize kabir soruları sormayın. Canımın ortağı mısın ulan Kabak Musdu, ulan Topak Soyulcan, ulan Şişgöbek!..”

Kabak Musdu sigarasını savurdu:

“Fazla dıngırdama Havana!” dedi. “Biz şurda, geldik, erkek erkeğe konuşuyoruz. Bir karış yarığınla sen bize karışma! Bugün davulcusu geliyor. Onca harcama yaptık. Eşi dostu okuladık. Bir sürü insan gelecek. Kızılca’dan Başkan Aziz Bey gelecek. Şerif Çavuş gelecek. Köylerden dostlarım, ahbaplarım gelecek... Mal davar toplattım. Kestirip aşlar keşler furduracağım. Kızın bulunması lazım! Bulunmazsa bunca furulmuş aş neye yarayacak? Çalgı neye yarayacak? Gelen eş dost neye yarayacak? Bizim gayemiz bir an önce kızı bulup kurtulmak! Sen kendine kalsa aramayacak mısın? Yiten senin evladın değil mi? Ciğerin yanmıyor mu akılsız?”

“Helbet yanıyor ciğerim! Ama benim kızın aranması sana kaldıysa, İt Omar’ı öne düşürüp arama! Sorularını da şeytana sordurma! Anladın mı? Kendin sor!..”

Kabak Musdu kızdı birden:

“Kalk ulan!” dedi İt Omar’a. Sonra Hüsnü’ye baktı: “Kalkın ikiniz de! Gideceğim karakola! Bütün köyü aratacağım! Yığacağım buraya candarmayı! Hem de Kıllıbacak Havana’yı karakola çağırtıp tabanını dildireceğim!..”

“Bokumu ye, bokumuuu!..” diye bağırdı Havana.

“Suss, edepsiz!..” dedi Kabak Musdu. “Sus dedim alçak!.. Ulan sizin karşınızda kim var? Kiminle güreşiyorsunuz? Ayırdında değilsiniz heral? Ulan yaşı tutsa şimdi resmi avradımdı Dürü! Yaşı tutmadı, imam nikahına çevirdim. Gene de resmi avradım sayılır! Altın akça nişan mişan taktım! Hökümetin nazarında bu da geçerlidir, akılsız!..”

İt Omar kalktı: “Ohhhho!” dedi. “Hökümet işlerinden, parti kanunlarından bunların haberi yok! Bunlar erdiyle, uçduyla uğraşıyor daha!..” Gene, Kabak Musdu’nun önüne düşüp yürüdü.

Koreli Hüsnü de kalktı. Çekip gittiler.

Velikul çıktı arkalarından. Hemen koştu. Eski Muhtar Cemal'i buldu köy içinden. "Şunları çevir, bir yere oturalım iki dakika! Böyle kızıp köpürmeyle olmaz! İt Omar'ı çıkarsın aradan. Oturalım adam adam, konuşalım. Kalktı dikeldi, "Candarma getireceğim, Havana'yı karakola çekip tabanını dildireceğim!.." Hatırlı adam, söylerse yaparlar! Kalk Cemal! Kalk anlat! Gözellikle çözelim. Gerekirse gene candarma çağırtıp bütün evleri aratalım! Ama öfkeyle, paldır küldür değil!.. "

Cemal güldü: "Olur Velikul! Ben o İt'i çekerim!"

"İt'i nasıl çekersin? Ağaya söyle, kendi çeksin!"

"Olur, Ağaya da söylerim!" dedi Eski Muhtar Cemal.

Caminin önündeki Reo'ya doğru yürüdüler. Kabak Musdu orada. İt Omar, Koreli Hüsnü orada. Köylü başlarına toplanmış. Bağırıp çağırıyor Kabak Ağa: "Astıracağım, kestireceğim! Karakolu buraya göçüreceğim! İğnenin yurdusundaysa da bulduracağım! Erdiyle uçtuyla beni kandıramazlar! Kandıramazsınız anladınız mı?" diyor boyuna.

Koca Linlin baktı, herkes caminin önüne toplanmış, Cemal ile Velikul da gidiyor, yürüdü usulca. Musdu, "Arabaya bineceğim!" diyor, iki üç kişi kolundan, belinden tutup önlemeğe çalışıyor:

"Koca köyü çiğnemen iyi olmaz Kabak Ağa!" diyorlar.

Koca Linlin geldi: "Yok ulan! Öyle iş asla olmaz, salmayın!" dedi. Sonra varıp Musdu'nun kolundan tuttu: "Olmaz Kabak Ağa! Dünyada gidemezsin! Valla salmayız! Bu

köyün şerefi yok mu? Bir Ağanın nişanlısını bulamadılar demezler mi? Yazık değil mi bize? Kafa kafaya verip buluruz biz onu! Evler aranacaksa ararız! Hatta helalarını da ararız! Tabii helası olanların helasını demek istiyorum. Siz şimdi inin bakalım! Omar, Hüsnü, inin! Ağadan önce binmeyin bakalım kamyona! Kabak Ağa, sen de gel kardaşım! Hem bak, yeni araba almışın! Bir kademola'sını yapalım. Haydi gelin benim gayfaya!.. Hepiciğimize birer çay ısmarla!.. Her şey yolu yordamıyla! Ve yöntemiyle! Kızı bulmak değil mi derdiniz? Kesin söylüyorum buluruz! Burdadır, nereye gidecek? Uçmamıştır hiç korkmayın! Uçacak kız anasından doğmamış daha bizim köyde! Kıllıbacak Havana kim oluyor ki uçacak kız doğursun? Kız kısmı korkak olur. Hem de akılsız! Akılsızlıkla korku her şeyi yaptırır. Kaçıp gitmiştir bir yere! Bugün akşama çıkar gelir. Karnı acıkır. Acıkınca ne yiyecek?"

Musdu, Koca Linlin'in konuşmasını sevdi:

"İşte böyle konuşun!" dedi. "Böyle yumuşak, insanlıklı, dişi konuşun benimle! İnadıma konuşup beni azdırmayın! Yaralarımı tırnaklayıp kanatmayın benim! Ciğerimin ortasından yaralıyım şimdi ben! Dürü benim helalım sayılır! Arım namusum sayılır! Ne demek onun kaçırılması? Hem de bulunmaması? Ağa bulunacak dedi mi, bulunacak! Ağa olmaşam neyse? Ama ağayım! Öyleyse deral bulunacak!"

"Tamam, bulunacak!" dedi Koca Linlin. Çekti Musdu'yu kolundan. Alıp gitti kahveye. "Yahu bunun burasında biz de ev geçindiriyoruz. Buraya kadar gelmiş, benim gayfaya uğramadan gidiyorsun! Gel ki ardından şu dürzüler de gelsin! Sayende beş on kuruş kazanalım. Sen ne biçim Ağasın yahu? Öfkelenince her töreyi unutuyorsun bre kardaşım!.."

Kabak Musdu, Koca Linlin'e baktı: "Ben seni paraya boğarım be!" dedi. "Para neyimiş? İş ki, benim bu işi düze indirelim! Yoksa para gani!.."

“Canın sağ olsun senin!” dedi Koca Linlin. Sonra kulağına eğildi: “Yalnız, bu işte kılavuzlarını iyi seç Kabak Ağa! Ne bu İt Omar filan? Cemal, haydi neyse? Fakat İt Omar’ı hastir et! Ondan iş çıkmaz!” diye fısıldadı.

Kabak Musdu serteldi birden: “İt Omar’ı severim!” dedi bağırarak. “Sadıkane çalışır! İyi ürer benden yana!”

“Olmadı ama!” dedi. Koca Linlin. “Kuru kuru ürmeğe kalırsa, az çok biz de üreriz senden yana! Ama bu olmadı! Omar’ı biz senden iyi biliriz. Besleyeceksen iyi it besle. İt Omar kav çakmak gidiyor işin üstüne. Her şeyi bombok ediyor! Bak ben sana deyim, bu işleri bu hale getiren Omar’dır! Ne Hafız’ın suçu vardır, ne Cemal’ın, ne Velikul’un! Hepsi bu İt’in hüneridir bunların!..”

“Öyle!” dedi Cemal usulca.

Musdu, Cemal’e hışımla baktı:

“Sen de mi böyle diyorsun ulan?”

“Ben de ya! Ne sandın?” dedi Eski Muhtar Cemal. “Dürte dürte... Her işin bir yakışığı var yahu!..”

İt Omar parladı:

“Benim aleyhimde atmayın! Ağzınız eğilir!”

Kahvenin içi dolu. Koca Linlin Kabak Musdu’yu köşeye oturttu. Mavi yağlıboyalı sehpayı da önüne koydu özel. “Gayfanı nasıl emredersin?” dedi.

“Bana az şekerli yap! Arkadaşlar çay içsin! Çaylar benden olacak! Kelle saymaca!..”

“Belki gayfa içen olur!” dedi Hafız, kapıdan belirdi.

“Gayfayı ben içiyorum! Başkası içemez!” dedi Kabak Musdu. “Ben ne dersem o içilecek!..”

“Pardon!” dedi Hafız, saygılıca oturdu.

“Muhtar nerde?” diye sordu Musdu.

Muhtar dikeliyor: “Burdayım!” dedi.

“Memnun oldum!” dedi Musdu alayla. “Sen bu köyde var mısın? Neye hiç sesin çıkmıyor ulan mıymıntı herif?”

“Dinliyoruz...” dedi Muhtar. Utangaç bir gençti.

“Dinle madem! Bakalım ne zamanaca dinleyeceksin! Köyünde nişanlı kızı kaçırıyorlar! Davulcusu geliyor! Düğünü bozuluyor! Senin hiç sesin soluğun çıkmıyor!”

“Bizi alakadar ederse çıkar, neye çıkmasın!”

Kabak Musdu seslenmedi. Kahvesini yudumlamağa başladı.

Koca Linlin, Musdu’nun kulağına sokuldu gene: “Sana bir lafım var ama, biraz tenhada söyleyeceğim! Hele komşular çayını içsin... Beş on dakika sonra!..”

“Söyle söyle! Hemen apaçık söyle!” dedi Musdu.

“Dünyada olmaz! Söyleyeceğim sırdır, faş olur!”

Kabak Musdu, göz kırptı, anlamağa çalıştı.

Komşular kızdı: “Acap ne söyleyecek Koca Linlin?”

Musdu: “Açılın çevremden!” diye bağırdı. “Beni çembere almayın! Daraltmayın şurayı!” Eliyle koluyla itti yanındakileri. “Gel kulağıma söyle!” dedi Koca Linlin’e.

“İt Omar’ı da iteceksin! Yoksa söylemem!” dedi Linlin.

“Kalk Omar!” dedi Musdu. “Arlaş burdan!”

İt Omar’ı da itti eliyle. Çevresi genişledi. “Gel şimdi kulağıma!” dedi Koca Linlin’e. “Gıdaklayıp durma, gel yumurtla!”

Koca Linlin geldi, kulağına sokuldu Musdu’nun: “Bu iş öyle bağırıp çağırmayla olmaz!” dedi fısfıs. “Birazdan burayı tenhalatacağız! Bir ev var, gidip onu arayacağız! Onu aradık mı, tamam! Buluruz Dürü’yü! Birazdan söylerim, anladın mı?”

“Hangi ev o? Hemen şimdi söyle! Burayı boşalttırıyorum! Çayların parasını al! İçilmiş kabul ediyorum!..” Para çıkardı. “Yoook, olmaz!” dedi Koca Linlin.

Komşular çok bozuldu. Birkaçı kalkıp gidecekti.

“Gitmeyin!” dedi Koca Linlin, göz etti.

Dikeç Ali, Linlin’e yardım etti, çayları verdiler.

Sonra Linlin, Musdu’nun kulağına eğildi:

“Uluguş’un evini arayacağız!” dedi usulca.

Birden gözleri parladı Kabak Musdu’nun: “Tamam!” dedi. “Bunu bana neden söylemedin sabahtan beri? Yap birer çay daha! Birer çay daha yap arkadaşlara çabuk! Ağzını da yum! Gidip orayı arayacağız! Evet! Çay, gayfa yap! Bir bir sor, ona göre, ne isterlerse yap komşulara! Herkesin istediğini içmesi

serbes! Ama yum ağzını! Beri bak! İt Omar'ı da hastir ediyorum hemen! Hiç kafası işlemiyor dürzünün! Bundan sonra her işimi sana danışıyorum! Her işimi sana gördürüyorum Koca Linlin! Kesin ordadır Dürü! Valla billa ordadır! Ordadır dinime imanıma! Nikahıma!.."

İt Omar çok kızdı. Sövdü Linlin'e.

"Doğru konuş! Doğru konuş toplumun içinde!" dedi Musdu. Yassıburnuna gorum şimdi! Sana kalsa, boşuna!.. Bak herif bir düşünmede buldu bal alınacak peteği! Yaşşa Koca Linlin! Valla sana palto alacağım! Dahi naylon yağmurluk!.. Şerefsizim alırım! Şu kız bulunsun, bütün sülalene birer kıymetli armağan alırım!"

Velikul, bomboz bir yüzle bekliyor kapıya yakın bir yerde. Birden yüzü pembeleşti. Sevinmeğe başladı.

Şakir Hafız: "(Linlin'in dediğinde iş yok! Gidip köyden bir ev arayacaklar akılları sıra! Ama kız burda değil. Kız bugün Çatak yaylasında bir huğda! Yarın ordan nereye kalkacak Allah bilir!)" dedi içinden. Koreli Hüsnü: "Yahu Kabak Ağa, bir hastir de bana çeksen, evime gitsem olmaz mı? Valla çok işim var! Dün çıktım köyden! Daha varmadım geri!" dedi, inledi.

Musdu, eliyle kişeledi Hüsnü'yü: "Git git git, hemen git! Sana ihtiyacım yok artık! Hemen git, dünü! Ama eşşeğin Evci'de! Yayan yapıldak git! Biz gidip kızı alacağız. Onu güvenilir bir adama teslim edeceğiz. Koca Linlin'e teslim ederim en iyisi! Cemal'e teslim etsek de olur. Sonra gideceğim Evci'ye. Beklersen kamyonla götürürüm..." Kahvesini höpürdetti, kalktı hemen: "Muhtar! Gel buraya! Biz bir ev arayacağız! Bizimle yürü!.."

"Kimin evini arayacaksınız?"

“Burda söylenir mi ulan? Varınca görürsün!”

“Mahkemeden karar olmadan hiçbir evi arayamazsın!”

“Ne kararı?! Gökçimen’de ne kararı? Onu da nerden çıkardın dürzü? Yoksa benim önüme kanun mu dikiyorsun? Kanun benim dediğimdir burlarda! Sakın yanlış düşünme!..”

“Mahkemeden karar olmadıkça ben ev mev aramam Kabak Ağa!” dedi Muhtar. “Bunu iyi bil!..”

Kabak Musdu: “Hastir!” dedi, elini salladı. “Aramazmış! Sen aramazsan, ben ararım!”

“Sorumlu düşersin, karışmam!”

Koca Linlin, Muhtarın kolunu çekti.

“Şuna bak!” dedi Kabak Musdu. Ulan bu çaylağı kim Muhtar yaptı? Sorumlu düşer mişim? Ağa adam sorumlu düşer mi? Benim helalımı kaçıranlar sorumlu düşmüyor da, ben mi düşeceğim? Ayrıca beni bu yörede sorumlu düşürecek babayiğidi de göremiyorum!..” Dönüp Koca Linlin’i tuttu kolundan: “Haydi!” dedi. Çevresindeki kalabalığa bağırdı: “Fazla gelmeyin peşimden! Dağılın, haydi!” dedi. “Cemal, sen gel, Velikul sen gel, bir de Koca Linlin, tamam!..”

Kalabalık kahvede kaldı. Eski Muhtar Cemal, Musdu’nun ardı sıra Linlin’le birlikte yürüdü. Velikul en arkadan gidiyor. Hemen Uluguş’un evine vardılar. Velikul şaşırdı. Neden bunu şimdiyece akıl edemediler? İçine olağanüstü umut doldu...

Şakir Hafız: “Bulamayacaklaaaar!..” diyor kahvede.

İt Omar: “Benim dediğimi yabana atıyorlar! Ama göreceksiniz, gene o noktaya gelecekler!..” diyor.

Muhtar somurtuyor: “Melmekette kanun varsa, kesin olarak sorumlu düşerler!..” diyor.

Koreli Hüsnü bekliyor: “Beni zorla alıp geldi! Bissürü işten kaldım! Eşşek burda olsa çeker giderdim şimdiye!..” diyor.

Kalabalık da bekliyor, bakınıyor. Meraktan göğsü patlayacak kalabalığın. Arama taramanın Uluguş’un oraya vardığını bir solukta öğrendiler! Bazıları, Dürü Uluguş’un evde bulunur diye korkuyor. Uluguş’a kötülük gelsin istemiyorlar. Çok kızıyorlardı Linlin’e: “Aah Koca Linlin, nasıl yaptın bunu?” Çoğu Dürü’nün bulunmasını istemiyor. “Zehir yutmuş it gibi dolansın ortalıkta şu dürzü!” diyorlar. Sonucu beklemeye başladılar: “Aaaaah! Bir de elleri boş çıkıp gelseler!..”

“Açın kapıyı doğrudan!” dedi Kabak Musdu.

Koca Linlin kapının önünde durdu: “Ben Uluguş’u yakalayacağım! Kolunu kıskıvrak tutacağım, siz evi arayacaksınız selbes selbes!” dedi fısıltıyla. Çat edip açtı kapıyı sonra.

Uluguş içerdeydi. Duvarın dibine büzülmüş yatıyor. Harradak kalktı! Hemen saçını başını örttü!.. “Ne oluyorsunuz ulen kıran giresiceler?!” dedi. Bakındı: “Kudurasıcalar ne oluyorsunuz?”

“Kıpırdama Uluguş!” dedi Koca Linlin. “Kapalısın!”

Koca Linlin’i tanıdı, ama, ötekileri seçemedi birden.

“Evin aranacak Uluguş! Kız saklamışın! Kabak Ağayla Eski Muhtar Cemal’da burda! Kızın babası Velikul’da burda! Bu kız ahırdan uçup gidemez Uluguş! Bu işte bir bit yeniği varsa, onu da sen bileceksin! Sen bir iş yaptın, getirip

sakladın buraya!..” Böyle derken Uluguş’un kollarını yakaladı, sıkmağa başladı Linlin: “Büyük kuşku altındasın! Evini arayacaklar!..” dedi sıktı kolunu.

Uluguş anladı: “Ben evimi aratmam! Ben hırsız değilim!..” dedi hışımla. “Ben kız çobanı hiç değilim! Kızınızın ağzına sıçarım!” dedi deli deli.

“Çüüüüş!” diye bağırdı Kabak Musdu. “Görüyor musun, işkilli büzük nasıl tingildiyor? Çüş bakalım! İyi tut şunun kolunu Koca Linlin! İyi tut, biz de evini altüst edelim!..”

Koca Linlin, Uluguş’un kolunu sıkıca kavradı.

Cemal bir yandan, Velikul bir yandan, bir yandan Musdu kendi, Uluguş’un evini altüst etmeğe başladılar. Yüklüğü açıp kapadılar. Bacanın içine baktılar. Kaplığa baktılar. Hayatın ucunda ufacık bir oda var. Ama kitli. Kilidini zorladılar. Açılmadı.

“Anahtarı ver!” diye bağırdı Kabak Musdu.

“Size anahtar veremem!” dedi Uluguş.

“Belindedir, alıver!” dedi Cemal.

Koca Linlin, Uluguş’un belinden anahtarı bulup aldı. Verdi Cemal’e. Küçük odayı açtılar. Onun da altını üstüne getirdiler. Yukardaki bacasına baktılar.

“Eee; yok!” dedi Kabak Musdu.

“Yok!” dedi Eski Muhtar Cemal.

Velikul yıkıldı, mahvoldu.

“Ahıra, samanlığa bakalım!” dedi Cemal.

İçerden Linlin bağırdı: “Bulamadınız mı?”

“Ahıra bakacağız!” dedi Kabak Musdu.

“Samanlığa da bakın!” dedi Linlin.

Uluguş, güleceğini zor tuttu:

“Gözlerin kör olmasın Koca Linlin!” dedi.

“Ömürlerin uzun olsun Uluguş!..”

Beş on dakika sürdü ahırı, samanlığı aramaları. Sonra geldiler. Evin helasına, kümesine baktılar. Girdiler içeriye. Kabak Musdu iyice bozuldu.

“Yok mu yahu?” diye sordu Linlin.

“Yoook!..” dedi Kabak Musdu. “Ama bu karının parmağı var bu işte! Dinime imanıma var!..”

“Bırak kolumu Linlin!” dedi Uluguş. Tartınıp çıktı. Serbestçe salladı kolunu: “Allahın budalası!” dedi Kabak Musdu’ya. “Var tabii parmağım! Ta evine geldim! Vazgeç bu işten dedim! Bu iş sana hayır getirmez dedim! Bu kız senin dengin değil, günahına girme dedim! Dinlemedin. Ben de geldim büyü yaptım. Benim büyü yapabileceğime inanmıyor musun? İnanacaksın! Dönüp gene bana geleceksin: Ayaklarıma bin lira, üç bin lira serpeceksin. “Çöz şu büyüyü!” diyeceksin! Ben de düşüneceğim!..”

“Saçmalıyorsun!” dedi Kabak Musdu.

“Gerdek günü erkekliğini bağlayacağım!..”

“Saçmalıyorsun! Bir bok yiyemezsin!..”

“Görürsün bak! Hiç nefsin uyanmayacak!..”

“Oşt köpeğim oşt! Hiçbir bok yiyemezsin!..”

“Aklıma bir şey geldi!” dedi Koca Linlin. “Hemen çıkalım burdan! Ama bu iş biraz zor. Bilmiyorum bunu yapabilir misin, yapamaz mısın Kabak Ağa?”

“Hemen söyle! Ama bunun gibi fos olmasın!”

“Fos olup da... Yahu Kabak Ağa!.. Ben sana kalbimden geçeni söylüyorum. Tabii kanaat üzerine... Daha ötesini bilemem. Ben cinci hoca değilim kardaşım! Yitikbilici hiç değilim!..”

“Uzatma Koca Linlin!.. Çabuk söyle!..”

“Hele çıkalım burdan! Dışarda söylerim!”

Musdu, Cemal’le Velikul’a göz etti. Çıktılar.

Avluya vardıkları zaman Linlin fısıldadı:

“Demin o Muhtar niye öyle diklendi sana! Haa? Hiç düşündün mü? Valla gene kanaatımı söylüyorum! Uluguş domuzu Dürü’yü kaçırıp bu Muhtara teslim etti! O da aldı evine sakladı! Ya kendi evine ya bekçinin evine! Yada bir akrabasının evine? Belki de kaçırdı Kayadibi’ne? Kayadibi’nde Koreli Hüsnü’nün evine bile saklamış olabilir. Şimdi yapılacak iş, baskın suretiyle, Muhtarın evinin aranması, önce! Sonra da sırayla ötekilerin! Tabii bu işler biraz zordur. Uluguş’un evini aramaya benzemez... Bilmem yapabilir misin?..”

“Mına bile gorum, mınaaa!” dedi Kabak Musdu.

“Biraz zor diyorum! Bütün evler aranacak diye bir karar verip hepiciğini aramak var, bir de doğrudan doğruya kuşkulandıklarını aramak! Hepiciğini ararsan köylünün çoğu aleyhine döner. O zaman bilenler de saklar kızı. Hiç sır vermezler. Bir de kızın yabana kaçırıldığını hesaplamak var. Ne yalan söyleyim, benim en çok umudum Uluguş’taydı. Gene de bu Uluguş’tan bir kuşkum var, ama kesin olarak konduramıyorum...”

“Baktık ulan!” dedi Kabak Musdu. “Evinin her yanına baktık! Bir donunun içi kaldı bakmadığımız! Oraya da koskoca kızı saklayamaz! Saklayamaz değil mi Velikul? Neyse, yürüyün bakalım, bir de Muhtarın evi arayalım!..”

“Ama arayabilir misin?” dedi Koca Linlin.

“Aramak değil, mına bile gorum dedim!..”

“Öyleyse gidin arayın! Ben de gayfaya bakayım biraz! İsterseniz gelirim ama gayfa kalabalık! Kusura bakmayın!”

Kahvedeki kalabalık geniş bir nefes aldı.

“Ooh!..” dedi biri. “Çıkmadı Uluguş’un evinde!..”

“Ama şimdi nere gidiyorlar?” dedi birkaçı.

“Şimdi de bu yana yürüdüler!..”

“Ulan bunlar köyü altüst edecek!”

Muhtar, “Sorumlu düşerler sorumluuu!..” diyor habire, kahvenin köşesinde oturuyor. Şakir Hafız’la İt Omar kızgın kızgın tartışıyor. Kimi İt’ten, kimi Hafız’dan yana çıkan köylüler tartışmayı kızıştırıyor.

Muhtar:

“Melmekette kanun var, ama bu mütegallibe zihniyet kalkmadı ortalıktan!” dedi. “Kaymakam gevşek! Ulan hiç insan bunlara bu kadar yüz verir mi? Aaah ben kaymakam olacağım! Valla duman attırırım bu dürzülere, duman, duman!..”

Koca Linlin hızlıca girdi:

“Muhtar! Şimdi de senin evi altüst ediyorlar!” dedi.

Benzi birden kül oldu Muhtarın! Kalkıp koştu! Hısım akrabası da koştu!..” Koca Linlin, koşanlara bağırdı:

“Fazla üstüne varmayın, adam kuduruk! Ellemeyin arasın! Evinizde afyon, esrar mı var? Ulan hiç kurnazlık bilmiyor bizim bu köy! Valla aşkolsun! Ulan koşun, birazınız Muhtarı tutun!..”

Muhtar beş altı kişiyi yarıp girdi avluya.

Kabak Musdu, elinde tabancası, tabancasının ağzında mermi, “Orayı indir!.. Burayı kaldır!.. Yürü şimdi öteki odaya!..” Arayıp aktarıp duruyor Muhtarın evini... Cemal’le Velikul, Musdu’nun her dediğini bir bir yapıyor.

Muhtar geldi - öteki odaya geçiyorlardı - , “Benim evimi ne yetkiyle aratıyorsun? Kanuna aykırı değil mi bu yaptığın?” dedi.

Musdu, tabanca tutan sağ eliyle yol açıp, sol eliyle itti Muhtarı: “Şimdi kanununa gorum senin!..” dedi.

“Silah tehditi! Konuta tecavüz! Şikat edeceğim! Kaymakama mazbata vereceğim!..” Çırpındı Muhtar.

“Kaymakam az gelir!” dedi Musdu. “Valiye git! Ankara’da İreysicumhura git! Çankaya-Kırmızı Köşkte oturur! İstersen ta Amerika’ya git!.. Ulen ben yitiğimi arıyorum! Yitikçi anasının koynunu bile arar! Dürzüü! Çekil önümden! Benim öpöz helalımı kaçırıp saklayın, ondan sonra geçip karşıma, kanun kanun!.. Kanununa gorum senin dürzü!..”

“Kolunu kaldırıp indirip bağırıyor Muhtar:

“İsnaaad, isnaaad!.. Şimdi de isnaaad!..”

“İsnadına gorum senin, çekil önümden!..”

“Hakaret, tehdiiit, küfüüüür!..”

“Yok mu? Orda da yok mu? Peki nere gider bu kız? Nere sakladılar?” Düşündü biraz. “Gelin ahırı samanlığı arayalım!” dedi.

“Zabıt tutacağım zabııt!.. Muhtar, imaaam, öğretmeeen!.. Çağırın öğretmeni, tutanak zaptı tutacağım!..

Koca Linlin girip geldi kocakapıdan. Tuttu Muhtarı kolundan: “Şöyle dur yahu! Kızdırıp durma herifi!..” dedi. “Bir bok mu var evinde? Ne korkuyorsun? Bırak arasın!..” Muhtarın bağırıp duran karısını da azarladı: “Saniye! Sen de gir kızım içeri!..”

“Neden gireceğim? Kaçak mı var evimizde?”

Avludaki kalabalığa da çıkıştı Koca Linlin:

“Kaş kaş olup bakmayın milleeet! Şimdi bir vukuat çıkartacaksınız! Herifin elinde silah var, görmüyor musunuz? Muhtarın sinirini de aynaştırmayın!”

“Pekey ama elinde yetki olmadan, bir adamın evini arayabilir mi? Muhtarın evini arayabilir mi?” diye sordu bir delikanlı.

“Bırak şimdi yetkiyi!” dedi Koca Linlin. “Ağa adam yetki sorar mı? Yitiği var, arıyor! Ne olur aramayla? Aşınır mı sizin ev? Gelsin benim evi de arasın...” Eliyle kişeledi kalabalığı. Sonra ahıra samanlığa girdi, Musdu’yla ötekilere katıldı. Samanlıktan çıkıp taktuk odasına geçtiler.

Musdu: “Şu ne?” dedi. “Ordaki o sandık ne? Çıkarın onu! Avlunun ortasına çıkarın! Hemen bakın içine!..”

Kaba tahtadan yontulmuş bir sandık. Velikul’la Cemal sandığı çekip çıkardı. Ama kalkacak gibi değil. Koca Linlin yanaştı, Velikul’un yardımıyla kavradı sandığı, odadan dışarıya çıkarmaya yardım etti: “Çok ağır! Ya tuz, ya kız!”

“Dikkatli koyun! Dikkatli açın!..”

Tabancayı, kilidin olduğu yere tuttu:

“Kırın, kırın kilidi!” dedi, “Çabuk!”

“Bütün bunları zapta yazdıracağım!” diye bağırdı Muhtar.

Cemal: “Kilidi kırmayalım, anahtarla açalım!” dedi. Sonra Muhtara döndü: “Getir anahtarı! Bir kilit borcuna girme boşuna!” dedi gülerek.

“Zorla ev arayamazsın! Kanun önünde herkes eşit! Mahkemeden karar almadan giremezsin! Yetkili misin, görevli misin? Koca köyü nasıl altüst edebilirsin? Velikul, Cemal, Linlin; hepiniz sorumlu olacaksınız! Hepinizi bildireceğim kaymakama, savcıya!..”

“Git ulan!” dedi Musdu Cemal’e, “Git bir balta getir! Kır şu sandığın kilidini! Bir kilide geçer sonunda sözü!..”

Cemal taktuk odasına girdi, bir balta getirdi: “Kırayım mı?” dedi.

Baltayı alıp Velikul’a verdi Musdu: “Daha soruyor! Kır çabuk!” dedi. Velikul’u itti sandığın üstüne. “Yalnız dikkat et, baltayı içine kaçırma; başına raslar! Şöyle altından sok da kanırıver!..”

Velikul baltayı sokup kanırdı. Cart etti kilit.

Hemen kaldırdı kapağını Musdu. Kaldırıp açtı.

İçi dolu düven dişi. Birkaç tane de camız boynuzu var.

“Dökün içindekileri yere!” dedi Musdu.

Velikul’la Cemal elleşip döktü. Eşek öküz nalları, bir bel kırığı, saçayağı eskisi, birkaç çan!.. “Ohhoooo! Ta rahmetlik babasından kalma şeyler!..” dedi Koca Linlin.

Şaşırdı Musdu: “Eee yok?” dedi Koca Linlin’e.

“Yok Ağa!” dedi Koca Linlin. “Ne yapacağız?”

“Ne yapacağız, sana sormalı! Bu kızı bulacağız!”

“Buluruz evelallah! Onun için tasalanma. Buluruz ama biraz uğraşırız! İşte o kadar. Bulmaya kesin buluruz!..” dedi Koca Linlin. Ağanın başından tuttu. Kulağını ağzına doğru eğdi. Bir şey fısıldadı: “Hiç buralarda vakit geçirmeden doğru oraya! Anladın değil mi; oraya! dedi.

Düşündü: “Pekey!..” dedi Musdu. Yürüdü, Cemal’le Velikul’a da el etti: “Haydin siz de!” dedi.

“Bu kez nere gidiyoruz?” diye sordu Cemal.

“Yürüyün vakit geçirmeden! Doğru benim kamyona!..”

Tabanca elinde, önden yürüdü Musdu. Adımlarını aça aça yürüyor. Kolunun birini tohum saçar gibi sallıyor. Üç adım önden gidiyor. Velikul’la Cemal ardında eklenti gibi.

Caminin önüne vardılar. Reo’ya bindiler çabuk. Ama Tuncer yok. “Nerde bu oğlan?” diye sordu ordakilere. Kornaya bastı. Basıp uzun uzun öttürdü. “Nerde bu dürzünün oğlu? Çabuk çağırın yanıma!” dedi.

“Gayfaya gitti!” dedi çocuklar.

“Çabuk gelsin! Koşun söyleyin!”

Bir eli hala kornada. Basıyor!

“Nerde bu deyyus!” dedi ortaya.

“Gayfada çay içiyor!” dediler.

“Çağırın gelsin dedim ulan!”

Az sonra koşarak geldi Tuncer.

“Sür!” dedi hemen. “Doğru Kayadibi’ne gideceğiz! Çabuk sür! Hüsnü dürzüsünün evini arayacağız! Koca Linlin, “Belkim ordadır!” diyor. Velikul’un anlatmasından sonra gidip ahırdan almıştır kızı! Kapamıştır evine! Ondan sonra Evci’ye gelmiştir. Hazır mis gibi kız! Para yok, başlık yok! Al götür evine, tepe tepe kullan! Ne namussuzdur o Hüsnü! Arkadaş hatırı filan saymaz! Bir de tuttuk para verdik! Borcunun vakti geldi, fazla sıkıştırmadık! Hiç bu dürzüye

iyilik mi yaraşır? Nedir bu bana yaptığı? Dikkatli sür ulan! Önündeki hendeği görmüyon mu deyyus?!.”

Hüsnü, kamyonun Kayadibi’ne doğru gittiğini görünce fırlayıp kalktı! Gidip İt Omar’ı buldu: “Oldu mu şimdi bu?” dedi. “Herif çekip Kayadibi’ne gidiyor, beni almıyor! Ama alsa da eşşek Evci’de! Ne demek şimdi bu? Ne yapacağım şimdi ben? Kayadibi’ne mi gideceğim eşşeksiz? Yoksam Evci’ye, eşşeği almaya mı? Valla şaşırdım Omar arkadaş!..”

İt Omar:

“Otur!” dedi. “Ne yaptığı belli değil Ağamızın! Dürzü Linlin’in aklına uydu, ev arıyor! Bu kez de Kayadibi’ne gitti. Bakalım kimin evini arayacak? Bir iki saate ancak gelir. Geldi mi hemen Evci’ye gidersin kamyonla. Sonra eşşeğini alır köyüne dönersin. Ben de öyle yapacağım. Kamyonla gideceğim, binip geleceğim eşşeğime. Bundan sonra da hiç karışmayacağım Şişgöbeğin işlerine! Kız alacakmış, yitik bulacakmıııış, alakadar bile olmayacağım!..”

30

OKUL, VEKİL, MUHTAR

Muhtar, öğretmeni evine çağırttı. Gelmedi öğretmen. Kendisi kalkıp okula gitti sonra. Kızıp söyleniyor içinden: “(Görgüsüz! Hem de saygısız bir öğretmen, ne olacak!..)”

On dokuz yaşında bir vekil öğretmen. Lise üçten takıntılı iki yıldır. Birkaç torpil bulup öğretmen vekilliğine atandı. “Bu yıl da veremezsem belgeleneceğim!” diyor, korkuyor. Habire derse çalışıyor. Cebir kitapları, test kitapları getirtti, kurşunkalemle sarı deftere boyuna denklem kuruyor, çözüyor, yanlış doğru işaretliyor. Lise bitirme verip üniversite sınavlarına katılacak. Puan tutturabilirse Hukuk Fakültesine yazılacak. Adı öğretmen! Başkentin uzak yakın pek çok köyü, böyle öğretmenlerle dolu. Ne TÖS’e giriyor, ne öteki sendikalara. Sınavlara hazırlanmaktan artan vaktini seks dergileri okumaya veriyor. Okulun yanındaki eve kapanıyor, köy içine çıkmıyor.

Yılda bir müfettiş geliyor, Çocukların üstünü başını, tırnağını yokluyor, bit var mı diye yakalarına bakıyor. İkisini üçünü tahtaya kaldırıp problem çözdürüyor, üçüne dördüne okuma yaptırıyor, yazılarına bakıyor, topluca bir de “İstiklal Marşı” söyletip gidiyor. Bazen okul demirbaşlarının defterini inceliyor. Gelen giden evrak defterine bakıyor. Ankara il merkezine dönüp raporunu yazıyor. Vekil öğretmen Hüseyin, korkmuyor teftişten, müfettişten: “Ben vekilim! Bugün var, yarın yoğum! Benimki, şurda boş geçen yıllarımı değerlendirmek! Sınavı kazandım mı tamam benimki!..” diyor. Köylülerden birkaçı kulağına eğilip: “Yahu Hüseyin Efendi! Çocuklar cahal kalıyor! Biraz dikkat et kardaşım!” diyecek olsa, “Etsem ne olacak? Nasıl olsa yukarı okullar kapalı! İlki bitirse ortaya giremez, ortayı bitirse liseye giremez sizin çocuklar! Liseden sonrası ölüm! Bakın benim halime! Şimdiki zamanda sadece varsıllara okumak var! Yoksullara yok! Hele köylüye hiç yok! Köylününki davarın,

sabanın ardı! Yahut çekip gitmek, işçi olmak montaj yapan fabrikalara!.. Buna yetecek kadarını ben çocuklara belletiyorum. Boş verin ötesini...” diyor.

Köylüler birkaç kez Kızılca’ya inip durumu “Maarif’e bildirdi: “Bu vekilleri şehirdeki çocuklara verin, bize ağzı yüzü düzgün öğretmen gönderin!” dediler ama, “Vekili şehire verip öğretmeni köye yollamak olamaz! Bekleyin öğretmen çoğalsın, çevre köylerle birlikte sizin köye de yollarız!..” deyip savdılar gidenleri...

Muhtar, Ankara’ya indiğinde, vali yardımcılarından biriyle konuştu. Köyün, vekilden bıktığını, öğretmen istediğini söyledi. “Siz bize bir öğretmen vermezseniz, ben bu vekille ne yaparım? “Muhtar- İmam-Öğretmen” işbirliğiyle köyü nasıl kalkındırırım?” dedi vali yardımcısına. O da elini salladı: “Git başımdan! Nasıl kalkındırırsan kalkındır! Bana ne senin köyünden?!”

“Köyler işte böylee!..” diyor Muhtar. Okulun yanındaki “lojman”a doğru yürüyor. Camdan başını gördü Hüseyin’in. Çocuklar, kimi içerde, kimi dışarda, kayrak oynuyor. Kapıyı vurup itti:

“Öğretmen Beeey!..” diye bağırdı salondan.

“Geeeeel!..” diye ses verdi Hüseyin.

Muhtar, odanın kapısını açtı:

“Ne bu yahu, kapanmışın gene?”

“Cebir çözüyorum!” dedi Hüseyin.

“Yahu kardaşım! Hazreti Atatürk, Cumhuriyet’i gençliğe emanet etti! Sen nasıl gençsin! Köyün içi altüst oldu. Ne Cumhuriyet kaldı, ne devlet! Kabak Musdu, mahkemeden

karar almadan evlerde arama tarama yapıyor! Silah tehdidi, küfür, isnat, konuta tecavüz, hakaret! Sen burda oturmuş cebir çözüyorsun, aferin valla!..”

Hüseyin, kalkıp Muhtara yer gösterdi. Bir de sigara verdi: “Senin dediğin gençlik şimdi Ankara’da, İstanbul’da, Amerikan askerlerine “go home!” diyor. Buraya ancak onları “go home” edince gelir. Anlaşıldı mı? Peki, Kabak Musdu’nun zoru neymiş, ev arıyor? Fakat neye ararsa arasın? Ona benim gücüm yetmez! Ben bir vekilim! Asıl olsam da yetmez! Herifçioğlu Ağa! Ben cebir çözüyorum...”

Duvarın dibinde bir teneke soba duruyor. Sobanın üstünde isli bir tencere. Tencerede fasulye var. Haşlanıyor. Kalkıp ateşi kurcaladı Hüseyin. Muhtar duvardaki kız resimlerine, Marilyn’in, Brigitte’in çıplak pozlarına baktı. Sonra öksürdü:

“Pekey sen hiç bu melmeketin işleriyle uğraşmayacak mısın Hüseyin Efendi?” Hep böyle cebir mi çözeceksin?”

“Hukuk Fakültesini bitirince avukat olacağım! Sen beni avukat olunca gör! Şimdiden memleketin işiyle uğraşıp ne yapayım? İki günde harcarlar! Zaten bu vekilliği zor buldum. Dört torpil patlattım! Türkiye bu! Şimdi Türkiye’de işler torpille, Muhtar!.”

Muhtar bütün bunları biliyor. Ara sıra gelip gidiyor vekil Hüseyin’in yanına. Bakıp anlıyor az çok. Biliyor kendisinde iş yok! Ama bir umut uğruna çıkıp geldi gene.

“Şimdi seninle bir tutanak tutacağız Öğretmen Bey! Bu Kabak Musdu’nun köyde kanunsuz ev aradığını, Uluguş’un ve benim evlerimizi altüst edip, elindeki tabancanın namlusunu... tabanca ne markaydı dur bakayım, dur bakayım Tomson? Yok değil. Conson? Simit Vesson? Belki... Neyse, orasını boş bırakırız, sonra öğrenirim... Namlusunu

kafama doğrultup tehdit ettiğini, hem Cim Savcılığına, hem Kaymakamlığa yazalım, alıp götüreyim! Bu mütegallibe zihniyetle savaşmak şart! Gideyim Kızılca'ya, uğraşayım. Olmadı, Ankara'ya geçeyim. Valiye çıkayım. Olmadı, İçişleri Bakanına, İreysicumhura çıkayım! Tutanağı yazdıktan sonra benimle birlikte sen de imza koyarsan memnun olurum...”

“Yahu sen çocuk musun Muhtar, yoksa deli mi? Benim geleceğimi nasıl ateşe atıyorsun? Ben şimdi Kabak Musdu'yla takışmağa başlarsam ereğime ulaşabilir miyim? Kalem kağıt çıkarayım, tutanağı yazayım. Fakat imza atamam!”

“Dolmakalemin var mı? Kaymakam tükenmeze kızıyor!”

“Dolmakalemim var. Dilekçe kağıdım da var...”

“İkisinden ikişer nüsha olacak, ona göre...”

“Tamamdır!..” dedi Vekil Hüseyin.

Kalktı, kalem kağıt aldı. Çizgisiz kağıdın altına çizgili kağıt koydu. “Şimdi sen söyleyeceksin, ben yazacağım, haydi!” dedi. İkisi birlikte, Savcıya, Kaymakama verilecek dilekçeleri, tutanakları yazmaya başladılar.

31

MUHTARIN KARISI

Linlin, biraz sonra Muhtargile gitti.

Karısı çocuk bezi yıkıyor hayatta:

“Muhtar yok! Okula kadar gitti!” dedi.

“Ne yapacak okulda? Çok mu işi acaba?”

“Ne bileyim Koca Linlin emmi? Zabıt tutturacağım dedi, gitti! Kabak Musdu her yeri altüst etti, baksana! Elin on üç yaşındaki kızına tebelleş oldu! Sonra geldi bizim evi arıyor! Biz senin yitiğini nerde görelim ay Şişgöbek?”

“Benim bu işe çok canım sıkılıyor Saniye!”

“Canın çok sıkılıyor da onun için mi düşüverdin önüne? Onun için mi bütün evleri arattın?”

“Bu işin içinde siyaset var Saniye, aklın ermez!”

“Bütün siyasetlere sizin aklınız erer, bizim ermez!..”

“Bu işe canımın sıkılması: Herkes Kabak Musdu’ya kızıyor. Göküş Dürü’ye acıyor. Ama kimse çıkıp “Hastir ulan!” demiyor Şişgöbeğe! Başını kolunun altına almış, siniyor millet!”

“Millette ne var? En beri baştan dürzü babası verici! Baksana, tazı gibi, gir dediği yere giriyor, çık dediği yerden çıkıyor! Anası da ayılıp bayıldı, sonra pes etti! Ana babası siniyor en beri baştan heey Koca Linlin emmi!..”

“Ana babası sinebilir Saniye! Herif kuvvetli! Herifte para tonla! Elini kuşağına atıp da iki tutam çıkardı mı bütün

mamirenleri, karakolları, Kızılcaları, Ankaraları susturuyor!”

“Zorla mı alacak elin kızını?”

“Tabii zorla alacak, ne sandın?”

“Alamaz ağzına sıçtığımın ayısı!”

“Alamaz dersin! Senin başına gelmedi de...”

“Tövbe de Koca Linlin emmi! Başıma böyle iş geleceğine, evim yansın daha iyi!..”

Koca Linlin, kulağına doğru sokuldu Saniye’nin:

“Senin haberin yok!” dedi. “Velikul, kızı kendi sakladı! Şimdi erdi uçtu diyor. Ağa da yutmuyor bunu. Önüne düşürmüş, onun bunun evini aratıyor...”

Saniye’nin gözleri parladı:

“Yaşşa be Kepçekulak! Yaşşa ama, neye böyle yılıyorsun karı gibi? Açıkça de ki, vermeyeceğim! Erkek gibi cevap ver Şişgöbeğe! Neye yanlış ifade verip onun bunun evini aratıyorsun?”

“Yanlışın var Saniye!” dedi Linlin. “Herif gitti, altını akçayı yüklenip geldi. Hafız’a da bir ton büyü yaptırdı! Başlık dersen verdi. Urba dersen gördü. İt Omar’ı, Hafız’ı, Eski Muhtarı filan araya koyup baskı yaptırdı. Karıları kulağından gebe ettiler Havana’yı. Para kuvvetine yenildi Velikul! Şimdi de sakladı kızını. Bu kez de tabanca kuvvetine yenilecek. Tabanca kuvvetinden kurtulursa karakolda yenilecek... Benim millete kızmam şundan Saniye: Bu Velikul’a yardım etmeli şimdi, ama etmiyorlar! Ne demiş herif, bugün banaysa, yarın sana! Yarın senin de başına gelir! Benim gelinlik kızım yok, ama temsil, benim de başıma gelir! Bu

Velikul şimdi bir gün sakladı, iki gün sakladı, sonra alırlar elinden kızı. Kızın saklanmasına yardım etmeli Saniye! Şimdi ben de bilmiyorum gerçi kız nerde? Ama sana geldim ki, on kadar güvenilir komşu bir olalım: Hiç olmazsa ikişer gün saklayalım. Ben böyle bir işe girecek olsam, sen de saklar mısın? Hiç olmazsa iki gün? Seni de güvenilir komşular arasına alabilir miyim?”

“Al! Hiç durma, al!” diye bağırdı Saniye. “İki gün değil, iki ay, iki yıl saklarım! Beni en başa al! Maşara kadar saklarım Koca Linlin emmi! Ama işin içinde bir kancıklık, bir kalleşlik olmasın! Kızı benim eve getirip, sonra Toprak Soyulcanının adamlarına haber vermek yok! Bak, gel hele yanıma!.. Bu işin içine herkesi katmayın Koca Linlin emmi! Kattıklarınıza yemin ettirin! En önce sen bir yemin et bakayım! Kızı benim eve getirdikten sonra bir başkasına haber vermeyeceğine yemin et gözelce: “Üçten dokuza şart olsun! Haber verirsem avradım Azime boş olsun!” de bakayım!”

“Üçten dokuza şart olsun! Avradım Azime boş olsun Saniye! Madem öyle, bir yemin de sen et! Kızı evine getirdikten sonra kimseye haber vermeyeceksin! Hem de kızı kimseye vermeyeceksin!..”

“Yemin olsun, üçten dokuza şart olsun, Linlin emmi!”

“Ama senin herife haber vermedik Saniye?”

“Benim herif korkar böyle işlerden! Bugünece iki eşkıya konuk edemedi evinde! Kanun kanun der, hep alta gider o! Onu, avanaklığı için muhtar yaptı bu köylü!...”

“Gene de haber vermeli bence!”

“Sen bilirsin! Verdikten sonra herif korkar da olmaz derse, yada gider hökümete haber verirse orasına karışmam! Hökümete çok güvenir kör olası!”

“Fakat kocanın haberi olmadan sen kızı nasıl saklarsın?”

“Saklarım ben! Orasına karışma! Gene de haber verelim, evin sahibidir dersen, git haber ver. Vekil Hüseyin’in yanına gitti.”

“Aferin Saniye! Umduğumdan iyi çıktın! Erkekmişin! Yaniya senin böyle bir işe evet demene memnun oldum! Ama aramızda kalacak. Başka kula anlatmak yok! Haydi, ısmarladık!..”

Çıktı Koca Linlin. Elini kıçına koydu, önce kahveye vardı, ordan okula geçti. “(Nasıl olsa Muhtarın ev arandı! Kız bu akşam bizim evde kalmasın! Bizim evi de aratır bu dürzü!)” dedi içinden. Gidip Muhtarı bulmak için hızlandı. Onun ne sapısilik olduğunu biliyor, ama evi arandı. Dönüp bir daha aramaz hemen. Saniye’ye de güveniyor.

Okulun avlu kapısında karşılaştılar Muhtarla.

“İki tutanak yazdırdım görme!” diyor. “Biri Kaymakama, biri Savcıya! Okudular mı tepeleri atacak! Hemen candarmaya emir verecekler: “Derdest yakalayın Kabak Musdu’yu!” Buyruk verip yakalatacaklar! Atacaklar içeri! Tam üç ay! Sonra Ağır Cezaya çıkaracaklar. Ulan hökümet dediğin böyle olacak! Aferim şu hökümete!..”

“İn aşağıya, in!” diye bağırdı Koca Linlin. “Yere bas, yere! Rüyada mısın, düşte mi? Nedir bu halin? Sen hökümetin bir yaralı parmağa işediğini gördün mü muhtarlığında, muhtarlığından önce?”

“Görmedim, işemedi! Ama işer inşaallah!..”

“İnşaallah, maşaallah, yaşıyoruz elhamdülillah!..”

“Kızılca’ya gidiyorum Koca Linlin! Şapkamı elime alıp doğru Kaymakama çıkıyorum! Bir selam; tak! “Durum böyle böyle efendim!’ Bu mütegallibe zihniyet ve tutum melmeketin kanını emiyor! İşte tutanaklarını getirdim!” Sonra Savcıya. Ona da bir selam; tak! Ona da anlatıyorum aynı şeyleri. “Hazreti Atatürk Cumhuriyeti sizlere emanet etti; haydin gösterin kendinizi!” Burda iki gün kalıyorum. Kabak Musdu içeri alınmadı mı, hemen Ankara’ya geçiyorum! Beni kimse tutamaz, hiç kimse önümü alamaz!..”

“İstersen Amerika’ya git!” dedi Kabak Musdu sana! Varıver geliver Konya altı saat! Hepiciği birbirinin benzeri! Hepiciği delme takma şirket! Kaç paran var kuşağında? Eline iki çizikli kağıt almış, konuşuyorsun! İn aşağı in, çok yükseklerde uçuyorsun, in!..”

“Yükseklerden uçmuyorum!” dedi Muhtar. “Sadece umudumu söylüyorum! Umudum dolu çıkar, boş çıkar, orasını bilemem! Arzumu söylüyorum! Yani ben böyle bir hökümet istiyorum!”

“Bekle! Yaz gelsin, yoncalar bitsin!..”

“Alay etme Linlin! Ne bok yiyem başka?”

Koca Linlin: “Gel benimle beş dakika!” dedi. Alıp, okulun ardından Cintaşı’na doğru götürdü Muhtarı. Yemin ettirdi konuştuklarının ikisi arasında kalacağına. Açtı Dürü’nün işini. Kurdu gevşetti! “Bu akşam kız senin evde kalacak!” dedi. “Yarım saat içinde Dürü’yü taşıyacağız! Bu iş öyle tutanakla, Kaymakama tak, Savcıya tak’la olmaz. İçine girip kopçaları sıkacaksın, tamam mı?”

“İyi ama bu işten bir sorumluluk gelirse?”

“Gelirse gelir! Bana gelirse ben ne yapacağım? Ben anamdan eksikli mi doğdum? Bana yazık değil mi?”

“Yasal yoldan uğraşalım, Koca Linlin!”

“Buldun yasal yoldaki adamları da? Ulan hepiciği yasaların içinde eşkıya! Kanun diyor mu on üç yaşındaki kızı altmışındaki Şişgöbeğe ver? Kanun diyor mu, para kuvvetiyle haksız işleri karakolda, kaymakamda gördür? Herifçioğlu yasal güreşmiyor ki, sen de yasal güreşesin! Hem yasal güreşmek için altında cipin olacak, kuşağın parayla, mermiyle dolu olacak! Kendi köyünden, belinden savcıların, çavuşların olacak! Tanık tapık güçlü olacak, korkmayacak! Hökümet hiç kimseden yılmayacak! Kanun herkesin mına goyacak! Ancak o zaman ben de yasal yoldan uğraşırım. Bu kız bugün senin evde kalacak! Yarım saate kadar gelecek! Yemin ettin, konuştuklarımız aramızda kalacak! Bir yemin daha et, kıza elini sürmeyeceksin?”

Hep hüp etti, bir zaman yemin etmedi Muhtar.

“Haydi, vakit geçiyor, uğraştırma beni!” dedi Linlin.

“Valla bilmem ki ne etsem, ne yapsam?”

“Eh, sen düşün böyle!” dedi Koca Linlin. “Ben kızı yollarım birazdan! Sen de atarsın kapı dışarı! O zaman da bu köy senin yüzüne tükürür! Bunu iyi bil!..”

Çok sıkıştı Muhtar: “Pekey Koca Linlin!” dedi.

“Yemin et, yemin, yemin!” dedi Linlin.

Muhtar, eli ayağı titreyerek yemin etti. Linlin koşarak gidip Keremce’nin Zakey’i buldu:

“Bir çuval al, içine yaprak doldur! Yaprağın içine bizim evden Dürü’yü doldur. Vur sırtına, Muhtarın eve götür. Saniye karı seni bekliyor. On dakika içinde tamamla bu işi.

Yaprak bulamazsan, çarşafla çamaşırla yaprak çuvalına benzet. Çuval hazırlandıktan sonra taşımayı ya sen yapacaksın, ya Sevim. Hanginizin gücü yeterse o! Haydin bakalım! Sonra da biriniz gidip Uluguş'a haber verin! Uluguş'un bana bir diyeceği varsa onu da alıp gelin! Çabuk diyorum gı eşşek! Ben çabuk diyorum, sen daha duruyorsun!.."

32

YER YEDİ GÖK ÇEKTİ KIZI!

Kayadibi'nde Hüsnü'nün evi kapalı. Kendisi Gökçimen'de bekliyor İt Omar'la. Karısı elinde bir sepet, harıma gitti. Musdu'nun, çürükyeşil Reo kamyonu gürleyip gelince köy içindekiler korktu:

"Ordu arabası bu! Asker toplamaya geldi!" dediler.

İçinden Musdu'yla ötekiler çıkınca da şaşırdılar:

"Atın ne oldu Kabak Ağa?" diye sordular Musdu'ya. Musdu: "Selver kancığı nerde?" diye hışımla atladı yere.

"Abooooouvv! Bundan sonra hep böyle kamyonla mı geleceksin Kabak Ağa? Abooouvv abooooovv!.." dediler.

"Nereye gitti o kancık? Çabuk söyleyin!.."

"Eline sepet alıp harıma gitti!" dediler.

Velikul'a bağırdı Kabak Musdu:

"Atla aşağıya, çağır şu kancığı!"

Velikul, atlarken kıçıstü düştü. Gülüşmeler oldu.

"Kalk çabuk kalk! Kıçüstü düşmeden bir kamyondan atlamayı bilemiyorsun daha! Çabuk yürü bakayım! Koşuver, haşşööyle!.."

Velikul kıçının tozunu silerek koştu.

Adamlar Kabak Musdu'nun çevresini aldı.

“Ne o yahu? Dün Hüsnü paranın birazını destekleyip sana geldi! Kalan parça için insan koskoca kamyonu buraya yorar mı?”

“Ne yorması? Kamyon yorulur mu? Makine bu! Makine yorulmaz!” dedi Kabak Musdu.

“Biz yorulur biliyorduk yahu!” dediler. “Acıkır susar biliyorduk! Ot getirelim, tenekeyle su getirelim(!) diyorduk...” dediler.

“Maytap geçiyorsanız kızarım!” dedi Musdu.

“Hiiişt! Ağayı kızdırmayın milleeet!” dediler.

“Söğütlerin altında akan suda soğuturuz!” dediler.

“Onun ağalığı Evci’de, bizimle alakası ne?” dediler.

“Bizim ağamız çam, ardıç, meşe!..” dediler.

“Onun hükmü yalnız Selver’e geçer!..” dediler.

Velikul, Selver’i bulup getirdi o sırada.

“Oooof!” çekti kadın. “Yüreğim göğsümden çıkıp gidecek! Ne var söyle diyorum. Boyuna susuyor Kepçekulak! Demiyor ki, “Kabak Ağa geldi!” Geçin buyrun, hoş geldiniz!.. Ben de Hüsnü’yü furdular sandım...” Kocakapıyı açtı: “Buyrun!” çekti yeniden.

Kabak Musdu daldı içeri. Ardından Cemal, Velikul...

“Selveeer!” diye bağırdı Musdu avlunun ortasında.

Koştu: “Buyur Kabak Ağa, emret!” dedi Selver.

“Dün Hüsnü ne vakit çıkıp gitti burdan?”

“Öğlene doğru çıkıp senin yanına gitti!”

“Sonra hiç gelmedi mi geri, eve?”

“Gelmedi... Ne var? Bir şey mi var?”

“Gelip de bir kız filan getirmedi mi?”

“Aa’a’a’aa!.. Üstüme iyilik sağlık!.. Ne kızı?”

“Dürü kayıp! Dürü’yü kaçırdılar Selver!..” “Velikul’un Dürü’yü mü? Hüsnü’mü kaçırdı?”

“Ondan kuşkulanıyoruz Selver! Evi arayacağız!”

Güldü Selver: “Bir yaşıma daha girdim!”

“İstersen iki yaşına daha gir! Evi arayacağız!..”

“Buyrun arayın!” dedi Selver, yol verdi.

Çıktılar yukarıya: “Aç kapıyı!” dediler.

Selver kapıyı açtı: “Buyrun!” dedi. Gülüyor.

Musdu kapıya durdu. Cemal’le Velikul girdi.

“Şunu da aç Selver! Her yeri arayacağız!” dediler.

Selver dolap kapaklarını açtı: “Buyrun bakın!”

Her yeri aramağa, altüst etmeğe başladılar.

“Tamam mı, aradınız mı? Ahırı da açayım mı?”

“Ahırı, samanlığı! Her yeri aç!..” dediler.

Musdu kendisi de baktı. Yoktu. “Yok!” dedi.

“Olmaz tabii! Ne arasın bizde kız?” dedi Selver.

Musdu bomboz oldu, şaşırdı. Herr desen ağlayacak.

“Eeee? Ne yapacağız şimdi?” diye sordu ortaya.

“Valla bilmem!” dedi Velikul, elini ovuşturdu.

“Cemal! Bir laf konuşsana! Ne yapacağız?”

“Aklıma bir çare gelmiyor!” dedi Cemal.

“Bu iş benim çok gücüme gidiyor, çoook!”

“Bu kız gerçekten erdi, uçtu!..” dedi Cemal.

“Erdi, uçtu heral!..” dedi Velikul’da.

Selver, eline biraz çalı çırpı aldı:

“Ateş yakıp bir çay pişireyim!” dedi.

“Çayı kim içecek Selver?” dedi Musdu.

Cemal’e, Velikul’a ayrı ayrı baktı: “Gidelim!”

“Hafız’a gidelim!” dedi Cemal. “Bakalım ne diyor?”

“Hafız’ına dedirtme yahu!” dedi Kabak Musdu.

Yürüyüp indiler üçü birlik. Çıktılar avludan.

İki yanlarına bakmadan kamyona bindiler.

“Çabuk sür Tuncer!” dedi Musdu oğluna.

Tuncer kamyonu Gökçimen’e yöneltti. Tangur tungur gidiyor koca Reo. Cemal’le Velikul bir o yana, bir bu yana savruluyor. Musdu, bir dudağı yerde, bir dudağı gökte, düşünüp duruyor. “(Pekeeey! Bu kahpe karılı Linlin’e ne oluyor? Neden böyle tintin edip duruyor önüm sıra? Buna ne anlam vermeli?..)”

Birden, “Durdur kamyonu!” dedi oğluna.

Tuncer kamyonu durdurdu yolun ortasında.

“Cemal! Velikul!.. İnin çabuk aşağıya!.. Burda bir görüşme yapacağım sizinle. İnin çabuk! Gelin yanıma...”

Cemal’le Velikul hemen inip geldiler.

“Bu Koca Linlin’e ne oluyor diye çok düşündüm Cemal?! Ne koşup duruyor önüm sıra? “Şurdadır Dürü! Yok orda değil, burdadır Dürü!..” Haa?”

“Valla bilmem! İstersen onun evi de arayalım!..”

“Kalbime öyle doğuyor Cemal!..”

“Kendisi gayfadadır şimdi! Çaktırmadan basalım, usulca! Umut kalacağına emek kalsın Kabak Ağa!..”

“Binin!..” dedi Kabak Musdu. “Binin çabuk!..”

Bekledi. Bindiler. Yeniden, “Sür!” dedi oğluna.

Tuncer yeniden sürdü kamyonu.

Doğruca Gökçimen camisinin önüne vardılar.

Cemal'le Velikul atlayıp indi hemen. Musdu'da indi.

Topluca Koca Linlin'in eve gittiler. Linİin karısı, hasta gelinin başına oturmuş, ağlıyor. Geline, "Geçmiş olsun!" bile demediler. Evi aradılar. Ara kapıdan girip öteki eve baktılar. Ahıra, samanlığa baktılar. Altını üstüne getirdiler evin. Burda da yok! "Pekey nere gitti bu kız!.." Karnında can kalmadı Musdu'nun! Velikul'da boşaldı, torbaya döndü: "Şaşırdım Koca Allah!.." dedi.

"Ben de şaşırdım!" dedi Musdu. "Olacak şimdi ayna dürbün gibi bir şey! Oturacaksın köyün ortasına. Hiç oraya buraya yorulmayacaksın. Hangi evden kuşkulanıyorsun? Şu evden! Tutacaksın o eve! Arayıp tarayacaksın oturduğun yerden! Gökçimen'i, Evci'yi, Kayadibi'ni, Çatak köyünü, dahi Kırlı'yı, Aşağı Arapça'yı, Elmalı'yı ev ev elden geçireceksin!.."

Cemal, elini böğrüne koyup düşündü:

"Amerikalılarda yok mudur acap?" dedi.

"Ah olsa, ah olsa! olsa bir dakika durmam! Sürerim Reo'yu, iki saatin içinde kapar gelirim! En yetkin uzmanıyla birlikte getiririm hem de!.." dedi Musdu.

Çıktılar gidiyorlar. Linlin geldi karşılarından:

"Hayrola Musdu? Benim evi de mi aradın?" dedi.

"Aradım Koca Linlin!" dedi Musdu. "Yitiğim var, aradım! Kusura bakma! Yitikçi, anasının koynunu bile arar! Ben de aradım! Hoş gör!.."

"Ama bulabildin mi bari? Var mıymış?"

“Yokmuş, bulamadım! Burdan da elim boş çıktı!..”

“İyi arasaydın Musdu! Benim haberim olmadan biri getirir atar! Helaya filan baksaydın iyice!..”

“Her yakayı çanga manga ettik: Yok!..”

“Demek yok?” dedi Linlin. “Pekey ne olacak?”

“Davulcusu da geldi Koca Linlin! Kız yoook!..”

“Gel gidelim gayfaya! Gidelim de bir düşün!”

“Gayfada ne yapayım? Köye varıp davulculara bir şey deyim! Sonra Kızılca’ya inip karakola haber vereyim...”

“Hah tamam!” dedi Koca Linlin. “En iyisi bu! Git haber ver! Ama bir dakika: İt Omar’la Hüsnü seni bekliyor. Eşşekleri Evci’de kalmış. Az bekle gelsinler. Binip gitsinler kamyona. Kendilerine haber vereyim...”

Koca Linlin koşup kahveye vardı. İt Omar’la Hüsnü’ye haber verdi: “Kalkın dürzüler!..” dedi. Kamyon Evci’ye yollandı.

Cemal’le Velikul kaldı.

Az sonra kamyon Evci’deydi.

Kızılcalı Kör Celal’le arkadaşları köye girerken davulu zurnayı aldılar ele. Başladılar vurmağa, öttürmeğe.

Uzak yola gittim gelirim diye

Tabanca doldurdum vururum diye

Bu havayı vuruyorlar.

“Furun, furun dürzüler!” dedi Kabak Musdu.

Kamyonu evin önüne çektirdi. İt Omar’la Koreli Hüsnü’yü azarladı: “Çabuk alın eşşeklerinizi! Çekin gidin burdan! Gözüm ikinizi de görmesin!..” İkisini de itten rezil etti, bozdu.

Davul zurna yıkıyor köyü, dağı, taşı...

“Tabancamız dolu ama kimi furacağız? Hani düşman?”

Kocakapıdan içeri girdi. Gezinmeğe başladı avlunun içinde. Davulla zurna inleye inleye geliyor. Bir alay çocuk takılmış peşlerine! Bir yaygara, bir şamata! Kuş dolu bir kavaklığa döndü köyün içi! Durup durup çalıyor, çalarken dönüyor Kör Celal. Uzun bıyıkları titriyor zurnayı üflerken.

Hiç aklıma gelmez ölürüm diye

Ölüm ver Allahım ayrılık verme...

Gözleri de devriliyor. Uzun bir Köroğlu havasına geçti sonra. Uzun, koygun!.. Davulu deli deli dövüyor Salih. Kabak Musdu’nun evinin camları zangırdıyor. Yıkılıyor Evci köyü...

“(Çalın dürzüler!.. Çalın da yıkın mına godumun köyünü!..)” diyor Kabak Musdu içinden. “(Elimizin altındaki kız, cula kuşu gibi uçup gittikten sonra, istediğiniz kadar ötün, yıkın ortalığı!..)”

Karısı Cinli Kamile inip geldi yanına:

“Nasıl ettin Musdu? Yok mu bir haber?”

İçi dolukup gidiyor. Nerdeyse boşanacak:

“Yok bir haber be Kamile! Altını üstüne getirdim Gökçimen’in, Kayadibi’nin! Bulamadım! Yok bir haber, bir iz! Yer yedi, gök çekti melek gibi kızı! Diyorlar, erdi, uçtu! Elimden avlayıp almak istiyorlar onu. Ama vermeyeceğim Kamile! Göreceksin, sağ oldukça bu kızı kaptırmayacağım! Hem de bulacağım, göreceksin!..”

“Kimde olduğunu bilsen, savaşıp alsan! Ama belli değil!”

“Belli ederim! Kur’an okur gibi söylerim yarın kaçıranı!”

“Davul zurna da geldi ay Musdu! Yarın da konuklar sökün eder kırkar ellişer! Şimdi ne diyecek, ne çaldıracağız? Ne olacak böyle? Bozulacak mı düğün? Başımıza bu da mı gelecekti? Senin gibi bir adamın düğünü başlamadan bozulacak mı?..”

“Hiç ağlama Kamile! Ağlamak yakışmıyor sana! Yarın bulurum! İğnenin yurdusuna girse bulurum! Kolundan tutar, çıkartırım Dürü’yü bu evin merdiveninden! Sen bunu gözlerinle göreceksin inşaallah Kamile! “Aşkolsun Kabak Musdu’ya; dediydi!” diyeceksin!..”

Tuncer’in karısı çıkıp geldi; ağlıyor:

“Demek yok bir haber? Vah başımıza gelen!..”

“Ağlama gelin! Size ağlamak yakışmaz! Ben sizi ağlatmadım bugünece! Bundan sonra da ağlatmam inşaallah!.”

“Mat olacağız köye, köylere!.. Herkes bizi konuşacak!..”

“Mına gorum herkesin! Bulup geleceğim Dürü’yü! Bir de o zaman konuşturacağım köyü, herkesi! Ağlama!..”

Az sonra davulcular, çalmayı, çağırmayı kesip avluya girdi. Celal zurnayı başına götürüp selam verdi. Salih davulu uzattı Musdu'nun önüne. Ötekiler de selam verdiler. Bahşiş istiyorlar.

"Hoş geldiniz!" dedi Musdu başı eğik.

"Hoş bulduk, safa bulduk! Bahtiyar olduk!" dedi Celal. "Hayırlı uğurlu olsun, düğünün şen, cömaatin şatır olsun Kabak Ağa!"

"Sağ ol Kör yeğen!" dedi Musdu. Kuşağının arasından deri cüzdanını çıkardı. Bir ellilik, üç yirmilik koydu davulun üstüne: "Paylaşın şimdilik!" dedi. Kamile'de bir ellilik attı: "Paylaşın!" Tuncer geldi, bir ellilik attı. Zekiye gelin, bir yirmilik koydu davulun üstüne. Öteki oğlu Ekrem geldi, bir ellilik, öteki gelini bir yirmilik...

"Çok büyük bir derde düştük Kör yeğen! Ellerden duyacağına bizden duy!.. İçim kan ağlıyor acılardan!." dedi Musdu. İçini çekti.

"İçim yanıyor, ateşim harlı!.."

"Başına gelen dağlara taşlara gelsin, söyle derdini! Her gramına ortak olalım! Düşmanın varsa furalım, borcun varsa verelim, yada kefil olalım!.." dedi Celal gülerek.

"Benimki bildiğin dertlerden değil! Borç olsa, düşman olsa, evelallah kendim haklarım! Kız yok ortada! Kızı kaçırdılar!.."

"Haydaaa!.." dedi Celal kendinde olmadan. Zurna düştü elinden. "Bu hiç olmadı! Ta Kızılca'dan kalkıp geldik! Bir büyük düğün olacaktı. Çalıp çağıracağız. Çekeceğiz cömaatınan kafaları diye umutlanıp geldik. Bu nasıl iş şimdi Kabak Ağa? Sözüm huzurundan uzak, kim yemiş bu boku?.."

“Bunları sonra konuşalım Kör yeğen! Ama sana şu kadarını deyim, düğün gene gözel olacak! Gene çalıp çağıracağız! Çekeceğiz kafaları cömaatınan! Hem de assılacağız tabancaları aha böyle, - çıkardı belinden Simit Vesson’u- tak tak tak tak tak tak!.. -taradı- sen fur zurnayı! Fur davulu! Bu kızı bulacağım göreceksin! Bulanaca furacaksın! Kızılca’ya karakola gideceğim. Dizeceğim candarmayı dağlara, yollara, iğnenin yurdusuna girdiyse de bulacağım! Sen çal!..” Elindeki tabancayla selamladı Celal’le arkadaşlarını: “Gırnatayı, kemaneyi de çalın mına goyum!..”

Celal, arkadaşlarına göz etti. Salih, davulu İbrahim’e verdi. Kendi gırnatayı aldı. Şükrü kemaneyi koydu çenesinin altına. İbrahim davulun çubuğunu dımbırdattı. Hepsi Celal’e bakıyor. Celal durdu:

“İyi ama Kabak Ağam, sormak ayıp olmasın, biz şimdi ne havası çalacağız: Gelin ağlatan mı, güvey ağlatan mı? Yani öyle bir durum ki, şaşakaldık!..”

Musdu düşündü: “Güvey ağlatan diye bir hava hangisi? Var mı öyle bir hava? Acı bir şey fur şöyle, koygun!.. Anladın mı? Yani öyle bir hava çal ki, duyanların ciğerleri sökülsün! Toplanıp ağlasın bütün ahbaplarım! Cezayir’i fur Kör yeğen! Cezayir, hepiciğinden acıdır. Onu fur mına goyum!..” dedi.

Çalgıcılar, Cezayir’i vurdu.

33

KARAKOLUN AYNASI

Kızılca karakolu, köylülerin korktuğu yapılardan biridir ilçede. Kabak Musdu, her ne kadar kuşağı para dolu, altında ordu malı Reo kamyonu, tanıdık Amerikalıları, Çankaya'da, Köşk'te, Esat'ta, Ayrancı'da, Meclis'in oralarda, Bahçeli'de bir sürü hemşerisi, adamı, halde Hacı Refik'i, köylerde bok yidicileri, bir spor kulübünde onur üyeliği, partinin başkan vekillerinden hovardalık arkadaşları, madam, mösyö bildikleri olan bir Musdu'ysa da, hiç kendi işi için gelmedi bu karakola. İki yüzü üç yüz; üç yüzü üç bin; üç yüz bin... olmağa başladığı dönemlerde ipten adam aldı Kızılca karakolundan. Kabak Musdu dendi mi durup bakıyor görevliler, uzatmalılar, uzmanlar. Her vardığında çay ısmarlıyor; "Gitme, öğle yemeğinde misafirimiz ol!" diyorlar. "Yahu geçen seferki bıldırcınlar nefismiş! Kekliklere de bayıldı bizim hanım! Tavşan etinden Arabaşı yaptık, ekşili filan, hoş oldu! Bizim Elazığ'da, Palu'da çok yaparlar bunu, gerçekten hoş olur! Ağzına layık akşamki de hoş oldu! Av kuşlarının lezzeti hiçbir tavukta, ördekte yok! İreysicumhurumuzun keklik etini sevmesinin sırrını şimdi anladık! Senin Köşk'e keklik sevkiyatı yapman yüksek bir memleket hizmetidir. Karakolumuza kadar geldiğine de memnun olduk. O arkadaşın işini de dediğin gibi yaptık. Karakolumuz haksız iş yapmaz! Gerçekten yapmaz! Valla yapmaz! Avrupa'da hile var, bizde yok! İltimas da yok!.. Yok, cidden yok!.." diyorlar. Ama kendi işi için gelirken yılıyor karakoldan. Karakola kendi işi düşünce, yetmiş yıllık, yedi yüz yıllık köylü olup kalıyor.

Onun için koştu doğruca Aziz Beyin kapısına. Kızı çıktı: "Beybam evde yok Musdu Beyamca!" dedi. "Annem bilir, dur anneme sorayım!" dedi. "İçeri buyur Musdu Beyamca!" dedi.

Girmedi. "İşim acele hanım kızım! Sor gel de ben çabuk gideyim yani gözel kızım!" dedi.

Kız gitti, sorup geldi: “Beybam mağazaya gitmiş Musdu Beyamca! Ordan çıkıp Baytarı görecekmiş. Sonra parti kağıtlarını alıp hakime verecekmiş. Seçim paraları gelmiş, onları alacakmış. Annem diyor ki, gitsin Baytarı yoklasın! Orda bulur, diyor...”

Musdu sevgiyle baktı Aziz Beyin kızına: “(Bu da bacısı gibi bitirim olacak, nereye gideyim?)” dedi içinden. “(Bu Aziz Beyin kızları, tohumundan mı, tarlasından mı, hep böyle mayalı oluyor!..)” dedi. Yürüdü Baytarın dairesine.

Baytar Kamanlı Bahri Efendi, “İlle çay ısmarlayacağım!” diye tutturdu. “Telefon eder bulurum Aziz Beyi! Buraya kadar getirtirim dürzüyü! Hem de inşaallah gelir!..” dedi.

Muhabbetli oğlan Bahri Efendi! Atların eşeklerin tırnaklarına bakıyorum filan diye mağrurlanmıyor. Karıncayı bile esasa alıp selam veriyor.

“Sen çay ısmarlayıp beni ağırlayacaksın ama, benim de ona göre acele işim var! Senin haberin yok Bahri Efendi! Şimdi benim evin önünde zurnacılar zarıl zarıl Cezayir çalıyor! Boş ver çayı gayfayı! Coca-Cola’yı, Fruko’yu! Hemen sarıl telefona! Bul Başkanı! Hemi de bak bakalım JKK yerinde mi?”

Bahri Efendi sarıldı telefona.

Aziz Beyi Çarşı Lokantası’nın önünden geçerken gördüler.

“Telefondan istiyorlar Aziz Bey!” deyip çağırdılar camdan. O da geldi. “Ankara’dan mı, İstanbul’dan mı?” diye sordu. “Baytarın ordan!” deyince, kızdı. “İstanbul’dan mal gelecek, Ankara’dan para! Şimdi çok meşgulüm! Yahu Baytar kardaşım, beni biraz sonra ara! Yani, yarım saatcik sonra arasan olmaz mı? Ne? Nasıl sürütürmüşün? Nasıl

astırırmışın? Beni astıracak mına goduğum daha dünyaya gelmemiş! Haha, haha! Ulan seni severim! Ulan dinim hakkı için severim seni! Ulan valla ciğer evladım kadar severim! O dediğim mazbatayı hazır ettin mi? Ne? Kabak Musdu mu? Şaka diyorsun! Ulan baban ağzına okurum! Ben de bilirim şakanın nerde olduğunu! Nasıl pamuk döşşek mi isterim, yoksa yapağı döşşek mi ulan? Ulan sen adamı deli edersin dürzü! Pekey hemen geliyorum! Senin hatırın yok ama, Kabak Musdu'nun hatırı var! Hemen beş dakikanın içinde geliyorum! Daha ibibikler ötmeden, gayfalar... az şekerli olsun benimki! Az şekerli gayfam kaynayıp taşmadan ordayım!.."

"(Bizim köyün uyuz Muhtarı ne diyordu: "Gideceğim Kaymakama tak! Savcıya tak! Zabıt vereceğim! İsnaaat! Tehdiiit!.." Dürzü bak bir karakolun kapısını bulmak ne zorlarla oluyor? Senin babaan anaan hatırı geçmez oğlum! Bak herif telefonla çağrılıyor. Baytar Kamanlı Bahri Efendi çağırıyor. "Mazbatan var gel al!" diyor, gelmiyor da, "Kabak Musdu burda!" deyince, "Az şekerli gayfamı ısmarla; şirpedek geliyorum!" diyor! Bu işler karşıdan görüldüğü kadar kolay olsa herkes lord olurdu, looord!..)"

"Sağlığına duacıyım Aziz Beyciğim! Yok bir yaramaz işimiz, ağrıyan dişimiz! Ufak bir sorun için geldim. Karakola gideceğiz. Bir gereksiz dert geldi başımıza. Yolda anlatırım. Bahri Efendi yabancı değil, ama lüzumsuz işlerle başını ağırtmayalım..."

"Sen insanı meraktan çatlatırsın Kabak Musdu! Ne oldu, bir vukuat mı var, söylemezsin! Neyse! Hörp! Kalk gidelim! Höörp gidelim! Baytar Bey kardaşım, bunu sayma, höörp! Bir daha geleyim hörp! Tamam! Haydi ısmarladık! Haydi kalk kalk!.."

Birlikte çıktılar.

“Biraz işlerim de var ama seninki daha mühümdür. Benimkiler kalıversin. Düğün dımbırtı işlerin nasıl? Okuntunu aldım ama iş çok! Fırsat bulursam arabaya beş altı arkadaş doldurup geleceğim. Ona göre hazırlığın muhkem olsun! Biz geldik mi yerli içkilerden içmeyiz. Sefaretlerden İngiliz viskisi, Amerikan cini, Rus votkası, Alaman birası, Bulgarların erik rakısı getirteceksin. Macar şarabını da unutma sakın! Yoksa gelmem! Neye geleyim?..”

“Yahu Aziz Bey, senin için yok yok! İçki miçki dert değil. Asıl dert, benim başımdakidir! Sen ise dımbırtıyı gümbürtüyü soruyorsun. Davul zurna geldi. Evin önünde Cezayir çalıyor şimdi! Kız yok Aziz Bey, kıııız! Kızı kaçırdılar! Erdi uçtu diyorlar. Gökçimen’de, Kayadibi’nde evleri altüst ettim, kız yok! Görevlilerin hepiciğini tanıdığım halde, kendim doğrulup varamadım karakola. Seninle gidersek biraz arlanırlar diye kapını çaldım. Bir düşün, kafanı işlet Başkan! Bunu senden rica ediyorum! Çünkü ben, o davulu orda, kızı bulanaca çaldıracağım! Oysa önümüzde işler var. Amerikanlar yeni mal getirdi. Ben de onlara testi peyniri götüreceğim. Kaya balı, çam balı, ayçiçeği balı, portakal, turunç balı, bissürü sipariş var. Gelen malı çek diye sıkıştırıyorlar. Seçim işleri de yakın biliyorsun. Benim bu işi çok candan tutmanı rica ediyorum! Yani kendi kızın kaçmış gibi tutacaksın. Beni fazla konuşturma, ne demek istediğimi anla!..”

“Demek erdi uçtu diyorlar? Demek öyle Nuh kafalarıyla seni avutmak istiyorlar? Ulan sen Kabak Musdu’sun! Avunur musun? Kız uçmaz Kabak arkadaşım! İsterse uçsun, gene buluruz! İsterse yerin altına kiremitten ev yaptırıp saklansın, toz bulutunun içine karışıp gökyüzüne çekilsin, gene buluruz! Karakol görevlilerini, hem de dürbünlü tüfeklerini, ciplerini, cihazlarını Gökçimen’e döker, yarım gün içinde buluruz, sen tasalanma!..”

“Cip gelecekse benim Reo’yu da katarız yanına! Ordu malı sayılır. Yeni aldım. Hacı Refik ayırtmış açık artırmadan...”

“Kız için merak etme Musdu! İpten adam alırım, ipteeen! Ankara’dan candarma komandoları getirir gene bulurum! Öyle komandolar ki, uçan eşkıyayı yakalayıp alıyor havadan! Yıllanmış yılan eti yiyor, yılan gibi de zağıyorlar! Öyle yalancı komando değil, halisi! İhtilal çıkacak olursa diye bizim parti yetiştirdi bunları! Çoğu Amerikan kursu gördü! Daha sayayım mı? Ulan istersen Amerika’dan dedektif alırım iki üç! Kesin olarak bulurum, merak etme!..”

İçi biraz ferahladı, genişledi Musdu’nun. Çocuk gibi sevindi. Ayakları bastığı yeri seçmez oldu. Kanatlandı. Giderek sevinci arttı. Az daha uçacak. Sanki Dürü bulundu! Aziz Beyin elini tutup sıktı. “Yani neden bilmiyorum, bu kızı çok sevdim Aziz Bey! İçim ılıdı görünce! Şimdi bu dediklerini komutana da söyle aynen! Dürbünlü tüfeği, candarma komandosunu -uydurma komando olmasın ama!- bütün o cihazları, Amerikan dedegtifini hep söyle de, köyü elekten eleyelim, bulalım kızı! Çabuk bulalım da Kör Celal’in çaldığı Cezayir’i susturalım! Onun yerine Hacı’yı alıp gelelim, bir Keskin karşılaması furduralım!

Kaleden aştı gelin

Elinde desti gelin

Gitme bir yol öpeyim

Gençliğim geçti gelin

Hemen yarından haber salayım! Bala’da düğündeyse de gelir, hatırımı kırmaz! O dediğin içkilerden ikişer takım daha getirteyim oğlanı salıp! Hacı Refik Ağa hepiciğini bulur

evelallah! Bir düğün, bayram edeyim sayende Aziz Başkanım!”

Kızılca karakolu yeni yapı. Başında bir sürü telsiz antenleri görünüyor. Merdivenleri aklı morlu mozaik. Altı tüm bodrum. Göz göz odalar. Bodrumdaki odaların penceresi yok. Amerika’daki yeni karakollar gibi yapılmıştı. Yeni ve yabancı biçimde bir yapı olduğu ilk bakışta belli oluyor.

Kapıdan girince yangın araç gereçleri, çatılı tüfekler, Ata’nın resmi, jandarma büyüklerinin fotoğrafları, ondan sonra tünel...

Ondan sonra uzuuuun bir tünel başlıyor. Yeşilli morlu, kırmızılı, elvan ışıklar içinde bilmece gibi bir tünel. Bilinen tünellere hiç benzemiyor. Uzayıp gidiyor.

Şapkasını çıkarıp eline aldı Aziz Bey. Öne düştü. Kabak Musdu da çıkardı, eline aldı. Sünnet olmuş çocuklar gibi apışlarını aça aça yürüdüler birlikte. Mor ışıklar yanıyor. Yeşil, sarı, elvan ışıklarla donatılmış bir haritanın önünden geçtiler. Ormanları yanmış bir harita. Tünelin duvarında asılı. Haritanın önünden yürüdüler. Dürü’nün yeri yurdu belli değil. Velikul’un, Havana’nın, Uluguş’un kapanıp ağladığı evin, Hüsnü’nün, Selver’in yerleri seçilmiyor. Yalınkat, tekboyut bir harita. Köylerde yaşanan acıları göstermiyor. Geçtiler önünden. Bacadan bir ışık iniyor. Işık, kuyuya sarkan kovanın ipi gibi incecik.

Çok loş bir tünelden habire gidiyorlar.

Tünelin içindeki koğuşun önünden geçiyorlar.

Jandarmalar tüfeklerini çatmış. Yeni “Em-1” tüfekleri. Battaniyeleri yatakların üstüne düzenle dürüp koymuşlar. Mataraları ranza demirine asmışlar. Mektupları başlarının altında. Köylerinden, kül gömbelerinden uzağa düşmüşler.

Karılarını, tezek kokan yataklarını, su dökündükleri gusülhaneleri özlemişler.

Başkanla Musdu bir aynanın önünden geçtiler. Yeşile çalan, büyükçe, geniş ve deriiin bir ayna. Karakolun yeni aynası. Tünelin duvarını boydan boya kaplıyor. Baktılar aynaya. Boyu büyüdü Aziz Beyin. Kafasının içi karmakarışık oldu. Kabak Musdu'nun barsakları göründü. Ağzının kaplamalarından aşağısı değirmene benziyor. Kanatlı kuşlar, peteğinde kurt olmuş arılar, soğanın cücükleri, ıslanmış köylü çuvalları, kaçak Amerikan malları, Dürü'nün elleri! İt Omar'ın burnu Uluguş'un bir çiftenin namlusuna benzeyen gözleri... Alay alay keklikler kayalıklara çekiliyor. Çok yükseklere! "Bizi dağlar kurtarır, yıllardır avlandık avlandık, işçi gibi, köylü gibi avlandık! Bizi dağlar kurtarır!.." diyorlar! Şakir Hafız'ın Araplaşmış sakalı, testi peynirine düşkün Amerikan uzmanları, uzmanların karıları, İstanbul'un camileri, güzel minareleri, Göreme'nin evleri, İstanbul'un sarayları... Oflu bir emekçi, altı yıl sıra beklemiş, sonra gidip üç yıl München'de çalışmış, Sirkeci garında gümrükçülerden geçiyor. Alman Alman kokuyor saçları: "Hay dedum, koyaydim bacilarina, karilarina!.. Kimin karilarina sövdüğümü herkes bilür..." diyor.

Sonra bir Kabak, tüneldeki aynanın içinde...

"Bak Musdu, bu sensin! Darılma kardaşım! Valla sensin! Karakolun aynası bu! Bu tüneli yeni getirdiler Amerika'dan! Conson Paşa yolladı bizim Paşaya! Tanıdın mı kendini? İnsanın içini şirp açığa vuran bir ayna. Ama remizlerle, rumuzlarla! Bak şimdi senin içinde Oflu emekçinin köyü! Köyün yolu yok. İstanbul'un sarayları, camileri... Bütün bunlar ne demek? Çözmek için uzman gerek. Uzman da bizde yok. Onun için Amerika bize uzman yolluyor, biz ona maden taşı, maden kayası veriyoruz. Alt veriyoruz, üst veriyoruz! O da getirip tesisat kuruyor. Bak bak, sen bir şeftali yiyorsun şimdi. Kim dikti, kim suladı, ilaçladı, topladı,

koydu sandıklara, getirdi pazara o portakala benzer şeftaliyi, bilmiyorsun! Oflu emekçi bakıyor. O da bilmiyor neden sen yiyorsun? Oflu emekçi namaz kılıyor temiz. Şeftali yediğin halde sen kirlisin ve namaz kılmıyorsun! Tanıdın mı kendini? Akılsız İşçi Partililer birbiriyle dövüşüyor. Aman kışkırtalım daha çok dövüşsünler. Aralarındaki dövüşü bitirdiler mi bize bulaşacaklar. O Kör Celal var ya, senin davul zurna çalsın diye götürdüğün Kör Celal; ona dikkat et! Ya çalgı çaldır, ya içki içir! Sakın boş bırakma dürzüyü! Çok İşçi Partilidir. Çin'den emir alır! Militandır! Sazı da yaman çalar! Bir militan saz çaldı mı çok sakıncalıdır! Zaten tüm komünistler böyle ince beceri erbabı olduğundan çok etgindir! Neyse, işte bunlar senin iç'in! İç'ini görmüşlüğün var mıydı şimdiyece?"

"Valla aşkolsun Aziz Başkanım!" dedi Musdu. "Yahu ben dünyaya dana gelmişim, öküz gidecekmişim az daha! Yahu, valla iki yaşıma daha girdim! Yaniya karakolumuzun yeni aynasına diyecek yok! Ama senin iç'ini de başka sefer seyredelim. Bir daha gelelim buraya. O zaman benim Cinli Kamile'yi de getirelim. Şakir Hafız, Dürü'nün iç'ine bir aksi cin girdi diyor, onu da getirip bir mayeneden geçerelim. Bu ayna, Yüksek İhtisas Hastanesinin büyük adamlara bakan röntgen aynasından iyi! Getirip hepiciğini elekten geçirtelim. Ama önce komutana girelim! Şimdi mesayi dolacak! Bak, Kızılca'nın minarelerinde dünkü ezanlar okunuyor. Bir an önce komandoları yola çıkartalım. Gökçimen'e varıp Dürü'yü bulalım! Getirip tıktın beni bir tünelin içine, git git bitmiyor! Bütün köyü getirip tünelden geçirsek neye yarar, elinde uzmanın olmayınca?"

"Yooo! Hemen kızma! Komutanın odasına giden yol bu tünelden geçiyor. Herkese gösterir mi sanıyorsun bunu? Çok işlem gerekiyor. Ta Amerika'dan soracak! Bakanlar Kurulu'ndan vize gelecek! Vaşington imza atacak: Ondan sonra görebilirsin! Bu tüneli görmek çok zor, çok sıkı! Komünistler bir görse Türkiye hapı yuttu! Bunu neden buraya koydular? Çünkü, Ankara'nın içi doldu başka

tesislerle! Burası Ankara’nın kulağı dibi olduğundan getirip koydular ki, İşçi Partisi konuştukça bizim Genel Başkan Kargasekmez’den aşarak buraya gelecek, bakıp not alacak, sonra gidip cevap verecek! Genel Başkanımız Amerika’da epeyce kurs gördüğünden, uzmanların bildiğini biliyor. İşçi Partisini tık durduruyor! Bak bak, benim iç’ime bak! Tam fıtığımın orda,

Diyarbakır şadakar

Fırat çok berbat akar,

görüyor musun? Fırat çok berbat akar! Kimbilir ne demek? Uzman olacak, söyleyecek! Bizim Genel Başkan iyi akıl yetiriyor! Valla aşkolsun! Çünkü kolay anlaşılacak dava değil!..”

“Pekey Aziz Bey, ne zaman bitecek bu mına godumun tüneli, biz komutana varacağız?”

“Çok acele ediyorsun! Beş dakika sonra ordayız! Nasıl olsa ciple gideceksin köye! Senin düğün ne gün sona eriyor? Cumhuriyetimizin Bayramından bir gün önce mi? Tamam! O gün kızı koynunda bil! Yoksa daha mı erken emeceksin memelerini? Biraz sabırlı ol dürzüü! Gelin çıkımı günü gelinin çıkmazsa, gel bana kafa tut! Karakolumuzun yeni aynasına o zaman sinkaf et! Şimdi böyle bir bok yemeye hakkın yok! Her işin bir yöntemi ve sırası var! Böyle tünelin içinden, böyle aynanın önünden, efendime söyleyim, bütün ömrünce uğraşsan geçemezsin! Bak bak, şu gördüğün gazyağı muslukları! Batman’dan borularla geliyor, Dünek köyünden, Toprakkale’nin ordan geçecek İskenderun’a akıyor! Bak bak, gelen tankeri görüyor musun! Oy babam, hep benzin mazot, Mobil, Şel, BP dolu! Kalteks de var! Babaya baak!.. Bak, Çukurova’nın ırgatlarına bak! Irgatların çarıklarına baak! Şunlar da Kadillak! Dünyanın hiçbir yerinde Kadillakla çarık yan yana değildir! Sadece bizde yan

yana!.. Şunlar Muş ovasında topraksız köylüler. Birbirini öldürüp dağa çıkmışlar. Şu da işçi sınıfının ideolojisi! Duydun mu böyle bir şey? Genç subaylara bak, devrimi tartışıyorlar. Götüm cart cart atıyor bunlar tartışırken! Aaah, yetki bende olsa, çok subay keserim! Ama geçelim Kabak Musdu! Çok sır var içimde! Her şeyi seninle dahi konuşamam!.. Daha Değerlendirme Bürosu'na gireceğiz. Ordan geçerek komutana varacağız anladın mı? Ama hele şu tüneli bir bitirelim!.."

"Yahu Aziz Bey, Aziz Başkanım! Dinlendirme Bürosu'nu filan bırak kardaşım! Daha elverişli bir zamanımızda gelip görelim hepiciğini! Şimdi sokacaksın beni o borunun içine, ben boğa gibi şişmanım, kendin de gireceksin, nasıl sığacağız be kardaşım?"

"Öyle boru değil ulan! Hay senin koca kafana sinkaf edeyim! Öyle ince boru değil!, Büyüüüük, omuzlarına çıksam gene başım yukarısına değmez Amerikan borusu! Vaşington'dan yolladılar. Hiç Türkiye'nin böyle zarplı dostu olur da sırtı yere gelir mi? Neyse, işte bak giriyoruz! Dikkat et! Bak şu askeri görüyor musun, mengenenin başında? Hiç konuşmaz; yeminlidir! Yani dilini kessen konuşmaz! Disiplinli asker böyle olur! Bu mengenenin içine ayvayı koyup sıkıyor sıkıyorlar; sakın o ayvadan yeme! Ben bizim Genel Başkanla gezdim burayı, biliyor musun? Ayvadan ona yedirmek istediler, yemedi! Neden yesin? Onca okulları, Amerikaları boşa mı okudu? O gezide ne kadar izahat varsa verdiler. Her şeyi açıkladılar. Şimdi de ben sana anlatıyorum. Önümüzde seçim var, sen de götürüp Evci'ye, Gökçimen'e, Seben'e, Mengen'e, Mudurnu'ya, Kayadibi'ne, Kayadipli Hüsnü'ye, karısı Selver'e anlatacaksın ki seçimi gene kazanalım! Bak bak! Çığlık köyü! Boruk Ali Uçar'ı görüyor musun? Bu da Atalan ve Göllüce köyleri! Beylerin elindeki topraklara el koyuyorlar. Bak, bak; mengene ayvayı gene sıkıyor! Boku çıkıyor ayvanın! Seni beni böyle sıksalar ne oluruz? Bak şu da kurbağayı konuşturan makine! Bu ne peki? Bilemezsin!

Sizin köyde vekil var. Geç vekili! Vekilin ne etkisi olur? Öğretmen, uyandırıyor. Uyandırıyor dürzüler! İşte bu öğretmen kıyımı! TÖS'ü görüyor musun? Aaaah mına goduğum! Bak işte Kayseri'de Temmuz Olayı! Benzini döktük yakıyorduk, benzin sulu çıktı! Bu komünistler benzinlere bile su kattılar kardaşım! Şimdi Bakanı kurtarmak için suçu valinin üstüne yıkın diyor cihaz. Valinin suçunu emniyet müdürüne. Müdürünkini şefe. Şefinkini komisere. Böyle böyle götürün mına goyum! Eski yöntemlerden sakın ayrılmayın diyor! Geçenlerde benim çiftliği de gösterdi! Yahu Musdu, şaşarsın valla, her şeyi gösteriyor: Radarın altındaki dumana bak! Barut dumanı, yoktur yarin imanı! İmam-Hatip taburlarını görüyor musun bizim? Bak, mehterli mehterli yörüyorlar, çok gözel! Ama ben çok korkuyorum bu sosyalistlerden! Teoriyle pratiği kavuşturdular mı yandık! Şükür birbirleriyle dövüşüyorlar! Tabii bunları da Amerika öğretiyor bize ki, birbirine düşürüyoruz! Başka türlü fetolmaz bu dürzüler!.. İşte böyle aynalarla, tünellerle, cihazlarla milletin iç'ini okuyoruz! İşler kolaylaşıyor. Fakat anlayacak uzmanın olacak. Allah razı olsun Amerika'dan, bizi uzmansız bırakmıyor!.."

"Yahu Aziz Bey, Aziz Başkanım! Valla şimdi Amerika'sının mına goyduracaksın! Gideceksek gidelim! Keşke yalnız gelseydim! "Derdimin dermanı efendim, göster cemalını görmeye geldim!" deyip anlatsaydım! Her şeyi tam tüm anlatıp, candarma komandolarını kendi Reo'ma bindirip götürseydim! Şimdiye kızı bulurdum!.."

"Serseri!" dedi Aziz Bey. "Serserisin, ne olacak? Ulan o zaman seni öteki kapıdan alırlardı. Öteki kapıdan alınınca zor görülürdü işin! Babayı alırdın komando yerine! Dürbünlü tüfekleri, cihazları, dedektifleri! Babayı! Çok kıvratıyorsun insanı haydi haydi!.. Bakma o Barut Dumanı oyunlarına! Barut deyip iş açacaklar başımıza! Bakma mebus pazarına! Bakma haceti kesilen öğretmene! Bakma eylem eylem diyenlere! Bak, orda Aziz Nesin var, görüyor musun? Elinde

kelepçe! Cezaevinden yazı kaçırıyor yezit! Adaşımdır ama çok sosyalisttir! Bak, bunlar da kireç yakıyor şehirdeki yapılara! Şu gazetelere bak. Bizim Başkanın kardaşlarını yazıyor. Bankalardan çekmişler çekmişler, fabrika şu bu kurmuşlar. Tabii kuracaklar. Kurmayacaklar da neden Başkanın kardeşi oldular? Neyse! Azcık kabat da bizimkinde var. Köylü kafası işlemiyor. Bu kadar verme kardeşlerine dedim. Kredileri verdi verdi, verdirdi. Kendisine de kol gibi girdi. Şimdi çıkaramıyor. Köylü olduğu için aklı çok, fikri kısa! Ulan bana ver o kredileri, saçayım çevremize, bütün seçimleri kazanalım! Neyse!.. Şu herif de çıblak olduğu için talvarın üstünden yere inemiyor! "Go home! Go home!" diyen gençleri görüyor musun? Atacaklar Amerika'yı içimizden!.. Ama biz de boş duruyor değiliz! Binbir akıl aldık Amerika'dan, bir tanesi beş yıl yeter! Sonrasına Allah kerim!.. Amerika diyor ki: "El kadar dinamit koyun camilere, komünistler koydu deyin, halk hepiciğinin mına gosun! Çünkü çok dincidir sizin halk!" Yaa işte böyle Musdu Efendi kardaşım!.. Bak cezaevinin çeşmesi yandan akıyormuş! Aktığına şükredin ulan! Onu da bulamayıp kuyudan içenler var! Kızılırmağın bulanık suyunu içenler var! Kendi sidiğini içenler var!.. Bakma o elektronik cihazlara! Onlar çok gizli! Yürü dosdoğru komutana gidelim!.."

"Haşşöyle yahu! Bana tutmuş tünelden, aynadan, ayvadan konuşuyorsun! Bırak onları şimdi! Onlar seçim zamanı gerek! Şimdi boş yere kafamı karıştırma benim!.."

"Pekey, pekey!.." dedi Aziz Bey, "Kafana çomak çıksın!.. Anlamadın! Bu kapıdan girdin mi işlerin tıkır! Girmişken bunları da görüver dedim. Bir zararı yok ki görmenin!.."

"Tamam, gördük! Şimdi de benim işi görelim! Çıkalım bu aynalı dolaplı yerden! Girelim komutanın odasına. Valla karnıma sancı dikeldi! Yok Barut Dumanı, yok Kartal Kanadı, yok haceti kesilen öğretmen... Yok Kızılırmak... Yeter!.."

“Şu aralıktan yürü! Komutanın odası değişti. Yeşil kapıdan gireceğiz!”

Ağzının suları acıdı Musdu’nun. Bir de çarpıntı doldu yüreğine:

“Tıklat kapıyı, önden gir!” dedi Aziz Beye.

“Ne oldu, cart cart atmaya mı başladın?” Sordu Aziz Bey.

“Sen önden gir, nemelazım? Olup biteni sen anlat!”

Kapıda bir er duruyor, topukları bitişik.

“Komutan içerde mi oğlum?” Sordu Aziz Bey.

“İçerde efendim, yalnız başına oturuyor. Buyrun!

Açtı kapıyı, girdi Aziz Bey. Musdu’yu çekti içeri.

“(Yahu komutan incelmiş, kursa gidip gelmiş heral!)”

“Buyrun buyrun!” dedi, yer gösterdi komutan.

“Buyrun buyrun! Önce siz buyrun efendim!..”

Oturdular. Baktılar telefonun kıvrılıp giden tellerine. Baktılar odadaki cihazlara...

“Hoş geldiniz, safa geldiniz! Safa Bey ne yapıyor? Pardon! Nasılsınız Beyler? İyi misiniz Aziz Bey? Musdu Bey? Görüşmüyoruz epeydir? İsmail Safa Güner Beye gitti nedense!..”

“Sağ ol komutan yaniya!” dedi Aziz Bey. “İşlerin içinde yuvarlanıyoruz! Zatalin de kursa gidip geldin. Çok zormuş duyuşumuza göre! Fin hamamı gibi! Epey terletmişler. Epey

zayıflatmışlar. Nasıl? Amerika çok geniş mi, büyük mü? Karıların götünde don yokmuş. Yani öyle diyorlar! Aslı var mı?”

Güldü komutan: “Ülkeler birbirini yanlış tanıyor! Onlar da bizi dört karılı biliyorlar!”

“Canım onlar eskidendi! Şimdi birini zor besliyor millet! Çok çok ikisini! Demek donsuz gezmek konusunun aslı yok?”

“Bilmem!” dedi komutan, güldü. “Tabii bize orda hem kurs gösterdiler, hem de günde yirmi dolar harcırah verdiler. Harç demek paradır biliyorsun. Rah da yoldur. Yani yol parası! Atlar ve bazı avratlar için kullanılan rahvan sözcüğü de burdan geliyor. Yollu demek. Yirmi dolar, tam üçyüz liradır. Biraz öteberi aldık evlere: Birer de araba çektik. Karıların nasıl gezdiğini yoklayamadım!”

“Fakat onlar bu kadar çok girip çıktığı halde aramıza, niçin hala bizi dört karılı biliyor?”

“Canım hepsi değil! Basit halktır öyle bilen! Basit halk her yerde var. Git mesela bugün Rusya’ya, orda da var...”

“Dört avrat dönemi geçti! Türkiye uygar memleket oldu! Şimdi bir avrat! Çok çok iki. Bu bizim Kabak Musdu’nun da öyle bir niyeti var biliyorsun...”

“Evet komutanım! Gökçimen’den bir kız alıyorum! Fakat kız kaçmış, kız yok komutan! Biz şimdi bu yitik kızı arıyoruz!..”

“Geçmiş olsun!” dedi komutan.

“Sağ ol, Allah razı olsun! Her yeri aradık, yok!”

“Kim kaçırıyor? Nasıl kaçırıyorlar?”

“Öyle kaçırma değil! Kızın biraz gönlü yok gibiydi biliyor musun? Babası çekip azcık okşamış! Sonra elini ayağını bağlayıp kapamış ahıra. Kitlemiş üstünden. Yani biraz korkutayım demiş... Cahil aklı, ne yaparsın?..”

“Canım siz de gönlü olmayan kızı niçin zorluyorsunuz?”

Aziz Bey güldü:

“Köylük yerde öyledir! Kızın gönlünü sormağa kalksan baş mı olur? Babası nereye dedi, oraya olacak. Köylerinki bu! Babasının gönlü var. Gönlü olmasa Kabak Musdu varır daklaşır mı? Göründüğü gibi değildir, bilirsin! Çok kibar arkadaştır yaniya! Bunlar söz kesti. Altın akça aldılar, urba gördüler. Bugün davul zurna geldi. Ama dün de kız kaçtı. Biraz sonra varıp ahıra baktı, kız yok! Kapı kitli! Ufacık bir gübre deliği var, ordan çıkabilir belki! Fakat kızın eli kolu bağlı! Yani böyle bir işin içindeyiz şimdi! Kimi diyor, erdi uçtu! Kimi diyor, bir düşmanlık var. Kimi de diyor, babası Velikul gayfada otururken düşman dolanıp delikten girdi, aldığıyla uçurdu kızı! Bedava bir kız; hemi de çok gözel yaniya...”

“Gözeeel, ilik gibi!” dedi Kabak Musdu, inledi...

“Birkaç evde arama tarama yapmış, ama bulamamış! Ne olsa kara düzen bir arama! Fenni araç gereç yok elinde!..”

“Kızın yaşı küçük mü?”

“Canım, küçük ama, köylü kızı! Erken gelişir! Hazreti Peygamberimiz, on üçüne basan kız ya erde, ya evde buyurmamış mı? Bu on beşinde filan. Ama yitik şimdi! Yaniya Musdu onu sağlam hökümet nikahına bağlayacak. Aile yapacak. O yandan hiç kuşkun olmasın. Evinde bir

kocakarı var, sızılı! Çok yaşlı! Onu zaten imam nikahıyla aldı. Biraz öngörüşlüdür. Gelmeden geleceği görür. Yaşı tamam olunca Dürü'yü hökümet nikahıyla üstüne geçirecek. Sen ben olsak yapamayız. Biraz da eli avucu paralıdır biliyorsun...”

Güldü komutan:

“Yani öyle işler ki! Şimdi güya ikiniz de memleketin ileri gelenisiniz! Particilik yapıyorsunuz. Ama bakıyorum, imam nikahı, iki hanım, üç hanım...”

“Randevu evine mi gidelim komutanım?”

“Ne demek? Bir tane neyinize yetmiyor!”

Kabak Musdu güldü bu kez:

“Yahu komutanım! Bunun kime zararı var? Başlığını veriyorum. Altınını urbasını alıyorum, düğününü yapıyorum. Her işini tekmilledikten sonra resmi olarak alıyorum. Diyorsun ki, bir tane neyine yetmiyor? Elimde para var! İçki bilmem! Kumar bilmem! Ne yapacağım parayı? Sigarayı bile eşin dostun arasında içiyorum. O da hep Amerikan sigarası. Mal dersen, o da yeteri kadar var. Daha dün, ordu malı, çıkıntı bir Reo çektim. Hamdolsun variyetim yerinde. Vücudum zarplı. Karıların çeşidine düşkünüm. Ve kızların. Tabii evleneceğim! Evlenmişken de kız alacağım! Köylük yerinde böyle iktiza eder...”

“Komutanım!” dedi Aziz Bey. “Onun orasını Meclis düşünsün aziz kardaşım! İsviçre'nin, İtalya'nın yasalarını getirip zorla sırtımıza giydirmesinler! Biz onlara maaş veriyoruz! Kendimize uygun yasa yapsınlar! Herkes görevinden sorumlu! Sen bizim yitiğimizi bul! Ötesine karışma! Musdu da İreysicumhurumuza keklik götürsün.

Amerikalılara testi peyniri toplasın. Herkes görevini yapsa sorun kalmaz. Tabii bunları zatıalin benden iyi bilirsin...”

“Sizin kuşkunuz ne şimdi? Kız nerde?”

“Erdi uçtuyu kabul etmem!” dedi Kabak Musdu. “Bence biri alıp aşırdı. Ya Gökçimen’de, ya Kayadibi’nde, ya Evci’de! Bunların üçü birbirine yakın. İlk geldiğinde görmüştün...”

“Başka bir sevdiği filan var mı?”

“Yok canım! Öyle olsa daklaşmam ben!”

“Peki...” dedi komutan. “Bir ilgilenelim!”

“Ne zaman?” diye sordu Aziz Bey hemen.

“Yarın iki jandarmayla Şerif Çavuşu yollarım!”

Aziz de, Musdu da, “Ohhoooo!” dediler.

“Şerif Çavuş derhal bulur!”

“Şerif Çavuşu yarın yollayacaksın, öbür gün köye gelecek, daha öbür gün arama tarama yapacak -caak cak! Davul zurna köyde zarıl zarıl Cezayir çalıyor komutan! Bu iş hemen olacak! Başkasına aklım, ermez! Hemen şimdi cipe doldurup, ellerine dürbünlü tüfekleri verip salacaksın komandoları! Yarın Musdu’nun konukları gelecek! Ama evde kız yok! Kaçırmışlar, hökümet bulamıyor! Kaç paralık şerefi kalır o hökümetin? Candarma bugün köyü saracak! Tak tak tak! Sabahaca mermi yakıp milletin yüreğindeki yağı eritecek! Sabahleyin kızı teslim edecekler bize!..”

“Kızı Bay Musdu’ya teslim edemeyiz!”

“Bana teslim edin, ben varım burda!..”

“Babasına babasına!..” diye atıldı Musdu. “Kızı siz babasına teslim edin, ben babasından alırım! Başına birkaç devriye diktik mi tamam! Sonra düğünüyle, töresiyle Reo’ya bindirir götürürüm! Avradım Kamile elinden tutar. Karyolanın üstüne oturtur. Çok geçimlidir. Şimdiden muhabbetini görecektin, aah, içim yanıyor komutanım! Valla melmeketi yakacağım hırsımdan! Aziz Beyin demesi gibi değil, sen bu işi insanlık yanından tut! Yaniya ben de senin evini av kuşuyla doldurmazsam, İreysicimhur Hazretlerimiz gibi seni keklik etiyle beslemezsem namussuzum!..”

“Peki! İstersen ben de geleyim ha?”

“Yoook, senlik bir iş değil!” dedi Aziz Bey. “Senin gideceğin iş var, gitmeyeceğin iş var! Cipe binip çavuş gitsin! Sadece Şerif Çavuş yeter!. Reo’ya binip candarma komandoları da gitsin! Telefon et Ankara’ya! Birkaç tane de tecrübeli Amerikan dedektifi yollasınlar, tamam!”

“Komandolar Gavurdağı’na gitti. Burda geçiciydiler zaten. Ordaki eşkıyayı tenkil edecekler. Doksan yüz eşkıya! Halk bizar olmuş! Aydınlı aşiretinden bir gelini alıp götürmüş, sabaha kadar üstünden geçmişler... Gelin ölmüş!.. Onun için komandolar gitti. Açıkgöz erlerden veririm...”

“Kaç tane?”

“Canım, kaç tane olup da? Dört tane versem yetmez mi? Başlarında Şerif Çavuş olacak! Cipe ancak sığarlar...”

“Benim Reo da var!” dedi Musdu yeniden.

“Fazla er yok elimizde! Burayı temelli boşaltamayız. Ankara’da Gençlik eylemleri var, oraya yolladık yarısını...”

“Amerikan dedektifi de mi gelmez?”

“Sorarım Ankara’ya...”

Kabak Musdu, Aziz Beye çıkıştı:

“Bir de dürbünlü tüfek?”

“Dürbünlü tüfek gerek değil!” dedi komutan.

“Bakınca görürler yani?”

Kumandan güldü: “Şerif Çavuşa bir dinleme cihazı veririm. Evlerde konuşulanı çaktırmadan dinler. Sorun daha kolay çözülür. Ama bu dinleme cihazından söz etmeyin kimseye!”

“Nasıl bir şey bu?”

“Küçük bir cihaz! Bir de telsiz veririm. Toplanan bilgiyi burda Değerlendirme Bürosu’na sokarız. Uzmanların direktifini alırız. Böylece yarın öğleye operasyon tamam...”

Aziz Beyle Kabak Musdu kalktılar hemen.

“Siz üzülmeyin! Ben yarım saate kalmadan takımı düzene sokar Gökçimen’e yollarım!..”

“Sağ ol! Allah razı olsun zatalinden! Hem çok razı olsun!”

“Estağfurullah! Görevimiz...”

Komutan da kalktı. Kapıya kadar selametleyecekti. Aziz Bey kulağına eğildi: “Yalnız haberin olsun! O İşçi Partili Kör Celal var ya, Evci’ye gitmiş bugün! Ardına bir adam taksan iyi edersin itin! Nedenine gelince, çok zehir saçıyor! Verelim el ele, proleterya diktaturası kuralım!” diyormuş!”

“Canım, büyütmeyin! Basit bir sempatizan! Hem de passif”

“Ne passifi! Valla hiç gevşetmeye gelmez! Ama sen bilirsin! Bizden haber vermesi! Ötesini kendin bil!.”

“Onlar önemli değil!” dedi Kabak Musdu. “İsterse soyu İşçi Partili, sülalesi de zehir olsun! Yarın seçim geldi mi, iki kelimelik iş bunlar? Sen paradan haber ver Aziz Bey! İşçi Partililerin kaç kuruşu var? Eskisi gibi Moskova’dan da gelmiyor? Haydi, ısmarladık! Haydi kal sağlıcaklan!..”

Dışarda gün battı. Tuncer, lokantaların birine girmiş, yemek yiyor. Bir şişe şarap açtırmış. Bütün öfkesini ondan çıkaracak gibi sövdü Musdu. Aziz Beyle el sıkışıp ayrıldılar. Kamyonun yanında durdu. Cebinden paketini çıkarıp süzgeçli bir sigara yaktı: “Şu işin mına bir goyaydım!” dedi. Oğlunun gelmesini bekledi.

34

TOPRAĞIN ALTI

Reo, Evci’ye geldi, dibeğin başında durdu.

“Bas kornaya! Bas! Elini çekme, bas!..” dedi Kabak Musdu. “Bas millet toplansın! Şavkını da aç sonuna kadar! Karı kız dökülsün sokağa! İyi bas, hiç çekme!..”

Karanlık çöktü her yere.

“Bas dedim salak! Elini çekme dedim!..”

Farların önünden çocuklar geçiyor büzülerek.

Adamlar elini kuşağından çıkarıp geliyor. Kadınlar başını örtüp birbirine sokuluyor. Tuncer farları söndürüverdi. Zindan oldu ortalık.

“Söndürme oğlum! Hep bas! Hiç çekme elini!.. Sana bas diyorum! Duymuyor musun eşşeğin sıpası! Söndürme şavkını diyorum!..”

Tuncer farları yeniden yaktı. Sonra kornaya bastı: “Aküsü biter baba!” dedi. Ama sesi duyulmadı gürültüden.

“Bas, herkes gelsin! Bu mına goduğum Kör Celal neden çalmıyor? Hani davul, hani zurna? Ben ne tembihledim o Kızılibiğe?” Sağ yanındaki kapağı açtı. “Ulan Kızılibiiik!..” diye bağırdı dışarıya.

“Nerde o Kör Celal? Bulun çabuk o dürzüyü? Neye çalmıyor davul zurnayı? Hani nerde kemane, gırnata?”

Kör Celal, kocakapıdan çıktı. Hem geldi, hem gırnatanın emiğini değiştirdi. İbrahim davulun çubuğunu dımbırdattı.

Kabak Musdu el etti Celal'e:

"Bıyıklarını yolarım! Neye çalmıyorsun ulan militan deyyus! Fur çabuk! Şen ola düğün şen ola'yı fur! Bırak artık Cezayir'i! Cezayir'inin mına gorum! Şen ola'yı fur, haşşöyle! Aferin!.."

Koca Linlin gelmiş Gökçimen'den. Merakla Kabak Musdu'ya bakıyor farların aydınlığında. Eski Muhtar Cemal orada:

"Bir hayırlı haber var mı?" diye soruyor.

"Beş dakika sonra Şerif Çavuş burda!" dedi Musdu. "Dört candarmayla geliyor! Elinde telsiz! Cipe binip geliyor! Bir de dinleme cihazı var! Ossursan duyacak! Haydi bir de şimdi saklasınlar kızı! Sen orda evin içinde avradınla konuşurken dışarda hepiciğini duyacak! Kelam-ı Kadim gibi bir bir anlayacak. Şirp bulacak kızı şiiirp! Bulunca da, o saklayanın, o kaçıranın mına goyacağım! Sonra duyduk duymadık demesin kimse!.."

Şakir Hafız gelip Cemal'in koluna dokundu:

"Çekip bir köşeye, söyleyelim hemen!" dedi.

Musdu duydu: "Ne?" dedi. "Ne söyleyeceksin?"

"Az beri bak hele Kabak Ağa!" dedi Cemal.

"Ne söyleyeceksen açık söyle Şakir Hafız!" diye bağırdı Musdu.

"Saklı gizli yok bundan sonra! Bundan sonra hiçbir şey saklanamaz! Dinleme cihazı bir gelsin... Ne konuşursan şirp!.."

“İnat etme Kabak Ağa, beş dakika gel şöyle!”

“Olmaz dedim ulan, lafım üstüne laf koyma!”

“Hafız kızı buldu ama!” diye fısıldadı Cemal.

“Ne!..” diye bağırdı Musdu. “Nerde, hani?”

Hemen kocakapıya koştu. Sanki kız orada gibi daldı içeri. Cemal’le Şakir Hafız ardından koştu. Koca Linlin’de tintin yürüdü geriden. Avlunun içinde kadın kız kaynıyor. Kabak Musdu girdi aralarına: “Hani nerde?”

Cemal koşup kolundan tuttu usulca. Çekti merdivenin altına. Şakir Hafız’a da, “Gel!” dedi. “Gel, anlat Musdu Ağaya!”

“Sabahtan beri okuyorum tasın başında!” diye anlatmağa başladı Hafız. “Bir görünüp, bir kayboluyor suyun yüzünde! Çatağın yaylada bir huğun içinde görünüyor! Güvenilir üç adam al silahlı! Ama kızı furmasınlar herifleri furacağız diye! Suyun yüzünde ayna gibi görünüyor yani!..” dedi. Yüzü oldukça inanmış...

Kabak Musdu elini sallayıp kişeledi ikisini de:

“Savsataya karnım tok ulan! Yeterin gayri ulan! Telsizler, cihazlar getirtiyorum ulan! Bakın yarım saatin içinde kızı nasıl bulduruyorum ulan! Karakolda yeni bir ayna var! Bir Dinlendirme Borusu var! Kurbayı konuşturan makine var! Bunlar girsin işin içine, bakın kızı nasıl buluyorum!..”

Hafız’ın yüzü buruşuverdi: “Ama bilime sırtını dönüyorsun!” dedi içi burkularak: “Bilim Çatağın yaylada huğun içinde diyor...”

Salladı gene elini Musdu:

“Bilimine gorum senin! Beni yanıltıp durma!”

Hafız eriyip bitti! Cemal ne yapacağını şaşırdı.

Koca Linlin araya girdi: “Canım dinle dediğini! Yolla iki adam! Umut kalacağına emek kalsın! Hem de atın mı, silahın mı yok, neyine darlanıyorsun? Kendin de gidecek değilsin! Gitsen bile kaç adımlık yol?”

“Bırak yahu Koca Linlin! Ne arar kız Çatağın yaylada?”

“Bakarsın hiç ummadığın yerden bulunur! Yolla Cemal’la Hafız’ı! Ver altlarına birer at! Omuzlarına birer tüfek! Gidip arasınlar! İstersen bir de delikanlı koy yanlarına! Yani yaşım geçkin olmasa ben de giderim. Ama bu yaştan sonra gücüm yetmez...”

“Yollasam gider misiniz?” dedi Cemal’la Hafız’a.

“İyi bir nişancı ver yanımıza!” dedi Cemal. Sonra Hafız’a baktı:

“Gideriz değil mi?” diye sordu.

“Gideriz!” dedi Hafız, boynunu büktü.

“Bekir’i bulun!” diye bağırdı Kabak Musdu. “Nişancı Bıyık Bekir’i bulun! Binin atlara, sürün! Bir katar fişekle bir tüfek size! Hafız, sen tüfek alma! Arkalarından gider, okursun, anladın mı? Bir ize raslarsanız, yada kızı eşkıyaların elinde görürseniz, Bekir’le Cemal kalsın, sen gel haber ver. Haydin bakalım!..”

Cemal gitti, Cinli Kamile’den tüfek istedi.

Davul zurna şen ola'yı vuruyor şimdi. Kamyonun farları yanıyor. Korna bir susuyor, bir çalıyor. "(Sussun!)" dedi içinden. "Yakın löküsleri!" diye bağırdı. "Dört tane löküs yakın! Birini evin alnına asın! Birini kocakapının başına koyun! Birini içeriye verin! Birini gezdirin ellerde! Ne kadar fener varsa yakın! Lambaları yakın! Ortalık şeker fabrikası gibi parlasın mına goyum! Kamyonun şavkını da söndürün artık! Aküsü bitmesin!"

Dediklerini yaptılar.

Cinli Kamile, Cemalgilin tüfeğini, fişeğini verdi. Atları çıkardılar ahırdan. "Euzü"yü okuyup bindi. Şakir Hafız! Cemal'le Bekir'de atladı. Bekir köyde hiç kimseninkine benzemeyen bıyıklarıyla yolları yutacak gibi duruyor atın üstünde. Sürdüler dağa doğru. Nal sesleri gecenin içinde yankılandı.

"İki lokma bir şey yemeyecek misin?" diye sordu Kamile.

"Yoooo...k!" dedi Musdu. "Yemeyeceğim! Kızı bulanaca oruç kalacağım! Şerif Çavuş nerdeyse gelir. Odayı hazır edin. Cezvevi sürün ateşe. Sütlü gayfayı sever. Sonra bal şerbeti yaparsınız. Unutmayın! Candarmalara testi peyniri çıkarın! Yoksul çocuklarıdır. Nerden görecekler köylerinde? Bir tatsınlar. Biraz da beslensinler evime kadar gelmişken. Görev bitince döşeli odaya yatak serin uyusunlar ikindin ezanına kadar! Yastıkların üstüne gülsuyu dökün! İhtiyaçları varsa koyunlarına birer avrat bulurum! Hökümetimin candarmaları, kim ne karışır?"

Yarım saat geçmeden gürledi geldi cip.

Elindeki telsizi sallayıp indi Şerif Çavuş.

Jandarmalar tüfekleri omuzlarına astılar. Çavuşun hemen önünde durdular...

Musdu yukardan inip geldi koşarak.

“Dar vakitte geldiniz! Açlık tokluk varsa hemen yukarı çıkalım! Yoksa birer gayfa için gidelim Gökçimen’e!” dedi.

“İkişer lokma bir şey yesek iyi olur!” dedi Şerif Çavuş. “Sonra fırsat olmaz!”

Koca Linlin bıyığını burup duruyor:

“Gidip Gökçimen’de de yiyebiliriz. Ben bir taze çay demlerim kendi elimle!” dedi.

“Olmaz!” dedi Musdu. “Burda yer gideriz!” Karısına bağırdı:

“Sofrayı hazırla çabuk!” Sonra Şerif Çavuşa döndü: “Buyur Çavuş kardaşım! Sen buyur, candarmalar da buyursun!..” Çavuşu tutup yukarı çıkardı. Linlin jandarmalarla yürüdü.

Şerif Çavuş oturmadan, saçağın ucuna varıp telsizi açtı:

“Alo 95! Alo 95!.. Ben 118! Ben 118!.. Evci köyüne geldik! Evci köyüne geldik!.. Tamam!..” Vakvuk vuk etti telsiz. “Alo 95! Alo Anlaşıldı tamam!..” Kapattı.

Linlin şaşıp kaldı. “(Hiç de anlaşılmadı!)” dedi içinden.

Girip oturdular içeriye. Postalları çıkarmadılar. “Çıkarmayın!” dedi Musdu. “Öylece oturun döşşeklerin üstüne! Sizden kıymetli mi? Döşeğinin mına goyum, oturun rahatcana! Çabuk Kamile, Zekiye gelin evik çabuk, gayfaları getirin!..”

Az sonra sütlü kahveler geldi. Bir tane de Musdu aldı. “Ben içmeyecektim ama, hatırınız için içiyorum!.. Haydi sofrayı da getirin çabuk!..” dedi. “(Dürü’yü bulanaca orucum!..)”

Kahveler içilmeden sofra geldi.

“Acar tereyağı çıkarın! Birer birer söyletmeyin! Yarın da viski içireceğim size! Altı şişe İngiliz viskim var, ikisini açacağım! Kızı bulun hepiciğini açayım! Urus votkası da var! Sizden kıymetli mi? Hepiciğini için! Bir damlasını bırakmayın!” Her birini tek tek çekti kolundan, “Buyrun sofraya!” dedi. “Koca Linlin sen de gel! Yani evini aradığım için kusura bakma! Gerekirse gene ararım! Sen benim kadim dostumsun! Gönlünü kırdımsa bağışla! Ben öyle kan emici ağalardan değilim! Ben hiç kimsenin üstünde malımla ağırlık yapmam! Ben gönlü yumşak ağayım! Çok mülayim ve insanlıklıyım! Kızlara dayanamam. Dürü’ye hiç dayanamam! Kadın davasında kendime egemen olamam. Bu kadarcık bir kusurum var. Bu da bizim kusurumuz değil, Allahın bir vergisi! Herkeste bulunur. Neyse! Bu gece Gökçimen’e gidiyoruz. Dinleme cihazını çıkaracak Şerif Çavuş, iki üç evi tarayacak, elimizle koymuş gibi bulacağız Dürü’yü!”

Koca Linlin: “Biz bulamasak bile, Hafız’la Cemal, Çatağın yayladan alıp gelecek inşaallah!” dedi. “Yani senin bu işine ben çok üzülüyorum! Köyümüzün adı kötüye çıkacak diye içim kan ağlıyor! Velikul’la Havana dersen kuruyup gitti iyice. Yani bu Velikul’dan da içim çürüklenmiyor değil! O dürzünün de evini aramalı. Yani seni böyle kıvrandırıp şeytanlık düşünüyor gibi geliyor bana!..”

“Yarın bunların hepsi anlaşılacak bir bir! Aynaşan kördüğümü, Köroğlu’nun düğümünü çözeceğiz inşaallah! Daha olmazsa karakolun aynasına müracaat! Yani Koca Linlin, Kızılca’da bir ayna var kardaşım, aklın durur! İşte Şerif Çavuş kendi söylesin, valla her bok var içinde!..”

“Sen neden yemiyorsun?” diye sordu Çavuş.

“Kızı bulanaca ben ağzıma lokma koymuyorum!” dedi Musdu. “Kız ortaya çıkanaca oruç olacağım! Öyle karar verdim. Siz buyrun, afiyet olsun! Koca Linlin’i kendime vekil yaptım. Benim yerime o yesin. Lütfen kusura bakmayın!..”

“Çok ince herifsin be Kabak Ağa!” dedi Koca Linlin. İçinden de sövdü! “Ama nimetin suçu yok!” dedi, sokuldu sofraya.

“Aaaah, ah! Kimse içimi bilemez Koca Linlin!”

Erin biri: “Hiç üzülme, bulacağız!” dedi.

“Mutlaka bulacağız!” dedi Şerif Çavuş.

Kamile, elinde ıslı yufkalarla dikiliyor:

“İnşaallah, inşaallah aslan Çavuşum! Allah o günü bir göstersin, çifte kurbanlar devireyim! Akıtayım kanını bahçenin toprağına! Yerine gül dikeyim! Kocaman pabuçlu Allahım o gözel günü bize bir göstersin hele!..”

“Böyle geçimli avrat Türkiye’de yoktur!” diye bağırdı Kabak Musdu. Gözleri doluktu. Kalkıp dışarı çıktı.

Şerif Çavuş kabardı:

“Bulunca da bu boku yiyenin tırnağını sökmek isterim! Karakolun Değerlendirme Bürosu’na yatırıp bir numaralı ders, iki numaralı ders, dört numaralı, beş numaralı derse kadar okutacağım! Bir daha böyle iş düşünmelerinin, aklından geçirmelerinin izini, tozunu bırakmayacağım damarlarında! Kanlarında!..”

“Bunca köyün içinde malamat olduk!” dedi Kamile, Musdu’nun ardından dışarı çıktı. Varıp Musdu’yu buldu, usulca: “Ağlama gel!” dedi ağlayarak: “Şerif Çavuş bulacak, ağlama!..”

Çavuş, önündeki peçeteye ağzını bıyığını sildi:

“Selbesçe yeyin!..” dedi jandarmalara.

Linlin, “Ben de size yoldaş olayım!” dedi.

Birden kaşları çatıldı Şerif Çavuşun:

“Bu yoldaş sözcüğünü kullanmayın lütfen!” diye bağırdı. “Yoldaş sözcüğü komünis sözcüğüdür. Onlar birbirine yoldaş der...”

“Köylerimizin kadim lafıdır. Konuğu yalnız oturtmak olmaz sofraya!” dedi Koca Linlin. “Ecdadımızdan beri söyleriz...”

“Kullanmayın siz, nenize gerek!..”

“Çok değişiyor her şey valla!”

“Zaman size uymayınca siz zamana uyun!”

Jandarmalar peynirle balı dürüm yaptı.

Kamile, Musdu’yu tutup getirdi içeri.

“Kendine sahip ol Ağa!” dedi Çavuş.

“Evel Allaha, sonra sana güveniyorum Şerif Çavuş!” dedi Kabak Musdu. “Halimi gözünle görüyorsun. Avrattan ayırdım kalmadı. Zarıl zarıl ağİıyorum!..”

Davul zurna habire Şen ola'yı çalıyor aşağıda. Lök(^)sler ortalığı gün ışığına çeviriyor. Çocuklar bağırıp çağırıyor:

"Çavuşun elindeki telefonun teli neden yok?"

"Telsiz o telsiz! Radyo gibi bir şey! Demin ta Kızılca'yla konuştu Tilki Şerif, gözümle gördüm!"

"Radyo gibi, hem konuşuyor, hem dinliyorsun!.."

"Gidelim bir an önce!" dedi Şerif Çavuş.

Linlin, jandarmalarla birlikte kalktı.

"İznin olursa benim Reo'yu da alacağım çavuşum!" dedi Kabak Musdu. "Çalgıcıları bindireceğim üstüne! Zaten kız evine bayrak dikmeye gidecektik bugün. Hiç olmazsa arama tarama yapılırken çaldırayım. Senin işlere bir engeli yoktur inşaallah!.."

"Biz ciple önden, siz arkadan!.."

Telsizi eline alıp ayağa kalktı.

Jandarmalar tüfeklerini asındı.

Az sonra cip Gökçimen'e yürüdü.

Kabak Musdu, kamyonu çektirdi yeniden. "Dolun içine!" dedi çalgıcılara. "Koca Linlin, sen de çık aralarına! Hep Şen ola'yı furun! Bana biraz daha fişek getir Kamile!.."

Kamile'nin getirdiği fişekleri kuşağına soktu:

"Sür Tuncer, hem çabuk, hem dikkatli!"

Kamyon geceyi dele dele yürüdü.

Söğütlerin arasından dereyi geçti.

Lüksler yanık kaldı konakta.

Gökçimen'in Bağlarına varınca Musdu, tabancasını kaldırıp sıktı havaya. "Bu gece çok fişek yakacağım, çoook!.." dedi. Oğluna dürttü: "Sen de sık birkaç el, utanma!.."

Doğru Linlin'in kahvesine vardılar. Cip de orda. Çavuş, muhtarı aratıyor. Dikeç Ali taze çay demlemiş.

Koca Linlin: "O çaydan olmaz! Evde kaçak Seylan çayı var, gidip getireyim! Sakın bundan verme Çavuşuma!" dedi. Evine koştu. Sonra Muhtarın eve çevirdi yolunu.

Muhtar, dudun dibinde dikiliyor. Yanında bekçi var.

"Az gel hele!" dedi Linlin. Duvarın dibine çekti Muhtarı.

"Bunlar cihazlarla, telsizlerle geldi! Merak etme, ben Dürü'yü küfenin içine koyup aldıracağım senin evden. Var yanlarına dik dik konuş!" dedi fısıltıyla.

"Biz Dürü'yü senin eve yolladık bile!" dedi Muhtar.

Koca Linlin karanlıkta koşarak evine geldi.

"Azime!.." dedi. "Tilki Şerif cihazlarla geldi! Kızı küfenin içine koy, doğru Bağların arasına yolla dört kızla! Ağzınızı yumun! Uluguş'a da haber verin! Kız konuşmak yok, camız konuşun! Sabah olunca köfünü alıp çalıların içine saklasınlar. Ekmek su götürsünler. Kızların ikisi oğlan kılığına girsin. Benim lüferi ver Sevim'in eline. Tembih et, camız konuşsunlar! Çabuk ol! Candarmalar çıkar devriye dolanmaya birazdan! Uluguş'u yalnız bırakma! Dikeç'in

kocakarı gidip yanına otursun! Yeni akıllar düşünsün Uluguş!..”

Bir paket kaçak çay alıp çıktı evden.

Dürü öteki evde, yatağın içinde büzülüyor.

Zakey: “Su getireyim susadınsa?” diyor.

“Korkuyorum, bulacaklar!” diye ağlıyor Dürü.

“Bulsunlar, vermeyiz seni!” diyor Zakey.

Azime karı çıkıp geldi: “Zakey! Kalk anam! Kalk da Sevim’i çağır! Kız demek yok, camız konuşun bundan sonra. Dinleme cihazı getirmişler. Camız konuşacaksınız. Çabuk, Sevim’i çağır!..”

Zakey başına örtü alıp koştu.

“Gene köfüne gireceksin!” dedi Azime, Dürü’ye.

“Her yanlarım acıyor, boğuluyorum!” dedi Dürü.

“İnsan taşların başında tünemeğe katlanır başına iş gelince! Ağlama Dürü, ağlayıp inleme!..” dedi Azime. “Allahım sana bir çare verir inşaallah, sabret!..”

“Bulacaklar Azime hala, korkuyorum!..”

“Uluguş’a haber salacağım, çare düşünsün!”

Boncuk örülü saçını tutup kıvırıyor, ağlıyor: “Bir gün sakladın, beş gün sakladın, sonra ne olacak? Ben kendimi asacaktım, Uluguş bırakmadı! Gir köfüne, çık köfünden! Gir çuvala, çık çuvaldan! Haydi oraya, haydi buraya! Bir gün

değil, beş gün değil! Yarın çekip alacaklar. Düşeceğim akbabaların eline! Asılıp kurtulsam ne vardı?”

“Deli olma!” dedi Azime. “Sabret!..”

Uluguş girip geldi o sırada: “Yavrum, ne ağlıyorsun?”

“Aman Uluguş, iyi geldin!” dedi Azime. “Kız konuşmak yok, camız konuş bundan sonra! Dinleme cihazıyla gelmiş Tilki Şerif? Ev arayacakmış! Hep evleri, tam tüm! Demin Koca Linlin geldi: “Camızı köfüne koyup Bağlara götürün!” dedi. “Sabah olunca çalıların içine saklayın!” dedi. “Benim lüferi verin Sevim’in eline!” dedi.

“Sevim lüferi alsın, dan dan, hiç korkmasın!” dedi. Camızı köfünün içine koyacağız gene Uluguş!”

“Senin elinde lüfer, onların elinde Amerikan tüfekleri! Sen camız konuş, onlar ellerinde telsiz, ta Kızılca’dan akıl alsınlar! Ankara’dan cavır dedektifleri geliciymiş! Kızılca karakoluna ayna koymuşlar! Ayna her yakayı tarıyormuş, Azime!..”

Gözlerinden sicim gibi döküyor Uluguş.

“Neden umutların kırılıverdi? Korktun mu sen de Uluguş?”

“Benim oldum bittim umudum yok! Ben onlardan oldum bittim korkarım! Başındaki hökümet hökümet değil ki! Yoksulları tutacağına varsıllara tutuyor! Şu masumu arkalayacağına, o Şişgöbeği arkalıyor!.. Onun için korkarım...”

Azime kızdı: “Bırakaydık da kendini asaydı madem! Neden yellendirdik bu kadar! Bak gene kız dedim, camız

diyecektim! Tövbe! Bırakaydık itler kurtlar yeyip bitireydi yavruyu! Teslim mi edelim şimdi camızı Uluguş?..”

“Neden teslim edecek mişiz! Alırlar ama teslim alamazlar! Alsalar da alamazlar!. Evet, biri kanatlı kartal, bir pır pıracık serçe! Biri akbaba, biri cukcuk! Onların onu, otuzu birden! Bizimki kuru elle bir bir! Köfüne mi girecek? Girsin! Geceleyin Bağlara mı girecek? Gitsin! Sevim lüferi mi alacak? Alsın! Ama “tak” etmesin! Adımız candarma furduya çıkmasın! Bir candarma furmayla ne çıkar? Candarmanın suçu ne? Biz onların kendilerini furalım! En başlarını, şiş göbeklerini deşelim! Güneşin altında yapacaksak bunu yapalım! Onlar bizden bir kurban alırsa, biz onların beşini yiyelim! Hiç değilse bir onlardan, bir bizden olsun! Bakalım kim ne kadar eksilecek? Onlar mı çok, biz mi çoğuz dünyada? Gireceksek böyle bir dövüşe girelim! Görelim kim kimi tüketiyor? Benim demem budur Linlin karısı! Al şimdi beni: Ne işim var daha bu içini kurt yemiş dünyada? Ne işin var senin? Yaşsa yaşadın, dişse dişedin! Ne beklersin, ne umarsın daha? Sırma saçlı oğlanlar doğuracaksın da, ülkenin ortasına divan mı kuracaklar? Bu on üçündeki masumun ömrü daha şimdiden ziyan oldu bak! Gidip Kabak Musdu’nun konağında kul olacağına, verelim eline lüferi, koysun sandığına, sıksın ağzının ortasına, bütün kaplamalarını darma duman etsin! Böylesi daha iyi değil mi Azime? Lüferi Sevim’e verme! Sıkıp da ne yapacak bir candarmanın koluna bacağına? Candarmanın yoksul anası, ninesi ağlayıp yolacak saçını başını köyde! Tıpkı senin gibi, tıpkı benim gibi! Tıpkı Havana gibi!.. O lüferden fazla varsa, ver bir tane bana, kuşağımın arasına koyup gideyim Kızılca’ya, ben o devrilesi Aziz Beyi furayım! Burdaki naleti ordaki deşilesi arkalıyor! Köylerin pazarı kurulduğu gün furayım cımbıldağı! Tepesinin üstüne yıkıp, hökümetin kapısına uzatayım! Gelsin yasalar tutsun yakamdan! Neredeymiş şimdiyece olmaz olası yasalar? Neye gelip Dürü’yü kollamıyor kaç gündür hiçbiri? Bineyim gideyim bir miniposa da sorup sual edeyim en büyük okumuşlara! Sorup

sual edeyim bol maaşlı Beylere: Bre devrilesiceler! Petek petek ballarımız kime gidiyor? Tulum tulum peynirlerimiz kime gidiyor? Onca av kuşlarını furup kırıp kime yolluyoruz? Size gidiyor taze kuzular, mor lahanalar! Oturup cavırlarla yiyorsunuz! Ama siz hangi aşları pişirdiniz bunca yıldır yoksullara? Hangi kuşları kondurdunuz Kemal Paşa ölüp gittikten beri başımıza? Vergi dediniz aldınız! Asker dediniz yoldunuz! Oy dediniz sandık sandık verdik ay deşilesiceler! Hacılar sizinle, hocalar sizinle! Kurullar; üyeler emrinizde! Kalemler, tüfekler emrinizde! Telsizler aynalar, dinleme cihazları emrinizde! Otoposlar, miniboslar size çalışır! Ha ne olurdu biraz da siz yoksullara çalışsanız? Kuruduk, kebap olduk kıraçlarda, ne olurdu bir arıkçık su vereydiniz? Alçalttık belimizi, bindikçe bindiniz. Her kahırlarınızı çektik, gık demedik. Bunlar da can mı, insan mı demediniz ay kırılasıcalar! Kıtlıklar, kıranlar oldu, bir tutam un alıp, "Hani bizim köylerimiz, yoksullarımız?" diye çıkıp gelmediniz ay devrilesiciler!.."

Sevim geldi: "Camızı götüreceğim!" dedi fısfıs.

"Dur!" diye kalkındı Uluguş. "Ne böyle fısfıs? Açık konuş! Böyle dünya mı olur? İnsan kendi köyünde korkar da fısfıs mı konuşur! İlik gibi kıza camız mı der?"

"Cihazlarla gelmişler nineceğim!"

"Cihazları başlarında parçalansın! Siz de akıllarınızı, yüreklerinizi alın elinize! Bir olun bütün köyün kızları! Vermeyin! Bir kızı aranızda saklayamaz mısınız?"

Sevim şaşırdı birden:

"Aa'a'aaaa!.. Ne oluyor buna Azime hala? Biz "bir" değil miyiz? Zaten saklamıyor muyuz Dürü'müzü?" Sonra gene Uluguş'a döndü:

“Ne oluyor sana Uluguş Nine?”

“Ne oluyor’u var mı? Gidin bütün evlerdeki radyoları açın! Sabahaca çalsın! Bütün evlerde, “Dürü bizde!.. Dürü bizde!..” diye konuşun. Bütün evleri dinlesinler. Bütün evleri arasınlar. Onlar öteki evlere geçince siz Dürü’yü aranmış eve kaldırın! Sabahı edin böyle böyle! Sabah olsun, hayır olsun! Şimdi gece yarısı! Bağlara gidemez kız! Hırlı var, hırsız var, kime güveneceğiz Bağlarda? Çalıların arasına yollayamam! Saklayın köyün içinde! Laf çıkarın: “Yukarı Kırlı’ya gitti heral! Dün o yana gidiyordu, gördük!..” deyin. “Oradaymış, gelip gidenlerden duyduk!..” deyin. Yanıltın aramacıları! Yalanlar boğazınızı mı alıyor? Kendileri pek bi doğru söylüyor? Siz de yalan söyleyin! Gitsin dağları arasınlar! Sabaha başka bir akıl düşünürüz. Haydi durma Sevim!.. Bakın bakalım hangi evden başlıyorlar aramaya? Candarmalar nere giderse arkalarını bırakmayın! Tilki Şerif’i hiç bırakmayın! Onunuz, otuzunuz birden: “Dürü bizde!.. Dürü bizde!..” diye bağırın. Belletin köyün bütün çocuklarına, bağırsınlar: “Dürü bizde!.. Dürü bizdee!..” Bu kızın da sırtına bir hırka verin, buyacak!..” Tuttu okşadı Dürü’yü: “Kadersiz yavru!.. Kara yazılı yavru!..” dedi. Okşadı başını, boynunu.

Sevim gitti: “Gene gelirim, gelmezsem Zakey’i yollarım!”

Arkasından Uluguş’da gitti: “Varıp bakayım, ne yapıyor o kıran artıkları! Cihazları, telsizleri nasılmış, bir göreyim!” dedi merdivenden inerken.

Ay da, yıldız da yok gökyüzünde. Bulutlar yüksek. Bir iki yıldız görünüyor. Onlar da sönük, ölü yıldızlar. Karanlık sokaklardan alışık alışık yürüdü Uluguş. Davulcular habire Şen ola’yı çalıyor. Koca Linlin’in kahvenin önü cin çarşısı gibi. Çocuklar toplanmış. Hep telsizi, Çavuşu, cihazı konuşuyorlar.

“Elinizde yargıcın kararı olmadan evlere nasıl girip arama tarama yapabilirsiniz?” diye sordu Muhtar.

Şerif Çavuş kızdı: “Ukalalık ediyorsun! Bunu Kızılca’da oturan komutan bilmiyor mu? Adam ta Amerika’da kurs gördü! Ben de on yedi yıllık uzman candarmayım! Hiç bilmiyor muyum?!”

“Kızma Şerif Çavuş, soru soruyoruz: Herkesin konut dokunulmazlığı yok mu? Anayasa yok mu? Konuta girmek için yargıç kararı lazım değil mi? Anlamak istiyorum!”

“Kız kaçırmalarda, eşkıya takiplerinde candarmanın geniş yetkileri vardır! Kanunun ayrıcalıklarını bilmiyorsun. Tehirinde mazarrat olan halleri bilmiyorsun. Bir şeyi yarım bilince “bildim” sanıyorsun! Muhtarların içinde haggaten ukalalar var! Ulan amma çekiyoruz bunlardan!..”

Uluguş girdi kahveye! Habersiz erkekler şaşırdı.

Soğuk, buz gibi bir rüzgar dolaştı kahvede.

Bilenler ürperdi. Büzüldüler.

Kabak Musdu ayağa kalkıp: “İşte Çavuşum, yılanın başı burda!” diye bağırdı. “İşte Uluguş denen kır serçe!..”

“Uluguş bu mu?” diye sordu Çavuş.

“Uluguş bu!..” dedi Kabak Musdu. “Şeytan!..”

Konuşulanları duymazlıktan gelerek, Çavuşun önüne vardı Uluguş: “Hoş geldiniz candarmalar! Çavuş hanginiz?” diye sordu.

Şerif Çavuş: “Çavuş benim, ne yapacaksın?” dedi.

“Kusura bakma, terfiyen değişmiş, bilemedim! Sana benim de başvurum olacak. Bir kırık tırpanım vardı. Rahmetlik kocamdan kalmaydı! Bu devrilesiceler aldı, getirmedi! Ararım ararım bulamam günlerdir! Kimin aldığını bilemiyorum. Diyorlar, elinde cihaz varmış. Cihaz burdan ta Elmalı, Aşağı Arapça, Karatepe, Biloş köylerinin içini görürmüş, ordaki konuşmayı duyarmış. Cihazlarına kurban olduğum hökümet! Nerden bulursun bu firenk akıllarını? Allah nazardan saklasın! Tuttuğunuz altın olsun! Paranız oluklardan aksın! Şu benim kırık tırpanı da arayıverin! İhtiyar halimle ev ev gezip soramıyorum! Sorsam da söylemiyorlar. Varayım gideyim Kızılca’ya, davacı olayım dedim, vicdanım elvermedi. İyi de, kötü de olsa, komşu bulunmuşlar. Yer yutası Kabak Musdu’ya filan çok söyledim: “Hazır altında at var! Şimdi de kamyon aldın! Şu benim kırık tırpanı arayıver!” dedim. Alakadar bile olmadı. Dastarlının dostu yok! Varsıllar yoksulların tasından su içmeğe iğreniyor. Kudurasılar ancak oy zamanı gelip sandık sandık götürmeyi biliyor!..”

Dışarda davul zurna çalıyor. Kör Celal zurnayı İbrahim’e vermiş. Kendisi kahvenin çenesine sokulmuş, Uluguş’un dediklerini dinliyor. Bağırdı birden: “Yaşşa Uluguş Nine! Musaf’ın ortasından konuştun!..”

Gene bumbuz bir yel esti: Çavuş; Uluguş’u, Kör Celal’i dövecek diye korktu köylüler. Kapıdaki jandarma diz değiştirdi. Demirci Acara uzaktan bakıp gülüyor.

“Seçim zamanı seni götürüp radyoda bizim parti adına konuşturalım Uluguş Nine!” dedi Kör Celal.

“Radyoda siz kendiniz konuşun!” dedi Uluguş. Kör Celal’e döndü: “Kör Şeytan!” diye bağırdı. “Yaşşa diyeceğine benim tırpanımla alakadar olsan ya! Onun için, duyar duymaz Çavuşumuza koştum! Hazır ayağımıza gelmiş! Varsılların yitiğine gelmiş, ama yoksulların yitiğine de bakar inşaallah

dedim. Koskoca hökümet, hep varsıllara çalışacağına, biraz da yoksullara çalışır dedim. Ana babasından aldığı terbiyenin, okullarda gördüğü görgünün bir kırığı kursağında kalmıştır dedim. Uluguş'da kimmiş deyip gayfanın ortasında bir hastir çekmez inşaallah dedim. Anası yerinde avradı kendi cemaatinin içinde irezil etmez inşaallah dedim. Haydi tosun Çavuşum, bakıver tırpanıma!.."

Kabak Musdu, Şerif Çavuşa bakıyor, Uluguş'un eline kelepçe vuracağı zamanı gözlüyör. Çavuş ise açmış ağzını, hayran hayran, deli deli gülüyor.

"Ne sırıtıyorsun?" diye sordu Uluguş.

"Yahu senin her yanın siyaset!"

"Ben siyasetten anlamam! Anlasam şimdiye bir yanımdan belli olurdu! Ben sana derdimi söylüyorum! Sen karakol değil misin? Benim yitiğimle de alakadar ol diyorum. Yoksa bu yoksul halimle bir kamyon da ben mi alayım alakadar olman için? Kamyonsuzlara, parasızlara rağbet yok mu?"

"Zehir, zehir!" diye bağırdı Çavuş. ""Ulan seni salıvermişler de Kör Celal'i fişlemişler! Çok yanlış! Yahu Musdu Ağa, sen neden salıverdin bunun önünü bu kadar? Bu avrat zehir, be kardaşım!.."

Elini kolunu yana indirip biraz durdu Uluguş. Derin bir soluk alıp verdi: "Benimle maytap geçmeyi bırak Tilki Çavuş! Geldim terbiyeli terbiyeli derdimi arz eyledim. Hazır elinde yetmiş vidalı cihazın var. Bakıver diyorum yitiğime. Başka bir şey demiyorum!.."

Çavuş, çenedinin üstüne doğruldu peykede:

"Kaç paralık bir tırpan bu?" diye sordu.

“Parasına aklım ermez! Kocam Uluguş Ahmet’in tırpanıydı! Kocam Uluguş Ahmet, Seferberlik askeriydi! Madalyasını çaldılar. Tırpanını çok severdi. Onu da çaldılar. İkide bir düşlerime giriyor: “Tırpanımı buuul, tırpanımı buuul!..” diye inliyor! Uykularımı yitirdim, uyuyamıyorum!..”

“Sana yeni bir tırpan alsak olmaz mı? Bak burda koskoca Musdu Ağamız var! Versin sana bir tırpan, buldum sayıver!”

“Vakit ziyan ettiğine değmez yahu Çavuşum!” diye patladı Kabak Musdu. “Tırpan yitiği filan yok, hepsi maytap!”

“Senin yitiğin bize maytap gelmiyor ama Kabak Musdu!” diye bağırdı Uluguş. “On üç yaşında bir kız için kalkıp gittin, kürem kürem candarma getirdin! Köyün içini cihazla donattın! Bize maytap gelmiyor. Takmadan danışmadan dalıp dalıp evlerimize girdin, maytap gelmiyor! Seferberlik askeri Uluguş Ahmet’in tırpanını konuşuyorum, maytap geliyor! Hökümetin candarması hep sana mı çalışacak? Azcık da bize çalışsın! O tüyübozuk Kel Aziz bir daha buralara gelirse ağzına sıçarım! Alsın bizden oyları sandık sandık, sonra hep bu Şişgöbeğe yaransın! Hep onun yitiğini aratsın!.. Çavuuş, Çavuş! Onun yitiği yitik de, bizim yitiğimiz yitik değil mi? Şişgöbek Musdu on üç yaşındaki kızı alıp da ne yapacak?”

Kör Celal, “Kullanacak!..” diye bağırdı.

“Ben de tırpanımı kullanacağım!”

Kabak Musdu oturuyordu, kalktı ayağa:

“Yeteer! Susuuuuun!..” diye bağırdı. Belinden Simit Vesson’u çıkardı: “Ulan Kızılibik, sen git zurnanı çal! Sen de git tırpanını başka yerde ara deli karı! Sıçarım sizin ağzınıza haa!..”

“Koca köylüler, heey köylüler! Tanıksınız değil mi?” diye bağırdı Uluguş. “Çavuşun önünde bana silah çekiyor! Ama Çavuş olacak adamın kılı kıpırdamıyor! Tanıksınız değil mi, bana deli diyor! Ağzıma yüzüme sıçıyor! Çavuş hala hiçbir şey demiyor!”

Çavuş kalktı, Musdu’nun elinden Simit Vesson’u aldı. Kendisini yerine oturttu: “Büyütmeyin bir ufacık konuşmayı!” dedi.

“Deli dedi; demesin!.. Ağzıma sıçtı; sıçmasın!..”

“Canım Uluguş! Büsbüyük bir ağa karşındaki! Sıçsa ne olur?”

“Ağaysa Evci’nin ağası! Gökçimen’in değil! Sıçamaz!”

Musdu gene fırladı: “Sıçarım!..” dedi.

Uluguş cin çarpmışa döndü:

“Öyleyse ben de senin ağzına sıçarım Kabak Musdu! Var mı diyeceğin! Haydi öldür beni! Ver Çavuş tabancasını! Ver boşaltsın alnıma! Gözüyün önünde ölümü yere sersin, sen de bak!.. Gelmiş burda ağayı konuşturuyor, bizi susturuyorsun! Gelmiş onun yitiğini arıyor, bizim yitiğe gelince, yerinden kıpırdamıyorsun!..”

Bu kez Şerif Çavuş kızdı:

“Dıngırdama be karı! İki atacağım şimdi suratına, sonra bütün gazeteler, “Candarma köyde kadın dövdü!” diye yazacak!”

“At! Hiç korkma, yazamazlar! Biz kimiz, bizi yazsın gazeteler? Canın çekiyorsa iki değil, dört tane at! Yıllardır köylerde insan dövmelere doymadıysan, on tane, yirmi tane

at! Sen bana atarsan, bizim köyün uşağı da gider senin Elazığ’daki anana atar! Bunu da hiçbir zaman unutma!..”

Of puf etti Şerif Çavuş: “Peki Uluguş! Tamam Uluguş! Pes Uluguş! Yıkıldım Uluguş! Sen galipsin Uluguş! Kes Allahı Muhammedi seversen, bıktım artık Uluguş!..”

“Yitiğimi aramazsan asla kesmem!”

“Yahu cahil konuşma! Biz şimdi Musdu Ağanın yitiğine geldik! Başka yitiğe bakamayız. Senin yitiği arayabilmemiz için Kızılca’ya gidip Kaymakamlığa dilekçe vermen gerek! Verdin mi?”

“Bu Şişgöbek verdi mi?”

“Benimle kendini bir tutma!” diye bağırdı Kabak Musdu.

“Neden tutmayacakmışım? Ben dokuz ay on günlüğüm de, sen on ay otuz günlük müsün? Yemeklerini iki kaşıkla mı yiyorsun? Seni ana doğurdu, biz taş yarığından mı çıktık? “Benimle kendini bir tutma”ymış! Bir tutmayacaksam konuşma benimle! Ben Çavuşa söylüyorum! Bu Şişgöbek dilekçe verdi mi Çavuş?”

“Onun işi ivedi! Kız kaçırma!..”

“Benim işim de ivedi!.. Tırpan!..”

“Ben komutandan yalnız bir yitiğe bakmaya buyruk aldım. Senin yitiğine bakmaya buyruk almadım!..”

“Elinde cihaz; aç da soruver! Bir buyruk da benim için versin! Mutlaka verir...”

“Veremez!” diye bağırdı Musdu. “Benim için verdi ama, ben nerelerden geçtim! Conson Paşanın bizim Paşaya

yolladığı tünellerden geçtim! Aynanın, borunun içinden geçtim! Kurs görmüş komutanın önüne vardım da emir verdirebildim! Sen ayağını şurdan şuraya atma, üç adımlık yola yorulma, komutan senin için buyruk versin! Oh ne iyi! Yahu kardaşım Şerif Çavuş!..”

“Buyur Kabak Ağa!”

“Biz buraya, bu karıyla cenk etmeye mi geldik, yoksa Dürü’yü aramaya mı? Amacımız o mu, bu mu? Bilelim, ona göre davranalım!..”

“Dürü’yü aramaya tabii!..”

Uluguş girdi gene araya:

“Eğer zerrece merhametin varsa, birazcık hayırlı bir kasıkta yattıysan, benim tırpanı da arayacaksın! Hazır elinde cihazla Gökçimen’e kadar gelmişken arayacaksın!..”

Koca Linlin gülüyor kıs kıs.

Şerif Çavuş kalktı: “Kızı arayacağım artık!” dedi. “Kaçıranı yakalayıp Kızılca’daki Değerlendirme Bürosu’na yollayacağım!..”

Kör Celal, kör gözünü Şerif Çavuşa dikti:

“Değerlendirme Bürosu’na gidecek olanlar, Kabak Musdu’yla Şakir Hafız’dır! Onlar da eliyin altındadır, götürüver hemen! İt Omar’la Eski Muhtar Cemal’ı da arkalarına tak; yallah!.. Başkasını yollama Değerlendirme Bürosu’na...”

“Kes ulan Kızılibik! Kes, Marksis Marksis konuşma oradan!” dedi Çavuş.

Güldü Kör Celal:

“Marksizmi sen anlasan terfi edersin be! Marks’ın kaç satırını okudun anandan doğalı?”

“Niçin okuyacağım? On yedi yıllık uzatmalıyım! İnsan pratiğin içinde daha iyi yetişir! Yüz sefer eşkıya takibine çıktım. On sefer kurs gördüm. Altı kez terfi ettim. Yetmiyor mu? Şu kolumdaki sırmalara bak! Bunları buraya bacın takmadı! Pekiy, ya sen kaç satır okudun Karıl Markisten?”

Kör Celal güldü:

“Okutmadınız ki! Yasakladınız hepsini! Kısık lambalarla, saklı gizli okuduk! Gözlerimiz kör oldu. Adımız da o sebepten Kör Celal kaldı. Davul çalıyoruz Kör Celal, zurna çalıyoruz. Kör Celal! Göz Bankası’nın da yanına yanaşılmıyor varsıllardan!..”

“Kes ulan haydi!..”

“Melmekette Anayasa var, neye keseceğim? Ekmeğimi sen mi veriyorsun? Sen Şerif Çavuşsan, ben de Kör Celal’ım! Emeğimin karşılığıyla geçiniyorum! Beleşçi de değilim! İnsanların kanını emenlerden hiç değilim! Tamam mı?”

“Tamam! Kızılca’ya varınca, ben de senin raporuna bütün bunları yazıp Ankara’ya yollayacağım! Dosyanı ağzına kadar dolduracağım! Tamam mı?”

“Doldurmazsan hatırım kalır! Hırsızlık etti, ırz taşladı, halkın kanını emdi diye yazmazsın ya! Gün gelecek, o dosyalardan seçeceğiz biz adamı, kişiyi! Senin gibi dosyasızlar utansın o zaman! Bunca yıldır dosyamı doldurdunuz korkmadım da, şimden sonra mı korkacağım? Beni bu kuru sıkılarla korkutamazsın Şerif Çavuş!”

Güldü gene Şerif Çavuş:

“Ulan valla tam olmuşun sen! Ar damarın yırtılmış! Utanmayı, korkmayı temelli yitirmişin!”

“Elinde cihaz, gelmişken, benim yitiği de arayıver! Benim de yitiğim var!..

“Haydaaa!.. Bir de sen mi çıktın?”

“Ne yani? Ben vatandaş değil miyim? Ben askere gitmiyor muyum? Vergi vermiyor muyum?”

“Vatandaşsın vatandaşsın! Askere gidiyorsun, vergi veriyorsun! Ben de maaşımı senin verdiğin vergilerden alıyorum! Hep ağaya çalışmak olmaz! Sana da çalışmak lazım!.. Anladık Celal Efendi! Ama sana çalışamam! Arayamam yitiğini filan! Şimdi Musdu Ağanın partisi iktidarda; ona çalışıyorum! Senin parti iktidara gelince sana çalışırım! Cevabım budur Kör Celal! Budur Uluguş! Anladınız mı? Anladınızsa bırakın yakamı! Ben şimdi Dürü’yü arayacağım! Bulacağım Kabak Ağanın yitiğini! Adam patlıyor!..”

“Bulamazsın!” diye bağırdı Uluguş. “Benim yitiğimle alakadar olmadıkça dünyada bulamazsın! Buldurmam!..”

“Sen kim oluyorsun da buldurmuyorsun ulan?”

“Ben çok şey oluyorum! Yatarım üstüne, alırım karnımın altına, buldurmam! Evlat bizim değil mi? Doğurmasını bilen, saklamasını da bilir! Gerekirse karnıma alırım Velikul’un dölünü!..”

“Aaaal, ordan da çıkarırım! Yarına kadar bulamazsam, Amerikan dedektifi yollayacak komutanım! Telefon edip

isteyecek Ankara'dan! Dedektif gelince, kız isterse senin karnında olsun, gene çıkartırız! Anladın mı Uluguş?"

"Benim tırpanı da bulursunuz öyleyse!"

"Tövbe yarabbim!.. Ulan diyorsun diyorsun tırpanım! Aşkolsun ulan! Pravoooo ulan!.."

"Tırpanımı bulmadıkça Dürü'yü bulamazsın! Dürü bulunacaksa tırpan da bulunacak! Tırpan bulunmazsa Dürü'de bulunmayacak! Amerikan dedektifini değil, İreysicumhur Hazretlerinin av köpeklerini getirsen böyle! Bunu kafana gözel yerleştir!.."

"Buluyor muyum, bulmuyor muyum? Gör yarın!.."

"Abooooov!.." diye bağırdı Musdu. "Gene yarına mı kaldı bizim iş? Hani bu gece buluyorduk? Yahu Şerif Çavuş, elini ayağını öpeyim çabuk ol!.."

"Korkma Kabak Ağa! Bugün bulamazsam, yarın bulurum!.."

"Yarın da, bugün de bulamazsın!" dedi Uluguş.

"Gör nasıl bulup çıkarıyorum!"

"Dürü benim evde, haydi gel bul, göreyim!"

"Dürü senin evde olsa böyle söylemezsin!"

"Sen öyle sanırsın, söylemem sanırsın!"

"Senin evi de ararım öyleyse yarın!"

"Kandığın kadar ara! Sen benim eve varmadan, ben kaşla göz arasında Kayadibi'ne aşırırım Dürü'yü. Kayadibi'nde

Koreli Hüsnü'nün evini ararsın. Sen orayı ararken Zambak Kadir'in evine aşırırım! Dünyada bulamazsın! Bulabilmen için...”

“Tırpanı bulmam gerek!”

“Evet, tırpanı!..”

“O zaman seninle davamız biter.”

“Bir kız, bir tırpan?”

“Evet!”

Şerif Çavuş, Kabak Musdu'ya baktı:

“Bulalım şunun tırpanını yahu!” dedi.

“Yahu Çavuşum valla engas diyor! Tırpanım tırpanım dediğinin aslı yok! Valla billa maytap geçiyor bizimlen! Aslı astarı yoook!..”

“Sana aslı astarı yok gelir! Eldeki yara, duvardaki kovuk! Benim tırpan sana aslı yok gelir! Ben onu nasıl yana yana arıyorum, bilmezsin sen! O benim kocamın tırpanıydı. Kocamın eli vardı onda. Kocamın parmaklarının izi vardı. Aaaah, tırpanımı bir bulabilsem! Bir bulabilsem! Deniz derya benim olacak!.. Ah herkes kendi yitiğini büyültür gözünde!..”

“Peki Uluguş, yarın senin tırpanı bulacağım! İstiyorsan Kızılca'dan bir de koca bulacağım! Biz şimdi gidip birkaç ev arayalım! Vakit epey oldu!”

Kabak Musdu puf etti: “Gecenin mına godunuz!”

Koca Linlin: “Benim elektriği vereyim!” dedi. “Evden alıp gelivereyim hemen! Elektriği çaka çaka ararsınız! Beş dakikanın içinde varır gelirim!..”

“Git getir!” dedi Çavuş.

“Bileydim löküsleri yaktırırdım!” dedi Kabak Musdu.

“Sabah gün ışığında aramak daha iyi değİl mi?” diye sordu Şerif Çavuş.

“Muhtar iki löküs yaktırsın, hemen arayalım!” dedi Musdu.

Şerif Çavuş, Muhtara baktı:

“Var mı löküs birkaç tane?”

“Olsa da vermem!” dedi Muhtar.

Koca Linlin koşarak çıkıp gitti kahveden.

“Şakir Hafız’la Cemal’de Çatağın yaylaya gitti!” dedi Musdu.

“Hiç umudum yok ama, onlar bari bir hayırlı havadisle gelse!”

“Öyle ya, bakarsın bulurlar!..” dedi Çavuş.

“Neyse, hele Linlin elektriği getirsin!” dedi Musdu.

“Çok mu karanlık dışarısı?” diye sordu Şerif Çavuş.

“Zindan!” dedi Kör Celal. Sonra Musdu’ya sordu: “Bu davul zurna çalacak mı daha? İstersen biraz dinlendirelim arkadaşları! Bu akşam ekmek aş yemedik! Biliyorsun İş

Kanunu var! Angarya yasak! İş Kanunu olmasa bile, İslama eziyet haram!..”

“Davul zurna istoop!” dedi Musdu. “Yarım saat mola! Sonra gene Cezayir’i furun! Bu iş yarınaca uzayacağa benzer!..” Şerif Çavuşa döndü: “Hani dinleme cihazı getirdiydin, ne oldu?”

Göğüs cebinden çıkarıp gösterdi:

“Getirdiydim ama, Uluguş’u dinledik!” dedi.

“Aferin!” dedi Musdu. “Neyse! Hele Koca Linlin bir gelsin!”

Koca Linlin bir solukta evine vardı:

“Dürü ne oldu Azime?” diye sordu.

“Dürü uyudu!” dedi Azime fısfıs.

“İyi madem! Elektriği ver! Yarına kadar uyusun! Uluguş gayfada gözel bir film oynattı! Ağzımız açık kaldı hepimizin! Ve Tilki Şerif’in... Elektriği götüreceğim! Belki Uluguş’un evini arayacaklar. Sonrasına Allah kerim. Bu gece uyusun rahatcana!..”

Koca Linlin, elektrik fenerini yaka yaka yürüdü sokaktan. Evlerde hala radyo çalıyor. Arada, “Dürü bizdee! Dürü bizde!..” sesleri duyuluyor. Öteki evin dibine varıp dinliyor: “Dürü bizde!” Evleri birer birer yokluyor. Hepsinden, “Dürü bizdee!.. Dürü bizde!..” sesleri geliyor. Köy içinde davul zurna sustu. Köy sokaklarına sessizlik çöktü. Çocuklar çekildi. Uzaktan çayırdaki kurbağaların sesi geliyor. Gecenin sesleri Linlin’e ürperti veriyor. Ciğerleri havaya havaya çekiliyor, derisi ürperiyor. Dürü, incecik gözkapaklarının altında kıpırdamadan uyuyor.

“Dikeçlerin damın dibinde durdu Koca Linlin; dinledi: “Dürü bizdee!..” Usulca yürüdü, kahvenin önüne geldi. Hakkı’nın Kemal’le karşılaştı. Kemal, eli kuşağında: “Linlin emmi, Dürü bizde!..” dedi, kahveye girdi. Kahvede birkaç kişi fısıldaştı: “Dürü bizdee!.. Dürü bizdee!..”

Linlin de girdi kahveye, feneri gösterdi:

“İşte elektrik, buyrun nereyi arayacaksınız!”

Uluguş, Çavuşa el etti: “Haydi buyur! Dürü bizde!” dedi.

Şerif Çavuş, jandarmaların yüzüne baktı: Esniyorlar! Kendinin de ağzı ayrılıyor esnemekten! Kabak Musdu’da bitik.

“En iyisi bugün kalsın, yarın arayalım!” dedi Çavuş.

“Öyle yapalım!” dedi Musdu. “Sabah olsun, hayır olsun!”

“Ama ben de kızı alır Kırlı’ya, Karatepe’ye taşırım! Yarın gelirseniz bulamazsınız!” dedi Uluguş. Sonra Çavuşa bakıp ekledi: “Zaten bu gece arasanız da bulamazsınız ya, neyse!.. Haydin, sabah olsun, hayır olsun!..”

“Kal sağlıcakla!” dedi Kabak Musdu. “(Mına godumun kır serçesi!)” Yiyecek gibi baktı Uluguş’a.

Şerif Çavuş, Evci’ye vardıktan sonra telsizle Kızılca’ya rapor verdi: “Bu gece burda yatıp, yarın aramaya devam edeceğim. Tamam mı? Anlaşıldı mı?”

Telsizden, “Anlaşıldı! Tamam!..” karşılığı geldi.

35

KUŞ OLUP DA UÇABİLSEM

O gece Kabak Musdu'nun konakta kaldılar.

Jandarmalar Kör Celalgille aşağıda yattı.

Şerif Çavuş, Musdu'nun döşeli odasına çıktı. Temiz çarşaflar serdi Kamile. Yastığa, yorgana gülsuyu serpti. Rahat bir uyku çekti. Sabahleyin kuş gibi kalktı. Fazla uyumazdı zaten.

Kalkar kalkmaz sütlü kahve içti. Sonra ballı, peynirli, tereyağında kızarmış piliçli, sağlam bir kahvaltı yapacak. "Gözlerim şişmiş vallahi!" dedi söz olsun diye.

Kabak Musdu: "Ağzımın içi burkuluyor benim de! Kinin yutmuş gibiyim!" dedi.

"Çok geç yattık canım!" dedi Çavuş. "Benim de buruk ağzımın içi. Acaba candarmalar kalktı mı?"

"Gidip kaldırdım! Gayfaltı yapıyorlar!.."

Mırıldanarak bir türkü söylüyor Çavuş:

Palu'nun dağlarında

Bir yel olup esemedim

İçinde bir çalkantı var. Bir hafif, bir yapraklı dal hışırdayıp duruyor damarlarında. "Bana iki yumurta kaynattır Kabak Ağa! Lop olsun! Rafadan demiyorum, lop diyorum, dikkat et!.." dedi.

“Benim Cinli Kamile bilir...” dedi Musdu. “İki değil, üç yaptırayım! Gökçimen’in gayfasına var kösül gene! Kız da kendi kendini arasın mına goyum! Koca geceyi bir kır serçeyle ziyan ettin! Çok kızıyorum Çavuşum sana!..”

Ömrümün bağlarından

Bir sap üzüm kesemedim

Ömrümün bağlarından

Palu’nun dağlarından

“Sen biraz safsın Kabak Ağa! Sen bana baksana! Ben kaç yıllık uzman candarmayım bu memlekette? Kaç yıllık çavuşum haa? Yutar mıyım? Ben kaçın kurrasıyım biliyor musun? O benim ayağıma kendi geldi, kendiii! Bir avradın köy yerinde, gayfaya girip de, memleketin candarma çavuşuyla laf yarıştırdığı nerde görülmüştür? O kendi geldi ayağıma, hemen kavradım! Dedim içimden, dur hele Tilki Şerif, duuur hele!..”

Bir yel olup esemedim

“Dur oğlum, sakın yutayım deme bu mayhoş hapları!

Ömrümün bağlarındaaan...

“Dedim kendi kendime: Ne istiyor bu avrat seninle direkleşmekten? Ne saklamak istiyor? Eşiyor, örtüyor! Açar gibi yapıyor, örtüyor? Dikkat et Tilki Şerif! Bu avrat bir anahtar olabilir! Anladın mı Kabak Ağa? Avrat konuştu, ben düşündüm!.. O konuştu, ben not aldım kafama! Dedim bir bit yeniği var bu avratta! Hele dedim, salıver biraz daha açılsın! Açılsın ki bakalım neler gösterecek? Salıverdim, açıldı bu. Savaşa tutuşmadan, ortamı keşiflemek gerekmez mi Kabak Ağa? Keşiflemeden batağa dalmak olur mu? Hele

benim gibi uzman bir candarma? Bugüne bugün candarma demek ne demek? Gazi Hazretleri Cumhuriyeti candarmaya emanet etti! Bunu herkes bilmez! Onun için de "Gençliğe emanet etti!" derler! Gençlik dediğin nedir? Çoluk çocuk! Süt kuzuları! Hanım evlatları, el bebe, gül bebe büyümüş! Çoğu anarşist manarşist... Oysa candarma çetin Anadolu çocuğu! Ve Trakya! Anladın mı? Palu'nun dağlarından..."

"Lop yumurtayı getir! Bak bugün neler göstereceğim sana! Ama çabuk ol! Çabuk sekiz on fak yapacağım. Götürüp koyacağım Gökçimen koyaklarına. Kız Gökçimen'de Musdu Ağa! Dürü Gökçimen'de! Kesin söylüyorum! Senin Hafız, Cemal, Bıyık Bekir, eli boş dönüp gelecek, göreceksin! Herif düşe yatmış da, tasa okumuş da, suyun yüzünde çıkıp çıkıp görünüyormuş da, Çatağın yayladıymış da, huğun içindeymiş de... Ulan okumanın iyisini dünyada Araplar bilir ama burunları boktan kurtulmuyor! Sankıyla, safsatayla kız bulunmaz Kabak Ağa!

Bir sap üzüm kesemedim...

Bir sap üzüüüm...

"Getirdin mi lopları? Haşşöyle! Haydi oğlum Tilki Şerif! Haydi bakayım, utandırma Gazi Paşanın candarmalarını!.."

"Kızı bulduktan sonra bu Kör Celal'a da bir çözüm düşün! Çok kafam bozuldu akşam! Bütün sinirlerim yerinden oynayıp titredi. Kafamın içinde zelzele var sandım!"

"Bırak şimdi Kör Celal'ı melalı! Armut birer birer yenir Kabak Ağa! Şu yumurtaların ikisini birden yutabilir misin? Yutulur mu? Kör Celal'da bu işin arasında olmaz..."

"Kızı bulduktan sonra diyorum!.."

"Kafamı karıştırma, sus!.. Bir yel olup esemedim..."

"Aşağıya git, candarmalar hazırlansın! Teçhizat mayenesi yapacağım! Dizilsinler avluya! Cipi hazırlasınlar!.."

"Tuncer! Git söyle oğlum! Çavuşun ne buyurdu, duydun? O Kör deyyusa da söyle, Cezayir'i fursun!.."

"Kızlarımı liseye verdim Kabak Ağa! Ok yılanı gibi okuyorlar! Zayıf almak, sınıfta kalmak yok bunlarda! Öğretmenlere de veriyorum yağı, veriyorum yağı: Halka dönük eğitim diyorum, TÖS diyorum, bir de öğretmen kıyımına sinkaf ediyorum, tamam! Her karnede teşekkür geliyor! Her yıl iftihara geçiyorlar. Birini Mimarlığa, birini Dişçiliğe vereceğim. Fakat oğlan haylaz! Okumuyor! Orta Doğu'ya yazdırdım, sosyalist oldu sıpa! Bu yıl da geçemezse Orman Bakım Okuluna sokacağım! Sürtsün dağlarda! Ama kızlarım iyi okuyor. Kızlarım Türkiye'de birinci!.."

"Tohumlarındandır!" dedi Musdu.

"Anaları da görenekli kadındır!.."

"Tabii! Okumak dediğin şehirliye vergi heral!..."

"Evet, devlet millet sayesinde biz de şehirli olduk artık! Yani Allah var, hökümet candarmaya iyi bakıyor! İyi maaş veriyor! Yani bir uzman candarmaların aldığı para... dünya!.. Tabii biz de hökümete destek oluyoruz. Gecemiz gündüzümüz belli değil dağlarda! Yok eşkıya takibi, kız kaçırma, casus geldi, komünist çıktı, işçi grev yaptı, yok köylüler topraklara el koydu; tabii hepsini bastırıyoruz! Daha da bastırırız evelallah! Palu'nun dağlarından..."

"Köy kızlarının da içinde zekalılar var ama, ana babaları kafasız! Hainlikten başka iş düşünmezler! Hökümet karşıtı iş çevirmekten başka fikre kafa yormazlar!.."

“Yorsalar da olmaz Kabak Ağa! Okumak ince zenaat! Bir köy kızı dünyada okuyamaz! Okuyabilmesi için yazısının güzel olması lazım! Köy kızlarının parmağı kaba olduğundan, ince yazıları yazamazlar! Bir yel oluuuup... “

Tuncer geldi: “Cip de, candarmalar da hazır!” dedi. Sonra babasına sordu: “Reo’yu da hazır edeyim mi?”

“Et et!..” dedi Musdu. “Et çabuk!..”

Şerif Çavuş bağırdı: “Yoook!.. Sen otur evinde!.. Sen işleri karıştırıyorsun!.. Gayfanın ortasında Simit Vesson’u çıkarıp...”

“Belgesi var tabancamın!..” dedi Musdu.

“Olsun! Hem işleri karıştırıyorsun, hem benim kafamı! Sen otur! Bak, konukların gelecek! Onları karşıla! Ağırla! Kösül şuraya! Anladın mı? Ben de kızı bulup babasına teslim edeyim. İki candarma dikeyim başına! Ondan sonra yallah! Akşam Kızılca’ya döneyim! Çünkü yarın Ankara’ya gideceğim. Kızları evci çıkarıp eve getireceğim. Komutan cipi verirse, biner gider, biner gelirim. Vermezse minipos beş lira! Bir sap üzüüüüüm...”

“Ben de geleyim Şerif Çavuş! Sen bu Uluguş’u bilmezsin! Senin gibi çok çavuşları sulu dereye götürüp susuz getirir o! Fazla tecrüben yoktur... “

“Kimin? Benim mi? Aferim sana! Kepimi ver kepimi! Telsizimi getir! Tecrübem yokmuş! Ulan benim her yanım tecrübe! Sen nerenin lafını konuşuyorsun?..”

“Valla içim rahat olmaz burda!”

“İçin rahat olmazsa Kamile yengem yanında!..”

“Kamile yengeni bırak artık! Yoksa Kayadibi’ne mi gitsem? Belki Hüsnü köydedir, olmaz!..”

Tapır tapır indi merdivenden Şerif Çavuş. Jandarmalar tüfekleri takınıp sıra olmuş. Kör Celal’de takımını dizmiş Cezayiri çalıyor.

Şerif Çavuş göz etti, jandarmalar cipe bindi. Kendi öne geçti: “Haydi Allassmarladık!” dedi Musdu’ya. Eliyle selam verip, selam aldı. Sonra kapaktan gövdesini çıkarıp, “Kamile yengee, Allassmarladık!..” diye bağırdı. “Yumurtalara, bala, peynire teşekkürler!.. Bir yel olup esemedim...”

Musdu, paket çıkardı: “(Yak bir Amerikan sigarası daha Kabak Ağa!)” dedi kendine. Sonra bağırdı Çavuşun ardından: “Tez elden hayırlı haberini beklerim! Gözünü seveyim ihmal etme! Hacı yolu gibi yolunu gözleyeceğim şurda!..”

“Geçerken bir şarjor fişek yakarım, anlarsın!”

“İnşaallah deyelim! Ama bulmadıkça inanmam!”

Cip, ardından bir toz bulutu çıkardı. Gürleye gürleye Gökçimen’e doğru gitti. Tepeyi aşıp gözden silindi.

Şerif Çavuş, içindeki türküyü kesti birden: “O kır avradı enterne ettikten sonra, elçilerini bulacağım!..”

“Çavuşum yahu!” dedi arkadaki jandarmalardan biri.

“Söyle Ferhat aslanım!” dedi Şerif Çavuş.

“Yahu biz bu milletin candarması değil miyiz?”

“Evet... milletin... candarması...yız! Sonra!..”

“Neden hep bu ağaların işine koşuyoruz?

“Nasıl... ağa...ların?”

“Hep onlara koşuyoruz dünden beri?” “Yani nasıl olacaktı?.. Nasıl... istiyorsun?”

“Dürü bir yoksul kızı Çavuşum! Kolu kanadı kırık! Biz kendimiz de birer yoksul, hem de köy çocuğu olduğumuz halde...”

Başını arkaya çevirdi Şerif Çavuş: “Ulan İzmirli!” diye bağırdı. “Ulan Karadana! Kızılca’ya varınca sana burun damlası alalım! Gece mikrop kapmışın Kör Celal’den!..”

“Ama akıl var, yakın var Çavuşum! Yarın terhis olup köye vardığımızda, bizim de başımıza bu hallerden gelir! Yani bizim de bacımız, kardaşımız var Çavuşum! Bizim Karaburun köyleri, ta kalubeladan beri, valla çok geri kalmıştır! Herkes bizi alçak eşşek belleyip, biner ha biner, valla!..”

“Ferhat Efendi! Bunlar senin görevin değil! Bunları, melmeketi yönetenler düşünsün! Siyaset bunlar! Asker adama siyaset yaramaz! Siyaseti yalnız varsıl beyler yapar! Bir de büyük komutanlar! Camiye; okula, kışlaya, fabrikaya, karakola siyaset girmez Ferhat Efendi! Girdi mi o melmeket hapı yutar! Köylü kısmına da arka vermeğe gelmez! Bir şımarttın mı Koncalı’dan gül ister! İstanbul sahillerinden pay ister! Köylü milletinin başından candarma dipçiği eksilmese iyi olur, anladın mı?”

“Valla Çavuşum, ben bu düşünceyi beğenmiyorum!”

“Eşşekçiye bak! Beğenmiyormuş! Ulan sen daha çocuksun! Senin hayatta kaç paralık tecrüben var be! Sen bugün bir candarma erisin! Görevin ne? Şu! Görevini düşüneceksin! Başka şey düşünmek yok! Ne buyurdu

komutanın? “Yakala Velikul’un kızını!” Yakalayıp götüreceksin! Yakalamadın mı olmaz! Candarmanın görev yapmadığı memleket deral hapı yutar!..”

“Memleket asıl böyle hapı yutmaz mı Çavuşum?”

“Bu dediğin Kızılibik Celal’in kafası! Ona bakarsan götür memleketi Urus’a teslim et! Karıyı kızı ortak yap! Seninki benimki kalksın ortadan! O dürzüler bunu istiyor. Ama olamaz!..” “Valla Çavuşum bunlar yanlış! Benim kendi kafama göre, bizim Karaburun köyleri çok ezilmiştir. Tabii sizin Palu’nun köylerini bilmem... Bizim İzmir’e bağlı olduğumuz halde, yaşantımızda iş yoktur! Benim kafama göre sorun budur. Biz memleketi Urus’a neden teslim edelim? Karı kız neye “ortak” olsun? Onunla bunun ilgisini göremiyorum! O iş gönül rızasıyla olmaz mı Çavuşum?..”

“Tabii sen böyle dersin! Tecrüben bu kadar! Bunları görebilmen için tecrüben çok olacak. Çok kurslara girip çıkacaksın. Komünizmin içyüzünü bileceksin. Enternasyonal komünizmi, özellikle işçi sınıfının ideolocisini, Marksizmi, yani o Karıl Markis denen Yahudi papazının görüşlerini; Endonezya’nın, Fransa’nın ihtilalini, Çin’in Başkanı Mao Çe Tung’u, Küba memleketinde Fidel Kastro’yu... birer birer bileceksin ki, bunları görebilesin! Benim kursta tutulmuş notlarım var. Kızılca’da vereyim oku! Fakat önce görevini yap! Bizim şimdiki görevimiz, Velikul’un kızını bulmak! Şimdi Gökçimen’de kama düzeni çalışacağız. Kız köyde. Bu kesin. Öğleye kadar bulup çıkarmak zorundayız. Eğer bulamazsak, açarım telsizi, dört er daha isterim. O zaman kendinizi kuyulara atın! Dört candarma! Başlarında bir çavuş! Hem de uzman, on yedi yıllık tecrübesi var, bir sürü eşkıya kovalamış, kız kaçırmalara bakmış, on kez kurs görmüş! Ufacık köyde bir kızı bulamıyor! Cipi akşamki gayfanın önüne çek! İkiniz gidip Muhtarı getirin! Haydin bakalım!..”

Kahvenin önünde durdu cip.

Ama kahve açılmamış daha.

Koca Linlin'in canı istemiyor. "Bas kornaya!" dedi Şerif Çavuş.

Cipin kornası uzun uzun, acı acı öttü.

Kadınlar inekleri sığıra sürüyor.

Bir çocuk Keremce'ye: "Kerem emmi! Dürü bizdee!.." dedi.

Çocuğu gözüyle izledi Şerif. Steni aldı eline.

Bir kız iki inek getirdi: "Kerem emmi! Dürü bizde!.."

Şerif, onu da izledi gözüyle. Sonra Ferhat'ı çağırdı yanına:

"Git o iki çocuğu buraya getir!" dedi.

Ferhat varmadan çocuklar kaçtı.

"Ferhaaaat!.." dedi Şerif.

Ferhat dönüp geldi; başını eğdi.

"Ferhat, bozuşmayalım! Görevine dikkat et!"

"Ediyorum Çavuşum!" dedi, duruş yaptı Ferhat.

Bir kocakarı inek getirdi: "Dürü bizde!.." dedi.

"Koş, şu kocakarıyı getir yanıma!"

Ferhat koştu, "Nine!" dedi, tuttu kocakarıyı.

Kadın bir çığlık attı ansızın:

“A’aaa!.. Ne tutuyorsun candarma beni! Suçum ne?..”

“Seni Çavuşum istiyor nine!” dedi Ferhat.

“Çavuşun batsın! Başına mı çalacak beni?”

“İdris! Sen de git, getirin şu kocakarıyı!”

İdris de koştu. Kocakarıyı çekip getirdiler.

“Sürümeyin!” dedi kocakarı. “Cavır elinde miyiz? Yoksa tutsak mıyız? Ne oluyoruz?”

“Gel şöyle!” dedi Şerif Çavuş.

“Geldim, yap ne yapacaksan?”

“Adın ne senin?”

“İrebiş?”

“Soyadın?”

“Sülün...”

“Maşaallah!”

“Sana da maşaallah!”

Kayadibi yolundan bir kız inek sürüp geldi: “İrebiş nine! Dürü bizde!” dedi uzaktan. “Kerem emmüü, Dürü bizde!..”

Şerif Çavuş düdüğünü öttürdü. Kız baktı:

“Gel çabuk buraya kız!” dedi Çavuş.

“Kim? Ben mi? Beni mi çağırdın?”

“Seni çağırdım! Gel bakalım!”

Kız geldi, durdu önünde.

“Adın ne?”

“Miyase!”

“Soyadın?”

“Altun...”

“Şurda İrebiş Sülün’ün yanında dur!”

Caminin ordan bir kız inek sürdü geldi:

“Miyase!.. Dürü bizde! Kerem emmi, Dürü bizde!”

Düdük öttürdü Şerif “Buraya gel!” dedi kıza.

“Senin adın ne?”

“Keziban!..”

“Soyadın?”

Kız diklendi: “Güneş!”

“Sen de dur şurda!”

Koca Linlin çıktı geldi kahvenin önüne:

“Çavuşum, Dürü bizde!” dedi.

“Senin soyadın ne Koca Linlin?”

“Korkmaz...”

“Allahtan mı?”

“Kuldan, köpekten... Tilkiden, tavşandan... Hiçbir şeyden korkmaz evelallah!..”

“Aferim Linlin Korkmaz! Sen de dikil şunların yanına!”

Bir sürü çocuk çıktı, Velikul’un evden yandan, kahvenin önüne doğru bağırdılar: “Linlin emmiii, Dürü bizdeee! Kerem emmiii, Dürü bizdeee! Miyase, Dürü bizdeee!..”

Şerif güldü: “Hımm!” etti. “Haha haha!..”

İrebiş sordu: “Bizi ne zamanaca dikelteceksin böyle haha?..”

“Dürü’yü bulanacak!” dedi Şerif.

“Dürü bizde dedim sana, gel ara!”

“Dikil bakalım biraz! Hemen arayamam!”

“Ama burda dikilirken ölürsem kanlım olursun!” “O kadar kolay mı? İsteyince ölebilir misin?”

“Ölebilirim ben, öyle konuştuk!..”

“Kiminle konuştunuz?”

“Kızılcalı Deli Sıhıyeyle! Başka kimimiz var bizim? Doktorlar sizin, sıhıyeler bizim...”

“Aferin! Bütün bunları Kızılibik Celal’den mi öğrendin?”

“Ben oğullarımın kızlarımın davulunu Kazak Osman’a çaldırdım. Kör Celal’le ilişkim olmadı...”

Jandarmalar Muhtarı getirdi:

“Dürü sizde mi?” diye sordu Çavuş.

“Bizdeydi ama, dün yolladık!” dedi.

Altı kişiyi daha dikti bunlar gibi. “Hep, “Dürü bizde!.. Dürü bizde!..” diyorsunuz... Dürü sizdeyse dikilin!”

Kurul üyelerini çağırttı. Üçünü de tek tek sorguya çekti. Sonra her birini bir jandarmayla köyden çıkan üç yola gönderdi: “Yol ağızlarında durun! Geleni geçeni dikkatle gözleyin! Dediğimi anlıyor musunuz? Kafanızı çalıştırın!” dedi.

Ferhat’ı da yanında alıkoydu.

Sonra kahvenin önüne diktiklerini süzdü:

“Dürü hanginizde?” diye sordu.

Miyase: “Bizde!..” dedi.

Keziban: “Bizde!..” dedi.

İrebiş: “Bizde!..” dedi.

Koca Linlin: “Bizde!..” dedi.

Muhtar: “Bizde!..” dedi gülerek.

Ali: “Bizde!..” dedi.

Alime: “Bizde!..” dedi.

Hep, “Bizde!..” dediler.

“Ama hanginizde?”

“Hepimizde!”

“Demek öyle?”

“Öyle!..” dediler.

“Eee, ne olacak öyleyse?”

“Gönlün bilir, var ara!..” dediler.

O sırada, üç atlı çıkıp geldi Bağların arasından.

“Kim bunlar?” diye sordu Şerif Çavuş.

“Bunlar bizim yitikçiler değil mi yahu?”

“Evet, Şakir Hafızgil!..”

“Başındaki bereden de mi bilemedin? Yeşilinden?”

Sürüp geldiler ter içinde atlarını.

Dikilenler gülüşmeğe başladı.

“Ne oldu Hafız, buldun mu Dürü’yü?”

Hafız, uçup gitmiş bir yüzle indi attan:

“Yok!” dedi. “Yok! Boşa yorulduk!”

Cemal’de indi, yorgun, uykusuz:

“Hoş geldin Çavuşum, bulamadık!” dedi.

Koca Linlin: “Yaylada kız olsa...” dedi. “Bu yaşımda, her hafta gider, birer tane çarpar gelirim! Neden yaylada arıyorsunuz Kabak Ağanızın yitiğini? Dürü bizde!..”

Şakir Hafız baktı: Sahi mi?” dedi.

“Sahi ya!” dedi Koca Linlin. “Şerif Çavuş da bakmış tasa! Tas öyle göstermiş!”

İrebiş: “Bu kim? Bıyık Bekir mi?”

“Evcili Bıyık Bekir!..” dedi Cemal.

“Bu da mı kız aramaya gitti sizinle?”

“Kız aramaya gittim ama yok, İrebiş!”

“Yaylada helbet yoktur, Dürü bizde!”

Gelenleri birer birer maytaba aldılar:

“Dürü bizde, Dürü bizde!..”

“Dürü bizdeee!..”

Kıç cebinden bir defter çıkardı Çavuş. Diktiklerinin adını, soyadını, baba adını, doğumlarını yazdı tek tek. “Gidin şimdilik serbessiniz!” dedi. “Devletin zabıta kuvvetleriyle dalga geçtiniz! Karakolun sabıka defterine geçirteceğim adlarınızı. Bundan sonraki her olayda birer kez inin çıkın, gözünüzün çayırı açılsın!..”

“(İnip çıkmadığımız yollar mı ulan Tilki Şerif?)” dedi Koca Linlin içinden.

“Biz olanı olduğu gibi söylüyoruz, Şerif Çavuş! Yalan söylesek daha mı iyi? Sana doğruyu söylüyoruz, ama inanmıyorsun! Oysa İslamın şartıdır inanmak! Dürü bizde! Gel ara! Bulabilirsen Dürü gerçekten bizde!.. İçimizde...”

Ötekiler de, “Gel ara, Dürü bizde!” dedi.

Stenin şarjörünü şakırdattı: “Defolun!” dedi.

Dağılıp sokaklara girdiler. Kapılara, camlara, damlara bağırdılar:

“Ayşeli, Dürü bizde!..”

“Velikul emmiii, Dürü bizde!..”

“Şerif Çavuuuuuş, Dürü Bizdeee!..”

“İt Omar emmiii, Dürü bizdeee!..”

İt Omar, caminin helasına ayakyoluna oturmuştu. İbriği elinde sallayarak çıktı: “Ben o işten alakamı kestim! Köpek yesin Dürü’yü Kabak Musdu’yu!.. Şişgöbekli dürzü: Bizi koşturdu koşturdu, hastir çekti sonunda!..”

“Ne oluyorsun ulan Yassıburun?” diye bağırdı Koca Linlin.

“Hani çok kev kev ediyordun? Attan mı düştün, eşşekten mi? Eğer attan düştüysen kolay! Ama eşşekten düştüysen iflah olmaz, akşama sabaha ölürsün...”

“Atının da, eşşeğinin de mına goyum!”

“Haşşöyle, akıllan biraz!.. Varsıllar işte böyledir... Kullanır kullanır, bırakıverirler...”

Eski Muhtar Cemal, İt Omar’ın koluna sokuldu: “Deli olma! Bizi bile kovdu kaç kez! Herifin öfkesi beynine furdu!..” dedi. “Boş ver gel şuraya! Bak şimdi Tilki Şerif nasıl duman attıracak? Bak, dikti kafasını, kokluyor yeri tozu... Gel verelim el ele, nasıl olsa bulacağız, beraber bulalım...”

“Bir eve varayım, atayım şu ırbığı filan...”

Çavuş, Cemal’i köşeye çekti, bıdırdaştı biraz. “Olur..” dedi.

Ardından Ferhat’ı çağırdı: “Dinle Ferhat! Cemal abinle çalışacaksın! Ne derse yapacaksın! Haydi marş marş!”

Keremce, sığırı Yazır kırına doğru sürdü. Köyün içi tenhaldı. Karılar kızlar bir girip bir çıkıyor. Koca Linlin kahveyi açtı. Erkekler birer ikişer toplandı. İşi olanlar, hem de Dürü konusuyle ilgilenmekten korkanlar, işe gitti. Çavuş kaldı köy içinde. Bir süre durdu. Bir süre gezindi kısa bir çizginin üstünde. Sonra Şakir Hafız’ı çağırdı yanına. Bir şeyler fısıldadı kulağına.

Hafız: “Muhtara güvenme! Ukalanın biridir!” dedi.

Çavuş, Muhtarın yanına geldi:

“Peki, Velikul nerde, kızın babası?”

Muhtar: “Yas tutuyor, çıkmıyor evden!” dedi.

“Çağırt onu!.. Buraya gelsin çabuk!..”

Muhtar, bekçiyi yolladı: “Git çağır!” dedi.

“Bu ağaları kesmeli!” dedi Koca Linlin usulca. “Aaah!..”

Musdu’nun kamyonu gürledi geldi Velikul’un evin ordan. Davulcular üstünde, ama çalmıyor. Geldi, kahvenin önünde durdu kamyon. Musdu atlayıp indi: “Evci’de duramadım Şerif Çavuş! Yüreğimi köz gibi yanıyor! Kızı çabuk bulalım Şerif Efendi! Yoksa ben aklımı çıvdıracağım! Ne kadar tilkiliğin varsa göster kardaşım! Yoksa kalbim tık duracak!..” El etti, çalgıcıları indirdi yere. “Cezayir’i furun gene!” dedi.

“Sık dişini, az kaldı!” dedi Çavuş.

Velikul geldi. Bir dudağı yeri, bir dudağı göğü süpürüyor.

“Merhaba Velikul!” dedi Musdu.

“Merhaba! Hoş geldin Kabak Ağa!..”

Çavuş ters ters baktı Velikul’a: “Nerdesin be? Gel bir işe yara! Ne kapanıyorsun eve?”

“Biz kapanmayalım kim kapansın Çavuşum? İçim kan ağlıyor!” deyip sustu Velikul.

İt Omar geldi susaraktan.

Musdu: “Merhaba Omar!” dedi. “Nasılsın?”

İt’in yüzü ışıdı: “İyiyim... Hoş geldin?”

Cemal kafasını salladı uzun uzun:

“Çok uzadı bu iş! Yassıada Mahkemeleri gibi!”

“Kısaltırız Ağam, tasalanma!” dedi İt Omar.

“Kısaltacaksın, neden durdun şimdiyece?”

“Kabahat senin! Çalıyı tepesinden sürüyorsun!”

“Nasıl tepesinden ulan Yassıburun? Ne yaptık yanlış?”

“Burnuma daklaşma! Çatağın yaylada arattın yitiği! Hafız’ın tasına çanağına aldandın! Şimdiye çoktaan bulurduk; ama...”

“Eee haydi bul madem! Bul da kara koçu sana vereyim bahşiş! Yabana gitmesin! Bul da sen al, cüce dürzü!..”

“Boyuma daklaşma! Çok izzeti nefsimi kırıyorsun! O gün de bir hastir çektin eviyin önünde!.. Öfkem kabarıyor!..”

“Yediğin boka bak! İnsan benim hastirime kızar mı ulan? Ben içimin acılarından ikide bir infılak ederim. Ama dostuma dokanmaz benim barutum!”

“Neyse! Hele şu iş bir bitsin!”

“Heya heya! Bir bitsin şu iş...”

“Acaba Uluguş nerde?” diye fısıldadı Çavuş.

“Uluguş gurka oturdu evinde!” dedi İt Omar.

Çavuş sesini çıkarmadı. Kafasını dinledi.

Köyün içi bir yandan Cezayir’le, bir yandan radyo sesleriyle çalkalanıyor. Ne kadar ses varsa bir bir dinledi. Çavuş. Sonra okula doğru yürüdü. İt Omar sokuldu ardından: “Benim yanıma bir candarma ver Çavuşum! Velikul da olursa iyi olur...” dedi.

“Ne yapacaksın candarmayı? Yoksam Dürü sizde mi?”

“Bırak sizdeyi bizdeyi, candarma ver sen!”

“Ver ver!” dedi Musdu. “Mutemet adamımdır!”

“(Ver!)” dedi Koca Linlin. “(Şişgöbeğin bok yedicisidir!)”

Eski Muhtar Cemal de başını salladı: “Ver!”

“Evci yolunda duranı çağırın, adı İdris’tir!” dedi Çavuş.

Jandarma İdris’i çağırdılar hemen.

“Askerdeki oğlandan mektup geldi!” dedi Velikul Hafız’a.

Hafız sordu: “Okuttun mu?”

“Dün akşam aldım! Okutamadık daha! Biz yazdıydık. Karşılığını yollamış heral!”

“Hele şu iş bir bitsin, okuruz!” dedi Hafız.

İt Omar, Çavuşa sokuldu yeniden:

“Okulda ne yapacaksın Çavuşum?”

“Öğretmeni, çocukları yoklayacağım...”

“Fazla vakit yitirme oralarda!..”

“Olur!..” dedi Çavuş. Caminin önünden ağdı.

Hasibe bağırdı damdan: “Gıı Sultaaan!.: Ağamgilin kara öküz, arı damının önüne vardı, kuzuyu getir kuzuyu!..”

Sultan, Hasibe’ye bağırdı:

“Bizim zağarı da salmışınız, gayfanın önünde geziniyor!..”

Dikeç’in avrat dama çıktı:

“Deşilesi beygir de boşanmış gördünüz mü?..”

“Sultaaan, ay Sultaaan!.. Gel de kuzunuzu al, ay Sultan!”

Sultan, köfüne saman doldurup çıktı Hasibegil’den.

İt Omar, anlamaya çalışıyor. Kokluyor yeri tozu, havayı. Bir ipucu, iz arıyor. Şerif Çavuş okulun önünde durmuş, kulak kabartıyor. Sesler kesildi birden. Uğultular, fısıltılar başladı içerden. Vekil öğretmen, Amerikan süttozuyla beslenme eğitimi yapıyor. Çavuş, (Bırak yaptırsın!)” dedi kendi kendine. Telsizi açtı.

Sevim bir köfün aldı. Hasibegile gitti. Az sonra doldurup çıktı köfünü. Zakeygile geçti. Sevim’in izinden yürüdü İt Omar. Keremce’nin kapısının orda dönüp durdu. Gezindi biraz. Jandarma İdris’de yanında. O sırada Hasibe yürüdü sırtında başka bir köfünle.

“İrebiş ninee, bizim zağar kayıııpp!” diye bağırdı Keziban.

Hava da bir bulutlu. “İnadına çok bulutlu!” dedi Musdu. “Bir de çaysadım ki!..”

Şerif Çavuş: “Alo 95, alo 95!.. Ben 118, ben 118!..”

Dağda, Karatepe’nin, Biloş’un orda bir şimşek çaktı.

Okulun camları zangırdadı az sonra.

“Alo 118, alo 118!.. 95 konuşuyor, 95 konuşuyor!.. Direnme örgütlü değildir! Direnme örgütlü değildir!.. Çemberi daralt, çemberi daralt!.. Okuldaki çocukları korkut! Okuldaki çocukları korkut!..”

Biloş'un ordan bir daha çaktı. Camlar bir daha zangırdadı. İri iri taneler, her biri bir nohut... düşmeğe başladı. Şerif Çavuş telsizi kapadı. Girdi sınıfa. Steni salladı elinde. Vekil öğretmen soruyor: "Peki, eskiden içiyordunuz, şimdi neden içmiyorsunuz? Ne var bu süttozunda?"

"Öğretmenim, sen de içmiyorsun?" dedi bir kız.

"Öğretmenim, Biloş'un çocukları da içmiyormuş! Oranın öğretmeni, "İçmeyin, dökün helaya Amerika'nın süttozuna mı kaldık çocuklar?" diyormuş!.."

Çavuş, sıraların arasına girdi.

"Hoş geldin abi!" dedi vekil.

"Hava yağacak, ıslanacaz!" dedi Çavuş.

"Çatağın yayladan haber var mı?"

"Bulamamışlar!.." dedi.

Çocukların birkaçı parmak kaldırdı.

"Öğretmenim! Ekmek çarpsın Dürü bizde!.."

Parmaklar otuz kadar oldu:

"Dürü bizde!.. Dürü bizde!.."

Gök yırtılırcasına çatırdadı.

Yakın bir yere yıldırım düştü.

"Öğretmenim! Dürü bizde, Kur'an çarpsın!.."

Jandarma İdris: “Yağmur dinmeden, şurdan şuraya gidemem!” dedi. Keremce’nin ocağın başına çöktü.

“Bak oturma İdris arkadaş! Sana benim yağmurluğu vereyim, gözel naylon! Benimkini kısa dersen, Eski Muhtar Cemal’ınkini alıp geleyim!” dedi İt Omar.

Sonra bir koşu gitti, Cemal’i buldu. Cemal yağmurluğunu giymiş. “İlk giydim daha, vermem! Hafız’dan iste!..” dedi.

İt Omar, Şakir Hafız’ın yağmurluğu aldı yalvar yakar... Sonra koştu Keremce’nin eve! Yağmur iyice hızlandı. Sokaktan sular akıyor. Sellice yağıyor yağmur.

Damlar da akmaya başladı birden.

Zakey’in kulağı çınladı. Hemen kalktı. Duvardaki delikten bir çuval buldu. Biceğini içine kattı, geçirdi başına. Dışarı çıktı koşarak.

“Nereye gidiyorsun, yağanı görmüyor musun gııı?” diye bağırdı İt Omar.

“Okulda çocuk var, nasıl gelecek?” dedi Zakey.

Jandarma İdris, Hafız’ın yağmurluğunu giydi.

“Biz de çıkalım arkadaş!” dedi İt Omar.

İdris, kendine bakıp güldü:

“İnsan şişeye girmiş gibi oluyor bunda be!” dedi.

Gök, bir daha gürledi, bir daha çatladı.

“Kızılca’nın üstüne attı bir tane!” dedi İdris.

“Bizim zağarı gördün mü gııı?” dedi Hasibe.

Damların başına çıkmışlar. Yuvuyorlar. Kızlar başlarına çuval geçirmiş. Oluklar şar şar akıyor. Yağmur durmadan, yavaşlamadan yağıyor.

“Tasmalıyla gidiyor sizin zağar gııı!”

Zakey, Uluguş’un eve girdi: “Nine, İt Omar yağmurluğunu giydi! Candarmaya da giydirdi bir tane! Az önce çıktılar dışarı!..” dedi fısfıs. “Yağmurun altında yürüyorlar!..”

“Tilki Şerif nerde devrilesi?..”

“Okulda çocukları korkutuyor!”

Musdu, davulcuları kahvenin içine aldı:

“Burda çalın!” dedi bıkıntıyla.

“Kara Öküz, arı damından çıktı gııı!”

Sevim, Habib’in hayata dikildi, İt’le İdris’e bakıyor.

Eski Muhtar Cemal, Şerif Çavuşa doğru yürüdü: Çeşmenin orda karşılaştılar. Zakey, kapının önünden geri döndü: “İt Omar’la candarma çeşmenin başına geldi. Buraya bakıyorlar. Kara Öküz oraya gidiyor. Bak buluştular!”

Uluguş: “Buluşsunlar!” dedi. Koca Linlin’in getirdiği transistörlü radyoyu açtı. “Bulacaklar Dürü’yü! Bulsunlar!” dedi. “Bulsunlar da deşilsinler inşaallah! Kapıya çık, gözle! Buldukları zaman bana söyle! Adımlarını sektirme İt’in! Haber ver...”

“Sultangile gidiyorlar!” dedi Zakey fısfıs.

“Sevim’e işaret ver, yumulsunlar!”

Sultan, bir tas tavuk yemi alıp hayata çıktı:

“Geh bülü bülü bülü bülü bülüüü!..” dedi.

Hasibe, boş köfünle Sultangile koştu.

Çavuş steni havaya tutup beş el sıktı.

“Kim o ateş eden?” diye sordu Uluguş.

“Kara Öküz!” dedi Zakey. “Korkutmak için...”

“Deşilsin inşaallah! Düşen yıldırımların biri başına geliverse ne olur?” dedi: Gökyüzüne baktı: “Hiç adaletin yok mu Allaah?”

Sekiz kız birden Sultangile koştu.

Yol ağızlarındaki jandarmalar geldi.

“Kudurası yıldırımlar neye çamlara, çalılara düşer de, bunların başına düşmez? Bulacaklar şimdi öyle mi? Elleme bulsunlar! Aaah, kızı baştan Biloş’a, Karatepe’ye uçurmak vardı... Yapamadık... Git fısılda kulağına. “Korkma Dürü! Uluguş ninem korkmasın diyor!” de! Fısılda kulağına! Koş!..”

Hafız, Sultangile geldi koşarak. Velikul da geldi. Evin alnında bir öküz başı görünüyor. Duvarın ortasına gömülmüş öküz başı. Koskocaman. Gözleri oyuk, dişleri dökük. Alt çenesi yok.

Çavuş, naylon yağmurluğun içindeki İdris’e bakıp güldü:

“Damın çevresini saralım Çavuşum!” dedi İt Omar. “Gübre deliğinden kaçmasınlar! Saralım ve dikkatli olalım!..”

Sultan, “Bülü bülü bülü!” çekti yeniden.

Kızlar çok çok geldi. İrebiş’de geldi.

Jandarmalar evin çevresini daha sıkı sardı.

Hafız, Sarıgilden Dikeçgile giden arayı tuttu.

Çavuş, Hasibe’nin sırtındaki köfünü yokladı.

“Ne bakıyorsun? Saman var!” dedi Hasibe.

“Sen ne bakıyorsun? Ne toplandınız buraya?”

“Bunlar bizim hısımımız! Gelinleri doğum yapacak!..”

İt Omar ahıra girdi dört yanı koklayarak.

Koca Linlin’in elinden çay tepsisi düştü birden. Üç bardak birden kırıldı. Dizi yandı acı acı. Dalına yıldırım düşmüş gibi sarsıldı. “Çaresizliğin mına goyum! Mının ta içine goyum!” dedi. Sırtı bağrı cas cas yandı.

Dikeç Ali, yerdeki kırıkları topladı.

“Radyoyu susturun, faydası kalmadı!” dedi Koca Linlin. Peyklenin üstüne yığıldı.

Köyde bütün radyolar sustu.

Kör Celal, Cezayir’i daha içten çalmaya başladı.

“Dışarı çık, dışarda çal! Sokakları mermer taşlı, gözelleri hilal kaşlı Cezayir... Akşamaca Cezayir çal Kör kardaşlık!” dedi Koca Linlin. “Çal! Ben de İşçi Partisine girdim bundan sonra!..” dedi. “Kızılca’ya inip kaydımı yaptırayım!”

Sarı’nın karı çıktı:

“Ne toplandınız hepiciğiniz Yassıburun, Kepçekulak, Kara Öküz? Sen neden geldin Leş Kargası? Ne aramağa geldiniz? Ne var benim evimde, böyle tam tüm yığıldınız?”

Kızlar, avlu duvarının dibine dizildi.

Jandarmalara doldur boşalt yaptırdı Çavuş.

İrebiş: “Havadan tayyarelerinizi de getirin! Bombalayın hepimizi!” dedi. “Hiç insan dört candarma, bir çavuşla mı gelir Dürü gibi bir kızın işine? Bölüklerle, taburlarla gelin!..”

“Köyün içinde köpekleri çok!” dedi Koca Linlin.

İt Omar, ahırdan bir köfün kucaklayıp çıktı:

“İşte!” dedi. “Haber verin babasına!” Bir sırıttı!..

Şerif Çavuş düdük çaldı, jandarmalar toplandı.

“Uluguş’a haber verin!” diye fısıldadı Koca Linlin.

“Uluguş’un haberi var!” dedi Zakey fısfıs.

Velikul, damın üstünden atladı geldi.

“Buldum kızı, işte burda!..” dedi İt Omar.

Zakey bağırdı: “Dürü korkma! Hiç korkma Dürü! Uluguş ninem öyle diyor! Hiç korkma kardaşçığım!..”

“Hiç korkma Dürü!” diye bağırdı kızlar.

Şakir Hafız geldi: “Bis...milla...hirrah...manir...rahim!” dedi. “Dess...tur!..” Köfünün içine daldırdı ellerini.

“(Ölü yuyucu elini!..)” diye sövdü Koca Linlin. “Ben ölürsem sakın bu dürzüye yudurmayın ölümü!” dedi Sarı’nın kulağına.

Omuzlarından tuttu, kaldırdı kızı Hafız. Kız kendini aşağı bastı. İt Omar eğildi, köfünü tuttu dibinden. “Çek!” dedi Hafız’a. Hafız çekti var gücüyle. Çekip çıkardılar Dürü’yü.

İt Omar şişim şişim şişindi: “İşte!..” dedi. Kabak Musdu’yu aradı gözüyle. Bulamadı. Eski Muhtar Cemal’i buldu. Hafız’ın yüzüne baktı: “Nassıl buldum?” diye fısıldadı. “Nassıl?..”

“İyi buldun fini!” dedi Koca Linlin. “Kabak Musdu, bu sırtındakinden bir tane daha giydirir! Biz de gece yudurur, gündüz giyeriz eskilerimizi! Şerefimizle de yaşarız! İyi buldun Yassıburunlu köpek! Gökçimen’den senin gibi finiler de çıkarmış!.. Eskiden bilemedik! Bundan sonra biliriz inşaallah! Bundan sonra adamı, kişiyi ince elekten eleyip seçeriz inşaallah! Malı malına ayırdıktan sonra kimini kalbimizin içine, kimini de kelpimizin içine koruz!..”

Kabak Musdu girip geldi avluya: “Nerde?” dedi hışımla.

“İşte burda, işteee!..” diye bağırdı İt Omar. “Ben buldum!” dedi. Hafız’a baktı: “Çatağın yaylaya gidiyordun bir de!..”

Musdu köfünün yanına yanaştı. Saçının boncuklarını gördü ilk. Dolandı. Önünden baktı. Göküş gözlerini gördü. İki üç adım ortasına fırladı avlunun. Yağan yağmurun altında tabancasını çıkardı: “Tak tak tak tak tak tak!..” Bir şarjörü yaktı. “Yaşa İt Omar! Yaşa Şerif Çavuş! Yaşayın mına goyum! Candarmalar, Cemal, Velikul!.. Hepiniz kıyamete kadar yaşayın!..” dedi.

Yüzünün alı pembesi uçup gitmiş Dürü'nün. Her yanları morarmış köfünlerin içinde. Bir serçe kuşu gibi titreyip duruyor. Yere yere bakıyor. Korkuyor.

"Kara koçu bahşiş isterim!" dedi İt Omar.

Avlunun ortasını bir barut kokusu aldı yanık.

"Kara koçu kurban edelim de, yerine sana tay vereyim daha iyi! Büyür gözel at olur!.."

Çamın sakızı gibi eriyip akmıştı Dürü.

Koca Linlin usulca Uluguş'un eve yollandı.

Şerif Çavuş: "Al kızını teslim!" dedi Velikul'a. "İki de candarma vereceğim! Evin önünde sürekli nöbet tutacaklar gelin çıkımına kadar! Haydi, tut kolundan, doğru evine!.." Steni sallayarak yürüdü.

Musdu koştu ardından: "Islanıyorsun yahu!" dedi. Sırtındaki yağmurluğu vurdu Çavuşun sırtına: "Islanma gözünü sevdiğim!" dedi. "Senin gibi bir Çavuşu analar bir daha ne zaman doğuracak? Giy şunu sırtına! Ta Amerika'dan getirttim, halis naylon! Kalsın sırtında! Bu kara günümü ışıttığının bir armağanı olsun!.."

Koca Linlin, kapalı kapısını aralayıp girdi Uluguş'un. Vardı oturdu yanına. Uluguş elinde sapsız, eğri, paslı bir tırpan tutuyor. Aşağı dikiyor, yukarı tutuyor, okşuyor: "Buldum!" dedi Koca Linlin'i görünce. "Ben de tırpanımı buldum Koca Linlin!" Okşadı elindekini. Biraz paslı bulunan tırpan. Eğri biraz...

Gökyüzü uzaklardan gürlüyor şimdi.

Köy içinden yanık Cezayir'ler geliyor.

“Neredeymiş?” diye sordu Koca Linlin, “Tırpanın?..”

“Bir eski köfün vardı, içindeymiş! Sırı dökülmüş bir çinko, bir çaydanlık, bir davar çanı, bir ince un eleği, bir de bu tırpan!.. Küflenmiş azıcık!.. Buldum aldım! İşte! Paslanmış!.. Eğri! Ama varsın eğri olsun! Veririm Demirci Acara’ya, doğrultur! Kocam Uluguş Ahmet’in elinin izi var sapında! Ne gözel elleri vardı. Ellerini çok severdim... elcezlerini!..”

“Çok sıkıntılar çektik Uluguş! Tavuğun kursağında gibi inliyoruz şu Gökçimen köyünde!..”

“Dokuz okka tuz da bugün yedik Koca Linlin! Üstüne bir yudum su içmedik! Ama dayanırız, korkma!..”

“Bu kara yazılar bize kudretten yazılmış Uluguş, sileriz sileriz çıkmaz!..”

“Demirci Acara işliğini açıyor mu, haberin var mı?”

“Açtırız Uluguş!.. Ben söylerim, açar!..”

“Merim adamdır Demirci Acara! Verelim şu tırpanı yivlesin! Yumuşak adamdır. Ama demiri berk döver! Ömrü uzasın Kör Celal’ın da! Cezayir’i dipten furuyor! Yaaa, hilal kaşlı Cezayir!.. Saçım yoktur, bitim çoktur!.. Bu tırpanı sana vereyim Koca Linlin, götür Acara’ya! Eğrisini doğrultsun! İki yanına yiv açsın! Gözel bir şey yapsın, çabuk!..”

“Yaniya bıçak gibi bir şey mi olsun diyorsun Uluguş?”

“Hançer gibi! Uluguş yolladı de, bilir o! Onun adı Acara, bilir benim içimdekini! Selam söyle!..”

Kabak Musdu: “Benden selam söyle komutana!” dedi. “Çok çok hörmet eder, gözlerinden öperim. Öpöz

karakolumun komutanı! Aynen böyle söyle!..” dedi.

Şerif Çavuş: “Burası 118, burası 118, anlaşıldı tamam anlaşıldı tamam!” dedi, telsizi kapattı. İdris’le Ferhat’ı çağırdı sonra: “İkiniz burda kalacaksınız! Bekleyeceksiniz Velikul’un evini! Kimsecikler gelmeyecek! Uluguş’u sokmayacaksınız! Koca Linlin de gelmeyecek! İlle de Uluguş’u sokmayacaksınız! Haydi marş marş!..”

İdris’le Ferhat topuk vurdu.

“Askerliğin gözünü seveyim!” dedi İt Omar.

“Askerler olmasa bizi kartallar yer, kartallaaar!..” dedi Musdu. “Bu akşam gitmeyin, kalın! Bir kuzu çevirteyim! Açtırayım Sefaret içkilerinden! Urus votkası, Alaman birası, Macar şarabı, Amerikan cini... Anladınız mı? Kuzunun yağından helva kardırayım!..” Şerif Çavuş: “Yarın Ankara’ya gideceğim dedim sana Kabak Ağa! Kızları evci çıkaracağım! Başka bir zaman gelir içerim içkilerini! Ama ben Sefaret içkisinden hoşlanmam bilirsin! Bana bizim Kulüp rakısı olacak! Keklik etini de haşlatırsın! Lop yumurtaya da furgunum biliyorsun!..”

“Benim Cinli Kamile yapar lop yumurtayı! Kaynar suya atar, üç Kulhü, bir Elham okur. Alır hemen sudan. Sen lop diyorsun, biz kaysı deriz. Her zaman buyur, her zaman yaptırayım! Afiyetle ye...”

“Çok seviyorum lop yumurtayı, balı...”

“Dert ye!..” diye fısıldadı Koca Linlin. Paslı tırpanı elinde sallıyor. Usulca kahveye girdi. “Dert ye de içinde kurt olsun! Kansere, ülsere çevirsin inşaallah! Durmadan hekimlere, cerrahlara koş! Amaliyat masasında geber sonunda inşaallah!..”

“Linlin’e bir taze çay demleteyim mi?” dedi Musdu. “Gitmeden birer çay içelim hiç olmazsa!”

“Olur, içelim!” dedi Şerif Çavuş.

Musdu bağırdı içeri: “Hepimize birer çay yap Koca Linlin! Kelle say, burdaki tüm yarenlere yoldaşlara çay getir!..”

“Bak... Bu yoldaş sözcüğünü kullanmayın dedim size Kabak Ağa! O kadar söyledim, Moskof sözcüğüdür!”

İt Omar, naylon yağmurluğun içinde sırıttı: “Kadim sözcüğümüzdür! Atalarımız da söylerdi...”

“Uruslar yoldaşım yoldaşım der. Bırakın şunu!”

“Hatırın için bırakırım mına goyum!” dedi Musdu.

Koca Linlin bayat çayı doldurup götürdü.

“Hava gözel açtı!” dedi İt Omar.

Hafız: “Bulutlar yükseldi iyice!”

“Öğlen olmadan bulduk kızı!” dedi Eski Muhtar Cemal. “Havana karı ne yapıyor acaba? Haberi oldu mu, olmadı mı?”

“Köyün içinde adak üleştirsin!” dedi İt Omar.

“Adak dedin de aklıma geldi: Fıstık üzüm var mı Koca Linlin?” diye bağırdı Kabak Musdu.

Koca Linlin çayları getirdi, “Yok!” dedi.

“Tunceeeer!” dedi oğluna. Gel buraya! Şu elliliği al; çekirdeksiz üzümle fıstık getir! Getir Gökçimen’in bebelerine üleştir! Bakkal Eyüp’te vardır!..”

Havana, açılmış bir zarf getirdi Jandarma Ferhat'a Evşen'i kucağında sıktı. "Şunu bir okuyuver kurbanım!" dedi. "Senin gibi bir oğlum var askerde! Bu mektup dün geldi, okutamadık!" Göz yaşlarıyla zarfın üstündeki yazıyı ıslatmıştı. "Bir okuyuver kurbanım!"

Ferhat kahırlandı:

"Benim okur-yazarım yoktur yenge; İdris okusun!.." dedi.

Dürü, içerde uğunuyor duvarın dibinde.

İdris mektubu çıkardı zarftan:

"Yüksek bir huzura takdimdir. Ey benim muhterem pederim!" diye başladı.

"Oku candarma! Babasına yazmış Kamil'im!"

"Babacağım, tarihli mektubunu aldım. Hemşirem Dürü'nün durumunu, benden soruyorsun. Sen bu işe evet deyip verici olmuşun. Ben senin bu cevabına memnun olmadım. O Şişgöbek benim kardeşimin dengi değildir. Bana bunu yaptığına arkadaşlarımın arasında çok mahcup oldum! Okuyunca kepim başımdan uçtu! Dilim de kitlendi. Bunu durdurmanın bir çaresini bularaktan, anamı inletmekten vazgeçmeni bizi yaradan cenabı Mevladan niyaz ederim..."

"Kamilim!.." diye hıçkırdı Havana, içeri kaçtı.

"Ey benim elleri havada, dilleri duada, gözü yaşlı, bağrı taşlı anacığım! Eğer sen de benden soracak olursan, ben şimdi subay gazinosuna barmen oldum. Rahatım çok iyidir. Sabahtan akşamaca oturuyorum. Teğmenim beni hiç dövmüyor. Fakat hemşirem Dürü'nün işinden ötürü bağrım yanık, içim eziktir..."

Ferhat doğrulup kalktı. Hayatta gezinmeye başladı:

"Türkiye'nin bütün anaları, dahi oğulları... eziktir! Çok eziyorlar bizi arkadaşım İdris!" dedi. "Kamil arkadaşımızı barmen yapmışlar bak! Barmen ne demek acaba? Barmen?.. Barmen?.. Sen duydun mu barmen ne? Pabuç mu sildiriyorlar acaba? Barmenin ne olduğunu hiç duymamışım!.."

"Hemşirem Dürü'ye çok selam ederim. Hemşirem küçük Evşen'e çok selam ederim. Her ikisinin ikişer gözlerinden özlemle öperim. Ablam Cevriye ye, eniştem İzzet'e ve küçük yeğenlerime ayrı ayrı selam ederim. Hal ve hatırlarını sual eder, büyüklerin ellerinden, küçüklerin gözlerinden öperim. Babacığım, hayırlı cevaplarını beklerim. Beni bu gurbet elde, vatani vazifemin başında sevindirmeni, bizi yaratan Ulu Tanrıdan dilerim..."

"Barmen yeni bir tüfek mi?"

"Amerikan tüfeğidir belki!.."

"Kimbilir ne zordur eğitimi?"

"Yok! "Rahatım iyi!" diye yazıyor..."

Havana, Dürü'nün üstüne kapandı.

Dürü de hıçkırıp çulun üstüne kapandı:

"Ana!.. Sen ağlama, ben ağlayım!.."

"Ulan bu çaylar ne?! Bu çaylar ne ulan dürzü Linlin? Bulaşık suyu gibi bunlar ulan kerhaneci!" dedi Kabak Musdu, boşalttı bardağı yere. "Aaah, çayı benim Cinli Kamile

yapacak! Tavşan kanı gibi olacak! Halis, mis gibi çay! Öyle çay ki, kokusu köyün içini alacak yudumlarken!..”

“Zift için zift! Sizin gibi köpeklere bunlar bile çok!” dedi, of puf etti Koca Linlin. “Sizin gibi kudurası köpeklere!..”

Şerif Çavuş bardağı yere koyup kalktı:

“Haydin bize eyvallah!” dedi.

“Güle güle gidin! Devletle, şevketle, selamlarla gidin!..” diye dua etti Kabak Musdu. “Başlarınız ağrımasın! Terfiyeleriniz sürekli yükselsin! Komutanın gözlerinden öperim! Ona çok keklik getireceğim! Düğünden sonra keklikleri harman edeceğim onun evine! Öz karakolumun aynasını yeniden gezeceğim?..”

Koca Linlin, “Ben Demirci Acara’ya gidiyorum!” dedi Dikeç Ali’ye. “Burası sana teslim! Taze çay demleme! İtlere bayatından verirsin! Haydi hoşça kal!..”

Suları sıçratarak çekip gitti cip.

Musdu; Cemal’i, Hafız’ı, İt’i çağırdı.

“Dört yanınıza dikkat edin! Kuş uçurtmayın evin çevresinde! Gece gündüz nöbet tutun! Bir daha böyle faklara bastırmayın beni! Az daha kalbim duruyordu! Valla öleyazdım! Zor kurtuldum!..” Tuncer’e göz etti. “Çalıştır kamyonu, gidelim!..” dedi.

Yeni ayırdına varıp bağırdı Musdu:

“Kesin Cezayir’i, kesin! Şen ola’yı furun dürzüler! Ne bu, hep Cezayir, hep Cezayir.!.”

Kör Celal çalmayı bıraktı:

“Yorulduk!” dedi. “Yarım saat istirahat!”

“Şen ola’yı furun ben köyden çıkarken!..”

“Olmaz! Yarım saat dinleneceğiz! Omarlardan gelmiyor, damarlardan geliyor! Bizimki de can! Patlıcan değil yaniya!..”

“Mına godumun Kızılibiği!” dedi Kabak Musdu.

“Kendi mına goy, ikide bir ağzını dağıtıp durma!”

“Senden başka çalgıcı yok gibi memlekette, vardım da seni getirdim! Oğlanı yollayıp Keskinli Hacı’yı getirteceğim bu gece! Sizi hastir edip ona çaldıracağım!..”

“Benim bildiğim Hacı gelmez böyle düğüne! Gelse de Şen ola’yı çalmaz bu durumda!”

“Paramla değil mi, istediğim havayı çaldırırım!”

“Paranın mına goyum! İstirahat etmeden çalamam!”

“De buyur!” diye bağırdı Kabak Musdu. “Ölen mi kanlı, öldüren mi ulan? Köyün ortasında, tanığın tapığın biriktiği sırada elimden bir iş çıkartacaksın bana ulan! Bak sana çal diyorum ulan!” Tabancasını çıkardı belinden: “Parayla çalıyorsun ulan! Baban hayrına çalmıyorsun ulan! Ben bir topal pire için koca dünyayı yakarım ulan! Ulan mına godumun Kızılibiği! Çal diyorum sana ulan!..”

Salih, gırnatayı aldı, Celal’e göz etti. Celal zurnayı ağzına götürdü. İbrahim davulu aldı gönülsüzce. Başladılar.

“Canlı canlı çalın!”

Davullar çift çift furula

Avluda halay kurula

Düşler hayıra yorula

Şen ola düğün şen ola

Şen ola, şen ola, şen ola...

“Canlı çalın, mına godumun kavatları!..”

Tuncer, Reo’yu çalıştırdı. Yağmur sonu sokaklarına acı bir mazot kokusu yayıldı. Kabak Musdu çıkıp öne oturdu:

“Haşşöyle! Şeeen ola, şeeen ola, şeeen ola!.. Binin şimdi kamyona! Ulan size biraz yüz verince, başıma sıçtınız! Ulan dürzü, hiç demiyorsun, “Ben takanaklı adamım! Komünistlikten fişli, götü çöplü herifim! Yarın başıma bir iş gelirse, gene beni Kabak Ağa kurtarır! Asmağa kalkarlarsa ipten alır!..” Benim ipten adam aldığımı hiç düşünmüyorsun ulan! Ben yolda duran kediye şut çekmem, ama horozların ibiğini yolarım bak!.. Haydin binin şimdi!..”

Çalgıcılar Reo’ya bindi.

“Nerde o ağzı açık Bıyık Bekir?”

Bekir kahvenin kapısında: “Burdayım Kabak Ağa!” dedi.

“Atların birine bin! İkisini yedeğine al, çek getir köye! Ağzını ayırma dört saat! Çabuk Evci’ye gel! Konuklar doluşur birazdan! Dünya kadar işi olur bir düğünün!” Köylülere döndü:

“Heey Gökçimenli komşular! Düğüne hepiniz çağrılısınız! Olan oldu! Ben her şeyi bağışlarım! Küçüklerden kusur,

büyüklerden bağış! Hepinizi bir daha buyur ediyorum! Buyrun gelin! Hepinizi beklerim! Tam tüm gelin! Eşşeğe binin gelin, atla gelmiş mamelesi yapayım! Hörmet edeyim hepinize! Haydin eyvallah!..”

Gökçimenliler:

“Biz kız eviyiz! Uğur ola Şişgöbekli Musdu! Uğur ola!.. Biz Evci’ye gelmeyiz!” dediler.

Kabak Musdu, taaak kapattı Reo’nun kapısını.

Kokutarak çekip gitti kamyon. Temiz yağmurlardan sonra yanık arka boru dumanı içinde oyuldu kaldı köy.

36

KUYULARDA KALANLAR

“Gel ninem Zakey! Ben Uluguş’um! Yoksulum! Yalnızım! Allahım da yalnız. Allahım da yoksul. O bir şeyi parayla satmaz ki, nasıl varsıl olsun? Allahım oğullarını, kızlarını uçurmuş! Kimi kimsesi kalmamış yanında! Yapayalnız! Benim gibi yalnız! Hem de yoksul!.. Demek o Topak Soyulcan, Uluguş’u uğratmayın demiş! Desiiin! Ben onu hesaba katmam ki! Demek kapıya iki candarma dikmiş! Kimseyi koymayın demiş! O kır serçeyi hele hiç koymayın demiş! Ötürekli Linlin’i de uğratmayın demiş! Uğramayıveririz biz de! Dürü’yü kalbimizin sıcacık yerine saklarız. Benim hörü meleğim. Keremce’nin kızı Zakey’im! Çobanın kızı Zakey’im! Ben de bundan sonra sana “Dürü” derim. Benim bir Dürü’m de sen olursun! Dürü’ye deyeceklerimi sana derim. Sen de götürür ona dersin. Süzersin, seçersin dediklerimi, götürür Dürü’me söylersin. Katarsın kafasına. Aklını erdirirsin. Erdirir inandırırsın. “Otur dorumum, otur Göküş Dürü’m!” derim sana. Bundan kolay ne var? Değil mi gözel Zakey’im? Tövbe Dürü’m? Onlar uğratmazsa, biz de böyle yaparız değil mi anam? Ben kızları şu gözümün kirpiğine korum. Bu gözüm kör olursa, kaldırır ötekine korum. Ben kızları böyle kıymetli tutarım. Zakey’ime Dürü’m derim! Dürü’me diyeceklerimi sana derim değil mi Zakey’im?”

Zakey oturmuş, bakıyor. Anlamağa çalışıyor. Anladığını dönüp bir daha anlamak istiyor. Birden anladı:

“Heya Uluguş nine!” dedi birden. “Heya!..”

Uluguş uzattı elini. Başından tuttu Zakey’i. Öptü gözlerini, yüzünü. Saçını öptü. “Heya diyen diline kurban olayım! Gel otur şurama! Otur dizimin dibine! Gel diz çök! Bak, tırpanı buldum deyim sana. Köfünün içindeymiş deyim sana. Onlar karakol aynaları, telsiz cihazlarıyla, itleri

mitleriyle, yağmurlukları içinde soyulcan gibi, Sarı'nın evini sin sin kuşatarak Dürü'mü bulurlar da, ben tırpanımı bulamam mı? Ben de tırpanımı buldum deyim sana! Yolladım Demirci Acara'ya deyim sana! Demirci Acara, iki yanına yiv verir, hançer gibi yapar, gözel bir alete benzetir tırpanımızı deyim sana. İt Omar'ın gözünden keskin, Tilki Şerifin cihazından, Amerika'nın aynasından algın yapar deyim sana! Demirci Acara bunu yapmaya hemen bugün başlayacak deyim sana! Tırpanı Koca Linlin'le yolladım, birazdan kendim de gider, bakarım deyim sana. Hafız ezanı okurken, Kör Celal Şen ola'yı çalarken, deşilesi Kabak Musdu yılanın ödünü, kuşun sütünü sofralara döküp Kızılca'nın itini çakalını sarhoş ederken, "Gözel yivle tırpanımızı hey Acara!" derim. "Bundan kelli bizim ömüller kömürden, arzumandımız da bu eğrice demirden!" derim ona. Dürü'm, göküşüm, dorumum, yanığım, anam! Seni görünce benim kanlarım ılıyor derim sana. Sen bir zaman tutturdun kendimi asacağım! Sen kendini asacaksın da ne olacak derim sana! İyi işit bu sözümü, iyi belle, gün kalmıyor Dürü'cüğüm derim sana! Karakızın Haçça astı da ne oldu, Koca Korkmaz'ın Ümmü astı da ne oldu? Kendini asan kız yellere, sellere karışıp gidiyor derim sana: Hayın düşmanlar da bildiklerinden kalmıyorlar derim sana. Ovadan esen, gökten yağan, yerden biten akılları onlar toplamış da bize topraklı tahıllar mı kalmış derim sana! Biz kendimizi asacağımıza, onlara birer iş yapalım, şu dünyada işlerin iyisine benzesin derim sana. Bizim elimiz taş tutmayı, demir tutmayı, tüfek tutmayı bilmez mi derim sana! Sen şimdi gözel Dürü'm, ama gönüllü, ama gönülsüz, varıp gideceksin o deşilesiye! Gitmesen de götürecekler! Bu dağların içinde çaresizsin. Elin kolun kısa; evlerin köylerin içinden köleden ayırdın yok. Bu yüzden zorla götürecekler seni derim sana. Gideceksin de nasıl duracaksın o zindan kalenin içinde derim sana. Bir gün değil, beş gün değil, on beş gün değil! Koca bir ömrü nasıl kömür edeceksin derim sana. Nasıl gireceksin o deşilesinin koynuna da, sabahlaraca kalacaksın derim sana. Takma damaklı ağzıyla, o fişek kapçıklarıyla seni öptüğü

zaman, senin gözel dilini ağzının içine aldığı zaman, iğrenmeden, kusmadan, kabaran gönlünü nasıl bastıracaksın, kendini nasıl susturacaksın derim sana. Sen bir çiğdem çiçeği idin! Taşların dibinde bitmiş idin! Seni tutup kopardılar! Koparıp bu zindana getirdiler! Bu deşilesinin eline verdiler! Bu deşilesi seni koklamağa mehel mi derim sana! Bu dünyada hangi kız kocasız kalmış da sen kalacaktın hey Dürü'm? Bu herkesin dengini bulabileceği kadar geniş dünyada sen de bir dengine varaydın da, dengin kör, topal olaydı! Malı davarı, parası, naylon yağmurluğu olmayaydı! Evinde hasırı çulu olmayaydı! İki el bir baş için değil mi? Sırt sırta verirdiniz! Gün kazanır gün yerdiniz! Ne yapacaksın bu deşilesinin ateş düşesi konağında? Köpek yeyesi malının sana ne faydası var, senin kanın ona kaynamadıktan sonra? Bacadan eniyor ayvanın dalı, gözel ne yapacaksın bu kadar malı, işte görünüyor dünyanın hali... derim sana! Seni getirip bu deşilesiyle kul ettiler. Senin ömrün kömür oldu. Senden arkada daha ne kızlar var! Onların da olacağı sen gibi! Çevremizi çaresizlik çevirmiş! Zalim varsıllar altınla, urbayla bağlamış elimizi kolumuzu. Belki onların olacağı senden bin beter. Sen kendini düşündün, meramına erdin, ermedin. İnsan bu dünyada bir kendini mi düşünür? Senin ömrün zindan! Senin ömrün işte bu Topak Soyulcan! Senin ömrün körüğün önünde kömür! Senden sonra küçük bacın Evşen var. Sarı'nın Sultan var. Hasibe var. Zakey var. Naciye var. Keziban var. Onlar serçe sürüsü gibi senin için çırpındı. Sen onları düşünmeyecek misin derim sana! Onlar varsıllığına güveniyorsa, biz de yoksulluğumuza güvenelim. Onlar açıkgöz de biz kör müyüz gııı, derim sana! Ben bugün derim, sen gider bugün anlatırsın gözelime. Candarmalar tutmuştur kapıyı, tutsunlar! Onlar beni, Koca Linlin dedeni sokmayacak. Ama seni sokarlar. Benim giremediğim yere sen girersin. Girer anlatırsın. Gelirsin gene anlatırım. Kınası yakılırken gidersin. Çeyizi serilirken gidersin. Başını düzmeğe geldiklerinde gene gider anlatırsın. Saatlerin, saniyelerin kadir kıymetini ben bilirim, sen de bilirsin. Aklını erdirirsin gözelimin. Erdirir

inandırırsın. Kalbimin her dediğini sana derim. Sen de ona dersin. Eline bir ip alıp ahıra gidersin, kendini asar öldürürsen, ardından kendini asıp öldürdüğünü söylerler, neye yarar bu? Ama tutar düşmanını öldürürsen, düşmanını öldürdüğünü söylerler. Bu ondan daha iyi değil mi derim sana. Hem de düşmanlarından, düşmanlarımızdan biri eksilmiş olur. Bu ondan çok çok iyi değil mi? O zaman da düşmanını öldürdüğünü söylerler. İnsan insana, Türk Türk'e düşman olur mu? Ah ne ayıp, ne ayıııp derlerse, onların bize yaptığı dostluk mu dersin! Varsıl yoksul diye ne ayırım yapıyorsun derlerse, kör olasıcalar, asıl bizi siz kendiniz ayırmadınız mı? Dikelin ayaklarınızın üzerine, bir kendinize, bir bize bakın dersin!.. Zaten sen bunları kendin görmüyor musun, bilmiyor musun derim sana! Onlar kuvvetli, onlar varsıl, ama az! Biz yoksuluz, ama çoğuz! Hiç onların eksilmesiyle, bizim eksilmemiz bir olur mu derim sana! Varsılın canı tatlı olur. Varsılın canı kıymetli olur. Onlar yılar, biz yılmayız. Biz hiç yılmayız derim sana! Bu sözümün neresi yanlış derim sana! Nasıl olsa senin sonun ölüm derim sana. Öyle de ölüm, böyle de ölüm! Madem ölüm; ölüm bir işe yararsa kötü değildir. Ölüm bir işe yararsa hoş geldi safa geldi derim sana! Aaaah; şimdi o Karakız'ın Haçça kendini öldüreceğine Yazırlı Haydar'ı öldürseydi; aaah o Koca Korkmaz'ın Ümmü kendini öldüreceğine Yalama Talip'i öldürseydi; onlardan sonraki kuduruklar paralarını sallayarak gelip bunca körpe kıza alıcı olabilirler miydi? Hiç değilse o Haçça'yla Ümmü bu yolu tutsa, bu deşilesi Kabak gelip seni alıcı olabilir miydi derim sana! İnsanın kendini asması kötü bir yanılmadır. Hiç değilse bu ikisi kendini asacağına düşmanlarını öldürse; öncekilerin koyduğu yanılmaları kesen büyük bir böğet olur! Düşmanlarımızın damarını kesip kanını kurutan bir bıçak olurlardı derim sana! Şimdi sen bu deşilesi Toprak Soyulcan'a bunu yapabilirsen, senden sonra olacakları böğersin derim sana! Sultan'ı kurtarırsın; Sevim'i, Zakey'i, küçük bacın Evşen'i kurtarırsın derim sana! Bunlar da senin gibi gözel, bunlar da senin gibi görenin göz koyacağı birer maral derim sana! İnsanın kafası

bir ışıldaklı kutudur. İnsan onu işletirse ne akıllar, ne fenler bulur! İnsan, kafasının ışıldaklı kutusunu işletirse, demirden tırpan yaparsa, düşmanların cihazından yılmaz da kendi kafasını cihaz eylerse çaresiz kalmaz. İnsanın elinde çareler çoğalır. Bir insan bir çare bulursa, o çareyi sınarsa, öteki çaresizler o çarenin sınandığını, o çarenin iş gördüğünü görürse, çaresizlerin elindeki çarelere inancı artarsa hiç dayanır mı o düşman? Dayansa kaç gün dayanır derim sana. Bunları götürür gözelime anlatırsın değil mi? Belletirsin değil mi? Koca Linlin deden gibi kuldan köpekten, tilkiden tavşandan, Tilki Şerif'ten, İt Omar'dan, hiçbir şeyden, hiç kimseden korkmazsın değil mi? Korksan bile korktuğunu belli etmezsin, korkunun ecele bir faydası yoktur değil mi? Korkuyu kalbinden çeker atarsın! Korkuyu iki elinin arasına alır, boğuverirsin! Sonra da dünyada korku diye bir şey yokmuş gibi çıkar ortaya dikelirsin. Kafanın ışıldak kutusunu işletirsin. Benim bu dediklerimi kendi aklınla kurar, yorumlarsın. Sırasını sektirmeden, bir bir yaparsın değil mi Dürü'm? Bunları yapacağını da hiç kimselere sezdirmezsin değil mi kızım? Düşmanın her yerde eli kolu, gözü kulağı, Hafız'ı, İt Omar'ı, Cemal'ı vardır. Karılar içinde karıları, kızlar içinde kızları vardır. Düğün evine dost gelirse, dostların arasında düşman da gelir. Karnındakini düşmana belli etmezsin. Düşman, başını yere dikip düşünen, ağlayan kızdan hile sezer değil mi kızım? Korkup titreyeceğine, bir iş yapacakmış gibi başını dikip düşüneceğine, gamı kasaveti atarsın üstünden. Hiç o eski Dürü değilmiş gibi güler oynarsın. Sevinirsin. Kurulacağı, yordamlanacağı sana Uluguş ninen kurar yordamlar. Zakey bacın da gelir bir bir anlatır. Belletir. Aklını erdirir. Kalbini inandırır. O düşünüyor deye şimdilik sen kendini bırakırsın. Düşmanın karısı kızı gelince gülersin. Çıkar düğün sandığının üstüne oturursun. Seni görenler, “Aman ne şirin kıız! Aman ne şeker kıız!..” der; laf ettik sanır; aldanırlar değil mi kızım? Hep biz aldanacak değiliz ya, biraz da onlar aldansın. Aldanmak yoksulların alnının silinmez yazısı mıdır? Şimdiyece aldandığımız yetiversin değil mi kızım? Başını bozmaya,

saçını çözmeye geldiklerinde, eline al kırmızı kına yaktıklarında, yatağını yorganını dürüp bağladıklarında, çeyizini serdiklerinde, iç yengenle seni baş başa bıraktıklarında, iç yengen sana olmaz olası gerdeği anlatırken, sandığını hazırlarken, Toprak Soyulcan'a götüreceğin helvayı kararken, köyün kızları kendi arasında halay, horon çevirirken, Şen ola düğün, şen ola, şen ola!.. diye el çırpıp oynarken hiç yüzünü asmaz, ağlamazsın! Bu dünyada ağlanacak dert çok! Hepsine ağlamaya kalksan ömrün yetmez! Köylük yerin kızları sırt bilmez, baş bilmezler çocuk diye! Dur otur bilmezler büyük diye. On üçüne basar basmaz gelin olurlar ama dengine varamaz kızdır diye. Yoksuldur diye. Köylük yerin kızları ne okuma bilir ne sayı. Ne bir oğlanla konuşmayı, ne çıkıp bir şehir dolaşmayı! Kızılca'ya bile yalnız evlenecekleri zaman doktor mayenesine inerler! Onu da hökümet nikahıylan alırlarsa! Koca ömürlerini böylece gömerler köylerin mezarlığına, değil mi kızım? Çekilecek çile midir bunlar? Dağ daş götürmez, biz nasıl götürelim? Bu dediklerimi hep anladın, belledin. Şimdi de varıp öteki kızıma, Dürü'me belleteceksin değil mi kızım? Gökçimen'in görgüsüz karıları, Velikul'un evini doldurmadan, kıymetli saatleri ziyan etmeden, oturur bunları bir bir, fısfıs anlatırsın. Sonra Dürü'mün yanından ayrılmazsın. "Biz onunla ahretlik olduk! Biz onunla kan yalaştık! Biz onunla ayrılırsak canı sıkılır, ağlar! Ben de ağlarım! Bana Zakey'i çağırın, hiç kimseyi istemiyorum, hep Zakey'i istiyorum! Biz onunla bir daha kimbilir ne zaman görüşeceğiz? İşte ben çekip gidiyorum; serenler serenler, yüksek serenler; biz gider olduk mamur kalsın viranlar; ahret hakkını helal etsin yarenler vaaay! dersin! Zakey'imden ayrılmazsın! Onunla oturur, onunla yatarsın! Ona anlatırsın, onu dinlersin! Sonra bir koşar, Uluguş ninene gelirsin. Uluguş ninene anlatırsın. Onu dinlersin. Sonra gene Dürü'mün yanına gidersin. Düğün bitenece, mekik gibi bu görevi aksatmazsın! Görev dedikleri şeyi hep Tilki Şerif bilecek değil ya! O bilirse biz de biliriz. O yaparsa biz de yaparız. Görev onun için namus ise, bizim için de namustur,

değil mi güvercinim? Anladın dediklerimi değil mi feslikanım? Köstebek yavruları, kedi enikleri gibi bu dünyaya kör gelip kör gidecek değiliz değil mi kızım? Ben Uluguş'um yoksulum! Allahım da yoksul! Yoksullara değer vermezler. Varsın vermesinler. Onları hesaba katan kim? Biz de kendimizi kendimiz hesaba katarız. Zaten bize değer verseler, asıl o zaman hiçbir değerimiz olmaz. Biz bunu anlamayacak kadar avanak değiliz; değil mi kızım? Belki şimdiyece avanaktık. Şimden sonra avanaklığı bıraktık. Silkinip kalktık, değil mi tatlım?.."

Zakey, kara çil yüzünde iki fincan gibi açılmış gözlerini yanaştırdı birbirine. Çattı kaşlarını. Durdu bir zaman. Anladıklarını bir daha anlamağa çalıştı. Sonra birden:

"Heya Uluguş nine; heya!" dedi, ağzını şapırdattı.

Uluguş da derine çekilmiş gözlerini oynatıp öne çıkardı. İkisini birbirine yaklaşardı. Yaklaştırıp Koca Linlin'in gözleri gibi bir çift namlu yaptı: "Aferin benim çilli Zakey'im, benim akıllı, zekalı; çaresizliklerde çare, karanlıklarda löküs lambası kızım, aferin!.." dedi. "Heya deyen ağızlarından öpeyim!" dedi. Yüzünden gözünden öptü! Öptü saçından! Elini sırtında, başında gezdirdi. Okşadı bir zaman...

"Demek anladın?"

"Heya, anladım!.."

"Öyleyse kalk!" dedi. "Kalk, ufacık, çil kanatlı bir tarlakuşu gibi uçarak Dürü'mün yanına var! Anlat dediklerimi! Sonra gene ufacık bir tarlakuşu gibi uçarak gel! Gene anlatayım, gene git! Haydi gözel Zakey'im!.."

Zakey kalktı. Uluguş'un daracık avlusundan, çil kanatlı ufacık bir tarlakuşu gibi uçtu gitti!

37

DÜĞÜN BAYRAĞI

Kızılcalı çalgıcılar Evci'de, davula ölü gibi vurup, zurnaya gırnataya ölü gibi üflüyorlar. Kara, küçük, kuru bir çalgı olan kemanenin yayını ölmek üzere olan bir çalgıcının çekebileceği kadar çekiyorlar. İçinin hiç istemediği bir işi para zoruyla yapmak Kör Celal'e dokunuyor, ona çöken isteksizlik arkadaşlarına geçiyor.

Fakat düğün, şenliğini buldu! İçenler, bağıranlar; halaya kalkanlar; dama, merteğe, tavana hiç durmadan sıkanlar, çalgı gereğini daha fazla duymadan coşkunluğu sürdürüyorlar.

Gökçimen'e geldikleri zaman da öyle cansız, öyle ancak ölülerin çalabileceği gibi çalmaları Uluguş'un hoşuna gitmiyor. Bir ara Sevim'le haber yolladı: "Beri bak Celal emmi, Uluguş ninem gelirse, tüm bıyıklarını yolacak! Yasımız mı var da böyle cansız çalıyor, çaldırıyorsun? Biz öyle bir insanlar olduk ki, bunca yıldır, yüzyıldır, bu taşların dikenlerin içinde, bir çileden, binlerce çiçek açtırmasını sezer olduk inşaallah! Canlı çal, hiç değilse Gökçimen'e geldiğinde şatır ol! Uluguş ninem böyle diyor Celal emmi! İyi çal!.." dedirtti.

İnsanın içinden gelmeli! Gelmeyince zor! Kör Celal, Uluguş'un hatırı için bile şen olamadı. Kabak Musdu'nun bu düğününde bir türlü "şatır" olamadı.

Konağın saçağında dikili geleneksel düğün bayrağı, başı damdan altı metre yukarda, kıpırdamadan duruyor öyle. Ama yanındaki ayyıldızlı bayrak, havada rüzgar filan olmadığı halde, yırtınırca çırpınıyor, ökseye tutulmuş keklik gibi, kurtulmaya çabalıyor.

Geleneksel düğün bayrağı bayrak değil aslında. Direğin ucunda kurutulmuş üç ceviz, içi boşaltılmış üç yumurta, biraz da yeşilli kırmızılı yün...

Ay-yıldızlı bayrağı herkes asmaz. Çevre köylerin hiçbirinde yok o görenek. Kabak Musdu getirip, “Görenek değilse gösterelim görenek olsun! Hem de rengini kanımızdan alan ay-yıldızlı bayrağımızın göreneğini, Kızılca köylerinde, en milliyetçi adam olan ben başlatayım!” dedi. Seksen santim eninde, yüz yirmi santim boyunda bir bayrak getirip ötekinin yanına, bir metre arayla dikti.

Düğünün son günü, kuşluk vakti, delikanlılar tabancaları alıp geleneksel bayrağın başındaki kabukları düşürmeye çalışır. Gerinip gerinip sıkarlar. Vuran ödül alır. Düğün sahibi, gücüne göre armağanlar verir. Kabak Musdu’nun düğününde de başladı bu. Ama konukların çoğu saçlarının dibini bile içkiyle ıslattığından, Musdu’nun düğünde bu yarış sadece Evcili delikanlılar arasında olmadı, Kızılca’dan gelen morukların da isteğini uyandırdı. Bir patırtı kütürtü başladı. Bu yarısı yıkılan, yarısı yıkıldığı zaman kolay kolay kalkamayan coşkun atıcıların kurşunları her zaman geleneksel düğün bayrağına değil, asıl bayrağın ayına yıldızına yöneliyor.

Konuklar arasında dost var, düşman var. Ar belasına çağrılmış ukala, cakcak, kopuk memurlar, Şube görevlileri filan da bulunuyor. Bayrak, tabancalar patladıkça çırpınıyor. Musdu da konukları gibi “coşkun”. İki gündür, hele Dürü bulunduktan sonra, Allaha çok şükür, rakılar, şaraplar, kaçaklar, Tekel’inkiler, sefaretlerden gelen votkalar, viskiler, likörler, konyaklar, cinler... ne varsa birbirine karıştı, su gibi aktı maşaallah!..

Düğün işlerinin baş çevirgeni Baki Hoca:

“Allahım Rabbim esirgesin! Ağamızın başına bir iş gelir! Bu bayrak işleri tehlikelidir!” diye koştu. Musdu’yu bir köşeye çekti hemen. Kulağına, gözüne, ikide bir “Haa! Hıı!” deyip duran ağzına söyledi, anlatmaya çalıştı. Ama baktı kavrayacak durumu yok, kolundan tutup gençlerle morukların nişan attığı yere sürükledi ağasını: “Bak Ağa!” dedi. “Ay-yıldızlı bayrağımızı furuyorlar! Bundan helbet furanın başına bela gelir. Ama senin de adın boklanır! Çünkü Evci köyünün ağası sensin! Düğün senin!” dedi.

Geçten geç anladı Kabak Musdu.

Ama anlayıncaya kadar nişancılar, “Ağa atışımızı beğensin!” diye, ay-yıldızlı bayrağın tozunu, güvesini epeyce çırpmıştı.

Birden ayıldı Kabak Musdu:

“İstoooop!. İstop diyorum ulan dürzüler! Kafayı çekip çekip Amerikalılar yapsa yeri göğü yıkarsınız! Kalkmış ay-yıldızlı bayrağımıza kurşun sıkıyorsunuz! Hemen istop!..” diye bağırdı. “Valla yukarda benim odada kafa çeken kaymakamla komutana kendi elimle teslim ederim sizi! Ulan sizde Türk kanı yok mu? Allah size hiç milliyetçi ruh vermedi mi? Siz milliyetçi milliyetçi içmeyi bilmez misiniz? Sarhoşun da milliyetçisi olur ulan!..” Belinden tabancasını çıkarıp nişan atışını durdurdu. Sonra, biraz ayıklardan iki adam çıkardı damın başına. Çabucak, ay-yıldızlı bayrağı on metre öteye çektirdi. Böylece bayrak kurtuldu. Gene hüzünlü hüzünlü dalgalanmaya başladı Türkiye’nin bütün direklerinde dalgalandığı gibi... Kuru cevizlere, yumurta kabuklarına nişan alma yarışı yeniden başladı. Musdu konuklarının yanına döndü. Kaldığı yerden sürdü şenlik.

Düğünün son günü olduğu halde, Kızılca’dan konuk geliyor hala! Ciplerle, taksilerle akıyorlar. Ankara’dan gelen de var. Konuklar Cintaşı’nın orda göründüğü zaman, birkaç

el silah atıyor, bekliyorlar. O kadar çok silah atıldığı ve hangisinin nerden geldiği belli olmadığı için, bazen karşılamak zor oluyor. Bu yüzden Baki Hoca, komşu evlerden birinin damına iki çocuk yatırdı. Konuklar görününce haber veriyorlar. O zaman Baki Hoca, "Haydin bakalım Celal Efendi, gidin bunları da karşılayın! Hem de biraz canlı çalın, ölü müsünüz?" diyor, koşturuyor çalgıcıları. Koşturuyor çalgıcılarla birlikte çocukları, delikanlıları.

Davulcular önde, delikanlılar arkada, "Heey!" çekerek, silah atarak, Cintaşı'ndaki karadudun yanınaca varıyor, konukları orda selamlıyor, sonra dönüp onlarla birlikte düğün evinin avlusuna geliyorlar. Bazen kocakapının dışında, bazen içinde, Kabak Musdu'yla görüşüp sarmaşıncaya kadar, o inmezse Baki Hoca ile el sıkışıp buyur edilinceye kadar çalgıcılar çalıyor. Sonra Kör Celal davulu önlerine koyuyor. Kağıt para, nikel para, bahşişlerini bırakıp, aşağıdan mı olur, yukarıdan mı, bir odaya, içki sofralarından birinin başına oturuyor konuklar. Bir yandan Baki Hoca'nın karısının pişirdiği kahveler, delikanlılardan biri eliyle sunulurken, bir yandan kebaplar, kavurmalar hazırlanıp geliyor, içki masası birkaç çeşit peynirle, yumurta, leblebi, kuru yemiş, domates biberle, kavun karpuzla, haşlanık patatesle, kokulu elmalarla, bardaklarla, kadehlerle donatılıyor. Donatımı eksilen masalar yeniden donatılıyor. Birkaç yudum içildikten sonra tabancalar çıkıyor, tavana, tahtaya, havaya, yere toza sıkılıyor. Bazen birkaç kadeh içmeğe gerek kalmıyor. Kimi geldiği yerden sarhoş geliyor. Kimi elinde şişe, taşıtın içinde, dikerek geliyor.

Bir şenlik, bir şamata, bir görülmedik alem Musdu'nun düğünü. Musdu'nun bu düğünü, başındaki kedere, aksi kadere karşın, bundan önceki iki düğününü bastırıyor. Dürü'nün karnındaki aksi cin çıkıp gitti çok şükür! Artık gülüyor, şakıyor! Göküş gözleri dere suları gibi oynayıp duruyor. Gelenlere kalkıyor, el öpüyor. Karıların kızların

boynuna sarılıyor. Anasının evini bırakıp gidecek kız oturur ağlar değil mi? Dürü ağlamıyor, gülüyor.

"Daha ne gülmeler göstereceğim ona! Ebedi güldüreceğim gözel yüzünü! Bindireceğim miniposa, doğru Ankara! Ankara'da taksi tomafili! Bir Çankaya, bir Baraj! Bir Çankaya, bir Baraj! Mehtap Lokantası'nda yoğurtlu kebaplar yedirip Amerikan şurupları içireceğim..."

Benzi biraz soluk, ama o kadar olur!

"Kalaylı kaplarda kavurma! Çekirdeksiz kuru üzüm! Bakar beslerim! Hem de fıstık ile bir haftanın içinde balık gibi yaparım onu!.."

Hoşnutluğundan uçuyor Kabak Musdu. İçinde balık resmi görünen anahtarlığını sol eline almış, konukların şenlendiği odaların birinden öbürüne girip çıkıyor, birçoklarıyla tokalaşıyor, birçoklarıyla sarmaşıyor, "Hayırlı olsun Kabak Ağa!" diyenlere, "Sağ ol yeğen, Cenabı Allah sana da göstersin!" diyor, sonra kendisine uzatılan kadehi alıp; "Şerefinize kardaşlarım!" deyip dikiyor! Bazen içkiyi göğsünden aşağı döküyor, yakasını paçasını ıslatıyor! İçkiyi yarım yamalak yudumlayana kadar beş kişi birden çatalın ucuna takılmış et, peynir koşturuyor. Altın ve platinle güçlendirilmiş dişleri, ağzına aldığı lokmayı çabucak öğütüp yutmağa hazır ediyor. Yutuyor. Ordan çıkıp başka bir odaya giriyor, orasını da şeneltiyor. Konuklar, "Yaşşa Kabak Ağa! Nuroool Kabak Ağa! Hayırlı uğurlu olsuuun!.." diye bağırıyor, tabancaları çıkarıp sıkıyor.

Aş damına da uğradı.

Kadın erkek on sekiz kişi çalışıyor aş damında. Bıyık Bekir ter içinde kalmış. Baki Hoca, dumanın ateşin arasında, sinilerin üzerine yahni et, salata, soyulmuş yumurta, elma, kavun dolu tabakları dizdirip odalara koşturuyor. Koreli

Hüsnü’nün elinde kepçe, keşkek kazanını karıştırıyor. Baki Hoca’nın karısı, dört ocaklı gaz tüpünün başında, kimi sade, kimi az, kimi orta şekerli kahve cezvelerini sokup sokup çekiyor, sonra fincanlara döküyor, “Haydi koştur!” deyip savıyor yardımcılarını. Hüsnü’nün karısı Selver bulaşıklara bakıyor. Dişi dökük ağzını ayıra ayıra gülüyor ara sıra. Karıdan kızdan yardımcıları çok.

Musdu, Hüsnü’ye takıldı: “Ben parayı kazanırken eşşek gibi çalışırım Hüsnü! Alacağıma da dikkatliyimdir. Ama yarenim yoldaşımla yerken esirgemem!.. Ara sıra sen de dikiver! Getirt bir şişe, koy yanına, dikiver!” Baki Hoca’ya bağırdı: “Bir gözel kadeh bul Hüsnü’ye! Bir tabak meze ayır özel! Tıkmışın buraya, vermişin eline kocca kepçeyi, habire terletiyorsun! Olmaz böyle! Neşesini de düşüneceksin adamın!..”

Sonra Selver’e geçti hemen: “Ulan Selver! Ulan bana bak! Hep bulaşık olmaz! Bir et topağı al şurdan, atıver ağzına! Yemeden işlemek olur mu gııı? Bunun burası senin kendi evin sayılır. Hiç çekinme! Sen benim yabancım değilsin ki!.. Ha? Söyle bakayım, yabancım mısın?.. Değilsin!.. Aferin!..”

Baki Hoca’ya geçti: “Sen neden içmiyorsun ulan tabur imamı? Bu dünyada rakı içip bağıracaksın, sigara içip savuracaksın, yatıp yatıp kanıracaksın! Sofuluğun yaşamağa yararı yok, anladın mı?..” diyor, coşkun coşkun gülüyor. “Yani bugün çok şatır oldum! Cenabı Allah hepinizden razı olsun! Ömrüm şenlendi. Elim, kolum, belim kuvvetlendi! Dediğimi anlıyor musunuz? Yani çok genceldim bugün!..” diyor.

Baki Hoca usulca kulağına sokuldu:

“Kuzu damındaki içki tükendi! Ne önlem alalım dersin! Konuklar da durmadan geliyorlar maşaallah! Namlı ağa olmanın sonu budur! Ne yapalım?..”

"Ağasının mına gorum!" dedi Kabak Musdu. "Tuncer'i bulun! Nereye gitmiş eşşeğin kunnadığı? Ulan hiç işlerin civcivlendiği zaman, düğün sahibinin oğlu arkadaşlarıyla içkiye oturur mu? Kaldırıp getirin fırlamayı!.. Yoksa Ekrem'i bulun!.."

Tuncer'i getirdiler, Kasketi elinde, ayakları bitişik, başı öne eğik, babasının karşısında durdu: "Söyle buyruğunu baba!"

Yuşumadı Kabak Musdu:

"İçki bitmiş! Çekeceksin Reo'yu, süreceksin Kızılca'ya! İçki bitmiş! Beni dünyaya şan mı edeceksin ulan! Kamyonu doldurup geleceksin! Tekelci Kazım Beye selam söyle! Depoda ne varsa versin! Parasını anandan al! Kaç bin mi alayım? Kaç bin alırsan al ulan! Reo'yu doldur gel dedim, o kadar!.."

Babasını selamladı. Sallanarak gitti Tuncer. Bir süre ardından baktı. Oğlunu beğenmedi: "Yıkılıp kalayım deme bir yerlerde!" diye bağırdı. "Bir buçuk saate kadar burda olacaksın! Bu kadar içecek ne vardı dürzünün oğlu? Böyle günde el içecek, sen içmeyeceksin! Baban içecek, sen çevresinde döneceksin!.."

İki saat sonra Tuncer kamyonu doldurup getirdi Kızılca Tekel'inden. Şişeleri sandıklardan çıkarıp dağıttı masalara.

Baki Hoca, Kabak Musdu'nun bu çok önemli gününde yüklendiği görevi aksatmadan başardığı için mutluluk duyuyor. Ama namaz vakti gelince eli ayağı titremeğe başlıyor. Cami yakınında. Köye böyle bir kalabalığın dolduğu günde, Musdu'nun Haymanalı ustalara yaptırdığı minareye çıkıp güzel ezanlar okumayı istiyor. Ama Musdu bırakmıyor. Daha düğünün birinci günü: "Bak Baki Hoca, senin imamlığı

üç gün istop ettiriyorum! Düğün görevine dikkat et kardaşım! Düğün görevin bitsin, sonra gene oku ezanlarını, kıldır namazlarını!" dedi, kapattı bu yolu. Bu yüzden çıkamıyor minareye, giremiyor camiye. Üzülmenin faydası yok. Emir, sert demiri hart diye kesiyor! Musdu böyle buyuruyor. Cenabı Allah görüyor yukardan!

Sadece namaz değil, her iş durdu köyde. Okula varıp, "Dersler istoop!" dedi çocuklara. "Düğüne gelip el çırpacaksınız! Hey hoy çekeceksiniz!.." Ankara Öğretmen Okulu'nu yeni bitirip gelen stajyer öğretmen, ık mık diyecek oldu, Musdu çıkıştı ona: "Bana bak oğlum Özkan Efendi! Bu dangır dungurun içinde çocuğun kafasına ders girmez! Esasına bakarsan düğün de bir derstir. Serbes bırak dölleri! Sen de görüş konuş gelen konuklarla. Onların içinde de öğretmen var üç beş. Arkadaşlık et kendileriyle! Müfettiş mi? Aklına yanayım! Tecrübesiz olduğun belli! Ulan Evci köyünde yalnız benim sözüm yürür! Cumhuriyet Bayramı mı? Ne Cumhuriyeti? Onu da gelecek yıl kutlarsın! Haydi geç konukların arasına, ye iç, hayata alış!.."

Özkan Efendi biraz kahırlanacak oldu, ama kime kahırlanacak? Baktı gördü yok ötesi, karıştı konukların arasına, oturdu içki masasına! Saz dinliyor, söz dinliyor, eline verilen tabancayı havaya doğrultup sıkıyor, hayata alışmaya çalışıyor.

Musdu'nun konağından bakınca geniş ekenekler uzanır. İnce bir dere ekenekleri ikiye böler. Derenin iki yanı tarak gibi söğüt ve kavak ağaçlarıyla uzar gider aşağıya. İkişer adım arayla binlerce kavak. İnce, uzun, hüzünlü salınışlarıyla uzaktan göz alır. Söğütler de araları doldurur. Mart gelir dallar patlar, çıvar giderler yukarıya! Üç yıla bir budanırlar. Dünya para tutar söğütler, kavaklar! Ormaniye sıkı şükür! Ankara'da gecekondu yapacak yoksullar kötü kavağın tekine 100 lira verir ayağında! Söğütler kırktan elliden gider trak para! Kavak var üç yüze, kavak var üç yüz

elliye satılır! Kavaklar Kabak Musdu'nundur! Su kıyısındaki söğütler de onundur. Çünkü su kıyısındaki topraklar onundur! Sadece topraktan kalkan ekin ortaktır. Bağlar onundur. Cömert adamdır Musdu. Harımları, bahçeleri vermiştir ortakçılara. Ekip diker, kaldırır, yerler çocuklarıyla. Bağlardan kalkanı bölerler. Kavaklıdere Şarap Fabrikası üzüme iyi para verir. Ama Evci'den kimse götürüp satamaz. Musdu satar. Her bağdan Musdu'nun aldığı hisse toplanınca dünya olur. Çeke çeke bitiremez kamyonlar. Paralarını "trak" alır. Üzüm paralarını getirir, Cinli Kamile'ye verir: "Sok bir köşeye! İyi gün olur, kötü gün olur!" der. Üzüm paralarını biriktirir Kamile.

Ekinleri ortasından böler Musdu. Ekinler, sürülür savrulur; bir ağaya, bir ortağa; bir ağaya, bir ortağa!.. Bölüşümü Baki Hoca yapar. Her çeçin yerini yurdunu süpürüp "Hoca hakkı" olarak Baki'nin ambarına taşımak, ağanınkini çuvallara doldurup konağa getirmek ortakçının görevi. Musdu bunları uygun fiyat bulduğu gün kamyonlara yükleyip Kızılca'ya, Ankara'ya sevk eder. Parasını "trak" alır. Dünya para tutar. Ama Musdu tutmaz parayı. Ticarete yatırır. Ankara'dan, Amerikalıların "Pi-Eks pazarından mal çeker. Yağ, peynir, bal, mor lahana toplar. Alır satar. Paradan da para kazanır. Babadan kalma mülkler olmasa çift çubuk işine bakmaz Musdu. Sevmiyor çiftçiliği. Onun sevdiği, "tecaret". Rahmetli Menderes'in gününde ağalara traktör sağlandığında, üç traktör çekti. İkisini sattı, epey kar sağladı. İki yıl uğraştı kalanla. Sürücüsü, bakıcısı, kahyası, mazotu, yedek parçası, kazası, cezası... sevmedi bu işi! Sattı traktörü. "Ağrımaz başıma ağrı yahu!" dedi. "Neme gereek, ver ortağa, bak keyfine! Baki Hoca da başkahya olsun, tamam!.."

Ortakçılar dürüst adamlar. Buğdayın karnı yarık, niçin yarık? Bölüşülsün diye! Bir ağaya, bir ortağa! Bir ağaya, bir ortağa! Geride bir kile kalsa onun da yarısı ağaya, yarısı ortağa! Bir tek tane kalsa, yarısı ağaya, yarısı ortağa! Bu "usul üzere" çok iyi gidiyor işler! Baki Hoca "bu usul"ün

kitaptaki yerini biliyor. Yılda birkaç kez Musdu cuma kılmağa gider camiye. Musdu girince Baki Hoca buğdayın karnının niçin yarık olduğunu, kitaptaki yerini belirte belirte anlatır topluluğa. Töreli işlerdir çift çubuk işleri! Musdu çiftçiliğe bunun için katlanır. Bunun için ortakçılara iyi davranır, hoş tutar hepsini. Allah da kendisini hoş tutar elbet! Tarlalarının bereketi artar, eksilmez. Tarlaları eksilmez! Babasının günündeki gibi, Gökçimen'in altına altına gider durmadan.

Gökçimen'de Ağa yok. Ama az topraklı hepsi. Az topraklar bölüne bölüne daha da az oldu. Adamın toprağı az olunca geçimi zoralır. Topraktan başka gelir yok. Onlar "tecaret"e giremez. O kadarcık parayla, o kadarcık kafayla nasıl girsinler? Gökçimen'de topraktan sonra bir gelir varsa, o da göküş kızlarına ödenen başlıklar. Ama başlık da düğün sırasında harcanır gider çoğun. Kalmaz elde avuçta. Borca, harca gider. Az topraklı adamın eksiği tükenmez ki! Derken Ankara'da kapıcılık, odacılık... Apartmanlardan birine kapağı atabildin mi, on daireli bir apartmandan eline 300 lira geçer ayda. Kimden kötü? Yirmi daireli apartmana düşersen aylık 500'e gelir. Her ay "trak" para bu da. Bodrum katların yarı yanı "kapıcı dairesi". Kira vermezsin. Çoluk çocuk, karı, barınır iyi kötü. Bodrumlar güneş görmez ama köylü kısmı güneşi ne yapacak? Elektrik, su aradan çıkar. Karıyı boş oturtmazsın. Çamaşıra, cam silmeğe, hafta temizliğine, bulaşığa sokarsın apartmandaki "gat"lara! Boş durmaktan boşa çalışmak iyidir dememiş mi atalar? Boş duranı şeytan da sevmez dememiş mi?..

Alıyor gidenlerin topraklarını Kabak Musdu. Hatır için! "Sizin malınız benim; benimki zaten benim, ayrı gayrılık mı var?" deyip alıyor. O olmasa kim alacak? O olmasa nasıl gidebilir Ankara'ya odacı kapıcı olmaya? Hem kim bilir, bir seçimde şans çıkar, bir gecekonducuk yapabilirler belki. Bir evlik yer çevirip yarısına iki göz, yarısına birkaç ağaç, iki üç yıl sonra bakarsın iki göz daha... Belki çocukları okula verilir.

Çocukları belki kafalı çıkar, okurlar. Belki böyle böyle sıyrılırlar irezillikten!

Koca Linlin kızıyor bu kafaya, Uluguş kızıyor.

Hem Evci'nin, hem Gökçimen'in arka yanları dağ. Çalılık, fundalık, taşlık. Ekin olmaz. Önlerinde ekenekler uzanır. Kabak Musdu bazen Kırlı'ya çıktığında, yüksekten bakar köyüne. Evci iki bacağını ayırmış erkek gibi durur tepelerin arasında. Söğütlerle kavaklarla o dere, apışarasından akar gider. Yanıbaşında Gökçimen'de, eteğini büzmüş hatuna benzer. Köyün alt başından çıkıp çimenleri yeşerten su, Gökçimen'in göğsü gibi sarkar. Musdu'nun Gökçimen başına kadar sokulan toprakları da Gökçimen'i belinden sarmış kol gibi görünür. Yüksekten bakınca böyle bir resim belirir Musdu'nun gözünde.

Yoksul Gökçimen köyü... Elli kadar damı var. Avluların çoğu çitli. Gübreliklerde tavuklar eşinir. Minaresiz bir camisi var. Yıkılıp gitmekte olan okulu, soluk kiremitleriyle, tatillerde direğine çekilen soluk bayrağıyla hüzünlü bir göçmen evi gibi görünür.

Bir de demircisi var.

38

TIRPAN

Demirci Acara...

Uluguş, kuşluk vakti demirci işliğine vardı:

“Haydi gözünü sevdiğim Acara! Kıvrat o gözel elini! Davul zurna dellendi! Nerdeyse gelin alıcılar gelecek! Çabuk ol, kızın sandığını kitleyecekler! O kadar emek çektim, bin zorlukla buldum; emeklerim, umutlarım boşa gitmesin! Çabuk ol!..”

Demirci Acara, paslı tırpanı dövmüş düzeltmiş, takmış mengeneye! Üzerinde “Made in USA” yazılı eğesiyle habire sürtüyor: “Sabret Uluguş! Böyle önemli tırpana ne kadar emek verirsen o kadar değerli olur! Çok emek veriyorum Uluguş! Hiç üşenmiyorum! Böyle işlere üşenmem! Üşenenin oğlu kızı olmazmış! Sen git, başka işin varsa ona bak! Başıma dikelip beni sıkıştırma! İvedi işe şeytan karışır. Düşün bir, şeytanın karışacağı iş mi bu?”

Böyle hem konuşuyor, hem sürtüyor. Arada bir çıkarıp gözüne tutuyor, eğrisine, doğrusuna bakıyor. Bir paslı tırpandı ama, iki yanına verdiği yivle güzel bir hançere benziyor şimdi. İş görüp görmeyeceğini sınıyor Acara. “Git başımdan Uluguş!” diyor.

“Yok başka işim! İşledim başladım! Her işimi tamam ettim! Bir bu kaldı! Bu da bitti mi, tamam! Alıp gideceğim, ulaştıracağım yerine! Haydi çabuk!”

“Dersin dersin çabuk! Hiç düşünmezsin şu adamın zihnini dağıtıyor muyum? Avrat kısmı bu kadar mı zihinsiz oluyor? Neye bunca zulme yıllardır sabrediyorsunuz da, bir şu işin bitmesine kadar sabredemiyorsunuz?

“Beş dakika sonra tamam olsun Acara!”

“Tamam!”

“Valla mı?”

“Bak, bana bir de yemin içirecek! Valla!”

Yeniden taktı mengeneye! Yeniden başladı eğelemeğe! Alnından ter aktı. Gömleğinin yeniyle sildi terini. Ağrıyan belini, yorulan kolunu duymadı. Dilini çıkara çıkara eğeleyip bitirdi. Sonra aldı mengeneden, verdi Uluguş’a:

“Tut bakalım kır serçe!..”

“Ellerin dert görmesin! Allahım seni varsılların şerrinden, evini aramasından, torunlarına göz koymasından korusun!.” dedi. Koştu hemen evine. Zakey’i beklemeye başladı.

Zakey ha deyince gelir mi? O, gelin olan kızın “ahretlik”i oldu üç gündür! Çıkar gelir mi hiç? İsterse Uluguş ninesi tuz yumurtlasın, oturur kız evinde: “Aaaa karılar, yeterin gayri! Azcık yalnız bırakın bizi! İşte bugün son! Evci köyünün Reo kamyonuna binip gidecek Dürü bacım! İki bıdır bıdır edelim! Biz onunla kan yalaştık! Biz onunla ahretlik olduk! Herkesin vardır bir çalı ardı yarenliği. Bizim de var. Çekilin gidin artık ayol!” deyip savar karıları. Dürü’nün yanına yeniden oturur:

“Dürüüü, bak ninem! Ben Uluguş’um, haberin olsun! Ben Uluguş’um! Temizim! Allahım da temiz! Yalnızım! Allahım da yalnız! Yoksulum! Allahım da yoksul! Kırılası varsıllar, Allahıma, bana, bize bir şey koymamış ki! Neyle varsıl olalım? Dürüü, gözel kızım! Yüreğini berk tutuyorsun değil mi? Varır varmaz, ağılanası köpeklerine katmer vereceksin! Gıçı gıçı gıçı diyeceksin! Isındıracaksın kendine! Kuldan köpekten, tilkiden tavşandan, hiçbir şeyden korkmayacaksın! Horozlar ötmeden, tanyeri atmadan, şafak

sökmeden; çullanacaksın düşmanın üstüne! Çullandıktan sonra düşmanın ağzını bir avuç çapıtla kapatacaksın! Tırpanı da şöyle dibine kadar sokup burkacaksın. “Al haaa nalet!” diyeceksin. Ondan sonra bohçanı alacaksın! Usulca hayata çıkacaksın! Hayattan dama varacaksın! Damdan saçağa ineceksin! Saçaktan gübrelerin üstüne atlayacaksın. Atlarken, “Destur rabbiyasir, velati vasir!” diyeceksin! Toparlanıp kalkacaksın. Dereden yukarı koşacaksın. Köpekler ürerse gıçı gıçı gıçı diyeceksin. Gene ürerse katmer atacaksın. Sonra ardına bakmadan koşacaksın! “Euzü”yü okuyup koşacaksın. Allahım senin dizlerine Seyrekbasan Keloğlan’ın kuvvetini verecek. Koşa koşa Biloş’un yolunu tutacaksın. Gün doğmadan çalıların arasında yiteceksin. O cihazlar, candarmalar isterse darı gibi saçılsın. Biloş’un adamları seni vermez. Onların bugünece candarmaya eşkıya verdiği duyulmamış, görülmemiştir. Daha olmazsa çekip eşkıya kayalarına gideceksin! Deşilesi Şişgöbeğin konağında kapanıp kalmaktan, eşkıya ateşleri başında oturup, ateş farıdıkça çırpı atmak, o öksüzlerin çorbasını pişirmek daha iyidir. Bu dediklerimi anlıyorsun değil mi? Değil mi yeşil gözlü maralım?”

“Dürü’nün gözlerinin içi gülüyor. Gülünce ufacık ağzının dişleri parlıyor süt gibi! Her zaman ıslanmış gibi duran dudakları açılıyor, ak dişlerinin arasından ufacık dili görünüyor. Bir saf, bir çocuksu başını sallıyor, yeni dillenen çocuklar gibi, her zamankinden daha düzgün bir söyleyişle: “Heya Uluguş nine!” diyor.

“Heya mı dedin?” diye soruyor Zakey.

“Heya! Valla heya nineceğim!”

Kollarını uzatıp başını avuçlarının arasına alıyor, “Heya diyen diline kurban olayım benim akıllı, zekalı, cessur kızım!” diyor, Dürü’yü öpüyor. Öpüyor yüzünü, gözünü.

Ama bırakmıyorlar: “Haydin gayri gııı! Ne bu sizin sevdanız? Birbirinize yapışıp kalacaksınız, ayırmak zor olacak? Deşilesi Kabak Musdu’ya, bir kıza karşılık iki kız yollamak gerekecek! Haydin gayri!..” diye dalıyorlar içeri.

“Uluguş ninem bekler!” diyor Zakey. “Hemen koşup bakayım! Bir diyeceği, yollayacağı var mı? Varsa alıp geleyim! Olur mu gözelim?” diyor fısfıs.

Zakey gülüyor, göğsü çilli tarlakuşu gibi uçuyor Uluguş’un evine.

Uluguş, odanın içinde tek başına, birine bir şeyler konuşuyor gibi, ona bir şeyler soruyor gibi, karşılık beklemeden habire konuşuyor: “İnsanlar bile değişiyor, sen de değiştin! Değişen ölmez ki! Değişmek kötü bir şey değil ki! Değişen güçlenir! Değişen yeni yeni işlere yarar! Yeni işler, eskilerden iyidir! Değil mi gözel tırpışım?” deyip duruyor.

Zakey kapının ağzına geldi, baktı Uluguş’a. Tırpışı eline almış, onu, çocukların yaptığı çapıt gelin gibi havaya kaldırmış, hem seviyor, hem soruyor: “Değil mi tırpışım? Değil mi?”

Dayanamayıp içeri daldı Zakey: “Heya Uluguş nine! Valla heya!” dedi. Başını Dürü’nün salladığı gibi salladı. Dişlerini Dürü’nün gösterdiği gibi gösterdi: “Heya Uluguş nine!” dedi.

Uluguş baktı, Zakey gelmiş: “Bak Zakey’im bak! Yapıldı geldi! Şu tırpışın gözelliğine bak! Kimin var böyle tırpışı?” dedi. Kolunu Zakey’in omzuna attı, öptü yüzünü: “Zakeeey!.. Gııı Zakey!..” dedi. “Git işine gıı Zakey! Benim de kendi işlerim var, onlara sahip olayım! Senin de işin vardır, git haydi!.” dedi.

Zakey: “Bir işim yok benim!” diye direndi.

“Yok deme! Vardır! Hiç kız kısmının işi olmaz mı Zakey’im? Çalı çırpı taşıtırlar, su doldurturlar! Bak düğün oluyor, kız evine git! Git bir işin sahibi ol! Benim de işim var!..”

“Yok işim! Valla yok Uluguş ninee!..”

“Gı Zakeeey! İş var halk içinde, iş var hulk içinde! Benim işim var! Tek başıma göreceğim! Anlamıyor musun? Gıı çil göğüslü tarlakuşu!..”

Bir burkuldu Zakey. Solar gibi oldu:

“İyi madem, gideyim!..” dedi.

“Git ya, hemen git!”

Çıkıp gitti Zakey! Ağlayacak gibi oldu? Nereye gidecek? Kız evine mi? Dürü’nün yanına mı? Yoksa kendi evine mi? Karar veremedi bir an. Sonra iki ayağını birden yere vurdu: “Evimize gider ağlarım ben de! Saklıyor benden! Kapanır ağlarım!..” dedi.

Uluguş, aynalı sandığını açtı. İçinden bir bohça çıkardı. Bir poşu çıkardı. Poşuyu aldı, güne tuttu. Gülünü çiçeğini kokladı. İncecik, ufacık bir poşuydu. Morları, pembeleri vardı. Dururdu sandığın dibinde. Kızlığından kalmaydı. Sevdadan uçtuğu günlerin bir anısı olarak ara sıra çıkarır koklardı. Kocası Uluguş Ahmet takınmıştı bir zaman. Onun bir türlü yitmeyen kokularını içine çekti. Sonra birden ivediye bindirdi. İkiye, dörde, sekize katladı poşuyu. “Tırpışımın el tutacak yerini çılbacık koymak olmaz!..” dedi. Tırpışın el tutacak yerine sardı poşuyu. Sarıp bitirdi. “Ama bunu buraya nasıl bağlayacağım? İğne iplikle diksem gözüm keser mi? Bir ip bulup bağlasam çirkin mi durur? Çirkin istemem! Dürü

kızıma yakışmaz. Nerde şimdi o kara yere gidesi iğneler acaba?”

“Hemen kalktı. İğneliğe gitti. Bir iğne çekti. Torbadan iplik çıkardı. Bir süyüm çekti. Ucunu ıslattı. İğneyi tuttu gün ışığına. Denedi denedi, geçiremedi. “Geçirenece uğraşırım! Baya da geçiririm! Kör olsam gene geçiririm! Neye geçiremeyecekmişim?” dedi. Bıkıp usanmadan denedi. Geçirdi sonunda! Hemen aldı, dikti poşunun uçlarını. Tırpışın başını topuz gibi yaptı. “Ne gözel oldu! Ne süslü oldu! Baksanıza! Böyle bir tırpış gördünüz mü bugünece? Köylerde, şehirlerde gördünüz mü? Kızılca’da, Ankara’da, Atina’da, Amerika’da gördünüz mü? Var mı böyle tırpışı varsılların?” Dudaklarına götürüp öptü. “Ne faydalı oldun!” dedi, öptü.

Bıraktı sonra! Aynalı sandığın içini deşti. Bir bohça daha bulup aldı. Çıkarıp koydu ortaya: “Vermeye veririm! Dürü kızıma canım feda! Ama işini bitirdikten sonra bırakır giderse kalsın mı o Toprak Soyulcan’ın konağında? Vermeye veririm de, burası düşündürüyor!..”

Mor bir bohça. Sırmalarla işlenmiş. Çok eski bir moda üzere. “Canım feda olsun Dürü’me! Götürsün beraberinde! Ama kalırsa? Eh; gene başım gözüm üstüne! Ne yapayım? Çırılçıplak yollayıverecek değilim! Uluguş ninesinin gönlünden hiçbir şey kopmamış mı sansın? Ölmemişim daha! Dürü’den kıymetlisine mi vereceğim?” Bohçayı bıraktı. “Gel tırpışım, esmerim!..” Tırpışı aldı. Ayrılır gibi öptü. Peşkirin içine sardı. Peşkiri sırmalı bohçanın içine sardı. Dürdü, kendine göre bir biçim yaptı. “Ekmek” desen değil, “urba” desen değil, öyle bir “şey” içindeki. “Uluguş ninesinin gönlünden kopan daha çok ama, elinde olan bu! Yoksulluğun halini bilmez mi benim Dürü’m?” Sırmalı bohçayı duvarın dibine koydu birden. Sandığı deşti. Dibinde bir çıkı var. Çıkının içinde gümüşten paralar var. “Öldüğümde alt-üst paralarım benim! Ama ölmüyorum nasıl olsa! Ölünce alt-üst

param olmayıversin! Olmazsa dövecek mi Allahım beni? Önüne oturtup çekişecek mi? Ben yoksul bir insanım. Bilmez mi? Hem de yapayalnızım. Ardımdan bakıp yerinecek kimsem yok. Alt-üst paraları ayırıp kime gösteriş yapacağım?"

Aldı para çıkısını. Koydu bohçanın üstüne. Sandığı yeniden düzenleyip kapattı. İğneyi ipliği koydu yerine. Kapıya çıktı: "Zakeeey! Gel artık!.." dedi. Beklemeğe başladı.

Zakey'in anası halas soruyor:

"Kiminle kavga ettin? Kalbini kıracak bir şey mi dediler? Dürü mü dedi? Anası mı dedi? Eğer o Kıllıbacaklı Havana dediyse söyle! Ama demez! Neden desin Havana? Dürü'müz de demez! Dürü'yü bilmem mi? Havana'yı bilmem mi? İkisinin de gönülleri yaralı! Eğer o Yassıburun İt'in avradı dediyse söyle bana! O insan içinde insana benzemedik fitne! O tezvirci! O fini! O şişgöbeğin kemik yalayıcısı!.. Eğer o ölü yuyucu Hafız'ın avradı dediyse söyle bana! Kim dediyse anlat!.." Sorup duruyor.

Birden kalktı Zakey: "Bekler beni, gideyim!"

"Kim bekler gı?" diye sordu anası.

"Uluguş ninem bekler!" dedi.

"Öyleyse koş!.. Uluguş'u bekletme!.."

Zakey koştu Uluguş'un evine. Aldı bohçayı. Bir küçük çıkının içindeki paraları aldı. Yürüdü Velikul'un evine. Dürü'nün yanı sanki arı oğul çıkarmış gibi işliyor. Çok bekledi. Sabırsızlandı. Bin güçlükle sokuldu: "İşte bohça Dürü'm!" dedi fısfıs. "Koy sandığına!" dedi.

Sandığın bir yanına uzattılar bohçayı. “Bu da biraz para! Ben almayacak oldum, zorla tutuşturdu. “Dağda taşta lazım olur maralıma!” dedi. Çok zorladı. Çaresiz kaldım. Bir de diyor ki, “Ne olur bu bohçayı bırakmasın geride! Çıkarken alsın yanına! Kurşun işlemeli değil ki ağır olsun! Sırma işlemeli!” diyor!..”

Parayı aldı, ağladı Dürü.

“Sonra diyor ki, “Bir daha birbirimizi ya görüz, ya görmeyiz! Ahret haklarını helal etsin! Ben onu dağlardan da indiririm inşaallah! “O işi gören benim! Tırpanı Acara’ya verip düzdüren benim! Tırpanın kendisi benim! Ben Dürü’nün sandığına girdim! Hiç o el kadar kızın bu işlere aklı erer mi? Daha körpecik bir çocuk o! Onu yapan benim!” derim, alırım maralımı ipten! Yaşsa yaş, dişse diş! Neyim kalmış şurda!” diyor. Bir de diyor, “Hele Dürüm bu yolu bir açsın! Yol bir açılsın! Sonrasını seyreylesin görenler! Gün doğmadan neler doğar! Dağlarımızda ne gözel güller, çiçekler açar!..” diyor. Sonra gene diyor ki..”

39

GELİN ALAYI

Sonra gelin alıcılar göründü Evci'den.

Başları üstünde bulutla geliyorlar.

Atlar, atlılar... Demirikırı, kulası, "yeşil"i, dorusu, köylerden kopup gelmiş, atlar, atlılar... Çürükyeşil Reo'yu dallarla, yapraklarla; koyun, kurt, kaplan postlarıyla; boyalı yünlerle, boncuklarla, poşularla süslemişler. Karı kız, çocuk çok insan dolmuş üstüne. Tentesini söküp atmışlar. Atlar, atlılar, taksiler, otobüsler, minibüsler... Bağırıp çağırıp geliyorlardı.

Tak tak tak tak! Durmadan sıkıyor, durmadan besliyorlar yukardaki bulutu! Yola ize sığmıyorlar. Atlılardan ve o kamyondan başka, belki doksan araba var! Taksiler, minibüsler, otobüsler, kamyonlar var. Yolun iki yanındaki tarlalara taşıyor, birbirini geçiyorlar. Tabancalardan, tüfeklerden çıkan barutun kokusu, havada savruluyor.. Gökçimen'den bakınca insana korku veren bir kalabalık görünüyor. Tozutup geliyorlar!

Musdu, güvey tıraşı olmuş güzel. Kokular, kolonyalar sürünmüş. Kamyonun önünde oturuyor. Başı bir o yana, bir bu yana yıkılıyor. Oğlu Tuncer'de sarhoş! Ama o yalpa yapmıyor. İçkiye çocuktan alışmış. İçkinin içinde pişmiş! Atların, atlıların arasında akıllı akıllı sürüyor kamyonu.

Atlıların on kadarı bayraklı. Bir ellerinde bayrak, bir ellerinde silah... Durmadan koşturuyorlar! Silahlar patlıyor, bayraklar çırpınıyor. Gelin almaya değil, vuruşmaya gibi geliyorlar. Akıyorlar Gökçimen'e doğru!

Bir ara tabancasını çekti Musdu:

“Sıkacağım Tuncer, dayanamıyorum!” dedi, Reo’nun tepesine doğrulttu namlıyı.

Tuncer, Reo’yu durdurdu, babasının bileğini kavradı:

“Dur baba! Çıldırdın mı? İnsan var üstünde!” dedi. Sıkıca tuttu bileğini. “Bir iş çıkarmayalım durduğumuz yerde!” Namluyu arabanın altına doğrulttu. Güçlü, genç elleriyle sıkıca tuttu babasını. Tabanca düştü yere. Kapıp aldı. Sonra fırlayıp atladı aşağıya. Koreli Hüsnü’yü öne çağırdı: “Gel şuraya! Babamın sağına otur Hüsnü abey!” dedi. “Otur, onu tut!..”

Hüsnü geldi, Musdu’nun sağına oturdu. Kapıyı sıkıca kapattı. Reo yürüdü. “Bu işlerde sululuk fenadır baba!” dedi Tuncer. “Silahla şaka olmaz!..”

“Şakasının mına gorum! Bana akıl mı öğretiyorsun eşşeğin sıpası? Ver tabancamı! Ver, mına godumun ayısı!..” Tartınıyor, yırtınıyor! Tuncer de sürüyor arabayı.

Bağların arasına gelince bulut büyüdü. Silah sesleri bütün doğayı, ovayı, havayı doldurdu.

Patlamış barutun kokusu Demirci Acara’nın burnuna kadar vardı.

Acara, “Nerdesin Cenabı Allaaah?” diye bağırdı.

“Cavır köyüne geliyorlar sanki!” dedi Koca Linlin.

Uluguş: “Onca fişeği, sıkıyı havaya atacağınıza, bir tanesini, bir tek tanesini Toprak Soyulcan’ın beynine sıkıverin, Dürü kurtulsun ay kör olasıcalar!” dedi.

Havana kavrulan ciğerinin üstüne kapanıp ağladı.

Velikul, ağı yutmuş it gibi mızıkladı.

Evşen korkudan altını ıslattı.

Tavuk, horoz, piliç, civciv... kaçıştı!

Düğün alayı köy içine girdi.

"Köyün tam içindeeen! Köyün tam içinden!.. Tam Koca Linlin'in gayfanın önünden! Geniiiş bir tur yapın! Tur yapın ulan mına goduklarımın.. Mına goduklarımın.."

Tuncer, köy içinde "tur" yaptı. Velikul'un evin önüne gelip durdu. Atlılar, taksiler, minibüsler karmakarışık bir "tur" yaptı. Durdular. Köyün içi dışı doldu. Sarhoşlar kahveye çöktü. Kimine şekerli, kimine azşekerli, kimine sade... Koca Linlin, diliyle dudağından sövdü. Dikeç Ali durmadan koşturdu ortalarda.

Gökçimenli delikanlılar Musdu'dan 500'lük aldı.

Kızlar, Dürü'nün kapısını tuttu. Onlar da bir 500'lük aldı. Uluguş uzaklardan: "Alın! Daha fazla alın! Domuzdan kıl koparmak sevaptır! Alın, sevaplarınız artsın!" diye bağırdı. "Ama denizde kum onda para, ne dokancası olacak?"

Yataklarını, yorganlarını, habalarını, kilimlerini, karyolasını, gardrobunu, büfesini Reo'nun üstüne yerleştirdiler. İki delikanlı, sandığı kucaklayıp getirdi. Yatakların arasına koydular. Bağladılar sıkıca.

Dürü'nün başı bir tülün içinde. Tellerini belinden aşağı sarkıtmışlar. Eline eldiven giydirmişler. Eldiven parlıyor. Gelinliğin içinde ince belli bir sülün olmuş. Boyu uzamış. Altınlar boynunda halka halka!.. Koluna altın saat takmış Cinli Kamile.

Hafız el kaldırdı. Okudu duasını. Yaşlı kadınlar, gelinler, ayık sarhoş bütün adamlar eli yüze çaldılar. Koca Linlin bir daha sövdü. Tuncer avludan yürüdü, hayata çıktı. Omzunda bir tuz torbası var. Elini torbaya attı. Bozuk paraları, şekerleri saçtı aşağıya. Yumulup kapıştı çocuklar. Bir daha, bir daha saçtı. Yerin yüzünü dolduran çocukları bozuk paraya boğdu.

Sarhoşlar kalkıp geldiler kahveden.

Az sonra Dürü'nün sülün boyu göründü.

Bir kolunda Tuncer, bir kolunda Selver!

Görenler, "Maşaallah! Maşaallah!.." dedi.

Birkaç kişi el çırptı. Koca Linlin gene sövdü.

Avlunun içindeki, kocakapının önündeki, kamyonun üstündeki adamlar silahları havaya doğrulttu. Bir takırtı gitti köyün ortasında. Gökyüzü gene bulut oldu. Çocuklar bir sürü kapçık topladı. Kapçıkları koynuna doldurdular. Döke saça alayın çevresinde döndüler. Kabak Musdu, Reo'nun üstüne oturdu. Koreli Hüsnü, hiç yanından ayrılmıyor. Takırtılar sürüp gidiyor.

Gelin, avluya indi. İki yandan yığışıp habire sıkıyorlar. Dürü çırpınıyor. Ayakları titriyor. Yere yere çöküyor. Bir ara, yerde mi, gökte mi gittiğini, nerde olduğunu bilemedi. Takırtının ortasında gidiyor. Kulakları sağır olacak.

Kocakapıdan çıktılar. Üstü açık, süslü bir taksi var. Kırmızı yarış arabasına benziyor. Üstü açık arabaya götürdüler. Kabak Musdu, Reo'ya bindirecekti oysa.

"Hüsnüü! Bırak beni Hüsnüüü!.. Parçalayacağım bu eşşeğin sıpasını! Alıp gitti tabancamı! Bırak bir şarjorcuk sıkayım! Sıkmazsam ölürüm! Sıkmazsam verem olurum!"

diye bağırdı. Reo'nun önünden atladı aşağıya. Yere kapandı. Hüsnü atladı ardından. Tutup kaldırdı. Ama tartınıp kurtuldu. Güçlüydü. Kızılcalı bir konuğun kucağına atıldı: “Bir ver ulan! Simit Vesson mu? Tamam! Bir ver, ben de Simit Vesson arıyorum zaten!..” Zorla alıp kaldırdı havaya: Tak tak tak tak!.. Kuşağının arasından yeni şarjör çıkardı, sürdü. Doğrulttu havaya! Sıktı sıktı sıktı sıktı. Şarjör boşaldı. Verdi Kızılcalı konuğa. Yürüdü arabaya. “Mına godumun oğlu! İnsan babasının tabancasını alır mı elinden? Anan Cinli Kamile'den mi öğrendin bu vidaları? Ben kaç yılın Musdu'suyum? Tabanca nasıl sıkılır bilmem mi ulan mına godumun serserisi?” Tespih çeker gibi söverek kamyonun önüne oturdu. Üstü açık arabayı seyretmeğe başladı.

Eski Muhtar Cemal'le İt Omar geldi: “Haydi Ağa, hayırlı olsun! Güle güle geçinin! Allah başa kadar sürdürsün!” dediler. Eğilip elini öptüler. Şakir Hafız geldi: “Erdiren olduran Allaha hamdolsun! Hayırlı uğurlu olsun! Allah başa kadar sürdürsün!” dedi; öptü elini. Gelin alayı ağır ağır yürüdü. Caminin çevresini dolanıp Evci'ye yöneldiler.

Koca Linlin ağladı. Dilini dudağını yemeğe başladı.

Tabancalar tüfekler daha çok patladı.

Daha büyük bir bulut oldu havada.

Demirci Acara, “İnsan buna nasıl dayanır Allahım? kocca Allahım?” dedi, kahvenin içine girdi.

“Aldık kızınızı, şeytan görsün yüzünüzü!” der gibi çekip gittiler.

Uluguş, “Ben dayanırım! Ben dokuz okka tuzu yerim! Dokuz ay su içmem üstüne! Dayanırım!” dedi. Zakey'le Sultan, Hasibe'yle Naciye, Uluguş'un ardı sıra yürüdüler.

Havana, bir sürü karının kızın içinde, bir kolunda biri, öbür kolunda başka biri; ağladı kaldı. Başı bu yana, o yana düşüyor. Boyuna ağlıyor: "Anam! Ben bu acılara nasıl dayanayım anam!? Körpecik yavrumu kurtlara kaptırdım! Aldırdım anam! Ben ölümden korkmazdım! Ben kara topraktan korkmazdım! Ben beylerden korkar oldum anam!.." Bir ara hayata fırladı. Saçağın ucunda tuttular. Gelin alayı Bağları geçti. Boyuna takırdayıp gidiyor. Üstü açık otomobil önde. Atlılar elde bayraklarla, silahlarla otomobili kuşatmış. Yukarda o boz bulut! Büyüte büyüte gidiyorlar.

Durup baktı Havana: "Gözün kör olsun yoksulluuuuk! Durmadan kaşın kavran, kuşağına davran! Varsılların dediği oluyor!" dedi. Ayakları üstünde duramaz oldu. "Gözün kör olsun yoksulluk!.." Çöktü oraya. Gözlerinin akı ardına devrildi.

"Bayıldı koşun!" dedi Dikeç karısı.

İt Omar'ınki: "Kaldırın içeri! Eller duymasın! "Kızının gitmesine dayanamadı da bayıldı!" derler: "Gökçimen'in avratları dayanamıyor!" derler. Şan oluruz cihana! İçeri!" dedi.

Alıp gelip içeri, çulun üstüne uzattılar. Cinlerle çakallarla dolu bir mağaranın içine gömülüp gitti Havana. Bir sırtlan, pençesini soktu göğsüne. Takımıyla çıkardı ciğerini. Taktı dişine, sallaya sallaya gitti. Boşalan göğsü durmadan kanıyor. Kanları süzülüp akıyor. Köpükleniyor toprakta.

Uzaktan silah sesleri geliyor hala. Evci'de kıyametler kopuyor. Cukcuklar, yusufçuklar, karabakkal, serçe, sığırcık, tarlakuşları bu damdan o dama savruluyor korkudan.

Güneşlik, ılık, güzel bir gün. Evlerin, kumların güne bakan yanları yanıyor. Havana, mağaranın içinde üşüyor.

40

ŞAFAK DAĞDA SÖKER

Sanki üç gün üç gece yağmur yağdı, ortalık sele gitti! Evci'de çöp üstünde çöp kalmadı. Duruverdi her şey. Göğün yırtılan karnını diktiler. Baki Hoca minareye çıkıp ezan okudu. Sesi yanık. Musdu'yu camiye çağırdılar. Dinsel nikah camide kıyılacak. Bir an önce gitmesi gerekli. Kalkıp kıpırdamadı. Gitmedi. Üstelemediler! Sövdü başının ucuna dikilenlere: "Hepinizin mına gorum! Açılın başımdan! Gelmeyin üstüme! Gelmeyin, valla yakarım! Nerde Tuncer? Tabancamı getirsin, sıkacağım! Tutmayın kolumu! Tutmayın, hepinizin mına gorum!.." Tespih çeker gibi sövdü gene.

Kara koçun derisini yüzüp sırığa geçirdiler.

Cinli Kamile: "Dokanmayın biraz! Çok içirmişler! Elin adamında hesap kitap kalmamış ki! Herkes: "Al Musdu! Buyur Musdu! Dik Musdu! Bu da benim hatırıma Musdu! Şerefe Musdu! Sağlığına Musdu!.." Üç gündür kıpırdayacak yanı kalmadı, dokanmayın biraz!.." dedi.

Sonra nikah kıymaya geldiler. Musdu uyuyor.

Dürü, girip çıktı: "Gıçı gıçı gıçı!.." diyor köpeklere. "Akış Akış!.. Moruş Moruş!.." diyor, katmer veriyor. "Çocukluk" ediyor. Eski Muhtar Cemal'in Evci'deki gelin kızı Esme, "yenge" oldu. "Dur artık Dürü! Otur artık Dürü!" diyor. "Gel bak sana ne deyeceğim, gel otur!.." diyor, kolundan, belinden çekip zorla oturtuyor biraz. Karyolanın üstünde derslemeye çalışıyor Dürü'yü. Ama dinletemiyor. Dinler görünse de dinlemiyor. Arada bir başını sallıyor: "Heya Esme aba, valla heya!.." diyor, avutuyor Esme'yi. Sonra çıkıyor, köpeklere katmer veriyor. Karyolanın üstünde oturmak istemiyor. Sandığın üstüne bir bucak minderi atmış, hep onun üstünde oturuyor.

Esme, dönüp dönüp karyolaya düzen veriyor, yorganı düzeltiyor. Yastığın yüzüne, yorganın ağzına gülsuyu serpiyor.

Hüsnü'yü Kabak Musdu'ya vekil ettiler. Esme'nin kaynatası Ali Onbaşı Dürü'nün vekili oldu. Nikah kıyılırken Tuncer'i damın başına çıkardılar. Birinin bir bıçak açıp kapamasına, büyü yapmasına engel oldular.

Sonra Musdu'yu soydular. İpekli pijamasını giydirip uzattılar karyolaya. Dalıyor devriliyor. Yalnız Esme kaldı yanlarında. Esme bekledi biraz, "Bu böyle, sabahaca sarhoş gidecek heral, sızmış!" dedi. Sonra, "Elleme sızsın! Ben Kamile abama anlatırım!" dedi. Dürü'yü soydu. Pembe geceliğini giydirdi. Teni görünüyor. Su testisi dolu. Kızarmış tavuk var sininin üstünde. Katmer var. Peynirli, ballı börekler var. Küçücük küçücük bir sürü havlu var. Esme, "Yat abam, sabah olsun hayrolsun!.." dedi. Kahırlanarak çıkıp gitti. Vakit uzadı.

El ayak çekildi yukarı odalardan. "Bu gece benim gecem! Yukarda kimse olmayacak! Gece kalkar da birini görürsem, fururum valla! Bu gece benim geceeem!.." deyip duruyordu sabahtan. Cinli Kamile toplayıp aşağı odalara indirdi herkesi. "Odanın altında da kimseler olmayacak! Bu gece benim gecem!.." Zaten odasının altında atlar bağlı. Kimsecikler bulunmaz. Issızlık bütün odaları sarıyor. "Bu radyo da sabahaca çalacak! Bu gece benim gecem! Bundan sonra bütün geceler benim, büttüüün!.." diyor. Radyo usul usul çalıyor. Bayram hazırlıkları, provalar, bandolar, mızıkalar, parti liderlerinin bayram mesajları, bildiriler, görülmemiş kalkınmalar, "Büyük Türkiye"nin ekonomik, sosyal, kültürel atılımları...

Evci köyü gittikçe sessizliğe gömülüyor. Derenin ince, fısfısa benzeyen sesi, söğütlerin altından akıp gidiyor. Gündüzün kuşları tüneklerine kovuklarına çekilip susmuş.

Gecenin kuşları çıkmış. Mekik. gibi bir oraya, bir buraya akıyorlar.

Musdu uyuyor.

Sızıktı...

Dürü bir süre daha oturdu sandığın üstünde. Duvardaki yedi numara lamba kısılı. Ağzı açık uyuyor Evcili Kabak Musdu. Horluyor hafif. Ağzının kaplamaları parlıyor. Elini yana uzatmış. Başını sağa yıkmış. Ağzının suları akıyor azar azar. Uykusu yoğun! Motorlu bir makine gibi horluyor.

Korktu Dürü. Acaba vakit ne vakit? Acaba gece daha ne kadar sürer? Acaba tan atmasına, şafak sökmesine, horozların, tavukların uyanmasına ne var daha? Acaba çok mu erken?

Uykusu gözlerine asılıyor. Bir ara daldı. Başı göğsüne düştü. Bir süre öyle katılıp kaldı. Toparladı kendini. Gözlerini ovuşturdu. Baktı camdan dışarı. Çilli bir gökyüzü var dışarda. Ay dolanıp gitmiş. Yıldızlar yukardan kayıp kayıp düşüyor. Issızlık sürüp gidiyor doğada, ovada, havada...

“(Ay dolanıp gittiğine göre...)” dedi içinden.

Titriyor eli ayağı. Kalktı usulca. Sandığı açtı. Bohçadan kendi giysilerini çıkardı. Donunu, sıkmasını, kuşağını, kepini çıkardı. Başka bir bohça çıkardı. Uluguş’un yolladığı alt-üst parasını aldı. Çöktü dizinin üstüne. Titremesi geçmiyor. Çıkarıp attı üstündeki pembe şeyi! İvedi ivedi giydi kendininkileri. Musdu boyuna horluyor. Hışırtı etmeden giyinip kuşandı. Kolundaki saati, bilezikleri, boynundaki altınları attı. Azığını, ekmeğini bir çıkıya sardı. Sıkıca kuşandı beline. “Tırpışım gel!” dedi birden. Aldı eline. “Euzü”yü okudu. Kalktı ayağa. “Yoksul Allahım! Yalnız Allahım! Temiz Allahım! Bu gece her işini bırak, benimle ol!

Bırakma beni kara gözlü Allahım!..” dedi. Korktu birden! Ayakları üstüne çöktü. Elini yere koyup bekledi. Bir hıçkırmak geldi boğazına. Ne yapacağını bilemedi. Kalktı!..

Koca Linlin kalktı yataktan. Çenedinin üstüne oturdu. Bir sigara yaktı. Azime karı uyandı. Ama konuşmadı. Uyanmamış gibi yaptı. Linlin içti bastı, içti bastı. Altı sigara tüketti üst üste! İçtiğinin kökünü duvarın dibindeki toprağa bastı. Hasırı çulu yakarım demedi. Kafasında uzak zorluklar birbiri üstüne yığılıyor. İki çaresiz ayak. İki küçük ayak... Çalılar ayaklarını kanatıyor. Yokuşlar gücünü kırıyor. Köpekler izinden ayrılmıyor. Koca Linlin kahroluyor.

Kalktı birden ayağa! Çağşırını giydi. Çorabını, çarığını çekti. Belinin kuşağını, başının dolağını dolandı. Lüverini aldı yatağın altından. Kapıdan çıkarken Azime kıpırdadı.

“Koca Linlin?” diye seslendi.

“Ne diyorsun Azime?”

“Nereye böyle Koca Linlin?”

Karanlıkta durup baktı karısına:

“Sormasan olmaz mı Azime? Dolaşacağım!” “Ne dolaşması böyle? Yaptığın iş miydi şimdiyece?”

“Yapmadığım işti, ama yapacağım! Bundan sonra hovardalık bile yapacağım Gökçimen sokaklarında!.. Yapmadık yapmadık da ne geçti elimize? İyisi mi yapalım!..”

“Aman dikkat et... Başını bir merteğe furma!..”

“Dikkat ederim korkma!” dedi. Çıktı usulca.

Çıktı sokağa. Duvarın dibine işedi. Sonra Uluguş'un eve doğru yürüdü. Kapıya yanaştı. Birkaç kez vurdu eliyle: "Hişşt Uluguuuş!.. Hiiişt Uluguş!.." Seslendi fısfıs. "Aç kapıyı!.."

İçerde tıkırdı oldu. Çıt olsa duyar. Kalkıp kapının dibine geldi Uluguş. Açmadan bir daha dinledi. Yılların gecelerini, kapıya gelecek, belki gelecek bir tıkırtı beklemekle geçirdi.

"Hiişt Uluguş!.."

"Linliiin, sen misin?"

"Benim Uluguş, hemen aç!.."

Hemen açtı: "Ne var bu vakit?"

"Lamba yok mu? Lambayı yak!.."

"Ne olacak lamba? Ne diyeceksen söyle!"

"Yattım yattım uyku tutmadı! Sana geldim!"

"Ne yapacağım ben Linlin? Benim elimde ne var?"

"Ne varsa sende var Uluguş! Getir benim uykumu!.."

"Davun ol inşaallah! Her dert bitti de! Tövbe yarabbim!.."

Güldü gecenin içinde. Kalktı, duvardaki delikten kibriti aldı. Eliyle koymuş gibi buldu lambayı. Yaktı. Aydınlandı içerisi. Koca Linlin'in önünde saçını başını düzeltti. Linlin, Uluguş'un yıllardır yalnız yattığı şilteye uzandı öylece! Baktı Uluguş, Linlin'in ayaklarında çarık...

"Ne o?" dedi. "Sefere mi çıkıyorsun?"

“Sefere çıkıyorum Uluguş! Dinle beni: Şimdi biz bu kızı yolladık. Diyoruz o deşilesinin işini görüp çıkacak konaktan! Köpeklerden başını nasıl kurtaracak peki?”

“Kurtaracak!” dedi Uluguş.

“Kurtulacak!.. Ondan sonra furacak Asar’ın altından! Çalıların içinden, yokuşları çıka çıka Biloş’u bulacak! Ama ne bilecek oraları bu çocuk? Beş on kez gitmişliği yok ki! El kadar bebe daha! Görüyor musun Uluguş, yanlış yaptık!..”

“Koca akşamdır bunu düşünüyorum Linlin!”

“Ne yapalım pekey Uluguş?”

“Çekmişsin çarıkları, gideceksin Asar taşının altına! Boğazın başında bekleyeceksin!..”

“İyi ama, karanlık gecenin ortası Uluguş? Her yer inlik cinlik! Ne bilecek benim ben olduğumu? Korkar bayılırsa, ne yaparım?..”

“Islık çalarsın korkmasın!”

“Kimin ıslığı olduğunu ne bilsin?”

“Öyle ya, tüüh! Bir iş yaptık, ağzımıza yüzümüze bulaştırdık! Gördün mü Koca Linlin? Gördün mü, tüüüh!..”

“Bunları önce düşüncektin Uluguş! Lazım şimdi o yavrunun elinden tutmak! Lazım onu götürüp Biloş’un en berk adamına, eşkıya Mevlüt’ün babası Eşrefçe’ye teslim etmek!..” “Sonra?”

“Soğan doğra!”

“Deli Linlin! Yarın candarmalar gelir! Seni gayfada bulamazlar! Derler bu işi Linlin yaptı! Tire sicimiyle asarlar seni!”

“Assınlar! Canımın değeri yok!”

“Yok olur mu? Bence hemen gitmeli! Çocuğu Eşrefçe’ye teslim etmeli! Sabah da burda olmalı! Karga bokunu yemeden seni köyde görmeliler! Hastayım deyip yatmalısın peykenin üstüne! Gayfayı Ali döndürmeli!..”

Düşündü Koca Linlin: “Gitmeye giderim! Sırtıma alır uçururum Dürü’yü! Teslim eder yetişirim sabaha! Ama Dürü’ye kendimi nasıl bildireceğim ki benden korkmasın?”

Uluguş, camdan dışarlara baktı. Şafağın geleceği yerden bir aklık yayılıyor. “Amanın sabah oluyor; koş! Nasıl bildirirsen bildir! Çabuk, Asar taşının altına yetiş!..”

Koca Linlin şaşırmış gibi fırladı dışarı!

Bir solukta Bağları geçip Evci’nin karşısındaki Cinkaşı’na vardı. Ordan Asar’ın altına...

Yel gibi gitti, hızlı! Terledi battı iyice. Beklemeğe başladı orda.

Ortalık seçilmiyor. Sessizlik uzayıp gidiyor. Gecenin ayazı üşütüyor. Sırtı iyice terli. Aldırmadan bir kayanın başına çıktı. Konağı gözünün içine aldı. Kocaman bir leke öteki evlerin arasında. Sivrilip çıkıyor. “(Bekle Koca Linlin!)” dedi kendine. “(Bekle, şimdi gelir inşaallah!..)” dedi.

Lambayı kıstı Dürü. Karyolanın başucuna dolandı. Uzun uzun ölçüp oranladı. Boş böğründen sokacak tırpışı. İki eliyle tutacak, var gücüyle basacak! Sonra bir eliyle ağzına çaput basacak, bir eliyle tırpışı burkacak; sonra öyle bırakacak.

“(Tamam öyleyse gı!..)” dedi kendine. “(Basacaksan bas! Burkacaksan burk! Dört saat bekleme herifin başında!..)”

“Euzü”yü okudu yeniden. Sokuldu yanına. Sokuldu iyice. Tırpışı doğrulttu. Ala aydınlıkta basıverdi birden. Basıverdi iki eliyle! Var gücünü topladı. Birden iki parmak girdi tırpış. Saniyenin yüzde birinde. Girip durdu.

Var gücüyle yeniden yüklendi. Topuzuna kadar gömdü tırpışı! Bastı. Kanı büngüldedi. Süzüldü yatağa. “Bööö!” diyecek oldu uykusunda. Diyemedi. Bir eliyle hemen çaput bastı ağzına. Bastı yerleştirdi. Sonra burktu. Kanı büngüldüyor habire! Ayakları atıyor durmadan. Koca gövdesinin içinde durmadan kıvranıyor. Ağzına tıkılıp kalan “Böö!” sesi burnundan, başka yerlerinden çıkıyor.

İyice burktuktan sonra bir daha bastı! Öylece bıraktı. Baktı yüzüne hışımla: “(Ağzına sıçtığımın!..)” dedi içinden. “(Köylerin ayısı! Ben senin önüne geçtim! Emmi dedim! Etme dedim! Ben senin dengin değilim dedim! Etme, bu iş sana hayır getirmez dedim!..)”

Durup ortalığı dinledi. Başını, gövdesini titretip duruyor. “(Titret titret! Gözel titret!)” dedi. “(Gözel titret!.. Kurularak geçerdin atın üstünde! Yiyecek gibi bakardın gözlerime! İyi titre şimdi...)”

Bohçasını beline sardı hemen! Eline katmer aldı. Açtı kapıyı. Çıktı usulca. Dışından kitledi kapıyı. Anahtarı çıkarıp soktu beline. Hayattan saçağa süzüldü. Kuzu damına atladı. Kuzu damından aşağısı epey var. Gübreliği araştırdı. Arayıp seçmedi uzun uzun. Gözünün kestirdiği yere attı kendini. Hemen toplandı gübrelerin üstünden. Toplanıp koştu. Bir solukta dereye vardı. Söğütlerin altından koştu. Sudan geçti. Islandı ayakları. Bir harımın içinden yürüyor. Yürüdü. Asar’ı

kestirdi gözüne. Çabuk çabuk yürüyor. Ardına bakmadan gidiyor.

Birden elinde katmer olmadığını gördü. Ne oldu katmer? Nereye koydu? Köpekler ürmedi mi? Ürüp saldırmadı mı? Uyanıp dışarı çıkanlar, ardından koşanlar olmadı mı? Ayırdında değil! Aldırmadan yürüdü. Ayaklarım yarılacak, yırtılacak demedi; yürüdü.

Koca Linlin tam o sırada duydu tıpırtısını. Çabuk çabuk kendine doğru geliyor tıpırtısı. Ta kendisi inşaallah! Bir aksilik olmadan başarıp geliyor inşaallah! "(Haydi gözel Allahım! Uluguş da, ben de, Zakey de, Sevim de, Acara filan hepimiz bunu bekliyoruz! Böyle istiyoruz temiz Allahım! Yoksul Allahım! Biz de yoksuluz! Hem de temiz insanlarız! Aynen senin gibiyiz! Gördüğün gibiyiz Allahım! Sen kendin de bir yoksul olduğundan, temiz olduğundan, yoksulları, temizleri seversin! Sevdiğin için bizi Kabak Musdu gibi varsıllara değişmezsin! O kim, biz kimiz, değil mi? Onun içi itle kurtla dolu! İnsanlıkla hiçbir ilişkisi yok onun! Biz öyle değiliz Allahım! Sen onun gibileri tüm boşla, yönünü bize dön! Bak biz hiç seni mahcup ediyor muyuz? Bak biz hiç seni üzüyor muyuz? Kes onlardan ilişkini!..)" Sindiği yerden kalktı. Kayanın gölgesine durdu. Tıpırtı yaklaşıp geliyor harımın içinden.

"Dürüü!" dedi birden.

Su gibi bir sesti. Aktı gecede...

"Dürüüü!" dedi bir daha!..

Dürü'nün içi altüst oldu. Dizi çözülüverdi. Korktu. Düşüp bayılacak. Yığılıp kalacak oraya.

"Hiç korkma Dürü! Ben Linlin dedeyim, yabancı değilim! Senin yanına geldim! Sana "karşıcı" geldim! Uluguş'la

konuştuk! Böyle uygun gördük! Bak, sesimden tanı, korkma benden! Sesime dikkat et!..” Harımın çitine doğru geldi. “Bitirdin değil mi? Sapladın değil mi tırpışı? Burktun değil mi? Öylece bıraktın değil mi? Dürüü, ses ver! Başardın değil mi?”

Dili ağzında kenetlenip kaldı Dürü’nün.

Konuşabilmek için zorladı kendini:

“Heya... Linlin... emmi!” dedi.

Korkudan, sevinçten konuşmadı başka!

Koca Linlin koştu! “Tut elimden!” dedi. “Yükün varsa ver! Seni kanadıma alıp Biloş’a uçuracağım! Biloş’ta eşkıya Mevlüt’ün babası Eşrefçe’ye teslim edeceğim! Uluguş’la böyle konuştuk! Haydi yürü!..” dedi.

Tuttu Dürü’nün elinden. Eli titriyor. Belindeki kuşağı çözüp aldı. Kendi beline bağladı Koca Linlin.

Çalıların arasından bir keçiyolu buldular.

Vurdular taşları tırnaklı yokuşa yukarı!

Kırmızı şafak gürelip geliyor arkadan! Kırmızı, kıpkırmızı güllesini vura vura geliyor. Güm! güm! güm! ediyor vurdukça. Sarsılıyor doğa. Elmalı’nın üzerindeki dağın başından söküp geliyor! Göğün oraları gelincik tarlası gibi allanıyor. Şafağın alları sarıya, yeşile, su rengine, süt rengine dönüyor. Alların içinden tel tel maviler geliyor! Maviler toz gibi çoğalıyor! Uzakta Evci’nin, Gökçimen’in, Kayadibi’nin horozları uyanıyor. Horozlar doğruluyor, başlarını devirip ötmeye davranıyorlar. Elmalı’nın başından koşarak geliyor kırmızı, taze.

Çalıların arasında uyuyup kalmış tavşanlar, ayak seslerinden uyanıp fırlıyor. Uyku sersemi biraz gidip duruyor, sonra Dürü'yle Koca Linlin'in geçişine bakıyorlar. Koca Linlin'le Dürü'nün geçişleri anlaşılacak gibi değil. Kaplumbağalar, kirpiler, süleymancıklar başlarını uzatıp çıtırtıyı dinliyor, geçip gittiğini görünce, gene gecelerine, uykuya dönüyorlar.

Köyler uyanıyor kırmızıların içinden! Ama damların üstü dumana kesmedi daha. Gelinler tenekelerini bakraçlarını alıp su doldurmaya gelmemiş çeşmelere. İmamlar, aptes alıp ezan okumaya kalkmamış. Bacaların dumanı direk olup dikilmemiş. Analar un çuvalını açıp un elememiş, hamur yoğurmamış, ateşin karşısına geçmemişler daha! Bebeler ömürlerinin en tatlı uykusunu uyuyor belki! Koca Linlin'le Dürü, keçiyolundan yokuşyukarı gidiyor.

Kırlı'nın üstüne vardılar, şafak yayıldı. Ortalığı horoz sesi doldurdu. "Ötüüün!.. Ötün gözel horozlar!.. Ötün mına goyum! En beğeninizle ötün!.." dedi Koca Linlin. "Ötün, bütün köylerden duyulsun! Ötün, bütün dünyada sabah olsun!.. Ötün eeey gözel horozlar!.."

Karatepe, dağların başında, bulutlarla bir hizada. Biloş ondan ötede. Yol yokuş.

"Uzak mı daha Linlin emmi?"

"Varırız korkma! Yaklaştık!.."

Karatepe'nin altından geçiyorlar. İncecik bir dere akıyor.

"İstersen seni sırtıma alayım? İstersen hemen öleyim burda seni taşırken! Çekinme, söyle!.."

"Kendim giderim Linlin emmi, yorulmadım!" dedi. "Yalnız şu derede elimizi yüzümüzü yusak gecikir miyiz?"

“Neden gecikelim? Git avuçla, çarp yüzüne! Elini de yu bir!.. İyi olur!..” Çekti Dürü’yü. İkisi birlikte derenin üstüne vardılar. Eğilip yüzlerini yudular.

Dürü kuşağının arasındaki anahtarı ansıdı birden. Kabak Musdu dürzüsünün evinin anahtarı. Linlin’e göstermeden çıkarıp fırlattı suya! Sonra eğildi, yüzünü bir daha yudu. Linlin de yudu bir daha. Çarpa çarpa yudular yüzlerini. Kurulamadan yürüdüler...

Bir çayırlığa çıktılar. Çayırlığın ucu çalılık. Çalıların dibinde bir kuş dönüyor. Çayırı sofra gibi çeviriyor, cik cik cik...

“Çirpmiiiş!..” diye bağırdı Dürü. Koştu!

Koca Linlin de koştu ardından. Kuşun başına vardılar. Dürü eğilip avuçladı kuşu. Koca Linlin ökseyi boşandırdı. Bir solukta kurtardılar kuşu...

“Çil göğüslü bir tarlakuşu, Linlin emmi!”

Koca Linlin baktı kuşa. Öksenin ipi ayağını kırçmış! Ama Dürü’nün bu yaralı ayağı gördüğü yok. “Amanın, şunun gözelliğine!..” diyor, göğsüne bastırıyor. Tarlakuşu ağzını açıyor, ısırmak istiyor, kaçıp kurtulmayı deniyor.

Elinde kuşla Biloş’un eteğine ağdılar. Günün doğacağı yer sırmalandı. Şimdi her yer şafak! Dünya ışığa batmış!..

Dürü, tarlakuşunu öptü: “Salacağım bunu Linlin emmi?”

Koca Linlin baktı, gülümsedi. “Salıver gitsin Şişgöbeğin yerine!” dedi.

“Yooo; onun yerine değil! Öyle salacağım!..”

“Ne soruyorsun, sal madem!..” dedi Koca Linlin.

Dürü saldı kuşu. Kırçık bacağını aksatarak gitti.

“Gitti Linlin emmi!..” diye bağırdı Dürü.

“Gidecek tabii!..” dedi Koca Linlin, güldü.

Sonra gene yürüdüler dağa yukarı.

41

DÜRÜ KIZIN ARDINDAN

Gökçimen’de sığır hergele çıktı.

Çoban Keremce, köyün mallarını alıp gitti.

Zakey koşup Uluguş’a geldi. Sevim koşup geldi.

Bekliyorlar birlikte. Nerde kaldı?

Kapıda belirdi Koca Linlin! Yüzü yanıp bitmiş terden. Kapıdan girdi usulca! Kızlar çığrınıp kalktı. Sırtı boynu, koltuk altları su içinde. “Tamam Uluguş!” dedi. “Emaneti verdim yerine!” Yıkıldı. Bir süre öyle yıkık kaldı. Sonra güçlükle topladı kendini. “Birçook selamı var sana! “Kendi kızım gibi saklarım, merak etmesin!” dedi. Ben gayfaya gitmek zorundayım! Ismarladık!”

Gitti.

Gitti, ardından kızlar da fırladı.

Birden bir radyo açıldı. Ardından bir daha, bir daha.. Çoğaldı radyo sesleri. Davullar, zurnalar, marşlar, serhat türküleri birbirine karıştı. Ankara’da yer yerinden oynuyor. Devlet Tiyatrosu oyuncuları mikrofonda şiir okuyor. Ozanlar, Edirne’den Ardahan’a, boz kanatlı üveyikleri salıp salıp uçuyor. Cumhuriyet Bayramı kutlanıyor. Demeçler söylevler veriliyor, Gazi’nin sözleri okunuyor. Ulusal geçmişin yaprakları yeniden çevriliyor bir bir...

Köyde bütün, bütün radyolar açıldı.

Gün kuşluk yerine çıkınca Evci’de çığlık koptu.

Kapıyı dövdüler dövdüler... Ses gelmeyince kırdılar!..

Karı, kız, kızan koştu. Köyün içi çığrış bağrış oldu. Baki Hoca geldi. Tırpanı göğsünden çıkarmak istedi. Tuncer tuttu: “Çıkarma, kalsın!.. Karakola bildirmek gerekir! Keşif yaparlar!” dedi. Ağlıyor.

Cinli Kamile ağlıyor.

Tuncer, Reo’ya binip Kızılca’ya gitti.

Baki Hoca, Haymanalı ustaların yaptığı minareden “sela” vermeğe başladı. Yanık sesi köyün içini doldurup taşıyor, kırlara, bayırlara, sürülmüş, sürülmemiş ekeneklere yayılıyor.

Az sonra haber Gökçimen’de duyuldu:

“Göğsünde hançer saplı! Hançer göğsünde öyle saplı duruyor! Gelin kaçıp sır olmuş! Nereye gittiği belirsiz! Kapısı kitliymiş! Zaten belli değil miydi? Cinli perili bir kızdı! Uçup gitti!..”

Öğleye doğru, telsizi, dinleme cihazıyla Şerif Çavuş geldi. Dört jandarma var yanında. Cipi kahvenin önünde durdurdu. Koca Linlin, kahvenin peykesinde oturuyor. O da haberi ellerden duymuş. Koreli Hüsnü gelip söylemiş. Hüsnü gece orda yatmış, ondan biliyormuş. “Gönülsüz yenen aş, ya karın ağrıtır, ya baş! Olacağı belli değİl miydi zaten?”

Şerif Çavuş gidip Uluguş’u aradı. Evinde yok.

Hasibe: “Havanagile gitti herhal!..” dedi.

Velikul, ateşin başında oturuyor. Kül eşiyor gene: “Ne karaymış yahu şu alnımızın yazıları!..” diyor, eşiyor külü.

Havana:

“Benim kadersiz yavrum! Benim gülmedik yavruum!” diyor, ağlıyor. Gözlerinden kan döküyor yaş yerine. Sile sile tüketmiş yanaklarını! Gözleri çukurlara kaçmış, kanıyor. “Uçup gitmiş! Nereye uçup gidecek? Sinmiştir bir yere! Hemen bulurlar! Bulup asarlar! Hiç Tilki Şerif bırakır mı?” diyor, döküyor.

Tilki Şerif giriverdi:

“Demek burdasın?!” dedi Uluguş’a.

“Burdayım Tilki Şerif?” dedi Uluguş.

Çavuş, Velikul’u, Havana’yı sorguya çekti:

“Nerde Dürü? Söyleyin!” dedi.

Uluguş ayağa kalktı: “Hiç onlara sorma! Sıkıştırma onları! Dürü içimde! Tan atmadan, şafak sökmeden kapım çalındı! Açtım! Baktım Dürü! Çıkıp gelmiş! Açmayım da ne yapayım? Yabancım değil ki! Havana’nın kızı! Onu önce Havana, sonra ben doğurdum! Başka kıza benzemez o! İki kez dünyaya gelmiştir! Açarım helbet! Açtım! “Nine, al beni!” dedi çünkü. “Ben o Şişgöbeğin karnını deştim!” dedi. “Öldürdüm naleti!” dedi. Kalkıp öptüm göküş gözlerinden! Saçını başını öptüm! Yaladım yuttum kızımı! Şimdi karnımın içinde!.. Beni öldürsen çıkaramazsın içimden! Feriştahın gelse çıkaramaz...”

Hasibe, Zakey, Sevim, Sultan girip geldiler.

Bir sürü kızla doldu evin içi. Kadınlar, gelinler geldi.

Evinde radyo olanların hepsinin radyosu çalıyor.

Evşen kız, bir kağıtla oynuyor. Kağıdı ağzına yüzüne götürüyor. Havana uzanıp aldı: “Kamil’imin mektubu gıı! Ne

yırtıyorsun?” dedi. Alıp lambanın yanındaki çiviye taktı. Kız kağıda uzanıp ağladı. Evşen’i azarladı Havana. Evşen susmadı. Ağlamayı artırdı. Havana zaten gözyaşlarını göl etti. Ciğerinin kanayan yerleri kapanmadı zaten. Kapanacak gibi de değil! Hem de dağlanmış gibi yanıyor ciğeri.

Uluguş’un içi burkulup gitti. Ağlamaya başladı.

“Hepinizin elini birbirine bağlayıp Kızılca’ya götüreceğim! Sokacağım karakolun aynasına! O zaman söyleyeceksiniz bülbül kuşları gibi Dürü nerde?” dedi Şerif Çavuş.

“Hepimizi götürüp ne yapacaksın akılsız Şerif!” dedi Uluguş. “Yalnız beni götür yeter! Çünküm Dürü bende! Söylüyorum açıkça: Yaladım yuttum onu! Bir elleri ayakları, bir saçları kaldı. Onları da köyün içine atıverdim!..”

Zakey: “Gözleri bende!..” dedi.

Sevim: “Elinin biri bende!”

Naciye: “Saçlarının birazı bende!”

Hasibe: “Birazı da bende!”

Keziban: “Elinin biri de bende!” dedi.

Sultan, elini karnına vurdu: “Dürü bende! Dürü asıl bende!” dedi. “Ayakları Şerfe abamda! Alıp Kayadibi’ne kaçtı!..”

Köy içinden, “Dürü bizdeee! Dürü bizdeee!..” diye sesler gelmeye başladı çoğalarak...

Havana öyle, gözlerinden kan döke döke ağlıyor: “Nerelere sindi saklandıysa bulurlar! Ben bilmez miyim onları? Asarlar yavrumu, gülümü!..” diyor, çığrınıyor.

Uluguş:

“Ağlama Havana!” dedi sertçe. “Ağlayıp gözlerini kör etme boş yere! Nerden bulup, nasıl bulup asacaklar? Ötey sefer buldular diye mi korkuyorsun? O öyle bir oldu! Bir daha olmaz! İnsan bir kez basar faklara! Bak, faklara basmayalım diye yaladık yuttuk bu kez! İçimize kattık bu kez! Dünyayı ince ince eleseler, Amerikan dedektiflerini cem etseler bulamazlar! Canımızı tenimizden çekip alsalar, bulamazlar! Boş yere ağlıyorsun! Ağlama! Kalk işine gücüne sahip ol! Karakolsa ben giderim! Mahpuslukla ben yatarım! İpse, uzatır boynumu ben asılırım! Kalk işine! Kalk kadınım! Kalkıver, bu dünya kalmaz böyle!.” dedi.

1970

ROMANDA GEÇEN BAZI SÖZCÜKLER

acar: Yeni anlamına da kullanılır.
annaç: Karşı.
aynı: (Mektubun) karşılığı.
avkalamak: Altına alıp ezmek.
bıldır: Geçen yıl.
buymak: Donmak, çok üşümek.
bicek: Çulun çuvalın köşesi.
bükeç: İp, urgan büken basit bir aygıt.
cımbıldak: Sütü bozuk.
cımıcık: Çok az.
çalkalama: Ayran.
çeç: Sürülmüş, savrulmuş harman.
çeliba: Kocanın erkek kardeşi.
çıvmak: Ok gibi gitmek.
çomak: Çobanın değneği.
dastar: Başörtüsü.
ditmek: Yün, yapağı gibi şeyleri elle saçaklamak.
domaşmak: Küsmek, kararmak.
dolukmak: Ağlayacak gibi olmak.
dorum: Devenin yavrusu.
dulkutmak: Sidikle, suyla fazlaca ıslatmak.
elleşmek: Çuvalı iki kişi tutup kaldırmak.
emik: Zurnanın dili.
efrene: Delikanlıların katışarak yemek yiyip eğlenmeleri.
erkeç: Daha teke olmamış erkek keçi, iki üç yıllık erkek oğlak.
fini: Fino, küçük ev köpeği.
gelep: İpi, urganı dürüp demet etmek.
güluk: Hindi.
gurk: Kuluçka olmuş tavuk, hindi.
gurka oturmak: Kuluçkaya yatmak, oturmak.
harım: Köye yakın küçük bahçe, çevrik.
hapaz: Avuç.

heng: Kızların eğlentisi, oynamaları.
herr: Eşeği anırtmak için söylenen söz. Alay yollu, ağlamak üzere olan insana da söylenir.
hışınmak: Vuracak gibi yapmak.
huğ: Uydurma ev, kır evi.
kaplık: Evde aş ve su kaplarının konduğu yer.
harcımak: Sesin çatallanması.
kes: Ahırın yem ve saman artığı.
keşkek: Dövme buğday aşı.
kırçmak: İp ve benzerlerini taşla kesmek.
kolçak: Yünü, yapağıyı eğirmek için dürüp kola alınacak duruma getirmek.
köfün: Küfe.
ötünmek: Öfkeli öfkeli söylenmek.
sayvan: Dam altı, gölgelik.
soku: Tuz, keşkek gibi şeyleri dibekte dövme aracı.
sokurdanmak: Söylenmek.
soyka: Ölüden kalan giysiler. Hakaret olarak insana da söylenir.
suluk: Evde su kaplarının konduğu yer.
şişek: Kuzulamamış koyun, geçen yılki kuzu.
tartınmak: Elle, kolla itiraz etmek.
uğunmak: Ölecek gibi ağlamak.
yelmek: Boş gezmek, koşmak.
yemleç: Ahırda hayvanların yem yediği yer.
yepmek: Elle okşamak.
yuğmak: Yuğak taşıyla evlerin damlarını sertleştirmek yağmurda karda akmasın...
yunak: Çamaşırlık.
yurdu: (İğnede) Delik.

SON

